

**T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRK MÜZİĞİ ANABİLİM DALI**

**MEVLEVÎ ÂYINLERİNİN
BİÇİM ÖZELLİKLERİ**

**Ahmet ÇALIŞIR
ORCID: 0000-0003-0025-9218**

Doktora Tezi

**DANIŞMAN:
Prof. Dr. Mehmet GÖNÜL**

KONYA-2025

TEŞEKKÜR

Bu tez çalışmasının hazırlanmasında, bilgi ve tecrübelerini esirgemeyen danışman hocam Prof. Dr. Mehmet GÖNÜL'e, Çalışma boyunca her zaman desteğini yanımda hissettiğim, bilgi birikimini aktarmasıyla, tezimin şekillenmesine varıncaya kadar yanımda olan ve ciddi katkılar sunan aziz kardeşim değerli akademisyen Doç. Dr. Mustafa Yıldırım Hocama, Dilbilgisi ve edebiyat konularında emeği geçen Prof. Dr. Murat AK Hocama, Savunma jürimde yer almak üzere Konya'ya teşrif eden sahamızın duayen ismi Amasya üniversitesi rektörü Prof. Dr. Ahmet Hakkı TÜRABİ Hocama, Bursa Uludağ üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dini Musiki Anabilim Dalı Hocası Doç. Dr. Zinnur Kanık Hocama, Güfte tercüme ve incelemelerinde büyük katkısını gördüğüm değerli bilim insanı Dr. Fatma Hayderi hanıma, Âyin okumanın ve meşk etmenin zevkine kapılarında vardığım, Muhammed Sadreddin Özçimi ve Ahmet Selâhaddin Hidayetoğlu Hocalarıma kalbi teşekkürlerimi arz ediyorum.

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	iii
ÖZET.....	vi
ABSTRACT.....	vii
BİLİMSEL ETİK BEYANNAMESİ	viii
KISALTMALAR.....	ix
TABLolar LİSTESİ.....	x
1. GİRİŞ	1
1.2. Mevlevî Âyinlerinde Gözlenen Beste Biçimleri.....	2
1.2.1. Kâr.....	2
1.2.2. Beste.....	2
1.2.3. Şarkı	5
1.2.4. İlâhi	5
1.2.5. Nevbet i Müretteb	5
1.3. Mevlevî Âyinlerinin Yapısı	8
1.4. Mevlevî Mukâbelesi ve Âyinler.....	8
1.5. Âyin-i Şerîflerin Bestekârları.....	14
1.6. Âyin-i Şerîfler'in Güfte Özellikleri.....	15
1.7. Beyitlerin Âyin-i Şerîflerdeki Dağılımı	21
1.8. İlgili Araştırmalar	43
2. YÖNTEM.....	50
2.2. Evren ve Örnekleme	51
2.3. Veri Toplama Teknikleri ve Verilerin Analizi.....	52
3. BULGULAR VE YORUMLAR.....	53

3.1. Pençgâh Mevlevî Âyini.....	53
3.2. Dügâh Mevlevî Âyini.....	57
3.3. Hüseyini Mevlevî Âyini.....	62
3.4. Beyâtî Mevlevî Âyini.....	66
3.5. Segâh Mevlevî Âyini	71
3.6. Rast Mevlevî Âyini	75
3.7. Uşşak Mevlevî Âyini	80
3.8. Çargâh Mevlevî Âyini.....	85
3.9. Hicâz Mevlevî Âyini.....	89
3.10. Nühüft Mevlevî Âyini.....	95
3.11. Irak Mevlevî Âyini.....	99
3.12. Hicâz Mevlevî Âyini.....	104
3.13. Sûzidilârâ Mevlevî Âyini.....	109
3.14. Nihâvend Mevlevî Âyini.....	113
3.15. Hicaz Mevlevî Âyini.....	117
3.16. Acembûselik Mevlevî Âyini	121
3.17. Bestenigâr Mevlevî Âyini	126
3.18. Şevk-u Tarâb Mevlevî Âyini.....	130
3.19. Yegâh Mevlevî Âyini	134
3.20. Sabâ Mevlevî Âyini	139
3.21. Nevâ Mevlevî Âyini.....	143
3.22. Bestenigâr Mevlevî Âyini	147
3.23. Sabâbûselik Mevlevî Âyini.....	152
3.24. Hüzzam Mevlevî Âyini.....	157
3.25. Ferahfeza Mevlevî Âyini	161
3.26. Şedarabân Mevlevî Âyini.....	165
3.27. Sûzinâk Mevlevî Âyini417F	170
3.28. Sûzidil Mevlevî Âyini.....	174
3.29. Sûzinâk Mevlevî Âyini	179
3.30. Mâye Mevlevî Âyini	183
3.31. Isfahan Mevlevî Âyini	189
3.32. Rahatülervâh Mevlevî Âyini.....	193

3.33. Acem-Aşîran Mevlevî Âyini	198
3.34. Bûselîk Mevlevî Âyini	202
3.35. Sûzinâk Mevlevî Âyini	207
3.36. Sabâ Zemzeme Mevlevî Âyini.....	212
3.37. Şedarabân Mevlevî Âyini.....	216
3.38. Neveser Mevlevî Âyini	221
3.39. Ferahnâk Mevlevî Âyini	225
3.40. Sultâniyegâh Mevlevî Âyini	229
3.41. Hicazkâr Mevlevî Âyini.....	233
3.42. Dügâh Mevlevî Âyini.....	237
3.43. Beyâtî Bûselik Mevlevî Âyini.....	243
3.44. Karcıgâr Mevlevî Âyini	247
3.45. Yegâh Mevlevî Âyini	252
3.46. Kürdilihicazkâr Mevlevî Âyini	257
3.47. Bûselikaşîrân Mevlevî Âyini	261
3.48. Dilkeşîde Mevlevî Âyini.....	266
3.49. Müsteâr Mevlevî Âyini	271
3.50. Rûy i Irak Mevlevî Âyini	275
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	292
KAYNAKÇA	297

ÖZET

Öğrencinin	Adı Soyadı	Ahmet ÇALIŞIR		
	Numarası	21813101004		
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Türk Müziği		
	Programı	Tezli Yüksek Lisans		
		Doktora	x	
	Tez Danışmanı	Prof. Dr Mehmet GÖNÜL		
Tezin Adı	Mevlevî Âyinlerinin Biçim Özellikleri			

Türk mûsikîsi sanatında Mevlevî âyini, yapı îtibârî ile diğêr beste biçimleri içinde husûsî bir yere sahiptir. Mevlevî semâna refâkat eden bir mûsikî formu olarak Mevlevî Âyini, semâ ile birlikte icrâ edildiğinde mukâbele olarak tanımlanır. Mevlid ve Mîrâciye gibi defaten bestelenmiş formlar dışında Türk mûsikîsinin en büyük formudur. Gerek güfte, gerek melodik yapı îtibârî ile kendi içerisinde ciddi bir algoritması olan Mevlevî âyini, usûl-arûz-nağme yapıları ile diğêr formların ortaya koyduğu biçim özelliklerinin birçoğunu içerisinde barındıran nev'î şahsına münhasır bir yapı ortaya koyar. Güftelerinin çoğunlukla Hz. Mevlânâ'ya ait olduğu, zaman zaman mevlevî veya muhibbî şâirlerin de güftelerine yer verilen Mevlevî âyinlerinin Türk mûsikîsinin diğêr tür ve biçimlerinde olduğu üzere beste teknikleri açısından sabit bir yapısı olmamış, bu konuyu irdeleyen bir çalışma da yapılmamıştır.

Günümüzde Türk mûsikîsi âsârî, türler ve biçimler genel başlıkları altında tasnif edilmekte, biçim kavramı form ile eş anlamda kullanılmaktadır. Mevlevî âyinlerinin bestelerinin biçim yapılarının incelendiği bu çalışma içerisinde de biçim ve form kavramları aynı anlamda kullanılmıştır. İncelemelerimiz sonucunda Mevlevî âyinlerinin içinde, kâr, murabbâ besteye benzer yapılar ve biçim îtibârî ile şarkî formlarına benzer yapıların olduğu görülmüştür. Çalışma neticesinde Mevlevî âyinlerinde biçim îtibârî ile kâr formu ve birebir şarkî formunun (Müsennâ, murabba, muhammes, müseddes, müsemmen ve muaşşer olmak üzere) tamamının bulunduğu, yapı îtibârî ile büyük oranda murabba beste yapısına benzeyen beste formlarının bulunduğu tesbit edilmiştir. Mevlevî âyinlerinin elimizdeki kısıtlı kaynaklar ve kayıtlı icrâları bulunmaması sebebi ile tam olarak beste biçimine eser üzerinden vâkıf olamadığımız ancak kaynaklarda verilen târifler ışığında Nevbet-i Müretteb formu ile benzerlik gösterebileceği sonucuna varılmıştır.

Anahtar kelimeler: Mevlevî Âyini, Şarkî, Kâr, Murabbâ Beste, Nevbet-i Müretteb.

ABSTRACT

Author's	Name and Surname	Ahmet CALISIR		
	Student Number	21813101004		
	Department	Turk Muzigi		
	Study Programme	Tezli Yuksek Lisans		
		Doktora	x	
	Supervisor	Prof. Dr Mehmet GONUL		
Title of the Thesis/Dissertation	Formal Features Of Mevlevi Rites			

In the art of Turkish music, the Mevlevî âyin has a special place among other forms of composition in terms of its structure. As a musical form that accompanies the Mevlevî semâ, the Mevlevî âyin is defined as mukâbele when performed together with the semâ. It is the largest form of Turkish music, except for forms such as Mawlid and Mîrâciye, which are composed once. The Mevlevî âyin, which has a serious algorithm in itself in terms of both lyrics and melodic structure, reveals a unique structure that incorporates many of the formal characteristics of other forms with its usûl-arûz-nağme structures. Mevlevî âyins, whose lyrics are mostly by Hz. Mevlânâ and occasionally include lyrics by Mevlevî or Mevlevî poets, have not had a fixed structure in terms of composition techniques as in other genres and forms of Turkish music, and no study has been conducted to examine this issue.

Today, the works of Turkish music are classified under the general headings of genres and forms, and the concept of form is used synonymously with form. In this study, in which the formal structures of the compositions of Mevlevî âyins are analyzed, the concepts of form and form are used in the same sense. As a result of our analysis, it has been seen that there are structures similar to kar, murabbâ and song forms in terms of form in Mevlevî âyins. As a result of the study, it has been determined that Mevlevî âyins include all of the profit form and one-to-one song forms (musenna, murabba, muhammes, museddes, musemmen and muashşer) in terms of form, and that there are composition forms that largely resemble the murabba composition structure in terms of structure. Due to the limited resources we have and the lack of recorded performances of Mevlevî âyins, we cannot know the exact composition form through the work, but in the light of the descriptions given in the sources, it has been concluded that it may be similar to the Nevbet-i Müretteb form.

Keywords: Mawlawî ritual, şarkı, kar, murabba beste, nawba müretteb.

BİLİMSEL ETİK BEYANNAMESİ

Öğrencinin	Adı Soyadı	Ahmet ÇALIŞIR		
	Numarası	21813101004		
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Türk Müziği		
	Programı	Tezli Yüksek Lisans		Programı
		Doktora	x	
Tez Danışmanı	Prof. Dr. Mehmet GÖNÜL			

Bu tezin hazırlanmasında bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riâyet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını bildiririm.

Ahmet ÇALIŞIR

KISALTMALAR

K.s. :Kuddise sırruh

s. :Sayfa

S.a.v. :Sallallâhu aleyhi vesellem

Sl. :Selâm

Trc. :Tercüme

Bs. : Baskı

Yay. :Yayınları

Nşr. :Neşriyat

Nu. :Numara

Gz. : gazel

Yp. : Yaprak

Bk. : Bakınız

Hş. :Hicri-Şemsi

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1 Beyitlerin Âyin-i Şerîflerdeki Dağılımı	41
Tablo 2 Pençgâh Âyin-i Şerîfi çözümleme tablosu.....	50
Tablo 3 Pençgâh Âyin-i Şerîfi çözümleme tablosu.....	50
Tablo 4 Pençgâh Mevlevî Âyini 1.selâm 1.bölüm	53
Tablo 5 Pençgâh Mevlevî Âyini 2.selâm 1.bölüm	55
Tablo 6 Pençgâh Mevlevî Âyini 3.selâm 1.bölüm	55
Tablo 7 Pençgâh Mevlevî Âyini 3.selâm 2.bölüm	55
Tablo 8 Pençgâh Mevlevî Âyini 3.selâm 3.bölüm	56
Tablo 9 Pençgâh Mevlevî Âyini 3.selâm 4.bölüm	56
Tablo 10 Pençgâh Mevlevî Âyini 3.selâm 5.bölüm	56
Tablo 11 Pençgâh Mevlevî Âyini 3.selâm 6.bölüm	57
Tablo 12 Pençgâh Mevlevî Âyini 4.selâm 1.bölüm	57
Tablo 13 Dügâh Mevlevî Âyini 1.selâm 1.bölüm.....	58
Tablo 14 Dügâh Mevlevî Âyini 2.selâm 1.bölüm.....	59
Tablo 15 Dügâh Mevlevî Âyini 3.selâm 1.bölüm.....	60
Tablo 16 Dügâh Mevlevî Âyini 3.selâm 2.bölüm.....	60
Tablo 17 Dügâh Mevlevî Âyini 3.selâm 3.bölüm.....	60
Tablo 18 Dügâh Mevlevî Âyini 3.selâm 4.bölüm.....	61
Tablo 19 Dügâh Mevlevî Âyini 3.selâm 5.bölüm.....	61
Tablo 20 Dügâh Mevlevî Âyini 3.selâm 6.bölüm.....	61
Tablo 21 Dügâh Mevlevî Âyini 4.selâm 1.bölüm.....	62
Tablo 22 Hüseyini Mevlevî Âyini 1.Selâm 1.Bölüm.....	63
Tablo 23 Hüseyini Mevlevî Âyini 2.Selâm 1.Bölüm.....	64

Tablo 24 Hüseyini Mevlevî Âyini 3.Selâm 1.Bölüm	64
Tablo 25 Hüseyini Mevlevî Âyini 3.Selâm 2.Bölüm	65
Tablo 26 Hüseyini Mevlevî Âyini 3.Selâm 3.Bölüm	65
Tablo 27 Hüseyini Mevlevî Âyini 3.Selâm 4.Bölüm	65
Tablo 28 Hüseyini Mevlevî Âyini 3.Selâm 5.Bölüm	66
Tablo 29 Hüseyini Mevlevî Âyini 3.Selâm 6.Bölüm	66
Tablo 30 Hüseyini Mevlevî Âyini 4.Selâm 1.Bölüm	66
Tablo 31 Beyâtî Mevlevî Âyini 1.Selâm 1.Bölüm	67
Tablo 32 Beyâtî Mevlevî Âyini 2.Selâm 1.Bölüm	68
Tablo 33 Beyâtî Mevlevî Âyini 3.Selâm 1.Bölüm	69
Tablo 34 Beyâtî Mevlevî Âyini 3.Selâm 2.Bölüm	69
Tablo 35 Beyâtî Mevlevî Âyini 3.Selâm 3.Bölüm	69
Tablo 36 Beyâtî Mevlevî Âyini 3.Selâm 4.Bölüm	70
Tablo 37 Beyâtî Mevlevî Âyini 3.Selâm 5.Bölüm	70
Tablo 38 Beyâtî Mevlevî Âyini 4.Selâm 1.Bölüm	70
Tablo 39 Segâh Mevlevî Âyini 1.Selâm 1.Bölüm	71
Tablo 40 Segâh Mevlevî Âyini 2.Selâm 1.Bölüm	73
Tablo 38 Segâh Mevlevî Âyini 3.Selâm 1.Bölüm	73
Tablo 41 Segâh Mevlevî Âyini 3.Selâm 2.Bölüm	74
Tablo 42 Segâh Mevlevî Âyini 3.Selâm 3.Bölüm	74
Tablo 43 Segâh Mevlevî Âyini 4.Selâm 1.Bölüm	75
Tablo 44 Rast Mevlevî Âyini 1.Selâm 1.Bölüm	76
Tablo 45 Rast Mevlevî Âyini 2.Selâm 1.Bölüm	77
Tablo 46 Rast Mevlevî Âyini 3.Selâm 1.Bölüm	78
Tablo 47 Rast Mevlevî Âyini 3.Selâm 2.Bölüm	78

Tablo 48 Rast Mevlevî Âyini 3.Selâm 3.Bölüm	79
Tablo 49 Rast Mevlevî Âyini 3.Selâm 4.Bölüm	79
Tablo 50 Rast Mevlevî Âyini 4.Selâm 1.Bölüm	80
Tablo 51 Uşşak Mevlevî Âyini 1.Selâm 1.Bölüm	81
Tablo 52 Uşşak Mevlevî Âyini 2.Selâm 1.Bölüm	82
Tablo 53 Uşşak Mevlevî Âyini 3.Selâm 1.Bölüm	82
Tablo 54 Uşşak Mevlevî Âyini 3.Selâm 2.Bölüm	83
Tablo 55 Uşşak Mevlevî Âyini 3.Selâm 3.Bölüm	83
Tablo 56 Uşşak Mevlevî Âyini 3.Selâm 4.Bölüm	84
Tablo 57 Uşşak Mevlevî Âyini 3.Selâm 5.Bölüm	84
Tablo 58 Uşşak Mevlevî Âyini 4.Selâm 1.Bölüm	84
Tablo 59 Çargâh Mevlevî Âyini .1Selâm 1.Bölüm.....	86
Tablo 60 Çargâh Mevlevî Âyini 2.Selâm 1.Bölüm.....	87
Tablo 61 Çargâh Mevlevî Âyini 3.Selâm 1.Bölüm.....	87
Tablo 62 Çargâh Mevlevî Âyini 3.Selâm 2.Bölüm.....	88
Tablo 63 Çargâh Mevlevî Âyini 3.Selâm 3.Bölüm.....	88
Tablo 64 Çargâh Mevlevî Âyini 3.Selâm 4.Bölüm.....	89
Tablo 65 Çargâh Mevlevî Âyini 3.Selâm 5.Bölüm.....	89
Tablo 66 Çargâh Mevlevî Âyini 4.Selâm 1.Bölüm.....	89
Tablo 67 Hicaz Mevlevî Âyini 1.Selâm 1.Bölüm.....	90
Tablo 68 Hicaz Mevlevî Âyini 2.Selâm 1.Bölüm.....	92
Tablo 69 Hicaz Mevlevî Âyini 3.Selâm 1.Bölüm.....	92
Tablo 70 Hicaz Mevlevî Âyini 3.Selâm 2.Bölüm.....	93
Tablo 71 Hicaz Mevlevî Âyini 3.Selâm 3.Bölüm.....	93
Tablo 72 Hicaz Mevlevî Âyini 3.Selâm 4.Bölüm.....	94

Tablo 73 Hicaz Mevlevî Âyini 3.Selâm 5.Bölüm	94
Tablo 74 Hicaz Mevlevî Âyini 3.Selâm 6.Bölüm	94
Tablo 75 Hicaz Mevlevî Âyini 4.Selâm 1.Bölüm	94
Tablo 76 Nühüft Mevlevî Âyini 1.Selâm 1.Bölüm	96
Tablo 77 Nühüft Mevlevî Âyini 2.Selâm 1.Bölüm	97
Tablo 78 Nühüft Mevlevî Âyini 3.Selâm 1.Bölüm	97
Tablo 79 Nühüft Mevlevî Âyini 3.Selâm 2.Bölüm	97
Tablo 80 Nühüft Mevlevî Âyini 3.Selâm 3.Bölüm	98
Tablo 81 Nühüft Mevlevî Âyini 3.Selâm 4.Bölüm	98
Tablo 82 Nühüft Mevlevî Âyini 3.Selâm 5.Bölüm	98
Tablo 83 Nühüft Mevlevî Âyini 3.Selâm 6.Bölüm	99
Tablo 84 Nühüft Mevlevî Âyini 4.Selâm 1.Bölüm	99
Tablo 85 Irak Mevlevî Âyini 1.Selâm 1.Bölüm	100
Tablo 86 Irak Mevlevî Âyini 2.Selâm 1.Bölüm	101
Tablo 87 Irak Mevlevî Âyini 3.Selâm 1.Bölüm	102
Tablo 88 Irak Mevlevî Âyini 3.Selâm 2.Bölüm	102
Tablo 89 Irak Mevlevî Âyini 3.Selâm 3.Bölüm	102
Tablo 90 Irak Mevlevî Âyini 3.Selâm 4.Bölüm	103
Tablo 91 Irak Mevlevî Âyini 3.Selâm 5.Bölüm	103
Tablo 92 Irak Mevlevî Âyini 3.Selâm 6.Bölüm	103
Tablo 93 Irak Mevlevî Âyini 3.Selâm 7.Bölüm	104
Tablo 94 Irak Mevlevî Âyini 4.Selâm 1.Bölüm	104
Tablo 95 Hicaz Mevlevî Âyini 1.Selâm 1.Bölüm	105
Tablo 96 Hicaz Mevlevî Âyini 2.Selâm 1.Bölüm	106
Tablo 97 Hicaz Mevlevî Âyini 3.Selâm 1.Bölüm	107

Tablo 98 Hicaz Mevlevî Âyini3.Selâm 2.Bölüm	107
Tablo 99 Hicaz Mevlevî Âyini3.Selâm 3.Bölüm	108
Tablo 100 Hicaz Mevlevî Âyini 3.Selâm 4.Bölüm	108
Tablo 101 Hicaz Mevlevî Âyini 3.Selâm 5.Bölüm	108
Tablo 102 Hicaz Mevlevî Âyini3.Selâm 6.Bölüm	109
Tablo 103 Hicaz Mevlevî Âyini 4.Selâm 1.Bölüm	109
Tablo 104 Sûz-i Dilârâ Mevlevî Âyini 1.Selâm 1.Bölüm.....	110
Tablo 105 Sûz-i Dilârâ Mevlevî Âyini 2.Selâm 1.Bölüm.....	111
Tablo 106 Sûz-i Dilârâ Mevlevî Âyini 3.Selâm 1.Bölüm.....	111
Tablo 107 Sûz-i Dilârâ Mevlevî Âyini 3.Selâm 2.Bölüm.....	112
Tablo 108 Sûz-i Dilârâ Mevlevî Âyini 3.Selâm 3.Bölüm.....	112
Tablo 109 Sûz-i Dilârâ Mevlevî Âyini 3.Selâm 4.Bölüm.....	112
Tablo 110 Sûz-i Dilârâ Mevlevî Âyini 3.Selâm 5.Bölüm.....	113
Tablo 111 Sûz-i Dilârâ Mevlevî Âyini 4.Selâm 1.Bölüm	113
Tablo 112 Nihavend Mevlevî Âyini 1.Selâm 1.Bölüm	114
Tablo 113 Nihavend Mevlevî Âyini 2.Selâm 1.Bölüm	115
Tablo 114 Nihavend Mevlevî Âyini 3.Selâm 1.Bölüm	115
Tablo 115 Nihavend Mevlevî Âyini 3.Selâm 2.Bölüm	116
Tablo 116 Nihavend Mevlevî Âyini 3.Selâm 3.Bölüm	116
Tablo 117 Nihavend Mevlevî Âyini 3.Selâm 4.Bölüm	116
Tablo 118 Nihavend Mevlevî Âyini 3.Selâm 5.Bölüm	117
Tablo 119 Nihavend Mevlevî Âyini 4.Selâm 1.Bölüm	117
Tablo 120 Hicaz Mevlevî Âyini 1.Selâm 1.Bölüm	118
Tablo 121 Hicaz Mevlevî Âyini 2.Selâm 1.Bölüm	119
Tablo 122 Hicaz Mevlevî Âyini 3.Selâm 1.Bölüm	119

Tablo 123 Hicaz Mevlevî Âyini 3.Selâm 2.Bölüm	120
Tablo 124 Hicaz Mevlevî Âyini 3.Selâm 3.Bölüm	120
Tablo 125 Hicaz Mevlevî Âyini 3.Selâm 4.Bölüm	121
Tablo 126 Hicaz Mevlevî Âyini 4.Selâm 1.Bölüm	121
Tablo 127 Acembûselik Mevlevî Âyini 1.Selâm 1.Bölüm	122
Tablo 128 Acembûselik Mevlevî Âyini 2.Selâm 1.Bölüm	123
Tablo 129 Acembûselik Mevlevî Âyini 3.Selâm 1.Bölüm	123
Tablo 128 Acembûselik Mevlevî Âyini 3.Selâm 2.Bölüm	124
Tablo 130 Acembûselik Mevlevî Âyini 3.Selâm 3.Bölüm	124
Tablo 131 Acembûselik Mevlevî Âyini 3.Selâm 4.Bölüm	125
Tablo 132 Acembûselik Mevlevî Âyini 3.Selâm 5.Bölüm	125
Tablo 133 Acembûselik Mevlevî Âyini 3.Selâm 6.Bölüm	125
Tablo 134 Acembûselik Mevlevî Âyini 4.Selâm 1.Bölüm	125
Tablo 135 Bestenigâr Mevlevî Âyini 1.Selâm 1.Bölüm	127
Tablo 136 Bestenigâr Mevlevî Âyini 2.Selâm 1.Bölüm	128
Tablo 137 Bestenigâr Mevlevî Âyini 3.Selâm 1.Bölüm	128
Tablo 138 Bestenigâr Mevlevî Âyini 3.Selâm 2.Bölüm	129
Tablo 139 Bestenigâr Mevlevî Âyini 3.Selâm 3.Bölüm	129
Tablo 140 Bestenigâr Mevlevî Âyini 4.Selâm 1.Bölüm	130
Tablo 141 Şevkutarâb Mevlevî Âyini 1.Selâm 1.Bölüm	131
Tablo 142 Şevkutarâb Mevlevî Âyini 2.Selâm 1.Bölüm	132
Tablo 143 Şevkutarâb Mevlevî Âyini 3.Selâm 1.Bölüm	132
Tablo 144 Şevkutarâb Mevlevî Âyini 3.Selâm 2.Bölüm	133
Tablo 145 Şevkutarâb Mevlevî Âyini 3.Selâm 3.Bölüm	133
Tablo 146 Şevkutarâb Mevlevî Âyini 3.Selâm 4.Bölüm	134

Tablo 147 Şevkutarâb Mevlevî Âyini 4.Selâm 1.Bölüm	134
Tablo 148 Yegâh Mevlevî Âyini 1.Selâm 1.Bölüm	135
Tablo 149 Yegâh Mevlevî Âyini 2.Selâm 1.Bölüm	136
Tablo 150 Yegâh Mevlevî Âyini 3.Selâm 1.Bölüm	137
Tablo 151 Yegâh Mevlevî Âyini 3.Selâm 2.Bölüm	137
Tablo 152 Yegâh Mevlevî Âyini 3.Selâm 3.Bölüm	137
Tablo 153 Yegâh Mevlevî Âyini 3.Selâm 4.Bölüm	138
Tablo 154 Yegâh Mevlevî Âyini 3.Selâm 5.Bölüm	138
Tablo 155 Yegâh Mevlevî Âyini 4.Selâm 1.Bölüm	138
Tablo 156 Sabâ Mevlevî Âyini 1.Selâm 1.Bölüm	139
Tablo 157 Sabâ Mevlevî Âyini 2.Selâm 1.Bölüm	141
Tablo 158 Sabâ Mevlevî Âyini 3.Selâm 1.Bölüm	141
Tablo 159 Sabâ Mevlevî Âyini 3.Selâm 2.Bölüm	142
Tablo 160 Sabâ Mevlevî Âyini 3.Selâm 3.Bölüm	142
Tablo 161 Sabâ Mevlevî Âyini 3.Selâm 4.Bölüm	142
Tablo 162 Sabâ Mevlevî Âyini 4.Selâm 1.Bölüm	143
Tablo 163 Nevâ Mevlevî Âyini 1.Selâm 1.Bölüm	144
Tablo 164 Nevâ Mevlevî Âyini 2.Selâm 1.Bölüm	145
Tablo 165 Nevâ Mevlevî Âyini 3.Selâm 1.Bölüm	145
Tablo 166 Nevâ Mevlevî Âyini 3.Selâm 1.Bölüm	146
Tablo 167 Nevâ Mevlevî Âyini 3.Selâm 3.Bölüm	146
Tablo 168 Nevâ Mevlevî Âyini 3.Selâm 4.Bölüm	147
Tablo 169 Nevâ Mevlevî Âyini 4.Selâm 1.Bölüm	147
Tablo 170 Bestenigâr Mevlevî Âyini 1.Selâm 1.Bölüm	148
Tablo 171 Bestenigâr Mevlevî Âyini 2.Selâm 1.Bölüm	149

Tablo 172 Bestenigâr Mevlevî Âyini 3.Selâm 1.Bölüm	150
Tablo 173 Bestenigâr Mevlevî Âyini 3.Selâm 2.Bölüm	150
Tablo 174 Bestenigâr Mevlevî Âyini 3.Selâm 3.Bölüm	151
Tablo 175 Bestenigâr Mevlevî Âyini 3.Selâm 4.Bölüm	151
Tablo 176 Bestenigâr Mevlevî Âyini 4.Selâm 1.Bölüm	151
Tablo 177 Sabâbüselik Mevlevî Âyini 1.Selâm 1.Bölüm	152
Tablo 178 Sabâbüselik Mevlevî Âyini 2.Selâm 1.Bölüm	154
Tablo 179 Sabâbüselik Mevlevî Âyini 3.Selâm 1.Bölüm	155
Tablo 180 Sabâbüselik Mevlevî Âyini 3.Selâm 2.Bölüm	155
Tablo 181 Sabâbüselik Mevlevî Âyini 3.Selâm 3.Bölüm	155
Tablo 182 Sabâbüselik Mevlevî Âyini 3.Selâm 4.Bölüm	156
Tablo 183 Sabâbüselik Mevlevî Âyini 4.Selâm 1.Bölüm	156
Tablo 184 Hüzzam Mevlevî Âyini 1.Selâm 1.Bölüm	157
Tablo 185 Hüzzam Mevlevî Âyini 2.Selâm 1.Bölüm	159
Tablo 186 Hüzzam Mevlevî Âyini 3.Selâm 1.Bölüm	159
Tablo 187 Hüzzam Mevlevî Âyini 3.Selâm 2.Bölüm	160
Tablo 188 Hüzzam Mevlevî Âyini 3.Selâm 3.Bölüm	160
Tablo 189 Hüzzam Mevlevî Âyini 3.Selâm 4.Bölüm	161
Tablo 190 Hüzzam Mevlevî Âyini 4.Selâm 1.Bölüm	161
Tablo 191 Ferahfeza Mevlevî Âyini 1.Selâm 1.Bölüm	162
Tablo 192 Ferahfeza Mevlevî Âyini 2.Selâm 1.Bölüm	163
Tablo 193 Ferahfeza Mevlevî Âyini 3.Selâm 1.Bölüm	164
Tablo 194 Ferahfeza Mevlevî Âyini 3.Selâm 2.Bölüm	164
Tablo 195 Ferahfeza Mevlevî Âyini 3.Selâm 3.Bölüm	165
Tablo 196 Ferahfeza Mevlevî Âyini 4.Selâm 1.Bölüm	165

Tablo 197 Şedarabân Mevlevî Âyini 1.Selâm 1.Bölüm.....	166
Tablo 198 Şedarabân Mevlevî Âyini 2.Selâm 1.Bölüm.....	168
Tablo 199 Şedarabân Mevlevî Âyini 3.Selâm 1.Bölüm.....	168
Tablo 200 Şedarabân Mevlevî Âyini 3.Selâm 3.Bölüm.....	169
Tablo 201 Şedarabân Mevlevî Âyini 3.Selâm 4.Bölüm.....	169
Tablo 202 Şedarabân Mevlevî Âyini 3.Selâm 5.Bölüm.....	170
Tablo 203 Şedarabân Mevlevî Âyini 4.Selâm 1.Bölüm.....	170
Tablo 204 Sûzinâk Mevlevî Âyini 1.Selâm 1.Bölüm	171
Tablo 205 Sûzinâk Mevlevî Âyini 2.Selâm 1.Bölüm	172
Tablo 206 Sûzinâk Mevlevî Âyini 3.Selâm 1.Bölüm	173
Tablo 207 Sûzinâk Mevlevî Âyini 3.Selâm 2.Bölüm	173
Tablo 208 Sûzinâk Mevlevî Âyini 3.Selâm 3.Bölüm	174
Tablo 209 Sûzinâk Mevlevî Âyini 4.Selâm 1.Bölüm	174
Tablo 210 Sûz i dîl Mevlevî Âyini 1.Selâm 1.Bölüm.....	175
Tablo 211 Sûz i dîl Mevlevî Âyini 2.Selâm 1.Bölüm	176
Tablo 212 Sûz i dîl Mevlevî Âyini 3.Selâm 1.Bölüm.....	177
Tablo 213 Sûz i dîl Mevlevî Âyini 3.Selâm 2.Bölüm.....	177
Tablo 214 Sûz i dîl Mevlevî Âyini 3.Selâm 3.Bölüm.....	178
Tablo 215 Sûz i dîl Mevlevî Âyini 3.Selâm 4.Bölüm.....	178
Tablo 216 Sûz i dîl Mevlevî Âyini 3.Selâm 5.Bölüm.....	178
Tablo 217 Sûz i dîl Mevlevî Âyini 4.Selâm 1.Bölüm.....	179
Tablo 218 Sûzinâk Mevlevî Âyini 1.Selâm 1.Bölüm	180
Tablo 219 Sûzinâk Mevlevî Âyini 2.Selâm 1.Bölüm	181
Tablo 220 Sûzinâk Mevlevî Âyini 3.Selâm 1.Bölüm	181
Tablo 221 Sûzinâk Mevlevî Âyini 3.Selâm 2.Bölüm	181

Tablo 222 Sûzinâk Mevlevî Âyini 3.Selâm 3.Bölüm	182
Tablo 223 Sûzinâk Mevlevî Âyini 3.Selâm 4.Bölüm	182
Tablo 224 Sûzinâk Mevlevî Âyini 3.Selâm 5.Bölüm	183
Tablo 225 Sûzinâk Mevlevî Âyini 3.Selâm 6.Bölüm	183
Tablo 226 Sûzinâk Mevlevî Âyini 4.Selâm 1.Bölüm	183
Tablo 227 Mâye Mevlevî Âyini 1.Selâm 1.Bölüm	184
Tablo 228 Mâye Mevlevî Âyini 2.Selâm 1.Bölüm	186
Tablo 229 Mâye Mevlevî Âyini 3.Selâm 1.Bölüm	186
Tablo 230 Mâye Mevlevî Âyini 3.Selâm 2.Bölüm	186
Tablo 231 Mâye Mevlevî Âyini 3.Selâm 3.Bölüm	187
Tablo 232 Mâye Mevlevî Âyini 3.Selâm 4.Bölüm	187
Tablo 233 Mâye Mevlevî Âyini 3.Selâm 5.Bölüm	188
Tablo 234 Mâye Mevlevî Âyini 4.Selâm 1.Bölüm	188
Tablo 235 İsfahan Mevlevî Âyini 1.Selâm 1.Bölüm	189
Tablo 236 İsfahan Mevlevî Âyini 2.Selâm 1.Bölüm	191
Tablo 237 İsfahan Mevlevî Âyini 3.Selâm 1.Bölüm	191
Tablo 238 İsfahan Mevlevî Âyini 3.Selâm 2.Bölüm	191
Tablo 239 İsfahan Mevlevî Âyini 3.Selâm 3.Bölüm	192
Tablo 240 İsfahan Mevlevî Âyini 3.Selâm 4.Bölüm	192
Tablo 241 İsfahan Mevlevî Âyini 3.Selâm 5.Bölüm	192
Tablo 242 İsfahan Mevlevî Âyini 4.Selâm 1.Bölüm	193
Tablo 243 Rahatülervâh Mevlevî Âyini 1.Selâm 1.Bölüm	194
Tablo 244 Rahatülervâh Mevlevî Âyini 2.Selâm 1.Bölüm	195
Tablo 245 Rahatülervâh Mevlevî Âyini 3.Selâm 1.Bölüm	195
Tablo 246 Rahatülervâh Mevlevî Âyini 3.Selâm 2.Bölüm	196

Tablo 247 Rahatülervâh Mevlevî Âyini 3.Selâm 2.Bölüm	196
Tablo 248 Rahatülervâh Mevlevî Âyini 3.Selâm 3.Bölüm	197
Tablo 249 Rahatülervâh Mevlevî Âyini 3.Selâm 4.Bölüm	197
Tablo 250 Rahatülervâh Mevlevî Âyini 3.Selâm 5.Bölüm	197
Tablo 251 Rahatülervâh Mevlevî Âyini 4.Selâm 1.Bölüm	198
Tablo 252 Acem-Aşîran Mevlevî Âyini 1.Selâm 1.Bölüm	198
Tablo 253 Acem-Aşîran Mevlevî Âyini 2.Selâm 1.Bölüm	200
Tablo 254 Acem-Aşîran Mevlevî Âyini 3.Selâm 1.Bölüm	200
Tablo 255 Acem-Aşîran Mevlevî Âyini 3.Selâm 2.Bölüm	200
Tablo 256 Acem-Aşîran Mevlevî Âyini 3.Selâm 4.Bölüm	201
Tablo 257 Acem-Aşîran Mevlevî Âyini 3.Selâm 5.Bölüm	201
Tablo 258 Acem-Aşîran Mevlevî Âyini 3.Selâm 6.Bölüm	202
Tablo 259 Acem-Aşîran Mevlevî Âyini 4.Selâm 1.Bölüm	202
Tablo 260 Bûselik Mevlevî Âyini 3.Selâm 1.Bölüm	203
Tablo 261 Bûselik Mevlevî Âyini 2.Selâm 1.Bölüm	204
Tablo 262 Bûselik Mevlevî Âyini 3.Selâm 1.Bölüm	205
Tablo 263 Bûselik Mevlevî Âyini 3.Selâm 2.Bölüm	205
Tablo 264 Bûselik Mevlevî Âyini 3.Selâm 3.Bölüm	206
Tablo 265 Bûselik Mevlevî Âyini 3.Selâm 4.Bölüm	206
Bi-yâ ki sâki-i aşk-ı şarâb-bâre resîd.....	206
Tablo 266 Bûselik Mevlevî Âyini 3.Selâm 5.Bölüm	206
Tablo 267 Sûzinâk Mevlevî Âyini 1.Selâm 1.Bölüm	208
Tablo 268 Sûzinâk Mevlevî Âyini 2.Selâm 1.Bölüm	209
Tablo 269 Sûzinâk Mevlevî Âyini 3.Selâm 1.Bölüm	209
Tablo 270 Sûzinâk Mevlevî Âyini 3.Selâm 2.Bölüm	210

Tablo 271 Sûzinâk Mevlevî Âyini 3.Selâm 3.Bölüm	210
Tablo 272 Sûzinâk Mevlevî Âyini 3.Selâm 4.Bölüm	210
Tablo 273 Sûzinâk Mevlevî Âyini 3.Selâm 5.Bölüm	211
Tablo 274 Sûzinâk Mevlevî Âyini 3.Selâm 6.Bölüm	211
Tablo 275 Sûzinâk Mevlevî Âyini 4.Selâm 1.Bölüm	211
Tablo 276 Sabâ-zemzeme Mevlevî Âyini 1.Selâm 1.Bölüm	212
Tablo 277 Sabâ-zemzeme Mevlevî Âyini 3.Selâm 1.Bölüm	214
Tablo 278 Sabâ-zemzeme Mevlevî Âyini 3.Selâm 2.Bölüm	214
Tablo 279 Sabâ-zemzeme Mevlevî Âyini 3.Selâm 3.Bölüm	215
Tablo 280 Sabâ-zemzeme Mevlevî Âyini 3.Selâm 4.Bölüm	215
Tablo 281 Sabâ-zemzeme Mevlevî Âyini 3.Selâm 5.Bölüm	216
Tablo 282 Sabâ-zemzeme Mevlevî Âyini 4.Selâm 1.Bölüm	216
Tablo 283 Şedarabân Mevlevî Âyini 1.Selâm 1.Bölüm.....	217
Tablo 284 Şedarabân Mevlevî Âyini 2.Selâm 1.Bölüm.....	219
Tablo 285 Şedarabân Mevlevî Âyini 3.Selâm 1.Bölüm.....	219
Tablo 286 Şedarabân Mevlevî Âyini 3.Selâm 2.Bölüm.....	219
Tablo 287 Şedarabân Mevlevî Âyini 3.Selâm 3.Bölüm.....	220
Tablo 288 Şedarabân Mevlevî Âyini 3.Selâm 4.Bölüm.....	220
Tablo 289 Şedarabân Mevlevî Âyini 4.Selâm 1.Bölüm.....	221
Tablo 290 Neveser Mevlevî Âyini 1.Selâm 1.Bölüm	222
Tablo 291 Neveser Mevlevî Âyini 2.Selâm 1.Bölüm	223
Tablo 292 Neveser Mevlevî Âyini 3.Selâm 1.Bölüm	224
Tablo 293 Neveser Mevlevî Âyini 3.Selâm 2.Bölüm	224
Tablo 294 Neveser Mevlevî Âyini 3.Selâm 3.Bölüm	225
Tablo 295 Neveser Mevlevî Âyini 3.Selâm 4.Bölüm	225

Tablo 296 Neveser Mevlevî Âyini 4.Selâm 1.Bölüm	225
Tablo 297 Ferahnâk Mevlevî Âyini 1.Selâm 1.Bölüm	226
Tablo 298 Ferahnâk Mevlevî Âyini 2.Selâm 1.Bölüm	227
Tablo 299 Ferahnâk Mevlevî Âyini 3.Selâm 1.Bölüm	228
Tablo 300 Ferahnâk Mevlevî Âyini 3.Selâm 2.Bölüm	228
Tablo 301 Ferahnâk Mevlevî Âyini 3.Selâm 3.Bölüm	228
Tablo 302 Ferahnâk Mevlevî Âyini 3.Selâm 4.Bölüm	229
Tablo 303 Ferahnâk Mevlevî Âyini 4.Selâm 1.Bölüm	229
Tablo 304 Sultânîyegâh Mevlevî Âyini 1.Selâm 1.Bölüm	230
Tablo 305 Sultânîyegâh Mevlevî Âyini 2.Selâm 1.Bölüm	231
Tablo 306 Sultânîyegâh Mevlevî Âyini 3.Selâm 1.Bölüm	231
Tablo 307 Sultânîyegâh Mevlevî Âyini 3.Selâm 2.Bölüm	232
Tablo 308 Sultânîyegâh Mevlevî Âyini 3.Selâm 3.Bölüm	232
Tablo 309 Sultânîyegâh Mevlevî Âyini 3.Selâm 4.Bölüm	232
Tablo 310 Sultânîyegâh Mevlevî Âyini 4.Selâm 1.Bölüm	233
Tablo 311 Hicazkâr Mevlevî Âyini 1.Selâm 1.Bölüm	234
Tablo 312 Hicazkâr Mevlevî Âyini 2.Selâm 1.Bölüm	235
Tablo 313 Hicazkâr Mevlevî Âyini 3.Selâm 1.Bölüm	235
Tablo 314 Hicazkâr Mevlevî Âyini 3.Selâm 2.Bölüm	236
Tablo 315 Hicazkâr Mevlevî Âyini 3.Selâm 3.Bölüm	236
Tablo 316 Hicazkâr Mevlevî Âyini 3.Selâm 4.Bölüm	237
Tablo 317 Hicazkâr Mevlevî Âyini 4.Selâm 1.Bölüm	237
Tablo 318 DügâhMevlevî Âyini 1.Selâm 1.Bölüm.....	238
Tablo 319 DügâhMevlevî Âyini 2.Selâm 1.Bölüm.....	240
Tablo 320 Dügâh Mevlevî Âyini 3.Selâm 1.Bölüm.....	240

Tablo 321 Dügâh Mevlevî Âyini 3.Selâm 2.Bölüm.....	241
Tablo 322 DügâhMevlevî Âyini 3.Selâm 3.Bölüm.....	241
Tablo 323 Dügâh Mevlevî Âyini 3.Selâm 4.Bölüm.....	242
Tablo 324 DügâhMevlevî Âyini 3.Selâm 5.Bölüm.....	242
Tablo 325 Dügâh Mevlevî Âyini 4.Selâm 1.Bölüm.....	242
Tablo 326 Beyâtî Bûselik Mevlevî Âyini 1.Selâm 1.Bölüm.....	243
Tablo 327 Beyâtî Bûselik Mevlevî Âyini 2.Selâm 1.Bölüm.....	245
Tablo 328 Beyâtî Bûselik Mevlevî Âyini 3.Selâm 1.Bölüm.....	245
Tablo 329 Beyâtî Bûselik Mevlevî Âyini 3.Selâm 2.Bölüm.....	246
Tablo 330 Beyâtî Bûselik Mevlevî Âyini 3.Selâm 3.Bölüm.....	246
Tablo 331 Beyâtî Bûselik Mevlevî Âyini 3.Selâm 4.Bölüm.....	247
Tablo 332 Beyâtî Bûselik Mevlevî Âyini 3.Selâm 5.Bölüm.....	247
Tablo 333 Beyâtî Bûselik Mevlevî Âyini 4.Selâm 1.Bölüm.....	247
Tablo 334 Karcıġar Mevlevî Âyini 1.Selâm 1.Bölüm	248
Tablo 335 Karcıġar Mevlevî Âyini 2.Selâm 1.Bölüm	249
Tablo 336 Karcıġar Mevlevî Âyini 3.Selâm 1.Bölüm	250
Tablo 337 Karcıġar Mevlevî Âyini 3.Selâm 2.Bölüm	250
Tablo 338 Karcıġar Mevlevî Âyini 3.Selâm 3.Bölüm	251
Tablo 339 Karcıġar Mevlevî Âyini 3.Selâm 4.Bölüm	251
Tablo 340 Karcıġar Mevlevî Âyini 3.Selâm 5.Bölüm	251
Tablo 341 Karcıġar Mevlevî Âyini 4.Selâm 1.Bölüm	252
Tablo 342 Yegâh Mevlevî Âyini 3.Selâm 1.Bölüm	253
Tablo 343 Yegâh Mevlevî Âyini 2.Selâm 1.Bölüm	254
Tablo 344 Yegâh Mevlevî Âyini 3.Selâm 1.Bölüm	255
Tablo 345 Yegâh Mevlevî Âyini 3.Selâm 2.Bölüm	255

Tablo 346 Yegâh Mevlevî Âyini 3.Selâm 3.Bölüm	256
Tablo 347 Yegâh Mevlevî Âyini 3.Selâm 4.Bölüm	256
Tablo 348 Yegâh Mevlevî Âyini 3.Selâm 5.Bölüm	256
Tablo 349 Yegâh Mevlevî Âyini 4.Selâm 1.Bölüm	257
Tablo 350 Kürdilihicâzkâr Mevlevî Âyini 1.Selâm 1.Bölüm	257
Tablo 351 Kürdilihicâzkâr Mevlevî Âyini 2.Selâm 1.Bölüm	259
Tablo 352 Kürdilihicâzkâr Mevlevî Âyini 3.Selâm 1.Bölüm	259
Tablo 353 Kürdilihicâzkâr Mevlevî Âyini 3.Selâm 2.Bölüm	259
Tablo 354 Kürdilihicâzkâr Mevlevî Âyini 3.Selâm 3.Bölüm	260
Tablo 355 Kürdilihicâzkâr Mevlevî Âyini 3.Selâm 4.Bölüm	260
Tablo 356 Kürdilihicâzkâr Mevlevî Âyini 3.Selâm 5.Bölüm	261
Tablo 357 Kürdilihicâzkâr Mevlevî Âyini 4.Selâm 1.Bölüm	261
Tablo 358 Bûselik Aşîrân Mevlevî Âyini 3.Selâm 1.Bölüm.....	262
Tablo 359 Bûselik Aşîrân Mevlevî Âyini 2.Selâm 1.Bölüm.....	263
Tablo 360 Bûselik Aşîrân Mevlevî Âyini 3.Selâm 1.Bölüm.....	264
Tablo 361 Bûselik Aşîrân Mevlevî Âyini 3.Selâm 2.Bölüm.....	264
Tablo 362 Bûselik Aşîrân Mevlevî Âyini 3.Selâm 3.Bölüm.....	265
Tablo 363 Bûselik Aşîrân Mevlevî Âyini 3.Selâm 4.Bölüm.....	265
Tablo 364 Bûselik Aşîrân Mevlevî Âyini 3.Selâm 5.Bölüm.....	265
Tablo 365 Bûselik Aşîrân Mevlevî Âyini 4.Selâm 1.Bölüm.....	266
Tablo 366 Dilkeşîde Mevlevî Âyini 3.Selâm 1.Bölüm.....	267
Tablo 367 Dilkeşîde Mevlevî Âyini 2.Selâm 1.Bölüm.....	268
Tablo 368 Dilkeşîde Mevlevî Âyini 3.Selâm 1.Bölüm.....	268
Tablo 369 Dilkeşîde Mevlevî Âyini 3.Selâm 2.Bölüm.....	269
Tablo 370 Dilkeşîde Mevlevî Âyini 3.Selâm 3.Bölüm.....	269

Tablo 371 Dilkeşîde Mevlevî Âyini 3.Selâm 4.Bölüm.....	270
Tablo 372 Dilkeşîde Mevlevî Âyini 3.Selâm 5.Bölüm.....	270
Tablo 373 Dilkeşîde Mevlevî Âyini 4.Selâm 1.Bölüm.....	271
Tablo 374 Müstear Mevlevî Âyini 1.Selâm 1.Bölüm.....	272
Tablo 375 Müstear Mevlevî Âyini 2.Selâm 1.Bölüm.....	273
Tablo 376 Müstear Mevlevî Âyini 3.Selâm 1.Bölüm.....	273
Tablo 377 Müstear Mevlevî Âyini 3.Selâm 2.Bölüm.....	273
Tablo 378 Müstear Mevlevî Âyini 3.Selâm 3.Bölüm.....	274
Tablo 379 Müstear Mevlevî Âyini 3.Selâm 4.Bölüm.....	274
Tablo 380 Müstear Mevlevî Âyini 3.Selâm 5.Bölüm.....	275
Tablo 381 Müstear Mevlevî Âyini 4.Selâm 1.Bölüm.....	275
Tablo 382 Rûy-i irâk Mevlevî Âyini 1.Selâm 1.Bölüm.....	276
Tablo 383 Rûy-i irâk Mevlevî Âyini 2.Selâm 1.Bölüm.....	276
Tablo 384 Rûy-i irâk Mevlevî Âyini 3.Selâm 1.Bölüm.....	277
Tablo 385 Rûy-i irâk Mevlevî Âyini 3.Selâm 2.Bölüm.....	277
Tablo 386 Rûy-i irâk Mevlevî Âyini 3.Selâm 3.Bölüm.....	278
Tablo 387 Rûy-i irâk Mevlevî Âyini 3.Selâm 4.Bölüm.....	278

1. GİRİŞ

Türk mûsikîsi tür ve biçim yapıları, bidâyetinden günümüze kadar çeşitli safhalardan geçmiştir. 15. yüzyıla kadar yazılmış olan eserlerde bu konuya ait kıymeti haiz bir tarif ya da kafi miktarda izahat bulunmamaktadır. Sözlü eserlerde Safiyyüddîn Abdülmümin'e ait olan, Nevruz makâmındaki Remel murabba 13.yy.'dan günümüze ulaşabilmiş tek eserdir. Saz mûsikîsinde ise besteleri Sultan Veled'e atfedilen Acem peşrev ile Irak saz semâisi günümüzdeki eserlerle çok da benzerlik göstermez.

Günümüz çalışmalarına, Safiyyüddîn Abdülmümin'in çalışmalarına ciddi katkıda bulunan Kudbeddîn-i Şîrâzî (1236-1311), Lâdikli Mehmet Çelebi gibi nazariyatçılara ciddi katkılar sağlayarak önemli bir köprü vazîfesi gören Abdülkadir Merâği ışık tutmuş ve temel teşkil etmiştir. (Özalp, 1992:1)

Tür ve biçim örneklemeleri yapılırken fark edileceği üzere tüm büyük sözlü türlerin (kâr, kârçe, kâr-ı nâtık, beste (murabba), ağır ve yürük semâi) ve de saz mûsikîsi türlerin (peşrev ve saz semâisi) inşâlarında uzun müddet farklılıklar görülmemiş, dönemine göre küçük değişiklikler yapılmış ve fakat şarkı türünde ciddi değişiklikler görülmüştür. Çalışmanın bu bölümünde incelediğimiz ve günümüzde de icrâ edilen şekli ile Mevlevî âyinlerinin terkihi içerisinde yer bulan ve/veya Mevlevî âyinlerinden az yada çok etkilenmiş olabilecek Türk mûsikîsi formlarının kısa tanımlarına yer vermek, kıyas açısında ve Mevlevî âyini beste ve icrâ geleneğinin âsâr üzerindeki genel tesirinin anlaşılması bakımından yerinde olacaktır.

Alâaddin Yavaşça (Yavaşça, 2002), Ekrem Karadeniz (Karadeniz, 1965), ve Nazmi Özalp (Özalp, 1992) gibi müzikologlar tarafından yazılan eserlerin incelenmesi sonucunda, Türk mûsikîsi tür ve biçimleri şu şekilde tasnif ve de tavih edilebilirler:

1.2. Mevlevî Âyinlerinde Gözlenen Beste Biçimleri

Bu çalışmada Mevlevî âyinlerinin güfteli kısımlarının form analizleri çalışıldığından, âyinlerin peşrev, aranağme, bağlantı sazları, son peşrev ve son yürük semâî gibi sözsüz bölümleri üzerine incelemeler yapılmamış, Türk mûsikîsinin saz eseri formlarındaki beste yapılarına değinilmemiş, biçim analizlerinde mukayeselerde ve irdelemelerde bulunulmamıştır. Buna göre Mevlevî âyinlerinin beste yapılarında gözlenen Türk mûsikîsinin diğer formlarına ilişkin tanımlar aşağıda verilmiştir.

1.2.1. Kâr

Kelime olarak iş, güç, sanat ekip biçmek gibi çeşitli manalara gelir. Türk mûsikîsinin en eski ve en sanatlı sözlü türüdür. 15.yy'da yaşamış olan Hoca Abdülkadir-i Merâğî'nin kâr örnekleri yazılı eser olarak bilinen ilk örneklerdir. Hoca Abdülkadir Merâğî'den sonraki dönemlerde Hoca Abdülâlî, Koca Osman, Ayıntabî Mehmed Bey, İtrî, Sadullah Ağa, Dede İsmail Efendi gibi muhtelif asırlarda yaşamış büyük bestekârlarımıza ait kârlar bulunmaktadır. Beste yapıları umûmiyetle bend ve terennüm denilen kısımlara ayrılır. Bend sayıları ikiden-beşe kadar değişen (bend-i evvel- bend-i sani- bend-i miyanhâne- bend-i karar gibi) kârlar vardır. Mûsikî tarihimiz boyunca bestelenmiş kârlar güftelerinden dolayı ya da maksadı en iyi şekilde îzâh eden bir kelime ile (Kâr-ı Lâle-zâr, Kâr-ı Ceyhûn, Kâr-ı bağ-ı Behişt, Kâr-ı Münecim gibi) adlandırılmışlardır. Zaman zaman da bestelenmiş oldukları makamlara göre Rast Kâr-ı Nev, Dügâh Kâr gibi de adlandırılırlar (Yavaşca, 2002).

1.2.2. Beste

Büyüklik yönünden kârdan sonra gelir. Hemen hemen her makamdan bestelenmişlerdir. Beste, âsâr içerisinde kârdan daha çok yer bulmuş, kullanılmış, örnek verilmiş bir beste biçimidir. Sözleri dîvân edebiyatımızın gazel ya da diğer nazım şekillerinden seçilmiş dört (yani murabba) mısradan ibarettir. Belli kuralları vardır. Hafif, devr-i kebir, sakîl, nim sakîl, muhammes, nim devir, zencir, çenber, darb-ı fetih gibi büyük usûllerle bestelenir. Her mısradan sonra terennümlerin bulunuşu, istisnâsız büyük usûllerle bestelenmiş olması, bestelerin teknik karakterlerinin başında gelir. Gider bakımından biraz ağırcadırlar; lâzîmelerde bazen usûl geçkisi bulunabilir.

Kârlarda olduğu gibi girişte terennüm bulunmaz. Hiç terennümü bulunmayan besteler de vardır. Bu türün önemli bir örneği Hâfız Kömür'ün nihavend-i kebîr makâmında bestelemiş olduğu "Bağda mey içilip nâleler eyler neyler" güfteli bestesidir. Terennümsüz bestelerin şarkıdan farkı mısralara dönüşün bulunmamasıdır. Zemin ile nakaratın bestesi aynıdır. Doğal olarak kullanılmış olan ölçüm şekli yine büyük usûllerlemdir (Yavaşça, 2002). Murabba bestelerin yapıları üç türdür.

1.Tür - Terennümlü Biçim

1. Hane A(1.Mısra)+Terennüm(B)

2.Hane A(2.Mısra)+Terennüm(B)

3.Hane C(3.Mısra)+Terennüm(B)

4. Hane A(4.Mısra)+Terennüm(B)

2.Tür - Terennümlü Biçim

1. Hane A(1.Mısra)+Terennüm(B)

2.Hane A(2.Mısra)+Terennüm(B)

3.Hane C(3.Mısra)+Terennüm(D)

4. Hane A(4.Mısra)+Terennüm(B)

3.Tür – Terennümsüz Biçim

1. Hane A(1.Mısra)

2.Hane A(2.Mısra)

3.Hane C(3.Mısra)

4. Hane A(4.Mısra)

Nakş beste formları ise beste yapılarından farklılık arzeder. Biçim genellikle iki hanelidir. Nakş bestelerin kurulum yapıları da şu şekildedir.

1.Tür

- 1.Hane A. 1.Mısra
b. 1.mısranın son yarısı, dönüşlü karar.

- 2.Hane B. 2.Mısra

C. Miyanhene

3. Hane D. Uzun Terennüm

2.Tür

- 1.Hane A 1.Mısra

Bb 2.Mısra

Cb Terennüm

2. Hane D 3.Mısra

Eb 4.Mısra

Fb Terennüm

3.Tür

1. Hane A 1.Mısra

B 2.Mısra

C Terennüm

- 2.Hane D Terennüm (İkâî)

E Trennüm (Lafzî)

Üç haneli Nakş beste biçimi de 3. türde oluşan yapının aynı hâne kalıpları 3. hâneye eklenir (Yavaşca, 2002, s. 473-491).

1.2.3. Şarkı

Aruz ve hece vezninin çeşitli kalıpları ile söylenmiş şiirlere yapılan bestelerdir. Murabba (4'lü), muhammes (5'li), müseddes (6'lı), müsebba (7'li), müsemmen (8'li) biçimleri görülür. Türk mûsikisinde en fazla örnek verilen beste biçimidir. Birçok farklı şekillerde örnekleri vardır (Yavaşca, 2002).

1.2.4. İlâhi

Tasavvufî anlam ihtivâ eden, zâhidâne güftelerden oluşan genellikle zikir ve salât u selâm maksat ve muhtevâlî genellikle dinamik bestelenmiş eserlerdir. Câmilerde, tekkelerde vb. ibâdet edilen her mekânda okunur. (Câmi ve tekke mûsikîsinin ortak formudur) (Yavaşca, 2002).

1.2.5. Nevbet i Müretteb

Nevbe veya nevbet kelime anlamı olarak: “nöbet, sıra; sıra ile görülen iş” anlamlarına gelmektedir. (Devellioğlu, 2013: 2111).

Eski Türk devletlerinde kullanılan askerî müzik Hun devleti zamanında kurulan tuğ takımı ile başlayıp zamanla, tabl ve nevbet isimleriyle başka isimlerle Türk devletlerinde kullanılmıştır. Nevbet, savaş öncesinde Hakan'ın otağında, özel merasimlerde ve savaş sırasında çalınırdı. Osmanlı Devleti zamanında mehter ismiyle anılmaya başlandı. Türklerin İslâmiyeti kabûlüyle birlikte saraylarda günde beş vakit nevbet vurdurulmaya başlandı. Türklerin günde beş vakit nevbet vurdurma âdetinin Abbâsi Halîfeleri tarafından kullanılmaya başlandığı da bilinmektedir (Özaydın, 2007: 39) “Abbâsi halîfelerinin kullandıkları nevbetler Türk-İslâm devletleri ile benzerlik göstermektedir.” (Şahin, 2020: 121). Abbasiler döneminde “nuba (nawba)” adıyla bilinen ve Abbasi Halifelerinin huzurunda icrâcılarının sırasını Belirtmek, sonraları ise arka arkaya seslendirilen bir dizi icrâ anlamlarında kullanılmaya başlanmıştır. “Fas'ta nawba (nuba), Tunus'da al-ma'lûf, Cezayir'de al-âla olarak varlığını sürdüren bu tür

Müslüman coğrafyalarda nuba (nawba) varlık göstermiştir.” (Alemlî, Dışiaçık, 2022: 45).

Çalışmamıza konu içeriğinde ifade edilen “Nevbet-i müretteb” ise eski edvarlarda yer almış ve özellikle Abdülkadir Merâğî’nin, Celeyirli Hükümdarı Sultan Hüseyin zamanında bir ramazan âyında her gün için otuz nevbet-i müretteb bestelediği formdur. Merâğî’den önceki dönemlerde de farklı yapılarıyla nevbet-i müretteb varlığı bilinmektedir. Türklerin askerî müzik sahasında kullandığı nevbetin mi yoksa Abbasilerde kullanılan nuba’nın mı nevbet-i mürettebe yol açtığı muammadır. Özaydın (2007) Nevbetin Endülüs ve Mağrib’de hüküm süren devletlere de intikâl ettiğini Belirtmektedir. Fakat Ortadoğu diye nitelendirilen coğrafyada Arapların ve Fârisîlerin dönem dönem hüküm sürdükleri göz önüne alındığında, böyle bir isim çeşitliliğin aynı, benzer ya da farklı şekillerde görülebileceği muhakkaktır.

Endülüs-Mağrib nubaları (nevbe), Türk mûsikisinde fasıl ve Mevlevî âyinleri, Azerbâycan mugamları, İran destgâhları, Özbek-Tacik şaşmakomu (altı makam), Uygur mukamları ve Hint ragalarında nevbet-i mürettebin ortak izlerine rastlanmaktadır. Adı geçen formlarla nevbet-i müretteb arasında bir makam üzerinde çok bölümlü saz ve sözlü eserlerin bestelenmesi, bestenin bütünlüğünü sağlayan makam/usûl birliği ve ezgi/ritim tekrarlanması ve aynı müzik terimlerinin kullanılması gibi bazı ortak unsurlar bulunmaktadır. Bunun sebeplerinden biri de medeniyetlerin kendilerine has müzik geleneklerini koruyarak aynı devlet sınırları içinde bir etkileşim ortamında gelişmiş olmasıdır. (Agayeva, 2007, s.41-43).

Nevbet-i Mürettebin örneklerine Kuzey Afrika coğrafyasında nuba (Fas), al-ma’lûf (Tunus), al-âla (Cezayir) olarak da bilinen müzikal yapılarda rastlanmaktadır.(Alemlî, Dışiaçık, 2022).

Nevbet-i Müretteb hakkındaki ilk bilgilere Seyyid Şerîf el-Cürcânî’nin (ö. 816/1413) Şerhu Kitâbi’l-Edvâr’ında ulaştığımız Nevbet i müretteb, kavî, gazel ve terâne isimli üç bölümden oluşmaktadır. (Agayeva, 2007, s.41-43). Daha mufassal bir izahata Abdülkâdir-i Merâğî’nin eserlerinde rastlanılan nevbet-i müretteb, Abdülkâdir-i Merâğî’ye göre kadîm zamanlardan beri bilinen bir mûsiki formudur. Ancak Fârâbî,

İbn Sînâ ve Safiyyüddin el-Urmevî gibi mûsiki âlimlerinin eserlerinde bu formdan söz edilmemesi ne zamandan bu tarafa icrâ edildiği ve tekamül süreci ile alakalı Belirsizliğin başlıca sebepleridir. Agayeva'ya (2007) göre Nevbet-i Müretteb yapı itibariyle şöyledir;

Abdülkadir Merâgîye göre dört veya beş bölümden oluşur. En mühim hususiyeti, nizamî sıra ile dizilmiş fasıllar arasında makam-usûl tenasübiyeti ile eserin başlangıç ve bitiş seslerinin aynı lahinde olmasıdır. Makam ve usûllerinin tesbiti ile icrâ tarzı tamamen icrâcî ve bestecinin mûsikî zevkine bağlıdır.

Nevbet-i mürettebin bölümleri şunlardır:

1. Kavi. Güfte Arapça'dır. İrticâlî kısımların da yer alması muhtemel olan bu bölümün birinci kısmı, bir taksimle başladıktan sonra bir mısra veya bir beyit üzerinde kurulan ezgi bölümünün matla' (zemin) kısmını teşkil eder. Ardından miyanhâne icrâ edilir. Miyanhânenin başında bir ara nağme vardır. Burada matla' ve miyanhâne arasındaki insicama dikkat edilmelidir. Nisbet 1 e 2 şeklinde olmalıdır. Yani zeminde 1 mısra kullanılmışsa miyanhânedeki 1 beyit, zemin 1 beyit ise miyanhâne 2 beyit olmalıdır. Bu durumda miyanhânenin ilk mısraı yeni bir güfte ama farklı bir lahinle icrâ edilirken miyanhânenin ikinci mısra'ında zemin kısmındaki ezgiye dönüş yapılır. Aynı şekilde zemin lahni bir beyit üzerinde bestelenmişse miyanhâne lahni iki beyti kapsar. Bestekâr ayrıca orta ve dönüş kısımlarının arasında terennüm de ekleyebilir. Kavildeki miyanhâne bölümünde nakarat bulunması şarttır. Ayrıca biri lafzî, diğeri ikâî terennümle icrâ edilen iki tür nakaratın kullanılması mümkündür.

2. Gazel. Farsça güftelerle bestelenmiş olan bu bölümde, bazen nevbet-i mürettebin birinci bölümünden ikinci bölümüne terennümsüz geçiş yapıldığında icrâ süresi uzatılarak eserin daha etkili olması sağlanabilir. Gazel bölümünün ritmik usûlü ve biçim özellikleri kavildekilerle aynıdır.

3. Terâne. Arapça ve Farsça yazılmış olan rubâîlerden oluşur. Eski dönemlerde terâne aynı zamanda bir şiir formunun adı olarak da bilinen bu bölümde icrâ edilen usûl diğer bölümlerde kullanılan usûlden farklı değildir. Ayrıca terânenin giriş kısmı usûlün ilk darblarıyla başlamaz, eksik ölçülerle başlar.

4. Fürûdâşt (karar). Abdülkadir Merâgî'den önceki son dönemde nevbet-i mürettebin son bölümü olup kavle benzer ve güftesi Arapça'dır.

5. Müstezad. Kendine mahsus bir üslubu olan Merâgî, nevbet-i mürettebin dört bahirli biçimine müstezad bahrini de de ilave ederek bu forma yeni bir soluk getirmiştir. Mûsikideki bu formun edebiyattaki müstezad formuyla bir alakası olmadığını Belirtmek gerekir. Merâgî'ye göre bu beşinci bölümün bestelenmesinin önemli sebeplerinden biri nevbet-i mürettebin kapalı simetrik bir çerçeve içinde olmayan değişik bir nevbet-i müretteb meydana getirilmesidir. Daha önce kullanılan güfte ve form özelliklerinin tekrarlandığı bu bölüm bütün

eserin özeti görünümündedir. İlk dört bahirdeki makam ve usûllerin çeşitliliği yanında müstezadda usûl giriş kısımları serbest bir şekilde uygulanır (s.41-43).

1.3. Mevlevî Âyinlerinin Yapısı

Türk mûsikîsinin tekke mûsikîsi türü altında tasnîf olunan beste biçimlerinin en büyüğüdür. Âyinin güfteli kısmı, Selâm adı verilen 4 bölümden oluşur. Mevlevî âyinleri Mevlevîlik tarikatında dönerek yapılan zikir yani semâ esnâsında icrâ edilmek üzere bestelenmişlerdir. Âyinler eşliğinde semâ edilmesine “Mevlevî Mukâbelesi” denir. Mukâbelenin icrâ ediliş şekli ve sırası aşağıdaki gibidir.

1. Kur’ân-ı Kerîm okunur.
2. İtrî’nin Rast Nât’ı okunur.
3. Neyzen başı, ilgili makamdan post taksimi de denilen uzunca bir baş taksim yapar.
4. Peşrev icrâ edilir.
5. Birinci selâm okunur.
6. İkinci selâm okunur.
7. Üçüncü selâm okunur.
8. Dördüncü selâm okunur.
9. Son peşrev ve son yürük semâi icrâ edilir.
10. Son taksim yapılır.
11. Kur’ân-ı Kerîm okunur.
12. Mevlevî Gülbankı okunur. Şeyh Efendi’nin semâzenler ve mutribânı selâmlaması ve meydânı terk etmesi ile mukâbele sona erer.

1.4. Mevlevî Mukâbelesi ve Âyinler

Mevlânâ Muhammed Celâleddin Rumi (k.s.)’nin Hakk’a yürümesinden sonra oluşturulan ve onun Mevlânâ sıfatına atıfla isimlendirilmiş olan Mevlevî tarikatına özel, tekke mûsikîsine Mevlevî mûsikîsi denir (Gönül, 2004).

Hemen hemen bütün tarikatların kendilerine mahsus bir mûsikî ve devran yapısı vardır. Nakşibendîlerin “hatm-i hâce”, Kadirilerin “devran”, Halvetilerin “darb-ı esma”, Sa’di ve Rıfâilerin “zîkr-i kıyam” diye adlandırdıkları bu zikrullah yapısı, Mevlevîlikte semâ

odağında bir ritüel halini almış ve Hz. Mevlânâ'dan sonraki dönemlerde zaman içerisinde sistematik bir yapıya kavuşmuştur.

Mevlevîhânelerde mukâbele (semâ' töreni) esnasında, semâ'a refâkat etmek maksadı ile bestelenmiş eserlere Mevlevî âyini denir. Mutribân (mûsikî icrâ heyeti) tarafından icrâ edilen, ilhâmını Hz. Mevlânâ'dan almış, Mevlevî veya Hz. Mevlânâ muhibbi bestekârlar tarafından bestelenmiş olan bu biçimdeki eserler, Türk mûsikîsi sanatının, bu gün yaygın olarak icrâ edilen en büyük örnekleridir.

Âyinlerin güftelerinde, çoğunlukla Hz. Mevlânâ'nın Mesnevî ve Divân-ı Kebîr'inden (beyitler ve rubâiler) olmakla birlikte, az da olsa bazı Mevlevî şâirlerin şiirlerine de yer verildiği görülür. (Sultan Veled, Ulu Ârif Çelebi, Ahmet Eflâki, Dîvâne Mehmet Çelebi, Gavsî Dede, Şeyh Gâlib gibi).

Mukâbele-i Şerîf ise, Hz. Mevlânâ'nın belli bir usûle bağlı olmaksızın tamamen bir vecd hâli ile yapmış olduğu semâ'ın sonradan bir sisteme bağlanması ile oluşmuştur.

Hz. Pir'in düşünce, yaşayış, ilim ve aşk hâlinden oluşan bu sistematik yapı, oğlu Sultan Veled ve onun oğlu Ulu Arif Çelebi zamanında oluşmuştur. Hem Sultan Veled hem de Ulu Arif Çelebinin Belirli bir düzene bağlı olmaksızın semâ ettikleri bilinmektedir. Ancak sonraları bunun Hz. Mevlânâ'yı anmak maksadı ile periyodik hale gelmesi, Mukâbelenin bir sistem hâline gelmesine zemin oluşturmuş ve semâ meclislerine bir düzen verilmeye başlanmıştır. 15. Yüzyılda (Sultan Veled oğlu Şemseddin Emir Âbid Çelebi oğlu Emir Âlim Çelebi'nin oğlu olan ve 1421 yılında çelebilik makâmına gelen) Pir Adil Çelebi tarafından bugünkü anlamda düzenlenen mukâbele-i Şerîf, daha sonra 1642 yılında çelebilik makâmına geçen Pir Hüseyin Çelebi tarafından, tekke ve medrese kavgalarının yoğun olduğu bir dönem olmasına rağmen herkes tarafından kabul görmüş bir şekilde son düzenlemeleri yapılmış ve son halini almıştır (Gönül, 2004).

Belirli günlerde ve mekânlarda yapılan Mevlevî mukâbeleleri, İstanbul dışındaki tekkelerde genellikle Cuma namazından sonra yapılmışlardır. İstanbul'da ise Cuma ve Salı günleri Galata'da, Cumartesi günü Üsküdar'da, Pazar günü Kasımpaşa'da, Pazartesi ve Perşembe Yenikapı'da, Çarşamba günleri ise Beşiktaş ve Bahariye Mevlevîhâneleri'nde icrâ edilmişlerdir (İnançer, 2002).

Bu düzenlemelere göre icrâ edilen Mukâbele-i Şerîfin dergâhta yapılagelen usûlü şu şekildedir:

Şeyh efendiden alınan izinden sonra, Meydancı Dede, kırmızı postu semâhâneye götürüp usûlünce serer. Mutrıb Heyeti, Mutrıb mahfilinde yerini alır. Herkes Niyâz halinde¹ şeyh efendinin gelişini bekler.

Şeyh efendi Meydancı Dede ile birlikte semâhâneye girer ve cemaatle namaz kılınır. Namazın akabinde mesnevi sohbeti yapılır. Kısa bir Kur’ân-ı Kerîm okunur. Sonrasında Hz. Peygamber’e olan sevgi ve saygının ifadesi olarak, salât u selâm’a vesile olmak üzere, “Nâ’t-ı Mevlâna”² okunur.

Nâ’tın okunmasından sonra, Neyzenbaşının veya onun görevlendirdiği bir neyzenin taksimi başlar. Taksimnin nihayetinde kudüme vurulan ilk darbe ile beraber peşrev çalmaya başlar. “Darb-ı Celâl” denen bu ilk “zahme”³ darbesiyle birlikte ayağa kalkarlar ve Devr-i Veledi (Sultan Veled Devri)⁴ başlar.

Devr-i Veled’in bitiminde usûle riâyet etmeksizin kudüme vurulan birkaç darbtan sonra Neyzen başı makâmı gösteren bir iki cümlelik çok kısa bir ney taksimi yapar ve âyinânlar, yine saz refakatinde, âyini okumaya başlarlar, semâzenler semâhâneye çıkarlar ve samâ’a başlarlar.

Dört selâmdan oluşan Âyin-i Şerifte usûlün değişmesi ile selâmın bittiği anlaşılır. Selâm basında, tüm semâzenler bulunduğu yerde yüzleri semâhânenin merkezine gelecek şekilde durup, niyaz vaziyetinde, ikili üçlü gruplar halinde omuz omuza yaslanarak, niyaz halinde beklerler. Semâzenbası ve semâzenler yine birinci selâmın

¹ Niyaz hali “ayakları mühürlü” olarak (sağ ayak başparmakları sol ayak başparmaklarını kapatmış) vaziyette olma durumu.

² Mustafa İtrî Efendi’nin Rast makamında bestelediği, Hz. Mevlânâ’nın “Ya Habîballah, Resûl-i Hâlik-i yektâ tuyidiye başlayan ve Abdülhalim Çelebi (ö. 1679) veya II. Bostan Çelebi (ö. 1705) tarafından, bir Çelebilik Makamı tavsiyesi olarak, bütün Mevlevîhânelere âyinde ney taksiminden önce okunması bildirilen eser.

³ Bir ritm aleti olan kudüm’ün ahşaptan yapılma vurma aletleri.

⁴ Mukâbele günü, semâ’dan önce, şeyh efendi önde, dervişler arkada olmak üzere, semâhânenin etrafında halka şeklinde yürüyerek yapılan üç devir’e Sultan Veled Devri denir. Bunun ilk düzenleyicisi Sultan Veled olduğu için, onun adıyla anılmıştır.

başında olduğu gibi semâ'a girerler. Bu hal ikinci, üçüncü ve dördüncü selâmda da devam eder, tekrarlanır.

Dördüncü selâmın nihayetinde icrâ edilen son peşrev ve yürük semâî'nin sona ermesi ile ney veya başka bir saz son taksimi yapar.

Şeyh efendinin posta varması ile taksim biter ve hemen Kur'an tilâveti başlar. Tilâvet bittikten sonra Duâcı Dede duâyı, tekbîri ve salâvatı okuduktan sonra ayağa kalkılır. Gülbank'ın okunmasından sonra, Şeyh efendi baş keserek yüksek sesle semâzen ve mutribân'ı ayrı ayrı selâmlar, semâhânenin çıkışında posta doğru dönüp niyâz eder ve semâhânedan ayrılır. Akabinde herkes posta selâm vererek teker teker semâhâneyi terk eder.

Meydancı Dede tarafından Şeyh Postunun usûlünce kaldırılması veya katlanması ile Mevlevî Mukâbelesi bitmiş olur (İnançer, 2002)

Mukâbelelerde yukarıda anlatılan şekilde icrâ edilen âyin-i Şerîfler, beste teknikleri açısından;

- a. Tamamı aynı makamda olanlar (bir makamda başlayıp aynı makamda devam eden ve aynı makamda biten),
- b. Bir makamda başlayıp değişik makamlarda seyreden, ancak başladığı makamda biten,
- c. Başladığı makâmın dışında bir makam veya başka bir âyinin bölümleri ile bitenler olmak üzere üç bölümde de mütalaa edilebilirler.

Bu yapıları ile Mevlevî âyinleri Türk Mûsikîsi Sanatının en büyük, en sanatlı ve en görkemli eserleridir. Dolayısı ile Mevlevî âyini bestelemek bestekârlıkta bir zirve olarak kabul edilir ve bestekârı, sâhib-i âyin olarak nitelendirilir.

Tekkeler kapatılmadan önce (2 Eylül 1925) bestelenmiş ve notaları yayınlanmış bulunan âyinler şunlardır (Çevikoğlu, 2010):

1. Pençgâh: Beste-i Kadîm: Şeh-bâz-ı Cenâb-ı Zü'l-celâlest semâ'
2. Dügâh: Beste-i Kadîm: Aşkast tarîk u râh-i Peygamber-i mâ

3. Hüseyinî: Beste-i Kadîm: Âteş ne-zened der dil-i mâ illâ hû
4. Beyatî: Köçek Mustafa Dede (1688): Şâhâ zi kerem ber men-i dervîş niger
5. Segâh: Buhûrîzâde Mustafa Itrî Efendi (1712): Ey âşık-ı rûy-i tü hezârân âşık
6. Rast: Nâyî Osman Dede (1729): İn hâne ki peyveste der ô çeng u çeğânest
7. Uşşâk: Nâyî Osman Dede: Âteş ne-zened der dil-i mâ illâ hû
8. Çârgâh: Nâyî Osman Dede: Âteş ne-zened der dil-i mâ illâ hû
9. Hicaz: Nâyî Osman Dede: Yâ men livâu aşkîke lâ zâle âliyâ
10. Nühüft: Eyyübî Hüseyin Dede (1859'dan s.): Mâ râ reh-i dîgerest birun zi cihât
11. Irak: Şeydâ Hâfız Dede (1799): Mâhest ne-mî dânem hurşîd ruhat yâ ne
12. Hicaz: A. Kühî Dede (1831): Men âşık-ı an hüssem aşkest münâcâtem
13. Sûz-i Dilârâ: Sultan Selim III (1808): Dil-berî vü bî-dilî esrâr-ı mâst
14. Nihavend: Musâhib Ahmed Ağa: Düş ber dergâh-i izzet kûs-i sultânî zedem
15. Hicaz: Musâhib Ahmed Ağa (1794): Men şâh-bâz-ı kudsem ez lâ-mekan resîde
16. Acembûselik: A. Nâsır Dede (1821): An kes ki tü-râ dâred ez îş şikem dâred
17. Bestenigâr: B.Sâdık Ef (1780,1790): Akbele's-sâkî aleynâ hâmilen ke'se'l-müdâm
18. Şevkutarâb: İsmail Dede Efendi (1846): Ey hasret-i hûbân-ı cihan rûy-i hoşet
19. Yegâh: Dervîş Abdülkerim Dede (1669-70): Mâ der dü cihan gayr-ı Hudâ yâr ne-dârîm
20. Sabâ: İsmail Dede Efendi: Biş'nevîd ez nâle-i bang-i rebâb
21. Nevâ: İsmâil Dede Efendi: Ey tecellîgâh-i cânem rûy-i tü
22. Bestenigâr: İsmail Dede Efendi: Ey kıble-i ikbâl-i cihan hâk-i deret
23. Sabâ Bûselik: İsmail Dede Efendi: Âteş ne-zened der dil-i mâ illâ hû
24. Hüzzam: İsmail Dede Efendi: Mâhest ne-mî dânem hurşîd ruhat yâ ne
25. Ferahfezâ: İsmail Dede Efendi: Biş'nev ez ney çün şikâyet mî küned

26. Şedaraban: M. Nakşî Dede (1853): Ey Resûl-i Hazret-i Hak vey Habîb-i Kibriyâ
27. Sûzinâk: Haşim Bey (1868): Bû'l_aceb deryâ dil_ü bî keyf_ü kemmiyyet
28. Sûzidil: Zekâi Dede: Yâ sagîre's-sinni ya ratbe'l-beden
29. Sûzinâk: S. Necib Dede (1883): Dûş reftem der meyân-i meclis-i sultân-ı hîş
30. Mâyê: Zekâi Dede (1897): Ey Yûsuf-i meh-rûyan ey câh ü cemâlet hoş
31. Isfahan: Zekâi Dede: Ey çeng perdehâ-yi Sipâhânem ârzûst
32. Râhatülervâh: A.Hüsâmeddin D. (1900): Atyebü'l-a'mâri ömrün fi tarîki'l-Âşıkîn
33. Acemaşîran: H.Fahredden Dede (1911): Her rûz bâmdâd selâmün aleykümâ
34. Bûselik: B. Nûri Bey (1910): An subh-i seâdethâ çün nûr-feşân âyed
35. Sûzinâk: Zekâi Dede: Yâ sâkiye'l-müdâmeti hayye ale's-salâ
36. Sabâ zemzeme: Zekâi Dede: Her çîz ki an hoşest nehyest müdâm
37. Şedaraban: Neyzen Sâlih Dede (1888): Ey ferd_ü hayy_ü dâna yâ Rabbenâ zalemnâ
38. Neveser: S. Rıfat Bey (1888) Mâ der dü cihan gayr-ı Hudâ yâr ne-dârîm
39. Ferahnâk: S. Rıfat Bey: Mâ râ zi aşk-ı cânan esrâr-ı dil ayânest
40. Sultânîyegâh: Kâzım Uz (1938): Azm-i an dârem ki mihmânet künem
41. Hicazkâr: M.Câzim Dede (1875): Mîm ü vâv u mîm ü nun teşrîf nîst
42. Dügâh: M. Celâleddin Dede (1908): Yâ men livâu aşkike lâ zâle âliyâ
43. Beyâtî Bûselik: Z. Ahmed Irsoy (1943): Ey der âverde cihânî râ zi pây
44. Karcıgar: B. Nûri Bey: An kes ki tü-râ dâred ez iş çî kem dâred
45. Yegâh: Rauf Yekta (1935): Ey nây-i hoş-nevây ki dil-dâr ü dil-hoşî
46. Kürdilihicazkâr: Halebli Dervîş Ali El-Mevlevî: Yâ men livâ'ü 'aşkike lâ zâle 'âliyâ
47. bûselikaşîrân: A. Avni Konuk (1938): Men âşık-ı aşk u ô şüde âşık-ı men
48. Dilkeşîde: A. Avni Konuk: Şâhâ zi kerem ber men-i dervîş niger
49. Müsteâr: Z. Ahmed Irsoy: Âteş ne-zened der dil-i mâ illâ hû
50. Rûy-i Irâk: A. Avni Konuk: Ey der âverde cihânî râ zi pây

1.5. Âyin-i Şerîflerin Bestekârları

Mevlevî âyini formununun, beste-i kadîmler sonrasında bestelenen ilk âyin olan Bâyatî âyin sonrasında vücut bulan eserlerle kısa sürede yapı özelliklerini kuvvetlendirdiği görülmektedir. Bu süreçte besteleri ile formu geçmişten günümüze ulaştıran çalışmamıza konu eserlerin banisi bestekarlar şöyledir;

- Kûçek Dervîş Mustafâ Dede (Bk. Özcan, 2020: 294)
 Buhûrîzâde Mustafâ İtrî Efendi (Bk. (Özcan, 2020: 220-221)
 Kutbünnâyî Osmân Dede (Bk. (Erguner, 2007: 461-462)
 Eyyübî Hüseyin Dede (Özcan, 1998: 541)
 Hâfız Abdürrahîm Şeydâ Dede (Özcan, 1988: 288-289)
 Kühî Abdürrahîm Dede (Özcan, 1988: 292)
 Sultân III. Selîm (Dişiaçık, Uruş: 2012, 428)
 Musâhib Seyyid Ahmed Ağa (Özcan, 1989: 41-42)
 Nâsır Abdülbâkî Dede (Özcan, 1988: 199)
 Bursalı Sâdık Efendi (Aksoy, 2003: 522)
 Nutkî Alî Dede (Özcan, 1989: 423-424)
 Hammamizade İsmail dede efendi (Özcan, 2001: 93-95)
 Nakşî Dede (Özcan, 2006: 334-335)
 Hâşim Bey (Özcan, 1997: 404-408)
 Dede Mehmed Zekâî Efendi (Özcan, 2013: 195-196)
 Ahmed Hüsâmeddîn Dede. (Özcan, 1989: 92)
 Hüseyin Fahreddîn Dede (Özcan, 1988: 546-547)
 Bolâhenk Nûri Bey (Aksoy, 2007: 264)
 Neyzen Sâlih Dede (Şükürov, 2009: 237-238)
 Sermüezzin Rifat Bey (Özcan, 2008: 103-104)
 Kâzım Uz (Özcan, 2012: 254-255)
 Mustafa Câzim Dede (Kaçar, Yurdagül, 2021:2)
 Mehmed Celâleddîn Dede (Özcan, 2003: 446-447)
 Zekâîzâde Hâfız Ahmed Irsoy (Özcan, 1999: 131-133)
 Raûf Yektâ Bey (Özcan, 2007: 468-470)
 Halebli Dervîş Alî el-Mevlevî (Çevikoğlu, 2021: 133-186)
 Ahmed Avnî Konuk (Öngören, 2002: 180-182)

1.6. Âyin-i Şerîfler'in Güfte Özellikleri

Tekke ve zâviyelerin kapatılmasına kadar geçen süre zarfında bestelenmiş, icrâ edilmiş ve meydan görmüş âyinlerin tetkîkinde görülmektedir ki bestelerde kullanılan güftelerin büyük çoğunluğu Hz. Mevlânâ'ya ait olmakla beraber, başka şâirlere ait şiirlerin de bulunduğu ve hatta tamamı ile güftenin Hz. Mevlânâ'ya ait olmadığı âyinlere de rastlanılmıştır.⁵

Kaynaklarda verilen bilgilere göre Mevlevî âyinlerinde çoğunlukla Hz. Mevlânâ'ya ait güftelerin kullanılması önemli bir gelenek ve de kuvvetli bir teâmüldür. (Yekta, 1934-1939; Ergun, 1943; Öztuna, 1969; Heper, 1974; Gölpınarlı, 1983; Tanrıkorur, 1991: 251-252; İnançer, 2002: 191-201; Salgar, 2008; Çalışır, 2010) fakat Hz. Mevlânâ'ya ait zannı ile O'na atfen kullanılan güfteler olduğu gibi, Mevlevî ya da meşrepleri bilinmemesine rağmen Mevlevîlik nisbet edilen şâirlerin de güftelerine yer verilmiştir.

1925 yılında tekke ve de zâviyelerin kapatılmasına kadar olan süre zarfında icrâ edilen ve de nüshaları elimize ulaşan 50 kadar âyin-i Şerîfin incelenmesi neticesinde elde edilen mâlûmâta göre Hz. Mevlânâ hâricindeki güfte ve de güftekarlar şu ekilde sıralanabilirler⁶:

Kâsım-ı Envâr (1355-1433)

Ey subh-i saâdet zi cebîn-i tü hüveydâ

An hüsn çi hüsnest tekaddes ve teâlâ

An cây ki cismest be küllî heme ismest

An cây ki cânest ne ism ü ne müsemmâ

Şah Kâsım-ı Envâr, Divân ı eş'ar Gazel:3, S:34

Şems-i Magrîbî (Şîrîn-i Magrîbî) (1348-1407)

İlticâ-yi mâ be şâh-ı evliyâst

Z'an ki nûreş müştak ez nûr-i Hudâst

Ey ki dârî dîde-i rûşen bi-bin

Cism ü cânesh cism ü cân-i Mustafâst

⁵ Bk. Sûzinâk âyin. Haşim Bey, (güfteler Hasan Nazif dede'ye aittir ve bir defa icrâ edildikten sonra yasaklanmıştır)

⁶ Güftekarlara ait bilgi için Bk. (TDV İslam Ansiklopedisi)

Evhadüddîn-i Kirmânî
 Âteş ne-zened der dil-i mâ illâ hû
 Kûteh ne-küned menzil-i mâ illâ hû
 Ger âlemiyan cümle tabîban bâşend
 Hallî ne-küned müşkil-i mâ illâ hû
Evhaduddîn Kirmânî, Divani rubâiyyât, Rubâî: 14, S: 100

Nureddîn Abdurrâhmân-ı Câmî (1414-1492)
 Sîmin-zekanâ seng-dilâ lâle-izârâ
 Hoş kün be nigâhî dil-i gam-perver-i mâ râ
 İn kâlib-i fersûde ger ez kûy-i tü dûrest
 El-kalbü alâ bâbîke leylen ve nehârâ
Nureddîn Abdurrâhmân-ı Câmî / gazel: 25, Divan, Fatihatu eşşebab S: 45

Yâ Rab zi dü kevn bî-niyâzem gerdan
 V'ez efser-i fakr ser-firâzem gerdan
 Ender haremet mahrem-i râzem gerdan
 zan reh ki ne sûy-i tüst bâzem gerdan
Bu rubâî, hem Ebû Saîd-i Ebu'l-Hayr, hem de Abdurrahman Câmî'ye nisbet edilir.

Ben bilmez idim gizli ayan hep sen imişsin
 Tenlerde vü canlarda nihan hep sen imişsin
 Senden bu cihân içre nişân ister idim ben
 Âhir bunu bildim ki cihan hep sen imişsin

Nureddîn Abdurrâhmân-ı Câmî ⁷
 An Ferîdûn-i cihân-ı ma'nevî
 Bes büved bürhân-ı kadreş Mesnevî

⁷ Bursalı Mehmed Tâhir Beyin bildirdiğine ve Veled Çelebi'nin tahkikatına göre Türkçe manzûmenin aslı, Câmî'nin Farsça bir rubaisidir. Tercümesi ise Sultan Veled'in değil, 1040/1630'da Şam'da vefat eden Konyalı Samtî Dede'nindir. (Bk. Osmanlı Müellifleri, İstanbul, 1333, 1', 280; ayrıca krş. Nail Tuman, Tuhfe-i Nâilî, II, 565. Tıpkıbasım) Mevlânâ'dan Sonra Mevlevîlik, s. 462'de bu görüşü benimseyen Gölpınarlı, Mevlevî Adap ve Erkânı isimli eserinde (2.bs., Konya, tsz., s. 106) aynı manzûme hakkında "Dîvâne Mehmed Çelebi'nin, yahut Nev'î'nin Câmî'den yaptığı manzum tercüme(dir)" diyor. Fuad Köprülü de tercümenin, Nev'î'ye ait olduğunu söylüyor; Bk. Türk Edebiyatında İlk Mutasavvıflar, 4.bs., Ankara, 1981, s. 237.

Men çi gûyem vâsf-ı an âlî-cenâb
 Nîst peygamber velî dâred kitâb
 Abdurrahmân-ı Câmî (v.898/1492) (Can, 1995: 215)

İbnü'l-Fârız (1181-1235)
 Rûhî le-ke yâ zâirü fi'l-leyli fedâ
 Yâ mûnise vahşetî ize'l-leyli hedâ
 İn kâne firâkunâ mea's-subhi bedâ
 Lâ esfere ba'de zâke subhi ebedâ
 İbnü'l-Fârız 'a aittir.⁸

Ebû Saîd-i Ebu'l-Hayr (967-1049)
 Âşık ki tevâzu' ne-nümâyed çi küned
 Şebhâ ber-i kûy-i tü ne-yâyed çi küned
 Ger bûse dihed zülf-i tü-râ tîre me-şev
 Dîvâne ki zencîr ne-hâyed çi küned
Ebû Saîd-i Ebu'l-Hayr; Rubâiyyât, rubâî n. 252, S:41

Şâhâ zi kerem ber men-i dervîş niger
 Ber hâl-i men-i hâste-i dil-rîş niger
 Her çend neyem lâyık-ı bahşâyîş-i tü
 Ber men me-niger ber kerem-i hîş niger
Ebû Saîd-i Ebu'l-Hayr, Rubâî n:330, S:65

Yâ Rab zi dü kevn bî-niyâzem gerdan
 V'ez efser-i fakr ser-firâzem gerdan
 Ender haremet mahrem-i râzem gerdan
 An reh ki ne sûy-i tüst bâzem gerdan
Ebû Saîd-i Ebu'l-Hayr, Rubâî n:510, S:86

Şeyh Ahmet Muhtari
 Sûre-i Ve'l-leyli dîdem vâsf-ı gîsû-yi şümâst
 Ve'd-duhâ handem serâser nüsha-i rûy-i şümâst

⁸ Ünlü mutasavvîf şâir İbn-i Fârız'ındır. (v.632/1235) (arab.ewriters.com, cb.rayaheen.net)

Âyet âyet tâ be sÿy-i kâbe kavseyn âmedem
Çÿn nazar kerdem bi-dîdem tâ ki ebrÿ-yi ſÿmâst

Seyyit Celâleddin Azd Yezdi
Âſîkân evvel kadem ber her dÿ âlem mî zenend
Ba'd ez an der kÿy-i aſk ez âſîkî dem mî zenend
Tâ ber âmed ez gedâyî nâm-i mâ der kÿy-i dÿst
Kÿs-i sultânî-i mâ der her dÿâlem mî zenend
Sâkinân-ı âsitân-ı aſk-ı Mollâ-yı Celâl
Ez ferâgat pÿſt-ı pâ der milket-i Cem mî zenend
Seyyit Celâleddin Azd Yezdi / Divan, Gazel:112 S:221

Œâh Ni'metullâh-ı Velî (1330-1431)
Her ki ruhsâr-ı tÿ bîned be gÿlistan ne-reved
Her ki derd-i tÿ keſed cânib-i derman ne-reved
Her ki der hâne demî bâ tÿ be halvet bi-niſest
Be temâſâ-yi gÿl ü lâle vÿ reyhan ne-reved
Œah Ni'metullah Veli, Divan, Gazel: 715, S:234

Œeyhî
Mâhest ne-mî dânem hurſîd ruhat yâ ne
Bu ayrılık oduna cânım nice bir yane
Sevdâ-yı ruh-ı Leylî ſÿd hâsıl-ı mâ haylî
Mecnun gibi vâ veylî oldum deli dîvâne
*Œeyhî*⁹

Sultan Veled (712/1312)
Bâde bi-dih sâkiyâ k'an meh-i tâban resîd (Bÿselik, 3.sl.)
Biſ'nevîd ez nâle-i bang-i rebâb (Sabâ, 1.sl.)
Bÿlbÿl-i aſk ez seher âĝâz kerd (Hÿzzam, 3.sl.)
Der bâĝ-ı cemâlî sanemâ çÿn gÿl-i ra'nâ (Nevâ, 3.sl.)

⁹ Birçok eserde Hz. Mevlânâ 'ya nispet edilen bu mÿlemma gazel, Abdÿlbaki Gÿlpınarlı'nın tesbitine gÿre Œeyhî'nindir. (öl.1422); Bk. Mevlânâ 'dan Sonra Mevlevîlik, s.258, 462.

Dûş Mevlânâ be hâb ender me-râ (Ferah-fezâ, 3.sl.)

Ey an ki tûyî murâd u matlûb (Hüzzam, 3.sl.)

Ey gülşen-i bâğ-ı lâ-yezâlî (Ferah-fezâ, 3.sl.)

Ey rûy-i tü kible-i cihân u dil-i men (Nevâ, 3.sl.)

Ey sâki-i aşk hîz ü pîş âr şerâb (Bûselik, 3.sl.)

İmrûz heme mest zi meyhâ-yi Hudâyîm (Dil-keşîde, 3.sl.)

Mevc-i aceb bin ki hâst ez dil-i deryâ-yi aşk (Şed., 3.sl.)

Rûyet çü gülzâr la‘let güher-bâr (Ferah-fezâ, 3.sl.)

Tü mâh-i acîbî ki mislî ne-dârî (Nevâ, 3.sl.,Hüzzam, 1.sl.)

Zehî aşk zehî aşk ki mâ râst Hudâyâ (Hüzzam, 3.sl.)

Ulu Ârif Çelebi (719/1320)

Âferîn ey mâh-rû ber can-i tü (Nevâ, 1.sl.)

Ey şâh-ı şehr-i akl ü can ber taht-ı dil hâkan tûyî (Nevâ, 2.sl.)

Ey tecellîgâh-i cânem rûy-i tü (Nevâ, 1.sl.)

Hurşîd-i sipîhr-i lâ-mekânî dil-i mâst (Nevâ, 1.sl.)

Ahmed Eflâkî (761/1360)

Ey ki hezâr âferin bu nice sultân olur

Kulu olan kişiler Hüsrev-ü hâkân olur

(Bütün âyinlerin üçüncü selâmında yer alır.)

Dîvâne Mehmed Çelebi (Semâî, Sultan Dîvânî) (936/1529)

Ey dil bu yeter iki cihanda sana iz‘ân (Rast, 1.sl.)

Gözüm ki kane boyandı şerâbı neyleyeyim (İrâk, 3.sl.)

Ne aşka sabreder oldum ne akl ile yârem (Şevk-ı tarab, 3.sl.)

Şâhidî İbrahim Dede (957/1550)

Hey hey ne acâib bezemiş hüsn ile Bârî (Rast, 3.sl. Sabâ Bûselik, 1.sl., Mâye, 3.sl.)

Samtî Dede (1565/1630)

Ben bilmez idim gizli ayan hep sen imişsin (Sabâ, 3.sl., Sabâ Bûselik, 1.sl., Şevk-ı tarab, 3.sl.,)

Gavsî Ahmed Dede (1109/1697)

Olduk yine biz secde-ber-i nâr-ı muhabbet (31) (Hicâz/Nâyî, 3.sl., IX,430; (32) Sabâ, 3.sl., XVI,579)

Yâ Rab harem-i hazretine râh bağışla (Rast, 3.sl., VI,367; Dügâh-ı cedîd, 3.sl., XXXIV,869) (33)

Derviş Ömer (17.yy)

Şem'i ruhuna cismimi pervane düşürdüm (Niyaz Âyini/Segâh İlâhi)

Dinle sözümü sana direm özge edadır (Niyaz Âyini/Segâh İlâhi)

Şeyh Gâlib (1757/1799)

Ey kâşif-i esrâr-ı Hudâ Mevlânâ (Sûz-i dilârâ, 3.sl., Sûz-i dil, 3.sl.,)

Ey maksad-ı âşıkîn olan Mevlânâ (Sabâ, 3.sl., Bûs. Aşîran, 3.sl.,)

Hasan Nazîf Dede (1798-1860)

Mora Yenişehir'nin Oganlı karyesinde 1798 senesinde dünyâyâ gelmiştir. Babası hadîs ulemâsından Hacı Halîl Efendi'dir.¹⁰

Bü'l_aceb deryâ dil_û bî keyf_ü kemmiyyet menem (Sûzinâk, .sl.)

Nüh sadehdê dürr-i şehvâr-î girân kıymet menem

Kâinâtın men medâr-î devre-î irfâniyem Merkez-î sırr-î hakîkat nokta-î vahdet menem

Sûretâ bir zer reyem ma'nîde ammâ âf(i)tâb

Cümle zerrât-î cihânê tâbiş-î sûret menem

Vâkıf-î fenn-î tabâyi' anlamaz keyfiyyetim

Hıyresâz-î akl-ı âşir menşe'-î hikmet menem

Abdülbaki Dede (1883-1935)

Ey nağme-i nây-i kibriyâ Mevlânâ (Yegâh, 3.sl.,)

¹⁰<https://defter-i-ussak.blogspot.com>

Bu şâirlerden başka bir de *Yunus Emre*'ye ait olan Yâr Yüreğim yâr ile başlayan güfte vardır ki, zaman zaman lafzî terennüm olarak, zaman zaman da güfte olarak âyin bestelerinde kullanılmıştır.

1.7. Beyitlerin Âyin-i Şerîflerdeki Dağılımı

Tüm bu tetkik ve de izâhattan sonra güftelerin Âyin-i Şerîflere göre tevziatı ve fihristi şu şekilde oluşmuştur :

BEYİT	BULUNDUĞU AYİN	KAYNAK
Âferin ey mâh-rû ber can-i tü	21.Nevâ, 1.sl.	Ulu Ârif Çelebi'nindir. ¹¹
Âfitâb imrûz ber şekl-i diger tâban şüdest	12.Hicâz/Kühî, 1.sl.	Dîvân-ı Kebîr. ¹²
Ah güzelin aşkına hâlâtına	1.Pengâh, 3.sl.	"Ah mine'el-aşk" ¹³
Ah güzelin aşkına hâlâtına	13.Sûz-İ dilârâ, 3.sl.	"
Ah güzelin aşkına hâlâtına	16.Acem Bûselik, 3.sl.	"
Ah güzelin aşkına hâlâtına	28.Sûz-İ dil, 3.sl.	"
Âh ki bâr-i diger âteşî der men fütâd	31.Isfahan, 3.sl.	Dîvân-ı Kebîr. ¹⁴
Âh mine'l-aşk ve hâlâtihi	1.Pengâh, 3.sl.	Hallâc ı Mansura atfedilir
Âh mine'l-aşk ve hâlâtihi	46.K.Hicazkâr 3.sl.	Hallâc ı Mansura atfedilir
Akbele's-sâkî aleynâ hâmilen ke'se'l-müdâm	17.Bestenigâr/Burs.1.sl	Dîvân-ı Kebîr. ¹⁵
Akbele's-sâkî aleynâ hâmilen ke'se'l-müdâm	46.K.Hicazkâr 1.sl.	Dîvân-ı Kebîr
Âmed an mahbûb-i insan merhabâ	17.Bestenigâr/Burs.,3.sl.	
Âmedeem ki ser nihem aşk-ı tü-râ be ser Berem	45.Yegâh, R.Y 3.sl.	Dîvân-ı Kebîr. ¹⁶
Âmed nidâ ez âsümân can râ ki bâz â es-salâ	6.Rast, 3.sl.	Dîvân-ı Kebîr. ¹⁷
An Ferîdün-i cihân-ı ma'nevî	30.Mâye, 3.sl.	Abdurrahmân-ı Câmî ¹⁸
Ân dilber-i ayyâr-i ciğerhâre-yi mâ kû	39.Şedarabân S.D 1.sl.	Dîvân-ı Kebîr. ¹⁹
An hâce-i hoş-likâ çi dâred	33.Acem Aşîran, 3.sl	Dîvân-ı Kebîr. ²⁰

¹¹ Bk. Divan, Mevlânâ Müzesi Ktp., no: 2616, yp.42a; krş. Abdülbaki Gölpınarlı, Konya Mevlânâ Müzesi Yazmaları, Ankara, 1971, II,269.

¹² Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.398; trc.VII,624. [Külliyât-ı Dîvân-ı Şems mutâbık-ı nusha-i tashîh şode-i Bediüzzamân Furûzânfer, 2.bs., I-VIII, Tahran, 1379 h ı ; Divan-ı Kebir (Tercümesi), trc. Abdülbaki Gölpınarlı, I-VII, 2.bs.,Ankara, 1992; Rubailer, trc. A.Gölpınarlı, Ankara, 1982.]

¹³ Bk. Abdülbaki Gölpınarlı, Mevlânâ 'dan Sonra Mevlevilik, 2.bs., İst., 1983, s.456.

¹⁴ Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.881; trc.IV,342.

¹⁵ Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.1780; trc.IV,5.

¹⁶ Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.1403; trc.VII,103.

¹⁷ Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.17; trc.I,27.

¹⁸ Bk.Şefik Can, Mevlânâ Hayatı,Şahsiyeti, Fikirleri, İst., 1995, s.215.

¹⁹ Dîvân-ı Kebîr - Gazel nu. 2176, 1. ve 2. beyit

²⁰ Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.701; trc.V,264.

An kes ki tü-râ dâred ez îş çi kem dâred	16.Acem Bûselik, 1.sl.	Dîvân-ı Kebîr ²¹
An kes ki tü-râ dâred ez îş çi kem dâred	44.Karcıġar/B.N.B.,1.sl.	Dîvân-ı Kebîr
An pîş-revî ki cân-ı ô pîş-i safest*	32.Râhatû'l-ervâh, 3.sl.	Dîvân-ı Kebîr ²²
An subh-i seâdehâ çün nûr-feşân âyed	34.Bûselik, 1.sl.	Dîvân-ı Kebîr ²³
An surh-kabâyî ki çü meh-pâr ber âmed	4.Beyâtî, 3.sl.	Dîvân-ı Kebîr ²⁴
An surh-kabâyî ki çü meh-pâr ber âmed	37.Şedarabân S.D 1.sl.	Dîvân-ı Kebîr
Aşıkân der kûy-i cânân es-salâ	12.Hicâz/Kühî, 3.sl.	
Aşıkân der kûy-i cânân es-salâ	21.Nevâ, 3.sl.	
Aşıkân der kûy-i cânân es-salâ	26.Şedarabân,Na.D 3.sl.	
Aşıkân der kûy-i cânân es-salâ	10.Nühüft, 3.sl.	
Aşıkân der kûy-i cânân es-salâ	44.Karcaġar/B.Nuri	
Âşıkân evvel kadem ber her dü âlem mî zenend	15.Hicâz/Mus.	Hız.Mevlânâ'ya atfedilir ²⁵
Âşıkân evvel kadem ber her dü âlem mî zenend	29.Sûzinâk/Necib D.3.sl.	Hız.Mevlânâ'ya atfedilir
Aşıkân lâf ez tebârek rabbüne'l-a'lâ zenend	16 Acem Bûselik, 3.sl.	
Aşıkân lâf ez tebârek rabbüne'l-a'lâ zenend	19.Yegâh 3.sl.	
Aşıkân râ kıble dîdâr âmedest	14.Nihâvend, 3.sl.	
Âşık heme sâl mest ü rûsvâ bâdâ*	47.Bûselikaşîran, 1.sl.	Dîvân-ı Kebîr ²⁶
Âşık-ı an kand-i tü cân-i şeker-hâ-yi mâst	43.Beyâtîbûselik, 3.sl.	Dîvân-ı Kebîr ²⁷
Âşıkî ger z'in ser ü ger z'an serest	39 Acemaşîran, 3.sl.	Mesnevî ²⁸
Âşık ki tevâzu' ne-nümâyed çi küned*	1.Pencgâh, 3.sl.	Dîvân-ı Kebîr ²⁹
Âşık oldum bilmedim yâr özgelerle yâr imiş	2.Dügâh/Kadîm, 1.sl.	
Âşık oldum bilmedim yâr özgelerle yâr imiş	24.Hüzzam, 1.sl.	
Âşık şüdeî ey can sevdât mübârek bâd	39.Ferahnâk, 3.sl.	Dîvân-ı Kebîr ³⁰
Aşkast ber âsuman perîden	25.Ferah-fezâ, 3.sl.	Dîvân-ı Kebîr ³¹
Aşkast tarîk u râh-i Peygamber-i mâ*	2.Dügâh/Kadîm, 1.sl.	Dîvân-ı Kebîr ³²
Âteş ne-zened der dil-i mâ illâ hû *	1.Pencgâh, 1.sl.	Evhadüddîn-i Kirmânî ³³

²¹ Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.602; trc.II,56.

²² Dîvân-ı Kebîr, rub.nu.120; trc.t/16.

²³ Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.619; trc.II,66.

²⁴ Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.650; trc.VII,11. (Salâhaddîn-i Zerkûb hakkında söylenmiştir.)

²⁵ Bk. A.Gölpınarlı, Mevlânâ 'dan Sonra Mevlevîlik,s.460.

²⁶ Dîvân-ı Kebîr, rub.nu.55; Şefik Can, Hz. Mevlânâ 'nın Rubâileri I-II, 2.bs., Konya, 2005, rub.nu.5.

²⁷ Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.460; trc.IV,326.

²⁸ Mesnevî, 1/110-111. [The Mathnawi of Jalalu'ddin Rumi, nşr. İng. trc. ve şerh: Reynold A. Nicholson, I-VIII,London, 1925-1940; Mesnevî (Türkçe trc.) Veled İzbudak, I-VI, İst., 1942-1946.]

²⁹ Dîvân-ı Kebîr, rub.nu.760; trc. d/204. Bu rubai, Horasan'ın ünlü mutasavvıflarından Ebû Saîd-i Ebu'l-Hayr'ın(v.440/1049) şiirleri arasında da yer almaktadır. Bk. Suhenân-i Manzûm-i Ebû Saîd-i Ebu'l-Hayr, nşr. Saîd Nefîsî,5.bs., Tahran, 1373 hş., s.35 (rub.no: 240).

³⁰ Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.623; trc.II,59.

³¹ Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.1919; trc.V,321

³² Dîvân-ı Kebîr, rub.nu.57; trc. a/28

³³ Mevlânâ çağındaki ünlü mutasavvıflardan Evhadüddîn-i Kirmânî'nin (v.635/1238) rubailerini arasında yer almaktadır. Bk. Rubailer, trc.Mehmet Kanar, İstanbul, 1999, s.25-26.

Âteş ne-zened der dil-i mâ illâ hû *	3.Hüseynî, 1.sl.	“
Âteş ne-zened der dil-i mâ illâ hû *	6.Rast, 1.sl.	“
Âteş ne-zened der dil-i mâ illâ hû *	7.Uşşâk, 1.sl.	“
Âteş ne-zened der dil-i mâ illâ hû *	8.Çârgâh, 1.sl.	“
Âteş ne-zened der dil-i mâ illâ hû *	15.Hicâz/Mus., 1.sl.	“
Âteş ne-zened der dil-i mâ illâ hû *	23.Sabâ Bûselik, 1.sl.	“
Âteş ne-zened der dil-i mâ illâ hû *	49.Müsteâr, 1.sl.	“
Âteş ne-zened der dil-i mâ illâ hû *	19.Yegâh 1.sl.	“
Atyebü'l-a'mâri ömrün fi tarîki 'l-âşîkîn	32.Râhatü'l-ervâh, 1.sl.	Dîvân-ı Kebîr. ³⁴
Azm-i an dârem ki mihmânet künem	40.Sultânî Yegâh, 1.sl.	Dîvân-ı Kebîr. ³⁵
Bâ an ki ez peyvestegî men aşk geştem aşk men	8.Çârgâh, 1.sl.	
Bâ an ki mî dâni me-râ hergiz ne-mî hânî me-râ	2.Dügâh/Kadîm, 1.sl.	
Bâ aşk-i tü big'süste per ü bâl-i dilem*	5.Segâh, 3.sl.	
Bâde bi-dih sâkiyâ kan meh-i tâban resîd	34.Bûselik, 3.sl.	Dîvân-ı Sultan Veled. ³⁶
Bâde bi-dih sâkiyâ kan meh-i tâban resîd	44.Karcıgar/B.N.B., 3.sl.	“
Bâde dih an yâr-ı kadeh-bâre râ	28.Sûz-İ dil, 3.sl.	Dîvân-ı Kebîr. ³⁷
Bahâr âmed bahâr âmed bahâr-ı hoş-izâr âmed	39.Ferahnâk, 2.sl.	Dîvân-ı Kebîr. ³⁸
Bâ men sanemâ dil yek dile kün	48.Dil-keşide, 2.sl.	Dîvân-ı Kebîr. ³⁹
Bang ber âmed zi dil ü cân-ı men	49.Müsteâr, 3.sl.	Dîvân-ı Kebîr. ⁴⁰
Bâz âmedem bâz âmedem ez piş-i an yâr âmedem	38.Nev-eser, 2.sl.	Hız.Mevlânâ'ya atfedilir. ⁴¹
Bâz âmedem der küşîşî hâzâ cunûnü'l-âşîkîn	39.Şedarabân S.D 1.sl.	
Bâz ez an kûh-i kâf âmed ankâ-yi aşk	08.Çârgâh, 3.sl.	Dîvân-ı Kebîr. ⁴²
Bâz ez an kûh-i kâf âmed ankâ-yi aşk	16.Acem Bûselik, 3.sl.	“
Bâz ez an kûh-i kâf âmed ankâ-yi aşk	38.Nev-eser, 1.sl.	“
Bâz resîdîm zi mey-hâne mest	8.Çârgâh, 3.sl.	Dîvân-ı Kebîr. ⁴³
Bâz resîdîm zi mey-hâne mest	33.Acem Aşîran, 3.sl.	Dîvân-ı Kebîr
Bâz ser-mestem zi bâlâ mî resem	26.Şedarabân, 1.sl.	
Be hakk-ı an ki der in dil be-cüz velâ-yi tü nîst	43.Beyâtî Bûselik, 3.sl.	Dîvân-ı Kebîr. ⁴⁴

³⁴ Dîvân-ı Kebîr, [gz.nu.2125](#); trc.IV,68.

³⁵ Dîvân-ı Kebîr, [gz.nu.1808](#); trc.I,33.

³⁶ Dîvân-ı Sultan Veled, nşr. F. Nâfiz Uzluk, Ankara, 1941, s.54.

³⁷ Dîvân-ı Kebîr, [gz.nu.254](#); trc.V,5.

³⁸ Dîvân-ı Kebîr, [gz.nu.570](#); trc.V,415.

³⁹ Dîvân-ı Kebîr, [gz.nu.2095](#); trc.VII,543.

⁴⁰ Dîvân-ı Kebîr, [gz.nu.2114](#); trc.V,72.

⁴¹ Hz.Mevlânâ 'ya nispet edilen bir gazelin matla beytidir; fakat Furûzanfer neşrinde yoktur.

⁴² Dîvân-ı Kebîr, [gz.nu.1311](#); trc.IV,376.

⁴³ Dîvân-ı Kebîr, [gz.nu.516](#); trc.V,35.

⁴⁴ Dîvân-ı Kebîr, [gz.nu.480](#); trc.III,95.

Ben bilmez idim gizli ayan hep sen imişsin.	18.Şevk-ı tarab, 3.sl.	Abdurrahman Câmî ⁴⁵
Ben bilmez idim gizli ayan hep sen imişsin.	20.Sabâ, 3.sl.	“
Ben bilmez idim gizli ayan hep sen imişsin.	23.Sabâ Büselik, 1.sl.	“
Ber çerh sehergâh yekî mâh ayan şüd	36.Sabâ Zemzeme, 3.sl.	Dîvân-ı Kebîr ⁴⁶
Be şâh-ı nihânî resîdî ki nûşet	36.Sabâ Zemzeme,.sl.	Dîvân-ı Kebîr ⁴⁷
Be zât-ı pâk-i tü yâ Rab be cân-ı pâk-i Resûl	10.Nühüft, 3.sl.	
Bî-âşk neşât u tarab efzun ne-şevêd*	7.Uşşâk, 1.sl.	Dîvân-ı Kebîr ⁴⁸
Bi-cûşîd bi-cûşîd ki mâ bahr-şîârîm	32.Râhatü'l-ervâh, 3.sl.	Dîvân-ı Kebîr ⁴⁹
Bîdâr şev bîdâr şev vez in cihan bîzâr şev	22.Bestenigâr/Ham.,3.sl.	“Bîdâr şev bîdâr şev” ⁵⁰
Bîdâr şev hin vakt şüd bîdâr şev bîdâr şev	48.Dil-keşîde, 1.sl.	Dîvân-ı Kebîr ⁵¹
Bî-dil şüdeem behr-i dil-i tü	33.Acem Aşîran, 2.sl.	Dîvân-ı Kebîr ⁵²
Billâhi aleyke yâ nesîme's-seheri*	40.Sultânî Yegâh, 3.sl.	
Bi-reft yâr-i men u yâdigâr mând me-râ	42.Dügâh/Cedid, 3.sl.	Dîvân-ı Kebîr ⁵³
Biş'nev ez ney çün hikâyet mî küned	1.Pencgâh, 3.sl.	Mesnevi ⁵⁴
Biş'nev ez ney çün hikâyet mî küned	14.Hicâz/Mus., 1.sl.	“
Biş'nev ez ney çün hikâyet mî küned	36.Sabâ Zemzeme,.sl.	“
Biş'nev ez ney çün hikâyet mî küned	25.Ferah-fezâ, 1.sl.	“
Biş'nevîd ez nâle-i bang-i rebâb	20.Sabâ, 1.sl.	Rebâb-nâme ⁵⁵
Biş'nev tü zi ney çihâ çihâ mî gûyed*	08.Çârgâh, 3.sl.	Dîvân-ı Kebîr ⁵⁶
Biş'nev tü zi ney çihâ çihâ mî gûyed*	14.Nihâvend, 3.sl.	
Bi-yâ bi-yâ ki tüyî cân-ı cân-ı cân-ı semâ'	4.Beyâtî, 1.sl.	Dîvân-ı Kebîr ⁵⁷

⁴⁵ Bursalı Mehmed Tâhir Beyin bildirdiğine ve Veled Çelebi'nin tahkikatına göre Türkçe manzûmenin aslı,Câmî'nin Farsça bir rubaisidir. Tercümesi ise Sultan Veledin değil,1040/1630'da Şam'da vefat eden Konyalı SamtîDede'nindir. (Bk. Osmanlı Müellifleri, İstanbul, 1333, 1' ,280; ayrıca krş.Nail Tuman, Tuhfe-i Nâilî, II,565.Tıpkıbasım) Mevlânâ 'dan Sonra Mevlevîlik, s.462'de bu görüşü benimseyen Gölpınarlı, Mevlevî Adap ve Erkânî isimli eserinde (2.bs., Konya, tsz., s.106) aynı manzûme hakkında “Dîvâne Mehmed Çelebi'nin, yahut Nev'î'nin Câmî'den yaptığı manzum tercüme(dir)” diyor. Fuad Köprülü de tercümenin, Nev'î'ye ait olduğunu söylüyor; Bk.Türk Edebiyatında İlk Mutasavvıflar, 4.bs., Ankara, 1981, s.237.

⁴⁶ Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.649; trc.VII,12

⁴⁷ Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.494; trc.VII,480.

⁴⁸ Dîvân-ı Kebîr, rub.nu.598; trc.d/136.

⁴⁹ Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.1475; trc.III,48.

⁵⁰ Hz. Mevlânâ 'nın “Bîdâr şev bîdâr şev hin reft şeb bîdâr şev – Bîzâr 1 ev bîzâr şev ve'z hî ' hem bîzâr şev” matla'lı gazelinde esinlenilerek yazılmış olmalıdır. Krş.Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.233; trc.I,160. Na't-ı şerîf mecmualarında da geçer; Bk. Âyin ve Na't Mecmûası, Selçuk Ün. Mevlânâ Araştırma ve Uygulama Merkezi- Sümam, Y108, s.88.

⁵¹ Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.2133; trc.I,160.

⁵² Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.2252; trc.VI,554.

⁵³ Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.226; trc.III,61.

⁵⁴ Mesnevi, 1/1-3

⁵⁵ Sultan Veled'in Rebâb-nâme sinden alınmıştır; Bk. Veyis Değirmençay, Sultan Veled ve Rebâb-nâme, Atatürk Ün. SBE, Basılmamış Doktora Tezi, Erzurum, 1996, s.2, 5, 233 (İlk beş beyiti vardır.) Ayrıca Bk. A.Gölpınarlı, Mevlânâ 'dan Sonra Mevlevîlik, s.49-50, 459.

⁵⁶ Ş. Can, Hz. Mevlânâ 'nın Rubâileri, rub.nu.2214. (Furûzanfer neşrinde yoktur.)

⁵⁷ Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.1295; trc.III,225

Bi-yâ k'ez aşk-ı tü dîvâne geştem	31.Isfahan, 1.sl.)	Dîvân-ı Kebîr ⁵⁸
Bi-yâ k'imrûz mâ râ rûz-i îdest	43.Beyâtîbûselik, 1.sl.	Dîvân-ı Kebîr ⁵⁹
Bi-yâ ki sâki-i aşk-ı şarâb-bâre resîd	34.Bûselik, 3.sl.	Dîvân-ı Kebîr ⁶⁰
Bi-yâr mutrib mâ râ kerîm baş kerîm	30.Mâye, 3.sl.	Dîvân-ı Kebîr ⁶¹
Bi-yâyîd bi-yâyîd ki dil-dâr resîdest	8.Çârgâh, 1.sl.	Dîvân-ı Kebîr ⁶²
Bü'l aceb deryâ dil ü bî keyf ü kemmiyyet	27.Sûzinâk 1.sl.	Hasan Nazîf Dede ⁶³
Bülbül-i aşk ez seher âğâz kerd	24.Hüzzam, 3.sl.	Dîvân-ı Sultan Veled ⁶⁴
Bülbül-i bâğ-ı ô menem akl kücâ vü men kücâ	17.Bestenigâr/Burs.3	
Bülbül-i bâğ-ı ô menem akl kücâ vü men kücâ	22.Bestenigâr/Ham.1.s	
Câme siyeh kerd küfr nûr-ı Muhammed resîd	4.Beyâtî, 3.sl.	Dîvân-ı Kebîr ⁶⁵
Câme siyeh kerd küfr nûr-ı Muhammed resîd	16.Acem Bûselik, 3.sl.	“
Cânâ cemâl-i rûh besî hûb u bâ-ferest	6.Rast, 1.sl.	Dîvân-ı Kebîr ⁶⁶
Cânâ nazarî fermâ çün cân-ı nazarhâî	48.Dil-keşîde, 1.sl.	Dîvân-ı Kebîr ⁶⁷
Çeşmem hemî pered meger an yâr mî resed	32.Râhatü'l-ervâh, 3.sl.	Dîvân-ı Kebîr ⁶⁸
Çü in sultân-ı mâ râ bende bâşî	4.Beyâtî, 2.sl.	Dîvân-ı Kebîr ⁶⁹
Çün bende neî nidâ-yi şâhî mî zen*	13.Sûz-İ dilârâ, 1.sl.	Dîvân-ı Kebîr ⁷⁰
Çün bende neî nidâ-yi şâhî mî zen*	12.Hicâz/Kühî, 3.sl.	“
Dâd dihî sâgar u peymâne râ	49.Müsteâr, 3.sl.	Dîvân-ı Kebîr ⁷¹
Dâdendem ezel secde ber-i rûy-i sanem râ	9.Hicâz/Nâyî, 1.sl	
Dâdendem ezel secde ber-i rûy-i sanem râ	12.Hicâz/Kühî, 2.sl.	
Dâdendem ezel secde ber-i rûy-i sanem râ	42.Dügâh/Cedid, 1.sl	
Dânî semâ' çib ved savt-ı belî şenîden	14.Nihâvend, 3.sl	Hız.Mevlânâ'ya atfedilir ⁷²
Dem-be-dem ez reh-i dil peyk-i hayâleş resedem	36.Sabâ Zemzeme, .sl.	Dîvân-ı Kebîr ⁷³
Der bâğ-ı cemâlî sanemâ çün gül-i ra'nâ	19.Yegâh 3.sl.	Dîvân-ı Sultan Veled

⁵⁸ Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.1499; trc.VI,224.

⁵⁹ Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.341; trc.VI,129.

⁶⁰ Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.915; trc.III,133.

⁶¹ Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.1744; trc.III,257.

⁶² Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.329; trc.III,38.

⁶³ Çevikoğlu, Timuçin (2014). Mahzûn Âyîn / Hâşim Bey'in Sûzinâk Âyîn-i Şerîfî, Mevlânâ Araştırmaları -5- (Editör: Prof. Dr. Adnan Karaismailoğlu, Ankara: Akçağ Yay., s.91-127.

⁶⁴ Dîvân-ı Sultan Veled, s.407.

⁶⁵ Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.88; trc.IV,337.

⁶⁶ Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.449; trc.II,314.

⁶⁷ Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.2617; trc.II,256.

⁶⁸ Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.870; trc.II,389.

⁶⁹ Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.2653; trc.VI,343.

⁷⁰ Dîvân-ı Kebîr, rub.nu.1457; trc.n/33.

⁷¹ Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.256; trc.V,10.

⁷² Bk.Ş.Can, Mevlânâ , s.264. Na't-ı şerîf mecmualarında da geçer; Bk. Âyîn ve Na't Mecmûası, Sümam, Y108, s.40-41.

⁷³ Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.1635; trc.VII,364.

Der bâğ-ı cemâlî sanemâ çün gül-i ra'nâ	21.Nevâ, 3.sl.	Dîvân-ı Sultan Veled ⁷⁴
Der çemen üftâd nâle-i bülbül	2.Dügâh/Kadîm, 1.sl.	
Der dil ü can hâne kerdî âkîbet	11.İrâk, 3.sl.	Dîvân-ı Kebîr ⁷⁵
Derd-i Şemseddin büved ser-mâye-i dermân-ı mâ	33.Acemaşîran, 1.sl.	Dîvân-ı Kebîr ⁷⁶
Derhâ heme besteend illâ der-i tü*	7.Uşşâk, 3.sl.	Dîvân-ı Kebîr ⁷⁷
Der halka-i uşşâk be-nâgeh haber üftâd	43.Beyâtîbûselik, 3.sl.	Dîvân-ı Kebîr ⁷⁸
Der hâne hemî yâftem ez şâh nişânî	38.Nev-eser, 3.sl.	Dîvân-ı Kebîr ⁷⁹
Der hezâran lokma yek hâşâk-i hurd	41.Hicazkâr/C.D.2.sl.	Mesnevî ⁸⁰
Der kûy-i harâbât me-râ aşk keşan kerd	1.Pencgâh, 3.sl.	Dîvân-ı Kebîr ⁸¹
Der kûy-i harâbât me-râ aşk keşan kerd	7.Uşşâk, 3.sl.	“
Der kûy-i harâbât me-râ aşk keşan kerd	37.Şedarabân S.D 3.sl.	“
Der meyân-ı perde-i hun aşk râ gülzârâ	49.Müsteâr, 3.sl.	Dîvân-ı Kebîr ⁸²
Devletet pâyende bâdâ ey süvâr	24.Hüzzam, 2.sl.	Mesnevî ⁸³
Dîdem seher an şâh râ ber şâh-râh-i hel etâ	30.Mâye, 1.sl.	Dîvân-ı Kebîr ⁸⁴
Dilâ nezd-i kesî binsin ki ô ez dil haber dâred	5.Segâh, 3.sl.	Dîvân-ı Kebîr ⁸⁵
Dil-berî vü bî-dilî esrâr-ı mâst	13.Sûzidilârâ, 1.sl.	Dîvân-ı Kebîr ⁸⁶
Dinle sözüümü sana direm	Niyâz Âyin-i	Dervîş Ömer ⁸⁷
Düş ber dergâh-i izzet kûs-i sultânî zedem	5.Segâh, 2.sl.	Hz.Mevlânâ'ya atfedilir ⁸⁸
Düş ber dergâh-i izzet kûs-i sultânî zedem	14.Nihâvend, 1.sl.	
Düş ber dergâh-i izzet kûs-i sultânî zedem	18.Şevk-ı tarab, 2.sl.	
Düş der mehtâb dîdem meclisî ez dûr mest	39.Ferahnâk, 1.sl.	Hz.Mevlânâ'ya atfedilir ⁸⁹
Düş Mevlânâ be hâb ender me-râ	25.Ferahfezâ, 3.sl.	Dîvân-ı Sultan Veled ⁹⁰
Düş reftem der meyân-i meclis-i sultân-ı hîş	11.İrâk, 1.sl.	Dîvân-ı Kebîr ⁹¹

⁷⁴ Dîvân-ı Sultan Veled, s.300

⁷⁵ Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.427; trc.IV,158.

⁷⁶ Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.150; trc.VII,621.

⁷⁷ Dîvân-ı Kebîr, rub.nu.1069; trc. v/11. (Mevlânâ Dergâhı'nda, 54.Niyaz penceresinin üzerinde yazılıdır.)

⁷⁸ Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.641; trc.VII,13.

⁷⁹ Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.2633; trc.VII,67.

⁸⁰ Mesnevî, 1/302 vd.

⁸¹ Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.643; trc.VII,14.

⁸² Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.132; trc.III,374.

⁸³ Mesnevî, 2/1696-1697.

⁸⁴ Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.32; trc.I,45.

⁸⁵ Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.563; trc.V,408.

⁸⁶ Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.424; trc.IV,160

⁸⁷ A.Gölpınarlı, 54.Niyaz Âyininde okunan bu ikinci parçanın muhtemelen hem güftesinin hem de bestesinin, XVII.yüzyılda yaşamış Dervîş Ömer'e ait olması gerektiğini bildirmektedir.Bk. Mevlânâ Adap ve Erkânı, s.103 vd.

⁸⁸ Mevlânâ 'ya nispet edilen şiirlendir; (krş.Âyin ve Na't Mecmûası, SÜMAM, Y108, s.77) Fakat Furûzanfer neşrinde yoktur.

⁸⁹ Hz.Mevlânâ 'ya nispet edilen şiirlendendir; fakat Furûzanfer neşrinde yoktur

⁹⁰ Dîvân-ı Sultan Veled, s.352.

⁹¹ Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.1246; trc.III,470.

Düş reftem der meyân-i meclis-i sultân-ı hîş	29.Sûzinâk/Necib D..sl.	Dîvân-ı Kebîr
Elhamdülillâhi'llezî sultânühû na'tü'l-ezel	46.K.Hicazkâr 3.sl.	
El-yevme mine'l-vasli nesîmün ve suûdû	35.Sûzinâk/Zekâi D.1.sl.	Dîvân-ı Kebîr ⁹²
El-yevme mine'l-vasli nesîmün ve suûdû	46.K.Hicazkâr 3.sl.	Dîvân-ı Kebîr
Ender dil-i herkes ki ez in aşk eser nîst	45.Yegâh, 1.sl.	Dîvân-ı Kebîr ⁹³
Ey an ki tûyî murâd u matlûb	24.Hüzzam, 3.sl.	Dîvân-ı Sultan Veled ⁹⁴
Ey âşıkân ey âşıkân âmed geh-i vasl u likâ	42.Büselik Aşîran, 4.sl.	Dîvân-ı Kebîr ⁹⁵
Ey âşıkân ey âşıkân an kes ki bîned rûy-i ô	5.Segâh, 4.sl.	Dîvân-ı Kebîr ⁹⁶
Ey âşıkân ey âşıkân an kes ki bîned rûy-i ô	9.Hicâz/Nâyî, 2.sl.	Dîvân-ı Kebîr
Ey âşıkân ey âşıkân an kes ki bîned rûy-i ô	42.Dügâh/C.D, 2.sl.	Dîvân-ı Kebîr
Ey âşıkân ey âşıkân ez âlem-i cân âmedem	5.Segâh, 2.sl.	
Ey Aşıkân ey Aşıkân men âşık-ı dîrîneem	17.Bestenigâr/Burs.,sl.	Hz.Mevlâna'ya atfedilir ⁹⁷
Ey Aşıkân ey Aşıkân men cân ü cânan yâftem	11.İrâk, 2.sl.	Hz.Mevlâna'ya atfedilir ⁹⁸
Ey âşıkân_ey âşıkân men ez kücâ aşk_ ez kücâ	37.Şedarabân S.D 3.sl.	
Ey Aşıkân ey Aşıkân men hâk râ gevher künem	2.Dügâh/Kadîm, 2.sl.	Dîvân-ı Kebîr ⁹⁹
Ey Aşıkân ey Aşıkân men hâk râ gevher künem	7.Uşşâk, 2.sl.	Dîvân-ı Kebîr
Ey Aşıkân ey Aşıkân men hâk râ gevher künem	8.Çargâh, 2.sl.	Dîvân-ı Kebîr
Ey Aşıkân ey Aşıkân men hâk râ gevher künem	40.Sultânî Yegâh, 2.sl.	Dîvân-ı Kebîr
Ey Aşıkân ey Aşıkân Mollâ-yı Rûmî mî resed	14.Nihâvend, 2.sl.	Hz.Mevlâna'ya atfedilir ¹⁰⁰
Ey Aşıkân ey Aşıkân Mollâ-yı Rûmî mî resed	38.Nev-eser, 4.sl.	Hz.Mevlâna'ya atfedilir
Ey âşıkân ey Aşıkân peymâne râ güm kerdeem	6.Rast, 2.sl.	Dîvân-ı Kebîr ¹⁰¹
Ey âşık-ı rûy-i tû hezârân âşık*	5.Segâh, 1.sl.	
Ey âşk-ı tû big'rifte serâpâ-yi dilem*	5.Segâh, 3.sl.	
Ey bi-güfte der dilem esrârhâ	38.Nev-eser, 3.sl.	Dîvân-ı Kebîr ¹⁰²
Ey bî-vefâ yâr in-çünin bî-rahm ü sengin-dil me-bâş	2.Dügâh/Kadîm, 1.sl.	

⁹² Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.2265; trc.VII,43.

⁹³ Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.333; trc.VII,4.

⁹⁴ Dîvân-ı Sultan Veled, s.432

⁹⁵ Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.34; trc.I,391.

⁹⁶ Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.2130; trc.I,154.

⁹⁷ (Bk. Âyin ve Na't Mecmûası, SÛMAM,Y108, s.73); fakat Furûzanfer neşrinde yoktur.

⁹⁸ Hz.Mevlânâ 'ya nispet edilen şiiirdendir; fakat onun değildir. Bk. A.Gölpınarlı, Mevlânâ 'dan Sonra Mevlevîlik

⁹⁹ Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.1374; trc.I,94.

¹⁰⁰ Hz.Mevlânâ 'ya nispet edilen şiiirdendir; fakat onun değildir. Bk. A.Gölpınarlı, Mevlânâ 'dan Sonra Mevlevîlik,s.460

¹⁰¹ Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.1371; trc.I,95.

¹⁰² Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.177; trcIV,148.

Ey büt-i nâzenîn-i men dest-i menest ü dâmenet	17.Bestenigâr/Burs.,3.sl.	Hız.Mevlâna'ya atfedilir ¹⁰³
Ey cân-ı cân-ı cân-ı can mestan selâmet mî künenend	30.Mâye, 1.sl.	Dîvân-ı Kebîr ¹⁰⁴
Ey cân ü cihan cân ü cihan bâkî nîst*	33.Acemaşîran, 1.sl.	Dîvân-ı Kebîr ¹⁰⁵
Ey Cebrail ez âsuman ez aşk-ı tû pâ kûfte	47.Bûselikaşîran, 1.sl.	Dîvân-ı Kebîr ¹⁰⁶
Ey cihan râ dil-güşâ ikbâl-i aşk	34.Bûselik, 3.sl.	Dîvân-ı Kebîr ¹⁰⁷
Ey çeng perdehâ-yi Sipâhânem ârzûst	31.Isfahan, 1.sl.	Dîvân-ı Kebîr ¹⁰⁸
Ey çerâğ-ı âsumân ü rahmet-i Hak ber zemin	14.Nihâvend, 1.sl.	Dîvân-ı Kebîr ¹⁰⁹
Ey çerâğ-ı âsumân ü rahmet-i Hak ber zemin	29.Sûzinâk/Necib.D.,1.sl	Dîvân-ı Kebîr ¹¹⁰
Ey der âverde cihânî râ zi pây	50.Rûy-i Irâk, 1.sl.	
Ey der âverde cihânî râ zi pây	43.Beyâtîbûselik, 1.sl.	
Ey dil bu yeter iki cihanda sana iz'ân	6.Rast, 1.sl.	Div.Mehmed Çelebi ¹¹¹
Ey dil bu yeter iki cihanda sana iz'ân	29.Sûzinâk/N.D.3.sl.	“
Ey dil bu yeter iki cihanda sana iz'ân	38.Nev-eser, 3.sl.	“
Ey ferd ü hayy ü dâna yâ Rabbenâ zalemnâ	37.Şedarabân S.D 1.sl.	
Ey geşte fedâ-yi tû serâpâ-yı dilem*	5.Segâh, 3.sl.	
Ey gidâ-yı cân-ı mestem nâm-i tû	34.Bûselik, 1.sl.	Dîvân-ı Kebîr ¹¹²
Ey gülşen-i bâğ-ı lâ-yezâlî	25.Ferah-fezâ, 3.sl.	Dîvân-ı Sultan Veled ¹¹³
Ey hâlik-ı heft âsüman der mandeem feryâd res	11.Irâk, 1.sl.	Hız.Mevlâna'ya atfedilir ¹¹⁴
Ey hâlik-ı heft âsüman der mandeem feryâd res	24.Hüzzam, 2.sl.	Hız.Mevlâna'ya atfedilir
Ey hâlik-ı heft âsüman der mandeem feryâd res	19.Yegâh 2.sl.	Hız.Mevlâna'ya atfedilir
Ey hâlik-ı heft âsüman der mandeem feryâd res	29.Sûzinâk/N.D. 2.sl.	Hız.Mevlâna'ya atfedilir
Ey hasret-i hûbân-ı cihan rûy-i hoşet*	19.Şevk-ı tarab, 1.sl.	Dîvân-ı Kebîr ¹¹⁵
Ey, Hudâ ez Aşıkân hoşnûd bâd	45.Yegâh, 3.sl.	Dîvân-ı Kebîr ¹¹⁶
Ey kâfile-i kâle-i tâât kücâyîd	19.Yegâh 3.sl.	
Ey kâşif-i esrâr-ı Hudâ Mevlânâ*	13.Sûz-İ dilârâ, 3.sl	Şeyh Gâlib ¹¹⁷

¹⁰³ Hız.Mevlânâ 'ya nispet edilen şiirlerdendir; fakat Furûzanfer neşrinde yoktur.

¹⁰⁴ Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.534; trc.I,59

¹⁰⁵ Dîvân-ı Kebîr, rub.nu.183; trc.t/43

¹⁰⁶ Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.2276; trc.I,171.

¹⁰⁷ Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.1309; trc.IV,210.

¹⁰⁸ Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.457; trc.II,299.

¹⁰⁹ Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.1974; trc.IV,52.

¹¹⁰ Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.2902; trc.IV,267.

¹¹¹ Sultân-ı Dîvânî, v.1529/936); Bk. A.Gölpınarlı, Mevlânâ 'dan Sonra Mevlevîlik, s.478.

¹¹² Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.2229; trc.IV,261.

¹¹³ Dîvân-ı Sultan Veled, s 460

¹¹⁴ Hız.Mevlânâ 'ya nispet edilen şiirlerdendir (Âyin ve Na't Mecmuası, SÜMAM, Y108, s.62); fakat Furûzanfer neşrinde yoktur.

¹¹⁵ Dîvân-ı Kebîr, rub.nu.186; trc.t/39.

¹¹⁶ Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.826; trc.IV,171.

¹¹⁷ Şeyh Gâlib'in bir rubaisidir; Bk.A.Gölpınarlı, Mevlânâ 'dan Sonra Mevlevîlik, s.462.

Ey kâşif-i esrâr-ı Hudâ Mevlânâ*	29.Sûzinâk/N.D. 3.sl.	
Ey kâşif-i esrâr-ı Hudâ Mevlânâ*	28.Sûz-i dil, 3.sl	
Ey kavm-i be hac refte kücâyîd kücâyîd	1.Pencgâh, 3.sl.	Dîvân-ı Kebîr ¹¹⁸
Ey kavm-i be hac refte kücâyîd kücâyîd	7.Uşşâk, 3.sl.	Dîvân-ı Kebîr
Ey kavm-i be hac refte kücâyîd kücâyîd	30.Mâye, 3.sl.	Dîvân-ı Kebîr
Ey kible-i ikbâl-i cihan hâk-i deret*	22.Bestenigâr/Ham.1.sl	
Ey ki çü zühre mî zenî çeng ber âsumân-ı men	48.Dilkeşide, 3.sl.	
Ey ki ez hurşîd bihter rûy-i tü	16.Acembüselik, 1.sl.	
Ey ki hezâr âferin bu nice sultân olur	1.Pencgâh 3.sl	Ahmed Eflâkî Dede ¹¹⁹
Ey ki hezâr âferin bu nice sultân olur	2. Dügâh 3.sl	Ahmed Eflâkî Dede
Ey ki hezâr âferin bu nice sultân olur	3. Hüseyni 3.sl	Ahmed Eflâkî Dede
Ey ki hezâr âferin bu nice sultân olur	4.Bâyâtî 3.sl	Ahmed Eflâkî Dede
Ey ki hezâr âferin bu nice sultân olur	5.Segâh 3.sl	Ahmed Eflâkî Dede
Ey ki hezâr âferin bu nice sultân olur	6.Rast/N.O.D 3.sl	Ahmed Eflâkî Dede
Ey ki hezâr âferin bu nice sultân olur	7.Uşşâk/N.O.D 3.sl	Ahmed Eflâkî Dede
Ey ki hezâr âferin bu nice sultân olur	8.Çargâh/N.O.D 3.sl	Ahmed Eflâkî Dede
Ey ki hezâr âferin bu nice sultân olur	9.Hicâz/N.O.D 3.sl	Ahmed Eflâkî Dede
Ey ki hezâr âferin bu nice sultân olur	10.Nühüft 3.sl	Ahmed Eflâkî Dede
Ey ki hezâr âferin bu nice sultân olur	11.İrâk 3.sl	Ahmed Eflâkî Dede
Ey ki hezâr âferin bu nice sultân olur	12.Hicâz/künhî	Ahmed Eflâkî Dede
Ey ki hezâr âferin bu nice sultân olur	13.Sûzidilârâ 3.sl	Ahmed Eflâkî Dede
Ey ki hezâr âferin bu nice sultân olur	14.Nihâvend Mus 3.sl	Ahmed Eflâkî Dede
Ey ki hezâr âferin bu nice sultân olur	15.Hicâz/Mus. 3.sl	Ahmed Eflâkî Dede
Ey ki hezâr âferin bu nice sultân olur	16.Acembüselik 3.sl	Ahmed Eflâkî Dede
Ey ki hezâr âferin bu nice sultân olur	17.Bestenigâr/Bur. 3.sl	Ahmed Eflâkî Dede
Ey ki hezâr âferin bu nice sultân olur	18.Şevkutarab 3.sl	Ahmed Eflâkî Dede
Ey ki hezâr âferin bu nice sultân olur	19.Yegâh 3.sl	Ahmed Eflâkî Dede
Ey ki hezâr âferin bu nice sultân olur	20.Sabâ 3.sl	Ahmed Eflâkî Dede
Ey ki hezâr âferin bu nice sultân olur	21.Nevâ 3.sl	Ahmed Eflâkî Dede
Ey ki hezâr âferin bu nice sultân olur	22.Bestenigâr 3.sl	Ahmed Eflâkî Dede
Ey ki hezâr âferin bu nice sultân olur	23.Sabâbüselik 3.sl	Ahmed Eflâkî Dede
Ey ki hezâr âferin bu nice sultân olur	24.Hüzzâm 3.sl	Ahmed Eflâkî Dede
Ey ki hezâr âferin bu nice sultân olur	25.Ferahfezâ 3.sl	Ahmed Eflâkî Dede
Ey ki hezâr âferin bu nice sultân olur	26.Şedarabân/Nakşî 3.sl	Ahmed Eflâkî Dede
Ey ki hezâr âferin bu nice sultân olur	27.Sûznâk/ H.Bey 3.sl	Ahmed Eflâkî Dede
Ey ki hezâr âferin bu nice sultân olur	28.Sûzidil 3.sl	Ahmed Eflâkî Dede
Ey ki hezâr âferin bu nice sultân olur	29.Sûznâk/Sel.3.sl	Ahmed Eflâkî Dede
Ey ki hezâr âferin bu nice sultân olur	30.Mâye 3.sl	Ahmed Eflâkî Dede
Ey ki hezâr âferin bu nice sultân olur	31.Isfahân 3.sl	Ahmed Eflâkî Dede
Ey ki hezâr âferin bu nice sultân olur	32.Râhatülervâh 3.sl	Ahmed Eflâkî Dede

¹¹⁸ Dîvân-ı Kebîr, [gz.nu.648](#); trc.VII.14.

¹¹⁹ Bk. Dîvân-ı Türkî-i Sultan Veled, nşr. Veled Çelebi, İst., 1341, s.120-122; A. Gölpınarlı, Mevlânâ'dan Sonra Mevlevîlik, s.456.

Ey ki hezâr âferin bu nice sultân olur	33.Acemaşîrân 3.sl	Ahmed Eflâkî Dede
Ey ki hezâr âferin bu nice sultân olur	34.Bûselik 3.sl	Ahmed Eflâkî Dede
Ey ki hezâr âferin bu nice sultân olur	35.Sûznâk/M.Z.D 3.sl	Ahmed Eflâkî Dede
Ey ki hezâr âferin bu nice sultân olur	36.Sabâzemzeme 3.sl	Ahmed Eflâkî Dede
Ey ki hezâr âferin bu nice sultân olur	37.Şedarabân 3.sl	Ahmed Eflâkî Dede
Ey ki hezâr âferin bu nice sultân olur	38.Nev' eser 3.sl	Ahmed Eflâkî Dede
Ey ki hezâr âferin bu nice sultân olur	39.Ferahnâk 3.sl	Ahmed Eflâkî Dede
Ey ki hezâr âferin bu nice sultân olur	40.Sultânîyegâh 3.sl	Ahmed Eflâkî Dede
Ey ki hezâr âferin bu nice sultân olur	41.Hicâzkâr 3.sl	Ahmed Eflâkî Dede
Ey ki hezâr âferin bu nice sultân olur	42.Dügâh/M.C.D 3.sl	Ahmed Eflâkî Dede
Ey ki hezâr âferin bu nice sultân olur	43.Bâyâtîbûselik 3.sl	Ahmed Eflâkî Dede
Ey ki hezâr âferin bu nice sultân olur	44.Karcıgar 3.sl	Ahmed Eflâkî Dede
Ey ki hezâr âferin bu nice sultân olur	45.Yegâh/R.Yek. 3.sl	Ahmed Eflâkî Dede
Ey ki hezâr âferin bu nice sultân olur	46.Kürdîlihicâzkâr 3.sl	Ahmed Eflâkî Dede
Ey ki hezâr âferin bu nice sultân olur	47.Bûselikaşîrân 3.sl	Ahmed Eflâkî Dede
Ey ki hezâr âferin bu nice sultân olur	48.Dilkeşîde 3.sl	Ahmed Eflâkî Dede
Ey ki hezâr âferin bu nice sultân olur	49.Müsteâr 3.sl	Ahmed Eflâkî Dede
Ey ki hezâr âferin bu nice sultân olur	50.Rûyîrâk 3.sl	Ahmed Eflâkî Dede
Ey maksad-ı âşîkîn olan Mevlânâ*	20.Sabâ, 3.sl.	Şeyh Gâlib ¹²⁰
Ey maksad-ı âşîkîn olan Mevlânâ*	47.Bûselikaşîran, 3.sl.	
Ey mest şüde ez nazaret ism ü müsemmâ	30.Mâye, 3.sl.	Dîvân-ı Kebîr ¹²¹
Ey mîr âb büğşâ an çeşme-i revan râ	26.Şedarabân,N.D 3.sl	Dîvân-ı Kebîr ¹²²
Ey mutribân ey mutribân kû an semâ-ı can-fezâ	47.Bûselikaşîran, 2.sl.	
Ey nağme-i nây-i kibriyâ Mevlânâ	45.Yegâh, 3.sl.	Abdülbâki Dede ¹²³
Ey nâle-i aşk-ı tü rebâb-ı dil-i men*	31.Isfahan, 3.sl.	Dîvân-ı Kebîr ¹²⁴
Ey nây-i hoş-nevây ki dil-dâr ü dil-hoşî	45.Yegâh, 1.sl.	Dîvân-ı Kebîr ¹²⁵
Ey nûş kerde niş râ bî-hîş kün bâ-hîş râ	43.Beyâtîbûselik, 1.sl.	Dîvân-ı Kebîr ¹²⁶
Ey Resûl-i Hazret-i Hak vey habîb-i Kibriyâ	26.Şedarabân, 1.sl.	Hz.Mevlâna'ya atfedilir ¹²⁷
Ey Resûl-i Hazret-i Hak vey habîb-i Kibriyâ	37.Şedarabân,S.D.2.sl.	Hz.Mevlâna'ya atfedilir
Ey rûy-i tü kible-i cihân u dil-i men*	20.Nevâ, 3.sl.	Dîvân-ı Sultan Veled ¹²⁸
Ey rûy-i tü nev-behâr-i handan	20.Nevâ, 1.sl.)	Dîvân-ı Kebîr ¹²⁹

¹²⁰ Şeyh Gâlib'in başka bir rubaisidir; Bk.A.Gölpınarlı, Mevlânâ 'dan Sonra Mevlevîlik, s.462.

¹²¹ Dîvân-ı Kebîr, tercî.nu.32; trc.VII,72 vd.

¹²² Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.186; trc.I,226

¹²³ Yenikapı Mevlevîhânesi son postnişini Abdülbâki Dede'nin (Baykara, v.1935) bir rubaisidir. Bk.İbnülemin M.K.İnal, Son Asır Türk Şâirleri, İst., 930-42, I,159.

¹²⁴ Dîvân-ı Kebîr, rub.nu.1428; Ş. Can, Hz. Mevlânâ 'nın Rubâileri, nu.1652.

¹²⁵ Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.2994; trc.II,446

¹²⁶ Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.15; trc.I,23.

¹²⁷ Hz.Mevlânâ 'ya nispet edilen şiirlerdendir; fakat onun değildir. Bk. A.Gölpınarlı, Mevlânâ 'dan Sonra Mevlevîlik,s.460. Nat mecmualarında da vardır

¹²⁸ Dîvân-ı Sultan Veled, s.603. (Rub.nu.348)

¹²⁹ Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.1924; trc.V,321.

Ey sabâ bûyi zi hatt u hâl-i Şemseddin bi-yâr	18.Şevk-ı tarab, 3.sl.	Dîvân-ı Kebîr. ¹³⁰
Ey sâki-i aşk hîz ü pişâr şerâb*	34.Bûselik, 3.sl.	Dîvân-ı Sultan Veled. ¹³¹
Ey sâki-i aşk hîz ü pişâr şerâb*	44.Karcığâr/B.N.B.3.sl.	Dîvân-ı Sultan Veled
Ey sancak-ı nasrullah vey meş'ale-i yâsîn	39.Ferahnâk, 1.sl.	Dîvân-ı Kebîr. ¹³²
Ey sôfi-i ehl-i safâ ez can bi-gû Allâh hû	5.Segâh, 1.sl.	Hız.Mevlânâ'ya atfedilir. ¹³³
Ey subh-i saâdet zi cebîn-i tû hüveydâ	9.Hicâz/N.O.D, 3.sl.	
Ey subh-i saâdet zi cebîn-i tû hüveydâ	12.Hicâz/Kühî, 3.sl.	
Ey subh-i saâdet zi cebîn-i tû hüveydâ	42.Dügâh/C.D., 3.sl.	
Ey şâh-ı şehri akl ü can ber taht-ı dil hâkan tûyi	20.Nevâ, 2.sl.	Ulu Ârif Çelebi. ¹³⁴
Ey şehd-nûşîn-i lebet pâk ez heme âlûdegî	2.Dügâh/Kadîm, 3.sl.	
Ey şehd-nûşîn-i lebet pâk ez heme âlûdegî	7.Uşşâk, 3.sl.	
Ey şehd-nûşîn-i lebet pâk ez heme âlûdegî	8.Çârgâh, 3.sl.	
Ey tecelligâh-i cânem rûy-i tû	20.Nevâ, 1.sl.	Ulu Ârif Çelebi. ¹³⁵
Ey tûti-i İsi-nefes vey bülbül-i şirin-nevâ	18.Şevk-ı tarab, 2.sl.	Dîvân-ı Kebîr. ¹³⁶
Ey tû cân-ı sad gülîstan ez semen pinhan şüdi	32.Râhatü'l-ervâh, 1.sl.	Dîvân-ı Kebîr. ¹³⁷
Ey Yûsuf âhir piş-i in Ya'kûb-i nâ-binâ bi-yâ	18.Şevk-ı tarab, 1.sl.	Dîvân-ı Kebîr. ¹³⁸
Ey Yûsuf-i meh-rûyan ey câh ü cemâlet hoş	30.Mâye, 1.sl.	Dîvân-ı Kebîr. ¹³⁹
Eyyühâ ehle'l-ferâdis ikraû menşûrenâ	35.Sûzinâk/Z. D., 3.sl.	Dîvân-ı Kebîr. ¹⁴⁰
Eyyühâ ehle'l-ferâdis ikraû menşûrenâ	46.K.Hicazkâr 1.sl.	Dîvân-ı Kebîr
Eyyühe'l-uşşâk âteş geşte çün istâreim	26.Şed.Araban,N.D 1.sl.	Dîvân-ı Kebîr. ¹⁴¹
Ey zi hicrân ü firâket âsüman big'rîste	5.Segâh, 1.sl.	Dîvân-ı Kebîr. ¹⁴²
Ey zi hicrânet zemin u âsüman big'rîste	29.Sûzinâk/N. D., 1.sl.	
Ey zi Hindistân-ı zülfet reh-zenan ber hâste	10.Nühüft, 1.sl.	Dîvân-ı Kebîr. ¹⁴³
Ez an rûzi ki yâr-i men hayâleş kerd mihmânem	45.Yegâh,R.Y.,1.sl.	

¹³⁰ Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.1081; trc.III,453.

¹³¹ Dîvân-ı Sultan Veled, s.563 (Rub.nu.30)

¹³² Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.1863; trc.II,151.

¹³³ A.Gölpınarlı'ya göre Mevlânâ 'ya nispet edilir, fakat onun değildir; Bk. Mevlânâ Müzesi Yazmaları Katologu,I-IV, Ankara, 1971 vd., III,245; SÜMAM,Y108, s.69.

¹³⁴ Ulu Ârif Çelebi'nindir; Bk. Divan, Mevlânâ Müzesi Ktp., no: 2616, yp.52b; krş.A.Gölpınarlı, Mevlânâ Müzesi Yazmaları Katologu, II,269

¹³⁵ Ulu Ârif Çelebi'nindir. (v.719/1320); Bk. Divan, Mevlânâ Müzesi Ktp., no: 2616, yp.42a; krş.A.Gölpınarlı,Mevlânâ Müzesi Yazmalar Katologu, Ankara, 1971, II,269.

¹³⁶ Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.11; trc.I,12.

¹³⁷ Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.2795; trc.IV,106.

¹³⁸ Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.16; trc.I,24

¹³⁹ Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.1228; trc.II,91

¹⁴⁰ Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.274; trc.III,377.

¹⁴¹ Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.1594; trc.IV,9.

¹⁴² Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.2364; trc.IV,89. (Salâhaddîn-i Zerkûb'un vefatı üzerine söylenmiştir.)

¹⁴³ Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.2363; trc.IV,88.

Ez evvel-i imrûz çü âşüfte vü mestîm	33.Acemaşîran, 3.sl.	Dîvân-ı Kebîr. ¹⁴⁴
Ez evvel-i imrûz harîfân-ı harâbât	49.Müsteâr, 3.sl.	Dîvân-ı Kebîr. ¹⁴⁵
Ez firkat-i mihr-i ruhat ey şem‘-i dil-ârâ	40.Sultânîyegâh, 3.sl.	
Ez kenâr-ı hîş yâbem her demî men bûy-i yâr	7.Uşşâk, 1.sl.	Dîvân-ı Kebîr. ¹⁴⁶
Ez Şems-i Tebrîzî eger bâde resed mestem küned	10.Nühüft, 2.sl.	Dîvân-ı Kebîr. ¹⁴⁷
Fahr-i cümle sâkıyânî sâgarat der kâr bâd	30.Mâye, 1.sl.	Dîvân-ı Kebîr. ¹⁴⁸
Geh çerh-zenan hem-çün felekem	30.Mâye, 1.sl.	Dîvân-ı Kebîr. ¹⁴⁹
Geh çerh-zenan hem-çün felekem	28.Sûz-i dil, 2.sl.	
(Ger) sebzeî râ nî me-râ gül-berg-i ter(î)	3.Hüseynî, 1.sl.	
Ger tü heme serteser aşk u hevâî bi-gû	50.Rûy-i Irâk, 3.sl.	
Ger tü hestî tâlib-i gevher biyâ	48.Dilkeşide, 3.sl.	
Gördükde o rûy_üstüne ol hâl-i siyâhî	27.Sûzinak 3.sl.	Hasan Nazîf Dede
Gözüm ki kane boyandı şerâbî neyleyeyim	11.Irâk, 3.sl.	D. Mehmed Çelebî. ¹⁵⁰
Gûşî ki be hak bâz büved der heme cây*	15.Hicâz/Mus., 3.sl.	
Gûşî ki be hak bâz büved der heme cây*	42.Dügâh/C.D., 3.sl.	
Gûşî ki be hak bâz büved der heme cây*	9.Hicâz/Nâyî, 3.sl. ¹⁵¹	
Güftem dût aşk râ ey tü karîn ü yâr-i men	26.Ş.Araban.,N.D 3.sl.	Dîvân-ı Kebîr. ¹⁵²
Haber kün ey sitâre yâr-i mâ râ	33.Acemaşîran, 1.sl.	Dîvân-ı Kebîr. ¹⁵³
Hâk-i kademet saâdet-i cân-ı menest*	18.Şevkutarab, 1.sl.	Dîvân-ı Kebîr. ¹⁵⁴
Hâk-i pâ-yî Hazret-î Munlâ-yî Rûmî’yem velî	27.Sûzinâk 3.sl.	Hasan Nazîf Dede
Hem-çü Âdem her velî nûr-i Hudâst	20.Sabâ, 3.sl.	
Her âh ki ez derd-i dilem mî şinevî*	5.Segâh, 3.sl.	
Her âh ki ez derd-i dilem mî şinevî*	15.Hicâz/Mus., 3.sl.	
Her can ki ez an dilber-i mâ şadânest*	10.Nühüft, 3.sl.	Dîvân-ı Kebîr. ¹⁵⁵
Her çîz ki an hoşest nehyest müdâm*	36.Sabâzemzeme, 1.sl.	Dîvân-ı Kebîr. ¹⁵⁶
Her ki cûyed rûz u şeb râh-i rızâ-yî Mustafâ	17.Bestenigâr/Burs.,1.sl	Hz.Mevlânâ’ya atfedilir. ¹⁵⁷

¹⁴⁴ Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.1477; trc.VII,26.

¹⁴⁵ Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.334; trc.VII,4.

¹⁴⁶ Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.1077; trc.III,44.

¹⁴⁷ Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.1375; trc.I,105.

¹⁴⁸ Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.748; trc.III,421.

¹⁴⁹ Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.1749; trc.VII,541.

¹⁵⁰ A.Gölpınarlı’nın ifadesince “Dîvâne Mehmed Çelebi’nin olduğu söylenen, fakat hiçbir yerde bu hususa ait bir kayıt bulunmayan” beyitler için Bk., Mevlânâ ’dan Sonra Mevlevîlik, s.462-463,489.

¹⁵¹ Sadece güftesi vardır. Bestesi ulaşmamıştır.

¹⁵² Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.1829; trc.VII,119. (Furûzanfer ve Gölpınarlı’da son beyit yoktur.)

¹⁵³ Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.104; trc.VI,105.

¹⁵⁴ Dîvân-ı Kebîr, rub.nu.294; trc.t/81.

¹⁵⁵ Dîvân-ı Kebîr, rub.nu.435; trc.t/46

¹⁵⁶ Dîvân-ı Kebîr, rub.nu.1140; Ş. Can, Hz. Mevlânâ ’nın Rubâileri, nu.1244.

¹⁵⁷ Hz.Mevlânâ ’ya nispet edilen şiirlerdendir (Âyin ve Na’t Mecmuası, SÜMAM,Y108, s.30); fakat Furûzanfer neşrinde yoktur.

Her ki ruhsâr-ı tü bîned be gülîstan ne-reved	17.Bestenigâr/Burs.,3.sl.	Hız.Mevlânâ'ya atfedilir ¹⁵⁸
Her ki zi uşşâk girîzan şevêd	4.Beyâtî, 3.sl.	Dîvân-ı Kebîr ¹⁵⁹
Her ki zi uşşâk girîzan şevêd	11.İrâk, 3.sl.	Dîvân-ı Kebîr
Her rûz bâmdâd selâmün aleykümâ	33.Acemaşîran, 1.sl.	Dîvân-ı Kebîr ¹⁶⁰
Her rûz be-nev ber âyed in dilber-i aşk*	47.Bûselikaşîran, 3.sl.	Dîvân-ı Kebîr ¹⁶¹
Hey hey ne acâib bezemiş hüsn ile Bârî	6.Rast, 3.sl.	Şâhidî İbrahim Dede ¹⁶²
Hey hey ne acâib bezemiş hüsn ile Bârî	23.Sabâbüselik, 1.sl.	Şâhidî İbrahim Dede
Hey hey ne acâib bezemiş hüsn ile Bârî	30.Mâye, 3.sl.	Şâhidî İbrahim Dede
Hîç mi dâni çi mi gûyed rebâb	31.Isfahan, 1.sl.	Dîvân-ı Kebîr ¹⁶³
Hîz ki imrûz cihân, ân-i mâst	13.Sûzidilârâ, 3.sl.	Dîvân-ı Kebîr ¹⁶⁴
Hod râ çü demî zi yâr hurrem yâbî*	7.Uşşâk, 3.sl.	Dîvân-ı Kebîr ¹⁶⁵
Hurşîd-i sipîhr-i lâ-mekânî dil-i mâst	20.Nevâ, 1.sl.	Ulu Ârif Çelebi ¹⁶⁶
Hû zenem ber kudsiyan her şeb zi dil hû hû zenem	5.Segâh, 3.sl.	Hız.Mevlânâ'ya atfedilir ¹⁶⁷
Hüsn yekî hasen yekî yâr yekî sühan yekî	9.Hicâz/Nâyî, 3.sl.	
Hüsn yekî hasen yekî yâr yekî sühan yekî	24.Hüzzam, 1.sl.	
Hüsn yekî hasen yekî yâr yekî sühan yekî	36.Dügâh/C.D, 3.sl.	
İlticâ-yi mâ be şâh-ı evliyâst	10.Nühüft, 1.sl.	Hız.Mevlânâ'ya atfedilir ¹⁶⁸
İlticâ-yi mâ be şâh-ı evliyâst	19.Yegâh 1.sl.	Hız.Mevlânâ'ya atfedilir
İmrûz cemâl-i tü ber dîde mübârek bâd	25.Ferahfezâ, 1.sl.	Dîvân-ı Kebîr ¹⁶⁹
İmrûz cemâl-i tü sîmâ-yi diger dâred	16 Acembüselik, 1.sl.	Dîvân-ı Kebîr ¹⁷⁰
İmrûz çi rûzest ki hurşîd dü-tâst*	7.Uşşâk, 1.sl.	Dîvân-ı Kebîr ¹⁷¹
İmrûz çü her rûz harâbîm ü harâb*	7.Uşşâk, 3.sl.	Dîvân-ı Kebîr ¹⁷²

¹⁵⁸ Hız.Mevlânâ 'ya nispet edilen şiirlerdendir (Mevlânâ Müzesi Ktp., Mecmua, no: 2454, yp.11a.); fakat Furûzanfer neşrinde yoktur.Bu şiir, ünlü Mutasavvıflardan Şeyh-i Câm ve Jinde Pil diye anılan Ahmed-i Nâmîkî'ye de (v.536/1141) nispet edilmektedir. (persianblog.ir)

¹⁵⁹Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.1005; trc.V,41.

¹⁶⁰ Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.202; trc.II,283.

¹⁶¹ Dîvân-ı Kebîr, rub.nu.1072; trc.k/5.

¹⁶² Şâhidî İbrahim Dede'nindir. (v.1550/957); Bk. A.Gölpınarlı, Mevlânâ 'dan Sonra Mevlevîlik, s.462 ,108-107.

¹⁶³ Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.304; trc.IV,154.

¹⁶⁴ Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.504; trc.V,25.

¹⁶⁵ Dîvân-ı Kebîr, rub.nu.1849; trc. y/77.

¹⁶⁶ Ulu Ârif Çelebi'nin rubailerindedir; Bk. Divan, Mevlânâ Müzesi Ktp., no: 2616, yp.54a; krş.A.Gölpınarlı,Mevlânâ Müzesi Yazmalar Katoloğu, II,269; Ulu Ârif Çelebi'nin Rubaileri, nşr.ve trc. Feridun Nafiz Uzluk, İst.,1949, s.120-121 (rub.no:13).

¹⁶⁷ Mevlânâ 'ya nispet edilen şiirlerdendir (Konya Mevlânâ Müzesi Ktp., Mecmua, no:2454, yp.23b); fakat Furûzanfer neşrinde yoktur.

¹⁶⁸ Hız.Mevlânâ 'ya nispet edilen şiirlerdendir; fakat onun değildir. Bk. A.Gölpınarlı, Mevlânâ 'dan Sonra Mevlevîlik,s.460.

¹⁶⁹ Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.597; trc.II,75.

¹⁷⁰ Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.594; trc.II,36.

¹⁷¹ Dîvân-ı Kebîr, rub.nu.163; trc. t/169.

¹⁷²Dîvân-ı Kebîr, rub.nu.82; trc. d/19.

İmrûz handânîm ü hoş k'an baht-i handan mî resed	49.Müsteâr, 1.sl.	Dîvân-ı Kebîr. ¹⁷³
İmrûz heme mest zi meyhâ-yi Hudâyîm	48.Dilkeşide, 3.sl.	Dîvân-ı Sultan Veled. ¹⁷⁴
İmrûz nigârest ü semâast ü surâhî	34.Bûselik, 3.sl.	Dîvân-ı Kebîr. ¹⁷⁵
İmrûz semâast semâast semâ'	3.Hüseynî, 1.sl.	Dîvân-ı Kebîr. ¹⁷⁶
İmrûz semâast ü müdâ mest ü sakâyî	8.Çârgâh, 1.sl.	Dîvân-ı Kebîr. ¹⁷⁷
İmrûz semâast ü müdâ mest ü sakâyî	11.İrâk, 3.sl.	Dîvân-ı Kebîr
İmrûz semâast ü müdâ mest ü sakâyî	44.Karcıgar/B.N.B, 3.sl.	Dîvân-ı Kebîr
İn aşk kemâlest ü kemâlest ü kemâl*	13.Sûz-i dilârâ, 1.sl.	Dîvân-ı Kebîr. ¹⁷⁸
İnhâ ki talebkâr-ı Hudâyîd hudâyîd	38.Nev-eser, 3.sl.	Hz.Mevlânâ'ya atfedilir. ¹⁷⁹
İn hâne ki peyveste der ô çeng u çeğân est	6.Rast, 1.sl.	Dîvân-ı Kebîr. ¹⁸⁰
İn hâne ki peyveste der ô çeng u çeğân est	8.Çârgâh, 3.sl.	Dîvân-ı Kebîr
İn kîst in in kîst in şîrîn ü zîbâ âmede	28.Sûz-i dil, 1.sl.	Dîvân-ı Kebîr. ¹⁸¹
İn semâ-ı mevlevî mesmû' bâdâ tâ ebed	17.Bestenigâr/Burs., 1.sl	Dîvân-ı Kebîr
Kad eşrekati'd-dünyâ min nûri humeyyânâ	4.Beyâtî, 3.sl.	Dîvân-ı Kebîr. ¹⁸²
Kad eşrekati'd-dünyâ min nûri humeyyânâ	9.Hicâz/Nâyî, 3.sl.	Dîvân-ı Kebîr. ¹⁸³
Kad eşrekati'd-dünyâ min nûri humeyyânâ	17.Bestenigâr/Burs.,3.sl.	Dîvân-ı Kebîr
Kad eşrekati'd-dünyâ min nûri humeyyânâ	15.Hicâz/Mus., 3.sl.	Dîvân-ı Kebîr
Kad eşrekati'd-dünyâ min nûri humeyyânâ	16.Acembûselik, 3.sl.	Dîvân-ı Kebîr
Kad eşrekati'd-dünyâ min nûri humeyyânâ	46.K.Hicazkâr 3.sl	Dîvân-ı Kebîr
Kad sabbahanallâhü bi-ıyşin ve müdâm	35.Sûzinâk, 1.sl.	Dîvân-ı Kebîr. ¹⁸⁴
Kad sabbahanallâhü bi-ıyşin ve müdâm	46.K.Hicazkâr 3.sl.	
Kâr ne-dârem cüz in kârgêh ü kârem ôst	13.Sûz-i dilârâ, 3.sl.	Dîvân-ı Kebîr. ¹⁸⁵
Kurretü'l-ayn-i menî ez can belî	9.Hicâz/Nâyî, 1.sl.	Dîvân-ı Kebîr. ¹⁸⁶
Kurretü'l-ayn-i menî ez can belî	42.Dügâh/M.C.D., 1.sl.	Dîvân-ı Kebîr
Kücâst mutrib-i dil tâ zi na'rehâ-yi salâ	8.Çârgâh, 3.sl.	Dîvân-ı Kebîr. ¹⁸⁷
Kücâst mutrib-i dil tâ zi na'rehâ-yi salâ	12.Hicâz/Kühî,3.sl.	Dîvân-ı Kebîr
Kücâst mutrib-i dil tâ zi na'rehâ-yi salâ	44.Karcıgar/B.N.B,3.sl.	Dîvân-ı Kebîr
Mâ âyîne-i cemâl-i yârim	48.Dilkeşide, 3.sl.	

¹⁷³ Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.530; trc.I,61.

¹⁷⁴ Dîvân-ı Sultan Veled, s.304

¹⁷⁵ Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.2637; trc.VII,54.(Furûzanfer ve Gölpinarlı'da ikinci beyit yoktur.)

¹⁷⁶ Dîvân-ı Kebîr, rub.nu.1049; trc. a/5.

¹⁷⁷ Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.2635; trc.VII,70.

¹⁷⁸ Dîvân-ı Kebîr, rub.nu.1083; trc.I/4.

¹⁷⁹ Hz.Mevlânâ 'ya nispet edilen şiirlerdendir; (Mevlânâ Müzesi Ktp., Mecmua, no: 2454, yp.11a.) fakat Furûzanferneşrinde yoktur. Anhâ ki (veya Ey an ki) talebkâr-ı Hudâyîd Hudâyîd şeklinde de geçer.

¹⁸⁰ Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.332; trc.VII,6.

¹⁸¹ Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.2278; trc.I,175.

¹⁸² Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.267; trc.II,24

¹⁸³ Sadece güftesi vardır

¹⁸⁴ Dîvân-ı Kebîr, rub.nu.1270; trc.m/79.

¹⁸⁵ Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.465; trc.IV,314.

¹⁸⁶ Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.2896; trc.IV,281.

¹⁸⁷ Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.223; trc.III,82.

Mâ be harmengâh-ı can bâz âmedîm	47.Bûselikaşîran, 3.sl.	Dîvân-ı Kebîr ¹⁸⁸
Mâ der dü cihan gayr-i Hudâ yâr ne-dârîm	11.İrâk, 3.sl.	Hız.Mevlânâ'ya atfedilir ¹⁸⁹
Mâ der dü cihan gayr-i Hudâ yâr ne-dârîm	38.Nev-eser, 1.sl.	Hız.Mevlânâ'ya atfedilir
Mâ der dü cihan gayr-i Hudâ yâr ne-dârîm	19. Yegâh 1.sl.	Hız.Mevlânâ'ya atfedilir
Mâhest ne-mî dânem hurşîd ruhat yâ ne	11.İrâk, 1.sl.	Şeyhî ¹⁹⁰
Mâhest ne-mî dânem hurşîd ruhat yâ ne	24.Hüzzam, 1.sl.	
Mâ mest ü harâb ez mey-i ma'şûk-i elestîm	50.Rûy-i İrâk, 3.sl.	
Mâ mest ü harâb ez mey-i ma'şûk-i elestîm	26.Şedarabân,Nak.3.sl	
Mâ râ reh-i dîgerest birun zi cihât*	10.Nühüft, 1.sl.	
Mâ râ zi aşk-ı cânan esrâr-ı dil ayânest	39.Ferahnâk, 1.sl.	
Mazhar-ı Hak bâşed ô râ in cihân	38.Nev-eser, 1.sl.	
Mâ zi bâlâyîm ü bâlâ mî revîm	32.Râhatü'l-ervâh, 3.sl.	Dîvân-ı Kebîr ¹⁹¹
Mâ zi bâlâyîm ü bâlâ mî revîm	47.Bûselikaşîran, 1.sl.	Dîvân-ı Kebîr
Mecnûn u perîşân-ı tüem destem gîr*	18.Şevkutarab, 3.sl.	Dîvân-ı Kebîr ¹⁹²
Mecnûn u perîşân-ı tüem destem gîr*	22.Bestenigâr/Ham., 1.sl	Dîvân-ı Kebîr
Mecnûn u perîşân-ı tüem destem gîr*	29.Sûzinâk/Necib D.,3.sl.	Dîvân-ı Kebîr
Men âşık-ı an hüssem aşkest münâcâtem	12.Hicâz/Kühî, 1.sl.	
Men âşık-ı aşk u ô şüde âşık-ı men	47.Bûselikaşîran, 1.sl.	Dîvân-ı Kebîr ¹⁹³
Men bâ tü çünânem ey nigâr-i Hotenî*	9.Hicâz/Nâyî, 3.sl.	Dîvân-ı Kebîr ¹⁹⁴
Men bâ tü çünânem ey nigâr-i Hotenî*	14.Nihâvend, 3.sl.	Dîvân-ı Kebîr
Men bâ tü çünânem ey nigâr-i Hotenî*	12.Hicâz/Kühî, 3.sl.	Dîvân-ı Kebîr
Men bâ tü çünânem ey nigâr-i Hotenî*	19.Yegâh 3,sl	
Men bâ tü çünânem ey nigâr-i Hotenî*	4.Dügâh/C.D, 3.sl.	Dîvân-ı Kebîr
Men bende-i Kur'ânem eğer can dârem	2.Dügâh/Kadîm, 1.sl.	Dîvân-ı Kebîr ¹⁹⁵
Men bende-i Kur'ânem eğer can dârem	5.Segâh, 1.sl.	Dîvân-ı Kebîr
Men bende-i Kur'ânem eğer can dârem	12.Hicâz/Kühî, 1.sl.	Dîvân-ı Kebîr
Men bende-i Kur'ânem eğer can dârem	1.Yegâh 1.sl.	Dîvân-ı Kebîr
Men bende-i sultânem sultân-ı cihânânem	5.Segâh, 1.sl.	Hız.Mevlânâ'ya atfedilir ¹⁹⁶

¹⁸⁸ Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.1670; trc.IV,219

¹⁸⁹ Hız.Mevlânâ 'ya nispet edilen şiiirdendir; fakat Furûzanfer neşrinde yoktur.

¹⁹⁰ Birçok eserde Hız. Mevlânâ 'ya nispet edilen bu mülemma gazel, Abdülbaki Gölpınarlı'nın tesbitine göre Şeyhî'nindir. (öl.1422); Bk. Mevlânâ 'dan Sonra Mevlevîlik, s.258, 462.

¹⁹¹ Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.1674; trc.IV,229.

¹⁹² Dîvân-ı Kebîr, rub.nu.919; trc.r/20. Bu rubai, Ebû Saîd-i Ebu'l-Hayr'ın şiiirleri arasında da yer almaktadır. Bk.Suhenân-i Manzûm-i Ebû Saîd-i Ebu'l-Hayr, s.47 (rub.no: 327).

¹⁹³Dîvân-ı Kebîr, rub.nu.1516; trc.n/68.

¹⁹⁴ Dîvân-ı Kebîr, rub.nu.1976; trc.y/244. (Hicâz/Nâyî'de sadece güftesi vardır). Bu rubai, Ebû Saîd-i Ebu'l-Hayr'ın şiiirleri arasında da yer almaktadır. Bk. Suhenân-i Manzûm-i Ebû Saîd-i Ebu'l-Hayr, s.96 (rub.no: 658). Orada ikinci beyitte kısmen farklılık vardır ve birinci beyitle ikinci beyit yer değiştirmiştir. Aynı değişiklik Furûzanfer neşrinde de mevcuttur

¹⁹⁵ Dîvân-ı Kebîr, rub.nu.1516; trc.n/68.

¹⁹⁶ Hız.Mevlânâ 'ya nispet edilen şiiirdendir (A. Gölpınarlı, Konya Mevlânâ Müzesi Yazmaları, II,367; Âyin ve Na't Mecmuası, SÜMAM,Y108, s.66); fakat Furûzanfer neşrinde yoktur.

Men bende-i sultânem sultân-ı cihânânem	12.Hicâz/Künhî, 1.sl.	Hız.Mevlânâ'ya atfedilir
Men bî ser ü sâ mânem hasret-keş-i cânânem	22.Bestenigâr/Ham. 1.sl.	
Men dem ne-zenem lîk dem-i nahnü nefahnâ	43.Beyâtîbûselik, 3.sl.	Dîvân-ı Kebîr ¹⁹⁷
Men ez iklim-i bâlâyem ser-i âlem ne-mî dârem	23.Ferah-fezâ, 1.sl.	Dîvân-ı Kebîr ¹⁹⁸
Men ez kücâ gam ü şâdî-i in cihan zi kücâ	9.Hicâz/Nâyî, 3.sl.	Dîvân-ı Kebîr ¹⁹⁹
Men şâh-bâz-ı kudsem ez lâ-mekan resîde	15.Hicâz/Mus., 1.sl.	Hız.Mevlânâ'ya atfedilir ²⁰⁰
Me-râ ahdîst bâ şâdî ki şâdî ân-ı men bâşed	32.Râhatü'lervâh, 1.sl.	Dîvân-ı Kebîr ²⁰¹
Merdân-ı râh-ı aşk kadem bî-riyâ zenend	45.Yegâh,R.Y. 1.sl.	
Merhabâ ey cân-ı bâkî pâdişâh-ı kâmkâr	38.Nev-eser, 1.sl.	Dîvân-ı Kebîr ²⁰²
Merhabâ ey cân-ı bâkî pâdişâh-ı kâmkâr	34.Bûselik, 1.sl.	Dîvân-ı Kebîr
Merhabâ ey cân-ı bâkî pâdişâh-ı kâmkâr	44.Karcığâr/B.N.B. 1.sl.	Dîvân-ı Kebîr
Mevc-i aceb bin ki hâst ez dil-i deryâ-yi aşk	26.Şedarabân,N.D., 3.sl.	Dîvân-ı Sultan Veled ²⁰³
Mevlâye ene't-tâibü mimmâ selefâ*	8.Çârgâh, 3.sl.	Dîvân-ı Kebîr ²⁰⁴
Mevlâye ene't-tâibü mimmâ selefâ*	12.Hicâz/Künhî, 3.sl.	Dîvân-ı Kebîr
Mî güzeştem subh-dem der arsa-i bâzâr mest	40.Sultânî Yegâh, 3.sl.	
Mîm ü vâv u mîm ü nun teşrif nîst	41.Hicâzkâr/C. D., 1.sl.	Mesnevî ²⁰⁵
Mutribâ an perde zen k'an yâr-ı mâ mest âmedest	25.Ferahfezâ, 2.sl.	Dîvân-ı Kebîr ²⁰⁶
Mutribâ esrâr-i mâ râ bâz gû	13.Sûzidilârâ, 3.sl.	Dîvân-ı Kebîr ²⁰⁷
Mutribâ esrâr-i mâ râ bâz gû	26.Şedarabân,N.D. 1.sl.	Dîvân-ı Kebîr
Mutribâ esrâr-i mâ râ bâz gû	44.Karcığâr/B.N.B.1.sl.	Dîvân-ı Kebîr
Mutribâ esrâr-i mâ râ bâz gû	49.Müsteâr, 1.sl.	Dîvân-ı Kebîr
Mutribâ in perde zen k'an yâr-ı mâ mest âmedest	36.Sabâzemzeme, 1.sl.	Dîvân-ı Kebîr ²⁰⁸
Nâgihân anber-feşân âmed sabâ	4.Beyâtî, 3.sl.	
Ne aşka sabreder oldum ne akl ile yârem	18.Şevkutâr, 3.sl.	Sultan Dîvânî'nindir ²⁰⁹
Ne aşka sabreder oldum ne akl ile yârem	29.Sûzinâk/N.D., 3.sl.	Sultan Dîvânî'nindir

¹⁹⁷ Dîvân-ı Kebîr, tercî nu.22; trc.VII,9.

¹⁹⁸ Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.1427; trc.V,441.

¹⁹⁹ Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.215; trc.III,74. (Hicâz/Nâyî'de sadece güftesi vardır.)

²⁰⁰ Hız.Mevlânâ'ya nispet edilen şiirlerdendir (Âyin ve Na't Mecmuası, SÛMAM,Y108, s.76); fakat Furûzanfer neşrinde yoktur.

²⁰¹ Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.578; trc.V,406.

²⁰² Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.1066; trc.III,444.

²⁰³ Dîvân-ı Sultan Veled, s.65.

²⁰⁴ Dîvân-ı Kebîr, rub.nu.73; trc. a/37.

²⁰⁵ Mesnevî, 1/292 vd.

²⁰⁶ Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.391; trc.III,400

²⁰⁷ Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.2227; trc.IV,258.

²⁰⁸ Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.391; trc.III,400.

²⁰⁹ Sultan Dîvânî'nindir. Bk. A.Gölpınarlı, Mevlânâ'dan Sonra Mevlevîlik, s.463, 477.

Ne-dâred pây-ı aşk-ı ô dil-i bî-dest ü bî-pâyem	28.Sûzidil, 1.sl.	Dîvân-ı Kebîr. ²¹⁰
Neyem zi kâr-i tû fâriğ hemîşe der kârem	48.Dil-8keşide, 3.sl.	Dîvân-ı Kebîr. ²¹¹
Olduk yine biz secde-ber-i nâr-ı muhabbet	9.Hicâz/Nâyî, 3.sl.	Gavsî Ahmed Dede. ²¹²
Olduk yine biz secde-ber-i nâr-ı muhabbet	20.Sabâ, 3.sl.	Gavsî Ahmed Dede
Penbe zi gûş dûr kün bang-i necât mî resed	36.Sabâzemzeme, 3.sl.	Dîvân-ı Kebîr. ²¹³
Perde-i diğêr me-zen cüz perde-i dildâr-ı mâ	28.Sûzidil, 3.sl.	Dîvân-ı Kebîr. ²¹⁴
Peyveste zi Hak mest şev ü bâkî bâş*	6.Rast, 3.sl.	Dîvân-ı Kebîr. ²¹⁵
Pinhan me-şev ki rûy-i tû ber mâ mübârekest	18.Şevk-ı tarab, 3.sl.	Dîvân-ı Kebîr. ²¹⁶
Pîr-i men ü murâd-i men derd-i men ü devâ-yi men	47.Bûselikaşîran, 3.sl.	
Ref etmez ise şâhid-i maksûd nikâb*	32.Râhatü'lervâh, 3.sl.	
Residem ber leb-i deryâ bi-didem hû vü yâ men hû	14.Hicâz/Mus., 2.sl.	
Residem ber leb-i deryâ bi-didem hû vü yâ men hû	23.Sabâbûselik, 1.sl.	
Rindan selâmet mî künend can râ gulâmet mî künend	43.Beyâtîbûselik, 2.sl.	Dîvân-ı Kebîr. ²¹⁷
Rûhî le-ke yâ zâirü fi'l-leyli fedâ	35.Sûzinâk,Z.D 3.sl.	İbn-i Fârîz. ²¹⁸
Rûyet çü güzlâr la'let güher-bâr	25.Ferahfezâ, 3.sl.	Dîvân-ı Sultan Veled. ²¹⁹
Salâ canha-yı müştâkan ki yek dil-dâr-ı hûb âmed	43.Beyâtîbûselik, 3.sl.	Dîvân-ı Kebîr. ²²⁰
Samt u cû u seher ü uzlet ü zikr-i be-devâm	9.Hicâz/Nâyî, 1.sl.	
Samt u cû u seher ü uzlet ü zikr-i be-devâm	42.Dügâh/C.D.,1.sl.	
Sanem-i girîz-pâyem geleyim dedi ne-yâmed	1.Pencgâh, 1.sl.	
Semâ ârâm-ı cân-ı bî-karârest	39.Ferahnâk, 3.sl.	Dîvân-ı Kebîr. ²²¹
Semâ ârâm-ı cân-ı âşîkânest	13.Sûz-İ dilârâ, 1.sl	Dîvân-ı Kebîr. ²²²
Semâ-ı sôfiyan mî der ne-gîred	50.Rûy-i Irâk, 1.sl.	Dîvân-ı Kebîr. ²²³
Ser be girîban dürüst sôfi-i esrâr râ	28.Sûzidil, 3.sl.	Dîvân-ı Kebîr. ²²⁴

²¹⁰ Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.1438; trc.V,444.

²¹¹ Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.1723; trc.III,262.

²¹² Galata Mevlevîhânesi şeyhlerinden Gavsî Ahmed Dede'nindir. (v.1109/1697); Bk.A.Gölpınarlı., Mevlânâ 'dan Sonra Mevlevîlik, s.462. Gavsî Ahmed Dede ve söz konusu şiiri için Bk.N.Tuman, Tuhfe-i Nâilî, II,734. (Hicâz/Nâyî'de sadece güftesi vardır).

²¹³ Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.550; trc.VII,91.

²¹⁴ Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.136; trc.III,391.

²¹⁵ Dîvân-ı Kebîr, rub.nu.1028; Ş. Can, Hz. Mevlânâ 'nın Rubâileri, rub.nu.1168.

²¹⁶ Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.451; trc.II,305.

²¹⁷ Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.533; trc.I,57

²¹⁸ Ünlü mutasavvîf şâir İbn-i Fârîz'ındır. (v.632/1235) (arab.writers.com, cb.rayaheen.net)

²¹⁹ Dîvân-ı Sultan Veled, s.338.

²²⁰ Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.587; trc.V,408.

²²¹ Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.339; trc.VI,134. (Birinci mısra için 338 nolu gazele Bk. Son beyit Furûzanfer neşrinde yoktur.)

²²² Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.339; trc.VI,134.

²²³ Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.667; trc.VI,167.

²²⁴ Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.204; trc.IV,312.

Ser-mest-i câm-i aşkam bî-sâgar u piyâle	14.Nihâvend, 3.sl.	Hız.Mevlânâ'ya atfedilir ²²⁵
Ser-rişte-i devlet ey birâder be kef âr	9.Hicâz/Nâyî, 3.sl.	Ebû Saîd-i Ebu'l-Hayr ²²⁶
Sihhat-i in his zi ma'mûrî-i ten	41.Hicazkâr/C.D., 3.sl.	Mesnevî ²²⁷
Sırr-ı dil-i Aşıkân zi mutrib şinevid*	30.Mâye, 3.sl.	Dîvân-ı Kebîr ²²⁸
Sîmin-zekanâ seng-dilâ lâle-izârâ	1.Pengâh, 2.sl.	N.Abdurrahman Câmî ²²⁹
Sîmin-zekanâ seng-dilâ lâle-izârâ	46.K.Hicazkâr 2.sl.	
Sôfiyânîm âmede der kûy-i tü	31.Isfahan, 3.sl.	Dîvân-ı Kebîr ²³⁰
Sultân-ı menî sultân-ı menî	1.Pengâh 4.sl	Dîvân-ı Kebîr ²³¹
Sultân-ı menî sultân-ı menî	2. Düğâh 2.sl	Dîvân-ı Kebîr
Sultân-ı menî sultân-ı menî	3. Hüseyinî 2.ve 4.sl	Dîvân-ı Kebîr
Sultân-ı menî sultân-ı menî	4.Bâyâtî 4.sl	Dîvân-ı Kebîr
Sultân-ı menî sultân-ı menî	6.Rast/N.O.D 2.ve 4 .sl	Dîvân-ı Kebîr
Sultân-ı menî sultân-ı menî	7.Uşşâk/N.O.D 2.ve 4 .sl	Dîvân-ı Kebîr
Sultân-ı menî sultân-ı menî	8.Çargâh/N.O.D 2.ve.4.sl	Dîvân-ı Kebîr
Sultân-ı menî sultân-ı menî	9.Hicâz/N.O.D 2.ve 4 .sl	Dîvân-ı Kebîr
Sultân-ı menî sultân-ı menî	10.Nühüft 2.ve 4 .sl	Dîvân-ı Kebîr
Sultân-ı menî sultân-ı menî	11.İrâk 2.ve 4 .sl	Dîvân-ı Kebîr
Sultân-ı menî sultân-ı menî	12.Hicâz/Kühî 2.ve 4..sl	Dîvân-ı Kebîr
Sultân-ı menî sultân-ı menî	13.Sûzidilârâ 2.ve 4 .sl	Dîvân-ı Kebîr
Sultân-ı menî sultân-ı menî	14.Nihâvend 2.ve 4 .sl	Dîvân-ı Kebîr
Sultân-ı menî sultân-ı menî	15.Hicâz/Mus. 4.sl	Dîvân-ı Kebîr
Sultân-ı menî sultân-ı menî	16.Acembüselik 2.ve 4 .sl	Dîvân-ı Kebîr
Sultân-ı menî sultân-ı menî	17.Bestenigâr/B.2.ve4.sl	Dîvân-ı Kebîr
Sultân-ı menî sultân-ı menî	18.Şevkutârâb 4.sl	Dîvân-ı Kebîr
Sultân-ı menî sultân-ı menî	19.Yegâh 4.sl	Dîvân-ı Kebîr
Sultân-ı menî sultân-ı menî	20.Sabâ 2.ve 4 .sl	Dîvân-ı Kebîr
Sultân-ı menî sultân-ı menî	21.Nevâ 4.sl	Dîvân-ı Kebîr
Sultân-ı menî sultân-ı menî	22.Bestenigâr ham.2.sl	Dîvân-ı Kebîr
Sultân-ı menî sultân-ı menî	23.Sabâbüselik 3.sl	Dîvân-ı Kebîr
Sultân-ı menî sultân-ı menî	24.Hüzzâm 4.sl	Dîvân-ı Kebîr
Sultân-ı menî sultân-ı menî	25.Ferahfezâ 4.sl	Dîvân-ı Kebîr
Sultân-ı menî sultân-ı menî	26.Şedarabân/Nakşî 4.sl	Dîvân-ı Kebîr
Sultân-ı menî sultân-ı menî	27.Sûznâk/ H.B.2.ve 4 .sl	Dîvân-ı Kebîr
Sultân-ı menî sultân-ı menî	28.Sûzidil 4.sl	Dîvân-ı Kebîr
Sultân-ı menî sultân-ı menî	29.Sûznâk/Sel.4.sl	Dîvân-ı Kebîr

²²⁵ Hz.Mevlânâ'ya nispet edilen şüirlerdendir; fakat onun değildir. Bk. A.Gölpınarlı, Mevlânâ 'dan Sonra Mevlevîlik,s.460

²²⁶ Ebû Saîd-i Ebu'l-Hayr'ın rubaileri arasında yer almaktadır. Bk. Suhenân-i Manzûm-i Ebû Saîd-i Ebu'l-Hayr,s.45 (rub.no: 308). (Hicâz/Nâyî'de sadece güftesi vardır).

²²⁷ Mesnevî, 1/305 vd.

²²⁸ Dîvân-ı Kebîr, rub.nu.730; trc.d/191.

²²⁹ Dîvân ı Eş'âr,Nureddin Abdurrahman Câmî/ gazel nu. 25, S:45

²³⁰ Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.2230; trc.IV,255.

²³¹ Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.3137; trc.VII,558.

Sultân-1 menî sultân-1 menî	30.Mâye 2.ve 4 .sl	Dîvân-1 Kebîr
Sultân-1 menî sultân-1 menî	31.Isfahân 2.ve 4 .sl	Dîvân-1 Kebîr
Sultân-1 menî sultân-1 menî	32.Râhatülervâh 2.ve4.sl	Dîvân-1 Kebîr
Sultân-1 menî sultân-1 menî	33.Acemaşîrân 4.sl	Dîvân-1 Kebîr
Sultân-1 menî sultân-1 menî	34.Bûselik 2.ve 4 .sl	Dîvân-1 Kebîr
Sultân-1 menî sultân-1 menî	35.Sûznâk/Z.D 2.ve 4 .sl	Dîvân-1 Kebîr
Sultân-1 menî sultân-1 menî	36.Sabâzemzeme 2.ve4.sl	Dîvân-1 Kebîr
Sultân-1 menî sultân-1 menî	37.Şedarabân 4.sl	Dîvân-1 Kebîr
Sultân-1 menî sultân-1 menî	38.Nev'eser 3.sl	Dîvân-1 Kebîr
Sultân-1 menî sultân-1 menî	39.Ferahnâk 4.sl	Dîvân-1 Kebîr
Sultân-1 menî sultân-1 menî	40.Sultâniyegâh 2.ve 4.sl	Dîvân-1 Kebîr
Sultân-1 menî sultân-1 menî	41.Hicâzkâr 2.ve 4 .sl	Dîvân-1 Kebîr
Sultân-1 menî sultân-1 menî	42.Dügâh/C.D 2.ve 4 .sl	Dîvân-1 Kebîr
Sultân-1 menî sultân-1 menî	43.Bâyâtîbüselik 2.ve4.sl	Dîvân-1 Kebîr
Sultân-1 menî sultân-1 menî	44.Karciğar 2.ve 4 .sl	Dîvân-1 Kebîr
Sultân-1 menî sultân-1 menî	45.Yegâh/R.Y.2.ve 4 .sl	Dîvân-1 Kebîr
Sultân-1 menî sultân-1 menî	46.Kürdîlihicâzkâr 4.sl	Dîvân-1 Kebîr
Sultân-1 menî sultân-1 menî	48.Dilkeşide 4.sl	Dîvân-1 Kebîr
Sultân-1 menî sultân-1 menî	49.Müsteâr 2.ve 4 .sl	Dîvân-1 Kebîr
Sultân-1 menî sultân-1 menî	50.Rûyiirâk 2.ve 4 .sl	Dîvân-1 Kebîr
Sûre-i Ve'l-leylî dîdem vâf-1 gîsû-yî şümâst	8.Çârgâh, 1.sl	H.z.Mevlânâ'ya atfedilir ²³²
Sûy-i an sultân-1 hûbân er-rahîl	50.Rûy-i Irâk, 3.sl	Dîvân-1 Kebîr ²³³
Şâhâ zi kerem ber men-i dervîş niger*	4.Beyâtî, 1.sl.	Ebû Saîd-i Ebu'l-Hayr ²³⁴
Şâhâ zi kerem ber men-i dervîş niger*	48.Dilkeşide, 1.sl.	Ebû Saîd-i Ebu'l-Hayr
Şâh-1 mâ şâhîst nâmeş Murtazâst	39.Ferahnâk 3.sl.	H.z.Mevlânâ'ya atfedilir. ²³⁵
Şeh-bâz-1 Cenâb-1 zü'l-celâlest semâ'*	1.Pencgâh, 1.sl.	
Şem'i ruhuna cismimi pervane düşürdüm	37.Şedarabân 3.sl.	Dervîş Ömer ²³⁶
Şem'i ruhuna cismimi pervane düşürdüm	Niyâz Âyin-i	Dervîş Ömer
Şevk-i hayâl-i döst tenim cânı cân ider	9.Hicâz/Nâyî, 1.sl.	
Şevk-i hayâl-i döst tenim cânı cân ider	41.Dügâh/C.D 1.sl.	
Şimşîr-i ezel be dest-i merdân-i Hudâst*	6.Rast, 3.sl.	Dîvân-1 Kebîr ²³⁷
Şüd zi gamet hâne-i sevdâ dilem	31.Isfahan, 3.sl.	Dîvân-1 Kebîr ²³⁸

²³² Hz.Mevlânâ 'ya nispet edilen şiirlerdendir; fakat onun değildir. Bk. A.Gölpınarlı, Mevlânâ 'dan Sonra Mevlevîlik,s.461

²³³Dîvân-1 Kebîr, gz.nu.1347; trc.IV,214.

²³⁴ Ebû Saîd-i Ebu'l-Hayr'ın rubailerî arasında yer almaktadır. Bk. Suhenân-i Manzûm-i Ebû Saîd-i Ebu'l-Hayr,s.46 (rub.no: 316).

²³⁵ Hz.Mevlânâ 'ya nispet edilen şiirlerdendir; fakat onun değildir. Bk. A.Gölpınarlı, Mevlânâ 'dan Sonra Mevlevîlik,s.461

²³⁶A.Gölpınarlı, Sultan Veled'e nispet edilen bu müseddesin (güftesinin), XVII.yüzyılda yaşamış Dervîş Ömer'e ait olduğunu bildirmektedir; Bk. Mevlânâ Adap ve Erkânı, s.103 vd.; Mevlânâ Müzesi Yazmaları Katologu, III,244

²³⁷ Dîvân-1 Kebîr, rub.nu.356; Ş. Can, Hz. Mevlânâ 'nın Rubâileri, rub.nu.454.

²³⁸Dîvân-1 Kebîr, gz.nu.1771; trc.V,65.

Tâ arş zi sevdâ-yi ruhaş velvehâst	16.Acem Bûselik, 3.sl.	Dîvân-ı Kebîr ²³⁹
Tâ âşık-ı an yârem bî-kârem u bâ kârem	28.Sûzidil, 1.sl.	Dîvân-ı Kebîr ²⁴⁰
Tâ bende zi hod fâni-yi mutlak ne-şevved	12.Hicâz/Kühî, 1.sl.	Dîvân-ı Kebîr ²⁴¹
Tâ ez ser-i kûy-i tü makârest me-râ*	5.Segâh, 3.sl.	
Tâ men bi-dîdem rûy-i tü ey şem' ü mâh-ı rûşenem	25.Ferah-fezâ, 1.sl,	Dîvân-ı Kebîr ²⁴²
Tâ rûy bedin kıble-i cân âverdîm*	6.Rast, 1.sl.	
Teâlev küllünâ ze'l-yevme sekrâ	35.Sûzinâk/Zekâi.D.,1.sl	Dîvân-ı Kebîr ²⁴³
Teâli yâ medede'l-ıyşî ve's-surûri teâl	35.Sûzinâk/Zekâi D.,3.sl.	Dîvân-ı Kebîr ²⁴⁴
Telhî ne-küned şîrin-zekanem	34.Bûselik, 1.sl.	Dîvân-ı Kebîr ²⁴⁵
Telhî ne-küned şîrin-zekanem	44.Karcığar/B.N.,1.sl.	Dîvân-ı Kebîr
Tü mâh-i acibî ki mislî ne-dârî	20.Nevâ, 3.sl.	Dîvân-ı Sultan Veled ²⁴⁶
Tü mâh-i acibî ki mislî ne-dârî	24.Hüzzam, 1.sl.	Dîvân-ı Sultan Veled
Tü nûr-ı dîde-i can yâ dü dîde-i mâi	45.Yegâh,R.Y. 3.sl.	Dîvân-ı Kebîr ²⁴⁷
Ümmîd-i men be fadl-ı Hüdâvend-i ekberest	18.Şevkutarab, 1.sl.	
Vechûke mislü'l-kamer kalbüke mislü'l-hacer	35.Sûzinâk/Z.D., 3.sl.	Dîvân-ı Kebîr ²⁴⁸
Vesvese-i ten güzeşt gulgule-i can resîd	11.İrâk, 3.sl.	Dîvân-ı Kebîr ²⁴⁹
Yâ men livâu aşkıke lâ zâle âliyâ	9.Hicâz/Nâyî, 1.sl.	Dîvân-ı Kebîr ²⁵⁰
Yâ men livâu aşkıke lâ zâle âliyâ	42.Dügâh/C.D., 1.sl.	Dîvân-ı Kebîr
Yâ men livâu aşkıke lâ zâle âliyâ	46.K.hicazkâr 1.sl.	
Yâ men nü(a)mâhü gayru ma'dûd	35.Sûzinâk/Zekâi D., 3.sl	Dîvân-ı Kebîr ²⁵¹
Yâ Rab harem-i hazretine râh bağışla	6.Rast, 3.sl	Gavsî Dede ²⁵²
Yâ Rab harem-i hazretine râh bağışla	42.Dügâh/Cedid, 3.sl.	Gavsî Dede'nindir
Yâ Rab tü me-râ be nefsi-i tannâz me-dih*	12.Hicâz/Kühî, 1.sl.	Dîvân-ı Kebîr ²⁵³
Yâ Rab zi dü kevn bî-niyâzem gerdan*	4.Beyâtî, 1.sl.	Dîvân-ı Kebîr ²⁵⁴
Yâ Rab zi dü kevn bî-niyâzem gerdan*	115.Hicâz/Mus., 3.sl.	Dîvân-ı Kebîr

²³⁹ Dîvân-ı Kebîr, rub.nu.266; trc.t/59

²⁴⁰ Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.1459; trc.II,111.

²⁴¹ Dîvân-ı Kebîr, rub.nu.604; trc.d/138.

²⁴² Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.1383; trc.I,107.

²⁴³ Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.271; trc.VI,118.

²⁴⁴ Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.1369; trc.III,233.

²⁴⁵ Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.1750; trc.VII,541.

²⁴⁶ Dîvân-ı Sultan Veled, s.333-334.

²⁴⁷ Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.3080; trc.III,362.

²⁴⁸ Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.1127; trc.IV,352.

²⁴⁹ Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.895; trc.IV,34.

²⁵⁰ Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.282; trc.II,290.

²⁵¹ Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.1008; trc.V,248

²⁵² Gavsî Dede'nindir; Bk. Mevlânâ Müzesi Yazmaları Katologu, II,269.

²⁵³ Dîvân-ı Kebîr, rub.nu.1653; trc.h/44.

²⁵⁴ Şefik Can, Hz. Mevlânâ'nın Rubâileri, Konya, 2005, rub.nu.1688. (Furûzanfer ve Gölpınarlı'da yoktur.)EbûSaîd-i Ebu'l-Hayr'ın rubailerini arasında da yer almaktadır. Bk. Suhenân-i Manzûm-i Ebû Saîd-i Ebu'l-Hayr, s.72 (rub.no: 495).

Yâ Rab zi günâh-i zîst-i hod münfailem*	33.Acemaşîran, 3.sl.	Ebû Saîd-i Ebu'l-Hayr. ²⁵⁵
Yâr âmed be sulh ey ahabâb	49.Müsteâr, 3.sl.	Dîvân-ı Kebîr. ²⁵⁶
Yâr-i mâ dil-dâr-i mâ âlim-i esrâr-i mâ	43.Beyâtîbûselik, 1.sl.	Dîvân-ı Kebîr. ²⁵⁷
Yâr me-râ gâr me-râ aşk-ı ciğer-hâr me-râ	25.Ferahfezâ, 3.sl.	Dîvân-ı Kebîr. ²⁵⁸
Yâr yüreğim yâr gör ki neler var	Terennüm lâfzı	Yunus Emre. ²⁵⁹
Yâ sagîre's-sinni ya ratbe'l-beden	28.Sûzîdil, 1.sl.	Dîvân-ı Kebîr. ²⁶⁰
Yâ sâkiye'l-müdâmeti hayye ale's-salâ	35.Sûzinâk,Z.D.1.sl.	Dîvân-ı Kebîr. ²⁶¹
Yek cür'a zi câm-ı tü temânest ü temâm*	31.Isfahan, 1.sl.	Dîvân-ı Kebîr. ²⁶²
Yek demî gavnâs bûdem ber leb-i deryâ-yı aşk	14.Nihâvend, 1.sl.	Hz.Mevlânâ'ya atfedilir. ²⁶³
Z'an şâh ki ô râ heves-i tabl u alem nîst	10.Nühüft, 3.sl.	Dîvân-ı Kebîr. ²⁶⁴
Zehî aşk zehî aşk ki mâ râst Hudâyâ	24.Hüzzam, 3.sl.	Dîvân-Sultan Veled. ²⁶⁵
Zehî livâ vü alem lâ ilâhe illallah	10.Nühüft, 3.sl.	Dîvân-ı Kebîr. ²⁶⁶
Zehî livâ vü alem lâ ilâhe illallah	19.Yegâh 1,sl.	
Zi aşk-i rûy-i tü rûşen dil-i benîn ü benât	6.Rast, 3.sl.	Dîvân-ı Kebîr. ²⁶⁷

Tablo 1 Beyitlerin Âyin-i Şeriflerdeki Dağılımı

1.9. Araştırmanın Konusu ve Problem Durumu

Belirtilen görüşler ve ulaşılan kaynaklar ışığında çalışmamıza konu olan problem cümlesi; “Mevlevî âyinlerinin biçim özellikleri nelerdir?” şeklinde Belirlenmiştir.

1.9.1 Alt Problemler

Belirlenen problem cümlesi doğrultusunda çalışmada aşağıda yer alan alt problemlere cevap aranmaya çalışılacaktır.

²⁵⁵Ebû Saîd-i Ebu'l-Hayr'ın rubaileri arasında yer almaktadır. Bk. Suhenân-i Manzûm-i Ebû Saîd-i Ebu'l-Hayr, s.64 (rub.no: 438).

²⁵⁶Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.317; trc.V,112.

²⁵⁷Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.237; trc.VII,509.

²⁵⁸Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.37; trc.VII,182

²⁵⁹Yunus Emre'ye nispet edilen mısradır; “Yâr yüreğim del ciğerim gör ki neler var, yâre haber var” şeklinde de kullanılır; Bk. A.Gölpınarlı, Mevlânâ 'dan Sonra Mevlevîlik, 463; Yunus Emre Divanı, nşr. Mustafa Tatçı, Ankara, 1990, II,79.

²⁶⁰Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.2127; trc.IV,251.

²⁶¹Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.281; trc.II,282.

²⁶²Dîvân-ı Kebîr, rub.nu.1375; trc.m/132.

²⁶³Hz.Mevlânâ 'ya nispet edilen şiirlerdendir (Âyin ve Na't Mecmuası, SÜMAM,Y108, s.23); fakat Furûzanfer neşrinde yoktur.

²⁶⁴Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.331; trc.III,7; krş. Ulu Ârif Çelebi Divanı, Mevlânâ Müzesi Ktp., no: 2616, yp.12b.

²⁶⁵Dîvân-ı Sultan Veled, s.320. Hz.Mevlânâ 'nın “Zehî aşk zehî aşk ki mâ râst Hudâyâ” mısraıyla başlayan gazeline nazîredir. Krş.Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.95;trc.III,37.

²⁶⁶Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.2407; trc.III,292.

²⁶⁷Dîvân-ı Kebîr, gz.nu.47; trc.III,106.

1. Tekke mûsikîsi formlarından Mevlevî âyinlerinin;
 - 1925'e kadar olan dönemde icrâ edilenleri hangileridir?
 - Bestekârları kimlerdir?
 - Güfte yapıları nasıldır?
2. Mevlevî âyinlerinin biçim yapıları nasıldır?
3. Mevlevî âyinlerinin biçim özellikleri nelerdir?
4. Mevlevî âyinleri yapı itibarı ile özgün bir biçim midir?
5. Mevlevî âyinlerine benzer beste biçimleri var mıdır?
6. Türk mûsikîsinin tekke mûsikîsi türünde âyinler ile ilişkili formlar hangileridir?

1.10. Amaç

Yapılan araştırmalarda Mevlevî âyinleri ile alakalı yapılan bir çok çalışma olmasına rağmen, âyinlerin tamamının mukayeseli irdelendiği ve biçim yapılarının ortaya koyacak bir akademik çalışma olmamasından hareketle, bu çalışmada, mûsikîmizin günümüzde icrâ edilenler arasında en büyük formu olan Mevlevî âyinlerinin, biçim yapılarının tahlilinin yapılması, tanımlanması, beste şemalarının tespit edilmesi ile hem Türk mûsikîsi asarında hayat bulan eserlerin yapılarının irdelenmesine bir katkıda bulunması, hem de yeni bestelerin bu çalışma ile oluşan temel kâidelerle mûsikî repertuvarımıza kazandırılmasına katkı sunulması amaçlanmıştır.

1.11. Önem

Bu araştırma,

- Mevlevî âyinlerinin biçim yapılarının irdelenmiş olması,
- Beste-i kadîmden itibaren tekke ve zâviyeler kapatılana kadar bestelenmiş tüm âyinlerin mukâyeseli olarak incelenmiş olması,
- Çalışma dahilinde incelemesi yapılan bütün Mevlevî âyinlerinin notalarının çalışma ekinde sunulmuş olması,
- Mevlevî âyinlerinin biçim özellikleri ile alakalı kapsayıcı bir çalışma olmaması bakımından önem arz etmektedir.

1.12. Varsayımlar

Bu tez çalışmasında;

- Araştırmada kullanılacak yöntemin, araştırmanın konusuna, amacına ve problemin çözümüne uygun olduğu,
- Araştırma örnekleminin evreni temsil edebilecek nitelikte olduğu,
- Araştırmada oluşturulacak veri toplama aracının, araştırma için uygun ve yeterli olduğu,
- Araştırmada kullanılacak kaynaklar ile Mevlevî âyinlerinin ulaşılan kayıtlarının (nota vb.) ihtiyacı karşılayacak miktarda ve nitelikte olduğu, varsayımlarından hareket edilmiştir.

1.13. Sınırlılıklar

Bu araştırma;

- Araştırmacının ulaşacağı beste-i kadîm âyinlerden itibaren tekke ve zâviyelerin kapatılmasına kadar olan (2 Eylül 1925) süreçte ulaşılan eserlerle,
- Araştırmacı tarafından tahlil edilen kayıt ve notalarla,
- Araştırma kapsamında kaynaklı, yazılı ve kayıtlı eserlerde kullanılan Türk mûsikîsine ilişkin form bilgileri ile sınırlıdır.

1.8. İlgili Araştırmalar

Literatür taramasında ilk ulaşılan ve istifade edilebilecek araştırmamıza kaynaklık edecek, tez, makale ve kitaplara ait özetler aşağıda yer almaktadır.

Nermin GÜLTEK tarafından 1996 yılında hazırlanan sanatta yeterlilik tezinde "Mevlevî Âyinlerinde Kullanılan Usûller ve Kullanılış Sebepleri" başlığı altında yazıldığı tarihe kadar üzerinde durulmayan hususlar ele alınmış, Âyin-i Şerîflerin, Mevlevî semâî'na eşlik etmek amacıyla bestelenmiş olmaları gözönünde tutularak konu, Mevlevîlerin dinî töreni olan "mukâbele" çerçevesinde incelenmiştir. Mevlevîhânelerin faaliyette olduğu dönemde bestelenmiş Âyin-i Şerîfler ile,

Mevlevîhâne faaliyetlerinin son bulduğu 1925 yılından sonra bestelenmiş Âyin-i Şerîflerin notaları üzerinde yapılan incelemede; âyinlerde kullanılan bütün usûller, karakteristik özellikler ve geleneksel uygulamalar tesbit edilmiştir. Bu incelemelerde varılan sonuçlar, sebepleriyle izah edilmiş ve günümüzde bestelenen Âyin-i Şerîflerde klâsik âyin formunun dışımda yapılan farklı uygulamalar Belirlenmiştir. Âyin-i Şerîflerin 2. ve 4. Selâmlarında kullanılan Ağır Evfer ile 3. Selâmlarının mısraları son "Tek" lerden giren Yürük Semâî bölümlerinde usûl-vezin münâsebeti de incelenerek, neticeleri ortaya konulmuştur.

Timuçin ÇEVİKOĞLU, 2010 yılında hazırlanan Mevlevîhânelerin faaliyette olduğu dönemde bestelenmiş, elde notası bulunan 46 Mevlevî Âyinin de kullanılan usûllerle güftelerin yazıldığı arûz vezni kalıpları arasındaki ilişkinin varlık ve nicelik yönünden incelenmesi konulu doktora tezinde, Âyin-i Şerîflerde aynı usûllerle bestelenen aynı vezindeki güftelerin oranı nedir? Âyin-i Şerîflerde aynı usûllerle bestelenen aynı vezindeki güftelerin hece dağılımları aynı mıdır/nasıldır? Farklı Âyin-i Şerîflerdeki aynı güfte bölümlerinin aynı usûllerle bestelenme oranı nedir? Sorularına Çalışmada, Mevlevîhânelerin faaliyette olduğu dönemde bestelenmiş Âyin-i Şerîfler kronolojik olarak sıralanmıştır. Söz konusu Âyin-i Şerîflerin güfteleri ve güftelerin arûz kalıpları tespit edilmiş,. güftelerin yazımında vezne bağlı Osmanlı okuyuşu esas alınarak okuyuştaki gelenek korunmaya çalışılmış, daha sonra Âyin-i Şerîflerin güftelerinin, kaynak olarak alınan notalardaki vezne bağlı hece dağılımları, hazırlanan usûl şablonlarına yerleştirilerek incelenmiştir. Çalışmada, Mevlevî Âyinlerinin güfteleri ve arûz kalıpları ile bu güftelerin bestelendiği usûllere ilişkin sayısal değerlere dayalı tespitler yer almaktadır. Çalışma sonucunda, Âyin-i Şerîflerde aynı vezindeki güftelerin çoğunlukla aynı usûllerle bestelendikleri, Âyin-i Şerîflerde aynı usûllerle bestelenen aynı vezindeki güftelerin vezne bağlı hece dağılımlarının büyük ölçüde aynı olduğu, Farklı Âyin-i Şerîflerde yer alan aynı güfte bölümlerinin de büyük çoğunlukla aynı usûllerle bestelendikleri görülmüştür.

Emrah HATIPOĞLU, 2010 yılında hazırlanan Mevlevîhâneler döneminde bestelendiği tespit edilmiş 46 âyinin makam ve geçki açısından tahlili isimli doktora tezinde; Mevlevîhânelerin faaliyette olduğu dönemde bestelenmiş, Türk Mûsikîsinin

en sanatlı eserleri arasında kabul edilen 46 Mevlevî Âyîni, kronolojik olarak makâm ve geçki yönünden incelenmiştir. Âyînler, XVII. asır öncesi, XVII. , XVIII. , XIX. ve XX. asır olarak sınıflandırılmışlardır. İncelemede, âyîne adını veren makâm hakkında nazari bilgi verilmiş, âyîn üzerinde makâm ve geçki tespiti yapılmıştır. Bölümlerdeki seyir özellikleri ve geçkiler açıklanarak ilgili bölümlerin altına yazılmıştır. Geçkilerde kullanılan bazı makâmlar hakkındaki bilgiler ise dipnotta verilmiştir. Makamlar tespit edilirken, kolaylık olması açısından selâmlar bölümlere ayrılarak, cümle kuruluşlarına ve makâm geçkilerine göre 1A (birinci selâmın A bölümü), 2B (ikinci selâmın B bölümü) gibi sınıflandırılmıştır. Tez için öncelikle nota ve makâm bilgileri için ayrıntılı bir kaynak taraması yapılmıştır. Araştırmada, birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü selâmlar ele alınmış, peşrev, son peşrev ve son yürük semâî bölümleri incelenmemiştir. Çalışmada; âyînlerde dört selâm arasında makâm ve geçki anlayışında farklılıklar olup olmadığı, âyînlerde kullanıldığı tespit edilmiş toplam makâm sayısının ne olduğu, âyînlere adını veren 42 makâm dışında kullanılan makâmlar olup olmadığı ve varsa bu makâmlar arasında değişim geçirerek günümüze gelen veya artık kullanılmayanlar hangileri olduğu, asırlara göre âyînlerde en çok hangi makâmların tercih edildiği, âyînlerde kullanılan makâm sayılarının, asırlara veya bestekârlara göre farklılık gösterip göstermediği, en fazla ve en az geçkiye sahip âyîn/âyînlerin hangisi olduğu ve aynı makâmı yazılmış âyînlerde seyir özellikleri ve yapılan geçkiler açısından farklılıklar olup olmadığı konusunda bilgiler verilmiştir.

Şirin KARADENİZ tarafından 2013 yılında hazırlanan ‘Mevlevî âyinlerinin kompozisyon açısından incelenmesi’ konulu doktora tezinde Türk Müziğinin en büyük formları içerisinde yer alan Mevlevî âyinlerinin, Mevlevîlerin zikirleri sırasında, semâya eşlik edilmesi için sazın ve sözün bir arada icrâ edileceği şekilde bestelenmiş eserler olduğu, Döneminin konservatuarı görevini üstlenen Mevlevîhânelerde yetişen kişiler tarafından vücuda gelen âyinler o ortamda verilen müzik eğitimi, adabı ve bestecilik anlayışı ile ilgili pek çok özellik taşıması ve Türk müziğinin tarihine bakılacak olsa en meşhur bestekârların Mevlevî olduğunun görüldüğü anlatılmıştır. Bu çalışmada metinlerarası ilişkilerin izi sürülerek âyinlerin müziksel analizi yapılmış ve bu sonuçlar ışığında tümevarım yöntemi ile elde edilen veriler doğrultusunda birbirlerinden kopukmuş gibi duran âyinler arasında mukayeseli olarak ilişki

kurulmaya ve bu ilişkilerin Belirli soyut modeller içerisinde toplanarak genel kanunlar şeklinde âyin besteleme kriterleri başlığı altında birleştirilmesine çalışılmıştır. Çalışma Mevlevî âyinlerinin başında çalınan peşrev, sonunda çalınan son peşrev ve son yürük semâi türlerini kapsamamaktadır. Çalışmada ilk olarak Mevlevî âyinlerinin bestelendiği dönemlerin makam ve perde anlayışlarını da ortaya çıkarabilecek makamların bestelenme özellikleri, aynı makam ailesinden olan beste-i kadîm düğâh âyin, Nâyî Osman Dede'nin çargâh âyini, Bursalı Sadık Efendi'nin bestenigâr âyini ve İsmail Dede'nin sabâ âyinlerinde makâmın bestelenme şekli, edvar kitaplarında yer alan tanımlamalar ve eser örnekleri ile karşılaştırılmış ve makam besteciliğinin hangi dönem anlayışına uyduğu ortaya konmaya çalışılmıştır. Âyin besteciliğinde dönem özelliği olup olmadığının tespit edilebilmesi için önce farklı yüzyılda bestelenen beste-i kadîm düğâh âyin, on yedinci yüzyıldan Nâyî Osman Dede'nin Dede'nin çargâh âyini, on sekizinci yüzyıldan Bursalı Sadık Efendi'nin bestenigâr âyini ve on dokuzuncu yüzyıldan İsmail Dede'nin sabâ âyinleri incelenmiştir. Ayrıca benzer bir bakış açısı ile aynı dönemde bestelenen âyinlerde dönemsel besteleme stili olup olmadığının tespit edilebilmesi adına Bursalı Sadık Efendi'nin bestenigâr âyini, Musahib Seyyid Ahmed Ağa'nın hicaz âyini, Hafız Abdürrahim Şeyda'nın irak âyini ve III. Selim'in suzidilara âyinleri biçim, melodik tekrar ve usûl vezin kullanımı açısından analiz edilmiştir. Son olarak aynı bestecinin farklı âyinlerinde ortak bir besteleme özelliği olup olmadığının tespit edilmesi için Musahib Seyyid Ahmed Ağa'nın hicaz ve nihavend âyinleri ve İsmail Dede'nin sabâ ve ferahfeza âyinleri incelenmiştir. Yapılan analizlerin sonucunda elde edilen sonuçlar hem maddeler hem de tablolar halinde sonuç bölümünde sunulmuştur.

Mehmet GÖNÜL'ün 2004 yılında tamamladığı yüksek lisans tezine göre; Mevlânâ, hiçbir zaman bir tarikatın önderi yada kurucusu olmamıştır. Ancak kendisinden sonra gelenler, özellikle oğlu Sultan Veled'ten başlayarak O'nun bu aşk, ilim ve kültür yolunu bir eğitim ekolü olarak benimsemiş ve Mevlevîlik Tarîkatı adı ile kurdukları bu müessese sayesinde Hz. Mevlânâ'nın İlâhi aşkını ve fikirlerini nesillere aktarmayı başarmışlardır Demektedir. Çalışmada, Mevlevîliğin konularının irdelenmesi, icrânın ve eğitimin bil fiil gerçekleştiği eğitim hânelerinin ve sistemlerinin anlatılması için gerekli olan örneklendirmeyi, tarîkatın membaı ve bu kültürün temel taşı

olmasından dolayı Konya Mevlânâ Âsîtânesi ile yapmayı uygun görüldüğü ifade edilmektedir. Çalışma içerisinde özellikle Mevlevîlik Tarîkatı içerisinde mûsikînin yeri, Hz. Mevlânâ'nın mûsikîye olan ilgisi, dergâhlarda verilen mûsikî eğitimi ve icrâsı, Mevlevî âyinleri ve âyinlerde kullanılan usûller, semâ' ve semâ' eğitimi konularını mevcut kaynakların ışığı altında anlatılmaktadır.

İbrahim İskender PEKGEÇGİL tarafından, 2009 yılında hazırlanan Abdülkâdir Töre Koleksiyonu 3 numaralı Âyin Defteri ve bilinmeyen iki âyin notası isimli yüksek lisans tezinde, Mûsikî kültürümüzde notanın benimsenmeyişi, eserlerinmeşk yoluyla öğretilmesi ve bu yolla gelecek nesillere aktarılması yöntemi, birçok eserin kaybolmasına sebep olduğundan bahisle. Bu durumun, günümüz müzikoloji çalışmaları açısından mûsikîmiz eserlerini içeren notalı eserlerin ve nota koleksiyonlarının önemini kat kat arttırmakta olduğu anlatılmaktadır..

Abdülkadir Törenin bestelenen eserleri bizzat notaya almak suretiyle oluşturduğu bu değerli birikim, kendi döneminin mûsikî varlığını kayda geçirmeye çalışan sağlam bir şuur ve iradeyi sergilemektedir. Nitekim çalışılan bu defterde tespit edilen notası bilinmeyen ve neşredilmemiş iki Mevlevî Âyini, mûsikî kayıplarımızın önlenmesi hususunda fevkalade önemlidir. Tez Abdülkâdir Töre nota koleksiyonunun üç nolu defteridir. Defter içeriğinde bulunan ondokuz Mevlevî âyini bir yandan günümüz notasına aktarılmış, diğer yandan güftelerinin transkripsiyonu gerçekleştirilmiştir. Mevlevî Âyinlerinin günümüz notasına aktarılmasıyla Türkd in mûsikîsi repertuarının hem müzikolojik, hem de icrâ alanları bakımından sağlam bir kaynakla pekiştirilmesi mümkün kılınmıştır. Diğer taraftan çalışmanın en önemli semeresinin, günümüze kadar gelemediği varsayılan Salih Dede'ye ait Şedarabân Mevlevî Âyini Şerîfi ile Mudanyalı Mustafa Câzim Dede'nin Hicazkâr Âyin-i Şerîfi'nin mûsikî repertuarımıza yeniden kazandırılmasının çok kıymetli olduğunu Belirtmesi bakımından önemlidir.

Emre SOYLU tarafından 2009 yılında yapılan Cazim Efendi- Raif Dede nüshasındaki Nâyî Osman Dede'nin Dede âyinlerinin Konservatuvar ve Saadettin Heper nüshaları ile karşılaştırılması isimli yüksek lisans çalışmasında Mûsikî geleneğimizin en büyük formu olan Mevlevî Âyinleri içerisinde çok seçkin bir yere sahip olan, Kutbü'n-Nâyî Osman Dede'nin Dede'nin Rast, Uşşak, Çargâh ve Hicaz Mevlevî Âyinleri, bilinen en

eski nüsha olan Mustafa Cazim-el Mevlevî- Raif Dede nüshasından, Arel- Ezgi-Uzdilek notasyonu ve Latin harflerine çevrilerek incelenmiş; bilinen diğer iki önemli nüsha olan Konservatuvar ve Saadettin Heper nüshaları ile melodi ve sözleri yönlerinden karşılaştırılmıştır. Karşılaştırma sonuçları sayısal olarak ifade edilmiş ve tablo haline getirilmiştir.Yapılan çalışmada nüshalar arasındaki nota farklılıklarının güfte farklılıklarına oranla daha fazla olduğu, gerek Konservatuvar gerekse Saadettin Heper nüshasında tespit edilen nota farklılıklarının oranca birbirilerine çok yakın oldukları, güfte bakımından incelendiklerinde ise Saadettin Heper nüshasının Konservatuvar nüshasına nazaran Cazim-el Mevlevî- Raif Dede nüshasına daha yakın olduğu saptanmıştır.

Merve ÖRENÇ tarafından 2018 yılında yapılan Nâyi Osman Dede'nin rast Mevlevî âyini'nin karşılaştırmalı incelenmesi konulu yüksek lisans çalışmasında; Geleneksel Türk Mûsikîsi formları içerisinde önemli bir yer alan Mevlevî Âyinlerinden Nâyi Osman Dede'nin Rast Mevlevî Âyini'nin günümüze ulaşmış beş farklı nüshasının karşılaştırılması yapılmıştır. Süleymaniye Kütüphanesi Nadir Eserler Bölümü'nde yer alan Emin Dede ve yine aynı kütüphanede Ekrem Karadeniz Arşivi'nde yer alan Abdülkadir Töre'ye ait iki el yazması eser, daha önce çalışılmadığı için temel alınarak; Darülelhan, Sadettin Heper ve Ahmet Çalışır nüshaları ile karşılaştırmaları yapılmıştır. Darülelhan ve Sadettin Heper defterlerinin genel olarak kabul görmesi, Ahmet Çalışır'ın tercih edilmesi ise yapılan son çalışma olarak günümüzde nasıl değerlendirildiğini görebilmek için tercih edilmiştir.

Muhammet Sefa POLAT tarafından 2020 yılında yapılan Neyzen Ali Doğan Ergin'in Ferahnâk Aşîran Mevlevî Âyîn-i'nin makam, usûl ve ezgisel yönden incelenmesi konulu yüksek lisans tezinde; Ferahnâk Aşîran Mevlevî Âyîni ele alınmış, 'Ferahnâk Aşîran' makâmındaki Mevlevî âyîni, makam, usûl ve ezgisel yönden incelenmiştir. İncelenen bu Âyin-i Şerîfte, Ferahnâk Aşîran makâmının Ali Doğan ERGİN tarafından nasıl bir seyir içinde işlediğini, eserin içinde kullanmış olduğu makamsal geçkileri ve bu geçkilerin makamla ilişkisini, âyinde kullanılan usûller ve bu usûllerin arûz vezni ile ilişkisi gösterilmiştir.

Mehmet YILMAZ tarafından 2021 yılında Mehmet Sadettin Heper'in Hisar Bûselik Mevlevî âyinin in usûl, geçki ve makam açısından incelenmesi konulu Yüksek Lisans tezinde Heper'e ait olan Hisarbûselik makâmındaki Mevlevî âyinin in makam, vezin-usûl-güfte ve geçki yönünden ilişkisi incelenmiştir. Hisar Bûselik Mevlevî âyini peşrev, dört selâm ve son peşrev ile son yürük semâi kısmından oluşmaktadır. Ancak araştırmada âyinin başındaki peşrev Heper'e ait olmadığından analize dahil edilmemiştir. Bu araştırmada Hisar Bûselik makâmında bestelenmiş olan âyinin , makam, geçki, çeşni ve usûl yönünden incelenmesi amaçlanmıştır. Ayrıca eserin usûl, güfte ve vezin ilişkisi yönünden uyumu ve vezin kalıplarıyla usûller arasındaki ilişki ortaya konulmaya çalışılmıştır. Âyin-i Şerîf içindeki bölümler müzik cümlelerine ayrılarak makam ve geçki açısından tahlil edilip, güfteler aruz vezinleriyle usûl şablonlarına heceler halinde yerleştirilip analiz edilmiştir.

Bülent KOYUNCU tarafından 2021 yılında yapılan, Hüseyin Fahreddin Dede'nin Acem Aşiran Mevlevî Âyini'nin makamsal analizi Yüksek Lisans tezinde; Hüseyin Fahreddin Dede'nin Acem Aşiran makâmında Mevlevî âyinin deki makam ve form anlayışının incelenmiştir. Âyin incelenirken makam yapısı ve makamların nazari olarak birbirleri ile olan geçkileri ve makamsal bağları göz önünde bulundurularak incelenmiştir. Hüseyin Fahreddin Dede'nin Acem Aşiran âyinin deki makam usûl ve form anlayışı incelenirken yöntem olarak nazari bakımdan işleniş tarzı, enstrüman icrâsı ve törenlerin yapısı ve etkileri incelenmiştir. Hüseyin Fahreddin Dede'nin eseri bestelerken kendisinden önceki bestekârlardan ne kadar etkilendiğinden bahsedilerek, yöntem olarak kullanılabilirliği sağlanmaya çalışılmıştır.

2. YÖNTEM

Çalışma, nitel çalışma yöntemlerinden betimsel bir çalışmadır. Araştırmamızda Mevlevî âyinlerindeki Türk mûsikîsi formlarının varlığı incelendiğinden, çalışmaya özgü kullanılan çözümleme metodu kullanılarak ve oluşturulan tablo üzerinde simge ve rumuzlardan hareket edilerek ihtivâ ettiği anlamlar açıklanmaya çalışılmıştır. Aşağıda Pençgâh Âyin-i Şerîfi çözümleme tablosu örnek olarak verilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
PENÇGAH ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste-i Kadîm)	3	1	E	15	Biş'nev ez ney çün hikâyet mi küned
	3	1	T ₅	t ₅	Dost belî yâr-i men
	3	1	E	16	Ez cüdâyihâ şikâyet mi küned
	3	1	T ₅	t ₅	Dost belî yâr-i men
	3	1	E	17	K'ez neyistan tâ me-râ büb'rîdeend
	3	1	T ₅	t ₅	Dost belî yâr-i men
	3	1	E	18	Ez nefirem merd ü zen nâlîdeend
	3	1	T ₅	t ₅	Dost belî yâr-i men
	3	1	E	19	Sîne hâhem şerha şerha ez firâk
	3	1	T ₅	t ₅	Dost belî yâr-i men
	3	1	E	20	Tâ bi-güyem şerh-i derd-i iştiyâk

Tablo 2 Pençgâh Âyin-i Şerîfi çözümleme tablosu

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
PENÇGAH ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste-i Kadîm)	3	2	F	21	Ey ki hezâr âferin ,dost, bu nice sultân olur
	3	2	G	22	Kulu olan kişiler cânım, hüsrev ü hâkân olur
	3	2	F	23	Her ki bugün Veled'e dost,âh inanuben yüz süre
	3	2	G	24	Yoksul ise bây olur cânım, bây ise sultân olur

Tablo 3 Pençgâh Âyin-i Şerîfi çözümleme tablosu

Tabloda görülmekte olan kutucuklardaki her bir harf ve rumuzun ihtivâ ettiği anlamlar şunlardır:

Âyin: İncelenmekte olan Âyin-i Şerîfin hangisi olduğu,

Selâm: Âyinin kaçınıcı selâmının olduğunu,

Form: İlgili sütunda o bölümde tesbit edilen form yapısının (Parantez içi) bilgi ile ne olduğunu ve altındaki rakamlar kaçınıcı form olduğunu, (Özellikle ilâhi değil de şarkı formunun tercih edilme sebebi, tanımlamaların klasik musiki formları üzerine değerlendirme yapıldığından kaynaklanmaktadır.)

Beste Rumuzu: Sütunundaki harfler, ilgili kısımdaki güftelerin lahin yapısını, beste cümlelerinin değişip değişmediğini, T rumuzu ise terennüm lahinlerini, T rumuzunun yanındaki alt rakamlar ise terennüm lahinin yapısının değişip değişmediğini,

Güfte Rumuzu: Rakamlar bestedeki güftelerin her birinin mısra olarak lahin karşılıkların ne olduğunu t harfi ise terennüm lafızlarını, t harfinin yanındaki alt rakam ise terennüm lafzının değişip değişmediğini,

Güfte: Âyin i Şerîfi oluşturan güftelerin mısralarını ifade etmektedir.

2.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmanın modeli genel tarama modelidir.

Tarama modeli geçmişte veya günümüzde var olan bir olguyu betimsel olarak açıklayan bir araştırma modelidir. Araştırmaya konu olan olay ya da nesne için herhangi bir değiştirme çabası gösterilmez. Araştırmacı bu modelde elde edeceği verileri kendi gözlemleri ile bütünleştirerek yorumlar. Tarama modellerinde iki çeşit yaklaşım bulunmaktadır. Bu yaklaşımlar genel ve örnek olay taramalarıdır. Genel tarama modeli bir evren hakkında genel bir yargıya varabilmek için evrenin tümü ya da evrenden seçilecek bir örneklem üzerinde yapılan araştırmalarda kullanılan tarama modelidir. (Karasar, 2009, 77-79)

2.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Mevlevî âyinleri, örneklemine ise, Tekke ve zâviyelerin kapatılmasına (2 Eylül 1925) kadar icrâ edilen Mevlevî âyinleri oluşturmaktadır.

2.3. Veri Toplama Teknikleri ve Verilerin Analizi

Türk mûsikîsi tür ve biçimleri ve Mevlevî âyinleri ile alakalı bilgiler, yapılan akademik çalışmalar, kaynak taraması yöntemi ile elde edilmiştir. Mevlevî âyinlerine ait belge doküman ve notalar ise ulaşılabilen resmi ve özel arşivlerden kaynak tarama yöntemi ile elde edilmiştir.

Biçim incelemeleri araştırmamıza özel özgün bir çalışma olup, âyinlerin biçim yapıları yukarıda verilen örnek tablolamaya göre incelenmiş, âyinler, Türk mûsikîsinin diğer tür ve biçimleri ile karşılaştırılarak somut sonuçlara ulaşılmaya çalışılmıştır.

Güfte incelemeleri için dîvanların tesbiti, güftekârların Mevlevî âyini repertuvarına katkıları araştırılarak, varsa aidiyetleri tesbit edilerek giriş bölümünde güfte tabloları oluşturulmuştur.

3. BULGULAR ve YORUMLAR

Çalışmanın bu bölümünde yöntemde ifade edilen usûl ile oluşturulan tablolarla âyinlerin beste yapıları ortaya konulmuş her tablonun altında konu edilen âyinlerin biçim özellikleri yorumlanmıştır.

3.1. Pençgâh Mevlevî Âyini

Bestekâr: Beste-i Kadîm (Bestekârları bilinmeyen en eski âyinlerdendir)

ÂYİN	SELÂM	FORM (Kâr)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
PENÇGÂH ÂYİNİ ŞERİFİ (Beste-i Kadîm)	1	1	A	1	Şeh-bâz-ı Cenâb-ı Zü'l-celâlest semâ
	1	1	T ₁	t ₁	Hey rânâ-(y)ı men cân-ı men vây
	1	1	A	2	Ferrâş-ı kulûb-i ehl-i hâlest semâ
	1	1	T ₁	t ₁	Hey rânâ-(y)ı men cân-ı men vây
	1	1	A	3	Der mezheb-i münkirân harâlest semâ
	1	1	T ₁	t ₁	Hey rânâ-(y)ı men cân-ı men vây
	1	1	A	4	Der mezheb-i âşıkân helâlest semâ
	1	1	T ₂	t ₂	Hey yâr, rânâ-(y)ı men , dost zîbâ(y)ı menmen,cân-ı men, Hey yâr cân-ı men, mîr-i men, âh hey sultân-ı men, hey hünkâr-ı men vây, hey yâr, yâr yüreğim yâr,hey, gör ki neler var, hey yâr
	1	1	B	5	Sanem-i girîz-pâyem geleyim dedi ne-yâmed
			B	6	Meh-i âfitâb-râyem geleyim dedi ne-yâmed
	1	1	C	7	Âteş ne-zened der dil-i mâ illâ hû Âteş ne-zened der dil-i mâ illâ Âteş ne-zened der dil-i mâ illâ hû
	1	1	t ₃	t ₃	cân-ı men vây
	1	1	A	8	Kûteh ne-küned menzil-i mâ illâ hû
	1	1	T ₃	t ₃	cân-ı men vây
	1	1	C	9	Ger âlemiyan cümle tabîban bâşend
	1	1	T ₃	t ₃	cân-ı men vây
	1	1	A	10	Hallî ne-küned müşkil-i mâ illâ hû
1	1	T ₃	t ₃	cân-ı men vây	

Tablo 4 Pençgâh Mevlevî Âyini 1.selâm 1.bölüm

Değerlendirme ve yorum: Pençgâh Âyinin 1.Selâmının 1 bölümünde güfte-lahin birliğinden yola çıkılarak yapılan değerlendirmede, bend-i evvelinde,

“Şeh-bâz-ı Cenâb-ı Zü'l-celâlest semâ

Ferrâş-ı kulûb-i ehl-i hâlest semâ

Der mezheb-i münkirân harâlest semâ

Der mezheb-i âşıkân helâlest semâ”

Mısralarından oluşan bir murabba beste formuna benzer yapı, bend-i miyânhânesinde;

“Sanem-i girîz-pâyem geleyim dedi ne-yâmed

Meh-i âfitâb-râyem geleyim dedi ne-yâmed”

Mısralarından oluşan bir Müsennâ şarkı, bend-i kararında da,

“Âteş ne-zened der dil-i mâ illâ hû

Kûteh ne-küned menzil-i mâ illâ hû

Ger âlemiyan cümle tabîban bâşend

Hallî ne-küned müşkil-i mâ illâ hû”

Mısralarından oluşan nakış murabba besteye benzer yapı ve lafzî terennümle nihâyetlenen, 4+1 beyitten müretteb zeylli murabbâ bir kâr formu bulunduğu görülmektedir.

Formlar kendi içlerinde müstakilen değerlendirilebilme durumunda olsalar da, sözlü eserlerin değerlendirilmelerinde aslanan unsurun güfte-lahin birliğinin olduğu düşünülürse, kâfiye-redif-lahin uyumundan ve terennüm yapılarından yola çıkarak, bu 5 beytin tamâmının bir eser olarak değerlendirilmeleri gerektiği, formun 4+1 beyitten müretteb, zeylli murabba bir kâr formuyla benzerlik gösterdiği düşünülmektedir.

Esas itibârı ile beste-i kadîm âyinlerin intikalinde ciddi sorunların olduğu ve bu âyinlerin tam olarak günümüze aktarılamadığı görülmektedir. Ve fakat bu değerlendirmeler, tevârüsen bize intikâl eden nüshalardan yola çıkılarak yapılan değerlendirmelerdir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
PENÇGAH ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste-i Kadîm)	2	1	D	11	Sîmin-zekanâ seng-dilâ lâle-izârâ
	2	1	D	12	Hoş kün be nigâhî dil-i gam-perver-i mâ râ
	2	1	T ₄	t ₄	hey sultân-ı men, hey hünkâr-ı men Hey râna-(y)ı men, hey zîbâ-(y)ı men
	2	1	D	13	În kâlib-i fersûde ger ez kûy-i tü dûrest
	2	1	D	14	El-kalbü alâ bâbîke leylem ve nehârâ

	2	1	T ₄	t ₄	hey sultân-ı men, hey hünkâr-ı men Hey rânâ-(y)ı men, hey zibâ(y)ı men
--	---	---	----------------	----------------	---

Tablo 5 Pençgâh Mevlevî Âyini 2.selâm 1.bölüm

Değerlendirme ve yorum: Pençgâh Âyinin 2. Selâmında zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür. Sonuna ilâve edilen saz terennümü 2. Selâmın kısa olması münasebeti ile hem semâzenlerin tümünün semâ'a katılımını teminen ve hem de tâkîben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile ilâve edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
PENÇGÂH ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste-i Kadîm)	3	1	E	15	Biş'nev ez ney çün hikâyet mî küned
	3	1	T ₅	t ₅	Dost belî yâr-i men
	3	1	E	16	Ez cüdâyihâ şikâyet mî küned
	3	1	T ₅	t ₅	Dost belî yâr-i men
	3	1	E	17	K'ez neyistan tâ me-râ büb'rîdeend
	3	1	T ₅	t ₅	Dost belî yâr-i men
	3	1	E	18	Ez nefrem merd ü zen nâlîdeend
	3	1	T ₅	t ₅	Dost belî yâr-i men
	3	1	E	19	Sine hâhem şerha şerha ez firâk
	3	1	T ₅	t ₅	Dost belî yâr-i men
3	1	E	20	Tâ bi-güyem şerh-i derd-i iştiyâk	

Tablo 6 Pençgâh Mevlevî Âyini 3.selâm 1.bölüm

Değerlendirme ve yorum: Pençgâh Âyinin 3. Selâmının 1. Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu 1 adet müseddes şarkı formu görülmüştür. Bölüm sonundaki saz terennümü bestenin son terennümünü güçlendirmekle beraber, takiben gelecek olan bölümün usûl ve makâmına hazırlık maksadı ile yapılmıştır.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
PENÇGÂH ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste-i Kadîm)	3	2	F	21	Ey ki hezâr âferin ,dost, bu nice sultân olur
	3	2	G	22	Kulu olan kişiler cânım, hüsrev ü hâkân olur
	3	2	F	23	Her ki bugün Veled'e dost,âh inanuben yüz süre
	3	2	G	24	Yoksul ise bây olur cânım, bây ise sultân olur

Tablo 7 Pençgâh Mevlevî Âyini 3.selâm 2.bölüm

Değerlendirme ve yorum:Pençgâh Âyinin 3. Selâmının 2. Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür. Formun sonundaki terennüm takiben

gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir. Gümte içerisindeki "âh, dost ve cânım" lafızları terennüm olarak değil, güfthenin aslı olarak telakki edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
PENÇGÂH ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste-i Kadim)	3	3	Ğ	25	Ey kavm(-i) be hac refta kücâyîd kücâyîd
	3	3	Ğ	26	Dil-dâr hemin câst bi-yâyîd bi- yâyîd
	3	3	T ₆	t ₆	yâr-i men yâr merâ, dost yâr-i men yâr merâ vây

Tablo 8 Pençgâh Mevlevî Âyini 3.selâm 3.bölüm

Değerlendirme ve yorum: Pençgâh Âyinin 3. Selâmının 3. Bölümünde müsennâ bir şarkı formu görülmüştür. Lafzî terennüm form'un yapısını bozmayıp karar hissini güçlendirmek, saz terennümü ile beraber, takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı da taşımaktadır.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
PENÇGÂH ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste-i Kadim)	3	4	H	27	Âşık ki tevâzu' ne-nümâyed çi küned
	3	4	H	28	Şebhâ ber-i kûy-i tü ne-yâyed çi küned
	3	4	H	29	Ger büse dîhed zülf-i tü-râ tîre me-şev
	3	4	H	30	Dîvâne ki zencîr ne-hâyed çi küned
	3	4	T ₇	t ₇	yâr zâlim, yâr gülüm, yâr mîrim
	3	4	I	31	Ah güzelin aşkına hâlâtına
	3	4	İ	32	Yandı yürek aşk harârâtına
	3	4	I	33	And içeyim gayrı güzel sevmeyim
	3	4	İ	34	Tanrı'ya vü Tanrı'nın âyâtına

Tablo 9 Pençgâh Mevlevî Âyini 3.selâm 4.bölüm

Değerlendirme ve yorum:Pençgâh Âyinin 3. Selâmının 4. Bölümünde kendi içerisinde zemin-meyân ve karar bölümlerinden oluşan 1 adet müsemmen şarkı formu görülmüştür.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
PENÇGÂH ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste-i Kadim)	3	5	J	35	Âh mine'l-aşk ve hâlâtihî
	3	5	K	35	Ahraka kalbî bi-harârâtihi
	3	5	K	36	Mâ nazara'l-aynü ilâ gayriküm
	3	5	L	37	Uksimü bi'llâhi ve âyâtihî

Tablo 10 Pençgâh Mevlevî Âyini 3.selâm 5.bölüm

Değerlendirme ve yorum: Pencgâh Âyinin 3. Selâmının 5. Bölümünde kendi içerisinde zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür. Formun sonundaki terennüm takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
PENÇGÂH ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste-i Kadîm)	3	6	M	38	Der kûy-i harâbât me-râ aşk keşan kerd
	3	6	M	39	V'an dil-ber-i ayyâr me-râ dîd ü nişan kerd
	3	6	M	40	Men der pey-i an dil-ber-i ayyâr bi-reftem
	3	6	M	41	Ö rûy-i hod an lahza zi men bâz nihan kerd
	3	6	M	42	Sultân-ı arefnâk büdeş mahrem-i esrâr
	3	6	M	43	An sırr-ı tecellî-i ezel cümle beyan kerd

Tablo 11 Pencgâh Mevlevî Âyini 3.selâm 6.bölüm

Değerlendirme ve yorum: Pencgâh Âyinin 3. Selâmının 6. Bölümünde kendi içerisinde zemin-meyan ve karardan oluşan müseddes bir şarkı formu görülmüştür.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
PENÇGÂH ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste-i Kadîm)	4	1	N	44	Sultân-ı menî sultân-ı menî
	4	1	N	45	Ender dil ü can î mân-ı menî
	4	1	O	46	Der men bi-demî men zinde şevem
	4	1	O	47	Yek cân çi şevad sad cân-ı menî
	4	1	T ₈	t ₈	Âh î mân-ı menî

Tablo 12 Pencgâh Mevlevî Âyini 4.selâm 1.bölüm

Değerlendirme ve yorum: Pencgâh Âyinin 4.Selâmında kendi içerisinde zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür.

3.2. Dügâh Mevlevî Âyini

Bestekâr: Beste-i Kadîm (Bestekârları bilinmeyen en eski âyinlerdendir)

ÂYİN	SELÂM	FORM (Kâr)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
DÜGÂH ÂYİN-İ ŞERİFİ	1	1	A	1	Aşkast tarîk u râh-i Peygamber-i mâ
	1	1	B	2	Mâ zâde-i aşkîm ü aşk mâder-i mâ
	1	1	C	3	Ey mâder-i mâ nühüfte der çâder-i mâ

1	1	B	4	Pinhan şüde der tabîat-ı kâfer-i mâ
1	1	C	5	Men bende-i Kur'ânem eğer can dârem
1	1	B	6	Men hâk-i reh-i Muhammed-i muhtârem
1	1	C	7	Ger nakl küned cüz in kes ez güftârem
1	1	B	8	Bîzârem ez ô ve zin sühan bîzârem
1	1	D	9	Bâ an ki mî dâni me-râ hergiz ne-mî hânî me-râ
1	1	E	10	Hestem segî z'in âsitan ez der çi mî rânî me-râ
1	1	E	11	Âşık oldum bilmedim yâr özgelerle yâr imiş
1	1	F	12	Allah Allah âşık bunca cefâlar var imiş
1	1	G	13	Bî-vefâ yâr in-çünin bî-rahm ü sengin-dil me-bâş
1	1	G	14	Derdmendân-ı tûim ez hâl-i mâ gâfil me-bâş
1	1	Ğ	15	Der çemen üftâd nâle-i bülbül Der çemen üftâd nâle-i bülbül
1	1	H	16	Ta tü der ây ı, der(in) hay me i gül,
		T ₁	t ₁	hey sultân-ı men, hey hünkâr-ı men, hey rânâ-(y)ı men, hey maktûl-i men

Tablo 13 Dügâh Mevlevî Âyini 1.selâm 1.bölüm

Değerlendirme ve yorum: Dügâh Âyinin 1.Selâmının 1 bölümünde güfte-lahin birliğinden yola çıkılarak yapılan değerlendirmede,bend-i evvelinde,

“Aşkast tarîk u râh-i Peygamber-i mâ
Mâ zâde-i aşkîm ü aşk mâder-i mâ
Ey mâder-i mâ nühüfte der çâder-i mâ
Pinhan şüde der tabîat-ı kâfer-i mâ
Men bende-i Kur'ânem eğer can dârem
Men hâk-i reh-i Muhammed-i muhtârem
Ger nakl küned cüz in kes ez güftârem
Bîzârem ez ô ve zin sühan bîzârem”

mısralarından oluşan 1müsemmen şarkı; bend-i miyânhânesinde;

“Bâ an ki mî dâni me-râ hergiz ne-mî hânî me-râ
Hestem segî z'in âsitan ez der çi mî rânî me-râ
Âşık oldum bilmedim yâr özgelerle yâr imiş
Allah Allah âşık bunca cefâlar var imiş”

mısralarından oluşan 1 murabbâ şarkı;

bend-i kararında da

“Bî-vefâ yâr in-çünin bî-rahm ü sengin-dil me-bâş
Dermendân-ı tûim ez hâl-i mâ gâfil me-bâş
Der çemen üftâd nâle-i bülbül
Tâ tü der âyî der hayme-i gül”

mısralarından oluşan 1 murabbâ şarkı formu bulunan ve lafzî terennümle nihâyetlenen, 8 beyitten müretteb müsemmen bir kâr formu bulunduğu görülmektedir

Formlar kendi içlerinde müstakilen değerlendirilebilme durumunda olsalar da, sözlü eserlerin değerlendirilmelerinde aslanan unsurun güfte-lahin birliğinin olduğu düşünülürse, kâfiye-redif-lahin uyumundan ve de terennüm yapılarından yola çıkarak, bu 8 beytin tamâmının bir eser olarak değerlendirilmeleri gerektiği, formun 8 beyitten müretteb, müsemmen bir kâr formuyla benzerlik gösterdiği düşünülmektedir

Esas itibarı ile beste i kadîm âyinlerin intikalinde ciddi sorunların olduğu ve tam olarak aktarılamadığı bilinmektedir. Fakat bu değerlendirmeler tevârüsen bize intikâl eden nüshalardan yola çıkılarak yapılan değerlendirmedir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
DÜĞÂH ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste-i Kadîm)	2	1	I	17	Sultân-ı menî sultân-ı menî
	2	1	I	18	Ender-i dil ü can î mân-ı menî
	2	1	İ	19	Der men bi-demî men zinde şevem
	2	1	J	20	Yek can çi şevved sad cân-ı menî
	2	1	K	21	Ey Aşıkân ey Aşıkân men hâk râ gevher künem
	2	1	L	22	Ey mutribân ey mutribân deff-i şümâ pür-zer künem
	2	1	T ₂	t ₂	Dost zâlim yâr

Tablo 14 Dügâh Mevlevî Âyini 2.selâm 1.bölüm

Değerlendirme ve yorum: Dügâh Âyinin 2. Selâmında kendi içerisinde zemin-meyân ve karar bölümlerinden oluşan müseddes bir şarkı formu görülmüştür.

ÂYİN	SELÂM	FORM ŞARKI	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
------	-------	---------------	-----------------	-----------------	-------

DÜĞÂH ÂYİN-İ ŞERÎFİ (Beste-i Kadim)	3	1	M	23	Ey şehd-nûşin-i lebet pâk ez heme âlûdegî
	3	1	N	24	Bin'şin ki tâ bâz îsted çeşmem zi hun-pâlûdegî

Tablo 15 Dügâh Mevlevî Âyini 3.selâm 1.bölüm

Değe Dügâh Mevlevî Âyini 2.selâm 1.bölüm rlendirme ve yorum:Dügâh Âyinin 3. Selâmının 1. Bölümünde kendi içerisinde zemin-meyân ve karar bölümlerinden oluşan müsennâ bir şarkı formu görülmüştür. Bölüm sonundaki saz terennümü, takiben gelecek olan bölümün usûl ve de makâmına hazırlık maksadı ile yapılmıştır.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
DÜĞÂH ÂYİN-İ ŞERÎFİ (Beste-i Kadim)	3	2	O	25	Ey ki hezâr âferin ,dost, bu nice sultân olur yâr
	3	2	Ö	26	Kulu olan kişiler cânım, hüsrev ü hâkân olur
	3	2	O	27	Her ki bugün Veled'e dost,âh inanuben yüz süre yâr
	3	2	Ö	28	Yoksul ise bây olur cânım, bây ise sultân olur

Tablo 16 Dügâh Mevlevî Âyini 3.selâm 2.bölüm

Değerlendirme ve yorum: Dügâh Âyinin 3. Selâmının 2. Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür. Formun sonundaki terennüm takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir. Güfte içerisindeki "âh,dost ve cânım" lafızları terennüm olarak değil, güftenin aslı unsuru olarak telakki edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
DÜĞÂH ÂYİN-İ ŞERÎFİ	3	3	P	29	Ey kavm(-i) be hac refte kücâyid kücâyid
	3	3	R	30	Dil-dâr hemin câst bi-yâyid bi-yâyid
	3	3	T ₃	t ₃	yâr-i men yâr merâ, dost yâr-i men yâr merâ vây

Tablo 17 Dügâh Mevlevî Âyini 3.selâm 3.bölüm

Değerlendirme ve yorum: Dügâh Âyinin 3. Selâmının 3. Bölümünde müsennâ bir şarkı formu görülmüştür. Lafzî terennüm formun yapısını bozmayıp karar hissini güçlendirmek, saz terennümü ile beraber, takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı da taşımaktadır.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
DÜĞÂH ÂYİN-	3	4	S	31	Âşık ki tevâzu' ne-nümâyed çi küned
	3	4	S	32	Şebhâ ber-i küy-i tü ne-yâyed çi küned

	3	4	S	33	Ger büse dihed zülf-i tü-râ tîre me-şev
	3	4	S	34	Dîvâne ki zencîr ne-hâyed çi küned
	3	4	T ₄	t ₄	yâr zâlim, yâr gülüm, yâr mîrim
	3	4	Ş	35	Ah güzelin aşkına hâlâtına
	3	4	U	36	Yandı yürek aşk harârâtına
	3	4	Ş	37	And içeyim gayrı güzel sevmeyim
	3	4	U	38	Tanrı'ya vü Tanrı'nın âyâtına

Tablo 18 Dügâh Mevlevî Âyini 3.selâm 4.bölüm

Değerlendirme ve yorum: Dügâh Âyinin 3. Selâmının 4. Bölümünde kendi içerisinde zemin-meyân ve karar bölümlerinden oluşan, 1 adet nakış müsemmen şarkı formu görülmüştür. Formun sonundaki terennüm takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
DÜĞÂH ÂYİNİ ŞERİFİ (Beste-i)	3	5	Ü	39	Âh mine'l-aşk ve hâlâtihî
	3	5	V	40	Ahraka kalbî bi-harârâtihî
	3	5	V	41	Mâ nazara'l-aynû ilâ gayriküm
	3	5	Ü	42	Uksimü bi'llâhi ve âyâtihî

Tablo 19 Dügâh Mevlevî Âyini 3.selâm 5.bölüm

Değerlendirme ve yorum: Dügâh Âyinin 3. Selâmının 5. Bölümünde kendi içerisinde zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür. Formun sonundaki terennüm takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
DÜĞÂH ÂYİNİ ŞERİFİ (Beste-i Kadîm)	3	6	Y	43	Der kûy-i harâbât me-râ aşk keşan kerd
	3	6	Y	44	V'an dil-ber-i ayyâr me-râ dîd ü nişan kerd
	3	6	Y	45	Men der pey-i an dil-ber-i ayyâr bi-reftem
	3	6	Y	46	Ö rûy-i hod an lahza zi men bâz nihan kerd
	3	6	Y	47	Sultân-ı arefnâk büdeş mahrem-i esrâr
	3	6	Y	48	An sırr-ı tecellî-i ezel cümle beyan kerd

Tablo 20 Dügâh Mevlevî Âyini 3.selâm 6.bölüm

Değerlendirme ve yorum:Dügâh Âyinin 3. Selâmının 6. Bölümünde kendi içerisinde zemin-meyan ve karardan oluşan müseddes bir şarkı formu görülmüştür.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
DÜĞÂH ÂYİNİ ŞERİFİ	4	1	N	17	Sultân-ı menî sultân-ı menî
	4	1	N	18	Ender dil ü can îmân-ı menî
	4	1	O	19	Der men bi-demî men zinde şevem

	4	1	O	20	Yek cân çi şevved sad cân-ı menî
	4	1	T ₅	t ₅	Âh îmân-ı meni

Tablo 21 Dügâh Mevlevî Âyini 4.selâm 1.bölüm

Değerlendirme ve yorum: Dügâh Âyinin 4.Selâmında kendi içerisinde zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür.

3.3. Hüseyinî Mevlevî Âyini

Bestekâr: Beste-i Kadîm (Bestekârları bilinmeyen en eski âyinlerdendir)

ÂYİN	SELÂM	FORM (Kâr)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
HÜSEYNÎ ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste-i Kadîm)	1	1	A	1	Âteş ne-zened der dil-i mâ illâ hû
	1	1	T ₁	t ₁	cân-ı men
	1	1	A	2	Kûteh ne-küned menzil-i mâ illâ hû
	1	1	T ₁	t ₁	cân-ı men
	1	1	A	3	Ger âlemiyan cümle tabîban bâşed
	1	1	T ₁	t ₁	cân-ı men
	1	1	B	4	Hallî ne-küned müşkil-i mâ illâ hû
	1	1	T ₂	t ₂	Cân-ı men , Hey yâr meded, ihsân meded, Ğufrân meded
	1	1	C	5	Ger sebzeî râ nî me-râ gül-berg-i ter(î)
			D	6	Şadmânem ki resed ender murâd-ı hoş (Velî ey çareî ender murâd yâr-i men) ²⁶⁸
	1	1	C	7	İmrûz semâast semâast semâ'
	1	1	t ₃	t ₃	vefâ ne dârim, hey zâlim, hey
	1	1	C	8	Nürest şuâast şuâast şuâ
	1	1	T ₃	t ₃	vefâ ne dârim, hey zâlim, hey
	1	1	D	9	În aşk metâast metâast metâ
	1	1	T ₃	t ₃	vefâ ne dârim, hey zâlim, hey
	1	1	C	10	Ez akl vedâast vedâast vedâ'
	1	1	T ₄	t ₄	vefâ ne dârim, hey zâlim, hey, hey sultân-ı men vâ,y,hey hünkâr-ı men dost,hey rânâ-(y)ı men vâ,y,hey yâr-i men
	1	1	E	11	Ey bî-vefâ yâr in-çünin bî-rahm ü sengin-dil me-bâş ²⁶⁹
1	1	E	12	Ey derdmendân-ı tûim ez hâl-i mâ gâfil me-bâş	
1	1	F	13	Der çemen üftâd nâle-i bülbül ²⁷⁰	
1	1	G	14	Tâ tü der âyî der hayme-i gül	

²⁶⁸ Vezin ve mana bakımından anlamlı olmayan, fakat remel bahrinden olduğu düşünülen bu beytin zamanla bozulduğu anlaşılmaktadır. Bk. *Mevlevî Âyinleri* (İst. Kons. Neşriyatı, 1934), III, 300.

²⁶⁹ Bu Âyîn-i Şerifte bu beyitten, "Ey kavm(-i) be hac refte..." beytine kadar olan kısım, Dügâh âyininin alınmıştır.

²⁷⁰ Vezni anlaşılamayan bu beytin, zamanla bozulmuş olduğu anlaşılmaktadır. Bk. *Mevlevî Âyinleri* (İst. Kons. Neşriyatı, 1934), II, 290.

			T ₅	t ₅	hey sultân-ı men, hey hünkâr-ı men, hey rânâ-(y)ı men, hey makbûl-i men
--	--	--	----------------	----------------	---

Tablo 22 Hüseyinî Mevlevî Âyini 1.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Hüseyinî Âyinin 1.Selâmının 1 bölümünde güfte-lahin birliğinden yola çıkılarak yapılan değerlendirmede,

bend-i evvelinde;

“Âteş ne-zened der dil-i mâ illâ hû
 Kûteh ne-küned menzil-i mâ illâ hû
 Ger âlemiyan cümle tabîban bâşed
 Hallî ne-küned müşkil-i mâ illâ hû
 Ger) sebzeî râ nî me-râ gül-berg-i ter(î)
 Şâdmânem ki resed ender murâd-ı hoş
 (Velî ey çâreî ender murâd yâr-i men).²⁷¹

mısralarından oluşan müseddes bir şarkı, bend-i miyân hânesinde ;

“İmrûz semâast semâast semâ‘
 Nûrest şuaast şuaast şua‘
 İn aşk metâast metâast metâ‘
 Ez akl vedâast vedâast vedâ‘ ”

Mısralarından oluşan murabba besteye benzer bir yapıya benzer yapı; bend-i kararında da,

“Ey bî-vefâ yâr in-çünin bî-rahm ü sengin-dil me-bâş²⁷²
 Ey derdmendân-ı tûim ez hâl-i mâ gâfil me-bâş
 Der çemen üftâd nâle-i bülbül²⁷³
 Tâ tü der âyî der hayme-i gül”

²⁷¹ Vezin ve mana bakımından sahih olmayan, ancak remel bahrinden olduğunu tahmin ettiğimiz bu beytin de zamanla bozulduğu anlaşılmaktadır. Bk. *Mevlevî Âyinleri* (İst. Kons. Neşriyatı, 1934), III, 300.

²⁷² Bu Âyîn-i Şerifte bu beyitten, “Ey kavm(-i) be hac refte...” beytine kadar olan kısım, Dügâh âyininin alınmıştır.

²⁷³ Vezni anlaşılamayan bu beytin, zamanla bozulmuş olduğu anlaşılmaktadır. Bk. *Mevlevî Âyinleri* (İst. Kons. Neşriyatı, 1934), II, 290.

mısrarlarından oluşan 1 murabbâ şarkı formu bulunan ve lafzî terennümle nihâyetlenen, 6+1 beyitten müretteb zeyli müseddes bir kâr formu bulunduğu görülmektedir.

Formlar kendi içlerinde müstakilen değerlendirilebilme durumunda olsalar da, sözlü eserlerin değerlendirilmelerinde aslanan unsurun güfte-lahin birliğinin olduğu düşünülürse, kâfiye-redif-lahin uyumundan ve de terennüm yapılarından yola çıkarak, bu 7 beytin tamâmının bir eser olarak değerlendirilmeleri gerektiği ve formun 6+1 beyitten müretteb, zeyli müseddes bir kâr formuyla benzerlik gösterdiği düşünülmektedir.

Esas itibârı ile beste-i kadîm âyinlerin intikalinde ciddi sorunların olduğu ve tam olarak aktarılamadığı bilinmektedir. Ve fakat bu değerlendirmeler tevârüsen bize intikâl eden nüshalardan yola çıkılarak yapılan değerlendirmedir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
HÜSEYNÎ ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste-i Kadîm)	2	1	Ğ	15	Sultân-ı menî sultân-ı menî
	2	1	Ğ	16	Ender-i dil ü can îmân-ı menî
	2	1	H	17	Der men bi-demî men zinde şevem
	2	1	I	18	Yek can çi şevad sad cân-ı menî
	2	1	İ	19	Ey Aşıkân ey Aşıkân men hâk râ gevher künem
	2	1	J	20	Ey mutribân ey mutribân deff-i şümâ pür-zer künem
	2	1	T ₆	t ₆	Dost zâlim yâr

Tablo 23 Hüseyini Mevlevî Âyini 2.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Hüseyinî Âyinin 2. Selâmında kendi içerisinde zemin-meyân ve karar bölümlerinden oluşan müseddes bir şarkı formu görülmüştür.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
HÜSEYNÎ ÂYİN-İ ŞERİFİ	3	1	K	21	Ey şehd-nûşîn-i lebet pâk ez heme âlûdegî
	3	1	L	22	Bin'sin ki tâ bâz îsted çeşmem zi hun-pâlûdegî

Tablo 24 Hüseyini Mevlevî Âyini 3.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Hüseyinî Âyinin 3. Selâmının 1. Bölümünde kendi içerisinde zemin-meyân ve karar bölümlerinden oluşan müsennâ bir şarkı formu görülmüştür. Bölüm sonundaki saz terennümü, takiben gelecek olan bölümün usûl ve de makâmına hazırlık maksadı ile yapılmıştır.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
HÜSEYNÎ ÂYİN-I ŞERÎFİ (Beste-i Kadîm)	3	2	M	23	Ey ki hezâr âferin ,dost, bu nice sultân olur yâr
	3	2	N	24	Kulu olan kişiler cânım, hüsrev ü hâkân olur
	3	2	M	25	Her ki bugün Veled'e dost,âh inanuben yüz süre yâr
	3	2	N	26	Yoksul ise bây olur cânım, bây ise sultân olur

Tablo 25 Hüseyini Mevlevî Âyini 3.Selâm 2.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Hüseyinî Âyinin 3. Selâmının 2. Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür. Formun sonundaki terennüm takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir. Güfte içerisindeki "âh,dost ve cânım" lafızları terennüm olarak değil, güftenin aslı unsuru olarak telakki edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
HÜSEYNÎ ÂYİN-I ŞERÎFİ	3	3	O	27	Ey kavm(-i) be hac refte kücâyîd kücâyîd
	3	3	Ö	28	Dil-dâr hemin câst bi-yâyîd bi-yâyîd
	3	3	T ₇	t ₇	yâr-i men yâr merâ, dost yâr-i men yâr merâ vây

Tablo 26 Hüseyini Mevlevî Âyini 3.Selâm 3.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Hüseyinî Âyinin 3. Selâmının 3. Bölümünde müsennâ bir şarkı formu görülmüştür. Lafzî terennüm formun yapısını bozmayık karar hissini güçlendirmek, saz terennümü ile beraber, takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı da taşımaktadır.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
HÜSEYNÎ ÂYİN-I ŞERÎFİ (Beste-i Kadîm)	3	4	P	29	Âşık ki tevâzu' ne-nümâyed çi küned
	3	4	P	30	Şebhâ ber-i kûy-i tû ne-yâyed çi küned
	3	4	P	31	Ger bûse dihed zülf-i tû-râ tîre me-şev
	3	4	P	32	Dîvâne ki zencîr ne-hâyed çi küned
	3	4	T ₈	t ₈	yâr zâlim, yâr gülüm, yâr mîrim
	3	4	R	33	Ah güzelin aşkına hâlâtına
	3	4	S	34	Yandı yürek aşk harârâtına
	3	4	R	35	And içeyim gayrı güzel sevmeyim
3	4	S	36	Tanrı'ya vü Tanrı'nın âyâtına	

Tablo 27 Hüseyini Mevlevî Âyini 3.Selâm 4.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Hüseyinî Âyinin 3. Selâmının 4. Bölümünde kendi içerisinde zemin-meyân ve karar bölümlerinden oluşan, 1 adet müsemmen şarkı formu

görülmüştür. Formun sonundaki terennüm takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
HÜSEYNÎ ÂYİNİ-İ ŞERİFİ (Beste-i Kadîm)	3	5	Ş	37	Âh mine'l-aşk ve hâlâtihî
	3	5	U	38	Ahraka kalbî bi-harârâtihi
	3	5	U	39	Mâ nazara'l-aynü ilâ gayriküm
	3	5	Ü	40	Uksimü bi'llâhi ve âyâtihi

Tablo 28 Hüseyini Mevlevî Âyini 3.Selâm 5.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Hüseyinî Âyinin 3. Selâmının 5. Bölümünde kendi içerisinde zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür. Formun sonundaki terennüm takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
HÜSEYNÎ ÂYİNİ-İ ŞERİFİ (Beste-i Kadîm)	3	6	V	41	Der kûy-i harâbât me-râ aşk keşan kerd
	3	6	V	42	V'an dil-ber-i ayyâr me-râ did ü nişan kerd
	3	6	V	43	Men der pey-i an dil-ber-i ayyâr bi-reftem
	3	6	V	44	Ô rûy-i hod an lahza zi men bâz nihan kerd
	3	6	V	45	Sultân-ı arefnâk büdeş mahrem-i esrâr
	3	6	V	46	An sırr-ı tecellî-i ezel cümle beyan kerd

Tablo 29 Hüseyini Mevlevî Âyini 3.Selâm 6.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Hüseyinî Âyinin 3. Selâmının 6. Bölümünde kendi içerisinde zemin-meyan ve karardan oluşan müseddes bir şarkı formu görülmüştür.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
HÜSEYNÎ ÂYİNİ-İ ŞERİFİ (Beste-i Kadîm)	4	1	Y	15	Sultân-ı menî sultân-ı menî
	4	1	Y	16	Ender dil ü can îmân-ı menî
	4	1	Z	17	Der men bi-demî men zinde şevem
	4	1	Z	18	Yek cân çi şevad sad cân-ı menî
	4	1	T ₉	t ₉	Âh îmân-ı meni

Tablo 30 Hüseyini Mevlevî Âyini 4.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Hüseyinî Âyinin 4.Selâmında kendi içerisinde zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür.

3.4. Beyâtî Mevlevî Âyini

Bestekâr: Köçek Mustafa Dede, v.1110/1688

ÂYİN	SELÂM	FORM (Kâr)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
BEYATÎ ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Köçek Mustafa Dede, v.11 10/1688)	1	1	A	1	Şâhâ zi kerem ber men-i dervîş niger
	1	1	T ₁	t ₁	hey sultân-ı men vâý, hey hünkâr-ı men vâý
	1	1	A	2	Ber hâl-i men-i hâste-i dil-rîş niger
	1	1	T ₂	t ₁	hey sultân-ı men vâý, hey hünkâr-ı men vâý
	1	1	B	3	Her çend neyem lâýık-ı bahşâyîş-i tü
	1	1	T ₁	t ₁	hey sultân-ı men vâý, hey hünkâr-ı men vâý
	1	1	A	4	Ber men me-niger ber kerem-i hîş niger
	1	1	T ₃	t ₂	hey sultân-ı men vâý, hey hünkâr-ı men vâý Hey ihsan meded, hey gufran meded, hey yar , yar yüreğim yar ,ah görki neler var
	1	1	C	5	Yâ Rab zi dü kevn(i) biniyâzem gerdân
	1	1	T ₄	t ₃	Hey yar , hey dost
	1	1	C	6	Vez efser-i fakr(i) ser-firâzem gerdân
	1	1	T ₄	t ₃	Hey yar , hey dost
	1	1	D	7	Ender haremeh mahrem-i râzem gerdân
	1	1	T ₄	t ₃	Hey yar , hey dost
	1	1	C	8	Ân reh ki ne süy-i tüst(i) bâzem gerdân
	1	1	t ₄	t ₃	Hey yar , hey dost
	1	1	E	9	Biyâ biyâ ki tüyî cân-ı cân-ı cân-ı semâ'
	1	1	E	10	Biyâ ki serv-i revânî be bôs(i)tân-ı semâ'
	1	1	F	11	Biyâ ki serv-i revânî be bôs(i)tân-ı semâ'
1	1	F	12	Hezâr(1) zühre tü dârî ber âsümân-ı semâ'	

Tablo 31 Beyatî Mevlevî Âyini 1.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Beyatî Âyinin 1.Selâmında güfte-lahin birliğinden yola çıkılarak yapılan değerlendirmede, bend-i evvelinde;

“Şâhâ zi kerem ber men-i dervîş niger
Ber hâl-i men-i hâste-i dil-rîş niger
Her çend neyem lâýık-ı bahşâyîş-i tü
Ber men me-niger ber kerem-i hîş niger”

mısraları bulunan 1 murabbâ besteye benzer yapı, bend-i miyânhânesinde ;

“Yâ Rab zi dü kevn bî-niyâzem gerdan
V'ez efser-i fakr ser-firâzem gerdan
Ender haremeh mahrem-i râzem gerdan
An reh ki ne süy-i tüst bâzem gerdan”

mısraları bulunan murabbâ besteye benzer bir yapı, bend-i karâr'ında da ;

“Bi-yâ bi-yâ ki tûyî cân-ı cân-ı cân-ı semâ‘

Bi-yâ ki serv-i revânî be bûstân-ı semâ‘

Bi-yâ ki çeşme-i hurşîd zîr-i sâye-i tûst

Hezâr zühre tû dârî ber âsümân-ı semâ‘”

mısralarından oluşan zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu bulunan 6 beyitten müretteb müseddes bir kâr formu görülmüştür.

Formlar kendi içlerinde müstakilen değerlendirilebilme durumunda olsalar da, sözlü eserlerin değerlendirilmelerinde aslanan unsurun güfte-lahin birliğinin olduğu düşünülürse, kâfiye-redif-lahin uyumundan ve de terennüm yapılarından yola çıkarak, bu 6 beytin tamâmının bir eser olarak değerlendirilmeleri gerektiği ve formun 6 beyitten müretteb, müseddes bir kâr formuyla benzerlik gösterdiği düşünülmektedir

ÂYİN	SEL ÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
BEYATÎ ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Köçek Mustafa Dede, v.1110/1688)	2	1	G	13	Çü in sultân-ı mârâ bende bâşî
	2	1	Ğ	14	Hemê giryende tû der hande bâşî
	2	1	G	15	Eger pür gam şevd etrâf-ı âlem
	2	1	Ğ	16	Tü şâd û hurrem_û ferhunde bâşî
	2	1	G	17	Be aşk-î Şems-i Tebrizî bi-dih câm
	2	1	Ğ	18	Ki der milk-î Hudâ pâyende bâşî
	2	1	T ₅	t ₄	Hey İhsan meded, hey Ğufran meded, hey İhsan meded vay, hey Ğufran meded vay

Tablo 32 Beyâtî Mevlevî Âyini 2.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Beyâtî Âyinin 2. Selâmında kendi içerisinde zemin-meyân ve karar bölümlerinden oluşan müseddes bir şarkı formu görülmüştür.Selâm sonundaki lafzî terennüm formu bozmamakla beraber, sonrasındaki saz terennümü ile bestenin kısa olmasından dolayı, semâzenlerin tamâmının semâ'a katılımını teminen ilave edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
BEYATÎ ÂYİN-İ ŞERİFİ	3	1	H	19	Nâgihân_anberfeşân_âmed sabâ,
	3	1	T ₆	t ₅	Belî yâr-i men aman
	3	1	I	20	Büy-i müşk_û zağferân_âmed sabâ
	3	1	T ₇	t ₅	Belî yâr-i men dost

	3	1	H	21	Gül şüküftê ender_în sahn-î çemen
	3	1	T ₆	t ₅	Belî yâr-i men
	3	1	I	22	Sad nevâ-yî bülbülân_âmed sabâ
	3	1	T ₇	t ₅	Belî yâr-i men dost
	3	1	H	23	Şems-i Tebrizî sabâhü'l-aşk(i) güft
	3	1	T ₆	t ₅	Belî yâr-i men
	3	1	I	24	Âşıkân râ cân-ı cân_âmed sabâ,

Tablo 33 Beyâtî Mevlevî Âyini 3.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Beyâtî Âyinin 3. Selâmının 1. Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan müseddes bir şarkı formu görülmüştür. Bölüm sonundaki saz terennümü hem Nakış Murabba Bestenin terennümünü güçlendirmekle beraber, takiben gelecek olan bölümün usûl ve de makâmına hazırlık maksadı ile yapılmıştır.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
BEYATÎ ÂYİN-İ ŞERÎFİ (Beste: Köçek)	3	2	İ	25	Ey ki hezâr âferin, bu nice sultân olur
	3	2	J	26	Kulu olan kişiler, hüsv ü hâkân olur
	3	2	İ	27	Her ki bugün Veled'e, inanuben yüz süre
	3	2	J	28	Yoksul ise bây olur, bây ise sultân olur

Tablo 34 Beyâtî Mevlevî Âyini 3.Selâm 2.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Beyâtî Âyinin 3. Selâmının 2. Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür. Formun sonundaki terennüm takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir. Güfte içerisindeki "âh cânım ve amân" lafızları terennüm olarak değil, güftenin aslî unsuru olarak telakki edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
BEYATÎ ÂYİN-İ ŞERÎFİ	3	3	K	29	Ân sürh(i) kabâyî ki çü mehpâr(i) ber_âmed
	3	3	L	30	İmsâl(i) derîn hırka-i jengâr(i) ber_âmed
	3	3	M	31	Şemse'l-Hak-ı Tebriz(i) resîdest(i) bi- gûyîd
	3	3	N	32	Kez çerh-i safâ ân meh-i envâr(i) ber_âmed

Tablo 35 Beyâtî Mevlevî Âyini 3.Selâm 3.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Beyâtî Âyinin 3. Selâmının 3. Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür. Formun sonundaki terennüm, takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
------	-------	--------------	--------------	--------------	-------

BEYATÎ ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Köçek Mustafa Dede, v.1110/1688)	3	4	O	39	Kad eşrakatî'd-dünyâ min nûri hümeyyânâ
	3	4	O	40	El-bedrî gadâ sâkî ve'l-ke'sü süreyyânâ
	3	4	P	41	Es-sabvetü îmânî ve'l-halvetü bostânî
	3	4	R	42	Ve'l-meşcerü nedmânî ve'l-verdü müheyyânâ

Tablo 36 Beyâtî Mevlevî Âyini 3.Selâm 4.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Beyâtî Âyinin 3. Selâmının 4. Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür. Formun sonundaki terennüm, takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
BEYATÎ ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Köçek Mustafa Dede, v.1110/1688)	3	5	S	43	Câme siyeh kerd(i) küfr nûr-i Muhammed resîd
	3	5	Ş	44	Tabl-ı bekâ kûf(i)tend milk-i muhalled resîd
	3	5	S	45	Dil çü süturlâb(ı) şüd âyet-i heft_âsümân
	3	5	Ş	46	Şerh-i dil-î Ahmedî heft(i) mücellid resîd
	3	5	S	47	Tabl-ı kıyâmet zedend sûr-i haşir mî- demend
	3	5	Ş	48	Vakt(i) şüd_ey mürdegân haşr-i mücedded resîd
	3	5	S	49	Ez pey-i nâmahremân kufl(i) zedem ber dehân
	3	5	Ş	50	Hîz(i) bi-gû mutribâ işret-i sermed resîd

Tablo 37 Beyâtî Mevlevî Âyini 3.Selâm 5.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Beyâtî Âyinin 3. Selâmının 5. Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
BEYATÎ ÂYİN-İ ŞERİFİ	4	1	Ü	51	Sultân-ı menî sultân-ı menî
	4	1	Ü	52	Ender dil ü can îmân-ı menî
	4	1	U	53	Der men bi-demî men zinde şevem
	4	1	Ü	54	Yek cân çi şevad sad cân-ı menî

Tablo 38 Beyâtî Mevlevî Âyini 4.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Beyâtî Âyinin 4.Selâmında kendi içerisinde zemin-meyan ve karar bölümlerinden oluşan bir şarkı formu görülmüştür.

3.5. Segâh Mevlevî Âyini

Bestekâr: Buhûrîzâde Mustafa İtrî Efendi, v.1124/1712)

ÂYİN	SELÂM	FORM (Kâr)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE	
SEGÂH ÂYİN-İ ŞERÎFİ (Beste: Buhûrîzâde Mustafa İtrî Efendi, v.1124/1712)	1	1	A	1	Ey âşık-ı rûy-i tû hezârân âşık	
	1	1	T ₁	t ₁	cân-ı men, cânân-ı men, sultân-ı men	
	1	1	A	2	Rû kerde be sûy-i tû hezârân âşık	
	1	1	T ₁	t ₁	cân-ı men, cânân-ı men, sultân-ı men	
	1	1	B	3	Tenhâ ne menem âşık-ı rûy-i tû ki hest	
	1	1	T ₂	t ₁	cân-ı men, cânân-ı men, sultân-ı men	
	1	1	A	4	Der her ser-i mûy-i tû hezârân âşık	
	1	1	T ₁	t ₁	cân-ı men, cânân-ı men, sultân-ı men	
	1	1	C	5	Ey sôfi-i ehl-i safâ ez can bi-gû Allâh hû	
	1	1	C	6	V'ey âşık-ı aşk u vefâ ez can bi-gû Allâh hû	
	1	1	Ç	7	Hâhî ki cümle can şevî tâ lâyıık-ı cânân şevî	
	1	1	D	8	Tü her çi hâhî an şevî ez can bi-gû Allâh hû	
	1	1	E	9	Dünyâ rehâ kün din bi-cû dest ez heme âlem bi-şû	
	1	1	F	10	Ne an bi-gû ne in bi-gû ez can bi-gû Allâh hû	
				T ₃	t ₂	Hey yâr-i men, rânâ-(y)ı men, sultân-ı men, makbûl-i men, hey yâr-i men
	1	1	G	11	Men bende-i sultânem sultân-ı cihânânem	
	1	1	Ğ	12	Z'an dem ki ruhaş dîdem şûrîde vü hayrânem	
	1	1	G	13	Men ô şüdem ô men şüd ez cân ü dilem ten şüd	
	1	1	Ğ	14	Peyveste çirâ bâşed in nâle vü efgânem	
	1	1	T ₄	t ₃	Hey sultanem, hey sübhânem, hey yar zalım dost, yar yüreğim yar,gör ki neler var, ah hey yar, zalım dost, yar yüreğim yar, görki neler var	
1	1	H	15	Ey zi hicrân ü firâket âsüman big'rîste		
1	1	I	16	Dil meyân-i hun nişeste akl u cân big'rîste		
1	1	İ	17	Cebraîl u kudsiyan râ bâl u perhâ sühte		
1	1	J	18	Enbiyâ vü evliyâ râ dîdegan big'rîste		
1	1	K	19	Ey dirîgâ ey dirîgâ ey dirîgâ ey dirîg		
1	1	L	20	Ber çünan çeşm-i ayan çeşm-i güman big'rîste		

Tablo 39 Segâh Mevlevî Âyini 1.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Segâh Âyinin 1.Selâmında güfte-lahin birliğinden yola çıkılarak yapılan değerlendirmede, bend-i evvelinde ;

“Ey âşık-ı rûy-i tû hezârân âşık

Rû kerde be sûy-i tü hezârân âşık
 Tenhâ ne menem âşık-ı rûy-i tü ki hest
 Der her ser-i mûy-i tü hezârân âşık”

mısralarından oluşan murabbâ besteye benzer bir yapı, bend-i sâîninde;

“Ey sôfi-i ehl-i safâ ez can bi-gû Allâh hû
 V’ey âşık-ı aşk u vefâ ez can bi-gû Allâh hû
 Hâhî ki cümle can şevî tâ lâyık-ı cânân şevî
 Tü her çi hâhî an şevî ez can bi-gû Allâh hû
 Dünyâ rehâ kün din bi-cû dest ez heme âlem bi-şû
 Ne an bi-gû ne in bi-gû ez can bi-gû Allâh hû”

mısralarından oluşan müseddes bir şarkı, bend-i miyânhânesinde;

“Bi-yâ bi-yâ ki tûyî cân-ı cân-ı cân-ı semâ‘
 Bi-yâ ki serv-i revânî be bûstân-ı semâ‘
 Bi-yâ ki çeşme-i hurşîd zîr-i sâye-i tüst
 Hezâr zühre tü dârî ber âsümân-ı semâ”

mısralarından oluşan 1 murabbâ şarkı, bend-i karâr’ında da ;

Ey zi hicrân ü firâket âsüman big’rîste
 Dil meyân-i hun nişeste akl u cân big’rîste
 Cebraîl u kudsiyan râ bâl u perhâ sûhte
 Enbiyâ vü evliyâ râ dîdegan big’rîste
 Ey dirîgâ ey dirîgâ ey dirîgâ ey dirîg
 Ber çünan çeşm-i ayan çeşm-i güman big’rîste

mısralarından oluşan müseddes bir şarkı formu bulunan 6 +1 beyitten müretteb zeyli müseddes bir kâr formu görülmüştür. Her bendin arasındaki lafzi terennümler, bölümler arasındaki rabitâyı sağlamış ve takiben gelecek olan bölüme hazırlık yapmıştır.

Formlar kendi içlerinde müstakilen değerlendirilebilme durumunda olsalar da, sözlü eserlerin değerlendirilmelerinde aslolan unsurun güfte-lahin birliğinin olduğu

düşünülürse , kâfiye-redif-lahin uyumundan ve de terennüm yapılarından yola çıkarak, bu 7 beytin tamâmının bir eser olarak değerlendirilmeleri gerektiği ve formun 6+1 beyitten müretteb, zeylli müseddes bir kâr formuyla benzerlik gösterdiği düşünülmektedir

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
SEGÂH ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Buhûrîzâde Mustafa İtrî Efendi, v.1124/1712)	2	1	M	21	Ey âşıkân ey âşıkân ez âlem-i cân âmedem
	2	1	N	22	Ser der fiken can der taleb cûyâ-yı cânân âmedem
	2	1	M	23	Ey mutribâna ey mutribân savt ez nevâ âverdeem
	2	1	N	24	Çün andelîb ez şevk-i gül her dem gazelhân âmedem
	2	1	O	25	Dûş ber dergâh-i izzet kûs-i sultânî zedem
	2	1	O	26	Hayme ber bâlâ-yi dârü'l-mülk-i rabbânî zedem
	2	1	T ₅	t ₄	Âh mahbûb-i men, âh matlûb-i men, âh mergûb i men, âh makbûl-i men

Tablo 40 Segâh Mevlevî Âyini 2.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Segâh Âyinin 2. Selâmında kendi içerisinde zemin-meyân ve karar bölümlerinden oluşan müseddes bir şarkı formu görülmüştür.Selâm sonundaki lafzî terennüm formu bozmamakla beraber, sonrasındaki saz terennümü ile bestenin kısa olmasından dolayı, semâzenlerin tamâmının semâ'a katılımını teminen ilave edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
SEGÂH ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Buhûrîzâde Mustafa İtrî Efendi, v.1124/1712)	3	1	Ö	27	Hû zenem ber kudsıyan her şeb zi dil hû hû zenem
	3	1	P	28	Ber cemâl-i Hak heme yâhû ve yâ men hû zenem
	3	1	Ö	29	Dil çü cây-i Hak büved Hak bâ menest ü men be Hak
	3	1	P	30	Hak be Hak vâsıl şüde ber hîşten hû hû zenem
	3	1	R	31	Dilâ nezd-i kesî bin'şin ki ô ez dil haber dâred
	3	1	S	32	Be zîr-i an dirahî rev ki ô gülhâ-yî ter dâred
	3	1	R	33	Bi-nâl ey bülbül-i destan ki zîrâ nâle-i mestân
	3	1	S	34	Meyân-i sahra vü hârâ eser dâred eser dâred

Tablo 38 Segâh Mevlevî Âyini 3.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Segâh Âyinin 3. Selâmının 1. Bölümünde kendi içerisinde zemin-meyân ve karar bölümlerinden oluşan 1 adet müsemmen bir şarkı formu görülmüştür.

Bölüm sonundaki saz terennümü hem şarkının kararını güçlendirmekle beraber, takiben gelecek olan bölümün usûl ve de makâmına hazırlık maksadı ile yapılmıştır.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
SEGÂH ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Buhûrîzâde Mustafâ İtrî Efendi, v.1124/1712)	3	2	Ş	35	Ey ki hezâr âferin, bu nice sultân olur âh
	3	2	U	36	Kulu olan kişiler, hüsrev ü hâkân olur
	3	2	Ş	37	Her ki bugün Veled'e, inanuben yüz süre âh
	3	2	U	38	Yoksul ise bây olur, bây ise sultân olur

Tablo 41 Segâh Mevlevî Âyini 3.Selâm 2.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Segâh Âyinin 3. Selâmının 2. Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür. Formun sonundaki terennüm takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir. Güfte içerisindeki "âh cânım ve amân" lafızları terennüm olarak değil, güftenin aslî unsuru olarak telakki edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
SEGÂH ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Buhûrîzâde Mustafâ İtrî Efendi, v.1124/1712)	3	3	Ü	39	Ey aşk-ı tü big'rifte serâpâ-yi dilem
	3	3	V	40	V'ey vasl-ı ruhat geşte temennâ-yi dilem
	3	3	Y	41	Ger dâd-ı dil-i sûhte-i men ne-dihî
	3	3	Z	42	Ey vây dilem vây dilem vây dilem
	3	3	Ü	43	Ey geşte fedâ-yi tü serâpâ-yi dilem
	3	3	V	44	Şüd zülf-i çü hindü-yi tü me'vâ-yı dilem
	3	3	Y	45	Ger hindu-yi zulf-i tü dilem vâ ne-dihed
	3	3	Z	46	Ey vây dilem vây dilem vây dilem
	3	3	Ü	47	Her âh ki ez derd-i dilem mî şinevî
	3	3	V	48	Ez âh-i dilem gerd-i gilem mî şinevî
	3	3	Y	49	Ger gûş be hâl-i dil-i men bâz künî
	3	3	Z	50	Dâim zi dilem dilem dilem mî şinevî
	3	3	Ü	51	Bâ aşk-ı tü big'süste per ü bâl-i dilem
	3	3	V	52	N'âmed zi cihan derd nikû fâl-i dilem
	3	3	A ₂	53	Ey cân ü dilem bi-pürs ahvâl-i dilem
	3	3	A ₂	54	Hâl-i dil-i kes me-bâd çün hâl-i dilem
	3	3	A ₂	55	Tâ ez ser-i kûy-i tü makâmet me-râ
	3	3	A ₂	56	Der sâgar-ı dide hun müdâmet me-râ
3	3	B ₂	57	Ez vasl ü firâk-ı tü künûn âzâdem	
3	3	A ₂	58	Ez tü gam-ı aşk-ı tü temâmet me-râ	

Tablo 42 Segâh Mevlevî Âyini 3.Selâm 3.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Segâh Âyinin 3. Selâmının 3. Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan ve kendi içerisinde dönüşleri olan müsemmen bir şarkı formu görülmüştür.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
SEGÂH ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste:	4	1	C ₂	59	Ey âşıkân ey âşıkân an kes ki bîned rûy-i ô
	4	1	D ₂	60	Şûrîde gerded akl-i ô âşufte gerded hûy-i ô

Tablo 43 Segâh Mevlevî Âyini 4.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Segâh Âyinin 4.Selâmında kendi içerisinde zemin-meyan ve karar bölümlerinden oluşan bir şarkı formu görülmüştür.

3.6. Rast Mevlevî Âyini

Bestekâr: Nâyî Osman Dede, v.1142/1729

ÂYİN	SELÂM	FORM (Kâr)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
RAST ÂYİN-İ ŞERİFİ (Bestekârı: Nâyî Osman Dede, v.1142/1729)	1	1	A	1	În hâne ki peyveste der_ô çeng_u çegânes
	1	1	T ₁	t ₁	Hey Sultân-ı men
	1	1	A	2	Ez hâce bi-pursîd(i) ki îh hâne çi hânest
	1	1	T ₁	t ₁	Hey Sultân-ı men
	1	1	B	3	Çün rûz-i kıyâmet ki kesî râ ser-i kes nîst
	1	1	T ₂	t ₁	Hey Sultân-ı men
	1	1	A	4	Ez havf (ı) ne-dânist(i) fülânest_ü fülânest
	1	1	T ₁	t ₂	Hey Sultân-ı men, Hû Hünkâr-ı men Hû, rânâ-(y)ı men Hû, Hû Yâ Hû, Yâ men Hû Amân
	1	1	C	5	Âteş ne-zened der dil-i mâ illâ Hû
			T ₃	t ₃	Yâ Hû, Yâ men Hû, amân
	1	1	C	6	Kûteh ne-küned menzil-i mâ illâ Hû
			T ₃	t ₃	Yâ Hû, Yâ men Hû, amân
	1	1	D	7	Ger âlemyân cümle tabîbân bâşend
			T ₄	t ₃	Yâ Hû, Yâ men Hû,
	1	1	E	8	Hallî ne-küned müşkil-i mâ illâ Hû
			T ₃	t ₃	Yâ Hû, Yâ men Hû,
	1	1	F	9	Cânâ cemâl-i rûh(i) besî hûb_u bâferest
	1	1	F	10	Lâkin cemâl-i hüsn-i tü hod çiz-i diğereş
	1	1	G	11	Mândem dihân-ı bâz(i) zi ta'zîm-i ân cemâl
1	1	G	12	Her lahza ber zebân_u dil_Allâhu ekberest	
1	1	H	13	Hemçün kamer bi-tâft(i) zi Tebrîz(i) Şems-i Dîn	
1	1	I	14	Nî çün kamer çi bâşed kân rûy-i akmerest	

1	1	İ	15	Tâ rûy(i) bedîn kible-i cân_âverdîm
1	1	İ	16	Sıdk-î dil_ü ikrâr-ı zebân_âverdîm
1	1	J	17	Çün mazhar-ı Âdemest(i) in şâh-ı cihân
1	1	İ	18	Mâ hemçü melek secde ez_ân_âverdîm
1	1	K	19	Ey dil bu yeter iki cihândâ sana iz'ân
1	1	K	20	Birdir bir_iki olmağa yok, bilmiş_ol_imkân
1	1	L	21	Hak söyleyicek sende senin ortada nen var
1	1	K	22	Âlemde hemân ben dediğindir sana noksân
1	1	M	23	Sa'y_eyle rızâ gözle ko itlâk_ile kaydî
1	1	N	24	Âlemde Semâ`î bu yeter sâlike irfân
1	1	T ₅	t ₄	Hey sultân-ı men, hey Hünkâr-ı men, cân-ı men, cânân-ı men, hey yâr, belimîr-i men

Tablo 44 Rast Mevlevî Âyini 1.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Rast Âyinin 1.Selâmında güfte-lahin birliğinden yola çıkılarak yapılan değerlendirmede, bend-i evvelinde ;

“İn hâne ki peyveste der ô çeng u çeğânest
Ez hâce bi-pürsîd ki in hâne çi hânest
Çün rûz-i kıyâmet ki kesî râ ser-i kes nîst
Ez zevk ne-dânist ü fülânest ü fülânes”

mısralarından oluşan murabbâ besteye benzer bir yapı, bend-i sânfisinde ;

“Âteş ne-zened der dil-i mâ illâ hû
Kûteh ne-küned menzil-i mâ illâ hû
Ger âlemiyan cümle tabîban bâşend
Hallî ne-küned müşkil-i mâ illâ hû”

mısralarından oluşan nakış murabbâ besteye benzer bir yapı, bend-i miyânhânesinde;

“Cânâ cemâl-i rûh besî hûb u bâ-ferest
Lîkin cemâl ü hüsn-i tü hod çîz-i dîgerest
Mandem dehân bâz zi ta'zîm-i an cemâl
Her lahza ber zebân ü dil Allâhü ekberest
Hem-çün kamer bi-tâft zi Tebrîz Şems-i Dîn
Nî çün kamer çi bâşed k'an rûy-i akmerest”

mısralarından oluşan müseddes bir şarkı, bend-i karâr'ında da birbiri ardına sıralanmış

“Tâ rûy bedin kible-i cân âverdîm

Sıdk-ı dil ü ikrâr-i zebân âverdîm
 Çün mazhar-i Âdemest in şâh-ı cihân
 Mâ hem-çü melek secde ez ân âverdîm”

mısralarından oluşan 1 murabbâ ve de ;

“Ey dil bu yeter iki cihanda sana iz’ân
 Birdir bir iki olmaya yok bilmiş ol imkân
 Hak söyleyicek sende senin ortada nen var?
 Âlemde heman ben dediğindir sana noksan
 Sa’y eyle rızâ gözle ko ıtlâk ile kaydı
 Âlemde Semâî bu yeter sâlike irfan”

mısralarından oluşan müseddes bir şarkı formu bulunan 8+4 beyitten müretteb müsemmen bir kâr formu görülmüştür. Her bendin arasındaki lafzi terennümler, bölümler arasındaki rabitâyı sağlamış ve takiben gelecek olan bölüme hazırlık yapmıştır.

Formlar kendi içlerinde müstakilen değerlendirilebilme durumunda olsalar da, sözlü eserlerin değerlendirilmelerinde aslolan unsurun güfte-lahin birliğinin olduğu düşünülürse , kâfiye-redif-lahin uyumundan ve de terennüm yapılarından yola çıkarak, bu 12 beytin tamâmının bir eser olarak değerlendirilmeleri gerektiği ve formun 8+4 beyitten müretteb, müsemmen bir kâr formuyla benzerlik gösterdiği düşünülmektedir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
RAST ÂYİN-İ ŞERİFİ (Bestekârı: Nâyî Osman Dede, v.1142/1729)	2	1	O	25	Sultân-ı menî sultân-ı menî
	2	1	Ö	26	Ender dil ü cân îmân-ı menî
	2	1	O	27	Der men bi-demî men zinde şevem
	2	1	Ö	28	Yek cân çi şevem sad cân-ı menî
	2	1	T ₅	t ₄	Âh imân-ı menî
	2	1	P	29	Ey âşıkân_ey âşıkân, peymâne râ güm kerdeem
	2	1	R	30	Zân mey ki der peymânehâ ender nekünced hordeem
	2	1	T ₅	t ₄	Âh zâlim yâr, mîrim

Tablo 45 Rast Mevlevî Âyini 2.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Rast Âyinin 2. Selâmında kendi içerisinde zemin-meyân ve karar bölümlerinden oluşan müseddes bir şarkı formu görülmüştür. Lafzî terennüm formu bozmamakla beraber meyân’a geçiş ve karar hissi kuvvetlendirme maksadını taşımaktadır.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
RAST ÂYİN-İ ŞERİFİ (Bestekârı: Nâyî Osman Dede, v.1142/1729)	3	1	S	31	Âmed nidâ ez âsümân cân râ ki bâz_â es-salâ
	3	1	Ş	32	Cân güft(i) ey nâdî-yi hoş ehlen ve sehlen merhabâ
	3	1	S	33	Sem'an ve tâ'an ey nidâ her dem dü sad cânet fedâ
	3	1	Ş	34	Yekbâr-ı dîger bâng(i) zen tâ ber perem ber Hel etâ

Tablo 46 Rast Mevlevî Âyini 3.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Rast âyinin 3. Selâmının 1. Bölümünde; zemin, meyan ve karar bölümlerinden oluşan murabba bir şarkı formu görülmüştür. Formun sonunda hem şarkıyı tamamlayıcı nitelikte ve ham de takiben gelecek bölümün usûlüne ve de makâmına uygun olmak üzere aksak semâî usûlünde bir saz terennümü ilave edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
RAST ÂYİN-İ ŞERİFİ (Bestekârı: Nâyî Osman Dede, v.1142/1729)	3	2	U	35	Yâr ı yâr Ey ki hezâr âferin, bu nice sultân olur âh
	3	2	Ü	36	Kulu olan kişiler, hüsrev ü hâkân olur
	3	2	U	37	Yâr-i yâr Her ki bugün Veled'e, inanuben yüz süre âh
	3	2	Ü	38	Yoksul ise bây olur, bây ise sultân olur

Tablo 47 Rast Mevlevî Âyini 3.Selâm 2.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Rast Âyinin 3. Selâmının 2. Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür. Formun sonundaki terennüm takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir. Güfte içerisindeki "âh cânım ve amân" lafızları terennüm olarak değil, güftenin aslî unsuru olarak telakki edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
RAST ÂYİN-İ ŞERİFİ (Bestekârı: Nâyî Osman Dede, v.1142/1729)	3	3	V	39	Şimşîr-i ezel be dest-i merdân-ı Hudâst
	3	3	V	40	Gûy-î ebedî der ham-ı çevgân-ı Hudâst
	3	3	Y	41	Ân ten ki çü kûh-i Tûr(i) rûşen âmed
	3	3	V	42	Nakd-î hod_êz_ê taleb ki ê kân-ı Hudâst
	3	3	T ₆	t ₅	Yâr-i men yâr, Yâr-i men yâr, âh Yâr-i men yâr-i merâ dost yâr-i men vây
	3	3	V	43	Peyveste zi Hak mest(i) şev_û bâkî bâş
	3	3	V	44	Müstağrak-ı aşk_u sûz-i müştâkî bâş
	3	3	Y	45	Çün bâde bi-cûş(i) der hum-î kâleb-i hod
	3	3	Z	46	Vângâh(i) be hod harîf_ü hem sâkî bâş
	3	3	Z	47	Zi aşk-ı rûy-i tû rûşen dil-î benîn_u benât
	3	3	Z	48	Bi-yâ ki ez tû şevved seyyiâtim hasenât

	3	3	A ₂	49	Hayâl-i tû çü der_âmed be sine-î âşik
	3	3	Z	50	Derûn-i hâne-i ten pür şevd çerâğ-ı hayât

Tablo 48 Rast Mevlevî Âyini 3.Selâm 3.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Rast Âyinin 3. Selâmının 3. Bölümünde birbiri ardına gelen, zemin-meyan ve karardan oluşmuş ve lafzî terennümle ayrılmış, kendi içerisinde dönüşleri olan, 1 murabbâ, birde müsemmen şarkı formu görülmüştür.

Âyin	Selâm	Form (şarkı)	Beste Rumuzu	Güfte Rumuzu	Güfte
RAST ÂYİN-İ ŞERÛFİ (Bestekâr: Nâyî Osman Dede, v.1142/1729)	3	4	B ₂	51	Hey hey ne acâyib bezemiş hüsnile Bârî bû sûret-i yârî, bû nakş-ı nigârî
	3	4	B ₂	52	Her ehl-i nazar kim göre tahsîn_ola kârî bû çeşm_ü izârî, kalmâya karârî
	3	4	C ₂	53	Ey mutrib-ı dilkeş ele al çeng_ü rebâbî çâk_eyle hicâbî, ref_eyle nikâbî
	3	4	C ₂	54	Ey sâki-yi mehveş taşa çal şîşe-i ârî sun câm-ı ikârî, def_eyle humârî
	3	4	D ₂	55	Ey zâhid-i zerrâk_u müzevvir ko riyâyî tut râh-ı fenâyî, derk_eyle Hudâ'yî
		4	D ₂	56	Şast-î şehe düş mâhi-yi aşk_ol ko kenârî bul şâh-ı şikârî, terk_eyle feşârî
	3	4	B ₂	57	Hey hey nedir_ol hâl-i mu'anber ruh-i enver ol sâki-yi Kevser, ol rûh-i musavver
		4	B ₂	58	Seyret nice cem'eylemiş_ol nûr_ile nârî zî san'at-ı cârî, zî kudret-i Bârî
	3	4	C ₂	59	Uşşâkı katâr_eyledi aşk_çire Muhammed ol şâh-ı mümecced, ol matlab_u maksad
	3	4	C ₂	60	Ey üstür-i dil sen ola gör pîş-i katârî çek aşk_ile bârî, biverd_ile hârî
	3	4	D ₂	61	Ey Şâhidi ey vâlih_ü şûrîde vü şeydâ ey bîser_ü bipâ, divâne vü rüsvâ
	3	4	D ₂	62	Derd_ile belâ_ile geçür leyl_ü nehârî kıl nâle vü zârî, nûş_eyle bihârî
	3	4	T ₇	t ₆	Yâr yüreğim del ciğerim, gör ki neler var, yâre haber var
	3	4	E ₂	63	Yâ Rab harem-î hazretinê râh(1) bağışlâ
	3	4	E ₂	64	Yâ derd_ile bir âh-ı sehergâh(1) bağışlâ
	3	4	F ₂	65	Aldın dil-i gümrâhımı koydun beni bîdil
3	4	E ₂	66	Bârî yerinê bir dil-i âgâh(1) bağışlâ	

Tablo 49 Rast Mevlevî Âyini 3.Selâm 4.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Rast Âyinin 3. Selâmının 4. Bölümünde; güftelerin redif ve de kafiye ahenginden yola çıkılarak yapılan değerlendirmeler neticesinde, bestekâr'ın mısra yerine beyitlerden hareket ederek kendi içerisinde dönüşlü 1 adet muaşşer şarkı formu inşâ ettiği tesbit edilmiştir.Lafzî terennüm aradaki bağlantıyı sağlamak maksadı ile ilâve edilmiştir.

Âyin	Selâm	Form (şarkı)	Beste Rumuzu	Güfte Rumuzu	Güfte
RAST ÂYİN-İ ŞERİFİ (Bestekâr: Nâyî Osman Dede, v.1142/1729)	4	1	O	25	Sultân-ı menî sultân-ı menî
	4	1	Ö	26	Ender dil_ü cân_îmân-ı menî
	4	1	O	27	Der men bi-demî men zinde şevem
	4	1	Ö	28	Yek cân çi şevved sad cân-ı menî
	4	1	T ₅	t ₄	Âh îmân-ı menî

Tablo 50 Rast Mevlevî Âyini 4.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Rast Âyinin 4. selâmında kendi içerisinde zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formunun olduğu görülmüştür.

3.7. Uşşak Mevlevî Âyini

Bestekâr: Nâyî Osman Dede, v.1142/1729)

Âyin	Selâm	Form (Kâr)	Beste Rumuzu	Güfte Rumuzu	Güfte
UŞŞAK ÂYİN-İ ŞERİFİ (Bestekâr: Nâyî Osman Dede, v.1142/1729)	1	1	A	1	Âteş ne-zened der dil-i mâ illâ hû
	1	1	T ₁	t ₁	Hey yâr, hey rânâ-(y)ı men vâý
	1	1	A	2	Kûteh ne-küned menzil-i mâ illâ hû
	1	1	T ₁	t ₁	Hey yâr, hey rânâ-(y)ı men vâý
	1	1	B	3	Âh, Ger âlemiyan cümle tabîban bâşend yâr
	1	1	T ₂	t ₁	Hey yâr, hey rânâ-(y)ı men vâý
	1	1	A	4	Hallî ne-küned müşkil-i mâ illâ hû
	1	1	T ₃	t ₂	Hey yâr, hey rânâ-(y)ı men vâý, Hey dost, ey zîbâ-(y)ı men vâý
	1	1	C	5	İmrûz çi rûzest ki hurşid dü-tâst, yâr
	1	1	T ₄	t ₃	Yâr
	1	1	C	6	İmrûz zi rûzhâ birûnest ü cüdâst yâr
	1	1	T ₄	t ₃	Yâr
	1	1	D	7	Âh, Ez çerh be hâkiyân nisârest ü sadâst yâr
	1	1	T ₄	t ₃	Yâr
	1	1	C	8	K'ey dil-şüdegân müjde ki in rûz-i şümâst yâr
	1	1	T ₄	t ₃	Yâr
	1	1	E	9	Âh, Bî-aşk neşât u tarab efzun ne-şevved, yâr
	1	1	T ₅	t ₄	Hey yâr, hey rânâ-(y)ı men vâý, Hey dost, ey zîbâ-(y)ı men vâý
	1	1	E	10	Âh,Bî-aşk vücûd hûb u mehzun ne-şevved, yâr
	1	1	T ₅	t ₄	Hey yâr, hey rânâ-(y)ı men vâý, Hey dost, ey zîbâ-(y)ı olmalı vâý Hey dost, ey zîbâ-(y)ı olmalı vâý
1	1	F	11	Âh, Sad katra zi ebr eger be deryâ bâred	
1	1	T ₅	t ₄	Hey yâr, hey rânâ-(y)ı men vâý,Hey dost, ey zîbâ-(y)ı olmalı vâý	
1	1	E	12	Âh, Bî-cünbiş-i aşk dürr-i meknun ne-şevved, yâr	
1	1	T ₅	t ₂	Hey yâr, hey rânâ-(y)ı men vâý,	

					Hey dost, ey zîbâ-(y)ı men vâý
1	1	G	13		Ez kenâr-ı hîş yâbem her demî men bûy-i yâr
1	1	T ₆	t ₅		Yâr, cân-ı cân-ı men
1	1	G	14		Çün nigâr-ı hîş râ men mî keşem ender kenâr
1	1	T ₆	t ₅		Yâr, cân-ı cân-ı men
1	1	H	15		Ruh çü âteş mey çü âteş aşk âteş her se hoş
1	1	T ₆	t ₅		Yâr, cân-ı cân-ı men
1	1	H	16		Can zi âteşhâ-yi der-hem ber figân eyne'l-fîrâr
1	1	T ₇	t ₆		Yâr, cân-ı cân-ı men, hey sultân-ı men vâý, hey hünkâr-ı men vâý, dâdey vâý, hey rânâ-(y)ı men vâý, hey zîbâ-(y)ı men vâý

Tablo 51 Uşşak Mevlevî Âyini 1.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum:Uşşak Âyinin 1.Selâmında güfte-lahin birliğinden yola çıkılarak yapılan değerlendirmede, bend-i evvelinde;

“Âteş ne-zened der dil-i mâ illâ hû
Kûteh ne-küned menzil-i mâ illâ hû
Ger âlemiyan cümle tabîban bâşend
Hallî ne-küned müşkil-i mâ illâ hû”

mısralarından oluşan murabbâ besteye benzer bir yapı, bend-i sânisinde ;

İmrûz çi rûzest ki hurşîd dü-tâst
İmrûz zi rûzhâ birûnest ü cüdâst
Ez çerh be hâkiyan nisârest ü sadâst
K’ey dil-şüdegân müjde ki in rûz-i şümâst”

mısralarından oluşan murabbâ besteye benzer bir yapı, bend-i miyânhanesinde;

“Bî-aşk neşât u tarab efzun ne-şevd
Bî-aşk vücûd hûb u mevzun ne-şevd
Sad katra zi ebr eger be deryâ bâred
Bî-cünbiş-i aşk dürr-i meknun ne-şevd”

mısralarından oluşan murabbâ besteye benzer bir yapı, bend-i karârında da;

“Ez kenâr-ı hîş yâbem her demî men bûy-i yâr
Çün nigâr-ı hîş râ men mî keşem ender kenâr

Ruh çü âteş mey çü âteş aşk âteş her se hoş
Can zi âteşhâ-yi der-hem ber figân eyne'l-firâr”

mısrarlarından oluşan nakış murabbâ besteye benzer bir yapı bulunan 8 beyitten müretteb müsemmen bir kâr formu görülmüştür.

Her bendin arasındaki lafzi terennümler, bölümler arasındaki râbitâyı sağlamış ve takiben gelecek olan bölüme hazırlık yapmıştır.

Formlar kendi içlerinde müstakilen değerlendirilebilme durumunda olsalar da, sözlü eserlerin değerlendirilmelerinde asolan unsurun güfte-lahin birliğinin olduğu düşünülürse , kâfiye-redif-lahin uyumundan ve de terennüm yapılarından yola çıkarak, bu 8 beytin tamâmının bir eser olarak değerlendirilmeleri gerektiği ve formun 8 beyitten müretteb, müsemmen bir kâr formuyla benzerlik gösterdiği düşünülmektedir

Âyin	Selâm	Form (şarkı)	Beste Rumuzu	Güfte Rumuzu	Güfte
UŞŞAK ÂYİN-İ ŞERİFİ (Bestekârı: Nâyî Osman Dede, v.1142/1729)	2	1	I	17	Sultân-ı menî sultân-ı menî
	2	1	İ	18	Ender dil ü can îmân-ı menî
	2	1	J	19	Der men bi-demî men zinde şevem
	2	1	K	20	Yek cân çi şevad sad cân-ı menî
	2	1	L	21	Ey Aşıkân ey Aşıkân men hâk râ gevher künem
	2	1	M	22	Ey mutribân ey mutribân deff-i şümâ pür-zer künem
	2	1	T ₈	t ₇	Âh zâlim yâr, Âh mîrim

Tablo 52 Uşşak Mevlevî Âyini 2.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum:Uşşak âyinin 2. Selâmında kendi içerisinde zemin-meyân ve karar bölümlerinden oluşan müseddes bir şarkı formu görülmüştür. Lafzî terennüm formu bozmamakla beraber karar hissi kuvvetlendirme maksadını taşımaktadır.

Âyin	Selâm	Form (şarkı)	Beste Rumuzu	Güfte Rumuzu	Güfte
UŞŞAK ÂYİN-İ ŞERİFİ (Bestekârı: Nâyî Osman Dede, v.1142/1729)	3	1	N	23	Hey Ey şehd-nûşîn-i lebet
	3	1	O	24	Hey pâk ez heme âlûdegî
	3	1	Ö	25	Hey Bin'şin ki tâ bâz îsted
	3	1	O	26	Çeşmem zi hun-pâlûdegî

Tablo 53 Uşşak Mevlevî Âyini 3.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum:Uşşak âyinin 3. Selâmının 1. bölümünde kendi içerisinde zemin-meyân ve karar bölümlerinden oluşan bir şarkı formu görülmüştür.

Kullanılan güfte “ Ey şehd-nûşîn-i lebet /pâk ez heme âlûdegî, Bin’şin ki tâ bâz îsted /çüşmem zi hun-pâlûdegî” her ne kadar iki mısra olsa da ; bestekâr güfte yapısını, her mısrayı ikiye bölerek dört mısraya çıkartmış ve lahin yapısını da ona göre binâ ederek tam bir murabbâ şarkı yapmıştır. Formun sonunda hem şarkıyı tamamlayıcı nitelikte ve ham de takiben gelecek bölümün usûlüne ve de makâmına uygun olmak üzere aksak semâî usûlünde bir saz terennümü ilave edilmiştir.

Âyin	Selâm	Form (şarkı)	Beste Rumuzu	Güfte Rumuzu	Güfte
UŞŞAK ÂYİN-İ ŞERİFİ (Bestekâr: Nâyî Osman Dede, v.1142/1729)	3	2	P	27	Ey ki hezâr âferin, Âh , bu nice sultân olur
	3	2	R	28	Kulu olan kişiler, cânım, hüsrev ü hâkân olur
	3	2	P	29	Her ki bugün Veled’e, Âh, inanuben yüz süre
	3	2	R	30	Yoksul ise bây olur, cânım, bây ise sultân olur

Tablo 54 Uşşak Mevlevî Âyini 3.Selâm 2.Bölüm

Değerlendirme ve yorum:Uşşak âyinin 3. Selâmı’nın 2. bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür. Formun sonundaki terennüm takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir. Güfte içerisindeki ”âh cânım ve amân” lafızları terennüm olarak değil, güftenin aslî unsuru olarak telakki edilmiştir.

Âyin	Selâm	Form (şarkı)	Beste Rumuzu	Güfte Rumuzu	Güfte
UŞŞAK ÂYİN-İ ŞERİFİ	3	3	S	31	Ey kavm(-i) be hac refte kücâyîd kücâyîd
	3	3	Ş	32	Dil-dâr hemin câst bi-yâyîd bi-yâyîd
	3	3	T ₉	t ₈	Yâr-i men yâr âh yâr-i men yâr, âh yâr-i men yâr-i merâ, dost yâr-i men vây

Tablo 55 Uşşak Mevlevî Âyini 3.Selâm 3.Bölüm

Değerlendirme ve yorum:Uşşak âyinin 3. Selâmı’nın 2. bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür. Formun sonundaki terennüm takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir. Güfte içerisindeki ”âh cânım ve amân” lafızları terennüm olarak değil, güftenin aslî unsuru olarak telakki edilmiştir.

Âyin	Selâm	Form (şarkı)	Beste Rumuzu	Güfte Rumuzu	Güfte
UŞŞAK	3	4	U	33	Âşıkân Hû, İmrûz çü her rûz harâbîm ü harâb

	3	4	U	34	Meg'şâ der-i endîşe vü ber gîr rebâb
	3	4	Ü	35	Sad gûne nemâzest ü rüküest ü sücûd, yâr
	3	4	V	36	An râ ki cemâl-i döst bâşed mihrâb yâr
	3	4	Ü	37	Hod râ çü demî zi yâr hurrem yâbî yâr
	3	4	Ü	38	Der ömr nasîb-i hîş an dem yâbî yâr
	3	4	Y	39	Zinhâr tü zâyî ' ne-künî an dem râ yâr
	3	4	V	40	Zîrâ ki çünan demî diger kem yâbî yâr

Tablo 56 Uşşak Mevlevî Âyini 3.Selâm 4.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Uşşak âyinin 3. Selâmının 4. Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan müsemmen bir şarkı formu görülmüştür. Formun sonundaki terennüm takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir.

Âyin	Selâm	Form (şarkı)	Beste Rumuzu	Güfte Rumuzu	Güfte
UŞŞAK ÂYİN-İ ŞERİFİ (Bestekârı: Nâyî Osman Dede, v.1142/1729)	3	5	Z	41	Derhâ heme besteend illâ der-i tü
	3	5	A2	42	Tâ reh ne-bered garîb illâ ber-i tü
	3	5	Z	41	Derhâ heme besteend illâ der-i tü
	3	5	B2	42	Tâ reh ne-bered garîb illâ ber-i tü
	3	5	C2	43	Ey der kerem ü izzet ü nûr-efşânî âh
	3	5	C2	44	Hurşîd ü meh ü sitâregân çâker-i tü
	3	5	T ₁₀	t ₉	Yâr yüreğim yâr, gel gör ki neler var
	3	5	D	45	Der kûy-i harâbât me-râ aşk keşan kerd
	3	5	E	46	V'an dil-ber-i ayyâr me-râ did ü nişan kerd
	3	5	D	47	Men der pey-i an dil-ber-i ayyâr bi-reftem
	3	5	E	48	Ô rûy-i hod an lahza zi men bâz nihan kerd
	3	5	D	49	Sultân-ı arefnâk büdeş mahrem-i esrâr
3	5	E	50	An sırr-ı tecellî-i ezel cümle beyan kerd	

Tablo 57 Uşşak Mevlevî Âyini 3.Selâm 5.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Uşşak âyinin 3. Selâmının 4. Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan 1 adet murabbâ, 1 adet de Müsennâ şarkı formu görülmüştür.

Âyin	Selâm	Form (şarkı)	Beste Rumuzu	Güfte Rumuzu	Güfte
UŞŞAK ÂYİN-İ ŞERİFİ (Bestekârı: Nâyî Osman Dede, v.1142/1729)	4	1	İ	17	Sultân-ı menî sultân-ı menî
	4	1	J	18	Ender dil ü cân îmân-ı menî
	4	1	K	19	Der men bi-demî men zinde şevem
	4	1	L	20	Yek cân çi şevved sad cân-ı menî

Tablo 58 Uşşak Mevlevî Âyini 4.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Uşşak âyinin 4.Selâmında zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür.

3.8. Çargâh Mevlevî Âyini

Bestekâr: Nâyî Osman Dede, v.1142/1729)

Âyin	Selâm	Form (Kâr)	Beste Rumuzu	Güfte Rumuzu	Güfte
ÇARGÂH ÂYİN-İ ŞERİFİ (Bestekâr: Nâyî Osman Dede, v.1142/1729)	1	1	A	1	Âteş ne-zened der dil-i mâ illâ hû
	1	1	A	2	Kûteh ne-küned menzil-i mâ illâ hû
	1	1	B	3	Ger âlemiyan cümle tabîban bâşend
	1	1	T ₁	t ₁	Cân-ı men vâý, hey yâr, hey dost, hey yâr
	1	1	A	4	Hallî ne-küned müşkil-i mâ illâ hû
	1	1	C	5	Bâ an ki ez peyvestegî men aşk geştem aşk men
	1	1	D	6	Bîgâne mî bâşem çünin bâ aşk ez dest-i fiten
	1	1	T ₂	t ₂	Hey yâr, hey dost
	1	1	E	7	İmrûz semâast ü müdâ mest ü sakâyî
	1	1	T ₃	t ₃	cân-ı men vâý
	1	1	E	8	Gerdan şüde ber cem' kadehhâ-yı atâyî
	1	1	T ₃	t ₃	cân-ı men vâý
	1	1	F	9	Fermân-i sakallâh resîdest bi-nûşîd
	1	1	T ₄	t ₂	Hey yâr, hey dost
	1	1	E	10	İn ten heme can şevk zi ihvân-ı safâyî
	1	1	G	11	Bi-yâyîd bi-yâyîd ki dil-dâr resîdest
	1	1	T ₅	t ₄	Hey sultân-ı men
	1	1	G	12	Bi-yâyîd bi-yâyîd ki gülzâr demîdest
	1	1	T ₆	t ₅	Hey sultân-ı men, hey hünkâr-ı men, hey rânâ-(y)ı men, hey makbûl-i men vâý, hey cânım vâý, hey mîrim vâý
	1	1	Ğ	13	Sûre-i Ve'l-leyli dîdem vasf-ı gîsû-yi şümâst
	1	1	T ₇	t ₆	hey rânâ-(y)ı men
	1	1	Ğ	14	Ve'd-duhâ handem serâser nüsha-i rûy-i şümâst
	1	1	T ₇	t ₆	hey rânâ-(y)ı men
	1	1	H	15	Âyet âyet tâ be süy-i kâbe kavseyn âmedem
	1	1	T ₈	t ₆	hey rânâ-(y)ı men
	1	1	Ğ	16	Çün nazar kerdem bi-dîdem tâ ki ebrû-yi şümâst
	1	1	T ₇	t ₆	hey rânâ-(y)ı men
	1	1	G	11	Bi-yâyîd bi-yâyîd ki dil-dâr resîdest
	1	1	T ₅	t ₄	Hey sultân-ı men
	1	1	G	12	Bi-yâyîd bi-yâyîd ki gülzâr demîdest
1	1	T ₆	t ₅	Hey sultân-ı men, hey hünkâr-ı men, hey rânâ-(y)ı men, hey makbûl-i men vâý, hey cânım vâý, hey mîrim vâý	
1	1	C	5	Bâ an ki ez peyvestegî men aşk geştem aşk men	
1	1	D	6	Bîgâne mî bâşem çünin bâ aşk ez dest-i fiten	
1	1	T ₉	t ₇	Hey sultân-ı men, hey hünkâr-ı men, hey makbûl-i men vâý	

Tablo 59 Çargâh Mevlevî Âyini .1Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Çargâh Âyinin 1.Selâmında, güfte-lahin birliğinden yola çıkılarak yapılan değerlendirmede, bend-i evvelinde;

“Âteş ne-zened der dil-i mâ illâ hû
 Kûteh ne-küned menzil-i mâ illâ hû
 Ger âlemiyan cümle tabîban bâşend
 Hallî ne-küned müşkil-i mâ illâ hû
 Bâ an ki ez peyvestegî men aşk geştem aşk men
 Bîgâne mî bâşem çünin bâ aşk ez dest-i fiten”

mısralarından oluşan müseddes bir şarkı, bend-i sânisinde;

“İmrûz semâast ü müdâmet ü sakâyî
 Gerdan şüde ber cem‘ kadehhâ-yı atâyî
 Fermân-i sakallâh resîdest bi-nûşîd
 İn ten heme can şevk zi ihvân-ı safâyî”

mısralarından oluşan murabbâ besteye benzer bir yapı, bend-i miyanhânesinde;

“Bi-yâyîd bi-yâyîd ki dil-dâr resîdest
 Bi-yâyîd bi-yâyîd ki gülzâr demîdest
 Sûre-i Ve’l-leyli dîdem vasf-ı gîsû-yi şümâst
 Ve’d-duhâ handem serâser nüsha-i rûy-i şümâst
 Âyet âyet tâ be sûy-i kâbe kavseyn âmedem
 Çün nazar kerdem bi-dîdem tâ ki ebrû-yi şümâst”

mısralarından oluşan 1 müseddes şarkı, bend-i karârın da da;

“Bi-yâyîd bi-yâyîd ki dil-dâr resîdest
 Bi-yâyîd bi-yâyîd ki gülzâr demîdest
 Bâ an ki ez peyvestegî men aşk geştem aşk men
 Bîgâne mî bâşem çünin bâ aşk ez dest-i fiten”

mısrarlarından oluşan nakış murabbâ besteye benzer bir yapı bulunan 8+2 beyitten müretteb müsemmen bir kâr formu görülmüştür. Her bendin arasındaki lafzi terennümler, bölümler arasındaki rabıtâyı sağlamış ve takiben gelecek olan bölüme hazırlık yapmıştır.

Formlar kendi içlerinde müstakilen değerlendirilebilme durumunda olsalar da, sözlü eserlerin değerlendirilmelerinde asolan unsurun güfte-lahin birliğinin olduğu düşünülürse, kâfiye-redif-lahin uyumundan ve de terennüm yapılarından yola çıkarak, bu 10 beytin tamâmının bir eser olarak değerlendirilmeleri gerektiği ve formun 8+2 beyitten müretteb, müsemmen bir kâr formuyla benzerlik gösterdiği düşünülmektedir

Âyin	Selâm	Form (şarkı)	Beste Rumuzu	Güfte Rumuzu	Güfte
ÇARGÂH ÂYİN-İ ŞERİFİ	2	1	I	17	Sultân-ı menî sultân-ı menî,
	2	1	İ	18	Ender dil_ü cân_îmân-ı menî
	2	1	I	19	Der men bi-demî men zinde şevem
	2	1	İ	20	Yek cân çi şevved sad cân-ı menî
	2	1	J	21	Ey Aşıkân ey Aşıkân men hâk râ gevher künem
	2	1	K	22	Ey mutribân ey mutribân deff-i şümâ pür-zer künem
	2	1	T ₉	t ₈	Zâlim yâr, Âh mîrim

Tablo 60 Çargâh Mevlevî Âyini 2.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Çargâh Âyinin 2. Selâmında kendi içerisinde zemin-meyân ve karar bölümlerinden oluşan müseddes bir şarkı formu görülmüştür. Lafzî terennüm formu bozmamakla beraber meyân'a geçiş ve karar hissi kuvvetlendirme maksadını taşımaktadır.

Âyin	Selâm	Form (şarkı)	Beste Rumuzu	Güfte Rumuzu	Güfte
ÇARGÂH ÂYİN-İ ŞERİFİ (Bestekârı: Nâyî Osman Dede, v.1142/1729)	3	1	K ₂	21	Hey Ey şehd-nüşîn-i lebet çeşmem
	3	1	K ₂	22	Hey pâk ez heme âlûdegî
	3	1	L	23	Hey Bin'şin ki tâ bâz îsted
	3	1	K ₂	24	çeşmem zi hun-pâlûdegî

Tablo 61 Çargâh Mevlevî Âyini 3.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Çargâh âyinin 3. Selâm'ın 1. Bölümünde kendi içerisinde zemin-meyân ve karar bölümlerinden oluşan bir şarkı formu görülmüştür.

Bu bölümde bestekâr'ın esâsen bir beyit olan güfteyi ikiye katlayarak,

“Ey şehd-nûşîn-i lebet/ pâk ez heme âlûdegî
Bin’şin ki tâ bâz îsted /çeşmem zi hun-pâlûdegî”

4 mısra hâline getirerek murabba bir şarkı yaptığımı görmekteyiz.

Bölümün sonundaki aksak semâi usûlündeki terennüm gelecek bölümün usûl ve de makâm’ına hazırlık maksadı ile yapılmıştır.

Âyin	Selâm	Form (şarkı)	Beste Rumuzu	Güfte Rumuzu	Güfte
ÇARGÂH ÂYİN-İ ŞERİFİ (Bestekâri: Nâyî Osman Dede,	3	2	M	25	Ey ki hezâr_âferîn bû nice sultân_olur
	3	2	N	26	Kûlı olan kîşiler husrev ü hâkân_olur
	3	2	M	27	Her ki bu gün Vêled’ê înanuben yüz sürê
	3	2	N	28	Yoksul_ise bây_olur bây_ise sultân_olur

Tablo 62 Çargâh Mevlevî Âyini 3.Selâm 2.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Çargâh Âyinin 3. Selâmının 2. Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür. Formun sonundaki terennüm takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir. Güfte içerisindeki ”âh cânım ve amân” lafızları terennüm olarak değil, güftenin aslı unsuru olarak telakki edilmiştir.

Âyin	Selâm	Form (şarkı)	Beste Rumuzu	Güfte Rumuzu	Güfte
ÇARGÂH ÂYİN-İ ŞERİFİ (Bestekâri: Nâyî Osman Dede,	3	3	O	29	În hâne ki peyveste der ô çeng u çeğânest
	3	3	O	30	Ez hâce bi-pürsîd ki in hâne çi hânest
	3	3	Ö	31	Çün rûz-i kıyâmet ki kesî râ ser-i kes nîst
	3	3	O	32	Ez zevk ne-dânîst ü fülânîst ü fülânîst
	3	3	T ₁₀	t ₉	Âh yâr-i men, dost yâr-i men vây

Tablo 63 Çargâh Mevlevî Âyini 3.Selâm 3.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Çargâh Âyinin 3. Selâmının 3. Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür.

Âyin	Selâm	Form (şarkı)	Beste Rumuzu	Güfte Rumuzu	Güfte
ÇARGÂH ÂYİN-İ ŞERİFİ (Bestekâri: Nâyî Osman Dede, v.1142/1729)	3	4	P	33	Biş’nev tü zi ney çihâ çihâ mî gûyed
	3	4	P	34	Esrâr-ı nühüfte kibriyâ mî gûyed
	3	4	R	35	Ruh zerd derun tehî vü ser dâde be bâd
	3	4	S	36	Bî-nutk-ı zeban Hudâ Hudâ mî gûyed
	3	4	P	37	Mevlâye ene’t-tâibü mimmâ selefâ
	3	4	R	38	Hel yukbelü özrü âşıkın kad telefâ
	3	4	R	39	În kâne nedâmetî sudûden ve cefâ
	3	4	S	40	Mevlâye afallâhu afallâhu afâ

	3	4	Ş	41	Bâz resîdîm zi mey-hâne mest
	3	4	U	42	Bâz rehîdîm zi bâlâ vü pest yâr-i yâr
	3	4	T ₁₁	t ₁₀	Âh yâr-i men, yâr-i merâ dost yâr-i men vây

Tablo 64 Çargâh Mevlevî Âyini 3.Selâm 4.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Çargâh Âyinin 3. Selâmının 4. Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan 1 adet muaşşer bir şarkı formu görülmüştür.

Âyin	Selâm	Form (şarkı)	Beste Rumuzu	Güfte Rumuzu	Güfte
ÇARGÂH ÂYİN-İ ŞERİFİ (Bestekârı: Nâyî Osman Dede, v.1142/1729)	3	5	Ü	43	Bâz ez an kûh-i kâf âmed ankâ-yi aşk
	3	5	Ü	44	Bâz ber âmed zi can na'ra-i heyhâ-yi aşk
	3	5	Ü	45	Aşk nidâ-yi bülend kerd be âvâz-i pest
	3	5	Ü	46	K'ey dil-i bâlâ niger der kad-i bâlâ-yi aşk
	3	5	T ₁₂	t ₁₁	Yâr yüreğim, gör ki neler var
	3	5	V	47	Kücâst mutrib-i dil tâ zi na'rehâ-yi salâ
	3	5	Y	48	Der efkened dem-i ô der hezâr ser sevdâ
	3	5	V	49	Çü âfitâb-ı cemâlet ber âmed ez meşrik
	3	5	Y	50	Zi zerre zerre şinîdem ki ni'me mevlânâ

Tablo 65 Çargâh Mevlevî Âyini 3.Selâm 5.Bölüm

Değerlendirme ve yorum:Çargâh Âyinin 3. Selâmının 5. Bölümünde, kendi içerisinde zemin-meyân ve karar bölümlerinden oluşan 1 adet müsemmen bir şarkı formu görülmüştür.

Âyin	Selâm	Form (şarkı)	Beste Rumuzu	Güfte Rumuzu	Güfte
ÇARGÂH ÂYİN-İ ŞERİFİ (Bestekârı: Nâyî Osman Dede, v.1142/1729)	4	1	I	17	Sultân-ı menî sultân-ı menî
	4	1	İ	18	Ender dil ü can îmân-ı menî
	4	1	I	19	Der men bi-demî men zinde şevem
	4	1	İ	20	Yek cân çi şevved sad cân-ı menî

Tablo 66 Çargâh Mevlevî Âyini 4.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum:Çargâh Âyinin 4.Selâmında zemin, meyân ve karar bölümlerinden oluşan bir şarkı formu görülmüştür

3.9. Hicâz Mevlevî Âyini

Bestekâr: Nâyî Osman Dede, v.1142/1729

ÂYİN	SELÂM	FORM (Kâr)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
HİCAZ ÂYİN-İ ŞERİFİ	1	1	A	1	Yâ men livâu aşkîke lâ zâle âliyâ
	1	1	T ₁	t ₁	Yâr hey sultân-ı men vây
	1	1	A	2	Kad hâbe men yekünü mine'l-aşkı hâliyâ

1	1	T ₂	t ₁	Yâr hey sultân-ı men vâý
1	1	B	3	Nâdâ nesîmü aşkîke fî enfûsi'l-verâ
1	1	T ₁	t ₁	Yâr hey sultân-ı men vâý
1	1	A	4	Ahyâkümü celâliyye celle celâliyâ
1	1	T ₂	t ₁	Yâr hey sultân-ı men vâý,hünkâr-ı men dost, râñâ'ı ı men vâý, hey sultân-ı men vâý, yâr ı yâr
1	1	C	5	Kurretü'l-ayn-i menî ez can belî,yâr-i yâr
1	1	t ₂	t ₂	Yâr-i yâr
1	1	D	6	Mâh-ı bedrî gird-i mâ gerdan belî,
1	1	t ₃	t ₂	yâr-i yâr
1	1	C	7	Sad hezâran âferin ber rûy-i tü,
1	1	T ₂	t ₂	yâr-i yâr
1	1	D	8	Mî fristed hûri vü rıdvan belî,
1	1	T ₃	t ₂	yâr-i yâr
1	1	E	9	Samt u cû u seher ü uzlet ü zıkr-i be-devâm
1	1	T ₄	t ₃	yâr murâd-ı men
1	1	E	10	Nâ-temâmân-ı cihan râ bi-küned kâr-ı temâm
1	1	T ₄	t ₃	yâr murâd-ı men
1	1	F	11	Asl-ı in cümle kemâlât be-cüz mürşid nîst
1	1	T ₅	t ₃	yâr murâd-ı men
1	1	G	12	Sadr-ı sâhib-dil ü kâmil-sıfat ü bahr-âşâm
1	1	T ₆	t ₃	yâr murâd-ı men
1	1	Ğ	13	Şevk-i hayâl-i döst tenim cânı cân ider
1	1	T ₇	t ₄	Hey cân-ı men
1	1	H	14	Sûd ü ziyân ü zevk ü gamı bî-nişân ider
1	1	T ₈	t ₄	Hey cân-ı men
1	1	H	15	Gâhî tebessüm ile selâmı temâm-i nâz
1	1	T ₈	t ₄	Hey cân-ı men
1	1	H	16	Aşk âşinâyê secdeye âyet beyân ider
1	1	T ₈	t ₄	Hey cân-ı men
1	1	H	17	Bir tâb var ki şu'le-i ruhsâr-ı yârda
1	1	I	18	Cibrîli aşk lem'asına dîdebân ider
1	1	T ₇	t ₄	Hey cân-ı men
1	1	İ	19	Dâdendem ezel secde ber-i rûy-i sanem râ
1	1	T ₇	t ₅	Hey makbûl-i men
1	1	İ	20	Ber bâm-i felek bürdem ez an rûy alem râ
1	1	T ₇	t ₅	Hey makbûl-i men
1	1	J	21	Mu'ciz bi-nümâ ez leb-i la'let çü Mesîhâ
1	1	T ₇	t ₅	Hey makbûl-i men
1	1	İ	22	Tâ zinde küñî mürde-i sad-sâle-i gam râ
1	1	T ₇	t ₆	Hey makbûl-i men,hey sultân-ı men, hünkâr-ı men,yâr ihsân meded,Gufrân meded vâý, hey sultân-ı men vâý

Tablo 67 Hicaz Mevlevî Âyini 1.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Hicâz Âyinin 1.Selâmının 1 bölümünde güfte-lahin birliğinden yola çıkılarak yapılan değerlendirmede, bend-i evvelinde;

“Yâ men livâu aşkike lâ zâle âliyâ
Kad hâbe men yekûnü mine'l-aşkî hâliyâ
Nâdâ nesîmü aşkike fî enfüsi'l-verâ
Ahyâkümû celâliyye celle celâliyâ”

mısralarından oluşan murabbâ besteye benzer bir yapı, bend-i sânisinde ;

“Kurretü'l-ayn-i menî ez can belî
Mâh-ı bedrî gird-i mâ gerdan belî
Sad hezâran âferin ber rûy-i tü
Mî firisted hûri vü rıdvân belî”

mısralarından oluşan nakış murabbâ besteye benzer bir yapı, bend-i miyânhânesinde;

“Samt u cû u seher ü uzlet ü zikr-i be-devâm
Nâ-temâmân-ı cihan râ bi-küned kâr-ı temâm
Asl-ı in cümle kemâlât be-cüz mürşid nîst
Sadr-ı sâhib-dil ü kâmil-sıfat ü bahr-âşâm”

mısralarından oluşan nakış murabbâ besteye benzer bir yapı,

“Şevk-i hayâl-i döst benim cânı cân ider
Sûd ü ziyân ü zevk ü gamı bî-nişân ider
Gâhî tebessüm ile selâmı temâm-i nâz
Aşk âşinâye secdeye âyet beyân ider
Bir tâb var ki şu'le-i ruhsâr-ı yârda
Cibrîli aşk lem'asına dîdebân ider”

mısralarından oluşan 1 müseddes şarkı, bend-i kararında ;

“Dâdendem ezel secde ber-i rûy-i sanem râ
Ber bâm-i felek bürdem ez an rûy alem râ
Mu'ciz bi-nümâ ez leb-i la'let çü Mesîhâ

Tâ zinde künî mürde-i sad-sâle-i gam râ”

mısrarlarından oluşan nakış murabbâ besteye benzer bir yapı bulunan 8+3 beyitten müretteb zeylli müsemmen bir kâr formu görülmüştür. Bölümler arasındaki râbita lafzî terennümlerle sağlanmıştır.

Formlar kendi içlerinde müstakilen değerlendirilebilme durumunda olsalar da, sözlü eserlerin değerlendirilmelerinde aslolan unsurun güfte-lahin birliğinin olduğu düşünülürse , kâfiye-redif-lahin uyumundan ve de terennüm yapılarından yola çıkarak, bu 11 beytin tamâmının bir eser olarak değerlendirilmeleri gerektiği ve formun 8+3 beyitten müretteb, müsemmen bir kâr formuyla benzerlik gösterdiği düşünülmektedir

Âyî n	Selâm	Form (şarkı)	Beste Rumuzu	Güfte Rumuzu	Güfte
HİCÂZ ÂYİN-İ ŞERİFİ (Bestekârı: Nâyî Osman)	2	1	J	21	Sultân-ı menî sultân-ı menî
	2	1	K	22	Ender dil ü can îmân-ı menî
	2	1	J	23	Der men bi-demî men zinde şevem
	2	1	K	24	Yek cân çi şevved sad cân-ı menî
	2	1	J	25	Âh Ey âşıkân ey âşıkân an kes ki bîned rûy-i ô
	2	1	L	26	Şûrîde gerded akl-i ô âşûfte gerded hûy-i ô
	2	1	T ₁₃	t ₇	Zâlim yâr, Âh mîrim

Tablo 68 Hicaz Mevlevî Âyini 2.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Hicâz Âyinin 2. selâmında tam olarak zemin-meyân ve karardan oluşan müseddes bir şarkı formu görülmüştür. Sonunda ilâve edilen kısa terennüm lafzî karar hissini kuvvetlendiren bir yeden cümle vazifesi görmüştür.

Âyî n	Selâm	Form (şarkı)	Beste Rumuzu	Güfte Rumuzu	Güfte
HİCÂZ ÂYİN-İ ŞERİFİ (Bestekârı: Nâyî Osman Dede, v.1142/1729)	3	1	M	27	Hüsn yekî hasen yekî yâr yekî sühan yekî
	3	1	M	28	Rûh yekî beden yekî yâr yekî sühan yekî
	3	1	N	29	Yâr-ı dil-i hazin yekî tâ dem-i âteşin yekî
	3	1	M	30	Milket-i aşk u din yekî yâr yekî sühan yekî
	3	1	M	31	Ayn-ı heme ayan yekî mâni-i her beyan yekî
	3	1	M	32	Zikr-i dil ü zeban yekî yâr yekî sühan yekî
	3	1	N	33	Aşk u melâetem yekî sakm u selâmetem yekî
	3	1	M	34	Men' ü melâmetem yekî yâr yekî sühan yekî

Tablo 69 Hicaz Mevlevî Âyini 3.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Hicâz Âyinin 3. Selâmının 1. Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür. Formun sonundaki terennüm tâkîben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
HICAZ ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Nâyî Osman)	3	2	O	32	Ey ki hezâr âferin, âh, bu nice sultân olur
	3	2	Ö	36	Kulu olan kişiler cânım, hüsrev ü hâkân olur
	3	2	O	37	Her ki bugün Veled'e, âh, inanuben yüz süre
	3	2	Ö	38	Yoksul ise bây olur cânım, bây ise sultân olur

Tablo 70 Hicaz Mevlevî Âyini 3.Selâm 2.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Hicâz Âyinin 3. Selâmının 2. Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür. Formun sonundaki terennüm takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir. Güfte içerisindeki "âh cânım ve amân" lafızları terennüm olarak değil, güftenin aslî unsuru olarak telakki edilmiştir.

Âyin	Selâm	Form (şarkı)	Beste Rumuzu	Güfte Rumuzu	Güfte
HICAZ ÂYİN-İ ŞERİFİ (Bestekârı: Nâyî Osman Dede, v.1142/1729)	3	3	P	39	Ey subh-i saâdet zi cebîn-i tü hüveydâ
	3	3	R	40	An hüsn çi hüsne tekaddes ve Teâlâ
	3	3	S	41	An cây ki cismest be küllî heme ismest
	3	3	Ş	42	An cây ki cânest ne ism ü ne müsemmâ
	3	3	T ₁₄	t ₈	Âh yâr-i men yâr âh yâr i men yâr-i merâ dost yâr-i men vây

Tablo 71 Hicaz Mevlevî Âyini 3.Selâm 3.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Hicaz âyinin 3. Selâmı'nın 3. bölümünde; kendi içerisinde dönüşlü olmak üzere, zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür. Formun sonundaki terennüm formu bozmayıp karar hissini kuvvetlendirmekle beraber, takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir.

Âyin	Selâm	Form (şarkı)	Beste Rumuzu	Güfte Rumuzu	Güfte
HICAZ ÂYİN-İ ŞERİFİ (Bestekârı: Nâyî)	3	4	U	43	Çün bende neî nidâ-yi şâhî mî zen yâr
	3	4	U	44	Tîr-i nazâr an-çünan ki hâhî mî zen yâr
	3	4	Ü	45	Çün ez hod u gayr-i hod müselleme geştî yâr
	3	4	Ü	46	Bî-hod bi-nişin kûs-i ilahî mî zen yâr
	3	4	V	47	Men bâ tü çünânem ey nigâr-i Hotenî

	3	4	V	48	K'ender galatam ki men tem yâ tu meni
	3	4	Y	49	Ni men menem  ni tu tuyi ni tu meni yâr-i yâr
	3	4	V	50	Hem men menem  hem tu tuyi hem tu meni

Tablo 72 Hicaz Mevlevi Âyini 3.Selâm 4.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Hicaz âyinin 3. Selâmı'nın 4. bölümünde; zemin-meyan ve karardan oluşan müsemmen bir şarkı formu görülmüştür. Formun sonundaki terennüm takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir.

Âyin	Selâm	Form (şarkı)	Beste Rumuzu	Güfte Rumuzu	Güfte
HICAZ ÂYIN-I ŐERFI (Bestekârı:	3	5	Z	51	Mevlâye ene't-tâibu mimmâ selefâ
	3	5	A ₂	52	Hel yukbel zr âşıkn kad telefâ
	3	5	B ₂	53	n kâne nedâmeti sudden ve cef
	3	5	C ₂	54	Mevlâye afallâhu afallâhu afâ

Tablo 73 Hicaz Mevlevi Âyini 3.Selâm 5.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Hicaz âyinin 3. Selâmı'nın 5. bölümünde; kendi içerisinde dönüşlü olmak üzere, zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür. Őarkının devamında takibeden bölüme hazırlık olmak üzere bir terennüm ilave edildiği görülmüştür.

Âyin	Selâm	Form (şarkı)	Beste Rumuzu	Güfte Rumuzu	Güfte
HICAZ ÂYIN-I ŐERFI	3	6	D ₂	55	Kücâst mutrib-i dil tâ zi na'rehâ-yi salâ
	3	6	E ₂	56	Der efkened dem-i  der hezâr ser sevdâ
	3	6	D ₂	57	 âfitâb-i cemâlet ber âmed ez meşrik
	3	6	E ₂	58	Zi zerre zerre şinîdem ki ni'me mevlânâ

Tablo 74 Hicaz Mevlevi Âyini 3.Selâm 6.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Hicaz âyinin 3. Selâmı'nın 6. bölümünde; kendi içerisinde dönüşlü olmak üzere, zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür.

Âyin	Selâm	Form (şarkı)	Beste Rumuzu	Güfte Rumuzu	Güfte
HICAZ ÂYIN-I ŐERFI (Bestekârı: Nâyi Osman Dede,	4	1	F ₂	21	Sultân- men sultân- men
	4	1	G ₂	22	Ender dil  can îmân- men
	4	1	F ₂	23	Der men bi-demi men zinde şevem
	4	1	G ₂	24	Yek cân i şeved sad cân- men
	4	1	T ₁₅	t ₉	Âh mân- men

Tablo 75 Hicaz Mevlevi Âyini 4.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Hicaz âyinin 4.Selâmında, kendi içerisinde dönüşlü olmak üzere, zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür.

3.10. Nühüft Mevlevî Âyini

Bestekâr: Eyyübî Hüseyin Dede, v.1276/1859'dan sonra

ÂYİN	SELÂM	FORM (Kâr)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
NÜHÜFT ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Eyyübî Hüseyin Dede, v.1276/1859'dan sonra)	1	1	A	1	Mâ râ reh-i dîgerest birun zi cihât
	1	1	T ₁	t ₁	Yâr-i hey sultân-ı men
	1	1	B	2	Menzil ne-künîm hiç der şeh-r-i sıfât
	1	1	T ₂	t ₁	Yâr-i hey sultân-ı men
	1	1	C	3	Mâ zâde-i zâtım ü ber-i zât revîm
	1	1	T ₁	t ₁	Yâr-i hey sultân-ı men
	1	1	D	4	Ber reften-i yâr şüd zi yâran salavât
	1	1	T ₃	t ₂	Yâr hey sultân-ı men, yâr yüreğim, del ciğerim, görki neler var, yâre haber var
	1	1	E	5	İlticâ-yi mâ be şâh-ı evliyâst
	1	1	T ₄	t ₁	Yâr hey sultân-ı men
	1	1	E	6	Z'an ki nûreş müştak ez nûr-i Hudâst
	1	1	T ₄	t ₁	Yâr hey sultân-ı men
	1	1	F	7	Ey ki dârî dîde-i rûşen bi-bin
	1	1	T ₅	t ₁	Yâr hey sultân-ı men
	1	1	F	8	Cism ü cânêş cism ü cân-ı Mustafâst
	1	1	T ₄	t ₁	Yâr hey sultân-ı men
	1	1	G	9	Ey zi Hindistân-ı zülfet reh-zenan ber hâste
	1	1	T ₆	t ₁	Yâr hey sultân-ı men
	1	1	Ğ	10	Na're ez meydân-ı merd ü ez zenan ber hâste
	1	1	T ₆	t ₁	Yâr hey sultân-ı men
	1	1	H	11	Cûyhâ-yi şîr ü mey pünhan revan kerde zi can
	1	1	T ₇	t ₁	Yâr hey sultân-ı men
	1	1	I	12	V'ez meânî sâkiyân-ı hemçü can ber hâste
	1	1	T ₆	t ₁	Yâr hey sultân-ı men
	1	1	G	13	Âteş-i ruhsâr-ı tü der bîşe-i canhâ zede
	1	1	T ₆	t ₁	Yâr hey sultân-ı men
1	1	Ğ	14	Dûd-i canhâ ber şüde heft âsüman ber hâste	
1	1	T ₆	t ₁	Yâr hey sultân-ı men	
1	1	H	15	Şems-i Tebrîzî çü kân-ı aşk-ı bâkî râ nümûd	
1	1	T ₇	t ₁	Yâr hey sultân-ı men	

	1	1	I	16	Hûn-i dil yâkûtvâr ez aks-i an ber hâste
	1	1	T ₆	t ₁	Yâr hey sultân-ı men

Tablo 76 Nühüft Mevlevî Âyini 1.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Nühüft Âyinin 1.Selâmının 1 bölümünde güfte-lahin birliğinden yola çıkılarak yapılan değerlendirmede, bend-i evvelinde;

“Mâ râ reh-i dîgerest birun zi cihât
Menzil ne-künîm hîç der şehri-sıfât
Mâ zâde-i zâtîm ü ber-i zât revîm
Ber reften-i yâr şüd zi yâran salavât”

mısralarından oluşan nakış murabbâ besteye benzer bir yapı, bend-i miyânhânesinde;

“İlticâ-yi mâ be şâh-ı evliyâst
Z’an ki nûreş müştak ez nûr-i Hudâst
Ey ki dârî dîde-i rûşen bi-bin
Cism ü câneş cism ü cân-i Mustafâst”

mısralarından oluşan nakış murabbâ besteye benzer bir yapı, bend-i karârında da aynı lahni tekrar eden ve

“Ey zi Hindistân-ı zülfet reh-zenan ber hâste
Na’re ez meydân-ı merd ü ez zenan ber hâste
Cûyhâ-yi şîr ü mey pünhan revan kerde zi can
V’ez meânî sâkiyân-ı hemçü can ber hâste
Âteş-i ruhsâr-ı tû der bîşe-i canhâ zede
Dûd-i canhâ ber şüde heft âsüman ber hâste
Şems-i Tebrîzî çü kân-i aşk-ı bâkî râ nümûd
Hûn-i dil yâkûtvâr ez aks-i an ber hâste”

mısralarından oluşan 1 murabbâ şarkı formu bulunan 6+4 beyitten müretteb zeylli müseddes bir kâr formu görülmüştür.

Formlar kendi içlerinde müstakilen değerlendirilebilme durumunda olsalar da, sözlü eserlerin değerlendirilmelerinde aslolan unsurun güfte-lahin birliğinin olduğu

düşünülürse , kâfiye-redif-lahin uyumundan ve de terennüm yapılarından yola çıkarak, bu 10 beytin tamâmının bir eser olarak değerlendirilmeleri gerektiği ve formun 6+4 beyitten müretteb, müseddes bir kâr formuyla benzerlik gösterdiği düşünülmektedir.

Âyin	Selâm	Form (şarkı)	Beste Rumuzu	Güfte Rumuzu	Güfte
NÜHÜFT ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Eyyübî Hüseyin Dede, v.1276/1859'dan sonra)	2	1	İ	17	Sultân-ı menî sultân-ı menî
	2	1	J	18	Ender dil ü can îmân-ı menî
	2	1	İ	19	Der men bi-demî men zinde şevem
	2	1	J	20	Yek cân çi şevved sad cân-ı menî
	2	1	T ₈	t ₃	Âh îman-ı meni
	2	1	K	21	Ez Şems-i Tebrîzî eger bâde resed mestem küned dost
	2	1	L	22	Men lâübâlvâr hod üstün-i keyvan biş'kenem
	2	1	T ₉	t ₄	Âh zâlim yâr, mîrim

Tablo 77 Nühüft Mevlevî Âyini 2.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Nühüft âyinin 2. Selâmında kendi içerisinde zemin-meyân ve karar bölümlerinden oluşan müseddes bir şarkı formu görülmüştür.

Âyin	Selâm	Form ((şarkı)	Beste Rumuzu	Güfte Rumuzu	Güfte
NÜHÜFT ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Eyyübî Hüseyin Dede, v.1276/1859'dan sonra)	3	1	M	23	Aşıkân der kûy-i cânân es-salâ
	3	1	T ₁₀	t ₅	Belî yâr-i men
	3	1	M	24	Sûy-i an hurşid-i tâbân es-salâ
	3	1	T ₁₁	t ₅	Belî yâr-i men
	3	1	N	25	Şems-i Tebrîzî zi bâlâ-yi felek
	3	1	T ₁₀	t ₅	Belî yâr-i men
	3	1	M	26	Her zamânî mî keşed hân es-salâ

Tablo 78 Nühüft Mevlevî Âyini 3.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum:Nühüft âyinin 3. Selâmının 1. Bölümünde tam bir murabbâ beste formu tesbit edilmiştir. Saz terennümü takiben gelecek bölümün makam ve usûlüne hazırlık maksadı ile yapılmıştır.

Âyin	Selâm	Form (şarkı)	Beste Rumuzu	Güfte Rumuzu	Güfte
NÜHÜFT ÂYİN-İ ŞERİFİ	3	2	O	27	Ey ki hezâr âferin, Âh , bu nice sultân olur
	3	2	Ö	28	Kulu olan kişiler, cânım, hüsrev ü hâkân olur
	3	2	O	29	Her ki bugün Veled'e, Âh, inanuben yüz süre Âh
	3	2	Ö	30	Yoksul ise bây olur, cânım, bây ise sultân olur

Tablo 79 Nühüft Mevlevî Âyini 3.Selâm 2.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Nühüft âyinin 3. Selâmı'nın 2. bölümünde; kendi içerisinde, zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür. Şarkının devamında takibeden bölüme hazırlık olmak üzere bir terennüm ilave edildiği görülmüştür. Güftedeki Âh ve cânım kelimeleri terennüm gibi görünse de, lahin insicâmından yola çıkılarak güfte gibi telakki edilmiştir.

Âyin	Selâm	Form (şarkı)	Beste Rumuzu	Güfte Rumuzu	Güfte
NÜHÜFT ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Eyyübî Hüseyin Dede, v.1276/1859'dan)	3	3	P	27	Her can ki ez an dilber-i mâ şâdânest
	3	3	P	28	Peyveste sereş sebz ü lebeş handânest
	3	3	R	29	Endâze-i can nîst çünan lutf ü cemâl
	3	3	P	30	Âheste bi-gûyîm meger cânânest
	3	3	T ₁₂	t ₇	Âh yâr-i men yâr,âh yâr-i men yâr-i merâ dost yâr-i men yâr

Tablo 80 Nühüft Mevlevî Âyini 3.Selâm 3.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Nühüft âyinin 3. Selâmının 3. Bölümünde kendi içerisinde zemin-meyân ve karar bölümlerinden oluşan bir şarkı formu bulunduğu görülmektedir. Saz terennümü tâkibeden bölüme hazırlık maksadı ile yapılmıştır.

Âyin	Selâm	Form (şarkı)	Beste Rumuzu	Güfte Rumuzu	Güfte
NÜHÜFT ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste:)	3	4	S	31	Zehî livâ vü alem lâ ilâhe illallah
	3	4	S	32	Ki zed ber evc kadem lâ ilâhe illallah
	3	4	Ş	33	Bihîşt-i lutf u bülendî hidîv Şemseddin
	3	4	S	34	Zehî şifâ-yi sakam lâ ilâhe illallah

Tablo 81 Nühüft Mevlevî Âyini 3.Selâm 4.Bölüm

Değerlendirme ve yorum:Nühüft âyinin 3. Selâmı'nın 4. Bölümünde tam olarak zemin-meyan ve karardan mürekkebe bir şarkı formu görülmüştür. Saz terennümü tâkibeden bölüme hazırlık maksadı ile yapılmıştır.

Âyin	Selâm	Form (şarkı)	Beste Rumuzu	Güfte Rumuzu	Güfte
NÜHÜFT ÂYİN-İ ŞERİFİ	3	5	U	35	Be zât-ı pâk-i tü yâ Rab be cân-ı pâk-i Resûl
	3	5	Ü	36	Be Çâr-yâr-ı güzîn ü be kurreteyn-i Betûl
	3	5	V	37	Be Âl ü Sahb-ı kirâm ü be Tâbiîn-i izâm
	3	5	Y	38	Me-ran zi dergeh-i lutfet me-râ hazîn ü melûl

Tablo 82 Nühüft Mevlevî Âyini 3.Selâm 5.Bölüm

Nühüft âyinin 3. Selâmı'nın 4. Bölümünde tam olarak zemin-meyan ve karardan mürekkeb bir şarkı formu görülmüştür. Saz terennümü tâkibeden bölüme hazırlık maksadı ile yapılmıştır.

Âyin	Selâm	Form (şarkı)	Beste Rumuzu	Güfte Rumuzu	Güfte
NÜHÜFT ÂYİN-İ ŞERİFİ	3	6	Z	39	Z'an şâh ki ô râ heves-i tabl u alem nîst
	3	6	Z	40	Sevdâ-yi gulâmân ü gam-ı hayl ü haşem nîst
	3	6	A ₂	41	Âşüfte vü şûrîde vü dîvâne şüdestem
	3	6	Z	42	Zîrâ ki be dîvâne vü sermest kalem nîst

Tablo 83 Nühüft Mevlevî Âyini 3.Selâm 6.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Nühüft âyinin 3. Selâmı'nın 6. Bölümünde tam olarak zemin-meyan ve karardan mürekkeb murabbâ bir şarkı formu görülmüştür.

Âyin	Selâm	Form (şarkı)	Beste Rumuzu	Güfte Rumuzu	Güfte
NÜHÜFT ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Eyyübî Hüseyn Dede, v.1276/1859' dan sonra)	4	1	İ	17	Sultân-ı menî sultân-ı menî
	4	1	J	18	Ender dil ü can î mân-ı menî
	4	1	İ	19	Der men bi-demî men zinde şevem
	4	1	J	20	Yek cân çi şevad sad cân-ı menî
	4	1	T ₈	t ₃	Âh îman-ı meni

Tablo 84 Nühüft Mevlevî Âyini 4.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum:Nühüft âyinin 4. Selâmında bir şarkı formu görülmüştür.

3.11. Irak Mevlevî Âyini

Bestekâr: Şeydâ Hâfız Dede, öl.1799

ÂYİN	SELÂM	FORM (Kâr)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
İRAK ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Şeydâ Hâfız Dede, öl.1799)	1	1	A	1	Mâhest ne-mî dânem <u>hurşîd</u> ruhat yâ ne
	1	1	T ₁	t ₁	Hey cân-ı men, hey sultân-ı men
	1	1	A	2	Bu ayrılık oduna cânım nice bir yane
	1	1	T ₁	t ₁	Hey cân-ı men, hey sultân-ı men
	1	1	B	3	Sevdâ-yı ruh-ı Leylî şü d hâsıl-ı mâ haylî
	1	1	T ₂	t ₁	Hey cân-ı men, hey sultân-ı men
	1	1	A	4	Mecnun gibi vâveylî oldum deli dîvâne
	1	1	T ₃	t ₂	Hey cân-ı men, hey sultân-ı men, hey hünkâr-ı men, hey pîrim vâ, hey îhsân meded, hey Gufrân meded hey cânım vâ, hey Subhân meded, yâr yüreğim Yâr, del ciğerim, vâ, gör ki neler var
1	1	C	5	Ey hâlik-ı heft âsüman der andeem feryâd res	

		T ₄	t ₃	Yâr-i hey sultân-ı men
		C	6	V'ey râzık-ı pîr ü civan der andeem feryâd res
1	1	T ₄	t ₃	yâr, yâr-i men
1	1	D	7	Ey kâdir-i her ins ü can dânen-de-i râz ü nihan
		T ₄	t ₃	Yâr-i hey sultân-ı men
		D	8	Dârende-i kevn ü mekân der mandeem feryâd res
1	1	T ₄	t ₃	yâr, yâr-i men
1	1	D	9	Ey nâm-ı tü ber kâm-ı leb hânem tü-râ her rûz u şeb
		T ₄	t ₃	Yâr-i hey sultân-ı men
1	1	D	10	Ey kâr-sâz-ı her sebep der mandeem feryâd res
1	1	T ₅	t ₄	Yâr-i hey sultân-ı men, hey hünkâr-ı men, hey makbûl-i men
1	1	E	11	Düş reftem der meyân i meclis-i sultân-ı hîş
1	1	E	12	Der kef-i sâkî bi-dîdem der sürâhî cân-ı hîş
1	1	F	13	Güfemeş ey cân-ı cân-ı sâkiyan behr-i Hudâ
1	1	E	14	Pür küni peymâneî vü meş'kenî peymân-ı hîş
1	1	T ₆	t ₅	hey sultân-ı men, hey hünkâr-ı men, hey rânâ i men, hey yâr, hey makbûl-i men

Tablo 85 Irak Mevlevî Âyini 1.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Irak Âyinin 1.Selâmının 1 bölümünde güfte-lahin birliğinden yola çıkılarak yapılan değerlendirmede, bend-i evvelinde;

“Mâhest ne-mî dânem hurşîd rahat yâ ne
Bu ayrılık oduna cânım nice bir yane
Sevdâ-yı ruh-ı Leylî şüd hâsıl-ı mâ haylî
Mecnun gibi vâveylî oldum deli dîvâne”

mısralarından oluşan murabbâ besteye benzer bir yapı, bend-i miyânânesinde;

“Ey hâlik-ı heft âsüman der mandeem feryâd res
V'ey râzık-ı pîr ü civan der mandeem feryâd res
Ey kâdir-i her ins ü can dânen-de-i râz ü nihan
Dârende-i kevn ü mekân der mandeem feryâd res
Ey nâm-ı tü ber kâm-ı leb hânem tü-râ her rûz u şeb
Ey kâr-sâz-ı her sebep der mandeem feryâd res”

mısralarından oluşan müseddes şarkı, bend-i karâr'ında da;

“Düş reftem der meyân-i meclis-i sultân-ı hîş
Der kef-i sâkî bi-dîdem der sürâhî cân-ı hîş

Güfemeş ey cân-ı cân-ı sâkiyan behr-i Hudâ
Pür küni peymâneî vü meş'kenî peymân-ı hîş"

mısralarından oluşan 1 murabbâ şarkı formu bulunan ve lazfi terennümle nihâyetlenen, 6+1 beyitten müretteb müseddes bir kâr formu görülmüştür.

Formlar kendi içlerinde müstakilen değerlendirilebilme durumunda olsalar da, sözlü eserlerin değerlendirilmelerinde aslolan unsurun güfte-lahin birliğinin olduğu düşünülürse, kâfiye-redif-lahin uyumundan ve de terennüm yapılarından yola çıkarak, bu 7 beytin tamâmının bir eser olarak değerlendirilmeleri gerektiği ve formun 6+1 beyitten müretteb, müseddes bir kâr formuyla benzerlik gösterdiği düşünülmektedir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
İRAK ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Şeydâ Hâfiz Dede, ö.l.1799)	2	1	G	15	Sultân-ı menî sultân-ı menî
	2	1	Ğ	16	Ender dil ü can îman-ı menî
	2	1	G	17	Der men bi-demî men zinde şevem
	2	1	Ğ	18	Yek cân çi şevad sad cân-ı menî
	2	1	T ₆	t ₅	Âh îman-ı menî
	2	1	H	19	Ey Aşıkân ey Aşıkân men cân ü cânan yâftem
	2	1	I	20	Ey sâdikan ey sâdikan men nûr-i îman yâftem
	2	1	T7	t ₆	Âh zâlim yâr, âh mîrim

Tablo 86 Irak Mevlevî Âyini 2.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Irak âyinin 2. Selâmında kendi içerisinde zemin-meyân ve karar bölümlerinden oluşan müseddes bir şarkı formu görülmüştür.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
İRAK ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Şeydâ Hâfiz Dede, ö.l.1799)	3	1	J	21	Der dil ü can hâne kerdî âkibet
	3	1	T ₈	t ₇	Belî yâr-i men
	3	1	K	22	Her dü râ dîvâne kerdî âkibet
	3	1	T ₉	t ₇	Belî yâr-i men
	3	1	J	23	Âmedî k'âteş der in âlem zenî
	3	1	T ₈	t ₇	Belî yâr-i men
	3	1	K	24	Vâ ne-geştî tâ ne-gerdî âkibet
	3	1	T ₉	t ₇	Belî yâr-i men
	3	1	L	25	Ey zi aşkat âlemî vîran şüde
	3	1	T ₈	t ₇	Belî yâr-i men
	3	1	M	26	Kasd-ı in vîrâne kerdî âkibet
	3	1	T ₉	t ₇	Belî yâr-i men

	3	1	L	27	Ey dil-i mecnûn ez Mecnun beter
	3	1	T ₈	t ₇	Belî yâr-i men
	3	1	M	28	Merdi vü merdâne kerdî âkibet

Tablo 87 Irak Mevlevî Âyini 3.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Irak Âyinin 3. Selâmının 1. Bölümünde farklı güfte ve de lahinlerden yapılmış 2 adet murabba şarkı formu görülmüştür. Bölüm sonundaki saz terennümü, takiben gelecek olan bölümün usûl ve de makâmına hazırlık maksadı ile yapılmıştır.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
IRAK ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Şeydâ Hâfız Dedede, öl.1799)	3	2	N	29	Ey ki hezâr âferin âh ,bu nice sultân olur
	3	2	O	30	Kulu olan kişiler cânım, hüsrev ü hâkân olur âh
	3	2	N	31	Her ki bugün Veled'e âh inanuben yüz süre
	3	2	O	32	Yoksul ise bây olur cânım, bây ise sultân olur

Tablo 88 Irak Mevlevî Âyini 3.Selâm 2.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Irak Âyinin 3. Selâmının 2. Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür. Formun sonundaki terennüm takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir. Güfte içerisindeki "âh ve cânım" lafızları terennüm olarak değil, güftenin aslî unsuru olarak telakki edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
IRAK ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Şeydâ Hâfız Dedede, öl.1799)	3	3	Ö	29	Mâ der dü cihan gayr-i Hudâ yâr ne-dârîm
	3	3	Ö	30	Cüz yâd-ı Hudâ hiç diger kâr ne-dârîm
	3	3	P	31	Müştâk-ı dil ü cân-i tü Şemsü'l-Hak-ı Tebrîz
	3	3	Ö	32	Der âyine cüz vâye-i didâr ne-dârîm
	3	3	T ₁₀	t ₈	Hey yâr-i men yâr, âh yâr-i men yâr, âh yâr-i men yâr-i merâ, dost yâr-i men vây

Tablo 89 Irak Mevlevî Âyini 3.Selâm 3.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Irak Âyinin 3. Selâmının 3. Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür. Formun sonundaki terennüm takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
IRAK ÂYİN- İ ŞERİFİ (Beste: Şeydâ Hâfız Dedde, öl.1.1799)	3	4	R	33	İmrûz semâast ü müdâ mest ü sekâyî
	3	4	R	34	Gerdan şüde ber cem' kadehhâ-yi atâyî
	3	4	S	35	Fermân-i sekallâh resîdest bi-nûşîd
	3	4	R	36	Ey ten heme can şev ki zi ihvân-ı safâyî

Tablo 90 Irak Mevlevî Âyini 3.Selâm 4.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Irak Âyinin 3. Selâmının 4. Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu bulunduğu görülmektedir. Formun sonundaki terennüm takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
IRAK ÂYİN- İ ŞERİFİ (Beste: Şeydâ)	3	5	Ş	37	Her ki zi uşşâk girizan şevd hey
	3	5	Ş	38	Bâr-i dîger hâce peşîman şevd hey
	3	5	U	39	Her ki sebû-yi tü keşed âkıbet hey
	3	5	U	40	Der harem-i işret-i sultan şevd hey

Tablo 91 Irak Mevlevî Âyini 3.Selâm 5.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Irak Âyinin 3. Selâmının 5. Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
IRAK ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Şeydâ Hâfız Dedde, öl.1.1799)	3	6	Ü	41	Vesvese-i ten güzêşt gulgule-i can resîd
	3	6	V	42	Mûr fûrû şüd be gûr hayl-i Süleyman resîd
	3	6	Ü	43	Çend muhannes tü-râ da'vi-i merdî küned
	3	6	V	44	Rüstem hançer keşîd Sâm ü Nerîman resîd
	3	6	Ü	45	İn felek-i âteşî çend küned ser-keşî
	3	6	V	46	Nûh be keşî nişest cûşîş-i tûfan resîd
	3	6	Ü	47	Mihnet-i Eyyûb râ fâka-i Ya'kûb râ
	3	6	V	48	Çâre-i dîger ne-bûd rahmet-i Rahman resîd
	3	6	T ₁₁	t ₉	Yâr yüregim yâr, gör ki neler var, yâr yüregim del ciğerim, gör ki neler var, yâr'e haber var

Tablo 92 Irak Mevlevî Âyini 3.Selâm 6.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Irak Âyinin 3. Selâmının 6. Bölümünde kendi içerisinde dönüşlü, tekrar eden, zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür.

Lafzî terennüm formu bozmayıp, müsennâ yapıdaki formun kararını kuvvetlendirmek maksadı ile yapılmıştır.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
IRAK ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Şeydâ)	3	7	Y	49	Gözüm ki kane boyandı şerâbı neyleyeyim
	3	7	Y	50	Ciger ki odlara yandı kebâbı neyleyeyim
	3	7	Z	51	Ne yâre yaradı cismim ne bana bilmem hiç
	3	7	Y	52	İlâhi ben bu bir avuç türâbı neyleyeyim

Tablo 93 Irak Mevlevî Âyini 3.Selâm 7.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Irak Âyinin 3. Selâmının 7. Bölümünde zemin-meyân ve karardan oluşan murabbâ bir şarkı formu görülmüştür.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
IRAK ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Şeydâ Hafız Dede, öl.1799)	4	1	G	15	Sultân-ı menî sultân-ı menî
	4	1	Ğ	16	Ender dil ü can îmân-ı menî
	4	1	G	17	Der men bi-demî men zinde şevem
	4	1	Ğ	18	Yek cân çi şevad sad cân-ı menî
	4	1	T ₆	t ₅	Âh îman-ı menî

Tablo 94 Irak Mevlevî Âyini 4.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Yegâh âyinin 4.Selâmında kendi içerisinde zemin-meyân ve karar bölümlerinden oluşan murabbâ bir şarkı formu görülmüştür.

3.12. Hicâz Mevlevî Âyini

Bestekâr: Beste: Abdürrahîm Künhî Dede, v.1247/1831)

ÂYİN	SELÂM	FORM (Kâr)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
HICAZ ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Abdürrahîm Künhî Dede, v.1247/1831)	1	1	A	1	Men âşık-ı an hüsne aşkest münâcâtem
	1	1	T ₁	t ₁	Hey yar sultân-ı men vây
	1	1	A	2	Ez savmaa bîrûnem der kûy-i harâbâtem
	1	1	T ₂	t ₁	Hey yar sultân-ı men vây
	1	1	B	3	Men bende-i sultânem sultân-ı cihanbânem
	1	1	T ₁	t ₁	Hey yar sultân-ı men vây
	1	1	A	4	Z'an dem ki ruhaş dîdem şûrîde vü hayrânem

1	1	T ₃	t ₂	Hey yar sultân-ı men vây, yâr hey ihsan meded, hey Ğufrân meded, yâr yüreğim yâr, del ciğerim vây, gör k, neler var
1	1	C	5	Tâ bende zi hod fâni-yi mutlak ne-şevd
1	1	t ₄	t ₃	yâr,i yâr
1	1	C	6	Tevhîd be nezd-i ô muhakkak ne-şevd,
1	1	t ₅	t ₃	yâr-i yâr
1	1	D	7	Tevhîd hulûl nîst nâ-bûden-i tüst
1	1	T ₆	t ₃	yâr-i yâr
1	1	E	8	Ver-ne be güzâf bâtilî hak ne-şevd
1	1	T ₇	t ₄	yâr-i yâr, hey sultân-ı men, hey hünkâr-ı men, hey rânâ i men
1	1	F	9	Âfitâb imrûz ber şekl-i diger tâban şüdest
1	1	F	10	Ber şuaaş hemçü zerre cân-i men raksan şüdest
1	1	G	11	Müşterî der tâliast ü Mâh ü Zühre der huzur
1	1	F	12	Tâ ki bâ çevgân-i zülf ô mîr-i an meydan şüdest
1	1	Ğ	13	Yâ Rab tü me-râ be nefsi tannâz me-dih
1	1	T ₈	t ₅	Yâr-i yâr, cân-ı cân-ı men
1	1	Ğ	14	Bâ her çi cüz ez tüst me-râ sâz me-dih
1	1	T ₈	t ₅	Yâr-i yâr, cân-ı cân-ı men
1	1	H	15	Men der tü hemî girizem ez fitne-i hîş
1	1	T ₇	t ₉	Hey sultân-ı men
1	1	Ğ	16	Men ân-i tüem me-râ be men bâz me-dih
1	1	T ₈	t ₁₀	Yâr-i yâr, cân-ı cân-ı men

Tablo 95 Hicaz Mevlevî Âyini 1.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Hicâz Âyinin 1.Selâmının 1 bölümünde güfte-lahin birliğinden yola çıkılarak yapılan değerlendirmede, bend-i evvelinde;

“Men âşık-ı an hüsne aşkest münâcâtem
Ez savmaa bîrûnem der kûy-i harâbâtem
Men bende-i sultânem sultân-ı cihanbânem
Z’an dem ki ruhaş dîdem şûrîde vü hayrânem”

mısralarından oluşan murabbâ besteye benzer bir yapı, bend-i sânisinde ;

“Tâ bende zi hod fâni-yi mutlak ne-şevd
Tevhîd be nezd-i ô muhakkak ne-şevd
Tevhîd hulûl nîst nâ-bûden-i tüst
Ver-ne be güzâf bâtilî hak ne-şevd”

mısralarından oluşan nakış murabbâ besteye benzer bir yapı, bend-i miyânhânesinde;

“Âfitâb imrûz ber şekl-i diger tâban şüdest
Ber şuaaş hemçü zerre cân-i men raksan şüdest
Müşterî der tâliast ü Mâh ü Zühre der huzûr
Tâ ki bâ çevgân-i zülf ô mîr-i an meydan şüdest”

mısralarından oluşan 1 murabbâ şarkı, bend-i kararında ;

“Yâ Rab tü me-râ be nefsi-i tannâz me-dih
Bâ her çi cüz ez tüst me-râ sâz me-dih
Men der tü hemî girîzem ez fitne-i hîş
Men ân-i tüem me-râ be men bâz me-dih”

mısralarından oluşan murabbâ besteye benzer bir yapı bulunan 8 beyitten müretteb müsemmen bir kâr formu görülmüştür. Bölümler arasındaki râbita lafzî terennümlerle sağlanmıştır.

Formlar kendi içlerinde müstakilen değerlendirilebilme durumunda olsalar da, sözlü eserlerin değerlendirilmelerinde asolan unsurun güfte-lahin birliğinin olduğu düşünülürse, kâfiye-redif-lahin uyumundan ve de terennüm yapılarından yola çıkarak, bu 8 beytin tamâmının bir eser olarak değerlendirilmeleri gerektiği ve formun 8 beyitten müretteb, müsemmen bir kâr formuyla benzerlik gösterdiği düşünülmektedir

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
HICAZ ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Abdürrahîm Kühî Dede,	2	1	I	17	Dâdendem ezel secde ber-i rûy-i sanem râ
	2	1	İ	18	Ber bâm-i felek bürdem ez an rûy alem râ
	2	1	T ₉	t ₇	hey sultân-ı men, hey hünkâr-ı men, âh hey râna i men,âh hey makbûl imen,
	2	1	I	19	Mu‘ciz bi-nümâ ez leb-i la‘let çü Mesîhâ
	2	1	İ	20	Tâ zinde küni mürde-i sad-sâle-i gam râ
	2	1	T ₉	t ₇	hey sultân-ı men, hey hünkâr-ı men, âh hey râna i men,âh hey makbûl-i men

Tablo 96 Hicaz Mevlevî Âyini 2.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Hicâz âyinin 2. Selâmında zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür. Lafzî terennümü takiben yapılan saz terennümünün hem

kararı kuvvetlendirmek ve hem de semâ' eden dervişlerin 2. Selâmların kısa olmasından hareketle meydân-ı Şerîfe tamâmının katılımın sağlanması için için ilâve edildiği düşünülmektedir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
HİCAZ ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Abdürrahîm Künlî Dede, v.1247/1831)	3	1	J	21	Aşıkân der kûy-i cânân es-salâ
	3	1	T ₁₀	t ₈	Belî yâr-i men
	3	1	K	22	Sûy-i an hurşîd-i tâbân es-salâ
	3	1	T ₁₀	t ₈	Belî yâr-i men
	3	1	J	23	Es-salâ ey Aşıkân der kûy-i dôst
	3	1	T ₁₀	t ₈	Belî yâr-i men
	3	1	K	24	Es-salâ cân es-salâ cân es-salâ
	3	1	T ₁₀	t ₈	Belî yâr-i men
	3	1	J	25	Şems-i Tebrîzî zi bâlâ-yi felek
	3	1	T ₁₀	t ₈	Belî yâr-i men
	3	1	K	26	Her zamânî mî keşed hân es-salâ

Tablo 97 Hicaz Mevlevî Âyini3.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Hicâz Âyinin 3. Selâmının 1. Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan müseddes bir şarkı formu görülmüştür. Bölüm sonundaki saz terennümü hem Nakış Murabba Bestenin terennümünü oluşturmakla beraber, takiben gelecek olan bölümün usûl ve de makâmına hazırlık maksadı ile yapılmıştır.

Âyin	Selâm	Form (şarkı)	Beste Rumuzu	Güfte Rumuzu	Güfte
HİCAZ ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste:	3	2	L	27	Ey ki hezâr âferin, Âh , bu nice sultân olur
	3	2	M	28	Kulu olan kişiler, cânım, hüsrev ü hâkân olur
	3	2	L	29	Her ki bugün Veled'e, Âh, inanuben yüz süre
	3	2	M	30	Yoksul ise bây olur, cânım, bây ise sultân olur

Tablo 98 Hicaz Mevlevî Âyini3.Selâm 2.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Hicâz âyinin 3. Selâmı'nın 2. bölümünde; kendi içerisinde dönüşlü olmak üzere, zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür. Fomun devamında takibeden bölüme hazırlık olmak üzere bir terennüm ilave edildiği görülmüştür.

Güftedeki “yâr, dost ve cânım” kelimeleri terennüm gibi görünse de, lahin insicâmından yola çıkılarak güfte gibi telakki edilmiştir.

Âyin	Selâm	Form (şarkı)	Beste Rumuzu	Güfte Rumuzu	Güfte
HİCAZ ÂYİN-I ŞERİFİ (Beste: Abdürrahîm Künhî Dede,	3	3	N	31	Ey subh-i saâdet zi cebîn-i tû hüveydâ
	3	3	O	32	An hüsn çi hüsnest tekaddes ve teâlâ
	3	3	P	33	An cây ki cismest be küllî heme ismest
	3	3	R	34	An cây ki cânest ne ism ü ne müsemmâ
	3	3	T ₁₁	t ₉	Âh yâr-i men yâr âh yâr i men yâr-i merâ dost yâr-i men vây

Tablo 99 Hicaz Mevlevî Âyini3.Selâm 3.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Hicaz âyinin 3. Selâmı'nın 3. bölümünde; kendi içerisinde dönüşlü olmak üzere, zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür. Lafzî terennüm formu bozmamakla beraber, takibeden bölüme hazırlık olmak üzere bir saz terennümü de ilave edildiği görülmüştür.

Âyin	Selâm	Form (şarkı)	Beste Rumuzu	Güfte Rumuzu	Güfte
HİCAZ ÂYİN-I ŞERİFİ (Beste: Abdürrahîm Künhî Dede, v.1247/1831)	3	4	S	35	Çün bende neî nidâ-yi şâhî mî zen yâr
	3	4	S	36	Tîr-i nazâr an-çünan ki hâhî mî zen yâr
	3	4	Ş	37	Çün ez hod u gayr-i hod müselleme geştî yâr
	3	4	U	38	Bî-hod bi-nişin kûs-i ilahî mî zen yâr
	3	4	Ü	39	Men bâ tû çünânem ey nigâr-i Hotenî
	3	4	Ü	40	K'ender galatam ki men tüem yâ tû menî
	3	4	V	41	Nî men menem ü nî tû tüyî nî tû menî yâr-i yâr
	3	4	Ü	42	Hem men menem ü hem tû tüyî hem tû menî

Tablo 100 Hicaz Mevlevî Âyini 3.Selâm 4.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Hicaz âyinin 3. Selâmı'nın 4. Bölümünde, kendi içerisinde dönüşlü olmak üzere, zemin-meyan ve karardan oluşan müsemmen bir şarkı formu görülmüştür. Takibeden bölüme hazırlık olmak üzere bir saz terennümü de ilave edildiği görülmüştür.

Âyin	Selâm	Form (şarkı)	Beste Rumuzu	Güfte Rumuzu	Güfte
HİCAZ ÂYİN-I ŞERİFİ (Beste: Abdürrahîm Künhî Dede, v.1247/1831)	3	5	Y	43	Mevlâya ene't-tâibü mimâ selefâ
	3	5	Z	44	Hel yukbelü özrü âşıkın kad telefâ
	3	5	A ₂	45	În kâne nedâmetî sudüden ve cefâ
	3	5	B ₂	46	Mevlâye afallâhu afâ

Tablo 101 Hicaz Mevlevî Âyini 3.Selâm 5.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Hicaz âyinin 3. Selâmı'nın 5. Bölümünde; kendi içerisinde dönüşlü olmak üzere, zemin- meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür. Şarkının devamında takibeden bölüme hazırlık olmak üzere bir terennüm ilave edildiği görülmüştür.

Âyin	Selâm	Form (şarkı)	Beste Rumuzu	Güfte Rumuzu	Güfte
HICAZ ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Abdürrahim)	3	6	C ₂	47	Kücâst mutrib-i dil tâ zi na'rehâ-yi salâ
	3	6	D ₂	48	Der efkened dem-i ô der hezâr ser sevdâ
	3	6	C ₂	49	Çü âfitâb-i cemâlet ber âmed ez meşrik
	3	6	D ₂	50	Zi zerre zerre şinidem ki ni'me mevlânâ

Tablo 102 Hicaz Mevlevî Âyini3.Selâm 6.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Hicaz âyinin 3. Selâmı'nın 6. bölümünde; kendi içerisinde dönüşlü olmak üzere, zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür.

Âyin	Selâm	Form (şarkı)	Beste Rumuzu	Güfte Rumuzu	Güfte
HICAZ ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Abdürrahim Künlü Dede, v.1247/1831)	4	1	E ₂	51	Sultân-ı menî sultân-ı menî
	4	1	F ₂	52	Ender dil ü can îmân-ı menî
	4	1	E ₂	53	Der men bi-demî men zinde şevem
	4	1	F ₂	54	Yek cân çi şevad sad cân-ı menî
	4	1	T ₁₂	t ₁₀	Âh îmân-ı menî

Tablo 103 Hicaz Mevlevî Âyini 4.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Hicaz âyinin 4.Selâmında ; kendi içerisinde dönüşlü olmak üzere, zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür.

3.13. Sûzidilârâ Mevlevî Âyini

Bestekâr: Sultan Selim III, v.1223/1808

Âyin	Selâm	Form (Kâr)	Beste Rumuzu	Güfte Rumuzu	Güfte
SÛZ-İ DİLÂRÂ ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Sultan Selim III,	1	1	A	1	Hey yâr, .Dil-berî vü bî-dilî esrâr-ı mâst
	1	1	A	2	Hey yâr, Kâr kâr-i mâst çün ô yâr-i mâst
	1	1	B	3	Hey yâr, Nevbet-i köhne-fürûşan der güzêşt
	1	1	A	4	Hey yâr, Nev-fürûşânîm ü in bâzâr-i mâst
	1	1	T ₁	t ₁	Hey yâr, hey dost,yâr pîr-i men
	1	1	C	5	Semâ ârâm-i cân-i âşikânest
	1	1	D	6	Kesî dâned ki û râ cân-ı cânest
	1	1	E	7	Husûsâ halkâi k'ender semâand

1	1	D	8	Hemî gerdend ü Kâ'be der meyânest
1	1	F	9	În aşk kemâlest ü kemâlest ü kemâl
1	1	F	10	V'in akl hayâlest ü hayâlest ü hayâl
1	1	G	11	Dîdâr-ı cemâlest ü cemâlest ü cemâl
1	1	Ğ	12	Nûrest ü visâlest ü visâlest ü visâl
1	1	H	13	Çün bende neî nidâ-yi şâhî mî zen âh
1	1	I	14	Tîr-i nazâr an-çünan ki hâhî mî zen âh
1	1	H	15	Çün ez hod u gayr-i hod müselleme geştî âh
1	1	I	16	Bî-hod bi-nişin kûs-i ilahî mî zen âh
1	1	T ₂	t ₂	Hey dost,,ihsân meded,Ğufrân meded, yâr Yâr-i men

Tablo 104 Sûz-i Dilârâ Mevlevî Âyini 1.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Sûzidilârâ âyinin 1.Selâmında ağır düyek usûlünde yapılmış, bend-i evvelinde,

“Dil-berî vü bî-dilî esrâr-ı mâst
Kâr kâr-i mâst çün ô yâr-i mâst
Nevbet-i köhne-fürûşan der güzeşt
Nev-fürûşânîm ü in bâzâr-i mâst”

mısralarından oluşan murabbâ besteye benzer bir yapı, bend-i sânisinde;

“Semâ ârâm-i cân-i âşıkânest
Kesî dâned ki û râ cân-ı cânest
Husûsâ halkâî k'ender semâand
Hemî gerdend ü Kâ'be der meyânest”

mısralarından oluşan 1 murabbâ şarkı, bend-i miyânhânesinde;

“În aşk kemâlest ü kemâlest ü kemâl
V'in akl hayâlest ü hayâlest ü hayâl
Dîdâr-ı cemâlest ü cemâlest ü cemâl
Nûrest ü visâlest ü visâlest ü visâl”

mısralarından oluşan 1 murabbâ şarkı ve karar bendinde de ;

“Çün bende neî nidâ-yi şâhî mî zen
Tîr-i nazâr an-çünan ki hâhî mî zen

Çün ez hod u gayr-i hod müselleme geştî

Bî-hod bi-nişin kûs-i ilahî mî zen”

mısrarlarından oluşan nakış murabbâ besteye benzer bir yapı bulunan ve lafzî terennümle hihâyetlenen, 8 beyitten müretteb müsemmen bir kâr formu görülmüştür.

Formlar kendi içlerinde müstakilen değerlendirilebilme durumunda olsalar da, sözlü eserlerin değerlendirilmelerinde aslanan unsurun güfte-lahin birliğinin olduğu düşünülürse, kâfiye-redif-lahin uyumundan ve de terennüm yapılarından yola çıkarak, bu 8 beytin tamâmının bir eser olarak değerlendirilmeleri gerektiğinden, formun 8 beyitten müretteb, müsemmen bir kâr formuyla benzerlik gösterdiği düşünülmektedir

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
SÛZ-İ DİLÂRÂ ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Sultan Selim III, v.1223/1808)	2	1	İ	17	Sultân-ı menî sultân-ı menî
	2	1	J	18	Ender dil ü can îmân-ı menî
	2	1	K	19	Der men bi-demî men zinde şevem
	2	1	L	20	Yek cân çi şevad sad cân-ı menî
	2	1	T ₃	t ₃	Âh îman-ı menî

Tablo 105 Sûz-i Dilârâ Mevlevî Âyini 2.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Sûzidilârâ âyinin 2. Selâmında . kendi içerisinde zemin-meyân ve karar bölümlerinden oluşan bir şarkı formu görülmüştür. Sonuna ilâve edilen saz terennümü 2. Selâmın kısa olması münasebeti ile hem semâzenlerin tümünün semâ'a katılımını teminen ve hem de tâkîben gelecek olan 3. Selâmın makâmına hazırlık maksadı ile ilâve edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
SÛZ-İ DİLÂRÂ ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste:	3	1	M	21	Mutribâ esrâr-i mâ râ bâz gû
	3	1	M	22	Kıssahâ-yi can-fezâ râ bâz gû
	3	1	N	23	Mahzen-i innâ fetahnâ ber güşâ
	3	1	M	24	Sırr-ı cân-ı Mustafâ râ bâz gû

Tablo 106 Sûz-i Dilârâ Mevlevî Âyini 3.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Sûzidilârâ Âyinin 3. Selâmının 1. Bölümünde . kendi içerisinde zemin-meyân ve karar bölümlerinden oluşan bir şarkı formu bulunduğu görülmektedir.Bölüm sonundaki saz terennümü şarkının kararını güçlendirmekle

beraber, takiben gelecek olan bölümün usûl ve de makâmına hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
SÛZ-İ DİLÂRÂ ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Sultan Selim III. v.1223/1808)	3	2	O	25	Ey ki hezâr âferin âh bu nice sultân olur,
	3	2	P	26	Kulu olan kişiler âh, hüsrev ü hâkân olur
	3	2	O	27	Her ki bugün Veled'e âh inanuben yüz süre
	3	2	P	28	Yoksul ise bây olur âh bây ise sultân olur

Tablo 107 Sûz-i Dilârâ Mevlevî Âyini 3.Selâm 2.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Sûz dilârâ Âyinin 3. Selâmının 2. Bölümünde kendi içerisinde dönüşlü, zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür. Formun sonundaki terennüm takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir. Güfte içerisindeki "âh ve cânım" lafızları terennüm olarak değil, güftenin aslî unsuru olarak telakki edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
SÛZ-İ DİLÂRÂ ÂYİN-İ	3	3	R	29	Kâr ne-dârem cüz in kâreh ü kârem ôst
	3	3	R	30	Lâf zenem lâf lâf z'an ki harîdârem ôst
	3	3	S	31	Cân ü dilem sâkinest çünkü dil ü cânem ôst
	3	3	R	32	Kâfileem eymenest kâfile-sâlârem ôst

Tablo 108 Sûz-i Dilârâ Mevlevî Âyini 3.Selâm 3.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Sûzidilârâ Âyinin 3. Selâmının 3.Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür. Formun sonundaki terennüm takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
SÛZ-İ DİLÂRÂ ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Sultan Selim III,	3	4	Ş	33	Hiz ki imrûz cihân, ân-i mâst
	3	4	Ş	34	Cân ü cihan sâki vü mihmân-i mâst
	3	4	U	35	Zühre vü meh defzen ü şâdî-yi mâst
	3	4	Ü	36	Bülbül-i cân mest-i gülistân-i mâst
	3	4	V	37	Ah güzelin aşkına hâlâtına aman
	3	4	V	38	Yandı yürek aşk harârâtına âh
	3	4	Y	39	And içeyim gayrı güzel sevmeyim âh
	3	4	Z	40	Tanrı'ya vü Tanrı'nın âyâtına

Tablo 109 Sûz-i Dilârâ Mevlevî Âyini 3.Selâm 4.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Sûzidilârâ Âyinin 3. Selâmının 4.Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan müsemmen bir şarkı formu görülmüştür. Formun sonundaki terennüm takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
SÛZ-İ DİLÂRÂ ÂYİN-İ ŞERİFİ	3	5	A ₂	41	Ey kâşif-i esrâr-ı Hudâ Mevlânâ
	3	5	B ₂	42	Sultân-ı fenâ şâh-ı bekâ Mevlânâ
	3	5	C ₂	43	Aşk etmededir Hazretine böyle hitâb
	3	5	D ₂	44	Mevlâ-yı gürûh-ı evliyâ Mevlânâ

Tablo 110 Sûz-i Dilârâ Mevlevî Âyini 3.Selâm 5.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Sûz i dilârâ Âyinin 3. Selâmının 5. Bölümünde zemin-meyân ve karardan oluşan murabbâ bir şarkı formu görülmüştür.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
SÛZ-İ DİLÂRÂ ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Sultan Selim III, v.1223/1808)	4	1	İ	17	Sultân-ı menî sultân-ı menî
	4	1	J	18	Ender dil ü can îmân-ı menî
	4	1	K	19	Der men bi-demî men zinde şevem
	4	1	L	20	Yek cân çi şevad sad cân-ı menî
	4	1	T ₃	t ₃	Âh îman-ı menî

Tablo 111 Sûz-i Dilârâ Mevlevî Âyini 4.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Sûzidilârâ âyinin 4.selâmında kendi içerisinde zemin-meyân ve karar bölümlerinden oluşan bir şarkı formu görülmüştür.

3.14. Nihâvend Mevlevî Âyini

Bestekâr: Musâhib Ahmed Ağa, v.1209/1794

ÂYİN	SELÂM	FORM (Kâr)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
NİHAVEND ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Musâhib Ahmed Ağa, v.1200/1704)	1	1	A	1	Dûş ber dergâh-i izzet kûs-i sultânî zedem
	1	1	T ₁	t ₁	Hey yar, hey dost ,pîr-i men , cânân-ı men
	1	1	A	2	Hayme ber bâlâ-yi dârü'l-mülk-i rabbânî zedem
	1	1	T ₁	t ₁	Hey yar, hey dost ,pîr-i men , cânân-ı men
	1	1	B	3	Ber firâz-i arş-i himmet ez kef-i ma'sûk-i dil
	1	1	T ₁	t ₁	Hey yar, hey dost ,pîr-i men , cânân-ı men
	1	1	A	4	Bâde-i vahdet zi rıtl-ı câm-ı sübhânî zedem
	1	1	T ₂	t ₂	Hey yar, hey dost ,pîr-i men , cânân-ı men Hey yar, hey ihsan meded, hey gufran meded Yar yüreğim yar, gör ki neler var
	1	1	C	5	Ey çerâğ-ı âsumân ü rahmet-i Hak ber zemin

1	1	t ₁	t ₁	Hey yar, hey dost ,pîr-i men , cânân-ı men
1	1	C	6	Nâle-i men gûş dâr ü derd-i hâl-i men bi-bin
1	1	t ₁	t ₁	Hey yar, hey dost ,pîr-i men , cânân-ı men
1	1	D	7	Yâ murâd-i men bi-dih yâ fârigam kün ez murâd
1	1	T ₁	t ₁	Hey yar, hey dost ,pîr-i men , cânân-ı men
1	1	C	8	Va‘de-i ferdâ rehâ kün yâ çünan kün yâ çünin
1	1	T ₂	t ₂	Hey yar, hey dost ,pîr-i men , cânân-ı men, Hey yar, hey ihsan meded, hey gufran meded Yar yüreğim yar, gör ki neler var
1	1	E	9	Yek demî gavvâs bûdem ber leb-i deryâ-yı aşk
		T ₁	t ₁	Hey yar, hey dost, pîr-i men , cânân-ı men
1	1	E	10	Sad hezâran dürr ü gevher dîdem ez deryâ-yı aşk
		T ₁	t ₁	Hey yar, hey dost ,pîr-i men , cânân-ı men
1	1	F	11	Nâgihân ez kudret-i Hak yek nazar kerdem der ô
		T ₁	t ₁	Hey yar, hey dost ,pîr-i men , cânân-ı men
1	1	E	12	Âlemî ser-geşte dîdem mande-i deryâ-yı aşk
		T ₁	t ₁	Hey yar, hey dost, pîr-i men , cânân-ı men

Tablo 112 Nihavend Mevlevî Âyini 1.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Nihâvend Âyinin 1.Selâmının 1 bölümünde güfte-lahin birliğinden yola çıkılarak yapılan değerlendirmede, bend-i evvelinde;

“Düş ber dergâh-i izzet kûs-i sultânî zedem
Hayme ber bâlâ-yi dârü’l-mülk-i rabbânî zedem

Ber firâz-i arş-i himmet ez kef-i ma‘şûk-i dil
Bâde-i vahdet zi rıtl-ı câm-ı sübhânî zedem”

mısralarından oluşan nakış murabbâ besteye benzer bir yapı, bend-i miyânhânesinde;

“Ey çerâğ-ı âsumân ü rahmet-i Hak ber zemin
Nâle-i men gûş dâr ü derd-i hâl-i men bi-bin
Yâ murâd-i men bi-dih yâ fârigam kün ez murâd
Va‘de-i ferdâ rehâ kün yâ çünan kün yâ çünin”

mısralarından oluşan murabbâ besteye benzer bir yapı, bend-i kararında da

“Yek demî gavvâs bûdem ber leb-i deryâ-yı aşk

Sad hezâran dürr ü gevher dîdem ez deryâ-yı aşk
 Nâgihân ez kudret-i Hak yek nazar kerdem der ô
 Âlemî ser-geşte dîdem mande-i deryâ-yı aşk”

mısralarından oluşan murabbâ besteye benzer bir yapı formu bulunan ve lafzî terennümle hihâyetlenen, 6 beyitten müretteb müseddes bir kâr formu bulunduğu görülmektedir

Formlar kendi içlerinde müstakilen değerlendirilebilme durumunda olsalar da, sözlü eserlerin değerlendirilmelerinde aslanan unsurun güfte-lahin birliğinin olduğu düşünülürse , kâfiye-redif-lahin uyumundan ve de terennüm yapılarından yola çıkarak, bu 6 beytin tamâmının bir eser olarak değerlendirilmeleri gerektiğinden, formun 6 beyitten müretteb, müseddes bir kâr formuyla benzerlik gösterdiği düşünülmektedir

Âyin	Selâm	Form (şarkı)	Beste Rumuz	Güfte Rumuz	Güfte
NİHAVEND ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Musâhib Ahmed Ağa,	2	1	G	13	Sultân-ı menî sultân-ı menî
	2	1	Ĝ	14	Ender dil ü can îmân-ı menî
	2	1	G	15	Der men bi-demî men zinde şevem
	2	1	Ĝ	16	Yek cân çi şevad sad cân-ı menî
	2	2	H	17	Ey Aşıkân ey Aşıkân Mollâ-yı Rûmî mî resed
	2	2	I	18	Ey ârifan ey ârifan Mollâ-yı Rûmî mî resed

Tablo 113 Nihavend Mevlvî Âyini 2.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Nihâvend âyinin 2. Selâmında . kendi içerisinde zemin-meyân ve karar bölümlerinden oluşan müseddes bir şarkı formu görülmüştür.

Âyin	Selâm	Form (şarkı)	Beste Rumuzu	Güfte Rumuzu	Güfte
NİHAVEND ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Musâhib Ahmed Ağa, v.1209/1794	3	1	İ	19	Aşıkân râ kıble dîdâr âmedest
	3	1	İ	20	Gerçi der reh kıble bisyâr âmedest
	3	1	İ	21	Aşıkân râ nîst fikr ü ârzû
	3	1	İ	22	Âşıkî bî-fahr ü bî-âr âmedest
	3	1	J	23	Yar Şems-i Tebrîzî heme güftâr-i tü
	3	1	J	24	Yar Der hakikat dürr-i şehvâr âmedest
	3	1	T ₃	t ₂	Ah beliyârim

Tablo 114 Nihavend Mevlvî Âyini 3.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Nihâvend Âyinin 3. Selâmının 1. Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan müseddes bir şarkı formu görülmüştür. Formun sonundaki saz terennümü takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir.

Âyin	Selâm	Form (şarkı)	Beste Rumuzu	Güfte Rumuzu	Güfte
NİHAVEND ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Musâhib Ahmed Ağa,	3	2	K	25	Cânım, Ey ki hezâr âferin bu nice sultân olur
	3	2	L	26	Kulu olan kişiler hüsrev ü hâkân olur
	3	2	K	27	Cânım Her ki bugün Veled'e inanuben yüz süre
	3	2	L	28	Yoksul ise bây olur bây ise sultân olur

Tablo 115 Nihavend Mevlevî Âyini 3.Selâm 2.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Nihâvend Âyinin 3. Selâmının 2. Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür. Formun sonundaki terennüm takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir. Güfte içerisindeki "âh cânım ve amân" lafızları terennüm olarak değil, güftenin aslı unsuru olarak telakki edilmiştir.

Âyin	Selâm	Form (şarkı)	Beste Rumuzu	Güfte Rumuzu	Güfte
NİHAVEND ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Musâhib Ahmed Ağa, v.1209/1794	3	3	M	29	Biş'nev tü zi ney çihâ çihâ mî gûyed
	3	3	N	30	Esrâr-ı nühüfte kibriyâ mî gûyed
	3	3	O	31	Ruh zerd derun tehî vü ser-dâde be bâd
	3	3	N	32	Bî nutk-i zeban Hüdâ Hüdâ mî gûyed
	3	3	M	33	Men bâ tü çünânem ey nigâr-i Hotenî
	3	3	N	34	K'ender galatam ki men tüem yâ tü menî
	3	3	O	35	Nî men menem ü nî tü tüyî nî tü menî
	3	3	N	36	Hem men menem ü hem tü tüyî hem tü menî

Tablo 116 Nihavend Mevlevî Âyini 3.Selâm 3.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Nihâvend Âyinin 3. Selâmının 3. Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür. Formun sonundaki terennüm takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir.

Âyin	Selâm	Form (şarkı)	Beste Rumuzu	Güfte Rumuzu	Güfte
NİHAVEND ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Musâhib Ahmed Ağa, v.1209/1794	3	4	Ö	37	Dânî semâ' çib'ved savt-ı belî şeniden
	3	4	P	38	Ez hîştên bürîden bâ vasl-ı ô resîden
	3	4	R	39	Dânî semâ' çib'ved bî-hod şüden zi hestî
	3	4	P	40	Ender fenâ-yı mutlak zevk-ı bekâ çeşîden

Tablo 117 Nihavend Mevlevî Âyini 3.Selâm 4.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Nihâvend Âyinin 3. Selâmının 4. Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür. Formun sonundaki terennüm takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir.

Âyin	Selâm	Form (şarkı)	Beste Rumuzu	Güfte Rumuzu	Güfte
NİHAVEND ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Musâhib Ahmed Ağa, v.1209/1794)	3	5	S	41	Ser-mest-i câm-i aşkam bî-sâgar u piyâle
	3	5	Ş	42	Güfem zi men çi hâhî güftâ ki süz-i nâle
	3	5	S	43	Men in ü an ne-dânem ser-mest-i Şems-i Dîn'em
	3	5	Ş	44	Mutrib bi-zen nevâyî sâkî bi-dih piyâle

Tablo 118 Nihavend Mevlî Âyini 3.Selâm 5.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Nihâvend Âyinin 3. Selâmının 5. Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür.

Âyin	Selâm	Form (şarkı)	Beste Rumuz	Güfte Rumuz	Güfte
NİHAVEND ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Musâhib)	4	1	G	13	Sultân-ı menî sultân-ı menî
	4	1	Ğ	14	Ender dil ü can îmân-ı menî
	4	1	G	15	Der men bi-demî men zinde şevem
	4	1	Ğ	16	Yek cân çi şevad sad cân-ı menî

Tablo 119 Nihavend Mevlî Âyini 4.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Nihâvend Âyinin 4.Selâmında kendi içerisinde zemin-meyân ve karar bölümlerinden oluşan bir şarkı formu bulunduğu görülmektedir.

3.15. Hicaz Mevlî Âyini

Bestekâr: Musâhib Ahmed Ağa, v.1209/1794

ÂYİN	SELÂM	FORM (Kâr)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
HİCAZ ÂYİN-İ ŞERİFİ (Musâhib Ahmed Ağa, v.1209/1794)	1	1	A	1	Men şâh-bâz-ı kudsem ez lâ-mekan resîde
	1	1	T ₁	t ₁	hey yâr, hey dost, cân-ı men cânân-ı men
	1	1	A	2	Behr-i şikâr-ı saydî der kâleb âremîde
	1	1	T ₁	t ₁	hey yâr, hey dost, cân-ı men cânân-ı men
	1	1	B	3	Sîmürg-i kâf-i kurbem ez dâm ü kevn ceste
	1	1	T ₁	t ₁	hey yâr, hey dost, cân-ı men cânân-ı men
	1	1	A	4	Tāvüs-i bâğ-ı arşem ez âşıyan perîde
	1	1	T ₂	t ₂	hey yâr, hey dost, cân-ı men cânân-ı men hey yâr, hey dost, hey hünkâr ımen, hey sultân-ı men, hey sübhân ı men, âh, hey yâr, hey dost, cân-ı men cânân-ı men
	1	1	C	5	Ateş ne-zened der dil-i mâ illâ hû
	1	1	t ₁	t ₁	hey yâr, hey dost, cân-ı men cânân-ı men
	1	1	C	6	Kûteh ne-küned menzil-i mâ illâ hû
	1	1	t ₁	t ₁	hey yâr, hey dost, cân-ı men cânân-ı men

1	1	D	7	Ger âlemiyan cümle tabîban bâşend
1	1	T ₁	t ₁	hey yâr, hey dost, cân-ı men cânân-ı men
1	1	C	8	Hallî ne-küned müşkil-i mâ illâ hû
1	1	T ₂	t ₂	hey yâr, hey dost, cân-ı men cânân-ı men,
1	1	E	9	Biş'nev ez ney çün hikâyet mî küned vâý
1	1	T ₁	t ₁	hey yâr, hey dost, cân-ı men cânân-ı men
1	1	E	10	Ez cüdâyîhâ şikâyet mî küned vâý
1	1	T ₁	t ₁	hey yâr, hey dost, cân-ı men cânân-ı men
1	1	F	11	Ney hadîs-i râh-i pür-hun mî küned vâý
1	1	T ₁	t ₁	hey yâr, hey dost, cân-ı men cânân-ı men
1	1	E	12	Kıssahâ-yi aşk-ı Mecnun mî küned vâý
1	1	T ₁	t ₁	hey yâr, hey dost, cân-ı men cânân-ı men

Tablo 120 Hicaz Mevlevî Âyini 1.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Hicaz Âyinin 1.Selâmının 1 bölümünde güfte-lahin birliğinden yola çıkılarak yapılan değerlendirmede, bend-i evvelinde;

“Men şâh-bâz-ı kudsem ez lâ-mekan resîde
Behr-i şikâr-ı saydî der kâleb âremîde
Sîmürg-i kâf-i kurbem ez dâm ü kevn ceste
Tâvûs-i bâğ-ı arşem ez âşiyân perîde”

mısralarından oluşan murabbâ besteye benzer bir yapı, bend-i miyânânesinde;

“Âteş ne-zened der dil-i mâ illâ hû
Kûteh ne-küned menzil-i mâ illâ hû
Ger âlemiyan cümle tabîban bâşend
Hallî ne-küned müşkil-i mâ illâ hû”

mısralarından oluşan murabbâ besteye benzer bir yapı, bend-i kararında da;

“Biş'nev ez ney çün hikâyet mî küned
Ez cüdâyîhâ şikâyet mî küned
Ney hadîs-i râh-i pür-hun mî küned
Kıssahâ-yi aşk-ı Mecnun mî küned”

mısralarından oluşan murabbâ besteye benzer bir yapı formu bulunan ve lafzî terennümle hihâyetlenen, 6 beyitten müretteb müseddes bir kâr formu görülmüştür.

Formlar kendi içlerinde müstakilen değerlendirilebilme durumunda olsalar da, sözlü eserlerin değerlendirilmelerinde aslanan unsurun güfte-lahin birliğinin olduğu düşünülürse, kâfiye-redif-lahin uyumundan ve de terennüm yapılarından yola çıkarak, bu 6 beytin tamâmının bir eser olarak değerlendirimleri gerektiği, formun 6 beyitten müretteb, müseddes bir kâr formuyla benzerlik gösterdiği düşünülmektedir

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
HİCAZ ÂYİN-İ ŞERİFİ (Musâhib Ahmed Ağa, v.1209/1794)	2	1	G	13	(Âh yâr) Resîdem ber leb-i deryâ bi-dîdem hû vü yâ men hû
	2	1	G	14	(Âh yâr) Taallül mî künem her dem heme yâ hû vü yâ men hû
	2	1	T ₃	t ₃	Hey rânâ-(y)ı men, hey zîbâ-(y)ı men, mergûb-i men, makbûl-i men, yâ Hû vü yâ men Hû
	2	1	G	15	(Âh yâr) Şinîdî Şems-i Tebrîzî bi-yâyed ber ser-i bâzâr
	2	1	G	16	(Âh yâr) Bi-dîdî mâh-ı meh-rûyeş heme yâ hû vü yâ men hû
	2	1	T ₃	t ₃	Hey rânâ-(y)ı men, hey zîbâ-(y)ı men, mergûb-i men, makbûl-i men, yâ Hû vü yâ men Hû

Tablo 121 Hicaz Mevlevî Âyini 2.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Hicâz âyinin 2. Selâmında zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
HİCAZ ÂYİN-İ ŞERİFİ (Musâhib Ahmed Ağa, v.1209/1794)	3	1	Ğ	17	Âşıkân evvel kadem ber her dü âlem mî zenend vây
	3	1	Ğ	18	Ba'd ez an der kûy-i aşk ez âşikî dem mî zenend vây
	3	1	H	19	Tâ ber âyed ez gedâyî nâm-i mâ der kûy-i dîst vây
	3	1	H	20	Kûs-i sultânî-i mâ der her düâlem mî zenend vây
	3	1	Ğ	21	Sâkinân-ı âsitân-ı aşk-ı Mollâ-yı Celâl vây
	3	1	Ğ	22	Ez ferâğat püşt-i pâ der milket-i Cem mî zenend vây

Tablo 122 Hicaz Mevlevî Âyini 3.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Hicâz Âyinin 3. Selâmının 1. Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan müseddes bir şarkı formu görülmüştür. Formun sonundaki terennüm takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
HİCAZ ÂYİN-İ ŞERİFİ HİCAZ ÂYİN-İ SERİFİ	3	2	I	23	Ey ki hezâr âferin âh ,bu nice sultân olur
	3	2	İ	24	Kulu olan kişiler cânım, hüsrev ü hâkân olur âh
	3	2	I	25	Her ki bugün Veled'e âh inanuben yüz süre
	3	2	İ	26	Yoksul ise bây olur cânım, bây ise sultân olur

Tablo 123 Hicaz Mevlevî Âyini 3.Selâm 2.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Hicâz Âyinin 3. Selâmının 2. Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür. Formun sonundaki terennüm takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir. Güfte içerisindeki "âh, cânım, aman, dost" lafızları terennüm olarak değil, güftenin aslî unsuru olarak telakki edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (murabbâ beste+(şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
HİCAZ ÂYİN-İ ŞERİFİ (Musâhib Ahmed Ağâ, v.1209/1794)	3	3	J	27	Güşî ki be hak bâz büved der heme cây
	3	3	T ₄	t ₄	Belî yâr, belî dost, yâr cân-ı men vây
	3	3	J	28	Ö hiç suhan neş'neved illâ be Hudây
	3	3	T ₄	t ₄	Belî yâr, belî dost, yâr cân-ı men vây
	3	3	K	29	V'an dîde k'ez ô nûr pezüred ô râ
	3	3	T ₅	t ₄	Belî yâr, belî dost, yâr cân-ı men vây
	3	3	J	30	Her zerre büved âyine-i dôst-nümây
	3	3	T ₄	t ₄	Belî yâr, belî dost, yâr cân-ı men vây
	3	3	L	31	Yâ Rab zi dü kevn bî-niyâzem gerdan
	3	3	M	32	V'ez efser-i fakr ser-firâzem gerdan
	3	3	N	33	Ender haremeh mahrem-i râzem gerdan
	3	3	M	34	An reh ki ne sûy-i tüst bâzem gerdan
	3	3	T ₆	t ₅	Yâr, dost, yâr yüreğim yâr, gör ki neler var,vây, yâr yüreğim, del ciğerim, gör ki neler var

Tablo 124 Hicaz Mevlevî Âyini 3.Selâm 3.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Hicâz Âyinin 3. Selâmının 3. Bölümünde birbirini takib eden murabbâ besteye benzer bir yapı ve zemin-meyan ve karardan oluşan bir murabbâ şarkı formu görülmüştür. Formun sonundaki terennüm takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
------	-------	-----------------	-----------------	-----------------	-------

HİCAZ ÂYİN-İ ŞERİFİ (Musâhib Ahmed Ağa, v.1209/1794)	3	4	O	35	Her âh ki ez derd-i dilem mî şinevî
	3	4	Ö	36	Ez âh-i dilem gerd-i gilem mî şinevî
	3	4	P	37	Ger gûş be hâl-i dil-i men bâz küñî
	3	4	R	38	Dâim zi dilem dilem dilem mî şinevî
	3	4	S	39	Kad eşrekati'd-dünyâ min nûri humeyyânâ
	3	4	Ş	40	Ve'l-bedrû alâ sâkî ve'l-ke'sü süreyyânâ
	3	4	U	41	Men leyse le-hû aynün yestebürü an gaybi
	3	4	Ü	42	Fe'lye'ti alâ şevkân fi hıdmeti mevlânâ

Tablo 125 Hicaz Mevlevî Âyini 3.Selâm 4.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Hicâz Âyinin 3. Selâmının 4. Bölümünde kendi içerisinde zemin-meyân ve karardan oluşan müsemmen bir şarkı formu görülmüştür.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
HİCAZ ÂYİN-İ ŞERİFİ (Musâhib Ahmed Ağa, v.1209/1794)	4	1	V	43	Sultân-ı menî sultân-ı menî
	4	1	Y	44	Ender dil ü can îmân-ı menî
	4	1	V	45	Der men bi-demî men zinde şevem
	4	1	Y	46	Yek cân çi şevad sad cân-ı menî
	4	1	T ₇	t ₆	Âh îman-ı menî

Tablo 126 Hicaz Mevlevî Âyini 4.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Hicâz âyinin 4.Selâmında zemin-meyân ve karardan oluşan murabbâ bir şarkı formu görülmüştür.

3.16. Acembûselik Mevlevî Âyini

Bestekâr: Abdülbâki Nâsır Dede, v.1237/1821

ÂYİN	SELÂM	FORM (Kâr)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
ACEMBÛSELİK ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Abdülbâki Nâsır Dede, v.1237/1821)	1	1	A	1	An kes ki tü-râ dâred ez iş şikem dâred
	1	1	T ₁	t ₁	Yar, hey sultân-ı men dost
	1	1	A	2	V'an kes ki tü-râ bined ey mâh çi gam dâred
	1	1	T ₁	t ₁	Yar, hey sultân-ı men dost
	1	1	B	3	Bes âşık-ı âşüfte âsûde vü hoş huftu
	1	1	T ₁	t ₁	Yar, hey sultân-ı men dost
	1	1	A	4	Der sâye-i an zülfî kü halka vü ham dâred
	1	1	T ₂	t ₂	Yar, hey sultân-ı men dost, yâr hey ihsân meded, dost, hey Ğufrân meded, yâr hey sultân-ı men, dost
	1	1	C	5	İmrüz cemâl-i tü simâ-yi diger dâred

1	1	t ₃	t ₃	hey dost, hey yâr
1	1	C	6	İmrûz leb-i nûşet halvâ-yi diger dâred
1	1	t ₃	t ₃	hey dost, hey yâr
1	1	D	7	İmrûz gül-i la'let ez şâh-ı diger rüste
1	1	T ₄	t ₃	hey dost, hey yâr
1	1	C	8	İmrûz kad-i servet bâlâ-yi diger dâred
1	1	T ₃	t ₃	hey dost, hey yâr
1	1	E	9	Hey, Ey ki ez hurşîd bihter rûy-i tû
		T ₅	t ₄	yâr, yâr
1	1	E	10	Men gulâm-i zülf-i çün Hindû-yi tû
		T ₅	t ₄	yâr, yâr
1	1	F	11	Bînem an rûzî ki bâşem ey sanem
		T ₅	t ₄	yâr, yâr
1	1	E	12	Ser nihâde mest ber zânû-yi tû
		T ₆	t ₁₅	Yâr dost, yâr hey sultân-ı men vây

Tablo 127 Acembûselik Mevlevî Âyini 1.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Acembûselik Âyinin 1.Selâmının 1 bölümünde güfte-lahin birliğinden yola çıkılarak yapılan değerlendirmede, bend-i evvelinde;

“An kes ki tû-râ dâred ez iş şikem dâred
V’an kes ki tû-râ bîned ey mâh çi gam dâred
Bes âşık-ı âşüfte âsûde vü hoş hufte
Der sâye-i an zülfî kû halka vü ham dâred”

mısralarından oluşan murabbâ besteye benzer bir yapı, bend-i miyânhanesinde ;

“İmrûz cemâl-i tû sîmâ-yi diger dâred
İmrûz leb-i nûşet halvâ-yi diger dâred
İmrûz gül-i la'let ez şâh-ı diger rüste
İmrûz kad-i servet bâlâ-yi diger dâred”

mısralarından oluşan murabbâ besteye benzer bir yapı, bend-i kararında ;

“Ey ki ez hurşîd bihter rûy-i tû
Men gulâm-i zülf-i çün Hindû-yi tû
Bînem an rûzî ki bâşem ey sanem
Ser nihâde mest ber zânû-yi tû”

mısrarlarından oluşan murabbâ besteye benzer bir yapı formu bulunan ve lafzî terennümle nihâyetlenen, 6 beyitten müretteb müseddés bir kâr formu görülmüştür.

Formlar kendi içlerinde müstakilen değerlendirilebilme durumunda olsalar da, sözlü eserlerin değerlendirilmelerinde aslolan unsurun güfte-lahin birliğinin olduğu düşünülürse, kâfiye-redif-lahin uyumundan ve de terennüm yapılarından yola çıkarak, bu 6 beytin tamâmının bir eser olarak değerlendirilmesi gerektiği, formun 6 beyitten müretteb, müseddés bir kâr formuyla benzerlik gösterdiği düşünülmektedir

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
ACEMBÜSELİK ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Abdülbâki Nâsır)	2	1	G	13	Sultân-ı menî sultân-ı menî
	2	1	Ğ	14	Ender dil ü can îmân-ı menî
	2	1	G	15	Der men bi-demî men zinde şevem
	2	1	Ğ	16	Yek cân çi şevad sad cân-ı menî
	2	1	T ₇	t ₅	Âh îman-ı menî

Tablo 128 Acembüselik Mevlevî Âyini 2.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Acembüselik Âyinin 2. Selâmında kendi içerisinde zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür. Lafzî terennümün devamında gelen saz terennümü hem lafzî terennümü kuvvetlendirmek ve hem de 2. Selâmın kısa olmasından dolayı tüm semâzenlerin meydân-ı Şerîfe çıkmalarını teminen ilâve edilmiştir.

ÂYİN	Selâm	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
ACEMBÜSELİK ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Abdülbâki Nâsır Dede, v.1237/1821)	3	1	H	17	Aşıkân lâf ez tebârek rabbüne'l-a'lâ zenend hey
	3	1	H	18	Sâdikan lebbeyk vahyullâhi mâ evhâ zenend hey
	3	1	I	19	Lâ cerem ez aşıkân ü sâdıkân ez süz-i dil hey
	3	1	H	20	Darbâ ber tabl-ı sübhâne'llezî esrâ zenend

Tablo 129 Acembüselik Mevlevî Âyini 3.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Acembüselik Âyinin 3. Selâmının 1. Bölümünde kendi içerisinde zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür. Formun

sonundaki terennüm takiben gelecek olan bölümün usûl ve de makâmına hazırlık maksadı ile yapılmıştır.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
ACEMBÜSELİK ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Abdülbâki Nâsır Dede,	3	2	İ	21	Ey ki hezâr âferin , bu nice sultân olur ÂH
	3	2	J	22	Kulu olan kişiler ÂH, hüsrev ü hâkân olur
	3	2	İ	23	Her ki bugün Veled'e âh inanuben yüz süre ÂH
	3	2	J	24	Yoksul ise bây olur ÂH, bây ise sultân olur

Tablo 128 Acembüselik Mevlevî Âyini 3.Selâm 2.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Acembüselik Âyinin 3. Selâmının 2. Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür. Formun sonundaki terennüm takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir. Güfte içerisindeki "âh ve cânım" lafızları terennüm olarak değil, güftenin aslî unsuru olarak telakki edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
ACEMBÜSELİK ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Abdülbâki Nâsır Dede,	3	3	K	25	Kad eşrekatî'd-dünyâ min nûri humeyyânâ
	3	3	L	26	Ve'l-bedrû alâ sâkî ve'l-ke'sü süreyyânâ
	3	3	M	27	Es sabvetü îmânî ve'l-halvetü bostânî
	3	3	N	28	Ve'l-meşcîrî nedmânî ve'l-verdü muhayyenâ
	3	3	O	29	Ah güzelin aşkına hâlâtına
	3	3	O	30	Yandı yürek aşk harârâtına
	3	3	O	31	And içeyim gayrı güzel sevmeyim
	3	3	P	32	Tanrı'ya vü Tanrı'nın âyâtına

Tablo 130 Acembüselik Mevlevî Âyini 3.Selâm 3.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Acembüselik Âyinin 3. Selâmının 3. Bölümünde müsemmen bir şarkı formu görülmüştür. Bölüm sonundaki saz terennümü şarkının aranağmesini oluşturmakla beraber, takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile yapılmıştır.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
ACEMBÜSELİK ÂYİN-İ ŞERİFİ	3	4	R	33	Tâ arş zi sevdâ-yi ruhaş velvelehâst
	3	4	S	34	Der sîne zi bâzâr-i ruhaş gulgulehâst
	3	4	Ş	35	Ez bâde-i ô ber kefi can bülbülehâst

	3	4	S	36	Ber gerden-i dil zi zülf-i ô silsilehâst
--	---	---	---	----	--

Tablo 131 Acembûselik Mevlevî Âyini 3.Selâm 4.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Acembûselik Âyinin 3. Selâmının 4. Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür. Formun sonundaki terennüm takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
ACEMBÛSELİK ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Abdülbâki Nâsır Dede, v.1237/1821) Dede, öl.1799)	3	5	U	37	Bâz ez an <u>kûh-i</u> kâf âmed ankâ-yi aşk
	3	5	U	38	Bâz ber âmed zi can na're-i heyhâ-yi aşk
	3	5	Ü	39	Aşk nidâ-yi bülend kerd be âvâz-i pest
	3	5	V	40	K'ey dil-i bâlâ niger der kad-i bâlâ-yi aşk

Tablo 132 Acembûselik Mevlevî Âyini 3.Selâm 5.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Acembûselik Âyinin 3. Selâmının 5. Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür. Formun sonundaki terennüm takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
ACEMBÛSELİK ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Abdülbâki Nâsır Dede,	3	6	Y	41	Câme siyeh kerd küfr nûr-i Muhammed resîd
	3	6	Y	42	Tabl-ı bekâ kûftend milk-i muhalled resîd
	3	6	Y	43	Ez pey-i nâ-mahreman kufl zedem ber dehan
	3	6	Z	44	Hîz bi-gû mutribâ işret-i sermed resîd

Tablo 133 Acembûselik Mevlevî Âyini 3.Selâm 6.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Acembûselik Âyinin 3. Selâmının 5. Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
ACEMBÛSELİK ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Abdülbâki Nâsır	4	1	G	13	Sultân-ı menî sultân-ı menî
	4	1	Ğ	14	Ender dil ü can îmân-ı menî
	4	1	G	15	Der men bi-demî men zinde şevem
	4	1	Ğ	16	Yek cân çi şevved sad cân-ı menî
	4	1	T ₇	t ₅	Âh îman-ı menî

Tablo 134 Acembûselik Mevlevî Âyini 4.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: 8 Acembûselik Âyinin 4.Selâmında kendi içerisinde zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür.

3.17. Bestenigâr Mevlevî Âyini

Bestekâr: Bursalı Sâdık Efendi, öl. 1194/1780 veya 1204/1790

ÂYİN	SELÂM	FORM (Kâr)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
BESTENİGÂR ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Bursalı Sâdık Efendi, öl. 1194/1780 veya 1204/1790)	1	1	A	1	Akbele's-sâkî aleynâ hâmilen ke'se'l-müdâm
	1	1	T ₁	t ₁	Hey yâr, hey dost, cân-1 men cânân-1 men
	1	1	A	2	Fe'şrabû min ke'si huldin ve'trükû ekle't-taâm
	1	1	T ₁	t ₁	Hey yâr, hey dost, cân-1 men cânân-1 men
	1	1	B	3	Yâ nedîmî selsebîlen nahnü aynü's-selsebîl
	1	1	T ₂	t ₁	Hey yâr, hey dost, cân-1 men cânân-1 men
	1	1	A	4	Kum lenâ neftah cinânen min cinânin yâ gulâm
	1	1	T ₂	t ₂	Hey yâr, hey dost, cân-1 men cânân-1 men, hey sultân-1 men, hey hünkâr-1 men, hey rânâ i men, yâr yüreğim yâr, yâr yüreğim del ciğerim, gör ki neler var
	1	1	C	5	În semâ-1 mevlevî mesmû' bâdâ tâ ebed
	1	1	t ₃	t ₃	Hey cân-1 men ,yâr, hey sultân-1 men
	1	1	C	6	V'in livâ-i ma'nevî merfû' bâdâ tâ ebed
	1	1	t ₃	t ₃	Hey cân-1 men ,yâr, hey sultân-1 men
	1	1	D	7	Âşîkân-1 feyz-i Hak râ ictimâ u istimâ
	1	1	T ₅	t ₃	Hey cân-1 men ,yâr, hey sultân-1 men
	1	1	C	8	În semâ-1 mevlevî mesmû' bâdâ tâ ebed
	1	1	T ₆	t ₄	Hey cân-1 men ,yâr, hey sultân-1 men, hey sultân-1 men, hey hünkâr-1 men, hey rânâ i men, yâr yüreğim yâr, yâr yüreğim del ciğerim, gör ki neler var
	1	1	E	9	Her ki cûyed rûz u şeb râh-i rızâ-yi Mustafâ
	1	1	T ₇	t ₅	Hey cân-1 men , hey sultân-1 men, hey makkûl-i men
	1	1	E	10	Lâ-cerem râzî büved ez vey Hüdâ-yi Mustafâ
	1	1	T ₇	t ₅	Hey cân-1 men , hey sultân-1 men, hey makkûl-i men
1	1	F	11	Ez berâ-yi rahmet-i mecmû-i âlem âmedest	
1	1	T ₇	t ₅	Hey cân-1 men, hey sultân-1 men, hey makkûl-i men	

	1	1	E	12	Mustafâ ber âlem ü âlem berâ-yi Mustafâ
	1	1	T ₆	t ₅	Hey cân-ı men, hey sultân-ı men, hey makbûl-i men

Tablo 135 Bestenigâr Mevlevî Âyini 1.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Bestenigâr Âyinin 1.Selâmının 1 bölümünde güfte-lahin birliğinden yola çıkılarak yapılan değerlendirmede, bend-i evvelinde;

“Akbele’s-sâkî aleynâ hâmilen ke’s-e’l-müdâm
 Fe’srabû min ke’si huldin ve’tlükû ekle’t-taâm
 Yâ nedîmî selsebîlen nahnü aynü’s-selsebîl
 Kum lenâ neftah cinânen min cinânin yâ gulâm”

mısralarından oluşan murabbâ besteye benzer bir yapı, bend-i miyânânesinde;

“În semâ-ı mevlevî mesmû‘ bâdâ tâ ebed
 V’in livâ-i ma‘nevî merfû‘ bâdâ tâ ebed
 Âşıkân-ı feyz-i Hak râ ictimâ u istimâ
 İn semâ-ı mevlevî mesmû‘ bâdâ tâ ebed”

mısralarından oluşan murabbâ besteye benzer bir yapı, bend-i kararında da

“Her ki cûyed rûz u şeb râh-i rızâ-yi Mustafâ
 Lâ-cerem râzî büved ez vey Hüdâ-yi Mustafâ
 Ez berâ-yi rahmet-i mecmû-i âlem âmedest
 Mustafâ ber âlem ü âlem berâ-yi Mustafâ”

mısralarından oluşan murabbâ besteye benzer bir yapı formu bulunan ve lafzî terennümle nihâyetlenen, 6 beyitten müretteb müseddés bir kâr formu görülmüştür.

Formlar kendi içlerinde müstakilen değerlendirilebilme durumunda olsalar da, sözlü eserlerin değerlendirilmelerinde aslolan unsurun güfte-lahin birliğinin olduğu düşünülürse , kâfiye-redif-lahin uyumundan ve de terennüm yapılarından yola çıkarak, bu 6 beytin tamâmının bir eser olarak değerlendirilmeleri gerektiği, formun 6 beyitten müretteb, müseddés bir kâr formuyla benzerlik gösterdiği düşünülmektedir

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
BESTENİĞÂR ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Bursalı Sâdık Efendi, öl. 1194/1780 veya 1204/1790)	2	1	G	13	Sultân-ı menî sultân-ı menî
	2	1	Ğ	14	Ender dil ü can îmân-ı menî
	2	1	G	15	Der men bi-demî men zinde şevem
	2	1	Ğ	16	Yek cân çi şevad sad cân-ı menî
	2	1	G	17	Ey Aşıkân ey Aşıkân
	2	1	Ğ	18	men âşık-ı dîrîneem
	2	1	G	19	Ey sâdikan ey sâdikan
	2	1	Ğ	20	men âşık-ı dîrîneem
	2	1	T ₈	t ₇	Âh, zâlim yâr, mîrim

Tablo 136 Bestenigâr Mevlevî Âyini 2.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Bestenigâr Âyinin 2. Selâmında kendi içerisinde zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür. Lafzi terennüm form yapısını bozmayıp, karar hissini kuvvetlendirmek için yapılmıştır.

ÂYİN	SELÂM	FORM (Murabbâ)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
BESTENİĞÂR ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Bursalı Sâdık Efendi, öl. 1194/1780 veya 1204/1790)	3	1	H	21	Âmed an mahbûb-i insan merhabâ
	3	1	T ₉	t ₈	Dost belî yâr-i men
	3	1	H	22	Sad hezâran lutf u ihsan merhabâ
	3	1	T ₉	t ₈	Dost belî yâr-i men
	3	1	I	23	Âmed an mahbûb-i cümle kâinât
	3	1	T ₁₀	t ₈	Dost belî yâr-i men
	3	1	H	24	Bâ kemâl ü fazl-ı Rahman merhabâ
	3	1	T ₉	t ₈	Dost belî yâr-i men
	3	1	H	25	Âmed an serdâr-ı ehl-i ma'rifet
	3	1	T ₉	t ₈	Dost belî yâr-i men
	3	1	H	26	Der sıfât-ı çâr erkân merhabâ
	3	1	T ₉	t ₈	Dost belî yâr-i men
	3	1	I	27	Şems-i Tebrîzî bi-han ez levh-i dil
	3	1	T ₁₀	t ₈	Dost belî yâr-i men
	3	1	H	28	Âyet-i can der sad elhan merhabâ
3	1	T ₉	t ₈	Dost belî yâr-i men	

Tablo 137 Bestenigâr Mevlevî Âyini 3.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Bestenigâr Âyinin 3. Selâmının 1. Bölümünde farklı güfte ve fakat aynı lahinden yapılmış 2 adet murabbâ beste formuna benzeyen yapı tesbit edilmiştir. Bölüm sonundaki saz terennümü murabbâ bestenin son terennümünü güçlendirmekle beraber, takiben gelecek olan bölümün usûl ve de makâmına hazırlık maksadı ile yapılmıştır.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
BESTENİĞÂR ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Bursalı Sâdık Efendi, öl. 1194/1780 veya 1204/1790)	3	2	İ	29	Ey ki hezâr âferin , bu nice sultân olur ÂH
	3	2	J	30	Kulu olan kişiler ÂH, hüsrev ü hâkân olur
	3	2	İ	31	Her ki bugün Veled'e âh inanuben yüz süre ÂH
	3	2	J	32	Yoksul ise bâ-y olur ÂH, bâ-y ise sultân olur

Tablo 138 Bestenigâr Mevlevî Âyini 3.Selâm 2.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Bestenigâr Âyinin 3. Selâmının 2. Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür. Formun sonundaki terennüm takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir. Güfte içerisindeki ” âh ve cânım” lafızları terennüm olarak değil, güftenin aslî unsuru olarak telakki edilmiştir.

ÂYİN	Selâm	Form (şarkı)	BESTE Rumuzu	GÜFTE Rumuzu	GÜFTE
BESTENİĞÂR ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Bursalı Sâdık Efendi, öl. 1194/1780 veya 1204/1790)	3	3	K	33	Ey büt-i nâzenîn-i men dest-i menest ü dâmenet vâ-y
	3	3	K	34	Serv ü semen-berîn-i men dest-i menest ü dâmenet vâ-y
	3	3	L	35	Kible-i dil serâ-yi tü ka'be-i can hevâ-yi tü vâ-y
	3	3	M	36	Rüy-i menest pâ-y-i tü dest-i menest ü dâmenet vâ-y
	3	3	O	37	Bülbül-i bâğ-ı ô menem akl kücâ vü men kücâ vâ-y
	3	3	Ö	38	Çeşm-i çerâğ-ı ô menem akl kücâ vü men kücâ vâ-y
	3	3	P	39	Hesti-i hak havâleem bahr büved nevâleem vâ-y
	3	3	Ö	40	Keşti-i nuh piyâleem akl kücâ vü men kücâ vâ-y
	3	3	T ₁₀	t ₉	Hey yâr, hey dost, yâr yâr-i men yâr, âh yâr-i men, yâr-i merâ, dost yâr-i men vâ-y

Tablo 139 Bestenigâr Mevlevî Âyini 3.Selâm 3.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Bestenigâr Âyinin 3. Selâmının 3. Bölümünde kendi içerisinde zemin-meyân ve karar bölümlerinden oluşan müsemmen bir şarkı formu görülmüştür. Bölüm sonundaki saz terennümü formun kararını güçlendirmekle beraber, takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı da taşımaktadır.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
BESTENİĞÂR ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Bursalı)	4	1	G	13	Sultân-ı menî sultân-ı menî
	4	1	Ğ	14	Ender dil ü can îmân-ı menî
	4	1	G	15	Der men bi-demî men zinde şevem

	4	1	Ğ	16	Yek cân çi şevd sad cân-ı menî
--	---	---	---	----	--------------------------------

Tablo 140 Bestenigâr Mevlevî Âyini 4.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Bestenigâr Âyinin 4.Selâmında kendi içerisinde zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür.

3.18. Şevk-u Tarâb Mevlevî Âyini

Bestekâr: Hammâmîzâde İsmail Dede Efendi, v.1262/1846)

ÂYİN	SELÂM	FORM (Kâr)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
ŞEVKUTARÂB ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Hammâmîzâde İsmail Dede Efendi, v.1262/1846)	1	1	A	1	Hey yâr, Ey hasret-i hûbân-ı cihan rûy-i hoşet
	1	1	T ₁	T ₁	Hey yâr, hey dost, belî yâr-i men
	1	1	A	2	Vey kıble-i zâhidan dü ebrû-yi hoşet
	1	1	T ₁	T ₁	Hey yâr, hey dost, belî yâr-i men
	1	1	B	3	Ez cümle sıfât-ı hiş üryan geştem
	1	1	T ₂	T ₁	Hey yâr, hey dost, belî yâr-i men
	1	1	A	4	Tâ gavta horem birehne der cûy-i hoşet
	1	1	T ₁	T ₁	Hey yâr, hey dost, belî yâr-i men
	1	1	C	5	Ey Yûsuf âhir piş-i in Ya'kûb-ı nâ-binâ bi-yâ
	1	1	D	6	Ey İsi-yi pinhan şüde ber târem-i minâ bi-yâ
	1	1	E	7	Ey kâbe kavseyin-mertebet vey devlet-i bâ-mekrûmet
	1	1	D	8	Kes nîst şâhâ mahremet der kurb-ı ev ednâ bi-yâ
	1	1	F	9	Mahdûm-i cânem Şems-i dîn ez câhet ey Rûhü'l-Emîn
	1	1	D	10	Tebrîz çün Arş-ı mekîn ez Mescid-i Aksâ bi-yâ
	1	1	T ₃	t ₂	Mahbûb-i men,mergûb-i en,matlûb-i men, makbûl-i men âh
	1	1	G	11	Ümmîd-i men be fadl-ı Hüdâvend-i ekberest
	1	1	T ₄	t ₁	hey yâr, hey dost,belî yâr-i men, cânım
	1	1	G	12	Ârâm-ı cân-ı mâ be senâ-yı Peyamberest
	1	1	T ₄	t ₁	hey yâr, hey dost,belî yâr-i men, cânım
	1	1	H	13	Fahrem bedan Resûl ki nâmeş Muhammedest
1	1	T ₅	t ₁	hey yâr, hey dost,belî yâr-i men, cânım	
1	1	G	14	Rûyeş çü mâhtâb ü kadeş çün sanevberest	
1	1	T ₄	t ₁	hey yâr, hey dost,belî yâr-i men, cânım	
1	1	I	15	Hâk-i kademet saâdet-i cân-ı menest	
1	1	T ₆	t ₁	hey yâr, hey dost,belî yâr-i men, cânım	

	1	1	I	16	Hâk ez kademet همه gül ü yâsemenest
	1	2	T ₆	t ₁	hey yâr, hey dost,belî yâr-i men, cânım
	1	2	İ	17	Ser tâ kademet hâk-i tü ber mî rûyed
	1	2	T ₇	t ₁	hey yâr, hey dost,belî yâr-i men, cânım
	1	2	I	18	Z'an hâk-i kadem çi rûy ber dâštenest
	1	2	T ₆	t ₁	hey yâr, hey dost,belî yâr-i men, cânım

Tablo 141 Şevkutarâb Mevlevî Âyini 1.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Şevkutarâb Âyinin 1.Selâmının 1 bölümünde güfte-lahin birliğinden yola çıkılarak yapılan değerlendirmede, bend-i evvelinde;

“Ey hasret-i hûbân-ı cihan rûy-i hoşet
 Vey kıble-i zâhidan dü ebrû-yi hoşet
 Ez cümle sıfât-ı hîş üryan geştem
 Tâ gavta horem birehne der cûy-i hoşet”

mısralarından oluşan murabbâ besteye benzer bir yapı, bend-i sânisinde;

“Ey Yûsuf âhir pîş-i in Ya‘kûb-i nâ-bînâ bi-yâ
 Ey İsi-yi pinhan şüde ber târem-i mînâ bi-yâ
 Ey kâbe kavseyn-mertebet vey devlet-i bâ-mekrûmet
 Kes nîst şâhâ mahremet der kurb-ı ev ednâ bi-yâ
 Mahdûm-i cânem Şems-i dîn ez câhet ey Rûhü'l-Emîn
 Tebrîz çün Arş-ı mekîn ez Mescid-i Aksâ bi-yâ”

mısralarından oluşan müseddes bir şarkı, bend-i miyânhânesinde ;

“Ümmîd-i men be fadl-ı Hüdâvend-i ekberest
 Ârâm-ı cân-ı mâ be senâ-yı Peyamberest
 Fahrem bedan Resûl ki nâmeş Muhammedest
 Rûyeş çü mâhtâb ü kadeş çün sanevberest “

mısralarından oluşan murabbâ besteye benzer bir yapı, bend-i kararında da;

“Hâk-i kademet saâdet-i cân-ı menest

Hâk ez kademet heme gül ü yâsemenest
 Ser tâ kademet hâk-i tü ber mî rûyed
 Z'an hâk-i kadem çi rûy ber dâštenest”

mısralarından oluşan murabbâ besteye benzer bir yapı bulunan ve lafzî terennümle nihâyetlenen, 8+1 beyitten müretteb müsemmen bir kâr formu görülmüştür.

Formlar kendi içlerinde müstakilen değerlendirilebilme durumunda olsalar da, sözlü eserlerin değerlendirilmelerinde aslanan unsurun güfte-lahin birliğinin olduğu düşünülürse , kâfiye-redif-lahin uyumundan ve de terennüm yapılarından yola çıkarak, bu 9 beytin tamâmının bir eser olarak değerlendirilmeleri gerektiği, formun 8 beyitten müretteb, müsemmen bir kâr formuyla benzerlik gösterdiği düşünülmektedir

Âyin	Selâm	Form (şarkı)	Beste Rumuzu	Güfte Rumuzu	Güfte
ŞEVKUTARÂB ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Hammâmîzâde)	2	1	J	19	Ey tûti-i İsî-nefes vey bülbül-i şirin-nevâ
	2	1	K	20	Hin Zühre râ kâlîve kün z'an nağmehâ-yi can-fezâ
	2	1	J	21	Sâkî tü mâ râ yâd kün sad hîk râ pür-bâd kün
	2	1	K	22	Ervâh râ Ferhâd kün der aşk-ı an Şirin-likâ
	2	1	L	23	Düş ber dergâh-i izzet kûs-i sultânî zedem
	2	1	M	24	Hayme ber bâlâ-yi dârü'l-mülk-i rabbânî zedem

Tablo 142 Şevkutarâb Mevlevî Âyini 2.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Şevkutarâb âyinin 2. Selâmında . kendi içerisinde zemin-meyân ve karar bölümlerinden oluşan müseddes bir şarkı formu görülmüştür.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
ŞEVKUTARÂB ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Hammâmîzâde İsmail Dede Efendi, v.1262/1846)	3	1	N	25	Ey sabâ bûyî zi hatt u hâl-i Şemseddin bi-yâr
	3	1	O	26	Nefha-i müşk-i Hutun ez Çin be Kostantin bi-yâr
	3	1	Ö	27	Mâ be bûy-i Şems-i din serhoş şüdüm ü mirevîm
	3	1	O	28	Mâ zi câm-ı Şems-i din mestîm sâkî mey bi-yâr
	3	1	T ₈	t ₃	Âh beliyârim vây

Tablo 143 Şevkutarâb Mevlevî Âyini 3.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Şevkutarâb Âyinin 3. Selâmının 1. bölümünde kendi içerisinde zemin-meyân ve karar bölümlerinden oluşan bir şarkı formu görülmüştür.

Formun sonundaki lafzî terennüm formu bozmayıp, saz terennümü ile beraber karar hissini kuvvetlendirmek ve takiben gelecek olan bölümün usûl ve de makâmına hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
ŞEVKUTARÂB ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste:	3	2	P	29	Ey ki hezâr âferin âh ,bu nice sultân olur
	3	2	R	30	Kulu olan kişiler cânım, hüsrev ü hâkân olur âh
	3	2	P	31	Her ki bugün Veled'e âh inanuben yüz süre
	3	2	R	32	Yoksul ise bây olur cânım, bây ise sultân olur

Tablo 144 Şevkutarâb Mevlevî Âyini 3.Selâm 2.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Şevkutarâb Âyinin 3. Selâmının 2. Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür. Formun sonundaki terennüm takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir. Güfte içerisindeki "âh, cânım ve amân" lafızları terennüm olarak değil, güftenin aslî unsuru olarak telakki edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
ŞEVKUTARÂB ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Hammâmîzâde İsmail Dede Efendi, v.1262/1846)	3	3	S	33	Mecnûn u perîşân-ı tüem destem gîr
	3	3	T ₉	t ₄	Yâr ey yâr-i men vây
	3	3	Ş	34	Ser-geşte vü hayrân-ı tüem destem gîr
	3	3	T ₉	t ₄	Yâr ey yâr-i men vây
	3	3	U	35	Her bî-ser ü pây dest-gîrî dâred
	3	3	Ü	36	Men bî-ser ü sâ mân-ı tüem destem gîr
	3	3	T ₁₀	t ₅	Yâr ey yâr-i men vây, yâr yâr-i men yâr,âh yâr-i men, yâr-i merâ dost yâr-i men vây

Tablo 145 Şevkutarâb Mevlevî Âyini 3.Selâm 3.Bölüm

Değerlendirme ve yorum:Şevkutarâb Âyinin 3. Selâmının 3. Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür. Formun sonundaki terennüm takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
ŞEVKUTARÂB ÂYİN-İ ŞERİFİ	3	4	V	33	Ben bilmez idim gizli ayan hep sen imişsin
	3	4	Y	34	Tenlerde vü canlarda nihan hep sen imişsin
	3	4	Z	35	Senden bu cihân içre nişân ister idim ben
	3	4	A ₂	36	Âhir bunu bildim ki cihan hep sen imişsin

	3	4	B ₂	37	Pinhan me-şev ki rûy-i tû ber mâ mübârekest
	3	4	C ₂	38	Nazzâre-î tû ber heme canhâ mübârekest
	3	4	D ₂	39	Ey bestegân-ı ten be temâşâ-yı can revîd
	3	4	C ₂	40	K'âhir Resûl güft temâşâ mübârekest
	3	4	D ₂	41	Ne aşka sabreder oldum ne akl ile yârem
	3	4	E ₂	42	Ne kârı başa çıkardım ne belli bî-kârem
	3	4	D ₂	43	Belâ-yı aşk ile hakkâ ki n'olduğum bilmem
	3	4	E ₂	44	Bu anlanur elemimden ki âşık-ı zârem
	3	4	D ₂	45	Semâi gibi ben ol bî-hudem ki âlemde
	3	4	E ₂	46	Ne keyf ile mütekeyyif ne mest ü hüşyârem

Tablo 146 Şevkutarâb Mevlevî Âyini 3.Selâm 4.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Şevkutarâb Âyinin 3. Selâmının 4. Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan, birbirini takip eden farklı güfte ve de lahinlerden yapılmış 1 murabbâ ve de muaşşer bir şarkı şarkı formu görülmüştür.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
SEVKUTARÂB ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Hammâmîzâde İsmail Dede Efendi, 1022/1614)	4	1	F	47	Sultân-ı menî sultân-ı menî
	4	1	G	48	Ender dil ü can îmân-ı menî
	4	1	F	49	Der men bi-demî men zinde şevem
	4	1	G	50	Yek cân çi şevved sad cân-ı menî
	4	1	T ₁₁	t ₆	Âh îman-ı menî

Tablo 147 Şevkutarâb Mevlevî Âyini 4.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Şevkutarâb âyinin 4.Selâmında zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür.

3.19. Yegâh Mevlevî Âyini

Bestekâr: Derviş Abdülkerim Dede, öl. 1080/1669-70)

ÂYİN	SELÂM	FORM (Kâr)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
YEGÂH ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Derviş Abdülkerim Dede, öl. 1080/1669-70)	1	1	A	1	Mâ der dü cihan gayr-ı Hudâ yâr ne-dârîm
	1	1	A	2	Cüz yâd-ı Hudâ hiç dige kâr ne-dârîm
	1	1	T ₁	t ₁	yâr, hey sultân-ı men
	1	1	B	3	Müştâk-ı dil ü cân-i tû Şemsü'l-Hak-ı Tebrîz
	1	1	A	4	Der âyine cüz vâye-i didâr ne-dârîm
	1	1	T ₂	t ₂	yâr, hey sultân-ı men, hey hünkâr-ı men, hey rânâ i men, yâr yüreğim yâr, del

				ciğerim vây, yâr yüreğim del ciğerim, gör ki neler var, yâre haber var
1	1	C	5	Âteş ne-zened der dil-i mâ illâ hû
1	1	C	6	Kûteh ne-küned menzil-i mâ illâ hû
1	1	D	7	Ger âlemiyan cümle tabîban bâşend
1	1	C	8	Hallî ne-küned müşkil-i mâ illâ hû
1	1	T ₁	t ₁	yâr, hey sultân-ı men
1	1	C	9	Men bende-i Kur'ânem eğer can dârem
1	1	C	10	Men hâk-i reh-i Muhammed-i muhtârem
		D	11	Ger nakl küned cüz in kes ez güftârem
		C	12	Bîzârem ez ô ve zin sũhan bîzârem
1	1	T ₂	t ₂	yâr, hey sultân-ı men, hey hũnkâr-ı men, hey rânâ-(y)ı men, yâr yüreğim yâr, del ciğerim vây, yâr yüreğim del ciğerim, gör ki neler var, yâre haber var
1	1	E	13	İlticâ-yi mâ be şâh-ı evliyâst
1	1	T ₁	t ₁	yâr, hey sultân-ı men
1	1	E	14	Z'an ki nũreş müştak ez nũr-i Hudâst
1	1	T ₁	t ₁	yâr, hey sultân-ı men
1	1	F	15	Ey ki dârî dîde-i rûşen bi-bin
1	1	T ₃	t ₁	yâr, hey sultân-ı men
1	1	E	16	Cism ü cânêş cism ü cân-i Mustafâst
1	1	T ₁	t ₁	yâr, hey sultân-ı men

Tablo 148 Yegâh Mevlevî Âyini 1.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum:Yegâh Âyinin 1.Selâmının 1 bölümünde güfte-lahin birliğinden yola çıkılarak yapılan değerlendirmede, bend-i evvelinde;

“Mâ der dü cihan gayr-ı Hudâ yâr ne-dârîm
 Cüz yâd-ı Hudâ hiç diger kâr ne-dârîm
 Müştâk-ı dil ü cân-i tü Şemsü'l-Hak-ı Tebrîz
 Der âyine cüz vâye-i dîdâr ne-dârîm”

mısrarlarından oluşan murabbâ besteye benzer bir yapı, bend-i sân miyânânesinde;

“Âteş ne-zened der dil-i mâ illâ hû
 Kûteh ne-küned menzil-i mâ illâ hû
 Ger âlemiyan cümle tabîban bâşend
 Hallî ne-küned müşkil-i mâ illâ hû”

mısrarlarından oluşan 1 murabbâ şarkı,

“Men bende-i Kur’ânem eğer can dârem
 Men hâk-i reh-i Muhammed-i muhtârem
 Ger nakl küned cüz in kes ez güftârem
 Bîzârem ez ô ve zin sühan bîzârem”

mısralarından oluşan 1 murabbâ şarkı, bend-i kararında da;

“İlticâ-yi mâ be şâh-ı evliyâst
 Z’an ki nûreş müştak ez nûr-i Hudâst
 Ey ki dârî dîde-i rûşen bi-bin
 Cism ü cânêş cism ü cân-i Mustafâst”

mısralarından oluşan murabbâ besteye benzer bir yapı formu bulunan ve lafzî terennümle nihâyetlenen, 6+4 beyitten müretteb müseddés bir kâr formu görülmüştür.

Formlar kendi içlerinde müstakilen değerlendirilebilme durumunda olsalar da, sözlü eserlerin değerlendirilmelerinde aslolan unsurun güfte-lahin birliğinin olduğu düşünülürse, kâfiye-redif-lahin uyumundan ve de terennüm yapılarından yola çıkarak, bu 10 beytin tamâmının bir eser olarak değerlendirimleri gerektiği, formun 6+4 beyitten müretteb, müseddés bir kâr formuyla benzerlik gösterdiği düşünülmektedir

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
YEGÂH ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Derviş Abdülkerim Dede, öl. 1080/1669-70)	2	1	G	17	Ey hâlik-ı heft âsüman der mandeem feryâd res
	2	1	G	18	Vey râzık-ı pîr ü civan der mandeem feryâd res
	2	1	Ğ	19	Ey rahm-i tü ber nîk ü bed ihsân-ı tü bî-hadd ü add
	2	1	H	20	Her lahza gûyem ey Hudâ der mandeem feryâd res
	2	1	T ₄	t ₃	Âh mahbûb-i men, merğûb-i men, matlûb-i men, makbûl-i men

Tablo 149 Yegâh Mevlevî Âyini 2.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Yegâh Âyinin 2. Selâmında kendi içerisinde zemin-meyan ve karardan oluşan murabbâ bir şarkı formu görülmüştür. Lafzi terennüm form yapısını bozmayıp, karar hissini kuvvetlendirmek için yapılmıştır.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
YEGÂH ÂYİN-İ ŞERİFİ	3	1	I	21	Aşıkân lâf ez tebârek rabbüne'l-a'lâ zenend
	3	1	I	22	Sâdıkân lebbeyk vahyullâhi mâ evhâ zenend
	3	1	I	23	Lâ cerem ez âşıkân ü sâdıkân ez sûz-i dil
	3	1	I	24	Darbhâ ber tabl-ı sübhâne'llezî esrâ zenend

Tablo 150 Yegâh Mevlevî Âyini 3.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Yegâh Âyinin 3. Selâmının 1. Bölümünde kendi içerisinde zemin-meyân ve karar bölümlerinden oluşan 1 adet şarkı formu görülmüştür. Bölüm sonundaki saz terennümü, takiben gelecek olan bölümün usûl ve de makâmına hazırlık maksadı ile yapılmıştır.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
YEGÂH ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Derviş Abdülkerim Dede, öl.	3	2	İ	25	Ey ki hezâr âferin , bu nice sultân olur
	3	2	J	26	Kulu olan kişiler cânım, hüsrev ü hâkân olur vâý
	3	2	İ	27	Her ki bugün Veled'e âh inanuben yüz süre
	3	2	J	28	Yoksul ise bâý olur cânım, bâý ise sultân olur vâý

Tablo 151 Yegâh Mevlevî Âyini 3.Selâm 2.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Yegâh Âyinin 3. Selâmının 2. Bölümünde zemin-meyân ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür. Formun sonundaki terennüm takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir. Güfte içerisindeki "âh ve cânım" lafızları terennüm olarak değil, güftenin aslî unsuru olarak telakki edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
YEGÂH ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Derviş Abdülkerim Dede, öl. 1080/1669-70)	3	3	K	29	Der bâğ-ı cemâli sanemâ çün gül-i ra'nâ
	3	3	K	30	Der çeşm çü nûrî vü çü cân der heme a'zâ
	3	3	L	31	Men bülbül-i gülzârem ü der dâm-i tü zârem
	3	3	M	32	Ez çîst aceb bâ tü me-râ in heme sevdâ
	3	3	K	33	Men bâ tü çünânem ey nigâr-i Hotenî
	3	3	K	34	K'ender galatam ki men tüem yâ tü menî
	3	3	L	35	Nî men menem ü nî tü tüyî nî tü menî
	3	3	M	36	Hem men menem ü hem tü tüyî hem tü menî

Tablo 152 Yegâh Mevlevî Âyini 3.Selâm 3.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Yegâh Âyinin 3. Selâmının 3. Bölümünde kendi içerisinde zemin-meyân ve karar bölümlerinden oluşan zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür. Bölüm sonundaki saz terennümü, takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı taşımaktadır.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
YEGÂH ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Derviş Abdülkerim Dede, öl.	3	4	N	37	Ey kâfile-i kâle-i tâât kücâyîd
	3	4	O	38	Ender harem-i kible-i hâcât biyâyîd
	3	4	Ö	39	Hem hâne vü hem-sâye-i dîvâr be dîvâr
	3	4	O	40	Ser geşte beyâbân şümâyîd şümâyîd
	3	4	T ₅	t ₄	Yâr-i men yâr, âh yâr-i men yâr, âh yâr-i men yâr-i merâ, âh yâr-i men vây

Tablo 153 Yegâh Mevlevî Âyini 3.Selâm 4.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Yegâh Âyinin 3. Selâmının 4. Bölümünde kendi içerisinde zemin-meyân ve karar bölümlerinden oluşan zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür. Bölüm sonundaki saz terennümü, takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı taşımaktadır.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
YEGÂH ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Derviş Abdülkerim Dede, öl. 1080/1669-70)	3	5	P	41	Zehî livâ vü alem lâ ilâhe illallah
	3	5	R	42	Ki zed ber evc kadem lâ ilâhe illallah
	3	5	S	43	Bihîşt-i lutf u bülendî hidiv Şemseddin
	3	5	R	44	Zehî şifâ-yi sakam lâ ilâhe illallah

Tablo 154 Yegâh Mevlevî Âyini 3.Selâm 5.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Yegâh Âyinin 4.Selâmında kendi içerisinde zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
YEGÂH ÂYİN-İ ŞERİFİ	4	1	Ş	45	Sultân-ı menî sultân-ı menî
	4	1	U	46	Ender dil ü can îmân-ı menî
	4	1	Ş	47	Der men bi-demî men zinde şevem
	4	1	U	48	Yek cân çi şevad sad cân-ı menî

Tablo 155 Yegâh Mevlevî Âyini 4.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Yegâh Âyinin 4.Selâmında kendi içerisinde zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür.

3.20. Sabâ Mevlevî Âyini

Bestekâr: Hammâmîzâde İsmail Dede Efendi, v.1262/1846)

ÂYİN	SELÂM	FORM (Kâr)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
SABÂ ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Hammâmîzâde İsmail Dede Efendi, v.1262/1846)	1	1	A	1	Bişnevîd ez nâle-i bang-i rebâb
	1	1	T ₁	t ₁	Hey yâr
	1	1	A	2	Nüktehâ-yi aşk der her gûne bâb
	1	1	T ₂	t ₂	Hey yâr, pîr-i men âh
	1	1	B	3	Bâ figân u nevha gûyed dâimâ
	1	1	T ₁	t ₁	Hey yâr
	1	1	A	4	Ey Hudâ vü ey Hudâ vü ey Hudâ
	1	1	T ₂	t ₂	Hey yâr, pîr-i men âh
	1	1	C	5	Taht ü fevk ez aşk âmed der vücûd
	1	1	T ₃	t ₁	Hey yâr
	1	1	C	6	Hem zemîn-i tîre hem çerh-i kebûd
	1	1	T ₄	t ₂	Hey yâr, pîr-i men âh
	1	1	D	7	Ez mehabet zâd hestî der cihân
	1	1	T ₅	t ₁	Hey yâr
	1	1	C	8	Behr-i hikmet tâ şevved Hâlık ayân
	1	1	T ₆	t ₃	Hey Yâr, pîr-i men âh, mahbûb-i men,mergûb-i men, matlûb-i men, mahbûb-i men,mergûb-i men, matlûb-i men, Hey yâr, pîr-i men âh
	1	1	E	9	Der tarîkat evvel ân bâşed ki dil
	1	1	T ₇	t ₁	Hey yâr
	1	1	F	10	Der derûn-i ten şevved sâfi zi gil
	1	1	T ₈	t ₂	Hey Yâr, pîr-i men âh
	1	1	G	11	Aşk-ı merdan berter ez aşk-ı Hudâst
1	1	T ₉	t ₄	pîr-i men	
1	1	Ğ	12	Zan ki der merdan Hudâ râ sırrhâst	
1	1	T ₁₀	t ₄	pîr-i men	
1	1	H	13	Hest Hak ma'bûd-i cümle der cihan	
1	1	T ₉	t ₄	pîr-i men	
1	1	Ğ	14	Nîst kes ez bendegî-i ô cehân	
1	1	T ₁₁	t ₅	hey yâr, yâr-i men, âh pîr-i men, hey yâr, yâr-i men, âh pîrim, âh destgîrim, yâr-i men yâr, yâr yüreğim, del ciğirim, yâr, gör ki neler var, âh mahbûb-i men vâ, âh hey makbûl-i men vâ	

Tablo 156 Sabâ Mevlevî Âyini 1.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Sabâ Âyinin 1.Selâmının 1 bölümünde güfte-lahin birliğinden yola çıkılarak yapılan değerlendirmede, bend-i evvelinde;

“Bişnevîd ez nâle-i bang-i rebâb
Nüktehâ-yi aşk der her gûne bâb
Bâ figân u nevha gûyed dâimâ
Ey Hudâ vü ey Hudâ vü ey Hudâ”

mısralarından oluşan murabbâ besteye benzer bir yapı, bend-i miyânânesinde ;

“Taht ü fevk ez aşk âmed der vücûd
Hem zemîn-i tîre hem çerh-i kebûd
Ez mehabbet zâd hestî der cihân
Behr-i hikmet tâ şevved Hâlık ayân “

mısralarından oluşan murabbâ besteye benzer bir yapı, karar bendinde de;

“Der tarîkat evvel ân bâşed ki dil
Der derûn-i ten şevved sâfi zi gil
Aşk-ı merdan berter ez aşk-ı Hudâst
Zan ki der merdan Hudâ râ sırrhâst
Hest Hak ma‘bûd-i cümle der cihan
Nîst kes ez bendegî-i ô cehân”

mısralarından oluşan müseddes bir şarkı formu bulunan ve lafzî terennümle hihâyetlenen, 6+1 beyitten müretteb müseddes bir kâr formu görülmüştür.

Formlar kendi içlerinde müstakilen değerlendirilebilme durumunda olsalar da, sözlü eserlerin değerlendirilmelerinde aslolan unsurun güfte-lahin birliğinin olduğu düşünülürse , kâfiye-redif-lahin uyumundan ve de terennüm yapılarından yola çıkarak, bu 7 beytin tamâmının bir eser olarak değerlendirimleri gerektiği ve formun 6+1 beyitten müretteb, müseddes bir kâr formuyla benzerlik gösterdiği düşünülmektedir

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
SA BÂ Â Yİ N-İ	2	1	I	15	Sultân-ı menî sultân-ı menî

	2	1	İ	16	Ender dil ü can îman-ı menî
	2	1	I	17	Der men bi-demî men zinde şevem
	2	1	İ	18	Yek cân çi şevad sad cân-ı menî
	2	1	T ₁₂	t ₆	Âh îman-ı menî

Tablo 157 Sabâ Mevlevî Ayini 2.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Sabâ âyinin 2. Selâmında kendi içerisinde zemin-meyân ve karar bölümlerinden oluşan bir şarkı formu görülmüştür. Selâm sonundaki saz terennümü; bestenin kısa olmasından dolayı, semâzenlerin tamâmının semâ'a katılımını teminen ilave edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
SABÂ ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Hammâmîzâde İsmail Dede Efendi, v.1262/1846)	3	1	J	19	Hem-çü Âdem her velî nûr-i Hudâst
	3	1	T ₁₃	t ₇	Belî yâr-i men
	3	1	J	20	Tâ ne-pindârî ki Hak ez vey cüdâst
	3	1	T ₁₄	t ₇	Belî yâr-i men
	3	1	K	21	Zan melâik secde ârendeş zi can
	3	1	T ₁₃	t ₇	Belî yâr-i men
	3	1	J	22	Kan der ô dîdend nûr-i bî-keran
	3	1	T ₁₄	t ₇	Belî yâr-i men
	3	1	L	23	Hak halîfeş kerd der arz u semâ
	3	1	T ₁₃	t ₇	Belî yâr-i men
	3	1	M	24	Tâ ki gerded sûy-i menzil reh-nümâ
	3	1	T ₁₄	t ₈	Hey yârîm

Tablo 158 Sabâ Mevlevî Ayini 3.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Sabâ Âyinin 3. Selâmının 1. Bölümünde Selâmında kendi içerisinde zemin-meyân ve karar bölümlerinden oluşan bir şarkı formu görülmüştür. Bölüm sonundaki saz terennümü hem Nakış Murabba Bestenin terennümünü güçlendirmekle beraber, takiben gelecek olan bölümün usûl ve de makâmına hazırlık maksadı ile yapılmıştır.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
SABÂ ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Hammâmîzâde İsmail Dede Efendi,	3	2	N	25	Ey ki hezâr âferin âh ,bu nice sultân olur
	3	2	O	26	Kulu olan kişiler cânım, hüsrev ü hâkân olur âh
	3	2	N	27	Her ki bugün Veled'e âh inanuben yüz süre
	3	2	O	28	Yoksul ise bây olur, cânım, bây ise sultân olur

Tablo 159 Sabâ Mevlevî Âyini 3.Selâm 2.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Sabâ Âyinin 3. Selâmının 2. Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür. Formun sonundaki terennüm takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir. Güfte içerisindeki "âh cânım ve amân" lafızları terennüm olarak değil, güftenin aslî unsuru olarak telakki edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
SABÂ ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Hammâmîzâde İsmail Dede Efendi, v.1262/1846)	3	3	Ö	29	Ben bilmez idim gizli ayan hep sen imişsin
	3	3	P	30	Tenlerde vü canlarda nihan hep sen imişsin
	3	3	R	31	Senden bu cihân içre nişân ister idim ben
	3	3	P	32	Âhir bunu bildim ki cihan hep sen imişsin
	3	3	S	33	Olduk yine biz secde-ber-i nâr-ı muhabbet
	3	3	S	34	Olmaz dilimiz beste-i efkâr-ı muhabbet
	3	3	Ş	35	Cân u dilimi eyler idim gamzene teslîm
	3	3	S	36	Mahrûmi-i gam olsa dil-i zâr-ı muhabbet

Tablo 160 Sabâ Mevlevî Âyini 3.Selâm 3.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Sabâ Âyinin 3. Selâmının 3. Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan müsemmen bir şarkı formu görülmüştür.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
SABÂ ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Hammâmîzâde İsmail Dede Efendi,	3	4	U	37	Ey maksad-ı âşıkîn olan Mevlânâ
	3	4	T ₁₅	t ₉	Yâr, yâr-i men
	3	4	Ü	38	Vey neş'e-i mü'minîn olan Mevlânâ
	3	4	T ₁₆	t ₉	Yâr, yâr-i men
	3	4	U	39	Bî-çâreleriz hâlimize rahm eyle
	3	4	T ₁₅	t ₉	Yâr, yâr-i men
	3	4	Ü	40	Bî-çârelere muîn olan Mevlânâ
	3	4	T ₁₆	t ₉	Yâr, yâr-i men

Tablo 161 Sabâ Mevlevî Âyini 3.Selâm 4.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Sabâ Âyinin 3. Selâmının 4. Bölümünde Selâmında kendi içerisinde zemin-meyân ve karar bölümlerinden oluşan bir şarkı formu görülmüştür.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
SABÂ ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Hammâmîzâde İsmâil Dede Efendi,	4	1	I	15	Sultân-ı menî sultân-ı menî
	4	1	İ	16	Ender dil ü can îmân-ı menî
	4	1	I	17	Der men bi-demî men zinde şevem
	4	1	İ	18	Yek cân çi şevad sad cân-ı menî
	4	1	T ₁₂	t ₆	Âh îman-ı menî

Tablo 162 Sabâ Mevlevî Âyini 4.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Sabâ âyinin 4.Selâmında kendi içerisinde zemin-meyân ve karar bölümlerinden oluşan bir şarkı formu görülmüştür.

3.21. Nevâ Mevlevî Âyini

Bestekâr: Hammâmîzâde İsmâil Dede Efendi, v.1262/1846

ÂYİN	SELÂM	FORM (Kâr)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
NEVÂ ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Hammâmîzâde İsmâil Dede Efendi, v.1262/1846)	1	1	A	1	Ey tecellîgâh-i cânem rûy-i tü
	1	1	T ₁	t ₁	Hey yâr, yâr-i men
	1	1	A	2	Vey dilem râ meyl-i külli sûy-i tü
	1	1	T ₁	t ₁	Hey yâr, yâr-i men
	1	1	B	3	Sad hezarân cân ü dil âvihte
	1	1	T ₂	t ₁	Hey yâr, yâr-i men
	1	1	A	4	Dîdem ey dil-ber zi yektâ mûy-i tü
	1	1	T ₁	t ₂	Hey yâr, yâr-i men
	1	1	C	5	Hurşid-i sipihr-i lâ-mekânî dil-i mâst
	1	1	t ₃	t ₂	Hey yâr, yâr-i men
	1	1	C	6	Keyhusrev-i milk-i dil ü cânî dil-i mâst
	1	1	t ₃	t ₂	Hey yâr, yâr-i men
	1	1	D	7	Ta der dil-i mâ aşk-ı tü menzil kerdest
	1	1	T ₄	t ₂	Hey yâr, yâr-i men
	1	1	C	8	Ser-çeşme-i âb-ı zindegânî dil-i mâst
	1	1	T ₃	t ₂	Hey yâr, yâr-i men
	1	1	E	9	Âferîn ey mâh-rû ber can-i tü
	1	1	F	10	Ber cemâl-i bî had ü pâyân-i tü
	1	1	E	11	Tûti-yi cânem bi-şüd hayrân ü zâr
	1	1	F	12	Z'an şeker-hand ü leb-i handân-i
1	1	G	13	Ey rûy-i tü nev-behâr-i handân	
1	1	Ğ	14	Ahsente zehî nigâr-i handân	
1	1	T ₅	t ₃	yâr, yâr-i men	
1	1	G	15	Ey şehri-i cihan harâb bî-tü	
1	1	Ğ	16	Ey husrev ü şehriyâr-i handân	

	1	1	T ₅	t ₃	yâr, yâr-i men
--	---	---	----------------	----------------	----------------

Tablo 163 Nevâ Mevlevî Âyini 1.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Nevâ Âyinin 1.Selâmının 1 bölümünde güfte-lahin birliğinden yola çıkılarak yapılan değerlendirmede, bend-i evvelinde;

“Ey tecellîgâh-i cânem rûy-i tü
Vey dilem râ meyl-i külli sûy-i tü
Sad hezarân cân ü dil âvihte
Dîdem ey dil-ber zi yektâ mûy-i tü”

mısralarından oluşan murabbâ besteye benzer bir yapı, bend-i sânisinde

“Hurşîd-i sipihr-i lâ-mekânî dil-i mâst
Keyhusrev-i milk-i dil ü cânî dil-i mâst
Ta der dil-i mâ aşk-ı tü menzil kerdest
Ser-çeşme-i âb-ı zindegânî dil-i mâst”

mısralarından oluşan murabbâ besteye benzer bir yapı, bend i miyânhânesinde ;

“Âferîn ey mâh-rû ber can-i tü
Ber cemâl-i bî had ü pâyân-i tü
Tûti-yi cânem bi-şüd hayrân ü zâr
Z’an şeker-hand ü leb-i handân-i tü”

mısralarından oluşan bir şarkı, bend-i kararında da;

“Ey rûy-i tü nev-behâr-i handân
Ahsente zehî nigâr-i handân
Ey şehir-i cihan harâb bî-tü
Ey husrev ü şehriyâr-i handân”

mısralarından oluşan nakış murabbâ besteye benzer bir yapı formu bulunan ve lafzî terennümle nihâyetlenen, 8 beyitten müretteb müsemmen bir kâr formu görülmüştür.

Formlar kendi içlerinde müstakilen değerlendirilebilme durumunda olsalar da, sözlü eserlerin değerlendirilmelerinde aslolan unsurun güfte ve lahin birliğinin olduğu

düşünülürse, kâfiye-redif-lahin uyumundan ve de terennüm yapılarından yola çıkarak, bu 8 beytin tamâmının bir eser olarak değerlendirilmeleri gerektiği ve formun 8 beyitten müretteb, müsemmen bir kâr formuyla benzerlik gösterdiği düşünülmektedir

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
NEVÂ ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Hammâmîzâde İsmâil Dede Efendi, v.1262/1846)	2	1	H	17	Ey şâh-ı şehri-ı akl ü can ber taht-ı dil hâkan tüyî
	2	1	H	18	Ender zemîn ü âsuman sultân-ı sultânan tüyî
	2	1	I	19	Der cân-i mâ cânan tüyî der kân-i mâ nî kan tüyî
	2	1	İ	20	Cennet tüyî şerbet tüyî sâkî tüyî rıdvan tüyî
	2	1	J	21	Bâ âşık ez dünyâ me-gû v'ez milket-i ukbâ me-gû
	2	1	K	22	Cüz hasret-i Mevlâ me-gû mî gû ki in ü an tüyî

Tablo 164 Nevâ Mevlevî Âyini 2.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Nevâ Âyinin 2. Selâmının 1. Bölümünde 1 adet müseddes bir şarkı formu görülmüştür. 2. selâm'ın normalden uzun olmasına rağmen ilâveten bir de saz terennümü yapılması, 1. Selâmın da normalden kısa olmasından kaynaklı olarak, semâ'nın ve semâzenlerin semâ'a katılma sürelerinin dengelenmesi adına olduğu gözlenmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
NEVÂ ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Hammâmîzâde İsmâil Dede Efendi, v.1262/1846)	3	1	L	23	Aşıkân der kûy-i cânân es-salâ
	3	1	T ₆	t ₄	Belî yâr-i men
	3	1	L	24	Sûy-i an hurşîd-i tâbân es-salâ
	3	1	T ₇	t ₄	Belî yâr-i men dost
	3	1	M	25	Şems-i Tebrîzî zi bâlâ-yi felek
	3	1	T ₆	t ₄	Belî yâr-i men
	3	1	L	26	Her zamânî mî keşed hân es-salâ
	3	1	T ₇	t ₅	Hey yârim

Tablo 165 Nevâ Mevlevî Âyini 3.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Nevâ Âyinin 3. Selâmının 1. Bölümünde Selâmında kendi içerisinde zemin-meyân ve karar bölümlerinden oluşan bir şarkı formu görülmüştür. Bölüm sonundaki saz terennümü hem bestenin terennümünü

güçlendirmekle beraber, takiben gelecek olan bölümün usûl ve de makâmına hazırlık maksadı da taşımaktadır.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
NEVÂ ÂYİN-I ŞERİFİ (Beste: Hammâmîzâde İsmâil Dede Efendi, v.1262/1846)	3	2	N	27	Ey ki hezâr âferin âh ,bu nice sultân olur
	3	2	O	28	Kulu olan kişiler cânım, hüsrev ü hâkân olur
	3	2	N	29	Her ki bugün Veled'e âh inanuben yüz süre
	3	2	O	30	Yoksul ise bây olur cânım, bây ise sultân olur

Tablo 166 Nevâ Mevlevî Âyini 3.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Nevâ Âyinin 3. Selâmının 2. Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür. Formun sonundaki terennüm takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir. Güfte içerisindeki "âh cânım ve amân" lafızları terennüm olarak değil, güftenin aslı unsuru olarak telakki edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
NEVÂ ÂYİN-I ŞERİFİ (Beste: Hammâmîzâde İsmâil Dede Efendi, v.1262/1846)	3	3	Ö	27	Der bâğ-ı cemâlî sanemâ çün gül-i ra'nâ
	3	3	P	28	Der çeşm çü nûrî vü çü cân der heme a'zâ
	3	3	R	29	Men bülbül-i gülzârem ü der dâm-i tü zârem
	3	3	P	30	Ez çîst aceb bâ tü me-râ in heme sevdâ
	3	3	S	31	Ey rûy-i tü kible-i cihân u dil-i men
	3	3	Ş	32	V'an der dü cihân emn ü emân-i dil-i men
	3	3	U	33	Hem cân-ı tenî vü hem tü cân-i dil-i men
	3	3	S	34	Ey gevher-i deryâ-yi nihân-i dil-i men

Tablo 167 Nevâ Mevlevî Âyini 3.Selâm 3.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Nevâ Âyinin 3. Selâmının 3. Bölümünde, zemin-meyan ve de karar bölümleri bulunan 1 adet müsemmen bir şarkı formu görülmüştür.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
NEVÂ ÂYİN-I ŞERİFİ	3	4	Ü	35	Tü mâh-i acîbî ki mislî ne-dârî
	3	4	Ü	36	Be her cilve cânâ der âteş sipârî Yâr,âh
	3	4	V	37	Be zülfeyn ü ebrû be çeşmân-i âhû
	3	4	V	38	Pey-i dil-rübâyî çü şîr-i şikârî Yâr,âh

	3	4	Y	39	Meh ü hur gulâmet zi can geşt râmet
	3	4	Z	40	Dü âlem be dâmet çi zibâ nigârî Yâr,âh
	3	4	A	41	Nazîret ne-dîdem ne ez kes şinîdem
	3	4	A	42	Dil ü din bi-bürdî çi ayyâr yârî Yâr,âh
	3	4	V	43	Veled râ çi bâşed şehâ ger zi rahmet
	3	4	V	44	Zi silk-i gulâmân-i hîşet şümârî Yâr

Tablo 168 Nevâ Mevlevî Âyini 3.Selâm 4.Bölüm

Değerlendirme ve yorum:Nevâ Âyinin 3. Selâmının 4. Bölümünde kendi içinde zemin-meyan ve de karar bölümleri bulunan 1 adet muaşşer bir şarkı formu görülmüştür.

“Tü *mâh-i acîbî ki mislî ne-dârî*” ile başlayan bu şarkı formunda bestekâr, yine kendisine ait olan hüzzâm makâmındaki Âyinin 1 selâmındaki aynı güfte ve dahi aynı lahne ait olan, fakat farklı bir usûlde olan (devr i revan) besteyi burada nazîre yaparak yürük semâî usûlünde yapmıştır. Orada aralarında ilâve edilen lafzî terennümler, formu şarkı formundan alarak, murabbâ bir beste formuna benzer yapıya taşımıştır.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
NEVÂ ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Hammâmîzâde	4	1	Z	45	Sultân-ı menî sultân-ı menî
	4	1	A ₂	46	Ender dil ü can îmân-ı menî
	4	1	Z	47	Der men bi-demî men zinde şevem
	4	1	A ₂	48	Yek cân çi şevad sad cân-ı menî
	4	1	T ₈	t ₇	Âh îman-ı menî

Tablo 169 Nevâ Mevlevî Âyini 4.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Nevâ Âyinin 4.Selâmında kendi içinde zemin-meyan ve de karar bölümleri bulunan 1 adet bir şarkı formu görülmüştür.

3.22. Bestenigâr Mevlevî Âyini

Bestekâr: Hammâmîzâde İsmail Dede Efendi, v.1262/1846

ÂYİN	SELÂM	FORM (Kâr)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
BESTENİGÂR ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste:	1	1	A	1	Ey kıble-i ikbâl-i cihan hâk-i deret
	1	1	T ₁	t ₁	Yâr, yâr-i men
	1	1	A	2	Ser-mâye-i mukbilan kabûl-i nazaret
	1	1	T ₁	t ₁	Yâr, yâr-i men
	1	1	B	3	İmrûz tüyî sâki-i bezm-i tevhîd
	1	1	T ₁	t ₁	Yâr, yâr-i men

1	1	A	4	Ferdâ be kenâr-ı havz-ı kevser bederet
1	1	T ₂	t ₂	Yâr, yâr-i men, âh pîr-i men, ihsân-ı men, derd-i men, dermân-ı men, cân-ı men cânân-ı men, mevlâyı mevlânâyı men
1	1	C	5	Bülbül-i bâğ-ı ô menem akl kücâ vü men kücâ
1	1	D	6	Çeşm-i çerâğ-ı ô menem akl kücâ vü men kücâ
1	1	E	7	Hesti-i Hak havâleem bahr büved nevâleem
1	1	F	8	Keşti-i Nuh piyâleem akl kücâ vü men kücâ
1	1	T ₃	t ₃	Yâr mahbub-i men, hayrân-ı , ruhsâr-ı tüem men yâr-i men, mestân-ı çeşmân-ı tüem, men yâr-i men, âh pîr-i men, ihsân-ı men, derd-i men, dermân-ı men, cân-ı men cânân-ı men, mevlâyı mevlânâyı men
1	1	G	9	Mecnûn u perişân-ı tüem destem gîr
1	1	T ₄	t ₁	Yâr, yâr-i men
1	1	G	10	Ser-geşte vü hayrân-ı tüem destem gîr
1	1	T ₅	t ₁	Yâr, yâr-i men
1	1	H	11	Her bî-ser ü pây dest-gîrî dâred
1	1	T ₆	t ₁	Yâr, yâr-i men
1	1	I	12	Men bî-ser ü sâ mân-ı tüem destem gîr
1	1	T ₇	t ₄	Yâr, yâr-i men, dost yâr-i men, âh yâr yüreğim yâr, yâr yüreğim, del ciğerim, gör ki neler var
1	1	İ	13	Men bî ser ü sâ mânem hasret-keş-i cânânem
1	1	İ	14	Güyende-i Mevlânâ hem bende-i fermânem

Tablo 170 Bestenigâr Mevlevî Âyini 1.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Bestenigâr Âyinin 1.Selâmının 1 bölümünde güfte-lahin birliğinden yola çıkılarak yapılan değerlendirmede; bend-i evvelinde;

“Ey kible-i ikbâl-i cihan hâk-i deret
Ser-mâye-i mukbilan kabûl-i nazaret
İmrûz tûyî sâki-i bezm-i tevhîd
Ferdâ be kenâr-ı havz-ı kevser bederet”

mısralarından oluşan murabbâ besteye benzer bir yapı, bend-i miyânânesinde nakış murabbâ besteye benzer bir yapı;

“Bülbül-i bâğ-ı ô menem akl kücâ vü men kücâ
Çeşm-i çerâğ-ı ô menem akl kücâ vü men kücâ

Hesti-i Hak havâleem bahr büved nevâleem
Keşti-i Nuh piyâleem akl kücâ vü men kücâ”

mısralarından oluşan murabbâ besteye benzer bir yapı, karar bendinde;

“Mecnûn u perîşân-ı tüem destem gîr
Ser-geşte vü hayrân-ı tüem destem gîr
Her bî-ser ü pây dest-gîrî dâred
Men bî-ser ü sâ mân-ı tüem destem gîr
Men bî ser ü sâ mânem hasret-keş-i cânânem
Gûyende-i Mevlânâ hem bende-i fermânem”

mısralarından oluşan müseddes bir şarkı formu bulunan ve lafzî terennümle nihâyetlenen, 6+1 beyitten müretteb müseddes bir kâr formu görülmüştür.

Formlar kendi içlerinde müstakilen değerlendirilebilme durumunda olsalar da, sözlü eserlerin değerlendirilmelerinde aslolan unsurun güfte-lahin birliğinin olduğu düşünülürse, kâfiye-redif-lahin uyumundan ve de terennüm yapılarından yola çıkarak, bu 7 beytin tamâmının bir eser olarak değerlendirimleri gerektiği ve formun 6+1 beyitten müretteb, müseddes bir kâr formuyla benzerlik gösterdiği düşünülmektedir

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
BESTENİGÂR ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Hammâmîzâde İsmail Dede Efendi,	2	1	J	15	Sultân-ı menî sultân-ı menî
	2	1	K	16	Ender dil ü can î mân-ı menî
	2	1	J	17	Der men bi-demî men zinde şevem
	2	1	K	18	Yek cân çi şevad sad cân-ı menî
	2	1	T ₆	t ₅	Âh îman-ı menî

Tablo 171 Bestenigâr Mevlevî Âyini 2.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Bestenigâr âyinin 2. Selâmında kendi içinde zemin-meyan ve de karar bölümleri bulunan murabbâ bir şarkı formu görülmüştür. Şarkı'nın sonundaki terennüm kısa olan ikinci selâm'ın süresinin dengelenmesi ve tüm semâzenlerin semâ'a katılımını teminen ilâve edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
------	-------	-----------------	-----------------	-----------------	-------

BESTENİGÂR ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Hammâmîzâde İsmail Dede Efendi, v.1262/1846)	3	1	L	19	Bîdâr şev bîdâr şev vez in cihan bîzâr şev
	3	1	M	20	Der kâr-i Hak der-kâr şev ey dil demî bîdâr şev
	3	1	N	21	Bâ dil bi-güftem der seher ey ez kıyâmet bî-haber
	3	1	O	22	Ber hîz der âlem niger ey dil demî bîdâr şev
	3	1	Ö	23	Ey huft-e-i refte revan ey mürde-i nâ-dâde can
	3	1	P	24	Ber cih ki refte kârvan ey dil demî bîdâr şev
	3	1	R	25	Mûy-i siyeh kerdî sefid câsûs-i merg âmed bedîd
	3	1	S	26	Geştî zi dünyâ nâ-ümîd ey dil demî bîdâr şev
	3	1	Ş	27	Ey şâh-ı Şemseddin-likâ ez Hak reside in atâ
	3	1	U	28	Bâşed biyâmürzed Hudâ ey dil demî bîdâr şev

Tablo 172 Bestenigâr Mevlevî Âyini 3.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum:Bestenigâr Âyinin 3. Selâmının 1. Bölümünde âdetâ güfte ve beste birliği nazar ı dikkate alınarak yapılan değerlendirmede kendi içerisinde zemin–meyân ve de karâr bölümlerinden oluşan muaşşer (10 mısradan müretteb) bir şarkı formu görülmüştür.Formun sonundaki saz terennümü takiben gelecek olan bölümün makam ve de usûlüne hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
BESTENİGÂR ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Hammâmîzâde İsmail Dede Efendi, v.1262/1846)	3	2	Ü	29	Ey ki hezâr âferin âh ,bu nice sultân olur
	3	2	V	30	Kulu olan kişiler cânım, hüsrev ü hâkân olur âh
	3	2	Ü	31	Her ki bugün Veled'e âh inanuben yüz süre
	3	2	V	32	Yoksul ise bây olur cânım, bây ise sultân olur

Tablo 173 Bestenigâr Mevlevî Âyini 3.Selâm 2.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Bestenigâr Âyinin 3. Selâmının 2. Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür. Formun sonundaki terennüm takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir. Güfte içerisindeki "âh-cânımve amân" lafızları terennüm olarak değil, güftenin aslî unsuru olarak telakki edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
BESTENİGÂR ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Hammâmîzâde)	3	3	Y	33	Ben bilmez idim gizli ayan hep sen imişsin
	3	3	Z	34	Tenlerde vü canlarda nihan hep sen imişsin
	3	3	A ₂	35	Senden bu cihân içre nişân ister idim ben
	3	3	Z	36	Âhir bunu bildim ki cihan hep sen imişsin
	3	3	B ₂	37	Olduk yine biz secde-ber-i nâr-ı muhabbet
	3	3	B ₂	38	Olmaz dilimiz beste-i efkâr-ı muhabbet
	3	3	C ₂	39	Cân u dilimi eyler idim gamzene teslim
	3	3	B ₂	40	Mahrûmi-i gam olsa dil-i zâr-ı muhabbet

Tablo 174 Bestenigâr Mevlevî Âyini 3.Selâm 3.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Bestenigâr Âyinin 3. Selâmının 3. Bölümünde zemin-meyan ve de karar bölümleri bulunan 1 adet müsemmen bir şarkı formu görülmüştür.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
BESTENİGÂR ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Hammâmîzâde İsmail Dede Efendi,	3	4	D ₂	41	Ey maksad-ı âşıkân olan Mevlânâ
	3	4	T ₇	T ₁	yâr, yâr-i men
	3	4	E ₂	42	Vey neş'e-i mü'minin olan Mevlânâ
	3	4	T ₈	T ₁	yâr, yâr-i men
	3	4	D ₂	43	Bî-çâreleriz hâlimize rahm eyle
	3	4	T ₇	T ₁	Yâr, yâr-i men
	3	4	E ₂	44	Bî-çârelere muîn olan Mevlânâ
	3	4	T ₈	T ₁	yâr, yâr-i men

Tablo 175 Bestenigâr Mevlevî Âyini 3.Selâm 4.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Bestenigâr Âyinin 3. Selâmının 4. Bölümünde Selâmında kendi içerisinde zemin-meyân ve karar bölümlerinden oluşan bir şarkı formu görülmüştür.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
BESTENİGÂR ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Hammâmîzâde İsmail Dede Efendi,	4	1	J	15	Sultân-ı menî sultân-ı menî
	4	1	K	16	Ender dil ü can îmân-ı menî
	4	1	J	17	Der men bi-demî men zinde şevem
	4	1	K	18	Yek cân çi şevad sad cân-ı menî
	4	1	T ₆	t ₅	Âh îman-ı menî

Tablo 176 Bestenigâr Mevlevî Âyini 4.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Bestenigâr âyinin 4.Selâmında kendi içinde zemin-meyan ve de karar bölümleri bulunan 1 adet bir şarkı formu görülmüştür.

3.23. Sabâbüselik Mevlevî Âyini

Bestekâr: Hammamîzâde İsmail Dede Efendi, v.1262/1846

ÂYİN	SELÂM	FORM (Kâr)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
SABÂ BÜSELİK ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Hammamîzâde İsmail Dede Efendi, v.1262/1846)	1	1	A	1	Âteş ne-zened der dil-i mâ illâ hû
	1	1	T ₁	t ₁	Yâ Hû, yâ men Hû
	1	1	A	2	Kûteh ne-küned menzil-i mâ illâ hû
	1	1	T ₂	t ₁	Yâ Hû, yâ men Hû
	1	1	B	3	Ger âlemiyan cümle tabîban bâşend
	1	1	T ₁	t ₁	Yâ Hû, yâ men Hû
	1	1	A	4	Hallî ne-küned müşkil-i mâ illâ hû
	1	1	T ₂	t ₁	Yâ Hû, yâ men Hû
	1	1	C	5	Hey hey ne acâib bezemiş hüsn ile Bârî
	1	1	D	6	Bu sûret-i yârı, bu nakş u nigârı
	1	1	C	7	Her ehl-i nazar kim göre tahsîn ola kârı
	1	1	D	8	Bu çeşm ü izârı, kalmaya karârı
	1	1	E	9	Uşşâkı katar eyledi aşk içre Muhammed
	1	1	F	10	Ol şâh-ı mümecced, ol matlab u maksad
	1	1	G	11	Ey üştür-i dil sen olagör pîş-i katârî
	1	1	Ğ	12	Çek aşk ile bârı, bî-verd ile hârı
	1	1	H	13	Ben bilmez idim gizli ayan hep sen imişsin
	1	1	T ₃	t ₂	yâr mâbûdum Allâh
	1	1	I	14	Tenlerde vü canlarda nihan hep sen imişsin
	1	1	T ₄	t ₂	yâr mâbûdum Allâh
	1	1	İ	15	Senden bu cihân içre nişân ister idim ben
			T ₃	t ₂	yâr mâbûdum Allâh
	1	1	I	16	Âhir bunu bildim ki cihan hep sen imişsin
	1	1	T ₄	t ₃	yâr mâbûdum Allâh, dost maksudum Allâh, âh pîrim, destgîrim, mahbûb-i men
	1	1	J	17	Resîdem ber leb-i deryâ bi-dîdem hû vü yâ men hû
	1	1	T ₅	t ₄	Hû vü yâa men hû, hû yâ men hû
	1	1	J	18	Taallül mî künem her dem heme yâ hû vü yâ men hû
	1	1	T ₅	t ₄	Hû vü yâa men hû, hû yâ men hû
1	1	K	19	Şinidî Şems-i Tebrîzî bi-yâyed ber ser-i bâzâr	
1	1	L	20	Bi-dîdî mâh-ı meh-rûyeş heme yâ hû vü yâ men hû	
1	1	T ₆	t ₄	Hû vü yâa men hû, hû yâ men hû	

Tablo 177 Sabâbüselik Mevlevî Âyini 1.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Sabâ bûselik Âyinin 1.Selâmının 1 bölümünde güfte-lahin birliğinden yola çıkılarak yapılan değerlendirmede, bend-i evvelinde ;

“Âteş ne-zened der dil-i mâ illâ hû
Kûteh ne-küned menzil-i mâ illâ hû
Ger âlemiyan cümle tabîban bâşend
Hallî ne-küned müşkil-i mâ illâ hû”

mısralarından oluşan murabbâ besteye benzer bir yapı, bend-i sâîninde;

“Hey hey ne acâib bezemiş hüsn ile Bârî
Bu sûret-i yârı, bu nakş u nigârı
Her ehl-i nazar kim göre tahsîn ola kârı
Bu çeşm ü izârı, kalmaya karârı
Uşşâkı katar eyledi aşk içre
Muhammed Ol şâh-ı mümecced, ol matlab u maksad
Ey üstür-i dil sen olagör pîş-i katârî
Çek aşk ile bârı, bî-verd ile hârî”

mısralarından oluşan 1 müsemmen şarkı, bend-i miyânhânesinde ;

“Ben bilmez idim gizli ayan hep sen imişsin
Tenlerde vü canlarda nihan hep sen imişsin
Senden bu cihân içre nişân ister idim ben
Âhir bunu bildim ki cihan hep sen imişsin”

mısralarından oluşan nakış murabbâ besteye benzer bir yapı, karar bendinde de;

“Mecnûn u perîşân-ı tüem destem gîr
Ser-geşte vü hayrân-ı tüem destem gîr
Her bî-ser ü pây dest-gîrî dâred
Men bî-ser ü sâ mân-ı tüem destem gîr”

mısrarlarından oluşan murabbâ besteye benzer bir yapı bulunan ve lafzî terennümle hihâyetlenen, 8 +2 beyitten müretteb müsemmen bir kâr formu görülmüştür.

Formlar kendi içlerinde müstakilen değerlendirilebilme durumunda olsalar da, sözlü eserlerin değerlendirilmelerinde aslolan unsurun güfte-lahin birliğinin olduğu düşünülürse, kâfiye-redif-lahin uyumundan ve de terennüm yapılarından yola çıkarak, bu 10 beytin tamâmının bir eser olarak değerlendirilmeleri gerektiği ve formun 8 beyitten müretteb, müsemmen bir kâr formuyla benzerlik gösterdiği düşünülmektedir

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
SABÂ BÜSELİK ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste:Hamamîzâde İsmail Dede Efendi, v.1262/1846)	2	1	M	21	Ey şâh-ı şehri-ı akl ü can ber taht-ı dil hâkan tüyî
	2	1	M	22	Ender zemîn ü âsuman sultân-ı sultânan tüyî
	2	1	N	23	Der cân-i mâ cânan tüyî der kân-i mâ nî kan tüyî
	2	1	O	24	Cennet tüyî şerbet tüyî sâkî tüyî rıdvan tüyî
	2	1	P	25	Bâ âşık ez dünyâ me-gû v'ez milket-i ukbâ me-gû
	2	1	R	26	Cüz hasret-i Mevlâ me-gû mî gû ki in ü an tüyî

Tablo 178 Sabâbüselik Mevlevî Âyini 2.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Sabâ büselik Âyinin 2. Selâmında kendi içerisinde zemin-meyân ve karardan oluşan müseddes bir şarkı formu görülmüştür.Formun sonuna ilâve edilen saz terennümü 2. Selâmın kısa olması münasebeti ile hem semâzenlerin tümünün semâ'a katılımını teminen ve hem de tâkîben gelecek bölüme hazırlık maksadı ile ilâve edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
SABÂ BÜSELİK ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste:Hamamîzâde İsmail Dede Efendi, v.1262/1846)	3	1	S	27	Aşıkân der kûy-i cânân es-salâ (âşıkân olmalı)
	3	1	T ₇	t ₅	Belî yâr-i men
	3	1	S	28	Sûy-i an hurşid-i tâbân es-salâ
	3	1	T ₈	t ₅	Belî yâr-i men
	3	1	Ş	29	Şems-i Tebrîzî zi bâlâ-yi felek
	3	1	T ₇	t ₅	Belî yâr-i men
	3	1	S	30	Her zamânî mî keşed hân es-salâ
	3	1	T ₉	t ₆	Hey yârim

Tablo 179 Sabâbüselik Mevlevî Âyini 3.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Sabâ büselik Âyinin 3. Selâmının 1. Bölümünde Selâmında kendi içerisinde zemin-meyân ve karar bölümlerinden oluşan bir şarkı formu görülmüştür. Bölüm sonundaki saz terennümü formu güçlendirmekle beraber, takiben gelecek olan bölümün usûl ve de makâmına hazırlık maksadı ile yapılmıştır.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
SABÂ BÜSELİK ÂYİN-i ŞERİFİ (Beste: Hammamizâde İsmail Dede Efendi, v.1262/1846)	3	2	U	31	Ey ki hezâr âferin âh ,bu nice sultân olur
	3	2	Ü	32	Kulu olan kişiler cânım, hüsrev ü hâkân olur âh
	3	2	U	33	Her ki bugün Veled'e âh inanuben yüz süre
	3	2	Ü	34	Yoksul ise bây olur cânım, bây ise sultân olur

Tablo 180 Sabâbüselik Mevlevî Âyini 3.Selâm 2.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Sabâ büselik Âyinin 3. Selâmının 2. Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür. Formun sonundaki terennüm takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir. Güfte içerisindeki "âh cânım ve amân" lafızları terennüm olarak değil, güftenin aslî unsuru olarak telakki edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
SABÂ BÜSELİK ÂYİN-i ŞERİFİ (Beste: Hammamizâde İsmail Dede Efendi, v.1262/1846)	3	3	V	35	Der bâğ-ı cemâlî sanemâ çün gül-i ra'nâ
	3	3	Y	36	Der çeşm çü nûrî vü çü cân der heme a'zâ
	3	3	Z	37	Men bülbül-i gülzârem ü der dâm-i tü zârem
	3	3	Y	38	Ez çîst aceb bâ tü me-râ in heme sevdâ
	3	3	A ₂	39	Ey rûy-i tü kible-i cihân u dil-i men
	3	3	B ₂	40	V'an der dü cihân emn ü emân-i dil-i men
	3	3	C ₂	41	Hem cân-ı tenî vü hem tü cân-i dil-i men
	3	3	B ₂	42	Ey gevher-i deryâ-yi nihân-i dil-i men

Tablo 181 Sabâbüselik Mevlevî Âyini 3.Selâm 3.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Sabâ bûselik Âyinin 3. Selâmının 3. Bölümünde , kendi içinde zemin-meyan ve de karar bölümleri bulunan 1 adet müsemmen şarkı formu görülmüştür.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
SABÂ BÛSELİK ÂYİN-İ ŞERÎFİ (Beste:Hamamîzâde İsmail Dede Efendi, v.1262/1846)	3	4	D ₂	43	Tü mâh-i acibî ki mislî ne-dârî
	3	4	D ₂	44	Be her cilve cânâ der âteş sipârî
	3	4	T ₁₁	t ₇	Yâr,âh
	3	4	E ₂	45	Be zülfeyn ü ebrû be çeşmân-i âhû
	3	4	E ₂	46	Pey-i dil-rübâyî çü şîr-i şikârî
	3	4	T ₁₁	t ₇	Yâr,âh
	3	4	F ₂	47	Meh ü hur gulâmet zi can geşt râmet
	3	4	G ₂	48	Dü âlem be dâmet çi zibâ nigârî
	3	4	T ₁₂	t ₇	Yâr,âh
	3	4	D ₂	49	Nazîret ne-dîdem ne ez kes şinîdem
	3	4	D ₂	50	Dil ü din bi-bürdî çi ayyâr yârî
	3	4	T ₁₁	t ₇	Yâr,âh
	3	4	E ₂	51	Veled râ çi bâşed şehâ ger zi rahmet
	3	4	E ₂	52	Zi silk-i gulâmân-i hîşet şümârî
3	4	T ₁₁	t ₈	Yâr, yâr	

Tablo 182 Sabâbûselik Mevlevî Âyini 3.Selâm 4.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Sabâ bûselik Âyinin 3. Selâmının 4. Bölümünde Selâmında kendi içerisinde zemin-meyân ve karar bölümlerinden oluşan müseddes bir şarkı formu görülmüştür.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
SABÂ BÛSELİK ÂYİN-İ ŞERÎFİ (Beste:Hamamîzâde İsmail Dede Efendi, v.1262/1846)	4	1	H ₂	47	Sultân-ı menî sultân-ı menî
	4	1	I ₂	48	Ender dil ü can îmân-ı menî
	4	1	H ₂	49	Der men bi-demî men zinde şevem
	4	1	I ₂	50	Yek cân çi şevad sad cân-ı menî
	4	1	T ₁₂	t ₉	Âh îman-ı menî

Tablo 183 Sabâbûselik Mevlevî Âyini 4.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Sabâ bûselik âyinin 4.Selâmında, kendi içinde zemin-meyan ve de karar bölümleri bulunan bir şarkı formu görülmüştür.

3.24. Hüzam Mevlî Âyini

Bestekâr: Hammâmîzâde İsmail Dede Efendi, öl.1846

ÂYİN	SELÂM	FORM (Kâr)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
HÜZZAM ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Hammâmîzâde İsmail Dede Efendi, öl.1846)	1	1	A	1	Mâhest ne-mî dânem hurşîd ruhat yâne
	1	1	A	2	Bu ayrılık oduna cânım nice bir yâne
	1	1	B	3	Sevdâ-yı ruh-ı Leylî şüd hâsıl-ı mâ haylî
	1	1	A	4	Mecnun gibi vâ veylî oldum deli dîvâne
	1	1	C	5	Âşık oldum bilmedim yâr özgelerle yâr imiş,
	1	1	D	6	Allah Allah âşika bunca cefâlar var imiş
	1	1	T ₁	t ₁	yâr yüreğim yâr, gör ki neler var, yâr yüreğim del ciğerim, gör ki neler var, yâre haber var
	1	1	E	7	Tü mâh-i acîbî ki mislî ne-dârî
			E	8	Be her cilve cânâ der âteş sipârî
	1	1	F	9	Be zülfeyn ü ebrû be çeşmân-i âhû
	1	1	G	10	Pey-i dil-rübâyî çü şîr-i şikârî
	1	1	Ğ	11	Meh ü hur gulâmet zi can geşt râmet
	1	1	G	12	Dü âlem be dâmet çi zîbâ nigârî
	1	1	H	13	Nazîret ne-dîdem ne ez kes şinîdem
	1	1	G	14	Dil ü din bi-bürdî çi ayyâr yârî
	1	1	Ğ	15	Veled râ çi bâşed şehâ ger zi rahmet
	1	1	G	16	Zi silk-i gulâmân-i hîşet şümârî
			T ₂	t ₂	Yâr mahbûb-i men, dost merğub-i men, matlûb-i men, makbûl-i men
	1	1	I	17	Hüsn yekî hasen yekî yâr yekî sühan yekî
	1	1	I	18	Rûh yekî beden yekî yâr yekî sühan yekî
	1	1	İ	19	Yâr-ı dil-i hazin yekî tâ dem-i âteşin yekî
	1	1	J	20	Mîlket-i aşk u din yekî yâr yekî sühan yekî
1	1	K	21	Aşk u melâetem yekî sakm u selâmetem yekî	
1	1	L	22	Men' ü melâmetem yekî yâr yekî sühan yekî	

Tablo 184 Hüzam Mevlî Âyini 1.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Hüzam Âyinin 1.Selâmının 1 bölümünde güfte-lahin birliğinden yola çıkılarak yapılan değerlendirmede, bend-i evvelinde;

“Mâhest ne-mî dânem hurşîd ruhat yâ ne
 Bu ayrılık oduna cânım nice bir yane
 Sevdâ-yı ruh-ı Leylî şüd hâsıl-ı mâ haylî
 Mecnun gibi vâ veylî oldum deli dîvâne
 Âşık oldum bilmedim yâr / özgelerle yâr imiş
 Allah Allah âşık / bunca cefâlar var imiş”

mısralarından oluşan müseddes bir şarkı, bend-i miyânhânesinde ;

“Tü mâh-i acîbî ki mislî ne-dârî
 Be her cilve cânâ der âteş sipârî
 Be zülfeyn ü ebrû be çeşmân-i âhû
 Pey-i dil-rübâyî çü şîr-i şikârî
 Meh ü hur gulâmet zi can geşt râmet
 Dü âlem be dâmet çi zîbâ nigârî
 Nazîret ne-dîdem ne ez kes şînîdem
 Dil ü din bi-bürdî çi ayyâr yârî
 Veled râ çi bâşed şehâ ger zi rahmet
 Zi silk-i gulâmân-i hîşet şümârî”

mısralarından oluşan muaşşer bir şarkı şarkı, karar bendinde de;

“Hüsn yekî hasen yekî yâr yekî sühan yekî
 Rûh yekî beden yekî yâr yekî sühan yekî
 Yâr-ı dil-i hazin yekî tâ dem-i âteşin yekî
 Mîlket-i aşk u din yekî yâr yekî sühan yekî
 Aşk u melâletem yekî sakm u selâmetem yekî
 Men‘ ü melâmetem yekî yâr yekî sühan yekî”

mısralarından oluşan müseddes bir şarkı formu bulunan 8+3 beyitten müretteb, zeylli, müsemmen bir kâr formu görülmüştür.

Her ne kadar şarkılar kendi içlerinde müstakilen değerlendirilebilme durumunda olsalar da, sözlü eserlerin değerlendirilmelerinde aslolan unsurun güfte-lahin birliğinin

olduğu düşünülürse , kâfiye-redif-lahin uyumundan ve de terennüm yapılarından yola çıkarak, bu 11 beytin tamâmının bir eser olarak değerlendirilmeleri gerektiği ve formun 8+3 beyitten müretteb, müsemmen bir kâr formuyla benzerlik gösterdiği düşünülmektedir

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
HÜZZAM ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Hammâmîzâde İsmail Dede Efendi, öl.1846)	2	1	M	23	Ey hâlik-ı heft âsümân der mândeem feryâd res
	2	1	N	24	Vey râzık-ı pîr ü civan der mandeem feryâd res
	2	1	O	25	Ey rahm-i tü ber nîk ü bed ihsân-ı tü bî-hadd ü add
	2	1	Ö	26	Her lahza gûyem ey Hudâ der mandeem feryâd res
	2	1	T ₃	t ₃	Âh ey cânımâ, âh cânânımâ, âh sultanımâ, âh sübhânımâ

Tablo 185 Hüzam Mevlevî Âyini 2.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Hüzam âyinin 2. Selâmında kendi içerisinde zemin-meyân ve karar bölümlerinden oluşan murabbâ bir şarkı formu görülmüştür. Formun sonundaki saz terennümü 2. Selâmın kısa olması münasebeti ile hem semâzenlerin tümünün semâ'a katılımını teminen ve hem de tâkîben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile ilâve edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
HÜZZAM ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Hammâmîzâde İsmail Dede Efendi, öl.1846)	3	1	P	27	Devletet pâyende bâdâ ey süvâr
	3	1	T ₄	t ₄	Belî yâr-i men
	3	1	R	28	Rahm kün ber Aşıkân ma'zûr dâr
	3	1	T ₅	t ₄	Belî yâr-i men
	3	1	S	29	Çün taleb kerdî be cid âmed nazar
	3	1	T ₄	t ₄	Belî yâr-i men
	3	1	R	30	Cid hatâ nek'ned çünin âmed haber
	3	1	T ₆	t ₅	Hey yârim

Tablo 186 Hüzam Mevlevî Âyini 3.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Hüzam âyinin 3. Selâmının 1. Bölümünde kendi içerisinde zemin-meyân ve karar bölümlerinden oluşan bir şarkı formu görülmüştür.Bölüm sonundaki saz terennümü Nakış Murabba Bestenin terennümünü güçlendirmekle

beraber, takiben gelecek olan bölümün usûl ve de makâmına hazırlık maksadı ile yapılmıştır.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
HÜZZAM ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Hammâmîzâde)	3	2	Ş	31	Ey ki hezâr âferin âh ,bu nice sultân olur
	3	2	U	32	Kulu olan kişiler cânım, hüsrev ü hâkân olur âh
	3	2	Ş	33	Her ki bugün Veled'e âh inanuben yüz süre
	3	2	U	34	Yoksul ise bây olur cânım, bây ise sultân olur

Tablo 187 Hüzam Mevlevî Âyini 3.Selâm 2.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Hüzam Âyinin 3. Selâmının 2. Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür. Formun sonundaki terennüm takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir. Güfte içerisindeki "âh cânım ve amân" lafızları terennüm olarak değil, güftenin aslı unsuru olarak telakki edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
HÜZZAM ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Hammâmîzâde İsmail Dede Efendi, öl.1846)	3	3	V	35	Zehî aşk zehî aşk ki mâ râst Hudâyâ
	3	3	Y	36	Ki mâ râ vü cihan râ bi-yârâst Hudâyâ
	3	3	T ₈	t ₈	Âh beliyârim
	3	3	Z	37	Çi bezmest çi sâkîst çi bâdest ki hordîm
	3	3	A ₂	38	Çi naklest çi nuklest çi hurmâst Hudâyâ
	3	3	T ₈	t ₈	Âh beliyârim
	3	3	B ₂	39	Çi lutfest çi zevkest çi bûyest çi rûyest
	3	3	A ₂	40	Çi halkast çi hulkast çi sîmâst Hudâyâ
	3	3	T ₈	t ₈	Âh beliyârim
	3	3	C ₂	41	Veled râ mesel-i gûy devânîş be çevgân
	3	3	D ₂	42	Bedan sû ki ne deryâ ne sahrâst Hudâyâ
	3	3	T ₉	t ₈	Âh beliyârim

Tablo 188 Hüzam Mevlevî Âyini 3.Selâm 3.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Hüzam Âyinin 3. Selâmının 3. Bölümünde güfte-lahin birliğinden yola çıkılarak yapılan değerlendirmede kendi içerisinde zemin-meyân ve karar bölümlerinden oluşan müsemmen bir şarkı formu görülmüştür. Formun sonundaki terennüm takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
HÜZZAM ÂYİN-İ ŞERİFİ	3	4	E ₂	43	Ey an ki tüyî murâd u matlûb
	3	4	F ₂	44	Hestî ber-i cümle halk mahbûb

	3	4	G ₂	45	Ey Yûsuf-i hüsn ez firâkat
	3	4	F ₂	46	Der nâle vü giryeem çü Ya'kûb
	3	4	G ₂	47	Tecrîd bi-cû Veled zi âlem
	3	4	F ₂	48	Tâ hem-çü mücerredan şevî hûb
	3	4	Ğ ₂	49	Bülbül-i aşk ez seher âğâz kerd
	3	4	H ₂	50	Pîş-i gülîstan semer âğâz kerd
	3	4	I ₂	51	Ez pes-i her perde vü nağme ki güft
	3	4	H ₂	52	Nağme-i hûb-i diger âğâz kerd

Tablo 189 Hüzam Mevlevî Âyini 3.Selâm 4.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Hüzam Âyinin 3. Selâmının 4. Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan muaşşer bir şarkı formu görülmüştür.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
HÜZZAM ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Hammâmîzâde)	4	1	İ	53	Sultân-ı menî sultân-ı menî
	4	1	J	54	Ender dil ü can î mân-ı menî
	4	1	İ	55	Der men bi-demî men zinde şevem
	4	1	J	56	Yek cân çi şevad sad cân-ı menî
	4	1	T ₁₀	t ₉	Âh îman-ı menî

Tablo 190 Hüzam Mevlevî Âyini 4.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Hüzam âyinin 4.Selâmında kendi içerisinde zemin-meyan ve karar bölümlerinden oluşan bir şarkı formu görülmüştür.

3.25. Ferahfeza Mevlevî Âyini

Bestekâr: Hammâmîzâde İsmail Dede Efendi, v.1262/1846

ÂYİN	SELÂM	FORM (Kâr)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
FERAH-FEZÂ ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Hammâmîzâde İsmail Dede Efendi, v.1262/1846)	1	1	A	1	Biş'nev ez ney çün şikâyet mî küned
	1	1	T ₁	t ₁	Yâr, yâr-i men
	1	1	B	2	Ez cüdâyîhâ hikâyet mî küned
	1	1	T ₂	t ₁	Yâr, yâr-i men
	1	1	A	3	K'ez neyistan tâ me-râ büb'rideend
	1	1	T ₁	t ₁	Yâr, yâr-i men
	1	1	B	4	Ez nefirem merd ü zen nâlîdeend
	1	1	T ₂	t ₂	Yâr, yâr-i men,
	1	1	C	5	Sîne hâhem şerha şerha ez firâk
	1	1	T ₃	t ₁	Yâr, yâr-i men,
	1	1	B	7	Tâ bi-güyem şerh-i derd-i iştîyâk
1	1	T ₂	t ₁	Yâr, yâr-i men,	

1	1	D	7	İmrûz cemâl-i tü ber dîde mübârek bâd
1	1	D	8	Ber mâ heves-i tâze pîçide mübârek bâd
1	1	T ₄	t ₁	Yâr, yâr-i men
1	1	E	9	Gülhâ çü meyan bendend ber cümle cihan handend
1	1	T ₂	t ₁	Yâr, yâr-i men,
1	1	D	10	Ey ber gül ü sad çün gül handîde mübârek bâd
1	1	T ₅	t ₂	Yâr, yâr-i men, dost yâr-i men
1	1	F	11	Tâ men bi-dîdem rûy-i tü ey şem' ü mâh-ı rûşenem
1	1	G	12	Her câ nişînem hurremem her câ revem der gülşenem
1	1	Ğ	13	Her câ hayâl-i şeh büved bâğ-ı temâşâgeh büved
1	1	I	14	Der her makâmî ki revem ber işretî ber mî tenem
1	1	İ	15	Derhâ eğer beste şevd z'in hânîkâh-ı şeş-derî
1	1	J	16	An mâh-rû ez lâ-mekân ser der küned der revzenem
1	1	K	17	Men ez iklim-i bâlâyem ser-i âlem ne-mî dârem
1	1	K	18	Ne ez âbem ne ez hâkem ser-i âdem ne-mî dârem
1	1	L	19	Der an şerbet ki can sâzed dil-i müştâk can bâzed
1	1	K	20	Hired hâhed ki der bâzed meneş mahrem ne-mî dârem

Tablo 191 Ferahfeza Mevlevî Âyini 1.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Ferahfezâ Âyinin 1.Selâmının 1 bölümünde güfte-lahin birliğinden yola çıkılarak yapılan değerlendirmede, bend-i evvelinde;

“Biş’nev ez ney çün şikâyet mî küned
 Ez cüdâyîhâ hikâyet mî küned
 K’ez neyistan tâ me-râ büb’rîdeend
 Ez nefîrem merd ü zen nâlîdeend
 Sîne hâhem şerha şerha ez firâk
 Tâ bi-gûyem şerh-i derd-i iştiyâk”

mısralarından oluşan müseddes bir şarkı, bend-i sânisinde;

“İmrûz cemâl-i tü ber dîde mübârek bâd
 Ber mâ heves-i tâze pîçide mübârek bâd
 Gülhâ çü meyan bendend ber cümle cihan handend

Ey ber gül ü sad çün gül handîde mübârek bâd”

mısralarından oluşan murabbâ besteye benzer bir yapı, bend-i miyânânesinde;

“Tâ men bi-dîdem rûy-i tü ey şem‘ ü mâh-ı rûşenem
Her câ nişînem hurremem her câ revem der gülşenem
Her câ hayâl-i şeh büved bâğ-ı temâşâgeh büved
Der her makâmî ki revem ber işretî ber mî tenem
Derhâ eğer beste şevd z’in hânîkâh-ı şeş-derî
An mâh-rû ez lâ-mekân ser der küned der revzenem”

mısralarından oluşan müseddes bir şarkı, karar bendinde de :

“Men ez iklîm-i bâlâyem ser-i âlem ne-mî dârem
Ne ez âbem ne ez hâkem ser-i âdem ne-mî dârem
Der an şerbet ki can sâzed dil-i müştâk can bâzed
Hîred hâhed ki der bâzed meneş mahrem ne-mî dârem”

mısralarından oluşan 1 murabbâ şarkı formu bulunan 6+4 beyitten müretteb zeylli müseddes bir kâr formu görülmüştür.

Formlar kendi içlerinde müstakilen değerlendirilebilme durumunda olsalar da, sözlü eserlerin değerlendirilmelerinde aslanan unsurun güfte-lahin birliğinin olduğu düşünülürse , kâfiye-redif-lahin uyumundan ve de terennüm yapılarından yola çıkarak, bu 10 beytin tamâmının bir eser olarak değerlendirilmeleri gerektiğinden, formun 6+4 beyitten müretteb, müseddes zeylli bir kâr formuyla benzerlik gösterdiği düşünülmektedir

Âyin	Selâm	Form (Şarkı)	Beste Rumuzu	Güfte Rumuzu	Güfte
FERAH-FEZÂ ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Hammâmîzâde İsmail Dede Efendi, v.1262/1846)	2	1	M	21	Mutribâ an perde zen k'an yâr-ı mâ mest âmedest
	2	1	N	22	An hayât-ı bâ-safâ vü bâ-vefâ mest âmedest
	2	1	O	23	Aşk-ı bî-çün bin ki can râ çün kadeh pür mî küned
	2	1	Ö	24	Rûy-i sâkî bin ki handân ez bekâ mest âmedest

Tablo 192 Ferahfeza Mevlevî Âyini 2.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Ferahfezâ Âyinin 2. Selâmında kendi içinde zemin-meyan ve de karar bölümleri bulunan bir şarkı formu görülmüştür. Formun sonundaki saz terennümü 2. Selâmın kısa olması münasebeti ile hem semâzenlerin tümünün semâ'a katılımını teminen ve hem de tâkîben bölüme hazırlık maksadı ile ilâve edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
FERAH-FEZÂ ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Hammâmîzâde İsmail Dede Efendi, v.1262/1846)	3	1	P	25	Dûş Mevlânâ be hâb ender me-râ
	3	1	T ₆	t ₃	Belî yâr-i men
	3	1	R	26	Sûy-i bezm-i hîş mî zed es-salâ
	3	1	T ₇	t ₃	Belî yâr-i men
	3	1	S	27	Perdehâ-yi can-fezâ ber dâşte
	3	1	T ₈	t ₃	Belî yâr-i men
	3	1	Ş	28	Der hicâz u rast ü segâh u nevâ
	3	1	T ₉	t ₄	âh nevâ

Tablo 193 Ferahfeza Mevlevî Âyini 3.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Ferahfezâ Âyinin 3. Selâmının 1. Selâmında kendi içinde zemin-meyan ve de karar bölümleri bulunan bir şarkı formu görülmüştür. Formun sonundaki saz terennümü takiben gelecek olan bölümün makam ve de usûlüne hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
FERAH-FEZÂ ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Hammâmîzâde İsmail Dede Efendi, v.1262/1846)	3	2	U	29	Ey ki hezâr âferin âh ,bu nice sultân olur
	3	2	Ü	30	Kulu olan kişiler cânım, hüsrev ü hâkân olur âh
	3	2	U	31	Her ki bugün Veled'e âh inanuben yüz süre
	3	2	Ü	32	Yoksul ise bây olur cânım, bây ise sultân olur

Tablo 194 Ferahfeza Mevlevî Âyini 3.Selâm 2.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Ferahfezâ Âyinin 3. Selâmının 2. Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür. Formun sonundaki terennüm takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir. Güfte içerisindeki "âh cânım ve amân" lafızları terennüm olarak değil, güftenin aslı unsuru olarak telakki edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
FERAH-FEZÂ	3	3	V	33	Yâr me-râ gâr me-râ aşk-ı ciğer-hâr me-râ

3	3	Y	34	Yâr tûyî gâr tûyî hâce-i nighedâr me-râ
3	3	Z	35	Nûh tûyî rûh tûyî fâtih ü meftûh tûyî
3	3	A ₂	36	Sine-i meşrûh tûyî ber der-i esrâr me-râ
3	3	B ₂	37	Nûr tûyî sûr tûyî devlet-i mansûr tûyî
3	3	C ₂	38	Mürg-i küh-i Tûr tûyî haste be minkâr me-râ
3	3	D ₂	39	Rûyet çü gülzâr la'let güher-bâr
3	3	E ₂	40	Cânî vü dil-dâr dil râ nigh-dâr yâr, âh
3	3	D ₂	41	Ey yâr-ı meh-rû bâ çeşm-i âhû
3	3	E ₂	42	Hûbî vü hoş-hû dil râ nigh dâr, yâr, âh
3	3	F ₂	43	Aşkast ber âsuman periden
3	3	F ₂	44	Sad perde be her nefes deriden
3	3	G ₂	45	Güfem ki dilâ mübâreket bâd
3	3	Ğ ₂	46	Der halka-i Aşıkân residen
3	3	H ₂	47	Ey gülşen-i bâğ-ı lâ-yezâlî
3	3	H ₂	48	Ber çerh-i safâ meh-i kemâlî
3	3	I ₂	48	İn meclis ü in semâ-ı pür-nûr
3	3	İ ₂	50	Ez hazret-i tü me-bâd hâlî

Tablo 195 Ferahfeza Mevlevî Âyini 3.Selâm 3.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Ferahfezâ Âyinin 3. Selâmının 3. Bölümünde birbirini tâkib eden, kendi içerisinde zemin-meyân ve karar bölümlerinden oluşan muaşşer bir şarkı ve de müsemmen bir şarkı formu görülmüştür.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
FERAH-FEZÂ ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Hammâmîzâde İsmail Dede Efendi, v.1262/1846)	4	1	J ₂	51	Sultân-ı menî sultân-ı menî
	4	1	K ₂	52	Ender dil ü can îmân-ı menî
	4	1	J ₂	53	Der men bi-demî men zinde şevem
	4	1	L ₂	54	Yek cân çi şevad sad cân-ı menî

Tablo 196 Ferahfeza Mevlevî Âyini 4.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Ferahfezâ 4.Selâmında kendi içinde zemin-meyan ve de karar bölümleri bulunan murabbâ bir şarkı formu görülmüştür.

3.26. Şedarabân Mevlevî Âyini

Bestekâr: Mustafa Nakşî Dede, v.1270/1853

ÂYİN	SELÂM	FORM (Kâr)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
ŞEDD-İ ARABAN ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Mustafa Nakşî Dede, v.1270/1853)	1	1	A	1	Ey Resûl-i Hazret-i Hak vey Habîb-i Kibriyâ
	1	1	T ₁	t ₁	yâr, dost, yar i hey sultân-ı men
	1	1	A	2	Vey ziyâ-yi ayn-i âlem vey imâm-i enbiyâ
	1	1	T ₁	t ₁	yâr, dost, yar i hey sultân-ı men
	1	1	B	3	Yek piyâle mey bi-dih ey sâki-yi bezm-i elest
	1	1	T ₂	t ₁	yâr, dost, yar i hey sultân-ı men
	1	1	A	4	Ber men-i miskin nazar kün ey sirâc-ı pür-ziyâ
	1	1	T ₃	t ₂	yâr, dost, yar i hey sultân-ı men, hey hünkâr-ı men, hey rânâ i men, yâr yüreğim yâr,yâr yüreğim del ciğerim, gör ki neler var
	1	1	C	5	Bâz ser-mestem zi bâlâ mî resem
	1	1	T ₄	t ₃	yâr, yâr-i yâr
	1	1	C	6	V'ez cemâl-i Hak teâlâ mî resem
	1	1	T ₄	t ₃	yâr, yâr-i yâr
	1	1	D	7	Der gülistânî ki cây-i Mustafâ
	1	1	T ₄	t ₃	yâr, yâr-i yâr
	1	1	E	8	În çünin gûyâ vü bûyâ mî resem
	1	1	T ₄	t ₃	yâr, yâr-i yâr
	1	1	F	9	Eyyühe'l-uşşâk âteş geşte çün istâreim
	1	1	T ₅	t ₄	yar i hey sultân-ı men
	1	1	F	10	Lâ-cerem raksan heme şeb gird-i an meh-pâreim
	1	1	T ₆	t ₄	yar i hey sultân-ı men
	1	1	G	11	Her seher peygâm-i in peygamber-i hûban resed
	1	1	T ₇	t ₄	yar i hey sultân-ı men
	1	1	Ğ	12	K'es-salâ ey Aşıkân mâ Aşıkân râ çâreim
	1	1	T ₈	t ₄	yar i hey sultân-ı men
	1	1	H	13	Mutribâ esrâr-i mâ râ bâz gû
	1	1	I	14	Kıssahâ-yi can-fezâ râ bâz gû
	1	1	İ	15	Mahzen-i innâ fetahnâ ber güşâ
	1	1	J	16	Sırr-ı cân-ı Mustafâ râ bâz gû
1	1	K	17	Çün Salâhaddin salâh-i cân hâst	
1	1	L	18	Tâ salâh-i cânha râ bâz gû	

Tablo 197 Şedarabân Mevlevî Âyini 1.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Şedd i Araban Âyinin 1.Selâmının 1 bölümünde güfte-lahin birliğinden yola çıkılarak yapılan değerlendirmede, bend-i evvelinde;

“Ey Resûl-i Hazret-i Hak vey Habîb-i Kibriyâ
 Vey ziyâ-yi ayn-i âlem vey imâm-i enbiyâ
 Yek piyâle mey bi-dih ey sâki-yi bezm-i elest
 Ber men-i miskin nazar kün ey sirâc-ı pür-ziyâ”

mısralarından oluşan murabbâ besteye benzer bir yapı, bend-i sânisinde;

“Bâz ser-mestem zi bâlâ mî resem
 V’ez cemâl-i Hak teâlâ mî resem
 Der gülistânî ki cây-i Mustafâ
 İn çünin gûyâ vü bûyâ mî resem”

mısralarından oluşan nakış murabbâ besteye benzer bir yapı, bend-i miyânihânesinde;

“Eyyühe’l-uşşâk âteş geşte çün istâreîm
 Lâ-cerem raksan heme şeb gird-i an meh-pâreîm
 Her seher peygâm-i in peygamber-i hûban resed
 K’es-salâ ey Aşıkân mâ Aşıkân râ çâreîm”

mısralarından oluşan nakış murabbâ besteye benzer bir yapı, karar bendinde de müseddes bir şarkı ;

“Mutribâ esrâr-i mâ râ bâz gû
 Kıssahâ-yi can-fezâ râ bâz gû
 Mahzen-i innâ fetahnâ ber güşâ
 Sırr-ı cân-ı Mustafâ râ bâz gû
 Çün Salâhaddin salâh-i cân hâst
 Tâ salâh-i cânha râ bâz gû”

mısralarından oluşan müseddes bir şarkı formu bulunan 8+1 beyitten müretteb zeylli müsemmen bir kâr formu görülmüştür.

Formlar kendi içlerinde müstakilen değerlendirilebilme durumunda olsalar da, sözlü eserlerin değerlendirilmelerinde aslolan unsurun güfte ve de lahin birliğinin olduğu düşünülürse; kâfiye-redif-lahin uyumundan ve de terennüm yapılarından yola çıkarak,

bu 9 beytin tamâmının bir eser olarak değerlendirilmeleri gerektiği, formun 8+1 beyitten müretteb, zeylli müsemmen bir kâr formuyla benzerlik gösterdiği düşünülmektedir

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
ŞEDD-İ ARABAN ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Mustafa Nakşî Dede,	2	1	M	19	Ey tâirân-ı kuds râ aşkat füzûde bâlhâ
	2	1	N	20	Der halka-i sevdâ-yi tü rûhâniyan râ hâlhâ
	2	1	T ₅	t ₅	Âh mahbûb-i men, âh matlûb-i men, âh mergûb-i men, âh makbûl-i men
	2	1	M	21	Âb-ı hayât âmed sehun k'âyed zi ilm-i min ledün
	2	1	N	22	Can râ ez ô hâlî me-kün tâ ber dihed a'mâlhâ
	2	1	T ₅	t ₅	Âh mahbûb-i men, âh matlûb-i men, âh mergûb-i men, âh makbûl-i men

Tablo 198 Şedarabân Mevlevî Âyini 2.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Şedd i araban Âyinin 2. Selâmında kendi içinde zemin-meyan ve de karar bölümleri bulunan bir şarkı formu görülmüştür. 2. selâm'ın normalden uzun olmasına rağmen ilâveten bir de saz terennümü yapılması, 1. Selâmın da normalden kısa olmasından kaynaklı olarak, semâ'nın ve semâzenlerin semâ'a katılma sürelerinin dengelemesi adına olduğu gözlenmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
ŞEDD-İ ARABAN ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Mustafa Nakşî Dede, v.1270/1853)	3	1	O	23	Aşıkân der kûy-i cânân es-salâ
	3	1	T ₆	t ₆	Belî yâr-i men
	3	1	O	24	Sûy-i an hurşîd-i tâbân es-salâ
	3	1	T ₇	t ₆	Belî yâr-i men dost
	3	1	O	25	Şems-i Tebrîzî zi bâlâ-yi felek
	3	1	T ₆	t ₆	Belî yâr-i men
	3	1	O	26	Her zamânî mi keşed hân es-salâ

Tablo 199 Şedarabân Mevlevî Âyini 3.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Şedd i araban Âyinin 3. Selâmının 1. Bölümünde 4 mısra'ı da aynı lahin üzerine inşa edilmiş 1 adet şarkı formu görülmüştür. Bölüm sonundaki saz terennümü hem bestenin son terennümünü lafzî terennümün yerine ikâme edilmekle beraber, takiben gelecek olan bölümün usûl ve de makâmına hazırlık maksadı da taşımaktadır.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
ŞEDD-i ARABAN ÂYİN-i ŞERİFİ (Beste: Mustafa Nakşî Dede, v.1270/1853)	3	2	P	27	Ey ki hezâr âferin âh ,bu nice sultân olur
	3	2	R	28	Kulu olan kişiler cânım, hüsrev ü hâkân olur âh
	3	2	P	29	Her ki bugün Veled'e âh inanuben yüz süre
	3	2	R	30	Yoksul ise bây olur cânım, bây ise sultân olur

Tablo 200 Şedarabân Mevlevî Âyini 3.Selâm 2.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Şedd i araban Âyinin 3. Selâmının 2. Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür. Formun sonundaki terennüm takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir. Güfte içerisindeki "âh,cânım ve amân" lafızları terennüm olarak değil, güftenin aslî unsuru olarak telakki edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
ŞEDD-i ARABAN ÂYİN- i ŞERİFİ (Beste: Mustafa)	3	3	S	31	Ey mîr âb bûg'sâ an çeşme-i revan râ
	3	3	S	32	Tâ çeşmehâ güşâyed ziş'kûfe bûstan râ
	3	3	Ş	33	Mâ sûfîyân-ı râhîm mâ tabla-hâr-ı şâhîm
	3	3	S	34	Pâyende dâr yâ Rab in kâse râ vü han râ

Tablo 200 Şedarabân Mevlevî Âyini 3.Selâm 3.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Şedd i araban Âyinin 3. Selâmının 3. Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür. Formun sonundaki terennüm takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
ŞEDD-i ARABAN ÂYİN-i ŞERİFİ (Beste: Mustafa Nakşî Dede,	3	4	U	35	Mevc-i aceb bin ki hâst ez dil-i deryâ-yi aşk
	3	4	U	36	Reft be bâlâ ki bin bin'geri bâlâ-yi aşk
	3	4	Ü	37	Bûd Veled bâ kadîm piş zi âlem nedîm
	3	4	V	38	Horde zi câm-ı bekâ bî-leb-i deryâ-yi aşk
	3	4	T ₈	t ₇	yâr yüreğim yâr, dost, yâr yüreğim del ciğerim, gör ki neler var

Tablo 201 Şedarabân Mevlevî Âyini 3.Selâm 4.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Şedd i araban Âyinin 3. Selâmının 4. Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür. Formun sonundaki terennüm takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
ŞEDD-İ ARABAN ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Mustafa Nakşî Dede, v.1270/1853)	3	5	Y	39	Mâ mest ü harâb ez pey-i ma'sûk-ı elestîm
	3	5	Y	40	Mâ mest-i elestîm çü ma'sûk- perestîm
	3	5	Z	41	Mestân-ı harâbîm bi-gû pîr-i harâbât
	3	5	Z	42	Tâ bâde bi-yârend ki mâ âşık-ı mestîm
	3	5	A ₂	43	Güftem dûş aşk râ ey tü karîn ü yâr-i men
	3	5	A ₂	44	Hîç me-bâş yek zeman gâib ez in kenâr-i men
	3	5	B ₂	45	În ten-i men harâb-i tü dîde-i men sehâb- i tü
	3	5	B ₂	46	Zerre-i âfitâb-i tü in ten-i bî-karâr-i men
	3	5	B ₂	47	Mürde büdem zi bûy-i tü zinde şüid in Şems-i din
	3	5	B ₂	48	Ey tü hayât-i cânhâ ey şeh-i kâmgâr-i men

Tablo 202 Şedarabân Mevlevî Âyini 3.Selâm 5.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Şedd i araban Âyinin 3. Selâmının 5. Bölümünde birbirini ardına gelen,zemin-meyan ve karardan oluşan bir murabbâ ve bir de müseddes şarkı formu görülmüştür. Formun sonundaki terennüm takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
ŞEDD-İ ARABAN ÂYİN-İ ŞERİFİ	4	1	C ₂	49	Sultân-ı menî sultân-ı menî
	4	1	D ₂	50	Ender dil ü can îmân-ı menî
	4	1	C ₂	51	Der men bi-demî men zinde şevem
	4	1	D ₂	52	Yek cân çi şevved sad cân-ı menî

Tablo 203 Şedarabân Mevlevî Âyini 4.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Şedd i araban Âyinin 4.Selâmında kendi içinde zemin-meyan ve de karar bölümleri bulunan bir şarkı formu görülmüştür.

3.27. Sûzinâk Mevlevî Âyini²⁷⁴

Bestekâr: Haşim Bey, .V.1868)

Âyin	Selâm	Form (Kâr)	Beste Rumuzu	Güfte Rumuzu	Güfte

²⁷⁴ Çevikoğlu, Timuçin (2014). *Mahzûn Âyin / Hâşim Bey'in Sûzinâk Âyin-i Şerîfi*, Mevlânâ Araştırmaları -5- (Editör: Prof. Dr. Adnan Karaismailoğlu, Ankara: Akçağ Yay., s.91-127.

SÛZ İ NÂK ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Haşim Bey, V.1868)	1	1	A	1	Bü'l_aceb deryâ dil_û bî keyf_ü kemmiyyet menem
	1	1	B	2	Nüh sadefdê dürr-i şehvâr-î girân kıymet menem
	1	1	t ₁	t ₁	Hey sultân-ı men, hey hünkâr-ı men
	1	1	A	3	Kâinâtın men medâr-î devre-î irfâniyem
	1	1	B	4	Merkez-î sırr-î hakikat nokta-î vahdet menem
	1	1	T ₁	t ₁	Hey sultân-ı men, hey hünkâr-ı men
	1	1	C	5	Sûretâ bir zerreyem ma'nîde ammâ âf(i)tâb
	1	1	D	6	Cümle zerrât-î cihânê tâbiş-î sûret menem
	1	1	t ₂	t ₂	Hey sultân-ı men, hey hünkâr-ı men, pîr-i men cânân-ı men
	1	1	C	7	Vâkıf-î fenn-î tabâyi' anlamaz keyfiyyetim
	1	1	D	8	Hıyresâz-î akl-ı âşir menşe'-î hikmet menem
	1	1	t ₂	t ₂	Hey sultân-ı men, hey hünkâr-ı men, pîr-i men cânân-ı men
	1	1	E	9	Terk-i da'vâ ketm-i ma'nâ meşrebim a'mâlarâ
	1	1	F	10	Ârifê bürka' küşâ-yî sırr-ı cem'iyet menem
	1	1	T ₁	t ₁	Hey sultân-ı men, hey hünkâr-ı men
	1	1	E	11	Mâverâ-yî akl-ı Eflâtûn_Aristâlis(i)dê
	1	1	F	12	Âşinâ-yî akl-ı evvel lübb-i mâhiyyet menem
1	1	t ₃	t ₃	Hey sultân-ı men, hey hünkâr-ı men, mahbûb-i men, mergûb-i men, matlûb-i men, hey yâr yâr-i men, âh pîrim, destgîrim, yâr yâr-i men, yâr yüreğim del ciğerim, yâr gör ki neler var, âh yâre haber var, yâr yâr-i men dost pîr-i men, hünkâr-ı men	

Tablo 204 Sûzinâk Mevlevî Âyini 1.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Sûzinâk Âyinin 1.Selâmının 1 bölümünde güfte-lahin birliğinden yola çıkılarak yapılan değerlendirmede, bend-i evvelinde;

“Bü'l_aceb deryâ dil_û bî keyf_ü kemmiyyet menem

Nüh sadefdê dürr-i şehvâr-î girân kıymet menem

Kâinâtın men medâr-î devre-î irfâniyem

Merkez-î sırr-î hakikat nokta-î vahdet menem”

mısralarından oluşan murabbâ besteye benzer bir yapı, bend-i miyânhanesinde;

“Sûretâ bir zerreyem ma'nîde ammâ âf(i)tâb

Cümle zerrât-î cihânê tâbiş-î sûret menem

Vâkıf-î fenn-î tabâyi' anlamaz keyfiyyetim

Hıyresâz-î akl-ı âşir menşe'-î hikmet menem”

mısralarından oluşan 1 nakış murabbâ besteye benzer bir yapı, bend-i kararında da

“Terk-i da’vâ ketm-i ma’nâ meşrebim a’mâlarâ
 Ârifê bürka’ küşâ-yî sırr-ı cem’iyyet menem
 Mâverâ-yî akl-ı Eflâtûn_Aristâlis(i)dê
 Aşinâ-yî akl-ı evvel lübb-i mâhiyyet menem”

mısrarlarından oluşan 1nakış murabbâ beste formu bulunan ve lafzî terennümle nihâyetlenen, 6 beyitten müretteb müseddés bir kâr formu görülmüştür.

Formlar kendi içlerinde müstakilen değerlendirilebilme durumunda olsalar da, sözlü eserlerin değerlendirilmelerinde aslanan unsurun güfte-lahin birliğinin olduğu düşünülürse, kâfiye-redif-lahin uyumundan ve de terennüm yapılarından yola çıkarak, bu 6 beytin tamâmının bir eser olarak değerlendirilmeleri gerektiği, formun 6 beyitten müretteb, müseddés bir kâr formuyla benzerlik gösterdiği düşünülmektedir

ÂYİN	SEL ÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
SÛZİNÂK ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Haşim Bey, . V.1868)	2	1	G	13	Sultân-ı menî sultân-ı menî
	2	1	Ğ	14	Ender dil ü can îmân-ı menî
	2	1	G	15	Der men bi-demî men zinde şevem
	2	1	Ğ	16	Yek cân çi şevéd sad cân-ı menî
	2	1	T ₄	t ₄	Âh, îmân-ı menî

Tablo 205 Sûzinâk Mevlevî Âyini 2.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Sûzinâk Âyinin 2. Selâmında kendi içerisinde zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür. Lafzi terennüm form yapısını bozmayıp, karar hissini kuvvetlendirmek için yapılmıştır.Sonuna ilâve edilen saz terennümü ise 2. Selâmın kısa olması münasebeti ile hem semâzenlerin tümünün semâ’a katılımını teminen ve hem de tâkiben gelecek olan 3. Selâmın makâmına hazırlık maksadı ile ilâve edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
SÛZİNÂK ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Haşim Bey, . V.1868)	3	1	H	17	Hâk-i pâ-y-î Hazret-î Munlâ-yi Rûmî’yem velî
	3	1	I	18	Kîm(i)yâdır tıynetim iksîr-i hâsiyyet menem
	3	1	H	19	Zevk-i vicdâniyye ashâbî bilûr mâhiyyetim
	3	1	I	20	Kim mezâk-î ehl-i hâlê vecdilê hâlet menem
	3	1	İ	21	Şems(i) Mevlânâ Muhammed’lê Ali’nin sırriyem

	3	1	I	22	Bir mutalsam kenz-i pür dürdâne-î hikmet menem
	3	1	J	23	Meşrik-î Şems-î kemâl-î aşk-ı Mevlânâ olub
	3	1	K	24	İnsü cinnê nâşir-î envâr-ı ünsiyyet menem

Tablo 206 Sûzinâk Mevlevî Âyini 3.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Sûzinâk Âyinin 3. Selâmının 1. Bölümünde kendi içerisinde zemin-meyan ve karardan oluşan müsemmen bir şarkı formu görülmüştür. Bölüm sonundaki saz terennümü, takiben gelecek olan bölümün usûl ve de makâmına hazırlık maksadı ile yapılmıştır.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
SÛZİNÂK ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Haşim Bey, V.1868) veya 1204/1790)	3	2	L	25	Ey ki hezâr âferin , bu nice sultân olur
	3	2	M	26	Kulu olan kişiler cânım, hüsrev ü hâkân olur
	3	2	L	27	Her ki bugün Veled'e âh inanuben yüz süre
	3	2	M	28	Yoksul ise bây olur cânım, bây ise sultân olur

Tablo 207 Sûzinâk Mevlevî Âyini 3.Selâm 2.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Sûzinâk Âyinin 3. Selâmının 2. Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür. Formun sonundaki terennüm takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir. Güfte içerisindeki "âh ve cânım" lafızları terennüm olarak değil, güftenin aslî unsuru olarak telakki edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
SÛZİNÂK ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Haşim Bey, V.1868)	3	3	N	29 33	Gördükde o rûy_üstüne ol hâl-i siyâhî Derd_ü elemî hicr_ile nây_eyleyüb_efgân
	3	3	O	30 34	İfhâm edemem leyl_ü nehâr çekdiğim âhî Hû Esrâr-ı Hüdâ söylemede âşika her ân
	3	3	Ö	31 35	Bin cân_alıyor nâz_ile bir ¹⁹ kerre nigâhî Ey dil olayım dersen_eğer mazhar-ı irfân
	3	3	O	32 36	Allâh_çün_Allah diyelim Hû diyelim Allâh_çün_Allah diyelim Hû diyelim Hû
	3	3	P	37	Duydun mu aceb nây(ı)dan_esrâr-ı Alî'yî
	3	3	R	38	Bildin mi Nazîf nükte-i feyz-î ezeliyî
	3	3	S	39	Ârif olayım dersen_eğer sırr-ı hafiyî

	3	3	Ş	40	Allâh için Allah diyelim Hû diyelim Hû
--	---	---	---	----	--

Tablo 208 Sûzinâk Mevlevî Âyini 3.Selâm 3.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Sûzinâk Âyinin 3. Selâmının 3. Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan müsemmen bir şarkı formu görülmüştür. Formun sonundaki terennüm takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir.

ÂYİN	SEL ÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
SÛZİNÂK ÂYİNİ-ŞERİFİ (Beste: Haşım Bey, v.1868)	4	1	G	13	Sultân-ı menî sultân-ı menî
	4	1	Ğ	14	Ender dil ü can î mân-ı menî
	4	1	G	15	Der men bi-demî men zinde şevem
	4	1	Ğ	16	Yek cân çi şevad sad cân-ı menî
	4	1	T ₄	t ₄	Âh î mân-ı menî

Tablo 209 Sûzinâk Mevlevî Âyini 4.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Sûzinâk Âyinin 4.Selâmında kendi içerisinde zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür.

3.28. Sûzidil Mevlevî Âyini

Bestekâr: Zekâi Dede, v.1302/1897

ÂYİN	SELÂM	FORM (Kâr)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
SÛZİDİL ÂYİNİ-ŞERİFİ (Beste: Zekâi Dede, v.1302/1897)	1	1	A	1	Yâ sagîre's-sinni ya ratbe'l-beden
	1	1	T ₁	t ₁	Hey yâr-i men
	1	1	B	2	Yâ karîbe'l-ahdi min şürbi'l-leben
	1	1	T ₂	t ₁	Hey yâr-i men
	1	1	A	3	Ruhuhû rûhî ve rûhî ruhuhû
	1	1	T ₁	t ₁	Hey yâr-i men
	1	1	B	4	Men reâ rûhayni âşâ fi beden
	1	1	T ₂	t ₁	Hey yâr-i men
	1	1	C	5	Sahha inde'n-nâsi ennî âşıkun
	1	1	T ₃	t ₁	Hey yâr-i men
	1	1	B	6	Gayru en lem ya'rifû aşkı bi-men
	1	1	T ₂	t ₁	Hey yâr-i men
	1	1	D	7	Tâ âşık-ı an yârem bî-kârem u bâ kârem
	1	1	E	8	Ser-geşte vü pâ-ber-câ mânende-i pergârem
	1	1	T ₂	t ₁	Hey yâr-i men
1	1	C	9	İkrâr me-kün hâce men bâ tû ne-mî gûyem	

1	1	E	10	Men mürde ne-mî şüyem men hâre ne-mî hârem
1	1	T ₃	t ₂	Hey yâr-i men, dost yâr-i men, hey yâr pîr-i men
1	1	F	11	În kîst in in kîst in şîrîn ü zîbâ âmede
1	1	G	12	Sermest ü na‘leyn der begal der hâne-i mâ âmede
1	1	Ğ	13	Hâne der ô hayran şüde endîşe ser-gerdan şüde
1	1	H	14	Sad akl u can ender peyeş bî-dest ü bî-pâ âmede
1	1	I	15	Ey ma‘den-i âteş bi-yâ âteş çi mî cûyî zi mâ
1	1	İ	16	Vallah ki mekrest ü değâ in nâgeh incâ âmede
1	1	J	17	Rû-pûş çün pûşed tü-râ ey rû-yi tü şemsü‘d-duhâ
1	1	K	18	Ey künc-i hâne ez ruhat çün deşt ü sahrâ âmede
1	1	L	19	Ne-dâred pây-ı aşk-ı ô dil-i bî-dest ü bî-pâyem
1	1	L	20	Ki rûz u şeb çü mecnûnem ser-i zencîr mî hâyem
1	1	M	21	Hayâlât-ı heme âlem egerçi âşinâ dâned
1	1	L	22	Be hun garke şevved billâh eğer in râz bûğ‘şâyem

Tablo 210 Sûz i dil Mevlevî Âyini 1.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Suz i dil Âyinin 1.Selâmının 1 bölümünde güfte-lahin birliğinden yola çıkılarak yapılan değerlendirmede, bend-i evvelinde;

“Yâ sagîre’s-sinni ya ratbe’l-beden
 Yâ karîbe’l-ahdi min şürbi’l-leben
 Ruhuhû rûhî ve rûhî ruhuhû
 Men reâ rûhayni âşâ fi beden
 Sahha inde’n-nâsi ennî âşıkun
 Gayru en lem ya‘rifû aşkî bi-men “

mısralarından oluşan müseddes bir şarkı, bend-i sânisinde:

“Tâ âşık-ı an yârem bî-kârem u bâ kârem
 Ser-geşte vü pâ-ber-câ mânende-i pergârem
 İkrâr me-kün hâce men bâ tü ne-mî gûyem
 Men mürde ne-mî şüyem men hâre ne-mî hârem”

mısrarlarından oluşan nakış murabbâ besteye benzer bir yapı, bend-i miyânhânesinde;

“İn kîst in in kîst in şîrîn ü zîbâ âmede
 Serмест ü na‘leyn der begal der hâne-i mâ âmede
 Hâne der ô hayran şüde endîşe ser-gerdan şüde
 Sad akl u can ender peyeş bî-dest ü bî-pâ âmede
 Ey ma‘den-i âteş bi-yâ âteş çi mî cûyî zi mâ
 Vallah ki mekrest ü deĝâ in nâgeh incâ âmede
 Rû-pûş çün pûşed tü-râ ey rû-yi tü şemsü’d-duhâ
 Ey künc-i hâne ez ruhat çün deşt ü sahrâ âmede”

mısrarlarından oluşan 1 müsemmen şarkı, karar bendinde de ;

Ne-dâred pây-ı aşk-ı ô dil-i bî-dest ü bî-pâyem
 Ki rûz u şeb çü mecnûnem ser-i zencîr mî hâyem
 Hayâlât-ı heme âlem egerçi âşinâ dâned
 Be hun garke şeved billâh eĝer in râz büĝ’şâyem”

mısrarlarından oluşan zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu bulunan 8+3 beyitten müretteb zeylli müsemmen bir kâr formu görülmüştür.

Formlar kendi içlerinde müstakilen değerlendirilebilme durumunda olsalar da, sözlü eserlerin değerlendirilmelerinde aslanan unsurun güfte-lahin birliğinin olduğu düşünülürse , kâfiye-redif-lahin uyumundan ve de terennüm yapılarından yola çıkarak, bu 11 beytin tamâmının bir eser olarak değerlendirilmeleri gerektiği ve formun 8+3 beyitten müretteb, müsemmen bir kâr formuyla benzerlik gösterdiği düşünülmektedir

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
SÜZ-i DİL ÂYİN-i ŞERİFİ (Beste: Zekâi Dede, v.1302/1897)	2	1	N	19	Geh çerh-zenan hem-çün felekem
	2	1	O	20	Geh bâl-zenan hem-çün melekem
	2	1	N	21	Çerham pey-i Hak raksam pey-i Hak
	2	1	O	22	Men z’ân-ı veyem nî müşterekem

Tablo 211 Sûz i dil Mevlevî Âyini 2.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Suz i dil âyinin 2. Selâmında kendi içerisinde zemin-meyân ve karar bölümlerinden oluşan murabbâ bir şarkı formu görülmüştür.Selâm sonundaki saz terennümü bestenin kısa olmasından dolayı, semâzenlerin tamâmının semâ'a katılımını teminen ilave edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
SÛZ-i DİL ÂYİN-i ŞERİFİ (Beste: Zekâi Dede, v.1302/1897)	3	1	P	23	Perde-i diğer me-zen cüz perde-i dildâr-ı mâ
	3	1	R	24	An hezâran Yûsuf-ı şîrîn-i şîrinkâr-ı mâ
	3	1	S	25	Yûsufan râ mest kerd ü perdehâ-şan ber derîd
	3	1	R	26	Gamze-i çeşmân-ı mest-i an şeh-i hunhâr-ı mâ

Tablo 212 Sûz i dil Mevlevî Âyini 3.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Suz i dil âyinin 3. Selâmının 1. Bölümünde zemin-meyân ve karardan oluşan 1 adet şarkı formu görülmüştür.Bölüm sonundaki saz terennümü takiben gelecek olan bölümün usûl ve de makâmına hazırlık maksadı ile yapılmıştır.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
SÛZ-i DİL ÂYİN-i ŞERİFİ (Beste: Zekâi Dede, v.1302/1897)	3	2	Ş	27	Ey ki hezâr âferin âh ,bu nice sultân olur
	3	2	U	28	Kulu olan kişiler cânım, hüsrev ü hâkân olur âh
	3	2	Ş	29	Her ki bugün Veled'e âh inanuben yüz süre
	3	2	U	30	Yoksul ise bây olur cânım, bây ise sultân olur

Tablo 213 Sûz i dil Mevlevî Âyini 3.Selâm 2.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Sûz i dil Âyinin 3. Selâmının 2. Bölümünde zemin-meyân ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür. Formun sonundaki terennüm takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir. Güfte içerisindeki "âh cânım ve amân" lafızları terennüm olarak değil, güftenin aslî unsuru olarak telakki edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
SÛZ-i DİL ÂYİN-i ŞERİFİ (Beste: Zekâi)	3	3	Ü	31	Ser be girîban dürüst sôfi-i esrâr râ
	3	3	V	32	Tâ çi ber âred zi gayb âkıbet-i kâr râ

	3	3	Y	33	Âb be hâk âmede bâd ber âteş zede
	3	3	V	34	Aşk be hem ber zede hayme-i in çâr râ

Tablo 214 Sûz i dil Mevlevî Âyini 3.Selâm 3.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Sûz i dil Âyinin 3. Selâmının 3. Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür. Formun sonundaki terennüm takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
SÛZ-İ DİL ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Zekâi Dede, v.1302/1897)	3	4	Z	35	Bâde dih an yâr-ı kadeh-bâre râ
	3	4	A ₂	36	Yâr-ı turuş-rûy-i şeker-pâre râ
	3	4	B ₂	37	Hâmuş kün güft ez in âlemest
	3	4	C ₂	38	Terk kün in âlem-i gaddâre râ
	3	4	D ₂	39	Ah güzelin aşkına hâlâtına
	3	4	E ₂	40	Yandı yürek aşk harârâtına
	3	4	D ₂	41	And içeyim gayrı güzel sevmeyim
	3	4	E ₂	42	Tanrı'ya vü Tanrı'nın âyâtına
	3	4	T ₄	t ₃	yâr yüreğim yâr,dost gör ki neler var, yâr yüreğim, del ciğerim, gör ki neler var yâre haber var

Tablo 215 Sûz i dil Mevlevî Âyini 3.Selâm 4.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Sûz i dil Âyinin 3. Selâmının 4. Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan müsemmen bir şarkı formu görülmüştür. Formun sonundaki terennüm takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
SÛZ-İ DİL ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Zekâi Dede, v.1302/1897)	3	5	F ₂	43	Ey kâşif-i esrâr-ı Hudâ Mevlânâ
	3	5	T ₅	t ₃	Yâr, yâr-i men
	3	5	G ₂	44	Sultân-ı bekâ şâh-ı fenâ Mevlânâ
	3	5	T ₆	t ₃	Yâr, yâr-i men
	3	5	F ₂	45	Aşk etmededir Hazretine böyle hitâb
	3	5	T ₅	t ₃	Yâr, yâr-i men
	3	5	G ₂	46	Mevlâ-yı gürûh-ı evliyâ Mevlânâ
	3	5	T ₆	t ₃	Yâr, yâr-i men

Tablo 216 Sûz i dil Mevlevî Âyini 3.Selâm 5.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Sûz i dil âyinin 3. Selâmının 5. Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
SÛZ-İ DİL ÂYİN-İ ŞERÎFİ (Beste: Zekâi Dede, v.1302/1897)	4	1	N	47	Sultân-ı menî sultân-ı menî
	4	1	O	48	Ender dil ü can îmân-ı menî
	4	1	N	49	Der men bi-demî men zinde şevem
	4	1	O	50	Yek cân çi şevad sad cân-ı menî

Tablo 217 Sûz i dil Mevlevî Âyini 4.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Suz i dil âyinin 4.Selâmında kendi içerisinde zemin-meyân ve karar bölümlerinden oluşan murabbâ bir şarkı formu görülmüştür.

3.29. Sûzinâk Mevlevî Âyini

Bestekâr: Selânikli Necib Dede, öl.1883

ÂYİN	SELÂM	FORM (Kâr)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
SÛZİNÂK ÂYİN-İ ŞERÎFİ (Beste: Selânikli Necib Dede, öl.1883)	1	1	A	1	Dûş reftem der meyân-i meclis-i sultân-ı hîş
	1	1	A	2	Der kefi sâkî bi-dîdem der sürâhî cân-ı hîş
	1	1	T ₁	t ₁	âh yâr-i men makbûl-i men
	1	1	B	3	Güfemeş ey cân-ı cân-ı sâkiyan behr-i Hudâ
	1	1	C	4	Pür künî peymâneî vü neş'kenî peymân-ı hîş
	1	1	T ₂	t ₂	âh yâr-i men makbûl-i men, yâr yüreğim yâr, del ciğerim vây, yâr yüreğim del ciğerim, gör ki neler var, yâre haber var
	1	1	D	5	Ey zi hicrân ü firâket âsüman big'rîste
	1	1	E	6	Dil meyân-i hun nişeste akl u cân big'rîste
	1	1	F	7	Cebraîl u kudsîyan râ bâl u per ezrak şüde
	1	1	G	8	Enbiyâ vü evliyâ râ dîdegan big'rîste
	1	1	T ₃	t ₁	âh yâr-i men makbûl-i men
	1	1	Ğ	9	Ey çerâğ-ı âsumân ü rahmet-i Hak ber zemin
	1	1	E	10	Nâle-i men gûş dâr ü derd-i hâl-i men bi-bin
	1	1	F	11	Yâ murâd-i men bi-dih yâ fârigam kün ez murâd
	1	1	G	12	Va'de-i ferdâ rehâ kün yâ çünan kün yâ çünin
	1	1	T ₂	t ₂	âh yâr-i men makbûl-i men, yâr yüreğim yâr, del ciğerim vây, yâr yüreğim del ciğerim, gör ki neler var, yâre haber var

Tablo 218 Sûzinâk Mevlevî Âyini 1.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Sûzinâk Âyinin 1.Selâmının 1 bölümünde güfte-lahin birliğinden yola çıkılarak yapılan değerlendirmede, bend-i evvelinde;

“Düş refkem der meyân-i meclis-i sultân-ı hîş
Der kefi sâkî bi-dîdem der sürâhî cân-ı hîş
Güfteleş ey cân-ı cân-ı sâkiyan behr-i Hudâ
Pür künî peymâneî vü neş’kenî peymân-ı hîş”

mısralarından oluşan nakış murabbâ besteye benzer bir yapı, bend-i miyânhânesinde;

“Ey zi hicrân ü firâket âsüman big’rîste
Dil meyân-i hun nişeste akl u cân big’rîste
Cebraîl u kudsiyân râ bâl u per ezrak şüde
Enbiyâ vü evliyâ râ didegan big’rîste ”

mısralarından oluşan 1 murabbâ şarkı, bend-i kararında da;

“Ey çerâğ-ı âsumân ü rahmet-i Hak ber zemin
Nâle-i men gûş dâr ü derd-i hâl-i men bi-bin
Yâ murâd-i men bi-dih yâ fârigam kün ez murâd
Va’de-i ferdâ rehâ kün yâ çünan kün yâ çünin“

mısralarından oluşan 1 murabbâ şarkı formu bulunan ve lafzi terennümle nihayetlenen, 6 beyitten müretteb müseddes bir kâr formu görülmüştür.

Formlar kendi içlerinde müstakilen değerlendirilebilme durumunda olsalar da, sözlü eserlerin değerlendirilmelerinde aslanan unsurun güfte-lahin birliğinin olduğu düşünülürse, kâfiye-redif-lahin uyumundan ve de terennüm yapılarından yola çıkarak, bu 6 beytin tamâmının bir eser olarak değerlendirilmeleri gerektiğinden, formun 6 beyitten müretteb, müseddes bir kâr formuyla benzerlik gösterdiği düşünülmektedir

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
SÛZİNÂK K ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste:	2	1	H	13	Ey hâlik-ı heft âsüman der mandeem feryâd res
	2	1	H	14	Vey râzık-ı pîr ü civan der mandeem feryâd res

	2	1	I	15	Ey rahm-i tü ber nîk ü bed ihsân-ı tü bî-hadd ü add
	2	1	I	16	Her lahza gûyem ey Hudâ der mandeem feryâd res
	2	1	T ₇	t ₆	Âh makbûl-i men, mergûb-i men, matlûb-i men

Tablo 219 Sûzinâk Mevlevî Âyini 2.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum:Sûzinâk âyinin 2. Selâmında kendi içerisinde zemin-meyân ve karar bölümlerinden oluşan murabbâ bir şarkı formu görülmüştür.

Formun sonundaki lafzî terennüm formun yapısını değiştirmemekte olup hem karar hissini güçlendirmek ve hem de takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
SÛZİNÂK ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Selâmikli Necib Dede, öl.1883)	3	1	İ	17	Âşıkân evvel kadem ber her dü âlem mî zenend
	3	1	T ₈	t ₇	Âh
	3	1	İ	18	Ba'd ez an der küy-i aşk ez âşıkî dem mî zenend
	3	1	T ₈	t ₇	Âh
	3	1	J	19	Sâkinân-ı âsitân-ı aşk-ı Mevlânâ Celâl
	3	1	T ₈	t ₇	Âh
	3	1	İ	20	Ez ferâgat püşt-i pâ der milket-i Cem mî zenend

Tablo 220 Sûzinâk Mevlevî Âyini 3.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Sûzinâk âyinin 3. Selâmının 1. Bölümünde zemin-meyân ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür.Bölüm sonundaki saz terennümü hem son terennüm yerine ikâme edilmiş olup, hem de takiben gelecek olan bölümün usûl ve de makâmına hazırlık maksadı ile yapılmıştır.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
SÛZİNÂK ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Selâmikli Necib Dede, öl.1883)	3	2	K	21	Ey ki hezâr âferin, cânım bu nice sultân olur
	3	2	L	22	Kulu olan kişiler cânım, hüsrev ü hâkân olur dost
	3	2	K	23	Her ki bugün Veled'e inanuben yüz süre
	3	2	L	24	Yoksul ise bây olur cânım, bây ise sultân olur

Tablo 221 Sûzinâk Mevlevî Âyini 3.Selâm 2.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Sûzinâk Âyinin 3. Selâmının 2. Bölümünde zemin-meyân ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür. Formun sonundaki terennüm takiben

gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir. Gûfte içerisindeki "âh-cânım-dost ve amân" lafızları terennüm olarak değil, güftenin aslî unsuru olarak telakki edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
SÛZİNÂK ÂYİN-İ ŞERÎFİ (Beste: Selâmîli Necib Dede, öl.1883)	3	3	M	25	Ey dil bu yeter iki cihanda sana iz'ân
	3	3	M	26	Birdir bir iki olmaya yok bilmiş ol imkân
	3	3	N	27	Hak söyleyicek sende senin ortada nen var?
	3	3	M	28	Âlemde heman ben dediğindir sana noksan
	3	3	N	29	Sa'y eyle rızâ gözle ko ıtlâk ile kaydı
	3	3	O	30	Âlemde Semâî bu yeter sâlike irfan

Tablo 222 Sûzinâk Mevlevî Âyini 3.Selâm 3.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Sûzinâk âyinin 3. Selâmının 3. Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan müseddes bir şarkı formu görülmüştür. Formun sonundaki terennüm takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
SÛZİNÂK ÂYİN-İ ŞERÎFİ (Beste: Selâmîli Necib Dede, öl.1883)	3	4	Ö	31	Ne aşka sabreder oldum ne akl ile yârem
	3	4	Ö	32	Ne kârı başa çıkardım ne belli bî-kârem
	3	4	P	33	Belâ-yı aşk ile hakkâ ki n'olduğum bilmem
	3	4	R	34	Bu anlanur elemimden ki âşık-ı zârem
	3	4	P	35	Semâî gibi ben ol bî-hudem ki âlemde
	3	4	R	36	Ne keyf ile mütekeyyif ne mest ü hüşyârem
	3	4	T ₉	t ₈	yâr, yâr-i men, dost pîr-i men vây

Tablo 223 Sûzinâk Mevlevî Âyini 3.Selâm 4.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Sûzinâk âyinin 3. Selâmının 4. Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan müseddes bir şarkı formu görülmüştür. Formun sonundaki lafzî terennüm formun yapısını değiştirmemekte olup karar hissini güçlendirmek ve de takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
SÛZİNÂK ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Selânikî Necib)	3	5	S	37	Mecnûn u perişân-ı tüem destem gîr
	3	5	T ₁₀	t ₉	Âh yâr-i men
	3	5	Ş	38	Ser-geşte vü hayrân-ı tüem destem gîr
	3	5	T ₁₀	t ₉	Âh yâr-i men
	3	5	U	39	Her bî-ser ü pây dest-gîrî dâred
	3	5	T ₁₀	t ₉	Âh yâr-i men
	3	5	Ü	40	Men bî-ser ü sâ mân-ı tüem destem gîr
3	5	T ₁₁	t ₉	Âh yâr-i men	

Tablo 224 Sûzinâk Mevlevî Âyini 3.Selâm 5.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Sûzinâk âyinin 3. Selâmının 5. Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
SÛZİNÂK ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Selânikî Necib Dede, öl.1883)	3	6	V	41	Ey kâşif-i esrâr-ı Hudâ Mevlânâ
	3	6	Y	42	Sultân-ı bekâ şâh-ı fenâ Mevlânâ
	3	6	Z	43	Aşk etmededir Hazretine böyle hitâb
	3	6	Y	44	Mevlâ-yı gürûh-ı evliyâ Mevlânâ

Tablo 225 Sûzinâk Mevlevî Âyini 3.Selâm 6.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Sûzinâk Âyinin 3. Selâmının 6. Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
SÛZİNÂK ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Selânikî Necib Dede, öl.1883)	4	1	A2	45	Sultân-ı menî sultân-ı menî
	4	1	A2	46	Ender dil ü can î mân-ı menî
	4	1	A2	47	Der men bi-demî men zinde şevem
	4	1	A2	48	Yek cân çi şevved sad cân-ı menî
	4	1	T ₁₂	t ₁₀	Âh î mân-ı meni

Tablo 226 Sûzinâk Mevlevî Âyini 4.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Sûzinâk âyinin 4.Selâmında kendi içerisinde zeminve de karar bölümlerinden oluşan bir şarkı formu görülmüştür.

3.30. Mâye Mevlevî Âyini

Bestekâr: Zekâi Dede, v.1302/1897)

ÂYİN	SELÂM	FORM (Kâr)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
MÂYE ÂYİN-İ ŞERÎFİ (Beste: Zekâi Dede, v.1302/1897)	1	1	A	1	Ey Yûsuf-i meh-rûyan ey câh ü cemâlet hoş
	1	1	B	2	Ey husrev ü ey şîrin ey nakş ü hayâlet hoş
	1	1	A	3	Ey çehre-i tü mehveş âbest ü der ü âteş
	1	1	B	4	Hem âteş-i tü nâdir hem âb-1 zülâlet hoş
	1	1	A	5	Ey sûret-i lutf-i Hak nakş-i tü hoşest el-hak
	1	1	B	6	Ey nakş-i tü rûhânî vey nûr-i celâlet hoş
	1	1	A	7	Tebrîz bi-gû âhir bâ gamze-i Şems-i din
	1	1	B	8	K'ey fitne-i câdûyan ey sihr-i halâlet hoş
	1	1	C	9	Dîdem seher an şâh râ ber şâh-râh-i hel etâ
	1	1	C	10	Der hâb-1 gaflet bî-haber z'û Bü'l-Alâ vü Bü'l-Alâ
	1	1	C	11	Z'an mey ki der ser dâstem men sâgarî ber dâstem
	1	1	C	12	Der pîş-i ô mî dâstem güftem ki ey şâh es-salâ
	1	1	T ₁	t ₁	yâr yüreğim yâr, del ciğerim yâr, yâr yüreğim, del ciğerim gör ki neler var, yâr'e haber var
	1	1	D	13	Ey cân-1 cân-1 cân-1 can mestan selâmet mî künend
	1	1	E	14	Ey tü çünîn ü sad çünan mestan selâmet mî künend
	1	1	F	15	Fahr-i cümle sâkıyânî sâgarat der kâr bâd
	1	1	G	16	Çeşm-i tü mahmûr bâd ü cân-i mâ hammâr bâd
	1	1	Ğ	17	Ey zi nûşânûş-i bezmet hûşhâ bî-hûş bâd
	1	1	G	18	Vey zi cûşâcûş-i aşkat akl bî-destâr bâd
	1	1	T ₂	t ₂	Hey yâr, hey dost
	1	1	H	19	Geh çerh-zenan hem-çün felekem
	1	1	H	20	Geh bâl-zenan hem-çün melekem
1	1	I	21	Çerham pey-i Hak raksam pey-i Hak	
1	1	İ	22	Men z'ân-1 veyem nî müşterekem	
1	1	T ₃	t ₃	Hey, hey mahbûb-i men, hey, hey merğûb-i men, hey, hey matlûb-i men, hey, hey maktûb-i men	

Tablo 227 Mâye Mevlevî Âyini 1.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Mâye Âyinin 1.Selâmının 1 bölümünde güfte-lahin birliğinden yola çıkılarak yapılan değerlendirmede, bend-i evvelinde;

“Ey Yûsuf-i meh-rûyan ey câh ü cemâlet hoş

Ey husrev ü ey şîrin ey nakş ü hayâlet hoş

Ey çehre-i tü mehveş âbest ü der ü âteş

Hem âteş-i tü nâdir hem âb-1 zülâlet hoş

Ey sûret-i lutf-i Hak nakş-i tü hoşest el-hak
 Ey nakş-i tü rûhânî vey nûr-i celâlet hoş
 Tebrîz bi-gû âhir bâ gamze-i Şems-i din
 K'ey fitne-i câdûyan ey sihr-i halâlet hoş”

mısralarından oluşan 1 müsemmen şarkı, bend-i Sânîsinde;

“Dîdem seher an şâh râ ber şâh-râh-i hel etâ
 Der hâb-ı gaflet bî-haber z'û Bü'l-Alî vü Bü'l-Alâ
 Z'an mey ki der ser dâştem men sâgarî ber dâştem
 Der pîş-i ô mî dâştem güfem ki ey şâh es-salâ”

mısralarından oluşan 1 murabbâ şarkı, bend-i miyânânesinde 1 müseddes şarkı

“Ey cân-ı cân-ı cân-ı can mestan selâmet mî künend
 Ey tü çünîn ü sad çünan mestan selâmet mî künend
 Fahr-i cümle sâkıyânî sâgarat der kâr bâd
 Çeşm-i tü mahmûr bâd ü cân-i mâ hammâr bâd
 Ey zi nûşânûş-i bezmet hûşhâ bî-hûş bâd
 Vey zi cûşâcûş-i aşkat akl bî-destâr bâd”

mısralarından oluşan müseddes bir şarkı, karar bendinde de;

“Geh çerh-zenan hem-çün felekem
 Geh bâl-zenan hem-çün melekem
 Çerham pey-i Hak raksam pey-i Hak
 Men z'ân-ı veyem nî müşterekem”

mısralarından oluşan 1 murabbâ şarkı bulunan ve lafzi terennümle nihayetlenen 8+3 beyitten müretteb zeylli müsemmen bir kâr formu görülmüştür.

Formlar kendi içlerinde müstakilen değerlendirilebilme durumunda olsalar da, sözlü eserlerin değerlendirilmelerinde aslolan unsurun güfte-lahin birliğinin olduğu düşünülürse , kâfiye-redif-lahin uyumundan ve de terennüm yapılarından yola çıkarak, bu 11 beytin tamâmının bir eser olarak değerlendirilmeleri gerektiğinden, formun 8 beyitten müretteb, müsemmen bir kâr formuyla benzerlik gösterdiği düşünülmektedir

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
MÂYE ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Zekâi Dede, v.1302/1897)	2	1	J	23	Sultân-ı menî sultân-ı menî
	2	1	K	24	Ender dil ü can îmân-ı menî
	2	1	J	25	Der men bi-demî men zinde şevem
	2	1	K	26	Yek cân çi şevad sad cân-ı menî âh îman-ı menî

Tablo 228 Mâye Mevlevî Âyini 2.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Mâye âyinin 2. Selâmında kendi içerisinde zemin-meyân ve karar bölümlerinden oluşan murabbâ bir şarkı formu görülmüştür.Selâm sonundaki saz terennümü bestenin kısa olmasından dolayı, semâzenlerin tamâmının semâ'a katılımını teminen ilave edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
MÂYE ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Zekâi Dede, v.1302/1897)	3	1	L	27	An Ferîdün-i cihân-ı ma'nevî
	3	1	T ₄	t ₄	Belî yâr-i men
	3	1	M	28	Bes büved bürhân-ı kadreş Mesnevî
	3	1	T ₅	t ₄	Belî yâr-i men
	3	1	L	29	Men çi güyem vasf-ı an âlî-cenâb
	3	1	T ₄	t ₄	Belî yâr-i men
	3	1	M	30	Nîst peygamber velî dâred kitâb
	3	1	T ₅	t ₄	Belî yâr-i men

Tablo 229 Mâye Mevlevî Âyini 3.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum:Mâye âyinin 3. Selâmının 1. Bölümünde kendi içerisinde zemin-meyân ve karar bölümlerinden oluşan murabbâ bir şarkı tesbit edilmiştir.Bölüm sonundaki saz terennümü takiben gelecek olan bölümün usûl ve de makâmına hazırlık maksadı ile yapılmıştır.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
MÂYE ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Zekâi Dede, v.1302/1897)	3	2	N	31	Ey ki hezâr âferin dost ,bu nice sultân olur
	3	2	O	32	Kulu olan kişiler cânım, hüsrev ü hâkân olur
	3	2	N	33	Her ki bugün Veled'e dost inanuben yüz süre
	3	2	O	34	Yoksul ise bây olur cânım, bây ise sultân olur dost

Tablo 230 Mâye Mevlevî Âyini 3.Selâm 2.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Mâye Âyinin 3. Selâmının 2. Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür. Formun sonundaki terennüm takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir. Güfte içerisindeki "âh-cânım-dost ve amân" lafızları terennüm olarak değil, güftenin aslî unsuru olarak telakki edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
MÂYE ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Zekâi Dede, v.1302/1897)	3	3	Ö	35	Ey kavm(-i) be hac refte kücâyîd küçâyîd
	3	3	P	36	Ma'şûk hemin câst bi-yâyîd bi-yâyîd
	3	3	R	37	Ger sûret-i bî-sûret-i ma'şûk bi-bînîd
	3	3	S	38	Hem hâce vü hem hâne vü hem Ka'be şümâyîd
	3	3	T ₄	t ₃	yâr-i men yâr, âh yâr-i men yâr, âh yâr-i men yâr-i merâ, dost yâr-i men vây

Tablo 231 Mâye Mevlevî Âyini 3.Selâm 3.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Mâye Âyinin 3. Selâmının 3. Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür. Formun sonundaki lafzî terennüm formun yapısını değiştirmemekte olup karar hissini güçlendirmek ve de takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
MÂYE ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Zekâi Dede, v.1302/1897)	3	4	Ş	31	Sırr-ı dil-i Aşıkân zi mutrıb şinevîd
	3	4	U	32	Bâ nâle-i ô be gird-i dilhâ bi-revîd
	3	4	Ş	33	Der perde çi güft eğer bedü mî girevîd
	3	4	U	34	Ya'nî ki zi perde hiç bîrun me-revîd
	3	4	Ü	35	Bi-yâr mutrıb mâ râ kerîm bâş kerîm
	3	4	V	36	Be kûy-i haste-dilânî rahîm bâş rahîm
	3	4	Y	37	Dilem çü âteş çün der demî şevêd zinde
	3	4	Z	38	Çü dil me-bâş misâfir mukîm bâş mukîm

Tablo 232 Mâye Mevlevî Âyini 3.Selâm 4.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Mâye Âyinin 3. Selâmının 3. Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan müsemmen bir şarkı formu görülmüştür. Formun sonundaki terennüm takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir.

ÂYİN	SEL ÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
MÂYE ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Zekâi Dede, v.1302/1897)	3	5	A ₂	35	Hey hey ne acâib bezemiş hüsn ile Bârî (Bu sûret-i yârı, bu nakş u nigârı)
	3	5	A ₂	36	Her ehl-i nazar kim göre tahsîn ola kârı (Bu çeşm ü izârı, kalmaya karârı)
	3	5	B ₂	37	Ey mutrib-i dil-keş ele al çeng ü rebâbı (Çâk eyle hicâbı, ref eyle nikâbı)
	3	5	C ₂	38	Ey sâki-yi mehveş taşa çal şîşe-i ârı (Sun câm-ı ikârı, def eyle humârı)
	3	5	D ₂	39	Ey zâhid-i zerrâk u müzevvir ko riyâyı (Tut râh-ı fenâyı, derkeyle Hudâ'yı)
	3	5	D ₂	40	Şast-ı şehe düş mâhi-i aşk ol ko kenârı (Bul şâh-ı şikârı, terkeyle feşârı)
	3	5	A ₂	41	Hey hey nedir ol hâl-i muanber ruh-i enver (Ol sâki-yi kevser, ol rûh-i musavver)
	3	5	A ₂	42	Seyret nice cem eylemiş ol nûr ile nârı (Zî san'at-ı câri, zî kudret-i Bârî)
	3	5	B ₂	43	Uşşâkı katar eyledi aşk içre Muhammed (Ol şâh-ı mümecced, ol matlab u maksad)
	3	5	C ₂	44	Ey üstür-i dil sen olagör pîş-i katârî (Çek aşk ile bârı, bî-verd ile hârı)
	3	5	D ₂	45	Ey Şâhidi ey vâlih ü şûrîde vü şeydâ (Ey bî-ser ü bî-pâ, dîvâne vü rûsvâ)
	3	5	D ₂	46	Derd ile belâ ile geçir leyl ü nehârı (Kıl nâle vü zârı, nûş eyle bihârı)
	3	5	T5	t ₄	Hey, hey cân-ı men, âh pîr-i men destgîr-i men
	3	5	E ₂	47	Ey mest şüde ez nazaret ism ü müsemmâ
	3	5	F ₂	48	Vey tûti-i can geşte zi lebhâ-yı şeker-hâ
	3	5	G ₂	49	În meh zi kücâ bâşed ü in rûy çi rûyest
	3	5	F ₂	50	În nûr-i Hudâyest tebârek ve teâlâ

Tablo 233 Mâye Mevlevî Âyini 3.Selâm 5.Bölüm

Değerlendirme ve yorum:Mâye Âyinin 3. Selâmının 4. Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan,kendi içerisinde iki kez dönen müseddes bir şarkı formu ve terennüm ile bağlanmış yine zemin-meyan ve karardan oluşan murabbâ bir şarkı formu tesbit edilmiştir. Formlar arasındaki terennüm formu bozmayıp karar hissini kuvvetlendirmekle beraber, hem aranağme vazifesi görmüş ve hem de takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
MÂYE ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Zekâi Dede, v.1302/1897)	4	1	J	23	Sultân-ı menî sultân-ı menî
	4	1	K	24	Ender dil ü can îmân-ı menî
	4	1	J	25	Der men bi-demî men zinde şevem
	4	1	K	26	Yek cân çi şevad sad cân-ı menî âh îman-ı menî

Tablo 234 Mâye Mevlevî Âyini 4.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Mâye âyinin 4.Selâmında kendi içerisinde zemin-meyân ve karar bölümlerinden oluşan murabbâ bir şarkı formu görülmüştür.

3.31. Isfahan Mevlevî Âyini

Bestekâr: Zekâi Dede, v.1302/1897

ÂYİN	SELÂM	FORM (Kâr)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
ISFAHAN ÂYİNİ-İ ŞERİFİ (Beste: Zekâi Dede, v.1302/1897)	1	1	A	1	Ey çeng perdehâ-yi Sipâhânem ârzüst
	1	1	T ₁	t ₁	Hey sultân-ı men, hey hünkâr-ı men
	1	1	A	2	Vey nây nâle-i hoş-i sûzânem ârzüst
	1	1	T ₁	t ₁	Hey sultân-ı men, hey hünkâr-ı men
	1	1	B	3	Ey bâd-i hoş ki der çemen-i aşk mî resî
	1	1	T ₁	t ₁	Hey sultân-ı men, hey hünkâr-ı men
	1	1	B	4	Ber men güzer ki bûy-i gülistânem ârzüst
	1	1	T ₂	t ₂	Hey sultân-ı men, hey hünkâr-ı men, hey rânâ-(y)ı men, hey zîbâ(y)ı men
	1	1	C	5	Hîç mî dâni çi mî gûyed rebâb
	1	1	T ₃	t ₃	yâr-i yâr
	1	1	D	6	Z'eşk-i çeşm ü ez ciğêrhâ-yi kebâb
	1	1	T ₃	t ₃	yâr-i yâr
	1	1	E	7	Mâ garîbân-ı firâkîm ey şehân
	1	1	T ₃	t ₃	yâr-i yâr
	1	1	F	8	Bîşnevîd ez mâ ilallâhi'l-meâb
	1	1	T ₃	t ₃	yâr-i yâr
	1	1	G	9	Yek cür'a zi câm-ı tû temârest ü temâm
	1	1	H	10	Cüz aşk-ı tû der dilem kûdârest ü kûdâm
	1	1	I	11	Der aşk-ı tû hûn-i dil halâlest ü halâl
	1	1	H	12	Âsûdegî-i aşk harârest ü harâm
1	1	İ	13	Bi-yâ k'ez aşk-ı tû divâne geştem	
1	1	J	14	Ve ger şehri bûdem vîrâne geştem	
1	1	K	15	Zi aşk-ı tû zi hân u man bürîdem	
1	1	L	16	Be derd-i aşk-ı tû hem-hâne geştem	
1	1	T ₄	t ₄	Hey mahûb-i men, dost, hey makkûl-i men	

Tablo 235 Isfahan Mevlevî Âyini 1.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Isfahan Âyinin 1.Selâmının 1 bölümünde güfte-lahin birliğinden yola çıkılarak yapılan değerlendirmede, bend-i evvelinde;

“Ey çeng perdehâ-yi Sipâhânem ârzüst

Vey nây nâle-i hoş-i sûzânem ârzüst

Ey bâd-i hoş ki der çemen-i aşk mî resî

Ber men güzer ki bûy-i gülistânem ârzûst”

mısralarından oluşan murabbâ besteye benzer bir yapı, bend-i sânisinde;

“Hiç mî dâni çi mî güyed rebâb
Z’eşk-i çeşm ü ez ciğêrhâ-yi kebâb
Mâ garîbân-ı firâkîm ey şehân
Bişnevîd ez mâ ilallâhi’l-meâb”

mısralarından oluşan nakış murabba besteye benzer bir yapı, bend-i miyânhânesinde;

“Yek cür’a zi câm-ı tü temâmet ü temâm
Cüz aşk-ı tü der dilem kûdâmet ü kûdâm
Der aşk-ı tü hûn-i dil halâlest ü halâl
Âsûdegî-i aşk harâmet ü harâm “

mısralarından oluşan bir şarkı, karar bendinde de;

“Bi-yâ k’ez aşk-ı tü dîvâne geştem
Ve ger şehri büdem vîrâne geştem
Zi aşk-ı tü zi hân u man bürîdem
Be derd-i aşk-ı tü hem-hâne geştem”

mısralarından oluşan zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu bulunan ve lafzî terennümle nihâyetlenen 8 beyitten müretteb müsemmen bir kâr formu görülmüştür.

Formlar kendi içlerinde müstakilen değerlendirilebilme durumunda olsalar da, sözlü eserlerin değerlendirilmelerinde aslolan unsurun güfte-lahin birliğinin olduğu düşünülürse , kâfiye-redif-lahin uyumundan ve de terennüm yapılarından yola çıkarak, bu 8 beytin tamâmının bir eser olarak değerlendirilmeleri gerektiği ve formun 8 beyitten müretteb, müsemmen bir kâr formuyla benzerlik gösterdiği düşünülmektedir

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
ISFAH AN ÂYİN- I	2	1	M	17	Sultân-ı menî sultân-ı menî
	2	1	N	18	Ender dil ü can îmân-ı menî

	2	1	M	19	Der men bi-demî men zinde şevem
	2	1	N	20	Yek cân çi şevad sad cân-ı menî
	2	1	T ₆	t ₅	Âh iman-ı menî

Tablo 236 Isfahan Mevlevî Âyini 2.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Isfahan âyinin 2. Selâmında kendi içinde zemin-meyan ve de karar bölümleri bulunan bir şarkı formu görülmüştür. Şarkı'nın sonundaki terennüm kısa olan ikinci selâm'ın süresinin dengelenmesi ve tüm semâzenlerin semâ'a katılımını teminen ilâve edilmiştir.

AYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
ISFAHAN ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Zekâi Dede, v.1302/1897)	3	1	O	20	Söfiyânîm âmede der kûy-i tü
	3	1	T ₇	t ₆	Belî yâr-i men
	3	1	Ö	21	Şey' lillâh ez cemâl-i rûy-i tü
	3	1	T ₈	t ₆	Belî yâr-i men
	3	1	P	22	Han bi-dih çizî be dervîşân-ı hîş
	3	1	T ₇	t ₆	Belî yâr-i men
	3	1	Ö	23	Ey hemîşe lutf u rahmet hûy-i tü
	3	1	T ₈	t ₆	Belî yâr-i men

Tablo 237 Isfahan Mevlevî Âyini 3.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Isfahan Âyinin 3. Selâmının 1. Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür. Formun sonundaki saz terennümü takiben gelecek olan bölümün makam ve de usûlüne hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir.

AYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
ISFAHAN ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Zekâi Dede, v.1302/1897)	3	2	R	24	Ey ki hezâr âferin yâr-i yâr ,bu nice sultân olur
	3	2	S	25	Kulu olan kişiler cânım, hüsrev ü hâkân olur âh
	3	2	R	26	Her ki bugün Veled'e yâr-i yâr inanuben yüz süre
	3	2	S	27	Yoksul ise bây olur cânım, bây ise sultân olur

Tablo 238 Isfahan Mevlevî Âyini 3.Selâm 2.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Isfahan Âyinin 3. Selâmının 2. Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür. Formun sonundaki terennüm takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir. Güfte içerisindeki "âh-cânımve amân" lafızları terennüm olarak değil, güftenin aslî unsuru olarak telakki edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
ISFAHAN ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Zekâi)	3	3	Ş	28	Âh ki bâr-i diğêr âteşî der men fûtâd
	3	3	U	29	V'in dil-i divâne bâz rûy be sahrâ nihâd
	3	3	Ü	30	Âh ki deryâ-yi aşk bâr-i diğêr mevc zed
	3	3	U	31	V'ez dil-i men her taraf çeşme-i hun ber güşâd

Tablo 239 Isfahan Mevlevî Âyini 3.Selâm 3.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Isfahan Âyinin 3. Selâmının 3. Bölümünde kendi içinde zemin-meyan ve de karar bölümleri bulunan 1 adet şarkı formu görülmüştür. Formun sonundaki terennüm takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
ISFAHAN ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Zekâi Dede, v.1302/1897)	3	4	V	32	Şüd zi gamet hâne-i sevdâ dilem
	3	4	Y	33	Der talebet reft be her câ dilem
	3	4	Z	34	Âh ki imrûz dilem râ çi şüd
	3	4	A2	35	Düş çi güftest kesî bâ dilem
	3	4	V	36	Ez taleb-i gevher-i gûyâ-yı aşk
	3	4	Y	37	Mevc zened mevc çü deryâ dilem
	3	4	Z	38	Ger ne-küni ber dil-i men rahmefî
	3	4	A2	39	Vây dilem vây dilem vâ dilem
	3	4	T ₉	T ₇	yâr yüreğim del ciğirim, gör ki neler var, yâre haber var

Tablo 240 Isfahan Mevlevî Âyini 3.Selâm 4.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Isfahan Âyinin 3. Selâmının 4. Bölümünde kendi içinde zemin-meyan ve de karar bölümleri bulunan 1 adet şarkı formu görülmüştür. Formun sonundaki terennüm takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
ISFAHAN ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Zekâi Dede,	3	5	B2	40	Ey nâle-i aşk-ı tü rebâb-ı dil-i men
	3	5	C2	41	Ey nâle şüde heme cevâb-ı dil-i men
	3	5	D2	42	An devlet-i ma'mûr ki mî pürsîdî
	3	5	E2	43	Yâbî tü velik der harâb-ı dil-i men

Tablo 241 Isfahan Mevlevî Âyini 3.Selâm 5.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Isfahan Âyinin 3. Selâmının 5. Bölümünde kendi içinde zemin-meyan ve de karar bölümleri bulunan 1 adet şarkı formu bulunduğu görülmektedir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
ISFAHAN ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Zekât Dede, v.1302/1897)	4	1	M	17	Sultân-ı menî sultân-ı menî
	4	1	N	18	Ender dil ü can î mân-ı menî
	4	1	M	19	Der men bi-demî men zinde şevem
	4	1	N	20	Yek cân çi şevad sad cân-ı menî
	4	1	T ₆	t ₅	Âh îman-ı menî

Tablo 242 Isfahan Mevlevî Âyini 4.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Isfahan Âyinin 4.Selâmında kendi içinde zemin-meyan ve de karar bölümleri bulunan 1 adet şarkı formu bulunduğu görülmektedir

3.32. Rahatülvâh Mevlevî Âyini

Bestekâr: Ahmed Hüsâmeddin Dede, v.1900)

ÂYİN	SELÂM	FORM (Kâr)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
RÂHATÜ'L-ERVÂH ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Ahmed Hüsâmeddin Dede, v.1900)	1	1	A	1	Atyebü'l-a'mâri ömrün fi tarîki'l-âşîkîn
	1	1	T ₁	t ₁	Hey sultân-ı men, hey makbûl-i men
	1	1	A	2	Gamzü aynin min melâhin fi visâlin müstebîn
	1	1	T ₁	t ₁	Hey sultân-ı men, hey makbûl-i men
	1	1	B	3	Gâre cismî en yerâhu âzilün ev âzirün
	1	1	T ₂	t ₁	Hey sultân-ı men, hey makbûl-i men
	1	1	A	4	İnehû yahkî sıfâten min sıfât-i Şemsi Dîn
	1	1	T ₁	t ₁	Hey sultân-ı men, hey makbûl-i men
	1	1	C	5	Me-râ ahdîst bâ şâdî ki şâdî ân-ı men bâşed
	1	1	T ₃	t ₂	Yâr, dost
	1	1	C	6	Me-râ kavlıst bâ cânan ki cânan cân-ı men bâşed
	1	1	T ₃	t ₂	Yâr, dost
	1	1	C	7	Çerâğ-ı çerh-i gerdünem çü ecri-hâr-ı hurşidem
	1	1	T ₃	t ₂	Yâr, dost
	1	1	C	8	Emîr-i gûy u çevgânem çü dil meydân-ı men bâşed
	1	1	T ₃	t ₂	Yâr, dost
	1	1	D	9	Ey tü cân-ı sad gülîstan ez semen pinhan şudî
	1	1	E	10	Ey tü cân-ı cân-ı cânem çün zi men pinhan şudî
	1	1	D	11	Çün felek ez tüst rûşen pes tü-râ mahcûb çîst
1	1	E	12	Çünkü ten ez tüst zinde çün zi ten pinhan şudî	

1	1	D	13	Ey tû şem'-i nüh felek k'ez nüh felek big'zeşteî
1	1	E	14	Tâ çi sırrest in ki tû ender legen pinhan şüdü
1	1	D	15	Ger zi mâ pinhan şevî v'ez her dü âlem çi aceb
1	1	E	16	Ey meh-i bî-hîşten k'ez hîşten pinhan şüdü
1	1	T ₄	t ₃	Hey sultân-ı men, hey hünkâr-ı men, hey râna-(y)ı men, hey zîbâ-(y)ı men

Tablo 243 Rahatülervâh Mevlevî Âyini 1.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Rahâtülervâh Âyinin 1.Selâmının 1 bölümünde güfte-lahin birliğinden yola çıkılarak yapılan değerlendirmede, bend-i evvelinde;

“Atyebü'l-a'mâri ömrün fi tarîki'l-âşıkîn
 Gamzû aynin min melâhin fi visâlin müstebîn
 Gâre cismî en yerâhu âzilün ev âzirün
 İnnêhû yahkî sıfâten min sıfât-i Şemsi Dîn”

mısralarından oluşan murabbâ besteye benzer bir yapı, bend-i miyânhanesinde;

“Me-râ ahdîst bâ şâdî ki şâdî ân-ı men bâşed
 Me-râ kavlist bâ cânan ki cânan cân-ı men bâşed
 Çerâğ-ı çerh-i gerdünem çü ecrî-hâr-ı hurşîdem
 Emîr-i gûy u çevgânem çü dil meydân-ı men bâşed”

mısralarından oluşan nakış murabba besteye benzer bir yapı, karar bendinde de;

“Ey tû cân-ı sad gülistan ez semen pinhan şüdü
 Ey tû cân-ı cân-ı cânem çün zi men pinhan şüdü
 Çün felek ez tüst rûşen pes tû-râ mahcûb çîst
 Çünkü ten ez tüst zinde çün zi ten pinhan şüdü
 Ey tû şem'-i nüh felek k'ez nüh felek big'zeşteî
 Tâ çi sırrest in ki tû ender legen pinhan şüdü
 Ger zi mâ pinhan şevî v'ez her dü âlem çi aceb
 Ey meh-i bî-hîşten k'ez hîşten pinhan şüdü”

mısrarlarından oluşan kendi çerisinde dönüşlü zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu bulunan lafzi terennümle nihayetlenen 8 beyitten müretteb müsemmen bir kâr formu görülmüştür.

Formlar kendi içlerinde müstakilen değerlendirilebilme durumunda olsalar da, sözlü eserlerin değerlendirilmelerinde aslanan unsurun güfte-lahin birliğinin olduğu düşünülürse , kâfiye-redif-lahin uyumundan ve de terennüm yapılarından yola çıkarak, bu 8 beytin tamâmının bir eser olarak değerlendirilmeleri gerektiği ve formun 8 beyitten müretteb, müsemmen bir kâr formuyla benzerlik gösterdiği düşünülmektedir

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
RÂHATÜ'L-ERVÂH ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Ahmed Hüsameddin Dede, v.1900)	2	1	F	17	Sultân-ı menî sultân-ı menî
	2	1	G	18	Ender dil ü can îmân-ı menî
	2	1	F	19	Der men bi-demî men zinde şevem
	2	1	G	20	Yek cân çi şevved sad cân-ı menî
	2	1	T ₅	t ₄	Âh îmân-ı meni

Tablo 244 Rahatülevvâh Mevlevî Âyini 2.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Rahatülevvâh âyinin 2. Selâmında kendi içerisinde zemin-meyân ve karar bölümlerinden oluşan murabbâ bir şarkı formu görülmüştür.Selâm sonundaki saz terennümü bestenin kısa olmasından dolayı, semâzenlerin tamâmının semâ'a katılımını teminen ilave edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
RÂHATÜ'L-ERVÂH ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Ahmed Hüsameddin Dede, v.1900)	3	1	H	21	Mâ zi bâlâyım ü bâlâ mî revîm
	3	1	T ₆	t ₅	Belî yâr-i men
	3	1	I	22	Mâ zi deryâyım ü deryâ mî revîm
	3	1	T ₇	t ₅	Belî yâr-i men
	3	1	H	23	Keşti-i Nühîm der tûfân-ı rûh
	3	1	T ₆	t ₅	Belî yâr-i men
	3	1	I	24	Lâ-cerem bî dest ü bî-pâ mî revîm
	3	1	T ₇	t ₅	Belî yâr-i men
	3	1	H	25	Hem-çü mevc ez hod ber âverdîm ser
	3	1	T ₆	t ₅	Belî yâr-i men
	3	1	I	26	Bâz hem der hod temâşâ mî revîm
	3	1	T ₇	t ₆	Hey yârim

Tablo 245 Rahatülevvâh Mevlevî Âyini 3.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Rahatülvâh âyinin 3. Selâmının 1. Bölümünde kendini tekrar eden Müsennâ bir şarkı formu görülmüştür. Bölüm sonundaki saz terennümü takiben gelecek olan bölümün usûl ve de makâmına hazırlık maksadı ile yapılmıştır.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
RÂHATÜ'L-ERVÂH ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Ahmed Hüsameddin Dede, v.1900)	3	2	İ	27	Ey ki hezâr âferin, bu nice sultân olur
	3	2	J	28	Kulu olan kişiler cânım, hüsrev ü hâkân olur dost
	3	2	İ	29	Her ki bugün Veled'e inanuben yüz süre
	3	2	J	30	Yoksul ise bây olur cânım, bây ise sultân olur

Tablo 246 Rahatülvâh Mevlevî Âyini 3.Selâm 2.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Rahatülvâh Âyinin 3. Selâmının 2. Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür. Formun sonundaki terennüm takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir. Güfte içerisindeki "âh-cânım-dost ve amân" lafızları terennüm olarak değil, güftenin aslı unsuru olarak telakki edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
RÂHATÜ'L-ERVÂH ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Ahmed Hüsameddin Dede, v.1900)	3	2	K	31	An pîş-revî ki cân-ı ô pîş-i safest
	3	2	K	32	Dâned ki tü bahrî vü cihan hem-çü kefest
	3	2	L	33	Bî-deff ü neyî raks küned âşık-ı tü
	3	2	K	34	İmşeb çi küned ki her taraf nây ü defest
	3	2	T ₈	t ₇	Hey yâr-i men yâr, âh yâr-i men yâr, âh yâr-i men yâr-i merâ, dost yâr-i men vây

Tablo 247 Rahatülvâh Mevlevî Âyini 3.Selâm 2.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Rahatülvâh Âyinin 3. Selâmının 2. Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür. Formun sonundaki lafzî terennüm formun yapısını değiştirmemekte olup karar hissini güçlendirmek ve de takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
RÂHATÜ'L-ERVÂH ÂYİN-İ ŞERİFİ	3	3	M	35	Bi-cüşid bi-cüşid ki mâ bahr-şîârîm

	3	3	N	36	Be-cüz aşk be-cüz aşk diger kâr ne-dârîm
	3	3	O	37	Çi mestîm çi mestîm ez an şâh ki hestîm
	3	3	N	38	Bi-yâyîd bi-yâyîd ki tâ dest ber ârîm (HEY)

Tablo 248 Rahatülervâh Mevlevî Âyini 3.Selâm 3.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Rahatülervâh Âyinin 3. Selâmının 3. Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür. Formun sonundaki terennüm takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
RÂHATÜ'L-ERVÂH ÂYİNİ ŞERİFİ (Beste: Ahmed Hüsameddin)	3	4	Ö	39	Çeşmem hemî pered meger an yâr mî resed
	3	4	P	40	Dil mî cehed nişâne ki dil-dâr mî resed
	3	4	Ö	41	În hüdhüd ez sipâh-ı Süleyman hemî pered
	3	4	P	42	V'in bülbül ez nevâhi-i gülzâr mî resed
	3	4	Ö	43	An gûş-i intizâr haber nûş mî küned
	3	4	P	44	V'an çeşm-i eşk-bâr be dîdâr mî resed
	3	4	Ö	45	Fâş u sarîh gû ki sıfât-ı beşer girîht
	3	4	P	46	Zîrâ sıfât-ı Hâlık-ı Cebbâr mi resed

Tablo 249 Rahatülervâh Mevlevî Âyini 3.Selâm 4.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Rahatülervâh Âyinin 3. Selâmının 4. Bölümünde kendi içerisinde dönüşleri olan, zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
RÂHATÜ'L-ERVÂH ÂYİNİ ŞERİFİ (Beste: Ahmed Hüsameddin Dede, v.1900)	3	5	R	47	Ref' etmez ise şâhid-i maksûd nikâb
	3	5	S	48	Ey dîde niyâz etmede sen etme hicâb
	3	5	Ş	49	Kalmaz çü tehî merdüm-i sâhib-himmet
	3	5	U	50	Seyreyle ki âhir nic'olur fethu'l-bâb

Tablo 250 Rahatülervâh Mevlevî Âyini 3.Selâm 5.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Rahatülervâh Âyinin 3. Selâmının 4. Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
RÂHATÜ'L-	4	1	F	17	Sultân-ı menî sultân-ı menî

	4	1	G	18	Ender dil ü can î mân-ı menî
	4	1	F	19	Der men bi-demî men zinde şevem
	4	1	G	20	Yek cân çi şevved sad cân-ı menî
	4	1	T ₅	t ₄	Âh î mân-ı meni

Tablo 251 Rahatülervâh Mevlevî Âyini 4.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Rahatülervâh âyinin 4.Selâmında kendi içerisinde zemin-meyân ve karar bölümlerinden oluşan murabbâ bir şarkı formu görülmüştür.

3.33. Acem-Aşîran Mevlevî Âyini

Bestekâr: Hüseyin Fahreddin Dede, v.1911)

ÂYİN	SELÂM	FORM (Kâr)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
ACEM-AŞİRAN ÂYİNİ ŞERİFİ (Beste: Hüseyin Fahreddin Dede, v.1911)	1	1	A	1	Her rûz bâmdâd selâmün aleykümâ
	1	1	T ₁	t ₁	Yâr-i hey sultân-ı men, hey hünkâr-ı men
	1	1	B	2	An cân ki şeh nişined ü an vakt Mürtezâ
	1	1	T ₂	t ₁	Yâr-i hey sultân-ı men, hey hünkâr-ı men
	1	1	C	3	Tâ z'an nasîb bahşed ü dest-i Mesîh-i aşk
	1	1	T ₁	t ₁	Yâr-i hey sultân-ı men, hey hünkâr-ı men
	1	1	B	4	Her mürde râ seâdet ü bîmâr râ şifâ
	1	1	T ₂	t ₁	Yâr-i hey sultân-ı men, hey hünkâr-ı men
	1	1	D	5	Haber kün ey sitâre yâr-i mâ râ
	1	1	E	6	Ki der yâbed dil-i hun-hâr-i mâ râ
	1	1	F	7	Haber kün an tabîb-i Aşîkân râ
	1	1	E	8	Ki tâ şerbet dihed bîmâr-i mâ râ
	1	1	G	9	Derd-i Şemseddin büved ser-mâye-i dermân-ı mâ
	1	1	Ğ	10	Bî-ser ü sâmani-i aşkaş büved sâman-ı mâ
	1	1	G	11	An hayâl-i can-fezâ-yi baht-sâz-ı bî-nazîr
	1	1	Ğ	12	Hem emîr-i meclis ü hem sâki-i gerdân-ı mâ
	1	1	H	13	Ey cân ü cihan cân ü cihan bâkî nîst
	1	1	I	14	Cüz aşk-ı kadîm şâhid ü sâkî nîst
	1	1	H	15	Ber Ka'be-i nîstî tavâfî dâred
1	1	I	16	Âşîk ki zi Ka'beest ü âfâkî nîst	
1	1	T ₃	t ₂	Hey rânâ-(y)ı men, hey zîbâ(y)ı men, cân-ı men, cânân-ı men, hey makbûl-i men	

Tablo 252 Acem-Aşîran Mevlevî Âyini 1.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Acemaşîran Âyinin 1.Selâmının 1 bölümünde güfte-lahin birliğinden yola çıkılarak yapılan değerlendirmede, bend-i evvelinde ;

“Her rûz bâmdâd selâmün aleykümâ
 An câ ki şeh nişîned ü an vakt Mürtezâ
 Tâ z’an nasîb bahşed ü dest-i Mesîh-i aşk
 Her mürde râ seâdet ü bîmâr râ şifâ”

mısralarından oluşan nakış murabba besteye benzer bir yapı, bend-i miyânhânesinde;

Haber kün ey sitâre yâr-i mâ râ
 Ki der yâbed dil-i hun-hâr-i mâ râ
 Haber kün an tabîb-i Aşıkân râ
 Ki tâ şerbet dihed bîmâr-i mâ râ”

mısralarından oluşan 1murabba şarkı, karar bendinde de

“Derd-i Şemseddin büved ser-mâye-i dermân-ı mâ
 Bî-ser ü sâmani-i aşkaş büved sâman-ı mâ
 An hayâl-i can-fezâ-yi baht-sâz-ı bî-nazîr
 Hem emîr-i meclis ü hem sâki-i gerdân-ı mâ
 “Ey cân ü cihan cân ü cihan bâkî nîst
 Cüz aşk-ı kadîm şâhid ü sâkî nîst
 Ber Ka‘be-i nîstî tavâfî dâred
 Âşık ki zi Ka‘beest ü âfâkî nîst”

mısralarından oluşan müsemmen bir şarkı formu bulunan, lafzi terennümle nihayetlenen 8 beyitten müretteb müsemmen bir kâr formu görülmüştür.

Formlar kendi içlerinde müstakilen değerlendirilebilme durumunda olsalar da, sözlü eserlerin değerlendirilmelerinde aslolan unsurun güfte-lahin birliğinin olduğu düşünülürse, kâfiye-redif-lahin uyumundan ve de terennüm yapılarından yola çıkarak, bu 8 beytin tamâmının bir eser olarak değerlendirilmeleri gerektiği ve formun 8 beyitten müretteb, müsemmen bir kâr formuyla benzerlik gösterdiği düşünülmektedir

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
ACEM - AŞİR AN ÂYİN- I	2	1	İ	17	Bî-dil şüdeem behr-i dil-i tü
2	1	J		18	Sâkin şüdeem der menzil-i tü

	2	1	İ	19	Gerdan bi-keşed can hemçü şütür
	2	1	J	20	Tâ zinde şevem ez bismil-i tü

Tablo 253 Acem-Aşîran Mevlevî Âyini 2.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Acemaşîran âyinin 2. Selâmında kendi içerisinde zemin-meyân ve karar bölümlerinden oluşan bir şarkı formu görülmüştür.Selâm sonundaki saz terennümü bestenin kısa olmasından dolayı, semâzenlerin tamâmının semâ'a katılımını teminen ilave edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
ACEM-AŞİRAN ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Hüseyin Fahreddin Dede, v.1911)	3	1	K	21	Âşıkî ger z'in ser ü ger z'an serest
	3	1	T ₄	t ₃	Belî yâr-i men
	3	1	K	22	Âkıbet mâ râ bedan sû rehberest
	3	1	T ₄	t ₃	Belî yâr-i men
	3	1	L	23	İllet-i âşık zi illethâ cüdâst
	3	1	T ₅	t ₃	Belî yâr-i men
	3	1	K	24	Aşk usturlâb-i esrâr-i Hudâst
	3	1	T ₄	t ₃	Belî yâr-i men

Tablo 254 Acem-Aşîran Mevlevî Âyini 3.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Acemaşîran âyinin 3. Selâmının 1. Bölümünde kendi içerisinde zemin-meyân ve karar bölümlerinden oluşan bir şarkı formu görülmüştür.Bölüm sonundaki saz terennümü takiben gelecek olan bölümün usûl ve de makâmına hazırlık maksadı ile yapılmıştır.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
ACEM-AŞİRAN ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Hüseyin Fahreddin Dede, v.1911)	3	2	M	25	Ey ki hezâr âferin dost,bu nice sultân olur âh
	3	2	N	26	Kulu olan kişiler cânım, hüsrev ü hâkân olur
	3	2	M	27	Her ki bugün Veled'e dost inanuben yüz süre âh
	3	2	N	28	Yoksul ise bây olur cânım, bây ise sultân olur

Tablo 255 Acem-Aşîran Mevlevî Âyini 3.Selâm 2.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Acemaşîran Âyinin 3. Selâmının 2. Bölümünde zemin-meyân ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür. Formun sonundaki terennümü takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir. Güfte içerisindeki

”âh-cânım-dost ve amân” lafızları terennüm olarak değil, güftenin aslı unsuru olarak telakki edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
ACEM- AŞİRAN ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Hüseyin)	3	4	R	33	Bâz resîdîm zi mey-hâne mest
	3	4	S	34	Bâz rehîdîm zi bâlâ vü pest
	3	4	Ş	35	Cümle-i mestan hoş u raksan şüdest
	3	4	U	36	Dest zenîd ey saneman dest dest

Tablo 256 Acem-Aşîran Mevlevî Âyini 3.Selâm 4.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Acemaşîran Âyinin 3. Selâmının 3. Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür. Formun sonundaki terennüm takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
ACEM-AŞİRAN ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Hüseyin Fahreddin Dede, v.1911)	3	5	Ü	37	An hâce-i hoş-likâ çi dâred
	3	5	V	38	Bâ yâr-i me-râ behâ çi dâred
	3	5	Y	39	Ez rahmet-i Şems-i Dîn-i Tebrîz
	3	5	V	40	Her sine cüdâ cüdâ çi dâred
	3	5	T ₅	t ₄	Hey yâr-i men,dost pîr-i men, âh pîr-i men, destgîr-i men

Tablo 257 Acem-Aşîran Mevlevî Âyini 3.Selâm 5.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Acemaşîran Âyinin 3. Selâmının 4. Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan murabbâ bir şarkı formu görülmüştür. Formun sonundaki lafzî terennüm formu bozmayıp karar hissini kuvvetlendirmekle beraber, takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
ACEM-AŞİRAN ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Hüseyin Fahreddin Dede, v.1911)	3	6	Z	41	Yâ Rab zi günâh-i zîşt-i hod münfailem
	3	6	T ₆	t ₅	Hey,Yâr yâr-i men
	3	6	A ₂	42	Ez kavî-i bed ü fi'l-i bed-i hod hacilem
	3	6	T ₇	t ₅	Hey,Yâr yâr-i men
	3	6	Z	43	Feyzî be dilem zi âlem-i kuds birîz
	3	6	T ₆	t ₅	Hey, Yâr yâr-i men
	3	6	A ₂	44	Tâ mahv şevved hayâl-i bâtil zi dilem

	3	6	T ₇	t ₅	Hey, Yâr yâr-i men
--	---	---	----------------	----------------	--------------------

Tablo 258 Acem-Aşîran Mevlevî Âyini 3.Selâm 6.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Acemaşîran Âyinin 3. Selâmının 6. Bölümünde kendi içerisinde zemin-meyân ve karar bölümlerinden oluşan bir şarkı formu görülmüştür.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
ACEMAŞİRAN ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Hüseyin Fahredden Dede, v.1911)	4	1	İ	47	Sultân-ı menî sultân-ı menî
	4	1	J	48	Ender dil ü can îmân-ı menî
	4	1	İ	49	Der men bi-demî men zinde şevem
	4	1	J	50	Yek cân çi şevad sad cân-ı menî

Tablo 259 Acem-Aşîran Mevlevî Âyini 4.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Acemaşîran âyinin 4.Selâmında kendi içerisinde zemin-meyân ve karar bölümlerinden oluşan bir şarkı formu görülmüştür.

3.34. Bûselîk Mevlevî Âyini

Bestekâr: Bolâhenk Nûri Bey, v.1910

ÂYİN	SELÂM	FORM (Kâr)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
BÛSELİK ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Bolâhenk Nûri Bey, v.1910)	1	1	A	1	An subh-i seâdethâ çün nûr-feşân âyed
	1	1	T ₁	t ₁	Hey yar , hey dost, pîr-i men sultân-ı men
	1	1	A	2	V'an-gâh hurûs-i can der bang ü figân âyed
	1	1	T ₁	t ₁	Hey yar , hey dost, pîr-i men sultân-ı men
	1	1	B	3	Miskin dil-i âvâre an güm şüde yek bâre
	1	1	T ₂	t ₁	Hey yar , hey dost, pîr-i men sultân-ı men
	1	1	A	4	Çün biş'neved in çâre hoş raks künân âyed
	1	1	T ₃	t ₂	Hey yar, hey dost, pîr-i men sultân-ı men, yâr ihsân meded hey gufrân meded, yâr yüreğim yâr, yâr yüreğim del ciğerim, gör ki neler var
	1	1	C	5	Merhabâ ey cân-ı bâkî pâdişâh-ı kâmkâr
	1	1	D	6	Rûh-bahş-i her kırân ü âfitâb-i her diyâr
	1	1	E	7	În cihân ü an cihan her dü gulâm-i emr-i tüst

1	1	D	8	Ger ne-hâhî ber hemeş zen v'er hemî hâhî bi-dâr
1	1	T ₃	t ₃	yâr hey sultân-ı men, hey rânâ-(y)ı men, hey zîbâ-(y)ı men, hey makbûl-i men
1	1	F	9	Ey gıdâ-yı cân-ı mestem nâm-i tü
1	1	T ₄	t ₄	Hey sultân-ı men
1	1	G	10	Çeşm ü aklem rûşen ez eyyâm-i tü
1	1	T ₅	t ₄	Hey sultân-ı men
1	1	Ğ	11	Şeş cihet ez rûy-i men şüd hemçü zer
1	1	T ₄	t ₄	Hey sultân-ı men
1	1	G	12	Tâ bi-dîdem sîm-i heft endâm-i tü
1	1	T ₅	t ₄	Hey sultân-ı men
1	1	H	13	Telhî ne-küned şîrin-zekanem
1	1	I	14	Hâlî ne-küned ez mey dehenem
1	1	İ	15	Ez şîre-i ô men şîr-dilem
1	1	I	16	Der arbedeş şîrin-sühânem
1	1	T ₆	t ₅	Mahbûb-i men , merğûb-i men, matlûb-i men, makbûl-i men

Tablo 260 Bûselik Mevlevî Âyini 3.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Bûselik Âyinin 1.Selâmının 1 bölümünde güfte-lahin birliğinden yola çıkılarak yapılan değerlendirmede, bend-i evvelinde;

“An subh-i seâdethâ çün nûr-feşân âyed
V'an-gâh hurûs-i can der bang ü figân âyed
Miskin dil-i âvâre an güm şüde yek bâre
Çün biş'neved in çâre hoş raks künân âyed”

mısralarından oluşan nakış murabba besteye benzer bir yapı, bend-i sânisinde;

“Merhabâ ey cân-ı bâkî pâdişâh-ı kâmkâr
Rûh-bahş-i her kırân ü âfitâb-i her diyâr
În cihân ü an cihan her dü gulâm-i emr-i tüst
Ger ne-hâhî ber hemeş zen v'er hemî hâhî bi-dâr”

mısralarından oluşan 1 murabbâ şarkı, bend-i miyânhânesinde :

“Ey gıdâ-yı cân-ı mestem nâm-i tü
Çeşm ü aklem rûşen ez eyyâm-i tü
Şeş cihet ez rûy-i men şüd hemçü zer
Tâ bi-dîdem sîm-i heft endâm-i tü”

mısrarlarından oluşan nakış murabba besteye benzer bir yapı, karar bendinde de 1 murabbâ şarkı

Telhî ne-küned şîrin-zekanem
 Hâlî ne-küned ez mey dehenem
 Ez şîre-i ô men şîr-dilem
 Der arbedeş şîrin-sühânem

mısrarlarından oluşan bir murabbâ şarkı bulunan ve lafzi terennümle nihayetlenen 8 beyitten müretteb müsemmen bir kâr formu görülmüştür.

Formlar kendi içlerinde müstakilen değerlendirilebilme durumunda olsalar da, sözlü eserlerin değerlendirilmelerinde aslolan unsurun güfte-lahin birliğinin olduğu düşünülürse, kâfiye-redif-lahin uyumundan ve de terennüm yapılarından yola çıkarak, bu 8 beytin tamâmının bir eser olarak değerlendirilmeleri gerektiği ve formun 8 beyitten müretteb, müsemmen bir kâr formuyla benzerlik gösterdiği düşünülmektedir

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
BÜSELİK ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Bolâhenk Nûri Bey, v.1910)	2	1	J	17	Sultân-ı menî sultân-ı menî
	2	1	K	18	Ender dil ü can îmân-ı menî
	2	1	J	19	Der men bi-demî men zinde şevem
	2	1	K	20	Yek cân çi şevad sad cân-ı menî
	2	1	T ₇	t ₆	Âh îmân-ı meni

Tablo 261 Bûselik Mevlevî Âyini 2.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Bûselik âyinin 2. Selâmında kendi içerisinde zemin-meyân ve karar bölümlerinden oluşan bir şarkı formu görülmüştür.

Selâm sonundaki saz terennümü bestenin kısa olmasından dolayı, semâzenlerin tamâmının semâ'a katılımını teminen ilave edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
BÜSELİK ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste:	3	1	L	21	Ey cihan râ dil-güşâ ikbâl-i aşk
	3	1	T ₈	t ₇	Belî yâr-i men
	3	1	M	22	Yef'alullah mâ yeşâ ikbâl-i aşk
	3	1	T ₉	t ₇	Belî yâr-i men

	3	1	N	23	Ey safâ vü ey vefâ der cevri-âşk
	3	1	T ₁₀	t ₇	Belî yâr-i men
	3	1	O	24	Ey hoşâ vü ey hoşâ ikbâl-i âşk
	3	1	T ₉	t ₈	Hey yâr-i men

Tablo 262 Bûselik Mevlevî Âyini 3.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Bûselik âyinin 3. Selâmının 1. Bölümünde 1 adet şarkı formu görülmüştür.

Bölüm sonundaki saz terennümü takiben gelecek olan bölümün usûl ve de makâmına hazırlık maksadı ile yapılmıştır.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
BÛSELİK ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Bolâhenk Nûri Bey, v.1910)	3	2	Ö	25	Ey ki hezâr âferin, cânım bu nice sultân olur
	3	2	P	26	Kulu olan kişiler cânım, hüsrev ü hâkân olur dost
	3	2	Ö	27	Her ki bugün Veled'e inanuben yüz süre
	3	2	P	28	Yoksul ise bây olur cânım, bây ise sultân olur

Tablo 263 Bûselik Mevlevî Âyini 3.Selâm 2.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Bûselik Âyinin 3. Selâmının 2. Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür.

Formun sonundaki terennüm takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir. Güfte içerisindeki "âh-cânım-dost ve amân" lafızları terennüm olarak değil, güftenin aslî unsuru olarak telakki edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
BÛSELİK ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Bolâhenk Nûri Bey, v.1910)	3	3	R	29	İmrûz nigârest ü semâast ü surâhî
	3	3	S	30	Yek sâki-i ser-mest ü yekî cem'-i mübâhî
	3	3	Ş	31	Cüz şâhid ü cüz bâde ne-hâhîm çü imrûz
	3	3	S	32	Rindîm ü ne-dârîm ser-i zühd ü salâhî
	3	3	U	33	Ey sâki-i âşk hîz ü pîş âr şerâb
	3	3	Ü	34	Vey mutrib-i can zi lutf bin'vâz rebâb
	3	3	V	35	Bünyâd-ı neşât râ hemî kün ma'mûr

	3	3	Y	36	Tâ gereded esâs-ı ömr ez in seyl harâb
--	---	---	---	----	--

Tablo 264 Bûselik Mevlevî Âyini 3.Selâm 3.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Bûselik Âyinin 3. Selâmının 2. Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan müsemmen bir şarkı formu görülmüştür.

Formun sonundaki terennüm takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
BÛSELİK ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Bolâhenk Nûri Bey, v.1910)	3	4	Z	37	Bâde bi-dih sâkiyâ k'an meh-i tâban resîd
	3	4	A2	38	Nî gam ü nî girye mand çün gül-i handan resîd
	3	4	B2	39	Şehr ü haşem zinde şüd cümle cihan bende şüd
	3	4	A2	40	Çün zi der-i şehr-i mâ mevkib-i sultan resîd
	3	4	T ₁₁	t ₉	Âh yâr-i men yâr, âh yâr-i men yâr-i merâ, dost yâr-i men vây

Tablo 265 Bûselik Mevlevî Âyini 3.Selâm 4.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Bûselik Âyinin 3. Selâmının 3. Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür.

Formun sonundaki lafzî terennüm formun yapısını değiştirmemekte olup karar hissini güçlendirmek ve de takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
BÛSELİK ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Bolâhenk Nûri Bey, v.1910)	3	5	C2	41	Bi-yâ ki sâki-i aşk-ı şarâb-bâre resîd
	3	5	D2	42	Haber bi-ber ber-i bi-çâregan ki çâre resîd
	3	5	E2	43	Çü âfitâb-ı cemâleş be hâkiyan der tâft
	3	5	D2	44	Zuhal zi perde-i heftüm pey-i nezâre resîd

Tablo 266 Bûselik Mevlevî Âyini 3.Selâm 5.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Bûselik Âyinin 3. Selâmının 4. Bölümünde kendi içerisinde dönüşleri olan, zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
BÛSELİK ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Bolâhenk Nûri Bey, v.1910)	4	1	F2	17	Sultân-ı menî sultân-ı menî
	4	1	G2	18	Ender dil ü can îmân-ı menî
	4	1	F2	19	Der men bi-demî men zinde şevem
	4	1	G2	20	Yek cân çi şevved sad cân-ı menî
	4	1	T ₁₂	t ₆	Âh îmân-ı meni

Tablo 277 Bûselik Mevlevî Âyini 4.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Bûselik âyinin 4.Selâmında kendi içerisinde zemin-meyân ve karar bölümlerinden oluşan bir şarkı formu görülmüştür.

3.35. Sûzinâk Mevlevî Âyini

Bestekâr: Zekâi Dede, v.1302/1897

ÂYİN	SELÂM	FORM (Kâr)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
SÛZİNÂK ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Zekâi Dede, v.1302/1897)	1	1	A	1	Yâ sâkıye'l-müdâmeti hayye ale's- salâ
	1	1	T ₁	t ₁	Hey cân-ı men, hey makbûl-i men
	1	1	A	2	İmlâ zücâcenâ bi-humeyyâ fe-kad halâ
	1	1	T ₂	t ₁	Hey cân-ı men, hey makbûl-i men
	1	1	B	3	Eskayteni'l-müdâmete min tarfike'l- behî
	1	1	T ₁	t ₁	Hey cân-ı men, hey makbûl-i men
	1	1	A	4	Hattâ celâ fuâdiye min ahseni'l-cilâ
	1	1	T ₂	t ₁	Hey cân-ı men, hey makbûl-i men
	1	1	C	5	Teâlev küllünâ ze'l-yevme sekrâ
	1	1	D	6	Bi-akdâhin tühâmirnâ ve tetrâ
	1	1	C	7	Teâlev inne hâzâ yevmü ıydin
	1	1	D	8	Tecellâ fihî mâ tercûne cehrâ
	1	1	E	9	El-yevme mine'l-vasli nesîmün ve suûdû
	1	1	F	10	El-yevme era'l-hubbe ale'l-ahdi kuûdû
	1	1	G	11	Yâ kavme ile'l-aşki enîbû ve ecîbû
	1	1	F	12	Lemmâ keteballâhü ale'l-aşki hulûdû
1	1	Ğ	13	Kad sabbahanallâhü bi-ıyşin ve müdâm	

	1	1	H	14	Kad ayyedene'l-ıyde ve mâ temme sıyâm
	1	1	I	15	İmlâ kadehan ve hâti yâ hayra gulâm
	1	1	Ğ	16	Key yüskiranâ sümme ale'd-dehri selâm
	1	1	T ₃	t ₂	Hey yâr-i yâr-i men, hey belî mîr-i men, dost âh pîr-i men, âh destgîr-i men, yâr ihsân meded, dost sultân meded, âh sübhân meded, gufrân meded

Tablo 267 Sûzinâk Mevlevî Âyini 1.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Suzinâk Âyinin 1.Selâmının 1 bölümünde güfte-lahin birliğinden yola çıkılarak yapılan değerlendirmede, bend-i evvelinde murabba besteye benzer bir yapı;

Yâ sâkıye'l-müdâmeti hayye ale's-salâ
 İmlâ zücâcenâ bi-humeyyâ fe-kad halâ
 Eskayteni'l-müdâmete min tarfike'l-behî
 Hattâ celâ fuâdiye min ahseni'l-cilâ

mısralarından oluşan murabba besteye benzer bir yapı, bend-i miyânhânesinde;

Tâ âşık-ı an yârem bî-kârem u bâ kârem
 Ser-geşte vü pâ-ber-câ mânende-i pergârem
 İkrâr me-kün hâce men bâ tü ne-mî gûyem
 Men mürde ne-mî şûyem men hâre ne-mî hârem

mısralarından oluşan zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu, karar bendinde de;

El-yevme mine'l-vasli nesîmün ve suûdû
 El-yevme era'l-hubbe ale'l-ahdi kuûdû
 Yâ kavme ile'l-aşki enîbû ve ecîbû
 Lemmâ keteballâhü ale'l-aşki hulûdû
 Kad sabbahanallâhü bi-ıyşin ve müdâm
 Kad ayyedene'l-ıyde ve mâ temme sıyâm
 İmlâ kadehan ve hâti yâ hayra gulâm
 Key yüskiranâ sümme ale'd-dehri selâm

mısralarından oluşan müsemmen bir şarkı formu bulunan ve lafzi terennümle nihayetlenen, 8 beyitten müretteb müsemmen bir kâr formu görülmüştür.

Formlar kendi içlerinde müstakilen değerlendirilebilme durumunda olsalar da, sözlü eserlerin değerlendirilmelerinde aslanan unsurun güfte-lahin birliğinin olduğu düşünülürse, kâfiye-redif-lahin uyumundan ve de terennüm yapılarından yola çıkarak, bu 8 beytin tamâmının bir eser olarak değerlendirilmeleri gerektiği ve formun 8 beyitten müretteb, müsemmen bir kâr formuyla benzerlik gösterdiği düşünülmektedir

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
SÛZİNÂK ÂYİN-I ŞERİFİ (Beste: Zekâi Dede,	2	1	İ	17	Sultân-ı menî sultân-ı menî
	2	1	J	18	Ender dil ü can îmân-ı menî
	2	1	İ	19	Der men bi-demî men zinde şevem
	2	1	J	20	Yek cân çi şevad sad cân-ı menî

Tablo 268 Sûzinâk Mevlevî Âyini 2.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Suzinâk âyinin 2. Selâmında kendi içerisinde zemin-meyân ve karar bölümlerinden oluşan bir şarkı formu görülmüştür.

Selâm sonundaki saz terennümü bestenin kısa olmasından dolayı, semâzenlerin tamâmının semâ'a katılımını teminen ilave edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
SÛZİNÂK ÂYİN-I ŞERİFİ (Beste: Zekâi Dede, v.1302/1897)	3	1	K	21	Eyyühâ ehle'l-ferâdis ikraû menşûrenâ
	3	1	L	22	Ve'dheşû min hamrinâ ve'stesmeû nâkûrenâ
	3	1	M	23	Hûrüküm tasferrü aşkan tenhanî min nârihî
	3	1	L	24	Lev reet fi cünhi leylin ev nehârin hûrenâ âh beliyârim

Tablo 269 Sûzinâk Mevlevî Âyini 3.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Suzinâk âyinin 3. Selâmının 1. Bölümünde zemin-meyân ve karardan oluşan 1 adet şarkı formu görülmüştür.

Bölüm sonundaki saz terennümü takiben gelecek olan bölümün usûl ve de makâmına hazırlık maksadı ile yapılmıştır.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
SÛZİ NÂK ÂYİ N-I	3	2	N	25	Ey ki hezâr âferin dost ,bu nice sultân olur

	3	2	O	26	Kulu olan kişiler cânım, hüsrev ü hâkân olur dost
	3	2	N	27	Her ki bugün Veled'e dost inanuben yüz süre
	3	2	O	28	Yoksul ise bây olur cânım, bây ise sultân olur dost

Tablo 270 Sûzinâk Mevlevî Âyini 3.Selâm 2.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Sûzinâk Âyinin 3. Selâmının 2. Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür.

Formun sonundaki terennüm takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir. Güfte içerisindeki "âh-cânım-dost ve amân" lafızları terennüm olarak değil, güftenin aslı unsuru olarak telakki edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
SÛZİNÂK ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Zekâi)	3	3	Ö	27	Rûhî le-ke yâ zâirü fi'l-leyli fedâ
	3	3	P	28	Yâ mûnise vahşetî ize'l-leyli hedâ
	3	3	R	29	În kâne firâkunâ mea's-subhi bedâ
	3	3	S	30	Lâ esfere ba'de zâke subhi ebedâ
	3	3	T ₄	t ₃	Yâr yâr-i men yâr, dost yâr-i men yâr, yâr-i men yâr-i merâ, dost yâr-i men vây

Tablo 271 Sûzinâk Mevlevî Âyini 3.Selâm 3.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Sûzinâk Âyinin 3. Selâmının 3. Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür.

Formun sonundaki lafzî terennüm formun yapısını değiştirmemekte olup karar hissini güçlendirmek ve de takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
SÛZİNÂK ÂYİN-İ ŞERİFİ	3	4	Ş	31	Teâli yâ medede'l-ıyşî ve's-surûri teâl
	3	4	U	32	Teâli yâ feraha'l-hemmi fâtiha'l-akfâl
	3	4	Ş	33	Likâu vechike fi'l-hemmi fâliku'l-ısbâh
	3	4	U	34	Sikâu cûdike fi'l-fakri muntehe'l-ıkbâl

Tablo 272 Sûzinâk Mevlevî Âyini 3.Selâm 4.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Sûzinâk Âyinin 3. Selâmının 4. Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür.

Formun sonundaki terennüm takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
SÛZİNÂK ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Zekâi Dede,	3	5	Ü	35	Vechüke mislü'l-kamer kalbüke mislü'l-hacer
	3	5	V	36	Rûhuke rûhü'l-bekâ hüsnüke nûrû'l-basar
	3	5	Y	37	Hicrûke rûhî fedâk zelzelenî fi hevâk
	3	5	V	38	Küllü kerîmin sivâk feh've hadâu garâr
	3	5	T ₅	t ₄	yâr yüreğim yâr, gör ki neler var, yâr yüreğim del ciğerim, gör ki neler var, yâr'e haber var

Tablo 273 Sûzinâk Mevlevî Âyini 3.Selâm 5.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Sûzinâk Âyinin 3. Selâmının 5. Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan murabbâ bir şarkı formu görülmüştür.

Formun sonundaki terennüm formu bozmayıp karar hissini kuvvetlendirmekle beraber, takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir..

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
SÛZİNÂK ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Zekâi Dede, v.1302/1897)	3	6	Z	39	Yâ men nü(a)mâhü gayru ma'dûd
	3	6	T ₆	t ₅	Yâr yâr-i men
	3	6	A ₂	40	Ve's-sa'yü ledeyhi gayru merdûd
	3	6	T ₇	t ₅	Yâr yâr-i men
	3	6	B ₂	41	Kad beşşera bi'l-likâi sıdkan
	3	6	T ₈	t ₅	Yâr yâr-i men
	3	6	A ₂	42	Mîn hazretihî'l-kerîmi mevrûd
	3	6	T ₉	t ₅	Yâr yâr-i men

Tablo 274 Sûzinâk Mevlevî Âyini 3.Selâm 6.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Sûzinâk Âyinin 3. Selâmının 6. Bölümünde kendi içerisinde zemin-meyân ve karar bölümlerinden oluşan bir şarkı formu görülmüştür.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
SÛZİNÂK ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Zekâi Dede, v.1302/1897)	4	1	İ	17	Sultân-ı menî sultân-ı menî
	4	1	J	18	Ender dil ü can îmân-ı menî
	4	1	İ	19	Der men bi-demî men zinde şevem
	4	1	J	20	Yek cân çi şevved sad cân-ı menî

Tablo 275 Sûzinâk Mevlevî Âyini 4.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Suzinâk âyinin 4.Selâmında kendi içerisinde zemin-meyân ve karar bölümlerinden oluşan bir şarkı formu görülmüştür.

3.36. Sabâ Zemzeme Mevlevî Âyini

Bestekâr: Zekâi Dede, v.1302/1897

ÂYİN	SELÂM	FORM (Kâr)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
SABÂ ZEMZEME ÂYİN-İ ŞERÎFİ (Beste: Zekâi Dede, v.1302/1897)	1	1	A	1	Her çîz ki an hoşest nehyest müdâm
	1	1	T ₁	t ₁	Hey yar , hey dost,rânâ(yı) men, cân-ı men
	1	1	A	2	Tâ mî ne-şevd delil-i in merdüm-i âm
			T ₁	t ₁	Hey yar, hey dost, rânâ-(yı) men, cân-ı men
	1	1	A	3	Ver ne ney ü çeng ü sûret-i hûb u semâ‘
	1	1	T ₁	t ₁	Hey yar, hey dost, rânâ-(yı) men, cân-ı men
			A	4	Ber hâs halâl geşt ü ber âm harâm
	1	1	T ₂	t ₂	Hey yar , hey dost, cân-ı men, hey zîbâ-(yı) men, yâr yüreğim yâr, yâr yüreğim del ciğerim, gör ki neler var, yâr’e haber var
	1	1	B	5	Mutribâ in perde zen k’an yâr-ı mâ mest âmedest
	1	1	C	6	An cenâb-ı bâ-safâ vü bâ-vefâ mest âmedest
			T ₃	t ₃	Yâr, Yâr-i men
	1	1	B	7	Âb-ı mâ râ ger bi-rîzed ver sebû râ biş’kened
	1	1	C	8	Ey birâder dem me-zen k’in dem sekâ mest âmedest
	1	1	T ₃	t ₂	Yâr, Yâr-i men
	1	1	D	9	Be şâh-ı nihânî resîdî ki nûşet
	1	1	E	10	Mey-i âsumânî çeşîdî ki nûşet
			T ₃	t ₂	Yâr, Yâr-i men
	1	1	F	11	Zi mestan selâmet zi rindan peyâmet
	1	1	E	12	Ki kufl-i tarab râ kilîdî ki nûşet
	1	1	T ₄	t ₃	Yâr, yâr-i men,yâr âh mîr-i men, dost pîr-i men,destgîr-i men, hey mahbûb-i men, hey matlûb-i men, hey merğûb-i men, makbûl-i men

Tablo 276 Sabâ-zemzeme Mevlevî Âyini 1.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Sabâ-zemzeme Âyinin 1.Selâmının 1 bölümünde güfte-lahin birliğinden yola çıkılarak yapılan değerlendirmede, bend-i evvelinde:

“Her çîz ki an hoşest nehyest müdâm
Tâ mî ne-şevêd delîl-i in merdüm-i âm
Ver ne ney ü çeng ü sûret-i hûb u semâ‘
Ber hâs halâl geşt ü ber âm harâm”

Mısralarından oluşan murabba besteye benzer bir yapı, bend-i miyânânesinde;

“Mutribâ in perde zen k’an yâr-ı mâ mest âmedest
An cenâb-ı bâ-safâ vü bâ-vefâ mest âmedest
Âb-ı mâ râ ger bi-rîzed ver sebû râ biş’kened
Ey birâder dem me-zen k’in dem sekâ mest âmedest”

Mıralarından oluşan nakış murabba besteye benzer bir yapı, karar bendinde de;

“Be şâh-ı nihânî resîdî ki nûşet
Mey-i âsumânî çeşîdî ki nûşet
Zi mestan selâmet zi rindan peyâmet
Ki kufl-i tarab râ kilîdî ki nûşet”

Mıralarından oluşan nakış murabba besteye benzer bir yapı bulunan ve lafzi terennümle nihayetlenen 6 beyitten müretteb müseddes bir kâr formu görülmüştür.

Formlar kendi içlerinde müstakilen değerlendirilebilme durumunda olsalar da, sözlü eserlerin değerlendirilmelerinde aslanan unsurun güfte-lahin birliğinin olduğu düşünülürse, kâfiye-redif-lahin uyumundan ve de terennüm yapılarından yola çıkarak, bu 6 beytin tamâmının bir eser olarak değerlendirilmeleri gerektiği ve formun 6 beyitten müretteb, müseddes bir kâr formuyla benzerlik gösterdiği düşünülmektedir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
SABÂ ZEMZEME ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Zekâi)	2	1	G	13	Sultân-ı menî sultân-ı menî
	2	1	Ğ	14	Ender dil ü can îmân-ı menî
	2	1	H	15	Der men bi-demî men zinde şevem
	2	1	G	16	Yek cân çi şevêd sad cân-ı menî
	2	1	T ₅	t ₄	Âh îmân-ı meni

Tablo 288 Sabâ-zemzeme Mevlevî Âyini 2.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Sabâ-zemzeme âyinin 2. Selâmında kendi içerisinde zemin-meyân ve karar bölümlerinden oluşan bir şarkı formu görülmüştür.

Selâm sonundaki saz terennümü bestenin kısa olmasından dolayı, semâzenlerin tamâmının semâ'a katılımını teminen ilave edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
SABÂ ZEMZEME ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Zekâi Dede, v.1302/1897)	3	1	I	17	Biş'nev ez ney çün hikâyet mî küned
	3	1	T ₈	t ₇	Belî yâr-i men
	3	1	İ	18	Ez cüdâyihâ şikâyet mî küned
	3	1	T ₉	t ₇	Belî yâr-i men
	3	1	I	19	K'ez neyistan tâ me-râ büb'rîdeend
	3	1	T ₈	t ₇	Belî yâr-i men
	3	1	İ	20	Ez nefirem merd ü zen nâlîdeend
	3	1	T ₉	t ₇	Belî yâr-i men
	3	1	J	21	Sîne hâhem şerha şerha ez firâk
	3	1	T ₁₀	t ₇	Belî yâr-i men
	3	1	K	22	Tâ bi-güyem şerh-i derd-i iştiyâk
	3	1	T ₉	t ₇	Belî yâr-i men

Tablo 277 Sabâ-zemzeme Mevlevî Âyini 3.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Sabâ-zemzeme âyinin 3. Selâmının 1. Bölümünde kendi içerisinde zemin-meyân ve karar bölümlerinden oluşan müseddes bir şarkı formu görülmüştür.

Bölüm sonundaki saz terennümü takiben gelecek olan bölümün usûl ve de makâmına hazırlık maksadı ile yapılmıştır.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
SABÂ ZEMZEME ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Zekâi Dede,	3	2	L	23	Ey ki hezâr âferin, bu nice sultân olur
	3	2	M	24	Kulu olan kişiler cânım, hüsrev ü hâkân olur dost
	3	2	L	25	Her ki bugün Veled'e inanuben yüz süre
	3	2	M	26	Yoksul ise bây olur cânım, bây ise sultân olur

Tablo 278 Sabâ-zemzeme Mevlevî Âyini 3.Selâm 2.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Sabâ-zemzeme Âyinin 3. Selâmının 2. Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür.

Formun sonundaki terennüm takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir. Güfte içerisindeki "âh-cânım-dost ve amân" lafızları terennüm olarak değil, güftenin aslî unsuru olarak telakki edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
SABÂ ZEMZEME ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Zekâi Dede, v.1302/1897)	3	3	N	27	Penbe zi gûş dūr kün bang-i necât mî resed
	3	3	T ₁₁	t ₈	Yâr
	3	3	O	28	Âb-ı siyâh der me-rev k'âb-ı hayât mî resed
	3	3	T ₁₂	t ₈	Yâr
	3	3	N	29	Nebet-i aşk-ı Müşteri ber ser-i çerh mî zened
	3	3	T ₁₁	t ₈	Yâr
	3	3	O	30	Behr-i revân-ı Aşıkân sad salavât mî resed
	3	3	T ₁₃	t ₇	Yâr, dost yâr-i men yâr, âh yâr-i men, yâr-i merâ, dost yâr-i men vây

Tablo 279 Sabâ-zemzeme Mevlevî Âyini 3.Selâm 3.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Sabâ-zemzeme Âyinin 3. Selâmının 3. Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür.

Formun sonundaki terennüm takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
SABÂ ZEMZEME ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Zekâi Dede, v.1302/1897)	3	4	Ö	31	Dem-be-dem ez reh-i dil peyk-i hayâleş resedem
	3	4	P	32	Tâbişî nev-be-nev ez hüsn ü cemâleş resedem
	3	4	R	33	Yâ rab in bûy-i tarab ez taraf-ı firdevsest
	3	4	P	34	Yâ nesîmîst ki ez rûz-i visâleş resedem

Tablo 280 Sabâ-zemzeme Mevlevî Âyini 3.Selâm 4.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Sabâ-zemzeme Âyinin 3. Selâmının 4. Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür.

Formun sonundaki terennüm takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
SABÂ ZEMZEME ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Zekâi Dede, v. 1302/1897)	3	5	S	33	Ber çerh sehergâh yekî mâh ayan şüd
	3	5	Ş	34	Ez çerh fûrûd âmed ü der mâ nigeran şüd
	3	5	S	35	Çün bâz ki bür'bâyed mürgî be geh-i sayd
	3	5	Ş	36	Bür'bûd me-râ an meh ü ber çerh devan şüd
	3	3	S	37	Der can çü sefer kerdem cüz mâh ne-dîdem
	3	3	Ş	38	Tâ sırr-ı tecellî-i ezel cümle beyan şüd

Tablo 281 Sabâ-zemzeme Mevlevî Âyini 3.Selâm 5.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Sabâ-zemzeme Âyinin 3. Selâmının 5. Bölümünde kendi içerisinde dönüşleri olan, zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
SABÂ ZEMZEME ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Zekâi Dede, v. 1302/1897)	4	1	G	13	Sultân-ı menî sultân-ı menî
	4	1	Ğ	14	Ender dil ü can îmân-ı menî
	4	1	H	15	Der men bi-demî men zinde şevem
	4	1	G	16	Yek cân çi şevved sad cân-ı menî
	4	1	T ₅	t ₄	Âh îmân-ı meni

Tablo 282 Sabâ-zemzeme Mevlevî Âyini 4.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Sabâ-zemzeme âyinin 4.Selâmında kendi içerisinde zemin-meyân ve karar bölümlerinden oluşan bir şarkı formu görülmüştür.

3.37. Şedarabân Mevlevî Âyini

Bestekâr: Neyzen Sâlih Dede, V. 1888

ÂYİN	SELÂM	FORM (Kâr)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
ŞEDARABÂN ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Neyzen Sâlih Dede, V. 1888)	1	1	A	1	Ey ferd_ü hayy_ü dâna yâ Rabbenâ zalemnâ
	1	1	B	2	Tevfik(i) bahş(i) mâ râ yâ Rabbenâ zalemnâ
	1	1	t ₁	t ₁	Hey sultân-ı men, hey hünkâr-ı men
	1	1	A	3	Men âciz_û fakîrem ser-geşte vû hakîrem

1	1	B	4	Der bend-i ten esîrem yâ Rabbenâ zalemnâ
1	1	T ₁	t ₁	Hey sultân-ı men, hey hünkâr-ı men
1	1	C	5	Ân sürh(i) kabâyî ki çü meh pâr(ı) ber âmed
		T ₂	t ₂	Hey sultân-ı men
1	1	D	6	İmsâl(i) derîn hırka-i zengâr(ı)ber âmed
1	1	C	7	Şemsü'l-Hak-ı Tebrîz(i) resîdest(i) bi-gûyîd
		T ₂	t ₂	Hey sultân-ı men
1	1	D	8	Kez çerh-i safâ ân meh-i envâr(ı) ber âmed
		E	9	Bâz âmedem der kûşîşî hâzâ cunûnü'l-âşîkîn
1	1	t ₃	t ₃	hey yâr, hey dost, pîr-i men vây
1	1	E	10	Bâz âmedem der kûşîşî hâzâ cunûnü'l-âşîkîn
1	1	T ₃	t ₃	hey yâr, hey dost, pîr-i men vây
1	1	F	11	Tâ bê nihân ez âşîkân burdem sebak hey yâr(i) hey
1	1	T ₃	t ₃	hey yâr, hey dost, pîr-i men vây
1	1	F	12	Binvîs(i) kâtib murdeî hâzâ cunûnü'l-âşîkîn
1	1	T ₃	t ₃	hey yâr, hey dost, pîr-i men vây
1	1	G	13	Ân dilber-i ayyâr-ı cigerhâre-yi mâ kû
1	1	T ₄	t ₄	hey yâr, hey dost, pîr-i men cânân-ı men
1	1	Ğ	14	Ân hüsrev-i şîrîn-i şekerpare-i mâ kû
1	1	T ₄	t ₄	hey yâr, hey dost, pîr-i men cânân-ı men
1	1	G	15	Bîsûret-i û meclis-i mârâ nemekî nîst
1	1	T ₄	t ₄	hey yâr, hey dost, pîr-i men cânân-ı men
1	1	Ğ	16	Ân pürnemek ü pürfen ü ayyâre-i mâ kû
1	1	T ₅	t ₅	hey yâr, hey dost, pîr-i men cânân-ı men vây yâr yüregim yâr, gör ki neler var, dost yâre haber var

Tablo 283 Şedarabân Mevlevî Âyini 1.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Şedarabân Âyinin 1.Selâmının 1 bölümünde güfte-lahin birliğinden yola çıkılarak yapılan değerlendirmede, bend-i evvelinde:

“Ey ferd ü hayy ü dâna yâ Rabbenâ zalemnâ
 Tevfik(i) bahş(1) mâ râ yâ Rabbenâ zalemnâ
 Men âciz ü fakîrem ser-geşte vû hakîrem
 Der bend-i ten esîrem yâ Rabbenâ zalemnâ”

mısralarından oluşan nakış murabba besteye benzer bir yapı, bend-i sânisinde:

Ân sürh(i) kabâyî ki çü meh pâr(1) ber_âmed
 İmsâl(i) derîn hırka-i zengâr(1) ber_âmed
 Şemsü'l-Hak-ı Tebrîz(i) resîdest(i) bi-gûyîd
 Kez çerh-i safâ ân meh-i envâr(1) ber_âmed

mısralarından oluşan nakış murabba besteye benzer bir yapı, bend-i miyânhânesinde;

“Bâz_âmedem der kûşîşî hâzâ cunûnü'l-âşıkîn
 Bâz_âmedem der kûşîşî hâzâ cunûnü'l-âşıkîn
 Tâ bê nihân_êz âşıkân burdem sebak hey yâr(i) hey
 Binvîs(i) kâtib murdeî hâzâ cunûnü'l-âşıkîn”

mısralarından oluşan nakış murabba besteye benzer bir yapı, bend-i kararında da;

“Ân dilber-i ayyâr-i cigerhâre-yi mâ kû
 Ân hüsrev-i şîrîn-i şekerpâre-i mâ kû
 Bîsûret-i ü meclis-i mârâ nemekî nîst
 Ân pürnemek_ü pürfen_ü ayyâre-i mâ kû”

mısralarından oluşan nakış murabba besteye benzer bir yapı bulunan ve lafzî terennümle nihâyetlenen, 8 beyitten müretteb müsemmen bir kâr formu bulunduğu görülmektedir

Formlar kendi içlerinde müstakilen değerlendirilebilme durumunda olsalar da, sözlü eserlerin değerlendirilmelerinde aslolan unsurun güfte-lahin birliğinin olduğu düşünülürse, kâfiye-redif-lahin uyumundan ve de terennüm yapılarından yola çıkarak, bu 8 beytin tamâmının bir eser olarak değerlendirilmeleri gerektiği, formun 8 beyitten müretteb, müsemmen bir kâr formuyla benzerlik gösterdiği düşünülmektedir

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
ŞEDARABÂN ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Neyzen Sâlih Dedé, V. 1888)	2	1	H	17	Ey Resûl-î Hazret-î Hak vey Habîb-î Kibriyâ
	2	1	I	18	Ey ziyâ-yî ayn-ı âlem vey imâm-î enbiyâ
	2	1	İ	19	Merhamet kun hâk-i pâyet rûy-i Monlâ rûz ü şeb
	2	1	I	20	Ahmed-î Mahmûd_Ebu'l-Kâsım Muhammed Mustafâ

Tablo 284 Şedarabân Mevlevî Âyini 2.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Şedarabân Âyinin 2. Selâmında kendi içerisinde zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
ŞEDARABÂN ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Neyzen Sâlih Dedé, V. 1888)	3	1	J	21	Ey âşıkân_ey âşıkân men ez küçâ aşk ez küçâ
	3	1	J	22	Ey bidilân ey bidilân men ez küçâ aşk ez küçâ
	3	1	K	23	Ey mutribân_ey mutribân ber def bi-zen esrâr-ı mâ
	3	1	K	24	Men bîdilem men bîdilem men ez küçâ aşk ez küçâ

Tablo 285 Şedarabân Mevlevî Âyini 3.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Şedarabân Âyinin 3. Selâmının 1. Bölümünde kendi içerisinde zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
ŞEDARABÂN ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Neyzen Sâlih Dedé, V. 1888)	3	2	L	25	Ey ki hezâr âferin âh, bu nice sultân olur
	3	2	M	26	Kulu olan kişiler âh, hüsrev ü hâkân olur
	3	2	L	27	Her ki bugün Veled'e âh inanuben yüz süre
	3	2	M	28	Yoksul ise bây olur âh, bây ise sultân olur

Tablo 286 Şedarabân Mevlevî Âyini 3.Selâm 2.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Şedarabân Âyinin 3. Selâmının 2. Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür.

Formun sonundaki terennüm takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir. Gümte içerisindeki "âh ve cânım" lafızları terennüm olarak değil, güftenin aslı unsuru olarak telakki edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
ŞEDARABÂN ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Neyzen Sâlih Dede, V. 1888)	3	3	N	29	Der kûy-i harâbât(1) merâ aşk(1) keşân kerd
	3	3	O	30	Ân dilber-i ayyâr(1) merâ dîd(i) ¹⁹ nişân kerd
	3	3	N	31	Men der pey-i ân dilber-i ayyâr(1) bi- reftem
	3	3	O	32	Û rûy-i hod_ân lâhza zi men bâz(1) nihân kerd
	3	3	N	33	Sultân-ı arefnâk(1) büdeş mahrem-i esrâr
	3	3	Ö	34	Ân sırr-ı tecellî-yi ezel cümle beyân kerd

Tablo 287 Şedarabân Mevlvî Âyini 3.Selâm 3.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Şedarabân Âyinin 3. Selâmının 3. Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan müseddes bir şarkı formu görülmüştür.

Formun sonundaki terennüm takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
ŞEDARABÂN ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Neyzen Sâlih Dede, V. 1888)	3	4	P	35	Şem'î ruhınâ cismimi pervâne düşürdüm
	3	4	R	36	Evrâk-ı dilî âteş-i devrâne ²⁰ düşürdüm
	3	4	S	37	Bir katre iken kendimi ummâne düşürdüm
	3	4	Ş	38	Takrîr_ edemem derd-i derûnum elemim var
	3	4	U	39	Mevlâ'yı seversen beni söyletme gamım var
	3	4	Û	40	Hayfâ yolumû vâdi-yi hicrâne düşürdüm
	3	4	T ₆	t ₆	yâr yüregim yâr, gör ki neler var, yâr yüregim del ciğerim, gör ki neler var, yâre haber var

Tablo 288 Şedarabân Mevlvî Âyini 3.Selâm 4.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Şedarabân Âyinin 4.Selâmında kendi içerisinde zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
ŞEDARABÂN ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Neyzen Sâlih Dede, V. 1888)	4	1	V	41	Sultân-1 menî sultân-1 menî
	4	1	Y	42	Ender dil ü can îmân-1 menî
	4	1	V	43	Der men bi-demî men zinde şevem
	4	1	Y	44	Yek cân çi şevad sad cân-1 menî

Tablo 289 Şedarabân Mevlevî Âyini 4.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Şedarabân Âyinin 4.Selâmında kendi içerisinde zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür.

3.38. Neveser Mevlevî Âyini

Bestekâr: Rıfat Bey, öl. 1888)

ÂYİN	SELÂM	FORM (Kâr)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
NEV-ESER ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Rıfat Bey, öl. 1888)	1	1	A	1	Mâ der dü cihan gayr-1 Hudâ yâr ne-dârîm
	1	1	T ₁	t ₁	hey yâr
	1	1	B	2	Cüz yâd-1 Hudâ hiç diger kâr ne-dârîm
	1	1	T ₂	t ₂	Hey sultân-1 men, hey hünkâr-1 men
	1	1	C	3	Müş tâk-1 dil ü cân-i tü Şemsü'l-Hak-1 Tebrîz
	1	1	T ₁	t ₁	hey yâr
	1	1	B	4	Der âyine cüz vâye-i didâr ne-dârîm
	1	1	T ₂	t ₂	Hey sultân-1 men, hey hünkâr-1 men
	1	1	C	5	Mazhar-1 Hak bâşed ô râ in cihân
			T ₁	t ₁	hey yâr
	1	1	D	6	Dem be dem bined cemâl-i Hak ayân
			T ₃	t ₃	hey yâr hey dost, pîr-i men cânân-1 men
	1	1	E	7	În-çünan ki güft Mevlânâ-yı mâ
			T ₁	t ₁	hey yâr
	1	1	D	8	An ki pîr-i kâmil ü dâna-yı mâ
	1	1	T ₃	t ₃	hey yâr hey dost, pîr-i men cânân-1 men
	1	1	F	9	Bâz ez an kûh-i kâf âmed ankâ-yı aşk
			T ₄	t ₁	hey yâr
	1	1	G	10	Bâz ber âmed zi can na'ra-i heyhâ-yı aşk
			T ₅	t ₃	hey yâr hey dost, pîr-i men cânân-1 men
		Ğ	11	Aşk nidâ-yı bülend kerd be âvâz-i pest	
		T ₆	t ₁	hey yâr	

1	1	G	12	K'ey dil-i bâlâ niger der kad-i bâlâ-yi aş
		T ₅	t ₃	hey yâr hey dost, pîr-i men cânân-ı men
1	1	H	13	Bin'ger der Şems-i din hüsrev-i Tebrîziyân
		T ₇	t ₁	hey yâr
1	1	I	14	Şâdi-i canhâ-yı pâk dide-i dilhâ-yı aşk
1	1	T ₈	t ₃	hey yâr hey dost, pîr-i men cânân-ı men
1	1	İ	15	Merhabâ ey cân-ı bâkî pâdişâh-ı kâmkâr
1	1	J	16	Rûh-bahş-i her kırân ü âfitâb-i her diyâr
1	1	T ₈	t ₃	hey yâr hey dost, pîr-i men cânân-ı men
1	1	K	17	În cihân ü an cihan her dü gulâm-i emr-i tüst
1	1	L	18	Ger ne-hâhî ber hemeş zen v'er hemî hâhî bi-dâr
1	1	M	19	Cism-i hâk ez Şems-i Tebrîzi çi külli kîmyâst
1	1	N	20	Tâbiş-i in kîmyâ râ ber mis-i işan güzâr
1	1	T ₉	t ₄	hey sultân-ı men , hey hünkâr-ı men, hey rânâ-(y)ı men, hey makbûl-ı men

Tablo 290 Neveser Mevlevî Âyini 1.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Neveser Âyinin 1.Selâmının 1 bölümünde güfte-lahin birliğinden yola çıkılarak yapılan değerlendirmede, bend-i evvelinde;

“Mâ der dü cihan gayr-ı Hudâ yâr ne-dârîm
Cüz yâd-ı Hudâ hiç diger kâr ne-dârîm
Müş tâk-ı dil ü cân-i tü Şemsü'l-Hak-ı Tebrîz
Der âyine cüz vâye-i didâr ne-dârîm”

mısralarından oluşan nakış murabba besteye benzer bir yapı, bend-i Sânisinde ;

“Mazhar-ı Hak bâşed ô râ in cihân
Dem be dem bîned cemâl-i Hak ayân
În-çünan ki güft Mevlânâ-yı mâ
An ki pîr-i kâmil ü dâna-yı mâ”

mısralarından oluşan nakış murabba besteye benzer bir yapı, bend-i miyânhânesinde;

“Bâz ez an kûh-i kâf âmed ankâ-yi aşk
Bâz ber âmed zi can na'ra-i heyhâ-yi aşk
Aşk nidâ-yi bülend kerd be âvâz-i pest

K'ey dil-i bâlâ niger der kad-i bâlâ-yi aşk
 Bin'ger der Şems-i din hüsrev-i Tebrîziyân
 Şâdi-i canhâ-yı pâk dîde-i dilhâ-yı aşk”

mısralarından oluşan müseddes bir şarkı, karar bendinde de;

“Merhabâ ey cân-ı bâkî pâdişâh-ı kâmkâr
 Rûh-bahş-i her kırân ü âfitâb-i her diyâr
 İn cihân ü an cihan her dü gulâm-i emr-i tüst
 Ger ne-hâhî ber hemeş zen v'er hemî hâhî bi-dâr
 Cism-i hâk ez Şems-i Tebrîzî çi külli kîmyâst
 Tâbiş-i in kîmyâ râ ber mis-i îşan güzâr”

mısralarından oluşan müseddes bir şarkı formu bulunan ve lafzi terennümle nihayetlenen 6+4 beyitten müretteb zeyyili müseddes bir kâr formu görülmüştür.

Formlar kendi içlerinde müstakilen değerlendirilebilme durumunda olsalar da, sözlü eserlerin değerlendirilmelerinde aslolan unsurun güfte-lahin birliğinin olduğu düşünülürse , kâfiye-redif-lahin uyumundan ve de terennüm yapılarından yola çıkarak, bu 10 beytin tamâmının bir eser olarak değerlendirilmeleri gerektiği ve formun 6+4 beyitten müretteb, müsemmen bir kâr formuyla benzerlik gösterdiği düşünülmektedir

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
NEV-ESER ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Rıfâat Bey, öl. 1888)	2	1	O	20	Bâz âmedem bâz âmedem ez pîş-i an yâr âmedem
	2	1	Ö	21	Der men niger der men niger behr-i tü gam-hâr âmedem
	2	1	T ₁₀	t ₅	hey yâr-i men, hünkâr-ı men, cânân- ı men, sultân-ı men

Tablo 291 Neveser Mevlevî Âyini 2.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Neveser âyinin 2. Selâmında kendi içerisinde zemin-meyân ve karar bölümlerinden oluşan bir şarkı formu görülmüştür.Selâm sonundaki saz terennümü bestenin kısa olmasından dolayı, semâzenlerin tamâmının semâ'a katılımını teminen ilave edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
NEV-ESER ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Rıfat Bey, öl. 1888)	3	1	P	22	Ey bi-güfte der dilem esrârhâ
	3	1	T ₁₁	t ₆	Belî yâr-i men
	3	1	R	23	Ey ki dâred bâ fakîran kârâhâ
	3	1	T ₁₂	t ₆	Belî yâr-i men
	3	1	S	24	Ey hayâlet gam-güsâr-ı sînêhâ
	3	1	T ₁₃	t ₆	Belî yâr-i men
	3	1	R	25	Vey cemâlet revnak-ı gülzârâhâ
	3	1	T ₁₂	t ₆	Belî yâr-i men
	3	1	S	26	Şems-i Tebrîzî be şehri-i aşk-ı tû
	3	1	t ₆	t ₆	Belî yâr-i men
	3	1	R	27	Geşt eymen ez heme ağıyârâhâ
	3	1	T ₁₄	t ₆	Belî yâr-i men

Tablo 292 Neveser Mevlevî Âyini 3.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Neveser âyinin 3. Selâmının 1. Bölümünde kendi içerisinde zemin-meyân ve karar bölümlerinden oluşan bir şarkı formu görülmüştür. Bölüm sonundaki saz terennümü takiben gelecek olan bölümün usûl ve de makâmına hazırlık maksadı ile yapılmıştır.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
NEV-ESER ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Rıfat Bey, öl. 1888)	3	2	Ş	28	Ey ki hezâr âferin, ÂH bu nice sultân olur
	3	2	U	29	Kulu olan kişiler, ÂH hüsrev ü hâkân olur dost
	3	2	Ş	30	Her ki bugün Veled'e inanuben yüz süre
	3	2	U	31	Yoksul ise bây olur cânım, bây ise sultân olur

Tablo 293 Neveser Mevlevî Âyini 3.Selâm 2.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Neveser Âyinin 3. Selâmının 2. Bölümünde zemin-meyân ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür. Formun sonundaki terennüm takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir. Güfte içerisindeki "âh-cânım-dost ve amân" lafızları terennüm olarak değil, güftenin aslî unsuru olarak telakki edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
NEV-ESER ÂYİN-İ ŞERİFİ	3	3	Ü	32	İnhâ ki talebkâr-ı Hudâyîd hudâyîd
	3	3	V	33	Hâcet be taleb nîst şümâyîd şümâyîd
	3	3	Y	34	Harfîd ü kelâmîd ü hurûfîd ü kitâbîd

	3	3	V	35	Cibrîl ü Burâkîd ü resûlân-ı Hudâyîd
	3	3	Z	36	Der hâne hemî yâfem ez şâh nişânî
	3	3	Z	37	Engüşter-i la‘lin kemer-i hâsa-i kânî
	3	3	A ₂	38	Dûş âmede bûdest ü me-râ hâb rubûde
	3	3	Z	39	An şâh-ı dil-ârâmem ü an mahrem-i cânî

Tablo 294 Neveser Mevlevî Âyini 3.Selâm 3.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Neveser Âyinin 3. Selâmının 3. Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan müsemmen bir şarkı formu görülmüştür. Formun sonundaki terennüm takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
NEV-ESER ÂYİN-I ŞERİFİ (Beste: Rıfat Bey, öl.	3	4	B ₂	40	Ey dil bu yeter iki cihanda sana iz‘ân
	3	4	C ₂	41	Birdir bir iki olmaya yok bilmiş ol imkân
	3	4	D ₂	42	Hak söyleyicek sende senin ortada nen var?
	3	4	E ₂	43	Âlemde heman ben dediğindir sana noksan
	3	4	F ₂	44	Sa‘y eyle rızâ gözle ko ıtlâk ile kaydı
	3	4	E ₂	45	Âlemde Semâi bu yeter sâlike irfan

Tablo 295 Neveser Mevlevî Âyini 3.Selâm 4.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Neveser Âyinin 3. Selâmının 4. Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan müseddes bir şarkı formu görülmüştür.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
NEV-ESER ÂYİN-I ŞERİFİ (Beste: Rıfat Bey, öl. 1888)	4	1	O	46	Ey Aşıkân ey Aşıkân Mollâ-yı Rûmî mî resed
	4	1	Ö	47	Ey ârifan ey ârifan Mollâ-yı Rûmî mî resed
	4	1	T ₁₀	t ₅	Hey yâr-i men, hünkâr imen, cânân-ı men, sultân-ı men

Tablo 296 Neveser Mevlevî Âyini 4.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Neveser âyinin 4.Selâmında kendi içerisinde zemin-meyân ve karar bölümlerinden oluşan bir şarkı formu görülmüştür.

3.39. Ferahnâk Mevlevî Âyini

Bestekâr: Sermüezzîn Rıfat Bey, öl. 1888

ÂYİN	SELÂM	FORM (Kâr)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
FERAHNÂK ÂYİNİ ŞERİFİ (Beste: Sermüezzîn Rıfat Bey, öl. 1888)	1	1	A	1	Mâ râ zi aşk-ı cânan esrâr-ı dil ayânest
	1	1	T ₁	t ₁	hey, hey yâr
	1	1	B	2	Gerçi ber ehl-i sûret ma'nâ-yı an nihânest
	1	1	T ₂	t ₂	hey, hey yâr,pîr-i men
	1	1	C	3	Ger z'an ki merd-i râhî hâhî cemâl-i cânan
	1	1	T ₁	t ₁	hey, hey yâr
	1	1	B	4	Ez sıdk-ı dil taleb kün ki cây-i imtihânest
	1	1	T ₁	t ₂	hey, hey yâr,pîr-i men
	1	1	D	5	Ey sancak-ı nasrullah vey meş'ale-i yâsîn
	1	1	T ₃	t ₁	hey, hey yâr
	1	1	E	6	Yâ Rab çi sebük-rûhî ber çeşm ü serem bin'şin
	1	1	T ₄	t ₂	hey, hey yâr,pîr-i men
	1	1	F	7	Ey tâc-ı hünermendî mi'râc-ı hıredmendî
	1	1	T ₃	t ₁	hey, hey yâr
	1	1	E	8	Ta'rîf ne-mî bâyed çün cümle tûyi ta'yîn
	1	1	T ₄	t ₂	hey, hey yâr,pîr-i men
	1	1	G	9	Düş der mehtâb dîdem meclisi ez dûr mest
			T ₅	t ₁	hey yâr
	1	1	E	10	Tıfl mest ü pîr mest ü mutrib-i tanbûr mest
			T ₆	t ₂	hey, hey yâr,pîr-i men
1	1	D	11	Mâh dâde âsuman râ cür'ai z'an câm-ı mey	
		T ₅	t ₁	hey yâr	
1	1	E	12	Mâh mest ü mihr mest ü sâye mest ü nûr mest	
1	1	T ₇	t ₃	hey, hey yâr,pîr-i men, Mahbûb-i men, merğûb-i men matlûb-i men yâr hey makbûl-i men	

Tablo 297 Ferahnâk Mevlevî Âyini 1.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Ferahnâk Âyinin 1.Selâmının 1 bölümünde güfte-lahin birliğinden yola çıkılarak yapılan değerlendirmede, bend-i evvelinde;

“Mâ râ zi aşk-ı cânan esrâr-ı dil ayânest
Gerçi ber ehl-i sûret ma'nâ-yı an nihânest
Ger z'an ki merd-i râhî hâhî cemâl-i cânan
Ez sıdk-ı dil taleb kün ki cây-i imtihânest”

mısralarından oluşan murabbâ besteye benzer bir yapı, bend-i miyânhanesinde ;

“Ey sancak-ı nasrullah vey meş'ale-i yâsîn
Yâ Rab çi sebük-rûhî ber çeşm ü serem bin'şin

Ey tâc-ı hünermendî mi‘râc-ı hıredmendî
Ta‘rîf ne-mî bâyed çün cümle tüyî ta‘yîn”

mısrarlarından oluşan nakış murabba besteye benzer bir yapı, karar bendinde de;

“Düş der mehtâb dîdem meclisî ez dûr mest
Tıfl mest ü pîr mest ü mutrib-i tanbûr mest
Mâh dâde âsuman râ cür‘aî z’an câm-ı mey
Mâh mest ü mihr mest ü sâye mest ü nûr mest”

mısrarlarından oluşan nakış murabba besteye benzer bir yapı bulunan ve lafzi terennümle nihayetlenen 6 beyitten müretteb müseddes bir kâr formu görülmüştür.

Formlar kendi içlerinde müstakilen değerlendirilebilme durumunda olsalar da, sözlü eserlerin değerlendirilmelerinde aslolan unsurun güfte-lahin birliğinin olduğu düşünülürse , kâfiye-redif-lahin uyumundan ve de terennüm yapılarından yola çıkarak, bu 6 beytin tamâmının bir eser olarak değerlendirilmeleri gerektiği ve formun 6 beyitten müretteb, müsemmen bir kâr formuyla benzerlik gösterdiği düşünülmektedir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
FERAHNÂK ÂYİNİ-İ ŞERİFİ (Beste: Sermüezzîn Rıfat Bey, öl. 1888)	2	1	F	13	Bahâr âmed bahâr âmed bahâr-ı hoş-izâr âmed
	2	1	F	14	Hoş u ser-sebz şüd âlem evân-ı lâlezâr âmed
	2	1	G	15	Zi süssen biş’nev ey reyhan ki süssen deh-zaban dâred
	2	1	F	16	Be deşt-i âb u gil bin’ger ki pür-nakş u nigâr âmed

Tablo 298 Ferahnâk Mevlevî Âyini 2.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum:Ferahnâk âyinin 2. Selâmında kendi içerisinde zemin-meyân ve karar bölümlerinden oluşan bir şarkı formu görülmüştür.

Selâm sonundaki saz terennümü bestenin kısa olmasından dolayı, semâzenlerin tamâmının semâ’a katılımını teminen ilave edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
FERAHNÂK ÂYİNİ-İ	3	1	G	17	Âşık şüdeî ey can sevdât mübârek bâd

	3	1	H	18	Ez kevn ü mekân restî ancât mübârek bâd
	3	1	I	19	Ez her dü cihan big'zer tenhâ zen ü tenhâ hor
	3	1	H	20	Tâ mülk ü melek güyed tenhât mübârek bâd

Tablo 299 Ferahnâk Mevlevî Âyini 3.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Ferahnâk âyinin 3. Selâmının 1. Bölümünde kendi içerisinde zemin-meyân ve karar bölümlerinden oluşan murabbâ bir şarkı formu görülmüştür. Bölüm sonundaki saz terennümü takiben gelecek olan bölümün usûl ve de makâmına hazırlık maksadı ile yapılmıştır.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
FERAHNÂK ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Sermüezzîn Rifat Bey, öl. 1888)	3	2	İ	21	Ey ki hezâr âferin, âh, bu nice sultân olur
	3	2	J	22	Kulu olan kişiler cânım, hüsrev ü hâkân olur
	3	2	İ	23	Her ki bugün Veled'e, âh, inanuben yüz süre
	3	2	J	24	Yoksul ise bây olur cânım, bây ise sultân olur

Tablo 300 Ferahnâk Mevlevî Âyini 3.Selâm 2.Bölüm

Değerlendirme ve yorum:Ferahnâk Âyinin 3. Selâmının 2. Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür.

Formun sonundaki terennüm takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir. Güfte içerisindeki "âh-cânım-dost ve amân" lafızları terennüm olarak değil, güftenin aslî unsuru olarak telakki edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
FERAHNÂK ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Sermüezzîn)	3	3	K	25	Şâh-ı mâ şâhîst nâmeş Murtazâst
	3	3	L	26	Her dü âlem şâh-ı mâ şîr-i Hudâst
	3	3	M	27	Mustafâ râ gayr ez ô hemdem me-dân
	3	3	N	28	Der hakikat râz-dâr-ı Mustafâst
	3	3	O	29	Şems-i Tebrîzî tü hem dânistei
	3	3	L	30	Dîn-i mâ yâ Mustafâ yâ Murtazâst

Tablo 301 Ferahnâk Mevlevî Âyini 3.Selâm 3.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Ferahnâk Âyinin 3. Selâmının 3. Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan müseddes bir şarkı formu görülmüştür.

Bölüm sonundaki saz terennümü takiben gelecek olan bölümün usûl ve de makâmına hazırlık maksadı ile yapılmıştır.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
FERAHNÂK ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Sermüezzîn Rifat Bey, öl. 1888)	3	4	Ö	31	Semâ ârâm-ı cân-ı bî-karârest
	3	4	P	32	Sebük ber ceh çi cây-ı intizârest
	3	4	R	33	Çü merd-i ceng bang-i tabl biş'nîd
	3	4	P	34	Der an sâat hezâr ender hezârest
	3	4	S	35	Şenîdî tabl ber keş zûd şemşîr
	3	4	Ş	36	Ki cân-ı tü gılâf-i Zülfikârest
	3	4	U	37	Hüseyn-i Kerbelâyî âb big'zâr
	3	4	Ü	38	Ki âb imrûz tîğ-i âbdârest
	3	4	V	39	Fedâ kün can tü Şems-i dîn-i Tebrîz
3	4	Y	40	Eğer cân-ı tü ez Hak kâmkârest	

Tablo 302 Ferahnâk Mevlevî Âyini 3.Selâm 4.Bölüm

Değerlendirme ve yorum:Ferahnâk Âyinin 3. Selâmının 4. Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan muaşşer bir şarkı formu görülmüştür.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
FERAHNÂK ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Sermüezzîn)	4	1	Z	41	Sultân-ı menî sultân-ı menî
	4	1	A ₂	42	Ender dil ü can îmân-ı menî
	4	1	Z	43	Der men bi-demî men zinde şevem
	4	1	A ₂	44	Yek cân çi şevad sad cân-ı menî

Tablo 303 Ferahnâk Mevlevî Âyini 4.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Ferahnâk 4. Selâmında kendi içerisinde zemin-meyân ve karar bölümlerinden oluşan bir şarkı formu görülmüştür.

3.40. Sultâniyegâh Mevlevî Âyini

Bestekâr: Kâzım Uz, öl.1938)

ÂYİN	SELÂM	FORM (Kâr)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
SULTÂNİ YEGÂH ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Kâzım Uz, öl.1938)	1	1	A	1	Azm-i an dârem ki mihmânet künem
	1	1	T ₁	t ₁	Yâr, yâr-i men
	1	1	A	2	Cân ü dil ey döst kurbânet künem
	1	1	T ₂	t ₁	Yâr, yâr-i men
	1	1	B	3	Bahşemet sad câm-ı vahdet dembedem
	1	1	T ₃	t ₁	Yâr, yâr-i men
	1	1	A	4	Ez şarâb-ı şevk mestânet künem
	1	1	T ₄	t ₂	Yâr, yâr-i men, dost, yâr-i men

1	1	C	5	Ger yakın dârem ki ber men âşıkî
1	1	T ₅	t ₁	Yâr, yâr-i men
1	1	D	6	Ez cemâl-i hîş hayrânet künem
1	1	T ₆	t ₁	Yâr, yâr-i men
1	1	E	7	Ber tevekkül hemçü İbrâhîm bâş
1	1	T ₇	t ₁	Yâr, yâr-i men
1	1	D	8	Âteş-i Nemrûd reyhânet künem
1	1	T ₈	t ₂	Yâr, yâr-i men, dost, yâr-i men
1	1	F	9	Ger tû terk-i ser küni mestâne bâş
		T ₉	t ₁	Yâr, yâr-i men
1	1	G	10	Tâc ü İsmâîl kurbânet künem
		T ₁₀	t ₁	Yâr, yâr-i men
1	1	Ğ	11	Kûy-i Kâfet râ nümâyem âsiyâ
		T ₁₁	t ₁	Yâr, yâr-i men
1	1	G	12	Âb ârem çerh-i gerdânet künem
1	1	T ₁₂	t ₃	Yâr, yâr-i men, yâr yüreğim yâr, del ciğerim vâ, yâr yüreğim del ciğerim, gör ki neler var, yâre haber var

Tablo 304 Sultânîyegâh Mevlevî Âyini 1.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Sultânîyegâh Âyinin 1.Selâmının 1 bölümünde güfte-
lahin birliğinden yola çıkılarak yapılan değerlendirmede, bend-i evvelinde;

“Azm-i an dârem ki mihmânet künem
Cân ü dil ey döst kurbânet künem
Bahşemet sad câm-ı vahdet dembedem
Ez şarâb-ı şevk mestânet künem”

mısralarından oluşan murabbâ besteye benzer bir yapı, bend-i miyânânesinde;

“Ger yakın dârem ki ber men âşıkî
Ez cemâl-i hîş hayrânet künem
Ber tevekkül hemçü İbrâhîm bâş
Âteş-i Nemrûd reyhânet künem”

mısralarından oluşannakış murabba, karar bendinde de;

“Ger tû terk-i ser küni mestâne bâş
Tâc ü İsmâîl kurbânet künem
Kûy-i Kâfet râ nümâyem âsiyâ
Âb ârem çerh-i gerdânet künem”

mısrarlarından oluşan nakış murabba besteye benzer bir yapı bulunan, lafzi terennümle nihayetlenen 6 beyitten müretteb müseddes bir kâr formu görülmüştür.

Formlar kendi içlerinde müstakilen değerlendirilebilme durumunda olsalar da, sözlü eserlerin değerlendirilmelerinde aslolan unsurun güfte-lahin birliğinin olduğu düşünülürse, kâfiye-redif-lahin uyumundan ve de terennüm yapılarından yola çıkarak, bu 6 beytin tamâmının bir eser olarak değerlendirilmeleri gerektiği ve formun 6 beyitten müretteb, müseddes bir kâr formuyla benzerlik gösterdiği düşünülmektedir

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
SULTÂNÎ YEGÂH ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Kâzım Uz,	2	1	H	13	Sultân-ı menî sultân-ı menî
	2	1	I	14	Ender dil ü can îmân-ı menî
	2	1	H	15	Der men bi-demî men zinde şevem
	2	1	I	16	Yek cân çi şevved sad cân-ı menî
	2	1	İ	17	Ey Aşıkân ey Aşıkân men hâk râ gevher künem
	2	1	İ	18	Ey mutribân ey mutribân deff-i şümâ pür-zer künem

Tablo 305 Sultânîyegâh Mevlevî Âyini 2.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Sultânîyegâh âyinin 2. Selâmında kendi içerisinde zemin-meyân ve karar bölümlerinden oluşan müseddes bir şarkı formu görülmüştür.

Selâm sonundaki saz terennümü bestenin kısa olmasından dolayı, semâzenlerin tamâmının semâ'a katılımını teminen ilave edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
SULTÂNÎ YEGÂH ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Kâzım Uz,	3	1	İ	19	Mî güzıştem subh-dem der arsa-i bâzâr mest
	3	1	J	20	Ârifî dîdem revan der hâne-i hammâr mest
	3	1	K	21	Şems-i Tebrîzî dü beyt ez Hak teâlâ bâz gû
	3	1	J	22	Âkılân ez akl mest ü câhil ez kirdâr mest

Tablo 306 Sultânîyegâh Mevlevî Âyini 3.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum:Sultânîyegâh âyinin 3. Selâmının 1. Bölümünde kendi içerisinde zemin-meyân ve karar bölümlerinden oluşan murabbâ bir şarkı formu görülmüştür. Bölüm sonundaki saz terennümü takiben gelecek olan bölümün usûl ve de makâmına hazırlık maksadı ile yapılmıştır.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
SULTÂNİ YEGÂH ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Kâzım Uz, ö.1.1938)	3	2	L	23	Ey ki hezâr âferin, dost, bu nice sultân olur
	3	2	M	24	Kulu olan kişiler, âh, hüsrev ü hâkân olur
	3	2	L	25	Her ki bugün Veled'e, dost, inanuben yüz süre
	3	2	M	26	Yoksul ise bây olur, âh, bây ise sultân olur

Tablo 307 Sultâniyegâh Mevlevî Âyini 3.Selâm 2.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Sultâniyegâh Âyinin 3. Selâmının 2. Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür.

Formun sonundaki terennüm takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir. Güfte içerisindeki "âh-cânım-dost ve amân" lafızları terennüm olarak değil, güftenin aslî unsuru olarak telakki edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
SULTÂNİ YEGÂH ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Kâzım Uz, ö.1.1938)	3	3	N	27	Ez firkat-i mihr-i ruhat ey şem'-i dil-ârâ
	3	3	O	28	Lâ asbiru min şevkike leylen ve nehârâ
	3	3	Ö	29	Cânem be leb âmed zi temennâ- yi visâlet
	3	3	O	30	Yâ fevze men istevtane dâren leke cârâ

Tablo 308 Sultâniyegâh Mevlevî Âyini 3.Selâm 3.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Sultâniyegâh Âyinin 3. Selâmının 3. Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan murabbâ bir şarkı formu görülmüştür.

Bölüm sonundaki saz terennümü takiben gelecek olan bölümün usûl ve de makâmına hazırlık maksadı ile yapılmıştır.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
SULTÂNİ YEGÂH ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Kâzım Uz, ö.1.1938)	3	4	P	31	Billâhi aleyke yâ nesîme's-seheri
	3	4	T ₁₃	t ₁	Yâr, yâr-i men
	3	4	R	32	Ger ber ser-i bâm-i yâr-i men mî güzerî
	3	4	T ₁₄	t ₁	Yâr, yâr-i men
	3	4	P	33	Bellig li tahiyetî ve kul yâ kamerî
	3	4	T ₁₃	t ₁	Yâr, yâr-i men
	3	4	R	34	Men hâk şüdem zi hicr-i tü bi-haberî
	3	4	T ₁₂	t ₁	Yâr, yâr-i men

Tablo 309 Sultâniyegâh Mevlevî Âyini 3.Selâm 4.Bölüm

Değerlendirme ve yorum:Sultânîyegâh Âyinin 3. Selâmının 4. Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
SULTÂNÎ YEGÂH ÂYİN-İ ŞERÎFİ (Beste: Kâzım Uz, öl.1938)	4	1	H	13	Sultân-ı menî sultân-ı menî
	4	1	I	14	Ender dil ü can î mân-ı menî
	4	1	H	15	Der men bi-demî men zinde şevem
	4	1	I	16	Yek cân çi şevad sad cân-ı menî

Tablo 310 Sultânîyegâh Mevlevî Âyini 4.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Sultânîyegâh âyinin 4.Selâmında kendi içerisinde zemin-meyân ve karar bölümlerinden oluşan bir şarkı formu görülmüştür.

3.41. Hicazkâr Mevlevî Âyini

Bestekâr: MUSTAFÂ CÂZİM EFENDİ, öl. ?

ÂYİN	SELÂM	FORM (Kâr)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
HİCÂZKÂR MEVLEVÎ ÂYİNİ (Beste MUSTAFÂ CÂZİM EFENDİ, öl. ?)	1	1	A	1	Mîm_ü vâv_ü mîm_ü nûn teşrîf(i) nîst
	1	1	B	2	Lafz-ı mü'min cüz pey-î ta'rîf(i) nîst
	1	1	T ₁	t ₁	hey yâr hey dost, cân-ı men cânân-ı men
	1	1	A	3	Çün münâfik hâniyeş in lafz-ı dîn
	1	1	B	4	Hemçü kejdüm mî-haled der enderûn
	1	1	T ₁	t ₁	hey yâr hey dost, cân-ı men cânân-ı men
	1	1	C	5	Ger ne in nâm_îştikâk-î dîzehest
	1	1	D	6	Pes çirâ der vey mezâk-î dîzehest
	1	1	T ₁	t ₁	hey yâr hey dost, cân-ı men cânân-ı men
	1	1	C	7	Ziştî-yî in nâm-ı bed ez harf(ı) nîst
	1	1	D	8	Telhi-yî ân âb-ı bahr_ê zarf(ı) nîst
	1	1	T ₁	t ₁	hey yâr hey dost, cân-ı men cânân-ı men
	1	1	E	9	Harf(ı) zarf_âmed der_ü ma'nâ çü âb
	1	1	F	10	Bahr-i ma'nâ indehü ümmü'l-kitâb
	1	1	G	11	Bahr-i telh_ü bahr-i şîrîn der cihân
	1	1	Ğ	12	Der miyânşân berzahun lâ yebgiyân
	1	1	H	13	Vângeh_in her dû zi yek aslî revân
1	1	I	14	Ber güzer zîn her du rev tâ asl-ı ân	
1	1	İ	15	Zerr-i kalb_ü zerr-i nîkû der ayâr	
1	1	J	16	Bîmihek hergiz ne-dânî zi_'tibâr	
1	1	H	17	Her ki râ der cân Hudâ binhed mihek	

	1	1	I	18	Her yakîn râ bâz(1) dâned û zi şek
	1	1	İ	19	Der dihân_î zinde hâşâkî cehed
	1	1	J	20	Ânki_ârâmed ki birûneş nihed

Tablo 311 Hicazkâr Mevlevî Âyini 1.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Hicazkâr Âyinin 1.Selâmının 1 bölümünde güfte-lahin birliğinden yola çıkılarak yapılan değerlendirmede, bend-i evvelinde;

“Mîm_ü vâv_ü mîm_ü nûn teşrîf(i) nîst
Lafz-ı mü'min cüz pey-î ta'rîf(i) nîst
Çün münâfık hâniyeş in lafz-ı dîn
Hemçü kejdüm mî-haled der enderûn”

mısralarından oluşan nakış murabba besteye benzer bir yapı, bend-i sânisinde;

“Ger ne in nâm_ıştikâk-î dūzehest
Pes çirâ der vey mezâk-î dūzehest
Ziştî-yî in nâm-ı bed ez harf(1) nîst
Telhi-yî ân âb-ı bahr_ ez zarf(1) nîst”

mısralarından oluşan nakış murabba besteye benzer bir yapı, bend-i miyânhânesinde;

“Harf(1) zarf_âmed der_ü ma'nâ çü âb
Bahr-i ma'nâ indehû ümmü'l-kitâb
Bahr-i telh_ü bahr-i şîrîn der cihân
Der miyânşân berzahun lâ yebgiyân ”

mısralarından oluşan murabba bir şarkı, karar bendinde de;

“Vângeh_in her dû zi yek aslî revân
Ber güzer zîn her du rev tâ asl-ı ân
Zerr-i kalb_ü zerr-i nîkû der ayâr
Bîmihek hergiz ne-dânî zi_'tibâr
Her ki râ der cân Hudâ binhed mihek
Her yakîn râ bâz(1) dâned û zi şek

Der dihân_î zinde hâşâkî cehed
 Ânki_ârâmed ki bîrûneş nihed”

mırsalarından oluşan müsemmen bir şarkı formu bulunan, 8+2 beyitten müretteb zeylli müsemmen bir kâr formu görülmüştür.

Formlar kendi içlerinde müstakilen değerlendirilebilme durumunda olsalar da, sözlü eserlerin değerlendirilmelerinde aslanan unsurun güfte-lahin birliğinin olduğu düşünülürse, kâfiye-redif-lahin uyumundan ve de terennüm yapılarından yola çıkarak, bu 10 beytin tamâmının bir eser olarak değerlendirilmeleri gerektiği ve formun 8+2 beyitten müretteb, müsemmen bir kâr formuyla benzerlik gösterdiği düşünülmektedir

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
HİCÂZKÂR MEVLEVÎ ÂYİNİ (Beste MUSTAFÂ CÂZİM EFENDİ, öl.?)	2	1	K	21	Sultân-ı menî sultân-ı menî
	2	1	L	22	Ender dil ü can îmân-ı menî
	2	1	K	23	Der men bi-demî men zinde şevem
	2	1	L	24	Yek cân çi şevad sad cân-ı menî
	2	1	T ₂	t ₂	Âh, îmân-ı meni

Tablo 312 Hicazkâr Mevlevî Âyini 2.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Hicazkâr âyinin 2. Selâmında kendi içerisinde zemin-meyân ve karar bölümlerinden oluşan bir şarkı formu görülmüştür.elâm sonundaki saz terennümü bestenin kısa olmasından dolayı, semâzenlerin tamâmının semâ'a katılımını teminen ilave edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
HİCÂZKÂR MEVLEVÎ ÂYİNİ (Beste MUSTAFÂ CÂZİM EFENDİ, öl.?)	3	1	M	25	Der hezârân lokma yek hâşâk-i hürd
	3	1	M	26	Çün der_âmed hiss-i zindê mî bü- bürd
	3	1	N	27	Hiss-i dünyâ nerdübân-î în cihân
	3	1	N	28	Hiss-i dinî nerdübân-î âs(ü)mân
	3	1	N	29	Sihhat-î în his bi-cüyîd_ ez tabîb
	3	1	N	30	Sihhat-î ân his bi-cüyîd_ ez habîb

Tablo 313 Hicazkâr Mevlevî Âyini 3.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Hicazkâr âyinin 3. Selâmının 1. Bölümünde kendi içerisinde zemin-meyân ve karar bölümlerinden oluşan müseddes bir şarkı formu

görülmüştür. Bölüm sonundaki saz terennümü takiben gelecek olan bölümün usûl ve de makâmına hazırlık maksadı ile yapılmıştır.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
HİCÂZKÂR MEVLEVÎ ÂYİNİ (Beste MUSTAFÂ CÂZİM EFENDİ, öl. ?)	3	2	O	31	Ey ki hezâr âferin, , bu nice sultân olur
	3	2	Ö	32	Kulu olan kişiler, âh, hüsvrev ü hâkân olur
	3	2	O	33	Her ki bugün Veled'e, dost, inanuben yüz süre
	3	2	Ö	34	Yoksul ise bây olur, âh, bây ise sultân olur

Tablo 314 Hicazkâr Mevlevî Âyini 3.Selâm 2.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Hicazkâr Âyinin 3. Selâmının 2. Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür. Formun sonundaki terennüm takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir. Güfte içerisindeki "âh, cânım, dost ve amân" lafızları terennüm olarak değil, güftenin aslî unsuru olarak telakki edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
HİCÂZKÂR MEVLEVÎ ÂYİNİ (Beste MUSTAFÂ CÂZİM)	3	3	P	27	Sihhat-î in his zi ma'mûriyy-i ten
	3	3	R	28	Sihhat-î ân his zi tahrîb-î beden
	3	3	S	29	Râh-i cân mer cism(i) râ vîrân küned
	3	3	Ş	30	Ba'd_ ez_ ân vîrâni âbâdân küned
	3	3	U	31	Ey hunük cânî ki der aşk-î meâl
	3	3	Ü	32	Bez(i) kerd_ û hân_ ü mân_ ü ilk_ ümâl
	3	3	P	33	Kerd(i) vîrân hâne behr-î genc-i zer
	3	3	R	34	Vez hemân genceş küned ma'mûr(i)ter

Tablo 315 Hicazkâr Mevlevî Âyini 3.Selâm 3.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Hicazkâr Âyinin 3. Selâmının 3. Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan müsemmen bir şarkı formu görülmüştür. Bölüm sonundaki saz terennümü takiben gelecek olan bölümün usûl ve de makâmına hazırlık maksadı ile yapılmıştır.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
HİCÂZKÂR MEVLEVÎ ÂYİNİ	3	4	V	35	Âb(i) râ bübrîd_ cû râ pâk(i) kerd
	3	4	Y	36	Ba'd_ ez_ ân der cû revân kerd_ âb(i)herd
	3	4	Z	37	Post(i) râ bîşkâft_ ü peykân râ keşîd
	3	4	Z	38	Post_ i tâzê ba'd_ ez_ âneş ber demîd

	3	4	V	39	Kal'a vîrân kerd_ü ez kâfir sited
	3	4	Y	40	Ba'd_ ez_ân ber sâh(i)teş sad burc_u sed
	3	4	Z	41	Kâr-ı biçün râ ki keyfiyyet nihed
	3	4	Z	42	İnki güftem in zarûret mî dihed
	3	4	A2	43	Geh çünân bünmâyed_ü gâhî çünîn
	3	4	A2	44	Cüz ki heyrânî nebâşed kâr-ı dîn

Tablo 316 Hicazkâr Mevlevî Âyini 3.Selâm 4.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Hicazkâr Âyinin 3. Selâmının 3. Bölümünde kendi içerisinde dönüşleri olan, zemin-meyan ve karardan oluşan müseddes bir şarkı formu görülmüştür.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
HICAZKÂR MEVLEVÎ ÂYİNİ (Beste MUSTAFÂ CÂZİM EFENDİ, öl. ?)	4	1	K	21	Sultân-ı menî sultân-ı menî
	4	1	L	22	Ender dil ü can îmân-ı menî
	4	1	K	23	Der men bi-demî men zinde şevem
	4	1	L	24	Yek cân çi şevved sad cân-ı menî
	4	1	T ₂	t ₂	Âh, îmân-ı meni

Tablo 317 Hicazkâr Mevlevî Âyini 4.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Hicazkâr âyinin 4.Selâmında kendi içerisinde zemin-meyân ve karar bölümlerinden oluşan murabbâ bir şarkı formu görülmüştür.

3.42. Dügâh Mevlevî Âyini

Bestekâr: Mehmed Celâleddin Dede, v.1908

ÂYİN	SELÂM	FORM (Kâr)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
DÜGÂH ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Mehmed Celâleddin Dede, v.1908)	1	1	A	1	Yâ men livâu aşkıke lâ zâle âliyâ
	1	1	T ₁	t ₁	Yâr-i hey sultân-ı men
	1	1	A	2	Kad hâbe men yekünü mine'l-aşkî hâliyâ
	1	1	T ₁	t ₁	Yâr-i hey sultân-ı men
	1	1	B	3	Nâdâ nesîmü aşkıke fî enfûsi'l-verâ
	1	1	T ₁	t ₁	Yâr-i hey sultân-ı men
	1	1	A	4	Ahyâkümü celâliyye celle celâliyâ
	1	1	T ₂	t ₂	Yâr-i hey sultân-ı men vâý, hünkâr-ı men, dost, rânâ-(y)ı men vâý, hey sultân-ı men vâý
	1	1	C	5	Kurretü'l-ayn-i menî ez can belî
	1	1	T ₃	t ₂	yâr-i yâr

1	1	D	6	Mâh-ı bedrî gird-i mâ gerdan belî
1	1	C	7	Sad hezâran âferin ber rûy-i tû
1	1	T ₃	t ₂	yâr-i yâr
1	1	D	8	Mî firisted hûri vü rıdvan belî
1	1	T ₃	t ₂	yâr-i yâr
1	1	E	9	Samt u cû u seher ü uzlet ü zıkr-i be- devâm
1	1	T ₃	t ₃	yâr, murâd-ı men
1	1	F	10	Nâ-temâmân-ı cihan râ bi-küned kâr-ı temâm
1	1	T ₃	t ₃	yâr, murâd-ı men
1	1	G	11	Asl-ı in cümle kemâlât be-cüz mürşid nîst
1	1	T ₃	t ₃	yâr, murâd-ı men
1	1	Ğ	12	Sadr-ı sâhib-dil ü kâmil-sıfat ü bahr-âşâm
1	1	T ₃	t ₃	yâr, murâd-ı men
1	1	H	13	Şevk-i hayâl-i döst tenim cânı cân ider
1	1	T ₄	t ₄	hey cân-ı men
1	1	I	14	Sûd ü ziyân ü zevk ü gamı bî-nişân ider
1	1	T ₅	t ₄	hey cân-ı men
1	1	İ	15	Gâhî tebessüm ile selâmı temâm-i nâz
1	1	T ₆	t ₄	hey cân-ı men
1	1	İ	16	Aşk âşinâye secdeye âyet beyân ider
1	1	T ₆	t ₄	hey cân-ı men
1	1	J	17	Bir tâb var ki şu'le-i ruhsâr-ı yârda
1	1	K	18	Cibrîlî aşk lem'asına dîdebân ider
1	1	T ₇	t ₄	hey cân-ı men
1	1	L	19	Dâdendem ezel secde ber-i rûy-i sanem râ
1	1	T ₈	t ₅	ÂH, hey makbûl-i men
1	1	L	20	Ber bâm-i felek bürdem ez an rûy alem râ
1	1	T ₈	t ₅	ÂH, hey makbûl-i men
1	1	M	21	Mu'ciz bi-nümâ ez leb-i la'let çü Mesîhâ
1	1	T ₈	t ₅	ÂH, hey makbûl-i men
1	1	L	22	Tâ zinde küni mürde-i sad-sâle-i gam râ
1	1	T ₉	t ₆	hey makbûl-i men, hey sultân-ı men, hünkâr-ı men, yâr ihsan meded, yâr hey sultân-ı men

Tablo 318 DügâhMevlevî Âyini 1.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Dügâh Âyinin 1.Selâmının 1 bölümünde güfte-lahin birliğinden yola çıkılarak yapılan değerlendirmede, bend-i evvelinde;

“Yâ men livâu aşkıke lâ zâle âliyâ

Kad hâbe men yekûnü mine'l-aşkî hâliyâ

Nâdâ nesîmü aşkıke fî enfüsi'l-verâ

Ahyâkümû celâliyye celle celâliyâ”

mısralarından oluşan murabbâ besteye benzer bir yapı, bend-i sâînîsinde;

“Kurretü’l-ayn-i menî ez can belî
Mâh-ı bedrî gird-i mâ gerdan belî
Sad hezâran âferin ber rûy-i tü
Mî firisted hûri vü rıdvân belî”

mısralarından oluşan nakış murabba besteye benzer bir yapı, bend-i miyânhânesinde;

“Samt u cû u seher ü uzlet ü zıkr-i be-devâm
Nâ-temâmân-ı cihan râ bi-küned kâr-ı temâm
Asl-ı in cümle kemâlât be-cüz mürşid nîst
Sadr-ı sâhib-dil ü kâmil-sıfat ü bahr-âşâm”

mısralarından oluşan nakış murabbâyâ benzer yapı ve;

“Şevk-i hayâl-i döst benim cânı cân ider
Sûd ü ziyân ü zevk ü gamı bî-nişân ider
Gâhî tebessüm ile selâmı temâm-i nâz
Aşk âşinâyeye secdeye âyet beyân ider
Bir tâb var ki şu‘le-i ruhsâr-ı yârda
Cibrîli aşk lem‘asına dîdebân ider”

mısralarından oluşan müseddes bir şarkı, bend-i kararında da;

“Dâdendem ezel secde ber-i rûy-i sanem râ
Ber bâm-i felek bürdem ez an rûy alem râ
Mu‘ciz bi-nümâ ez leb-i la‘let çü Mesîhâ
Tâ zinde künî mürde-i sad-sâle-i gam râ”

mısralarından oluşan murabbâ besteye benzer bir yapı bulunan, lafzî terennümle de nihayetlenen, 8+3 beyitten müretteb zeylli müsemmen bir kâr formu görülmüştür.

Formlar kendi içlerinde müstakilen değerlendirilebilme durumunda olsalar da, sözlü eserlerin değerlendirilmelerinde aslanan unsurun güfte-lahin birliğinin olduğu düşünülürse, kâfiye-redif-lahin uyumundan ve de terennüm yapılarından yola çıkarak, bu 11 beytin tamâmının bir eser olarak değerlendirilmeleri gerektiği ve formun 8+3 beyitten müretteb, müsemmen bir kâr formuyla benzerlik gösterdiği düşünülmektedir

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
DÜĞÂH ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Mehmed Celâleddin Dede, v.1908)	2	1	N	23	Sultân-ı menî sultân-ı menî
	2	1	O	24	Ender dil ü can î mân-ı menî
	2	1	N	25	Der men bi-demî men zinde şevem
	2	1	O	26	Yek cân çi şevved sad cân-ı menî
	2	1	T ₁₀	t ₇	âh î mân-ı menî
	2	1	P	27	Ey âşıkân ey âşıkân an kes ki bîned rûy-i ô
	2	1	R	28	Şûride gerded akl-i ô âşüfte gerded hüy-i ô
	2	1	P	29	În aşk şüid mihmân-ı men zahmî bi-zed ber cân-ı men
	2	1	R	30	Sad rahmet ü sad âferin ber dest ü ber bâzû-yi ô
	2	1	T ₁₁	t ₇	Âh zâlim yâr, âh mîrim

Tablo 319 DügâhMevlevî Âyini 2.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum:Dügâh âyinin 2. Selâmında kendi içerisinde zemin-meyân ve karar bölümlerinden oluşan 1 adet müsemmen şarkı formu görülmüştür.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
DÜĞÂH ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Mehmed Celâleddin Dede, v.1908)	3	1	S	31	Hüsn yekî hasen yekî yâr yekî sühan yekî
	3	1	S	32	Rûh yekî beden yekî yâr yekî sühan yekî
	3	1	Ş	33	Yâr-ı dil-i hazin yekî tâ dem-i âteşin yekî
	3	1	U	34	Milket-i aşk u din yekî yâr yekî sühan yekî
	3	1	Ü	35	Ayn-ı heme ayan yekî mâni-i her beyan yekî
	3	1	V	36	Zikr-i dil ü zeban yekî yâr yekî sühan yekî
	3	1	Ş	37	Aşk u melâetem yekî sakm u selâmetem yekî
	3	1	U	38	Men' ü melâetem yekî yâr yekî sühan yekî

Tablo 320 Dügâh Mevlevî Âyini 3.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Dügâh âyinin 3. Selâmının 1. Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan 1 adet müsemmen şarkı formu görülmüştür. Bölüm sonundaki saz terennümü takiben gelecek olan bölümün usûl ve de makâmına hazırlık maksadı ile yapılmıştır.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
DÜĞÂH ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Mehmed Celâleddin Dede, v.1908)	3	2	Y	39	Ey ki hezâr âferin, bu nice sultân olur
	3	2	Z	40	Kulu olan kişiler, hüsrev ü hâkân olur âh
	3	2	Y	41	Her ki bugün Veled'e, inanuben yüz süre
	3	2	Z	42	Yoksul ise bây olur, bây ise sultân olur

Tablo 321 Dügâh Mevlevî Âyini 3.Selâm 2.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Dügâh Âyinin 3. Selâmının 2. Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür. Formun sonundaki terennüm takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir. Güfte içerisindeki "âh cânım ve amân" lafızları terennüm olarak değil, güftenin aslî unsuru olarak telakki edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
DÜĞÂH ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Mehmed)	3	3	A2	43	Gûşi ki be hak bâz büved der heme cây
	3	3	B2	44	Ô hiç suhan neş'neved illâ be Hudây
	3	3	C2	45	V'an dîde k'ez ô nûr pezîred ô râ
	3	3	D2	46	Her zerre büved âyine-i dîst-nümây
	3	3	T ₁₂	t ₇	Vây yâr-i men yâr, âh yâr-i men yâr, yâr yâr-i men yâr-i merâ, dost yâr-i merâ, dost yâr-i men

Tablo 322 DügâhMevlevî Âyini 3.Selâm 3.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Dügâh Âyinin 3. Selâmının 3. Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür. Formun sonundaki lafzî terennüm formun yapısını değiştirmemekte olup karar hissini güçlendirmek ve de takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
DÜĞÂH ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Mehmed)	3	4	E ₂	47	Ey subh-i saâdet zi cebîn-i tü hüveydâ
	3	4	F ₂	48	An hüsn çi hüsnest tekaddes ve teâlâ
	3	4	G ₂	49	An cây ki cismest be küllî heme ismest
	3	4	Ğ ₂	50	An cây ki cânest ne ism ü ne müsem mâ
	3	4	H ₂	51	Men bâ tü çünânem ey nigâr-i Hotenî

	3	4	I ₂	52	K'ender galatam ki men tüm yâ tü menî
	3	4	İ ₂	53	Nî men menem ü nî tü tûyî nî tü menî
	3	4	I ₂	54	Hem men menem ü hem tü tûyî hem tü menî

Tablo 323 Dügâh Mevlevî Âyini 3.Selâm 4.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Dügâh Âyinin 3. Selâmının 4. Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan müsemmen bir şarkı formu görülmüştür. Formun sonundaki terennüm takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir..

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
DÜĞÂH ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Mehmed Celâleddin Dede, v.1908)	3	5	J ₂	55	Bi-refit yâr-i men u yâdigâr mând me-râ
	3	5	K ₂	56	Ruh-i muasfer ü çeşm-i pür âb ü vâ esefâ
	3	5	J ₂	57	Çirâst vâ esefâ-gûy zan ki Ya'kûbest
	3	5	K ₂	58	Zi Yûsuf-i keş-i meh-rûy-i hîş geşte cüdâ
	3	5	J ₂	59	Elest-i aşk resîd ü her an ki güft belâ
	3	5	K ₂	60	Güvâh-ı güft-i belâ hest sad hezâr belâ
	3	5	L ₂	61	Yâ Rab harem-i hazretine râh bağışla
	3	5	M ₂	62	Yâ derd ile bir âh-ı sehergâh bağışla
	3	5	N ₂	63	Aldın dil-i güm-râhımı koydun beni bî-dil
	3	5	O ₂	64	Bârî yerine bir dil-i âgâh bağışla

Tablo 324 DügâhMevlevî Âyini 3.Selâm 5.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Dügâh Âyinin 3. Selâmının 5. Bölümünde kendi içerisinde dönüşleri olan zemin-meyan ve karardan oluşan müseddes bir şarkı formu görülmüştür.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
DÜĞÂH ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Mehmed	4	1	N	23	Sultân-ı menî sultân-ı menî
	4	1	O	24	Ender dil ü can î mân-ı menî
	4	1	N	25	Der men bi-demî men zinde şevem
	4	1	O	26	Yek cân çi şevved sad cân-ı menî
	4	1	T ₁₀	t ₇	âh î mân-ı menî

Tablo 325 Dügâh Mevlevî Âyini 4.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Dügâh âyinin 4.Selâmında kendi içerisinde zemin-meyân ve karar bölümlerinden oluşan murabbâ bir şarkı formu görülmüştür.

3.43. Beyâtî Bûselik Mevlevî Âyini

Bestekâr: Zekâi Dedezâde Ahmed Irsoy, v. 1943

ÂYİN	SELÂM	FORM (Kâr)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
BEYÂTÎ BÛSELİK ÂYİN-İ ŞERÎFİ (Beste: Zekâi Dedezâde Ahmed Irsoy, v. 1943)	1	1	A	1	Ey der âverde cihânî râ zi pây
	1	1	T ₁	t ₁	Hey sultân-ı men, hey hünkâr-ı men
	1	1	A	2	Bang-i nây ü bang-i nây ü bang-i nâ
	1	1	T ₁	t ₁	Hey sultân-ı men, hey hünkâr-ı men
	1	1	B	3	Hod Hudâyest in heme rû-pûş çîst
	1	1	T ₂	t ₁	Hey sultân-ı men, hey hünkâr-ı men
	1	1	A	4	Mî keşed ehl-i Hudâ râ tâ Hudây
	1	1	T ₂	t ₂	Hey sultân-ı men, hey hünkâr-ı men, hey rânâ-(y)ı men, hey zîbâ(y)ı men, yâr yüreğim yâr, yâr yüreğim del ciğerim, gör ki neler var, yâr, yâre haber var
	1	1	C	5	Ey nûş kerde niş râ bî-hîş kün bâ-hîş râ
	1	1	C	6	Bâ-hîş kün bî-hîş râ çîzî bi-dih dervîş râ
	1	1	D	7	Teşrîf dih uşşâk râ pür-nûr kün âfâk râ
	1	1	C	8	Ber zehr zen tiryâk râ çîzî bi-dih dervîş râ
	1	1	E	9	Yâr-i mâ dil-dâr-i mâ âlim-i esrâr-i mâ
	1	1	F	10	Yûsuf-i didâr-i mâ revnak-ı bâzâr-i mâ
	1	1	T ₃	t ₃	Hey yâr hey dost, pîr-i men cânân-ı men
	1	1	G	11	Ger be bostan bî tûim hâr şüd gülzâr-i mâ
	1	1	H	12	Ver be zindan bâ tûim gül bi-rüyed hâr-i mâ
	1	1	T ₃	t ₃	Hey yâr hey dost, pîr-i men cânân-ı men
	1	1	G	13	Ger der âteş bâ tûim nûr gerded nâr-i mâ
	1	1	H	14	Ver be cennet bî tûim nâr şüd envâr-i mâ
	1	1	T ₃	t ₃	Hey yâr hey dost, pîr-i men cânân-ı men
	1	1	I	15	Bi-yâ k'imrûz mâ râ rûz-i îdest
	1	1	İ	16	Ez in pes iş ü işret ber mezîdest
	1	1	T ₄	t ₃	Hey yâr, yâr, yâr-i men
1	1	J	17	Zehî meclis ki sâkî baht bâşed	
1	1	K	18	Harîfâneş Cüneyd ü Bâyezîdest	
1	1	T ₄	t ₃	Hey yâr, yâr, yâr-i men	

Tablo 326 Beyâtî Bûselik Mevlevî Âyini 1.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Beyâtî bûselik Âyinin 1.Selâmının 1 bölümünde güfte-lahin birliğinden yola çıkılarak yapılan değerlendirmede, bend-i evvelinde;

“Ey der âverde cihânî râ zi pây
Bang-i nây ü bang-i nây ü bang-i nây
Hod Hudâyest in heme rû-pûş çîst
Mî keşed ehl-i Hudâ râ tâ Hudây”

mısralarından oluşan murabbâ besteye benzer bir yapı, bend-i sânisinde;

“Ey nûş kerde nîş râ bî-hîş kün bâ-hîş râ
Bâ-hîş kün bî-hîş râ çîzî bi-dih dervîş râ
Teşrîf dih uşşâk râ pür-nûr kün âfâk râ
Ber zehr zen tiryâk râ çîzî bi-dih dervîş râ”

mısralarından oluşan bir şarkı, bend-i miyânhânesinde;

“Yâr-i mâ dil-dâr-i mâ âlim-i esrâr-i mâ
Yûsuf-i didâr-i mâ revnak-ı bâzâr-i mâ
Ger be bostan bî tûim hâr şüd gülzâr-i mâ
Ver be zindan bâ tûim gül bi-rûyed hâr-i mâ
Ger der âteş bâ tûim nûr gerded nâr-i mâ
Ver be cennet bî tûim nâr şüd envâr-i mâ”

mısralarından oluşan müseddes bir şarkı, karar bendinde de:

“Bi-yâ k'imrûz mâ râ rûz-i îdest
Ez in pes îş ü işret ber mezîdest
Zehî meclis ki sâkî baht bâşed
Harîfâneş Cüneyd ü Bâyezîdest”

mısralarından oluşan nakış murabba besteye benzer bir yapı bulunan ve lafzi terennümle nihayetlenen 8+1 beyitten müretteb zeylli müsemmen bir kâr formu görülmüştür.

Formlar kendi içlerinde müstakilen değerlendirilebilme durumunda olsalar da, sözlü eserlerin değerlendirilmelerinde aslanan unsurun güfte-lahin birliğinin olduğu

düşünülürse, kâfiye-redif-lahin uyumundan ve de terennüm yapılarından yola çıkarak, bu 9 beytin tamâmının bir eser olarak değerlendirilmeleri gerektiği ve formun 8+1 beyitten müretteb, müsemmen bir kâr formuyla benzerlik gösterdiği düşünülmektedir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
BEYÂTÎ BÜSELİK ÂYİN-İ ŞERÎFİ (Beste: Zekâi Dedezâde Ahmed 1943)	2	1	L	19	Sultân-ı menî sultân-ı menî
	2	1	M	20	Ender dil ü can îmân-ı menî
	2	1	L	21	Der men bi-demî men zinde şevem
	2	1	M	22	Yek cân çi şevad sad cân-ı menî
	2	1	T ₅	t ₄	Âh îmân-ı meni
	2	1	N	23	Rindan selâmet mî künend can râ gulâmet mî künend
	2	1	O	24	Mestî zi câmet mî künend mestan selâmet mî künend
	2	1	N	25	Ey Şeh Hüsâmeddîn-i mâ ey fahr-i cümle evliyâ
	2	1	O	26	Ey ez tü canhâ âşinâ mestan selâmet mî künend

Tablo 327 Beyâtî Bûselik Mevlevî Âyini 2.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Beyâtî bûselik âyinin 2. Selâmında kendi içerisinde zemin-meyân ve karar bölümlerinden oluşan müsemmen bir şarkı formu görülmüştür.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
BEYÂTÎ BÜSELİK ÂYİN-İ ŞERÎFİ (Beste: Zekâi Dedezâde Ahmed)	3	1	Ö	27	Salâ canha-yı müştâkan ki yek dil- dâr-ı hûb âmed
	3	1	P	28	Çü zer-kûbest an dil-ber ruh-i men sîm-kûb âmed
	3	1	R	29	Salâheddîn-i Ya'kûban cevâhir- bahş-i zer-kûban
	3	1	S	30	Ki ô hurşid-i esrârest ü allâmü'l- guyûb âmed

Tablo 328 Beyâtî Bûselik Mevlevî Âyini 3.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Beyâtî bûselik âyinin 3. Selâmının 1. Bölümünde 1 adet murabba şarkı formu görülmüştür. Bölüm sonundaki saz terennümü takiben gelecek olan bölümün usûl ve de makâmına hazırlık maksadı ile yapılmıştır.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
BEYÂTÎ BÜSELİK ÂYİN-İ ŞERÎFİ (Beste: Zekâi Dedezâde)	3	2	Ş	31	Ey ki hezâr âferin, yâr-i yâr bu nice sultân olur
	3	2	U	32	Kulu olan kişiler cânım, hüsrev ü hâkân olur dost
	3	2	Ş	33	Her ki bugün Veled'e yâr-i yâr inanuben yüz süre

	3	2	U	34	Yoksul ise bây olur cânım, bây ise sultân olur
--	---	---	---	----	--

Tablo 329 Beyâtî Bûselik Mevlevî Âyini 3.Selâm 2.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Beyâtî bûselik Âyinin 3. Selâmının 2. Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür. Formun sonundaki terennüm takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir. Güfte içerisindeki "âh-cânım-dost ve amân" lafızları terennüm olarak değil, güftenin aslî unsuru olarak telakki edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
BEYÂTÎ BÛSELİK ÂYİN-İ ŞERÎFİ (Beste: Zekâî Dedezâde Ahmed Irsoy, v. 1042)	3	3	Ü	35	Der halka-i uşşâk be-nâgeh haber üftâd
	3	3	V	36	K'ez baht yekî mâh-ruhî hûb der üftâd
	3	3	Y	37	Güftend zi Şemse'l-Hak-ı Tebriz çi dîdid
	3	3	V	38	Güftüm k'ez an nûr be mâ in nazar üftâd
	3	3	T ₆	t ₅	yâr, âh yâr-i men yâr, yâr, yâr-i men yâr-i merâ, âh yâr-i men yâr-i merâ, dost yâr-i men yâr
	3	3	Y	39	Be hakk-ı an ki der in dil be-cüz velâ-yi tû nîst
	3	3	Z	40	Velî-i ô ne-şevem k'û zi evliyâ-yi tû nîst
	3	3	A2	41	Me-bâd cânem bî-gam eğer gedâ-yi tû nîst
	3	3	Z	42	Me-bâd çeşmem rûşen eğer şifâ-yi tû nîst

Tablo 330 Beyâtî Bûselik Mevlevî Âyini 3.Selâm 3.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Beyâtî bûselik Âyinin 3. Selâmının 3. Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan 1 adet müsemmen bir şarkı formu görülmüştür. Lafzî terennüm formun yapısını değiştirmemekle beraber, aranağme vazifesi görmekte olup, takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı taşımaktadır.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
BEYÂTÎ BÛSELİK ÂYİN-İ ŞERÎFİ (Beste: Zekâî Dedezâde Ahmed)	3	4	B ₂	43	Âşık-ı an kand-i tû cân-i şeker-hâ-yi mâst
	3	4	C ₂	44	Sâye-i zülfin-i tû der dü cihan câ-yi mâst
	3	4	D ₂	45	Her gül-i sürhî ki hest ez meded-i hûn-i mâst
	3	4	E ₂	46	Her gül-i zerdî ki rüst rüste zi safrâ-yi mâst
	3	4	F ₂	47	Men dem ne-zenem lik dem-i nahnü nefahnâ
	3	4	G ₂	48	Der men bi-demed nâle resed tâ be süreyyâ

	3	4	H ₂	49	În nây-i tenem râ çü bi-bürrîd ü tirâşîd
	3	4	G ₂	50	Ez sûy-i neyistân-i adem azze teâlâ

Tablo 331 Beyâtî Bûselik Mevlevî Âyini 3.Selâm 4.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Beyâtî bûselik Âyinin 3. Selâmının 4. Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan müsemmen bir şarkı formu görülmüştür. Formun sonundaki terennüm takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
BEYÂTÎ BÛSELİK ÂYİN-İ ŞERÎFİ	3	5	R	47	Ref' etmez ise şâhid-i maksûd nikâb
	3	5	S	48	Ey dide niyâz etmede sen etme hicâb
	3	5	Ş	49	Kalmaz çü tehî merdüm-i sâhib-himmet
	3	5	U	50	Seyreyle ki âhir nic'olur fetu'l-bâb

Tablo 332 Beyâtî Bûselik Mevlevî Âyini 3.Selâm 5.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Beyâtî bûselik Âyinin 3. Selâmının 4. Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
BEYÂTÎ BÛSELİK ÂYİN-İ ŞERÎFİ (Beste: Zekâi)	4	1	L	19	Sultân-ı menî sultân-ı menî
	4	1	M	20	Ender dil ü can î mân-ı menî
	4	1	L	21	Der men bi-demî men zinde şevem
	4	1	M	22	Yek cân çi şevad sad cân-ı menî
	4	1	T ₅	t ₄	Âh î mân-ı meni

Tablo 333 Beyâtî Bûselik Mevlevî Âyini 4.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Beyâtî bûselik âyinin 2. Selâmında kendi içerisinde zemin-meyân ve karar bölümlerinden oluşan bir şarkı formu görülmüştür.

3.44. Karcıġâr Mevlevî Âyini

Bestekâr: Bolâhenk Nûri Bey, öl. 1910

ÂYİN	SELÂM	FORM (Kâr)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
KARCIġAR ÂYİN-İ ŞERÎFİ	1	1	A	1	An kes ki tü-râ dâred ez îş çi kem dâred
	1	1	T ₁	t ₁	Hey yâr, hey dost, pîr-i men sultân-ı men
	1	1	A	2	V'an kes ki tü-râ bîned ey mâh çi gam dâred
	1	1	T ₁	t ₁	Hey yâr, hey dost, pîr-i men sultân-ı men

1	1	B	3	Bes âşık-ı âşüfte âsûde vü hoş huftu
1	1	T ₂	t ₁	Hey yâr, hey dost, pîr-i men sultân-ı men
1	1	A	4	Der sâye-i an zülfî kû halka vü ham dâred
1	1	T ₃	t ₂	Hey yâr, hey dost, pîr-i men sultân-ı men, yâr ihsân meded, hey gufrân meded, yâr yüreğim yâr, yâr yüreğim del ciğerim, gör ki neler var
1	1	C	5	Merhabâ ey cân-ı bâkî pâdişâh-ı kâmkâr
1	1	D	6	Rûh-bahş-i her kırân ü âfitâb-i her diyâr
1	1	E	7	În cihân ü an cihan her dü gulâm-i emr-i tüst
1	1	D	8	Ger ne-hâhî ber hemeş zen v'er hemî hâhî bi-dâr
1	1	T ₄	t ₃	Yâr hey sultân-ı men, hey rân(y)ı men, hey zîbâ(y)ı men, hey makbûl-i men
1	1	F	9	Mutribâ esrâr-i mâ râ bâz gû
1	1	T ₅	t ₄	Yâr hey sultân-ı men
1	1	G	10	Kıssahâ-yi can-fezâ râ bâz gû
1	1	T ₆	t ₄	Yâr hey sultân-ı men
1	1	H	11	Mahzen-i innâ fetahnâ ber güşâ
1	1	T ₇	t ₄	Yâr hey sultân-ı men
1	1	G	12	Sırr-ı cân-ı Mustafâ râ bâz gû
1	1	T ₆	t ₄	Yâr hey sultân-ı men
1	1	Ğ	13	Telhî ne-küned şîrin-zekanem
1	1	İ	14	Hâlî ne-küned ez mey dehenem
1	1	İ	15	Ez şîre-i ô men şîr-dilem
1	1	İ	16	Der arbedeş şîrin-sühânem
1	1	T ₇	t ₅	Mahbûb-i men, merğûb-i men, matlûb-i men, makbûl-i men

Tablo 334 Karcıgar Mevlevî Âyini 1.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Karcıgar Âyinin 1.Selâmının 1 bölümünde güfte-lahin birliğinden yola çıkılarak yapılan değerlendirmede, bend-i evvelinde;

“An kes ki tü-râ dâred ez îş çi kem dâred
V’an kes ki tü-râ bîned ey mâh çi gam dâred
Bes âşık-ı âşüfte âsûde vü hoş huftu
Der sâye-i an zülfî kû halka vü ham dâred”

mısralarından oluşan murabbâ besteye benzer bir yapı, bend-i sânisinde;

“Merhabâ ey cân-ı bâkî pâdişâh-ı kâmkâr
Rûh-bahş-i her kırân ü âfitâb-i her diyâr
În cihân ü an cihan her dü gulâm-i emr-i tüst

Ger ne-hâhî ber hemeş zen v'er hemî hâhî bi-dâr”

mısralarından oluşan murabba bir şarkı, bend-i miyânhânesinde;

“Mutribâ esrâr-i mâ râ bâz gû
Kıssahâ-yi can-fezâ râ bâz gû
Mahzen-i innâ fetahnâ ber güşâ
Sırr-ı cân-ı Mustafâ râ bâz gû”

mısralarından oluşan nakış murabba besteye benzer bir yapı, karar bendinde de;

“Telhî ne-küned şîrin-zekanem
Hâlî ne-küned ez mey dehenem
Ez şîre-i ô men şîr-dilem
Der arbedeş şîrin-sühânem”

mısralarından oluşan murabba bir şarkı formu bulunan, lafzi terennümle nihayetlenen 8 beyitten müretteb müsemmen bir kâr formu görülmüştür.

Formlar kendi içlerinde müstakilen değerlendirilebilme durumunda olsalar da, sözlü eserlerin değerlendirilmelerinde aslanan unsurun güfte-lahin birliğinin olduğu düşünülürse, kâfiye-redif-lahin uyumundan ve de terennüm yapılarından yola çıkarak, bu 8 beytin tamâmının bir eser olarak değerlendirilmeleri gerektiği ve formun 8 beyitten müretteb, müsemmen bir kâr formuyla benzerlik gösterdiği düşünülmektedir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
KARCIĞAR ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Bolâhenk Nûri Bey, ö.l. 1910)	2	1	J	17	Sultân-ı menî sultân-ı menî
	2	1	K	18	Ender dil ü can îmân-ı menî
	2	1	J	19	Der men bi-demî men zinde şevem
	2	1	K	20	Yek cân çi şevad sad cân-ı menî
	2	1	T ₈	t ₆	Âh îmân-ı meni

Tablo 335 Karcıgar Mevlevî Âyini 2.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Karcıġar âyinin 2. Selâmında kendi içerisinde zemin-meyân ve karar bölümlerinden oluşan murabbâ bir şarkı formu görülmüştür. Selâm sonundaki saz terennümü bestenin kısa olmasından dolayı, semâzenlerin tamâmının semâ'a katılımını teminen ilave edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
KARCIġAR ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Bolâhenk Nûri Bey, öl. 1910)	3	1	L	21	Aşıkân der kûy-i cânân es-salâ
	3	1	T ₉	t ₇	Belî yâr-i men
	3	1	M	22	Sûy-i an hurşîd-i tâbân es-salâ
	3	1	T ₁₀	t ₇	Belî yâr-i men
	3	1	N	23	Şems-i Tebrîzî zi bâlâ-yi felek
	3	1	T ₁₁	t ₇	Belî yâr-i men
	3	1	M	24	Her zamânî mî keşed hân es-salâ
	3	1	T ₁₂	t ₈	Hey yârim

Tablo 336 Karcıġar Mevlevî Âyini 3.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Karcıġar âyinin 3. Selâmının 1. Bölümünde kendi içerisinde zemin-meyân ve karar bölümlerinden oluşan murabbâ bir şarkı formu görülmüştür. Bölüm sonundaki saz terennümü takiben gelecek olan bölümün usûl ve de makâmına hazırlık maksadı ile yapılmıştır.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
KARCIġAR ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Bolâhenk Nûri Bey, öl. 1910)	3	2	O	25	Ey ki hezâr âferin cânım ,bu nice sultân olur
	3	2	Ö	26	Kulu olan kişiler cânım, hüsrev ü hâkân olur
	3	2	O	27	Her ki bugün Veled'e cânım inanuben yüz süre
	3	2	Ö	28	Yoksul ise bây olur cânım, bây ise sultân olur

Tablo 337 Karcıġar Mevlevî Âyini 3.Selâm 2.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Karcıġar Âyinin 3. Selâmının 2. Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür. Formun sonundaki terennüm takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir. Güfte içerisindeki "âh-cânım-dost ve amân" lafızları terennüm olarak değil, güftenin aslî unsuru olarak telakki edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
KAR CIG AR ÂYİ N-İ	3	3	P	29	İmrûz semâast ü müdâ mest ü sekâyî

	3	3	R	30	Gerdan şüde ber cem' kadehhâ-yi atâyî
	3	3	S	31	Fermân-i sekallâh resîdest binûşîd
	3	3	R	32	Ey ten heme can şev ki zi ihvân-ı safâyî
	3	3	Ş	33	Ey sâki-i aşk hîz ü pîş âr şerâb
	3	3	R	34	Vey mutrib-i can zi lutf bin'vâz rebâb
	3	3	U	35	Bünyâd-ı neşât râ hemî kün ma'mûr
	3	3	R	36	Tâ gereded esâs-ı ömr ez in seyl harâb

Tablo 338 Karcıgar Mevlevî Âyini 3.Selâm 3.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Karcıgar Âyinin 3. Selâmının 2. Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan müsemmen bir şarkı formu görülmüştür.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
KARCIĞAR ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Bolâhenk Nûri Bey,	3	4	Ü	37	Bâde bi-dih sâkiyâ k'an meh-i tâban resîd
	3	4	V	38	Nî gam ü nî girye mand çün gül-i handan resîd
	3	4	Y	39	Şehr ü haşem zinde şüd cümle cihan bende şüd
	3	4	V	40	Çün zi der-i şehri mâ mevkib-i sultan resîd
	3	4	T ₁₃	t ₉	Yâr,âh yâr-i men vây, âh yâr-i men, yâr-i merâ, dost yâr-i men vây

Tablo 339 Karcıgar Mevlevî Âyini 3.Selâm 4.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Karcıgar Âyinin 3. Selâmının 3. Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür. Formun sonundaki terennüm formu bozmayıp karar hissini kuvvetlendirmekle beraber, takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
KARCIĞAR ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Bolâhenk Nûri Bey, ö.l. 1910)	3	5	Z	41	Kücâst mutrib-i dil tâ zi na'rehâ-yi salâ
	3	5	A ₂	42	Der efkened dem-i ô der hezâr ser sevdâ
	3	5	B ₂	43	Çü âfitâb-ı cemâlet ber âmed ez meşrik
	3	5	A ₂	44	Zi zerre zerre şinîdem ki ni'me mevlânâ

Tablo 340 Karcıgar Mevlevî Âyini 3.Selâm 5.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Karcıġar Âyinin 3. Selâmının 5. Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan murabbâ bir şarkı formu görülmüştür.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
KARCIGAR ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Bolâhenk Nûri Bey, öl. 1910)	4	1	C2	17	Sultân-1 menî sultân-1 menî
	4	1	D2	18	Ender dil ü can î mân-1 menî
	4	1	C2	19	Der men bi-demî men zinde şevem
	4	1	D2	20	Yek cân çi şevad sad cân-1 menî
	4	1	T ₁₃	t ₆	Âh î mân-1 meni

Tablo 341 Karcıġar Mevlevî Âyini 4.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Karcıġar âyinin 4.Selâmında kendi içerisinde zemin-meyân ve karar bölümlerinden oluşan murabbâ bir şarkı formu görülmüştür.

3.45. Yegâh Mevlevî Âyini

Bestekâr: Rauf Yekta, v.1935

ÂYİN	SELÂM	FORM (Kâr)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
YEGÂH ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Rauf Yekta, v.1935)	1	1	A	1	Ey nây-i hoş-nevây ki dil-dâr ü dil-hoşî
	1	1	T ₁	t ₁	Yâr-i hey sultân-1 men, hey hünkâr-1 men
	1	1	B	2	Dem mî dihî tü germ ü dem-i serd mî keşî
	1	1	T ₂	t ₁	Yâr-i hey sultân-1 men, hey hünkâr-1 men
	1	1	A	3	Âteş fütâd der ney ü âlem girift dûd
	1	1	T ₁	t ₁	Yâr-i hey sultân-1 men, hey hünkâr-1 men
	1	1	B	4	Zîrâ nidâ-yı aşk zi ney hest âteşî
	1	1	T ₂	t ₁	Yâr-i hey sultân-1 men, hey hünkâr-1 men
	1	1	C	5	Bûyîst der dem-i tü zi Tebrîz lâ-cerem
	1	1	T ₃	t ₁	Yâr-i hey sultân-1 men, hey hünkâr-1 men
	1	1	B	6	Bes dil ki mî nüvâzî ez hüsn ü ez keşî
	1	1	T ₂	t ₁	Yâr-i hey sultân-1 men, hey hünkâr-1 men
	1	1	D	7	Ender dil-i herkes ki ez in aşk eser nîst
	1	1	E	8	Tü ebr ber ü keş ki be-cüz hasm-ı kamer nîst
	1	1	F	9	Der sûret-i her kes ki ez an reng ne-dîdî
	1	1	E	10	Mî dan tü be tahkîk ki ez cins-i beşer nîst
	1	1	G	11	Ez an rûzî ki yâr-i men hayâleş kerd ihmânem
1	1	Ğ	12	Besâ şâdî vü işrethâ meyân-i dil ki mî rânem	
1	1	H	13	Be zevk-i aşk-ı ruhsâreş zi lebhâ-yi şeker- bâreş	

1	1	Ğ	14	Çünan âşüfte vü mestem ki ser ez pâ ne-mî dânem
1	1	T ₄	t ₂	Âh yâr yüreğim yâr, yâr yüreğim del çiğirim, gör ki neler var, yâr'e haber var
1	1	I	15	Merdân-ı râh-ı aşk kadem bî-riyâ zenend
1	1	T ₅	t ₃	Hey cân-ı men
1	1	İ	16	V'er dem zenend ez reh-i sıdk u safâ zenend
1	1	T ₆	t ₃	Hey cân-ı men
1	1	J	17	Der bî-nevâyî ehl-i meânî çü bülbülân
1	1	T ₅	t ₃	Hey cân-ı men
1	1	İ	18	Der her nefes be saz-ı hüner sad nevâ zenend
1	1	T ₆	t ₃	Hey cân-ı men
1	1	K	19	Dü dîde bâz kün çü ney ender hevâ-yı dîst
1	1	L	20	Tâ rûşenet şevd ki dem-i dil kücâ zenend
1	1	T ₆	t ₃	Hey cân-ı men

Tablo 342 Yegâh Mevlevî Âyini 3.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum:Yegâh Âyinin 1.Selâmının 1.bölümünde güfte-lahin birliğinden yola çıkılarak yapılan değerlendirmede, bend-i evvelinde;

“Ey nây-i hoş-nevây ki dil-dâr ü dil-hoşî
 Dem mî dihî tü germ ü dem-i serd mî keşî
 Âteş fütâd der ney ü âlem girift dîd
 Zîrâ nidâ-yı aşk zi ney hest âteşî
 Bûyîst der dem-i tü zi Tebrîz lâ-cerem
 Bes dil ki mî nüvâzî ez hüsn ü ez keşî”

mısralarından oluşan müseddes bir şarkı, bend-i sânisinde;

“Ender dil-i herkes ki ez in aşk eser nîst
 Tü ebr ber ü keş ki be-cüz hasm-ı kamer nîst
 Der sûret-i her kes ki ez an reng ne-dîdî
 Mî dan tü be tahkîk ki ez cins-i beşer nîst”

mısralarından oluşan murabba bir şarkı, bend-i miyânânesinde;

“Ez an rûzî ki yâr-i men hayâleş kerd mihmânem
 Besâ şâdî vü işrethâ meyân-i dil ki mî rânem
 Be zevk-i aşk-ı ruhsâreş zi lebhâ-yi şeker-bâreş

Çünan âşüfte vü mestem ki ser ez pâ ne-mî dânem”

mısralarından oluşan murabba bir şarkı, bend-i karâr’ında da;

“Merdân-ı râh-ı aşk kadem bî-riyâ zenend
V’er dem zenend ez reh-i sıdk u safâ zenend
Der bî-nevâyî ehl-i meânî çü bülbülân
Der her nefes be saz-ı hüner sad nevâ zenend
Dü dîde bâz kün çü ney ender hevâ-yı dîst
Tâ rûşenet şevd ki dem-i dil kücâ zenend”

mısralarından oluşan müseddes bir şarkı formu bulunan 8+2 beyitten müretteb zeylli müsemmen bir kâr formu görülmüştür.

Formlar kendi içlerinde müstakilen değerlendirilebilme durumunda olsalar da, sözlü eserlerin değerlendirilmelerinde aslolan unsurun güfte-lahin birliğinin olduğu düşünülürse , kâfiye-redif-lahin uyumundan ve de terennüm yapılarından yola çıkarak, bu 10 beytin tamâmının bir eser olarak değerlendirilmeleri gerektiği ve formun 8+2 beyitten müretteb, müsemmen bir kâr formuyla benzerlik gösterdiği düşünülmektedir

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
YEGÂH ÂYİN-I ŞERİFİ (Beste: Rauf Yekta, v.1935)	2	1	M	21	Sultân-ı menî sultân-ı menî
	2	1	N	22	Ender dil ü can îmân-ı menî
	2	1	M	23	Der men bi-demî men zinde şevem
	2	1	N	24	Yek cân çi şevd sad cân-ı menî
	2	1	T ₇	t ₄	Âh îmân-ı menî

Tablo 343 Yegâh Mevlevî Âyini 2.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Yegâh âyinin 2. Selâmında kendi içerisinde zemin-meyân ve karar bölümlerinden oluşan bir şarkı formu görülmüştür.Selâm sonundaki saz terennümü bestenin kısa olmasından dolayı, semâzenlerin tamâmının semâ’a katılımını teminen ilave edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
YEG	3	1	O	25	Ey, Hudâ ez âşıkân hoşnûd bâd

	3	1	T ₈	t ₅	Belî yâr-i men
	3	1	Ö	26	Âşıkân râ âkıbet mahmûd bâd
	3	1	T ₉	t ₅	Belî yâr-i men
	3	1	O	27	Her ki gûyed ki halâsem dih zi aşk
	3	1	T ₈	t ₅	Belî yâr-i men
	3	1	Ö	28	În duâ ber âsuman merdûd bâd
	3	1	T ₉	t ₅	Belî yâr-i men
	3	1	P	29	Şems-i Tebrîzî nevâ-yı aşk zed
	3	1	T ₁₀	t ₅	Belî yâr-i men
	3	1	Ö	30	Âferin ber çeng ü nây u ûd bâd
	3	1	T ₁₁	t ₅	Hey, hey yârim

Tablo 344 Yegâh Mevlevî Âyini 3.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Yegâh Âyinin 3. Selâmının 1. Bölümünde kendi içerisinde zemin-meyân ve karar bölümlerinden oluşan bir şarkı formu görülmüştür. Bölüm sonundaki saz terennümü hem Nakış Murabba Bestenin terennümünü güçlendirmekle beraber, takiben gelecek olan bölümün usûl ve de makâmına hazırlık maksadı ile yapılmıştır.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
YEGÂH ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Rauf Yekta, v.1935)	3	2	R	31	Ey ki hezâr âferin, bu nice sultân olur
	3	2	S	32	Kulu olan kişiler cânım, hüsrev ü hâkân olur
	3	2	R	33	Her ki bugün Veled'e, inanuben yüz süre
	3	2	S	34	Yoksul ise bây olur cânım, bây ise sultân olur

Tablo 345 Yegâh Mevlevî Âyini 3.Selâm 2.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Yegâh Âyinin 3. Selâmının 2. Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür. Formun sonundaki terennüm takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir. Güfte içerisindeki "âh cânım ve amân" lafızları terennüm olarak değil, güftenin aslı unsuru olarak telakki edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
YEGÂH ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Rauf Yekta, v.1935)	3	3	Ş	35	Âmedeem ki ser nihem aşk-ı tü-râ be ser berem
	3	3	T ₁₂	t ₆	yâr, yâr
	3	3	U	36	Ger tü bi-gûyiyem ki nî ney şikenem şeker berem
	3	3	T ₁₆	t ₆	yâr, yâr

	3	3	Ü	37	Bâd-ı sabâ selâm-ı mâ cânib-i Şems-i din resân
	3	3	T ₁₅	t ₆	yâr, yâr
	3	3	U	38	K'ez nazar-ı kabûl-i ô râh-i bekâ be ser berem
	3	3	T ₁₆	t ₆	yâr, yâr,

Tablo 346 Yegâh Mevlevî Âyini 3.Selâm 3.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Yegâh Âyinin 3. Selâmının 3. Bölümünde kendi içerisinde zemin-meyân ve karar bölümlerinden oluşan bir şarkı formu görülmüştür.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
YEGÂH ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Rauf Yekta,	3	4	V	39	Tü nûr-ı dîde-i can yâ dü dîde-i mâî
	3	4	Y	40	Ki şu'le şu'le be nûr-i basar der efzâî
	3	4	Z	41	Ez an zaman ki çü ney besteem kemer pîşet
	3	4	Y	42	Harâretîst derûn-i dil ez şeker-hâî
	3	4	T ₁₇	t ₆	Yâr-i yâr, âh yâr-i men yâr, dost âh yâr-i men yâr, âh yâr-i men yâr-i merâ, dost yâr-i men yâr-i merâ, âh yâr-i men vây

Tablo 347 Yegâh Mevlevî Âyini 3.Selâm 4.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Yegâh Âyinin 3. Selâmının 4. Bölümünde kendi içerisinde zemin-meyân ve karar bölümlerinden oluşan bir şarkı formu görülmüştür. Formun sonundaki terennüm formu bozmayıp karar hissini kuvvetlendirmekle beraber, takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
YEGÂH ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Rauf Yekta, v.1935)	3	5	A ₂	39	Ey nağme-i nây-i kibriyâ Mevlânâ
	3	5	T ₁₈	t ₇	Yâr, yâr-i men
	3	5	B ₂	40	Sûz-i dil-i ihvân-ı safâ Mevlânâ
	3	5	T ₁₉	t ₇	Yâr, yâr-i men
	3	5	C ₂	41	Maksûd bize nây ü nevâdan sensin
	3	5	T ₂₀	t ₇	Yâr, yâr-i men
	3	5	B ₂	42	Âvâze-i Hak bang-i Hudâ Mevlânâ an Mevlânâ
	3	5	T ₂₀	t ₈	Yâr, yâr-i men, dost yâr-i yâr

Tablo 348 Yegâh Mevlevî Âyini 3.Selâm 5.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Yegâh Âyinin 3. Selâmının 5. Bölümünde kendi içerisinde zemin-meyân ve karar bölümlerinden oluşan bir şarkı formu görülmüştür.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
------	-------	--------------	--------------	--------------	-------

YEGÂH ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Rauf Yekta, v.1935)	4	1	D ₂	21	Sultân-ı menî sultân-ı menî
	4	1	E ₂	22	Ender dil ü can îmân-ı menî
	4	1	D ₂	23	Der men bi-demî men zinde şevem
	4	1	E ₂	24	Yek cân çi şevad sad cân-ı menî
	4	1	T ₂₁	t ₄	Âh îmân-ı menî

Tablo 349 Yegâh Mevlevî Âyini 4.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Yegâh âyinin 4.Selâmında kendi içerisinde zemin-meyân ve karar bölümlerinden oluşan bir şarkı formu görülmüştür.

3.46. Kürdilihicazkâr Mevlevî Âyini

Bestekâr: Halebli Derviş Ali El-Mevlevî Efendi

ÂYİN	SELÂM	FORM (Kâr)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
KÜRDİLİHICAZKÂR ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Halebli Derviş Ali El-Mevlevî Efendi)	1	1	A	1	Yâ men livâ'ü 'aşkike lâ zâle 'âliyâ
	1	1	T ₁	t ₁	Hey yâr, hey dosat, pîr-i men, cân-ı men
	1	1	A	2	Kad hâbe men yekûnü mine'l-'aşkı hâliyâ
	1	1	T ₁	t ₁	Hey yâr, hey dost, pîr-i men, cân-ı men
	1	1	B	3	Nâdâ nesîmü 'aşkike fi enfûsi'l-verâ
	1	1	T ₂	t ₁	Hey yâr, hey dosat, pîr-i men, cân-ı men
	1	1	A	4	Ahyâkümü celâliye cellê celâliyâ
	1	1	T ₃	t ₂	Hey yâr, hey dosat, pîr-i men, cân-ı men, hey sultân-ı men, hey hünkâr-ı men, hey mahbûb-i men, hey makbûl-i men
	1	1	C	5	Akbele's-sâkî 'aleynâ âmilen ke'se'l- müdâm
	1	1	D	6	Feşrebû min ke'si huldin vetrükü külle't- ta'âm
			T ₄	t ₁	Hey yâr, hey dost, pîr-i men, cân-ı men
	1	1	E	7	Yâ nedîmî sel sebîlen nahve 'ayni's-selsebîl
	1	1	D	8	Kum lenâ neftah cenânen min cinânin yâ gulâm
	1	1	T ₅	t ₃	Hey yâr, hey dosat, pîr-i men, cân-ı men, hey sultân-ı men, hey hünkâr-ı men, hey mahbûb-i men, hey makbûl-i men
	1	1	F	9	Eyyühâ ehle'l-ferâdisi'kra'û menşûrenâ
	1	1	G	10	Vedheşû min hamrinâ ve'stesmi'û nâkûrenâ
	1	1	Ğ	11	Hûruküm tesferru 'aşkan tenhanî min nârihî
1	1	H	12	Lev ra'et fi cunhi leylin ev nehârin hûrenâ	
1	1	T ₆	t ₁	hey sultân-ı men, hey hünkâr-ı men, dost yâr rânâ-(y)ı men, âh mahbûb-i men	

Tablo 350 Kürdilihicazkâr Mevlevî Âyini 1.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Kürdilihicâzkâr Âyinin 1.Selâmının 1 bölümünde güfte-lahin birliğinden yola çıkılarak yapılan değerlendirmede; bend-i evvelinde;

“Yâ men livâ’ü ‘aşkike lâ zâle ‘âliyâ
Kad hâbe men yekûnü mine’l-‘aşkı hâliyâ
Nâdâ nesîmü ‘aşkike fî enfûsi’l-verâ
Ahyâkümû celâliye cellê celâliyâ “

mısralarından oluşan murabbâ besteye benzer bir yapı, bend-i miyânhânesinde;

“Akbele’s-sâkî ‘aleynâ âmilen ke’sel-müdâm
Feşrebû min ke’si huldin vetrükû külle’t-ta’âm
Yâ nedîmî sel sebîlen nahve³⁷ ‘ayni’s-selsebîl
Kum lenâ neftah cenânen min cinânin yâ gulâm “

mısralarından oluşan nakış murabba besteye benzer bir yapı, karar bendinde de;

“Eyyühâ ehle’l-ferâdîsi’kra’û menşûrenâ
Vedheşû min hamrinâ ve’sstesmi’û nâkûrenâ
Hûruküm tesferru ‘aşkan tenhanî min nârihî
Lev ra’et fî cunhi leylin ev nehârin hûrenâ”

mısralarından oluşan murabba bir şarkı formu bulunan, 6 beyitten müretteb müseddes bir kâr formu görülmüştür.

Formlar kendi içlerinde müstakilen değerlendirilebilme durumunda olsalar da, sözlü eserlerin değerlendirilmelerinde aslolan unsurun güfte-lahin birliğinin olduğu düşünülürse , kâfiye-redif-lahin uyumundan ve de terennüm yapılarından yola çıkarak, bu 6 beytin tamâmının bir eser olarak değerlendirilmeleri gerektiği ve formun 6 beyitten müretteb, müseddes bir kâr formuyla benzerlik gösterdiği düşünülmektedir

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
KÜRDİLİHİCAZKÂR ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Halebli Derviş Ali El-Mevlevî Efendi)	2	1	I	13	Simînzekanâ seng(i)dilâ lâle'izârâ
	2	1	İ	14	Hoş kün be nigâhî dil-i gam- perver-i mâ râ
	2	1	I	15	İn kâleb-i fersûde ger_ez kûy-i tü dürest
	2	1	İ	16	el-kalbü 'alâ bâbîke leylen ve nehârâ

Tablo 351 Kürdilihicâzkâr Mevlevî Âyini 2.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Kürdilihicâzkâr Âyinin 2. Selâmında kendi içinde zemin-meyan ve de karar bölümleri bulunan 1 adet bir şarkı formu görülmüştür.

	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
KÜRDİLİHİCAZKÂR R ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Halebli Derviş Ali El-Mevlevî Efendi)	3	1	J	17	Elhamdülillâhî'llezî sultânühû na'tû'l-ezel
	3	1	K	18	el-Vâhidü'l-ferdü'llezî gufrânühû yemhu'z-zelel
	3	1	J	19	Yâ men latîfün lem yezel ültuf binâ fi mâ nezel
	3	1	K	20	Ente'l-kaviyyü neccinâ 'an kahrikê yevme'l-halel

Tablo 352 Kürdilihicâzkâr Mevlevî Âyini 3.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum:Kürdilihicâzkâr Âyinin 3. Selâmının 1. Bölümünde kendi içerisinde zemin-meyân ve de karâr bölümlerinden oluşan bir şarkı formu görülmüştür. Formun sonundaki saz terennümü takiben gelecek olan bölümün makam ve de usûlüne hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
KÜRDİLİHİCAZKÂR ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Halebli Derviş Ali El-Mevlevî Efendi)	3	2	L	21	Ey ki hezâr âferin dost, bu nice sultân olur
	3	2	M	22	Kulu olan kişiler cânım, hüsrev ü hâkân olur âh
	3	2	L	23	Her ki bugün Veled'e dost, inanuben yüz süre
	3	2	M	24	Yoksul ise bây olur cânım, bây ise sultân olur

Tablo 353 Kürdilihicâzkâr Mevlevî Âyini 3.Selâm 2.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Kürdilihicâzkâr Âyinin 3. Selâmının 2. Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür. Formun sonundaki terennüm takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir. Güfte içerisindeki

”âh-cânımve amân” lafızları terennüm olarak değil, güftenin aslî unsuru olarak telakki edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
KÜRDİLİHİCAZKÂR ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Halebli Derviş Ali El-Mevlevî Efendi) v.1262/1846)	3	3	N	25	Kad eşrakatî'd-dünyâ min nûri hümeyyânâ
	3	3	O	26	el-Bedrü gadâ sâkî ve'l-ke'sü süreyyânâ
	3	3	P	27	Men leyse lehû 'aynün yestebürü 'an gaybîn
	3	3	R	28	Fel-ye'ti 'alâ şevkin fi hıdmeti Mevlânâ

Tablo 354 Kürdilihicâzkâr Mevlevî Âyini 3.Selâm 3.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Kürdilihicâzkâr Âyinin 3. Selâmının 3. Bölümünde kendi içinde zemin-meyan ve de karar bölümleri bulunan 1 adet şarkı formu bulunduğu görülmektedir. Formun sonundaki saz terennümü takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
KÜRDİLİHİCAZKÂR ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Halebli Derviş Ali El-Mevlevî Efendi)	3	4	S	29	el-Yevme mine'l-vaslı nesimün ve su'ûdü
	3	4	Ş	30	el-Yevme era'l-hubbe ale'l-a'hdi fe'ûdü
	3	4	S	31	Yâ kavmü ile'l-'aşkı enîbü ve ecîbü
	3	4	Ş	32	Lemmâ ketebellâhü 'ale'l-'aşkı hulûdü
	3	4	U	33	Kad sabbahanallâhü bi-'ayşin ve melâm
	3	4	Ü	34	Kad 'ayyedenâ'l-'îdü ve mâ temme siyâm
	3	4	V	35	İmlâ kadehan ve hâti yâ hayra gulâm
	3	4	Y	36	Key tûskirenâ sümme 'ale'd-dehri selâm
	3	4	T ₆	t ₄	yâr yüreğim yâr, dost, yâr yüreğim vây, yâr yüreğim, del ciğerim, gör ki neler var, yâre haber var

Tablo 355 Kürdilihicâzkâr Mevlevî Âyini 3.Selâm 4.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Kürdilihicâzkâr Âyinin 3. Selâmının 4. Bölümünde kendi içinde zemin-meyan ve de karar bölümleri bulunan müsemmen bir şarkı formu görülmüştür. Formun sonundaki saz terennümü takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
KÜRDİLİHİ CAZKÂR ÂYİNİ-İ ŞERİFİ (Beste: Halebli)	3	5	Z	37	Âh(ı) mine'l-‘aşkı ve hâlâtihî
	3	5	A ₂	38	Ahraka kalbî bi-harârâtihi
	3	5	B ₂	39	Mâ nazara'l-‘aynu ilâ gayriküm
	3	5	C ₂	40	Uksimü billâhi ve âyâtihî

Tablo 356 Kürdilihicâzkâr Mevlevî Âyini 3.Selâm 5.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Kürdilihicâzkâr Âyinin 3. Selâmının 5. bölümünde kendi içinde zemin-meyan ve de karar bölümleri bulunan murabbâ bir şarkı formu görülmüştür.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
KÜRDİLİHİCAZ KÂR ÂYİNİ-İ ŞERİFİ (Beste: Halebli)	4	1	J	41	Sultân-ı menî sultân-ı menî
	4	1	K	42	Ender dil ü can îmân-ı menî
	4	1	J	43	Der men bi-demî men zinde şevem
	4	1	K	44	Yek cân çi şevad sad cân-ı menî
	4	1	T ₇	t ₅	Âh îman-ı menî

Tablo 357 Kürdilihicâzkâr Mevlevî Âyini 4.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Bestenigâr âyinin 4.Selâmında kendi içinde zemin-meyan ve de karar bölümleri bulunan bir şarkı formu görülmüştür.

3.47. Bûselikaşîrân Mevlevî Âyini

Bestekâr: Ahmed Avni Konuk, v. 1938

ÂYİN	SELÂM	FORM (Kâr)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
BÛSELİK AŞÎRÂN ÂYİNİ-İ ŞERİFİ (Beste: Ahmed Avni Konuk, v. 1938)	1	1	A	1	Men âşık-ı aşk u ô şüde âşık-ı men
	1	1	T ₁	t ₁	Hey yâr, cân-ı men cânân-ı men
	1	1	B	2	Ten âşık-ı cân âmed ü can âşık-ı ten
	1	1	T ₂	t ₁	Hey yâr, cân-ı men cânân-ı men
	1	1	C	3	Geh men ârem dü dest der gerden-i ô
	1	1	T ₃	t ₁	Hey yâr, cân-ı men cânân-ı men
	1	1	B	4	Geh ô keşedem çü dil-rübâyan gerden
	1	1	T ₂	t ₁	Hey yâr, cân-ı men cânân-ı men
	1	1	D	5	Ey Cebraîl ez âsuman ez aşk-ı tû pâ küfte
	1	1	E	6	Vey encüm-i çerh-i felek ender hevâ pâ küfte
	1	1	F	7	Ender harâbât-i fenâ şâhenshân-ı muhteşem
	1	1	G	8	Hem bi-küleher server şüde hem bi-kabâ pâ küfte
1	1	Ğ	9	Ashâb-ı kibr ü nefis key bâşend lâyıık şâh râ	

1	1	I	10	Ez izzet-i an şâh-i mâ sad kibriyâ pâ kûfte
1	1	T ₄	t ₂	Hey Yâr, pîr-i men, âh pîr-i men cânan ı men,
1	1	İ	11	Âşık heme sâl mest ü rûsvâ bâdâ
1	1	T ₅	t ₃	Hey yâr,hey dost rânâ-(y)ı men
1	1	İ	12	Dîvâne vü şûrîde vü şeydâ bâdâ
1	1	T ₅	t ₃	Hey yâr,hey dost rânâ-(y)ı men
1	1	J	13	Bâ hüşyârî gussa-i her çîz horîm
1	1	T ₆	t ₃	Hey yâr,hey dost rânâ-(y)ı men
1	1	İ	14	Çün mest şûdîm her çi bâdâ bâdâ
1	1	T ₅	t ₃	Hey yâr,hey dost rânâ-(y)ı men
1	1	K	15	Mâ zi bâlâyîm ü bâlâ mî revîm
1	1	T ₇	t ₄	yâr, yâr
1	1	L	16	Mâ zi deryâyîm ü deryâ mî revîm
1	1	T ₈	t ₄	yâr, yâr
1	1	M	17	Kul teâlev âyetest ez cezb-i Hak
1	1	T ₉	t ₄	yâr, yâr
1	1	N	18	Mâ zi cezb-i Hak teâlâ mî revîm
1	1	T ₁₀	t ₄	yâr, yâr

Tablo 358 Bûselik Aşîrân Mevlevî Âyini 3.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Bûselik aşîrân Âyinin 1.Selâmının 1 bölümünde güfte-lahin birliğinden yola çıkılarak yapılan değerlendirmede, bend-i evvelinde;

“Men âşık-ı aşk u ô şüde âşık-ı men
 Ten âşık-ı cân âmed ü can âşık-ı ten
 Geh men ârem dü dest der gerden-i ô
 Geh ô keşedem çü dil-rübâyan gerden”

mısralarından oluşan nakış murabba besteye benzer bir yapı, bend-i sânisinde;

“Ey Cebraîl ez âsuman ez aşk-ı tü pâ kûfte
 Vey encüm-i çerh-i felek ender hevâ pâ kûfte
 Ender harâbât-i fenâ şâhenşehân-ı muhteşem
 Hem bî-küleher server şüde hem bî-kabâ pâ kûfte
 Ashâb-ı kibr ü nefes key bâşend lâyık şâh râ
 Ez izzet-i an şâh-i mâ sad kibriyâ pâ kûfte”

mısralarından oluşan müseddes bir şarkı, bend-i miyânânesinde;

“ heme sâl mest ü rüsvâ bâdâ
 Dîvâne vü şûrîde vü şeydâ bâdâ
 Bâ hüşyârî gussa-i her çîz horîm
 Çün mest şüdîm her çi bâdâ bâdâ”

mısrarlarından oluşan nakış murabba besteye benzer bir yapı, bend-i karâr’ında da;

“Mâ zi bâlâyîm ü bâlâ mî revîm
 Mâ zi deryâyîm ü deryâ mî revîm
 Kul teâlev âyetest ez cezb-i Hak
 Mâ zi cezb-i Hak teâlâ mî revîm”

mısrarlarından oluşan nakış murabba besteye benzer bir yapı bulunan 8+1 beyitten müretteb zeylli müsemmen bir kâr formu görülmüştür.

Formlar kendi içlerinde müstakilen değerlendirilebilme durumunda olsalar da, sözlü eserlerin değerlendirilmelerinde aslolan unsurun güfte-lahin birliğinin olduğu düşünülürse , kâfiye-redif-lahin uyumundan ve de terennüm yapılarından yola çıkarak, bu 9 beytin tamâmının bir eser olarak değerlendirimleri gerektiği ve formun 8+1 beyitten müretteb, müsemmen bir kâr formuyla benzerlik gösterdiği düşünülmektedir

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
BÜSELİK AŞİRÂN ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Ahmed Avni Konuk, v. 1938)	2	1	O	19	Ey mutribân ey mutribân kû an semâ-ı can-fezâ
	2	1	Ö	20	Ey sâkiyân ey sâkiyân kû an şerâb- i gam-zidâ
	2	1	P	21	Ey âşikân ey âşikân ma‘şûka râ der ber keşîd
	2	1	Ö	22	Ey hâzırân ey hâzırân gâfil me- bâşîd ez Hudâ

Tablo 359 Bûselik Aşîrân Mevlevî Âyini 2.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Bûselik aşîrân âyinin 2. Selâmında kendi içerisinde zemin-meyân ve karar bölümlerinden oluşan murabbâ bir şarkı formu görülmüştür.Selâm sonundaki saz terennümü bestenin kısa olmasından dolayı, semâzenlerin tamâmının semâ’a katılımını teminen ilave edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
BÜSELİK AŞİRÂN ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Ahmed Avni Konuk, v. 1938)	3	1	R	23	Mâ be harmengâh-ı can bâz âmedîm
	3	1	T ₁₁	t ₅	Belî yâr-i men
	3	1	S	24	Cânib-i şeh hemçü şeh-bâz âmedîm
	3	1	T ₁₂	t ₅	Belî yâr-i men
	3	1	Ş	25	Vâ rehîdîm ez gedâyî vü niyâz
	3	1	T ₁₃	t ₅	Belî yâr-i men
	3	1	S	26	Pây-kûbân cânib-i nâz âmedîm
	3	1	T ₁₄	t ₅	Belî yâr-i men

Tablo 360 Bûselik Aşîrân Mevlevî Âyini 3.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Bûselik aşîrân Âyinin 3. Selâmının 1. Bölümünde kendi içerisinde zemin-meyân ve karar bölümlerinden oluşan murabbâ bir şarkı formu görülmüştür. Bölüm sonundaki saz terennümü hem Nakış Murabba Bestenin terennümünü güçlendirmekle beraber, takiben gelecek olan bölümün usûl ve de makâmına hazırlık maksadı ile yapılmıştır.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
BÜSELİK AŞİRÂN ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Ahmed Avni Konuk, v. 1938)	3	2	U	27	Ey ki hezâr âferin, bu nice sultân olur
	3	2	Ü	28	Kulu olan kişiler cânım, hüsrev ü hâkân olur âh
	3	2	U	29	Her ki bugün Veled'e, inanuben yüz süre
	3	2	Ü	30	Yoksul ise bây olur cânım, bây ise sultân olur

Tablo 361 Bûselik Aşîrân Mevlevî Âyini 3.Selâm 2.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Bûselik aşîrân Âyinin 3. Selâmının 2. Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür. Formun sonundaki terennüm takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir. Güfte içerisindeki "âh cânım ve amân" lafızları terennüm olarak değil, güftenin aslî unsuru olarak telakki edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
BÜSELİK AŞİRÂN ÂYİN-İ ŞERİFİ	3	3	V	31	Pîr-i men ü murâd-i men derd-i men ü devâ-yi men
	3	3	T ₁₅	t ₄	yâr, yâr
	3	3	Y	32	Fâş bi-güftem in suhan şems-i men ü hudâ-yi men
	3	3	T ₁₆	t ₄	yâr, yâr

	3	3	Z	33	Ez der-i Mısır tâ be Çin güfte vü hây u hây-i men
	3	3	T ₁₅	t ₄	yâr, yâr
	3	3	Y	34	Güfte-i Şems-i Din bi-han şems-i men ü hudâ-yi men
	3	3	T ₁₆	t ₅	yâr, yâr,

Tablo 362 Bûselik Aşîrân Mevlevî Âyini 3.Selâm 3.Bölüm

Değerlendirme ve yorum:Bûselik aşîrân Âyinin 3. Selâmının 3. Bölümünde kendi içerisinde zemin-meyân ve karar bölümlerinden oluşan murabbâ bir şarkı formu görülmüştür.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
BÛSELİK AŞÎRÂN ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Ahmed Avni Konuk, v.	3	4	A ₂	35	Her rûz be-nev ber âyed in dilber-i aşk
	3	4	T ₁₇	t ₆	yâr, ey yâr-i men
	3	4	A ²	36	Der gerden-i mâ der efkened defter-i aşk
	3	4	T ₁₇	t ₆	yâr, ey yâr-i men
	3	4	B ₂	37	În hâr ez an nihâd Hak ber der-i aşk
	3	4	T ₁₈	t ₆	yâr, ey yâr-i men
	3	4	A ₂	38	Tâ dîr şevd her ki ne-dâred ser-i aşk
	3	4	T ₁₉	t ₇	yâr, ey yâr-i men vây, yâr yüreğim, del ciğerim, gör ki neler var, âh yâr'e haber var

Tablo 363 Bûselik Aşîrân Mevlevî Âyini 3.Selâm 4.Bölüm

Değerlendirme ve yorum:Bûselik aşîrân Âyinin 3. Selâmının 4. Bölümünde kendi içerisinde zemin-meyân ve karar bölümlerinden oluşan murabbâ bir şarkı formu görülmüştür.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
BÛSELİK AŞÎRÂN ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Ahmed Avni Konuk, v. 1938)	3	5	C ₂	39	Ey maksad-ı aşîkîn olan Mevlânâ
	3	5	T ₂₀	t ₆	Yâr, yâr-i men
	3	5	D ₂	40	Vey neş'e-i mü'minîn olan Mevlânâ
	3	5	T ₂₁	t ₆	Yâr, yâr-i men
	3	5	E ₂	41	Bî-çâreleriz hâlimize rahm eyle
	3	5	T ₁₅	t ₆	Yâr, yâr-i men
	3	5	D ₂	42	Bî-çârelere muîn olan Mevlânâ
	3	5	T ₂₁	t ₆	Yâr, yâr-i men

Tablo 364 Bûselik Aşîrân Mevlevî Âyini 3.Selâm 5.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Bûselik aşîrân Âyinin 3. Selâmının 4. Bölümünde kendi içerisinde zemin-meyân ve karar bölümlerinden oluşan murabbâ bir şarkı formu görülmüştür

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
BÛSELİK AŞÎRÂN ÂYİN-İ ŞERÎFİ (Beste: Ahmed Avni)	4	1	F2	43	Ey âşîkân ey âşîkân âmed geh-i vasl u likâ
	4	1	G2	44	Âmed nidâ ez âsüman k'ey mâh-rûyân es-salâ

Tablo 365 Bûselik Aşîrân Mevlevî Âyini 4.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Bûselik aşîrân âyinin 4.Selâmında kendi içerisinde zemin-meyân ve karar bölümlerinden oluşan bir şarkı formu görülmüştür.

3.48. Dilkeşide Mevlevî Âyini

Bestekâr: Ahmed Avni Konuk, v. 1938

ÂYİN	SELÂM	FORM (Kâr)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
DİL-KEŞİDE ÂYİN-İ ŞERÎFİ (Beste: Ahmed Avni Konuk, v. 1938)	1	1	A	1	Şâhâ zi kerem ber men-i dervîş niger
	1	1	T ₁	t ₁	hey sultân-ı men vây, hey hünkâr-ı men vây
	1	1	B	2	Ber hâl-i men-i hâste-i dil-rîş niger
	1	1	T ₂	t ₁	hey sultân-ı men vây, hey hünkâr-ı men vây
	1	1	C	3	Her çend neyem lâyıık-ı bahşâyîş-i tü
	1	1	T ₁	t ₁	hey sultân-ı men vây, hey hünkâr-ı men vây
	1	1	B	4	Ber men me-niger ber kerem-i hîş niger
	1	1	T ₂	t ₁	hey sultân-ı men vây, hey hünkâr-ı men vây
	1	1	D	5	Cânâ nazarî fermâ çün cân-ı nazarhâî
			E	6	Çün gûyem dil bürdî çün ayn-ı dil-i mâî
	1	1	T ₃	t ₂	yâr, yâr-i men
	1	1	F	7	İmrûz çünan mestem ez hîş birun cestem
			G	8	Ey yâr bi-keş destem an câ ki tü an câî
	1	1	T ₃	t ₂	yâr, yâr-i men
	1	1	Ğ	9	Subhâ nefesî dârî ser-mâye-i bîdârî
	1	1	H	10	Ber huftê dilan ber dem enfâs-ı mesihâî
	1	1	T ₄	t ₂	yâr, yâr-i men
1	1	I	11	Bîdâr şev hin vakt şüd bîdâr şev bîdâr şev	
1	1	İ	12	Bî vasl-ı ô ez hîş hem bîzâr şev bîzâr şev	
1	1	J	13	Âmed nidâ ez âsüman âmed tabîb-i Aşîkân	
1	1	K	14	Hâhî ki âyed nezd-i tü bîmâr şev bîmâr şev	

1	1	L	15	Bî-çün tü-râ bî-çün küned rûy-i tü-râ gülgûn küned
1	1	M	16	Hâr ez kefet birun küned gülzâr şev gülzâr şev
1	1	N	17	În sine râ çün gâr dan halvetgeh-i an yâr dan
1	1	O	18	Ger yâr-ı gârî tü yakîn der gâr şev der gâr şev

Tablo 366 Dilkeşide Mevlvî Âyini 3.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Dilkeşide Âyinin 1.Selâmının 1 bölümünde güfte-lahin birliğinden yola çıkılarak yapılan değerlendirmede bend-i evvelinde;

“Şâhâ zi kerem ber men-i dervîş niger
Ber hâl-i men-i hâste-i dil-rîş niger
Her çend neyem lâyık-ı bahşâyîş-i tü
Ber men me-niger ber kerem-i hîş niger”

mısralarından oluşan nakış murabba besteye benzer bir yapı, bend-i miyânihânesinde;

“Cânâ nazarî fermâ çün cân-ı nazarhâî
Çün gûyem dil bürdî çün ayn-ı dil-i mâî
İmrûz çünan mestem ez hîş birun cestem
Ey yâr bi-keş destem an câ ki tü an câî
Subhâ nefesî dârî ser-mâye-i bîdârî
Ber huftu dilan ber dem enfâs-ı mesîhâî”

mısralarından oluşan müseddes bir şarkı, bend-i karâr’ında da;

“Bîdâr şev hin vakt şüd bîdâr şev bîdâr şev
Bî vasl-ı ô ez hîş hem bîzâr şev bîzâr şev
Âmed nidâ ez âsüman âmed tabîb-i Aşıkân
Hâhî ki âyed nezd-i tü bîmâr şev bîmâr şev
Bî-çün tü-râ bî-çün küned rûy-i tü-râ gülgûn küned
Hâr ez kefet birun küned gülzâr şev gülzâr şev
În sine râ çün gâr dan halvetgeh-i an yâr dan
Ger yâr-ı gârî tü yakîn der gâr şev der gâr şev”

Mısralarından oluşan müsemmen bir şarkı formu bulunan, 8+1 beyitten müretteb zeylli müsemmen bir kâr formu görülmüştür.

Formlar kendi içlerinde müstakilen değerlendirilebilme durumunda olsalar da, sözlü eserlerin değerlendirilmelerinde aslolan unsurun güfte-lahin birliğinin olduğu düşünülürse, kâfiye-redif-lahin uyumundan ve de terennüm yapılarından yola çıkarak, bu 9 beytin tamâmının bir eser olarak değerlendirilmeleri gerektiği ve formun 8+1 beyitten müretteb, müsemmen bir kâr formuyla benzerlik gösterdiği düşünülmektedir

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
DİL-KEŞİDE ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Ahmed Avni Konuk, v. 1938) Efendi, v.1262/1846)	2	1	Ö	19	Bâ men sanemâ dil yek dile kün
	2	1	P	20	Ger ser ne-nihem an-geh gile kün
	2	1	Ö	21	Mecnun şüdeem ez behr-i Hudâ
	2	1	P	22	Z'an zülf me-râ yek silsile kün

Tablo 367 Dilkeşide Mevlvî Âyini 2.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Dilkeşide Âyinin 2. Selâmında kendi içerisinde zemin-meyân ve karar bölümlerinden oluşan bir şarkı formu görülmüştür.Selâm sonundaki saz terennümü bestenin kısa olmasından dolayı, semâzenlerin tamâmının semâ'a katılımını teminen ilave edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
DİL-KEŞİDE ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Ahmed Avni Konuk,	3	1	R	23	Ger tü hestî tâlib-i gevher biyâ
	3	1	T ₅	t ₃	Belî yâr-i men
	3	1	S	24	Bülbül-i mestî pür ez abher biyâ
	3	1	T ₆	t ₃	Belî yâr-i men
	3	1	Ş	25	Şems-i Tebrîzî çü mestî ez ezel
	3	1	T ₇	t ₃	Belî yâr-i men
	3	1	S	26	Bâ dil-i men yek dem ey dilber biyâ
	3	1	T ₆	t ₃	Belî yâr-i men

Tablo 368 Dilkeşide Mevlvî Âyini 3.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum:Dilkeşide Âyinin 3. Selâmının 1. Bölümünde kendi içerisinde zemin-meyân ve karar bölümlerinden oluşan murabbâ bir şarkı formu görülmüştür.Bölüm sonundaki saz terennümü hem Nakış Murabba Bestenin

terennümünü güçlendirmekle beraber, takiben gelecek olan bölümün usûl ve de makâmına hazırlık maksadı ile yapılmıştır.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
DİL-KEŞİDE ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Ahmed Avni Konuk, v. 1938)	3	2	U	27	Ey ki hezâr âferin, dost, bu nice sultân olur
	3	2	Ü	28	Kulu olan kişiler cânım, hüsrev ü hâkân olur
	3	2	U	29	Her ki bugün Veled'e, dost, inanuben yüz süre
	3	2	Ü	30	Yoksul ise bây olur cânım, bây ise sultân olur

Tablo 369 Dilkeşide Mevlvî Âyini 3.Selâm 2.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Dilkeşide Âyinin 3. Selâmının 2. Bölümünde kendi içerisinde zemin-meyân ve karar bölümlerinden oluşan bir şarkı formu görülmüştür. Formun sonundaki terennüm takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir. Güfte içerisindeki "âh cânım ve amân" lafızları terennüm olarak değil, güftenin aslî unsuru olarak telakki edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
DİL-KEŞİDE ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Ahmed Avni Konuk, v. 1938)	3	3	V	31	Ey ki çü zühre mî zenî çeng ber âsumân- ı men vâý
	3	3	Y	32	Tâlib-i müşterî şüdi ey meh-i dil-sitân-ı men vâý
	3	3	Z	33	Kıble-i Aşıkân menem Ka'be-i bî-dilan menem vâý
	3	3	Y	34	Hîz biyâ vü ser bi-nih ber der-i âşiyân-ı men vâý
	3	3	T ₇	t ₄	âh yâr-i men yâr-i merâ, âh yâr-i men vâý, yâr-i merâ, âh yâr-i men vâý, dost yâr-i men yâr-i merâ, dost yâr-i men vâý
	3	3	A ₂	35	İmrûz heme mest zi meyhâ-yi Hudâyîm
	3	3	B ₂	36	İmrûz heme muhteşem-i ü şâh-ı atâyîm
	3	3	C ₂	37	İmrûz biyârâst Hudâ meclis-i mâ râ
3	3	B ₂	38	İmrûz heme mâye-i lutfim ü vefâyîm	

Tablo 370 Dilkeşide Mevlvî Âyini 3.Selâm 3.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Dilkeşide Âyinin 3. Selâmının 3. Bölümünde birbiri ardına gelen ve lafzî terennümle birbirine bağlanmış, kendi içerisinde zemin-meyân ve karar bölümlerinden oluşan 2 adet murabbâ şarkı tesbit edilmiştir. Formun sonundaki

terennüm formu bozmayıp karar hissini kuvvetlendirmekle beraber, takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
DİL-KEŞİDE ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Ahmed Avni Konuk, v. 1938)	3	4	D ₂	39	Mâ âyine-i cemâl-i yârîm
	3	4	E ₂	40	Nâzır be cemâl-i an nigârîm
	3	4	F ₂	41	Müstağrak-ı hüsneş an çünânîm
	3	4	E ₂	42	Pervâ-yı cihân ü can ne-dârîm
	3	4	T ₈	t ₅	hey, hey yâr-i men, âh pir i men destgîr-i men
	3	4	G ₂	43	Neyem zi kâr-i tü fâriğ hemîşe der kârem
	3	4	Ğ ₂	44	Ki lahza lahza tü-râ men azîzter dârem
	3	4	G ₂	45	Be zât-i pâk-i men ü âfitâb-i saltanatem
	3	4	Ğ ₂	46	Ki men tü-râ ne-güzârem be lutf ber dârem
	3	4	H ₂	47	Ruh-i tü-râ zi şuaât-ı hîş nûr dihem
	3	4	Ğ ₂	48	Ser-i tü-râ be dih engüşt-i mağfîret hârem

Tablo 371 Dilkeşide Mevlvî Âyini 3.Selâm 4.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Dilkeşide Âyinin 3. Selâmının 4. Bölümünde birbiri ardına gelen ve lafzî terennümle birbirine bağlanmış kendi içerisinde zemin-meyân ve karar bölümlerinden oluşan 1 adet murabbâ ve 1 adette müseddes şarkı formu tesbit edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
DİL-KEŞİDE ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Ahmed Avni Konuk, v. 1938)	3	5	A ₂	39	Ey nağme-i nây-i kibriyâ Mevlânâ
	3	5	T ₁₈	t ₇	Yâr, yâr-i men
	3	5	B ₂	40	Sûz-i dil-i ihvân-ı safâ Mevlânâ
	3	5	T ₁₉	t ₇	Yâr, yâr-i men
	3	5	C ₂	41	Maksûd bize nây ü nevâdan sensin
	3	5	T ₂₀	t ₇	Yâr, yâr-i men
	3	5	B ₂	42	Âvâze-i Hak bang-i Hudâ Mevlânâ an Mevlânâ
	3	5	T ₂₀	t ₈	Yâr, yâr-i men, dost yâr-i yâr

Tablo 372 Dilkeşide Mevlvî Âyini 3.Selâm 5.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Dilkeşide Âyinin 3. Selâmının 5. Bölümünde kendi içerisinde zemin-meyân ve karar bölümlerinden oluşan murabbâ bir şarkı formu görülmüştür.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
DİL-KEŞİDE ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Ahmed Avni Konuk, v. 1938)	4	1	I ₂	49	Sultân-ı menî sultân-ı menî
	4	1	İ ₂	50	Ender dil ü can îmân-ı menî
	4	1	I ₂	51	Der men bi-demî men zinde şevem
	4	1	İ ₂	52	Yek cân çi şevved sad cân-ı menî

Tablo 373 Dilkeşide Mevlevî Âyini 4.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Dilkeşide Âyinin 4.Selâmında kendi içerisinde zemin-meyân ve karar bölümlerinden oluşan bir şarkı formu görülmüştür.

3.49. Müsteâr Mevlevî Âyini

Bestekâr: Zekâi Dedezâde Ahmed Irsoy, v. 1943

ÂYİN	SELÂM	FORM (Kâr)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
MÜSTEÂR ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Zekâi Dedezâde Ahmed Irsoy, v. 1943)	1	1	A	1	Âteş ne-zened der dil-i mâ illâ hû
	1	1	T ₁	t ₁	Yâr, hey hünkâr-ı men
	1	1	A	2	Kûteh ne-küned menzil-i mâ illâ hû
	1	1	T ₁	t ₁	Yâr, hey hünkâr-ı men
	1	1	B	3	Ger âlemiyan cümle tabîban bâşend
	1	1	T ₂	t ₁	Yâr, hey hünkâr-ı men
	1	1	A	4	Hallî ne-küned müşkil-i mâ illâ hû
	1	1	T ₃	t ₂	Yâr, hey hünkâr-ı men, yâr yüreğim yâr, Yâr yüreğim del ciğerim, gör ki neler var
	1	1	C	5	İmrüz handânîm ü hoş k'an baht-i handan mî resed
			C	6	Sultân-i sultânân-i mâ ez sûy-i meydan mî resed
	1	1	D	7	İkbâl âbâdan şüde destâr-ı dil vîran şüde
	1	1	C	8	Pürsân ü cûyan mî revem an sû ki sultan mî resed
			E	9	Pür-nûr şev çün âsüman ser-sebz şev çün bôstan
	1	1	E	10	Şev âşinâ çün mâhiyan k'an bahr-i umman mî resed
1	1	F	11	Mutribâ esrâr-i mâ râ bâz gû	
1	1	T ₄	t ₃	Hey yâr, hey dost	
1	1	F	12	Kıssahâ-yi can-fezâ râ bâz gû	

1	1	T ₅	t ₃	Hey yâr, hey dost
1	1	G	13	Mahzen-i innâ fetahnâ ber güşâ
1	1	T ₄	t ₃	Hey yâr, hey dost
1	1	F	14	Sırr-ı cân-ı Mustafâ râ bâz gû
1	1	T ₆	t ₄	Hey yâr, hey dost, hey mahbûb-i men, hey merğûb-i men, hey matlûb-i men, hey yâr hey makbûl-i men

Tablo 374 Müsteâr Mevlevî Âyini 1.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Müsteâr Âyinin 1.Selâmının 1 bölümünde güfte-lahin birliğinden yola çıkılarak yapılan değerlendirmede, bend-i evvelinde;

“Âteş ne-zened der dil-i mâ illâ hû
Kûteh ne-küned menzil-i mâ illâ hû
Ger âlemiyan cümle tabîban bâşend
Hallî ne-küned müşkil-i mâ illâ hû”

mısralarından oluşan murabbâ besteye benzer bir yapı, bend-i miyânânesinde;

“İmrûz handânîm ü hoş k’an baht-i handan mî resed
Sultân-i sultânân-i mâ ez sûy-i meydan mî resed
İkbâl âbâdan şüde destâr-ı dil vîran şüde
Pürsân ü cûyan mî revem an sû ki sultan mî resed
Pür-nûr şev çün âsüman ser-sebz şev çün bôstan
Şev âşinâ çün mâhiyan k’an bahr-i umman mî resed”

mısralarından oluşan müseddes bir şarkı, bend-i karâr’ında da;

“Mutribâ esrâr-i mâ râ bâz gû
Kıssahâ-yi can-fezâ râ bâz gû
Mahzen-i innâ fetahnâ ber güşâ
Sırr-ı cân-ı Mustafâ râ bâz gû”

mısralarından oluşan murabbâ besteye benzer bir yapı bulunan ve lafzî terennümle nihâyetlenen, 6+1 beyitten müretteb; zeylli müseddes bir kâr formu görülmüştür.

Formlar kendi içlerinde müstakilen değerlendirilebilme durumunda olsalar da, sözlü eserlerin değerlendirilmelerinde aslolan unsurun güfte-lahin birliğinin olduğu

düşünülürse , kâfiye-redif-lahin uyumundan ve de terennüm yapılarından yola çıkarak, bu 7 beytin tamâmının bir eser olarak değerlendirilmeleri gerektiği ve formun 6+1 beyitten müretteb, müseddes bir kâr formuyla benzerlik gösterdiği düşünülmektedir

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
MÜSTEÂR ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Zekâi Dedezâde Ahmed)	2	1	Ğ	15	Sultân-ı menî sultân-ı menî
	2	1	H	16	Ender dil ü can îmân-ı menî
	2	1	T ₇	t ₅	Âh îmân-ı menî
	2	1	Ğ	17	Der men bi-demî men zinde şevem
	2	1	H	18	Yek cân çi şevved sad cân-ı menî
	2	1	T ₈	t ₅	Âh îmân-ı menî

Tablo 375 Müsteâr Mevlevî Âyini 2.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Müsteâr âyinin 2. Selâmında kendi içerisinde zemin-meyân ve karar bölümlerinden oluşan bir şarkı formu görülmüştür.Selâm sonundaki saz terennümü bestenin kısa olmasından dolayı, semâzenlerin tamâmının semâ'a katılımını teminen ilave edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
MÜSTEÂR ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Zekâi Dedezâde Ahmed Irsoy, v. 1943)	3	1	I	19	Der meyân-ı perde-i hun aşk râ gülzârâ
	3	1	İ	20	Aşıkân râ bâ cemâl-i aşk-ı bî-çün kârâ
	3	1	I	21	Şems-i Tebrîzî tûyî hurşîd ender ebr-i harf
	3	1	İ	22	Çün ber âmed âfitâbet mahv şüd güftârâ

Tablo 376 Müsteâr Mevlevî Âyini 3.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Müsteâr Âyinin 3. Selâmının 1. Bölümünde zemin-meyân ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür. Bölüm sonundaki saz terennümü, takiben gelecek olan bölümün usûl ve de makâmına hazırlık maksadı ile yapılmıştır.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
MÜSTEÂR ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Zekâi Dedezâde Ahmed Irsoy, v. 1943)	3	2	J	23	Ey ki hezâr âferin,yâr-i yâr, bu nice sultân olur
	3	2	K	24	Kulu olan kişiler cânım, hüsrev ü hâkân olur dost
	3	2	J	25	Her ki bugün Veled'e, yâr-i yâr, inanuben yüz süre
	3	2	K	36	Yoksul ise bây olur cânım, bây ise sultân olur dost

Tablo 377 Müsteâr Mevlevî Âyini 3.Selâm 2.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Müsteâr Âyinin 3. Selâmının 2. Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür. Formun sonundaki terennüm takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir. Güfte içerisindeki "âh cânım ve amân" lafızları terennüm olarak değil, güftenin aslı unsuru olarak telakki edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
MÜSTEÂR ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Zekâi Dedezâde Ahmed Irsoy, v. 1943)	3	3	L	27	Ez evvel-i imrûz harîfân-ı harâbât
	3	3	M	28	Mihmân-ı tüend ey şeh ü sultân-ı harâbât
	3	3	N	29	İmrûz çi rûzest bi-gû rûz-i saâdet
	3	3	M	30	V'in kıble-i dil kîst bi-gû cân-ı harâbât
	3	3	T ₉	t ₆	yâr-i men yâr, âh yâr-i men yâr, yâr yâr-i men vây, yâr yâr-i men yâr-i merâ, âh yâr- i men, yâr-i merâ, âh yâr-i men vây, dost yâr-i men yâr-i merâ, dost yâr-i men yâr-i merâ, âh yâr-i men vây

Tablo 378 Müsteâr Mevlevî Âyini 3.Selâm 3.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Müsteâr Âyinin 3. Selâmının 3. Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür. Formun sonundaki lafzî terennüm formu bozmayıp karar hissini kuvvetlendirmekle beraber, takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
MÜSTEÂR ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Zekâi Dedezâde Ahmed Irsoy, v. 1943)	3	4	O	31	Bang ber âmed zi dil ü cân-ı men
	3	4	Ö	32	K'âh zi ma'sûka-i pinhân-ı men
	3	4	P	33	Güftem kurbân-ı kıyem yâr güft
	3	4	R	34	Ân-ı menî ân-ı menî ân-ı men

Tablo 379 Müsteâr Mevlevî Âyini 3.Selâm 4.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Müsteâr Âyinin 3. Selâmının 4. Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu bulunduğu görülmektedir. Formun sonundaki terennüm, takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
MÜSTEÂR ÂYİN-İ ŞERİFİ	3	5	S	35	Dâd dihî sâgar u peymâne râ
	3	5	Ş	36	Mâye dihî meclis ü mey-hâne râ
	3	5	U	37	Mest küni nergis-i mahmûr râ
	3	5	Ş	38	Piş keşi an büt-i dür-dâne râ

	3	5	Ü	39	Yâr âmed be sulh ey ahbâb
	3	5	V	40	Mâ le-küm kâidîne inde'l-bâb
	3	5	Ü	41	Nebet-i hicr ü intizâr güzeşt
	3	5	V	42	Fe'dhulü'd-dâre yâ üli'l-elbâb

Tablo 380 Müsteâr Mevlevî Âyini 3.Selâm 5.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Müsteâr Âyinin 3. Selâmının 5. Bölümünde zemin-meyan ve karardan oluşan müsemmen bir şarkı formu görülmüştür.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
MÜSTEÂR ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Zekâi Dedezâde Ahmed Irsoy, v. 1943)	4	1	Ğ	15	Sultân-ı menî sultân-ı menî
	4	1	H	16	Ender dil ü can îmân-ı menî
	4	1	Ğ	17	Der men bi-demî men zinde şevem
	4	1	H	18	Yek cân çi şevad sad cân-ı menî
	4	1	T ₈	t ₅	Âh îmân-ı menî

Tablo 381 Müsteâr Mevlevî Âyini 4.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Müsteâr Âyinin 4.Selâmında zemin-meyan ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür.

3.50. Rûy i Irak Mevlevî Âyini

Bestekâr: Ahmed Avni Konuk, öl. 1938)

ÂYİN	SELÂM	FORM (Kâr)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
RÛY-İ IRÂK ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Ahmed Avni Konuk, öl. 1938)	1	1	A	1	Hey yâr, Ey der âverde cihânî râ zi pây
	1	1	T ₁	t ₁	hey yâr, hey dost, belî yâr-i men
	1	1	A	2	Hey yâr, Bang-i nây ü bang-i nây ü bang-i nây
	1	1	T ₁	t ₁	hey yâr, hey dost, belî yâr-i men
	1	1	B	3	Hey yâr, Çîst ney an yâr-i şîrin-bûse râ
	1	1	T ₂	t ₁	hey yâr, hey dost, belî yâr-i men
	1	1	A	4	Hey yâr, Bûse-cây u bûse-cây u bûse- cây
	1	1	T ₁	t ₁	hey yâr, hey dost, belî yâr-i men
	1	1	C	5	Semâ-ı sôfiyan mî der ne-gîred
	1	1	D	6	Ki âteş hizûmî râ ter ne-gîred
	1	1	E	7	Zi her ney nâle-i müştâk n'âyed
	1	1	F	8	Ve her mürgî zi ney şekker ne-gîred
	1	1	G	9	Mey-i can râ be-cüz cânî ne-nûşed
1	1	Ğ	10	Ki cismânî mey-i enver ne-gîred	

	1	1	T ₃	t ₂	yâr yüreğim yâr, del ciğerim vây, yâr yüreğim del ciğerim, gör ki neler var, yâr'e haber var
--	---	---	----------------	----------------	--

Tablo 382 Rûy-i irâk Mevlevî Âyini 1.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Rûy-i irâk Âyinin 1.Selâmının 1 bölümünde güfte-lahin birliğinden yola çıkılarak yapılan değerlendirmede, bend-i evvelinde;

“Ey der âverde cihânî râ zi pây
Bang-i nây ü bang-i nây ü bang-i nây
Çîst ney an yâr-i şîrin-bûse râ
Bûse-cây u bûse-cây u bûse-cây”

mısralarından oluşan murabbâ besteye benzer bir yapı, bend-i miyânânesinde;

“Cânâ nazarî fermâ çün cân-ı nazarhâî
Çün gûyem dil bürdî çün ayn-ı dil-i mâî
İmrûz çünan mestem ez hîş birun cestem
Ey yâr bi-keş destem an câ ki tû an câî
Subhâ nefesî dârî ser-mâye-i bîdârî
Ber huftu dilan ber dem enfâs-ı mesîhâî”

mısralarından oluşan müseddes bir şarkı, bend-i karâr ında da lafzî terennüm bulunan 4+1 beyitten müretteb zeylli murabbâ bir kâr formu görülmüştür.

Formlar kendi içlerinde müstakilen değerlendirilebilme durumunda olsalar da, sözlü eserlerin değerlendirilmelerinde aslolan unsurun güfte-lahin birliğinin olduğu düşünülürse , kâfiye-redif-lahin uyumundan ve de terennüm yapılarından yola çıkarak, bu 5 beytin tamâmının bir eser olarak değerlendirilmeleri gerektiği ve formun 4+1 beyitten müretteb, müsemmen bir kâr formuyla benzerlik gösterdiği düşünülmektedir

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
RÛY-İ İRÂK ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste:	2	1	H	19	Sultân-ı menî sultân-ı menî
	2	1	I	20	Ender dil ü can îmân-ı menî
	2	1	H	21	Der men bi-demî men zinde şevem
	2	1	I	22	Yek cân çi şevved sad cân-ı menî

Tablo 383 Rûy-i irâk Mevlevî Âyini 2.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Rûy-i ırâk âyinin 2. Selâmında kendi içerisinde zemin-meyân ve karar bölümlerinden oluşan murabbâ bir şarkı formu görülmüştür. Selâm sonundaki saz terennümü bestenin kısa olmasından dolayı, semâzenlerin tamâmının semâ'a katılımını teminen ilave edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
RÛY-İ IRÂK ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Ahmed Avni Konuk, ö.l. 1938)	3	1	İ	23	Sûy-i an sultân-ı hûbân er-rahîl
	3	1	T ₄	t ₃	Belî yâr-i men
	3	1	J	24	Sûy-i an hurşîd-i tâbân er-rahîl
	3	1	T ₅	t ₃	Belî yâr-i men
	3	1	K	25	Âfitâb-ı ruy-i şeh âlem girift
	3	1	T ₄	t ₃	Belî yâr-i men
	3	1	J	26	Subh şüd ey pâsbânân er-rahîl
	3	1	T ₅	t ₃	Belî yâr-i men

Tablo 384 Rûy-i ırâk Mevlevî Âyini 3.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Rûy-i ırâk Âyinin 3. Selâmının 1. kendi içerisinde zemin-meyân ve karar bölümlerinden oluşan murabbâ bir şarkı formu görülmüştür. Bölüm sonundaki saz terennümü takiben gelecek olan bölümün usûl ve de makâmına hazırlık maksadı ile yapılmıştır.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
RÛY-İ IRÂK ÂYİN-İ ŞERİFİ (Beste: Ahmed Avni Konuk, ö.l. 1938)	3	2	L	27	Ey ki hezâr âferin, bu nice sultân olur
	3	2	M	28	Kulu olan kişiler cânım, hüsrev ü hâkân olur yâr
	3	2	L	29	Her ki bugün Veled'e, dost, inanuben yüz süre
	3	2	M	30	Yoksul ise bây olur cânım, bây ise sultân olur yâr

Tablo 385 Rûy-i ırâk Mevlevî Âyini 3.Selâm 2.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Rûy-i ırâk Âyinin 3. Selâmının 2. Bölümünde zemin-meyân ve karardan oluşan bir şarkı formu görülmüştür. Formun sonundaki terennüm takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir. Güfte içerisindeki "âh cânım ve amân" lafızları terennüm olarak değil, güftenin aslî unsuru olarak telakki edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
RÛY-i İRÂK ÂYİN-i ŞERİFİ (Beste: Ahmed Avni Konuk, öl. 1938)	3	3	N	31	Ger tü heme serteser aşk u hevâi bi-gû
	3	3	O	32	V'er tü heme ey sanem ahd ü vefâi bi-gû
	3	3	Ö	33	Mâ heme çün zerreîm raks künan pîş-i tü
	3	3	O	34	Rûy-i tü hurşîd-i mâ çün ber âyî bi-gû
	3	3	T ₆	t ₄	Yâr, yâr-i men
	3	3	P	35	Mâ mest ü harâb ez mey-i ma'sûk-i elestîm
	3	3	R	36	Z'an mest-i elestîm ki ma'sûk-perestîm
	3	3	S	37	Rûmî be ser-i râh-ı melâmet şîd ü bin'sest
	3	3	Ş	38	Ey halk bi-dânîd ki mâ âşık u mestîm

Tablo 386 Rûy-i irâk Mevlevî Âyini 3.Selâm 3.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Rûy-i irâk Âyinin 3. Selâmının 3. Bölümünde birbiri ardına gelen ve lafzî terennümle birbirine bağlanmış, kendi içerisinde zemin-meyân ve karar bölümlerinden oluşan 2 adet murabbâ şarkı tesbit edilmiştir. Formun sonundaki terennüm formu bozmayıp karar hissini kuvvetlendirmekle beraber, takiben gelecek olan bölüme hazırlık maksadı ile ilave edilmiştir.

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
RÛY-i İRÂK ÂYİN-i ŞERİFİ (Beste: Ahmed Avni Konuk, öl. 1938)	3	4	U	39	Sultân-ı rusül şeh-i arefnâk
	3	4	T ₇	t ₄	Yâr, yâr-i men
	3	4	Ü	40	Hâdî-i sübül delîl-i süllâk
	3	4	T ₈	t ₄	Yâr, yâr-i men
	3	4	V	41	Der hakk-ı tü güft Hak teâlâ
	3	4	T ₉	t ₄	Yâr, yâr-i men
	3	4	Y	42	Levlâke le-mâ halaktü'l-eflâk
	3	4	T ₉	t ₄	Yâr, yâr-i men

Tablo 387 Rûy-i irâk Mevlevî Âyini 3.Selâm 4.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Rûy-i irâk Âyinin 3. Selâmının 4. Bölümünde kendi içerisinde zemin-meyân ve karar bölümlerinden oluşan murabbâ bir şarkı formu görülmüştür

ÂYİN	SELÂM	FORM (şarkı)	BESTE RUMUZU	GÜFTE RUMUZU	GÜFTE
RÛY-İ İRÂK ÂYİN-İ ŞERÎFİ (Beste: Ahmed Avni Konuk, öl. 1938)	4	1	Z	19	Sultân-ı menî sultân-ı menî
	4	1	A ₂	20	Ender dil ü can îmân-ı menî
	4	1	Z	21	Der men bi-demî men zinde şevem
	4	1	A ₂	22	Yek cân çi şevved sad cân- ı menî

Tablo 406 Rûy-i ırâk Mevlevî Âyini 4.Selâm 1.Bölüm

Değerlendirme ve yorum: Rûy-i ırâk âyinin 4.Selâmında kendi içerisinde zemin-meyân ve karar bölümlerinden oluşan bir şarkı formu görülmüştür.

Mevlevî Âyinlerinin Tespit edilen Biçim Özelliklerine İlişkin Sonuç Tablosu

Çalışmanın sonucunda ulaşılan verilere dayanak olmak üzere bu tablo oluşturulmuştur. Beste-i kadîm âyinlerden 1925 yılında tekke ve zâviyelerin kapatıldığı zamana kadar olan süre zarfında meydana görmüş Mevlevî âyinlerinin biçim özelliklerinin incelenmesi sonucu ulaşılan verilere göre;

AYIN	SELÂMLARDA TESPİT EDİLEN BÖLÜMLER VE/VEYA FORMLAR				SELÂMLARDA TESPİT EDİLEN FORMLAR
Peçgâh 1. Selâm	Bend-i Evvel	Bend-i Sani	Bend-i Miyan	Bend-i Karar Ya da bölüm	Kâr
	Muraba Beste		Müsennâ Şarkı	Nakiş Murabba Beste Zeyilli Murabba Kâr	
Peçgâh 2. Selâm	Şarkı				Şarkı
Peçgâh 3. Selâm	Şarkı, Şarkı, Müsennâ Şarkı, Müsemmen Şarkı, Şarkı, Müseddes Şarkı				Şarkı
Peçgâh 4. Selâm	Şarkı				Şarkı
Dügâh 1. Selâm	Bend-i Evvel Ya da bölüm		Bend-i Miyan	Bend-i Karar	Kâr
	Müsemmen Şarkı		Murabbâ Şarkı	Murabbâ Şarkı	
Dügâh 2. Selâm	Şarkı				Şarkı
Dügâh 3. Selâm	Şarkı, Müsennâ Şarkı, Müsennâ Şarkı, Müsemmen Şarkı, Şarkı, Müseddes Şarkı				Şarkı
Dügâh 4. Selâm	Şarkı				Şarkı
Hüseynî 1. Selâm	Bend-i Evvel	Bend-i Sani	Bend-i Miyan	Bend-i Karar Ya da bölüm	Beste Şarkı Kâr
	Nakiş Murabba Beste		Murabbâ Beste	Murabba Şarkı Zeyilli Müseddes Kâr	
Hüseynî 2. Selâm	Şarkı				Şarkı
Hüseynî 3. Selâm	Şarkı, Müsennâ Şarkı, Müsennâ Şarkı, Müsemmen Şarkı, Şarkı, Müseddes Şarkı				Şarkı
Hüseynî 4. Selâm	Şarkı				Şarkı
Beyâtî 1. Selâm	Bend-i Evvel	Bend-i Sâni	Bend-i Miyân	Bend-i Karar	Beste Beste Şarkı

	Muraba Beste		Murabbâ Beste	Şarkı Müseddes Kâr	Kâr
Beyâtî 2. Selâm	Müseddes Şarkı				
Beyâtî 3. Selâm	Şarkı, Müsennâ Şarkı, Şarkı, Şarkı, Şarkı				Şarkı
Beyâtî 4. Selâm	Şarkı				Şarkı
Segâh 1. Selâm	Bend-i Evvel	Bend-i Sani	Bend-i Miyan	Bend-i Karar	Beste Şarkı Şarkı
	Muraba Beste	Müseddes Şarkı	Şarkı	Müseddes Şarkı Zeyilli Müseddes Kâr	Şarkı Kâr
Segâh 2. Selâm	Şarkı				Şarkı
Segâh 3. Selâm	Müsemmen Şarkı, Müsennâ Şarkı, Müseddes Şarkı,				Şarkı
Segâh 4. Selâm	Şarkı				Şarkı
Rast 1. Selâm	Bend-i Evvel	Bend-i Sani	Bend-i Miyan	Bend-i Karar	Beste Beste Şarkı Şarkı
	Muraba Beste	Nakış Murabba Beste	Müseddes Şarkı	1 Murabba, 1 müseddes şarkı Zeyilli Murabba Kâr	Şarkı Kâr
Rast 2. Selâm	Müseddes Şarkı				Şarkı
Rast 3. Selâm	Şarkı, Müsennâ Şarkı, Murabbâ ve Müsemmen Şarkı, Müseddes ve Murabbâ Şarkı,				Şarkı
Rast 4. Selâm	Şarkı				Şarkı
Uşşak 1. Selâm	Bend-i Evvel	Bend-i Sani	Bend-i Miyan	Bend-i Karar	Beste Beste Beste Beste
	Muraba Beste	Muraba Beste	Muraba Beste	Murabba Beste Müsemmen Kâr	Beste Kâr
Uşşak 2. Selâm	Müseddes Şarkı				Şarkı
Uşşak 3. Selâm	Şarkı, Müsennâ Şarkı, Müsennâ Şarkı, Müsemmen Şarkı, Murabbâ ve Müsemmen Şarkı				Şarkı
Uşşak 4. Selâm	Şarkı				Şarkı
Çargâh 1. Selâm	Bend-i Evvel	Bend-i Sani	Bend-i Miyan	Bend-i Karar	Şarkı Beste Beste Beste
	Müseddes Şarkı	Murabbâ Beste	Nakış Murabba Beste	Nakış Murabba Beste Müsemmen Kâr	Beste Kâr
Çargâh 2. Selâm	Müseddes Şarkı				Şarkı
Çargâh 3. Selâm	Şarkı, Müsennâ Şarkı, Şarkı, Müseddes Şarkı, Müsemmen Şarkı				Şarkı
Çargâh 4. Selâm	Şarkı				Şarkı

Hicâz 1. Selâm	Bend-i Evvel	Bend-i Sani	Bend-i Miyan	Bend-i Karar Ya da bölüm	Beste Beste Beste
	Muraba Beste	Nakış Murabba Beste	2 Nakış Murabba Beste	Nakış Murabba Beste Zeyilli Müsemmen Kâr	Kâr
Hicâz 2. Selâm	Müseddes Şarkı				Şarkı
Hicâz 3. Selâm	Şarkı, Müsennâ Şarkı, Müsemmen Şarkı, Şarkı, Müseddes Şarkı				Şarkı
Hicâz 4. Selâm	Şarkı				Şarkı
Nühüft 1. Selâm	Bend-i Evvel	Bend-i Sani	Bend-i Miyan	Bend-i Karar	Beste Beste Beste
	Nakış Murabba Beste		Nakış Murabba Beste	Nakış Murabba Beste Zeyilli Müseddes Kâr	Kâr
Nühüft 2. Selâm	Şarkı				Şarkı
Nühüft 3. Selâm	Şarkı, Müsennâ Şarkı, Şarkı, Şarkı, , Şarkı, Şarkı				Şarkı
Nühüft 4. Selâm	Şarkı				Şarkı
Irak 1. Selâm	Bend-i Evvel	Bend-i Sani	Bend-i Miyan	Bend-i Karar Ya da bölüm	Beste Beste Şarkı Kâr
	Muraba Beste		Nakış Murabba Beste	Şarkı Zeyilli Müseddes Kâr	
Irak 2. Selâm	Şarkı				Şarkı
Irak 3. Selâm	Şarkı, Şarkı, Müsennâ Şarkı, Şarkı, Şarkı, Şarkı,Şarkı,Şarkı				Şarkı
Irak 4. Selâm	Şarkı				Şarkı
Hicâz 1. Selâm (Abdurrahim Künhi Dede)	Bend-i Evvel	Bend-i Sani	Bend-i Miyan	Bend-i Karar Ya da bölüm	Beste Beste Şarkı Beste Kâr
	Muraba Beste	Nakış Murabba Beste	Şarkı	Murabba Beste Müsemmen Kâr	
Hicâz 2. Selâm	Şarkı				Şarkı
Hicâz 3. Selâm	Müsennâ Şarkı, Müsennâ Şarkı, Şarkı, Müsemmen Şarkı, Şarkı				Şarkı
Hicâz 4. Selâm	Şarkı				Şarkı
Sûzidilârâ 1. Selâm	Bend-i Evvel	Bend-i Sani	Bend-i Miyan	Bend-i Karar Ya da bölüm	Beste Şarkı Kâr
	Muraba Beste	Şarkı	Şarkı	Nakış Murabba Beste Müsemmen Kâr	

Sûzidilârâ 2. Selâm	Şarkı				Şarkı
Sûzidilârâ 3. Selâm	Şarkı, Müsennâ Şarkı, Şarkı, Müsemmen Şarkı, , Şarkı				Şarkı
Sûzidilârâ 4. Selâm	Şarkı				Şarkı
Nihâvend 1. Selâm	Bend-i Evvel	Bend-i Sani	Bend-i Miyan	Bend-i Karar Ya da bölüm	Beste Beste Kâr
	Nakış Murabba Beste		Murabbâ beste	Murabba Beste Müseddes Kâr	
Nihâvend 2. Selâm	Şarkı				Şarkı
Nihâvend 3. Selâm	Şarkı, , Müsennâ Şarkı, Şarkı, Şarkı, Şarkı				Şarkı
Nihâvend 4. Selâm	Şarkı				Şarkı
Hicaz 1. Selâm (Musâhib Ahmed Ağa)	Bend-i Evvel	Bend-i Sani	Bend-i Miyan	Bend-i Karar	Beste Beste Beste Kâr
	Muraba Beste		Murabbâ Beste	Murabba Beste müseddes Kâr	
Hicaz 2. Selâm	Şarkı				Şarkı
Hicaz 3. Selâm	Şarkı, , Müsennâ Şarkı, Şarkı Müsemmen Şarkı				Şarkı
Hicaz 4. Selâm	Şarkı				Şarkı
Acembûselik 1. Selâm	Bend-i Evvel	Bend-i Sani	Bend-i Miyan	Bend-i Karar	Beste Beste Kâr
	Muraba Beste		Murabbâ Beste	Murabba Beste	
Acembûselik 2. Selâm	Şarkı				Şarkı
Acembûselik 3. Selâm	Şarkı, Müsennâ Şarkı, Müsemmen Şarkı, Şarkı, Şarkı, Şarkı				Şarkı
Acembûselik 4. Selâm	Şarkı				Şarkı
Bestenigâr 1. Selâm	Bend-i Evvel	Bend-i Sani	Bend-i Miyan	Bend-i Karar	Beste Beste Kâr
	Muraba Beste		Murabbâ Beste	Murabbâ Beste Müseddes Kâr	
Bestenigâr 2. Selâm	Şarkı				Şarkı
Bestenigâr 3. Selâm	Şarkı, Müsennâ Şarkı, Müsemmen Şarkı				Şarkı
Bestenigâr 4. Selâm	Şarkı				Şarkı
Şevk ı Tarâb 1. Selâm	Bend-i Evvel	Bend-i Sani	Bend-i Miyan	Bend-i Karar	Beste Şarkı Beste

	Muraba Beste	Müseddes Şarkı	Murabbâ Beste	Murabba Beste Zeyilli Müsemmen Kâr	Beste Kâr
Şevk ı Tarâb 2. Selâm	Müseddes Şarkı				Şarkı
Şevk ı Tarâb 3.Selâm	Şarkı, , Müsennâ Şarkı, Şarkı, Şarkı, Şarkı,				Şarkı
Şevk ı Tarâb 4. Selâm	Şarkı				Şarkı
Yegâh 1. Selâm	Bend-i Evvel	Bend-i Sani	Bend-i Miyan	Bend-i Karar	Beste Şarkı Beste Kâr
	Muraba Beste		Şarkı	Murabba Beste Zeyilli Müseddes Kâr	
Yegâh 2.Selâm	Şarkı				Şarkı
Yegâh 3. Selâm	Şarkı, , Müsennâ Şarkı, Şarkı Şarkı, Şarkı				Şarkı
Yegâh 4. Selâm	Şarkı				Şarkı
Sabâ 1. Selâm	Bend-i Evvel	Bend-i Sani	Bend-i Miyan	Bend-i Karar	Beste Beste Şarkı Kâr
	Muraba Beste		Murabbâ Beste	Şarkı Zeyilli Müseddes Kâr	
Sabâ 2. Selâm	Şarkı				Şarkı
Sabâ 3. Selâm	Müseddes Şarkı, Müsennâ Şarkı, Müsemmen Şarkı, Şarkı				Şarkı
Sabâ 4. Selâm	Şarkı				Şarkı
Nevâ 1. Selâm	Bend-i Evvel	Bend-i Sani	Bend-i Miyan	Bend-i Karar	Beste Beste Şarkı Beste Kâr
	Muraba Beste	Murabbâ Beste	Şarkı	Murabba Beste Zeyilli Müsemmen Kâr	
Nevâ 2. Selâm	Müseddes Şarkı				Şarkı
Nevâ 3. Selâm	Şarkı, Müsennâ Şarkı, Müsemmen Şarkı, Muaşşer Şarkı,				Şarkı
Nevâ 4. Selâm	Şarkı				Şarkı
Bestenigâr 1. Selâm	Bend-i Evvel	Bend-i Sani	Bend-i Miyan	Bend-i Karar	Beste Beste Şarkı Beste Kâr
	Muraba Beste	Murabbâ Beste	Şarkı	Murabba Beste Zeyilli Müseddes Kâr	
Bestenigâr 2. Selâm	Şarkı				
Bestenigâr 3. Selâm	Muaşşer Şarkı, Müsennâ Şarkı, Müsemmen Şarkı, Şarkı,				Şarkı

Bestenigâr 4. Selâm	Şarkı				Şarkı
Sabâbüselik 1. Selâm	Bend-i Evvel	Bend-i Sani	Bend-i Miyan	Bend-i Karar Ya da bölüm	Beste Şarkı Beste Beste Kâr
	Muraba Beste	Müsemmen Şarkı	Nakış Murabba Beste	Murabba Beste Zeyilli Müsemmen Kâr	
Sabâbüselik 2. Selâm	Müseddes Şarkı				Şarkı
Sabâbüselik 3. Selâm	Şarkı, Müsennâ Şarkı, Müsemmen Şarkı, Muaşşer Şarkı,				Şarkı
Sabâbüselik 4. Selâm	Şarkı				Şarkı
Hüzzam 1. Selâm	Bend-i Evvel	Bend-i Sani	Bend-i Miyan	Bend-i Karar Ya da bölüm	Şarkı Şarkı Şarkı Kâr
	Müseddes Şarkı		Müseddes Şarkı	Müseddes Şarkı Zeyilli Müsemmen Kâr	
Hüzzam 2. Selâm	Şarkı				Şarkı
Hüzzam 3. Selâm	Şarkı, Müsennâ Şarkı, Müsemmen Şarkı, Şarkı,				Şarkı
Hüzzam 4. Selâm	Şarkı				Şarkı
Ferahfeza 1. Selâm	Bend-i Evvel	Bend-i Sani	Bend-i Miyan	Bend-i Karar Ya da bölüm	Şarkı Şarkı Şarkı Şarkı Kâr
	Müseddes Şarkı	Murabbâ Şarkı	Müseddes Şarkı	Murabba Şarkı Zeyilli Müseddes Kâr	
Ferahfeza 2. Selâm	Şarkı				Şarkı
Ferahfeza 3. Selâm	Şarkı, Müsennâ Şarkı, Müsemmen Şarkı, Müsemmen Şarkı,				Şarkı
Ferahfeza 4. Selâm	Şarkı				Şarkı
Şed-Arabân 1. Selâm	Bend-i Evvel	Bend-i Sani	Bend-i Miyan	Bend-i Karar Ya da bölüm	Beste Beste Beste Şarkı Kâr
	Muraba Beste	Nakış Murabba Beste	Nakış Murabba Beste	Müseddes Şarkı Zeyilli Müsemmen Kâr	
Şed-Arabân 2. Selâm	Şarkı				Şarkı
Şed-Arabân 3. Selâm	Şarkı, Müsennâ Şarkı, Şarkı, Şarkı, Şarkı, Şarkı				Şarkı
Şed-Arabân 4. Selâm	Şarkı				Şarkı

4. Selâm					
Sûzinâk 1. Selâm (Haşim Bey)	Bend-i Evvel	Bend-i Sani	Bend-i Miyan	Bend-i Karar Ya da bölüm	Beste Beste Beste
	Muraba Beste		Nakış Murabba Beste	Nakış Murabba Beste Müseddes Kâr	Kâr
Sûzinâk 2. Selâm	Şarkı				Şarkı
Sûzinâk 3. Selâm	Müsemmen Şarkı, Müsennâ Şarkı, Şarkı				Şarkı
Sûzinâk 4. Selâm	Şarkı				Şarkı
Sûzidil 1. Selâm	Bend-i Evvel	Bend-i Sani	Bend-i Miyan	Bend-i Karar	Şarkı Şarkı Şarkı Şarkı
	Müseddes Şarkı	Şarkı	Müsemmen Şarkı	Şarkı Zeyilli Müsemmen Kâr	Kâr
Sûzidil 2. Selâm	Şarkı				Şarkı
Sûzidil 3. Selâm	Şarkı, Müsennâ Şarkı, Şarkı, Müsemmen Şarkı, , Şarkı				Şarkı
Sûzidil 4. Selâm	Şarkı				Şarkı
Sûzinâk 1. Selâm (Selânikli Necib Dede)	Bend-i Evvel	Bend-i Sani	Bend-i Miyan	Bend-i Karar	Beste Şarkı Şarkı
	Muraba Beste		Şarkı	Şarkı Müseddes Kâr	Kâr
Sûzinâk 2. Selâm	Şarkı				Şarkı
Sûzinâk 3. Selâm	Şarkı, Müsennâ Şarkı, Müseddes Şarkı Müseddes Şarkı, Şarkı,Şarkı				Şarkı
Sûzinâk 4. Selâm	Şarkı				Şarkı
Mâye 1. Selâm	Bend-i Evvel	Bend-i Sani	Bend-i Miyan	Bend-i Karar	Şarkı Şarkı Şarkı Şarkı
	Müsemmen Şarkı	Şarkı	Müseddes Şarkı	Şarkı Zeyilli Müsemmen Kâr	Kâr
Mâye 2. Selâm	Şarkı				Şarkı
Mâye 3. Selâm	Şarkı, Müsennâ Şarkı, Şarkı, Müsemmen Şarkı, , Müseddes Şarkı, Şarkı				Şarkı
Mâye 4. Selâm	Şarkı				Şarkı
İsfahan 1. Selâm	Bend-i Evvel	Bend-i Sani	Bend-i Miyan	Bend-i Karar	Beste Beste Şarkı Şarkı
	Muraba Beste	Nakış Murabba Beste	Şarkı	Şarkı Müsemmen Kâr	Kâr

İsfahan 2. Selâm	Şarkı				Şarkı
İsfahan 3. Selâm	Şarkı, Müsennâ Şarkı, Şarkı, Şarkı, Şarkı				Şarkı
İsfahan 4. Selâm	Şarkı				Şarkı
Rahatülvâh 1. Selâm	Bend-i Evvel	Bend-i Sani	Bend-i Miyan	Bend-i Karar	Beste Beste Şarkı
	Muraba Beste		Nakış Murabba Beste	Şarkı Müsemmen Kâr	Kâr
Rahatülvâh 2. Selâm	Şarkı				Şarkı
Rahatülvâh 3. Selâm	Müsennâ Şarkı, Müsennâ Şarkı, Şarkı, Şarkı, Şarkı, Şarkı				Şarkı
Rahatülvâh 4. Selâm	Şarkı				Şarkı
AcemAşîran 1. Selâm	Bend-i Evvel	Bend-i Sani	Bend-i Miyan	Bend-i Karar	Beste Şarkı Şarkı
	Nakış Murabba Beste		Şarkı	Müsemmen şarkı Müsemmen Kâr	Kâr
AcemAşîran 2. Selâm	Şarkı				Şarkı
AcemAşîran 3. Selâm	Şarkı, Müsennâ Şarkı, Şarkı, Şarkı, Şarkı				Şarkı
AcemAşîran 4. Selâm	Şarkı				Şarkı
BÜSELİK 1. Selâm	Bend-i Evvel	Bend-i Sani	Bend-i Miyan	Bend-i Karar	Beste Şarkı Beste Şarkı Kâr
	Muraba Beste	Şarkı	Nakış Murabba Beste	Şarkı Müsemmen Kâr	
BÜSELİK 2. Selâm	Şarkı				Şarkı
BÜSELİK 3. Selâm	Şarkı, Müsennâ Şarkı, Müsemmen Şarkı, Şarkı, Şarkı				Şarkı
BÜSELİK 4. Selâm	Şarkı				Şarkı
SÛZİNÂK 1. Selâm (Zekâi Dede)	Bend-i Evvel	Bend-i Sani	Bend-i Miyan	Bend-i Karar	Beste Şarkı Şarkı
	Muraba Beste		Şarkı	Müsemmen Şarkı Müsemmen Kâr	Kâr
SÛZİNÂK 2. Selâm	Şarkı				Şarkı
SÛZİNÂK 3. Selâm	Şarkı, , Müsennâ Şarkı, Şarkı, Şarkı, Şarkı, Şarkı				Şarkı
SÛZİNÂK 4. Selâm	Şarkı				Şarkı

SABÂ ZEMZEME 1. Selâm	Bend-i Evvel	Bend-i Sani	Bend-i Miyan	Bend-i Karar Ya da bölüm	Beste Şarkı Şarkı
	Muraba Beste		Şarkı	Müsemmen Şarkı Müsemmen Kâr	Kâr
SABÂ ZEMZEME 2. Selâm	Şarkı				Şarkı
SABÂ ZEMZEME 3. Selâm	Müseddes Şarkı, Müsennâ Şarkı, Şarkı, Şarkı, Şarkı				Şarkı
SABÂ ZEMZEME 4. Selâm	Şarkı				Şarkı
Şedarabân 1. Selâm	Bend-i Evvel	Bend-i Sani	Bend-i Miyan	Bend-i Karar Ya da bölüm	Beste Beste Şarkı Beste
	Nakış Murabba	Nakış Murabba	Şarkı	Nakış Murabba Beste Müsemmen Kâr	Kâr
Şedarabân 2. Selâm	Şarkı				Şarkı
Şedarabân 3. Selâm	Şarkı, Müsennâ Şarkı, Müseddes Şarkı, Şarkı,				Şarkı
Şedarabân 4. Selâm	Şarkı				Şarkı
Neveser 1. Selâm	Bend-i Evvel	Bend-i Sani	Bend-i Miyan	Bend-i Karar	Beste Beste Şarkı Beste
	Nakış Murabba	Nakış Murabba	Müseddes Şarkı	Nakış Murabba Beste Zeyilli Müsemmen Kâr	Kâr
Neveser 2. Selâm	Şarkı				Şarkı
Neveser 3. Selâm	Müseddes Şarkı, Müsennâ Şarkı, Müsemmen Şarkı, Müseddes Şarkı,				Şarkı
Neveser 4. Selâm	Şarkı				Şarkı
Ferahnâk 1. Selâm	Bend-i Evvel	Bend-i Sani	Bend-i Miyan	Bend-i Karar	Beste Beste Beste
	Muraba Beste		Nakış Murabba Beste	Nakış Murabba Beste Müseddes Kâr	Kâr
Ferahnâk 2. Selâm	Şarkı				Şarkı
Ferahnâk 3. Selâm	Şarkı, Müsennâ Şarkı, Müseddes Şarkı, Muaşşer Şarkı,				Şarkı

Ferahnâk 4. Selâm	Şarkı				Şarkı
Sultâniyegâh 1. Selâm	Bend-i Evvel	Bend-i Sani	Bend-i Miyan	Bend-i Karar	Beste Beste Beste
	Muraba Beste		Nakış Murabba Beste	Nakış Murabba Beste Müseddes Kâr	Kâr
Sultâniyegâh 2. Selâm	Şarkı				
Sultâniyegâh 3. Selâm	Şarkı, Müsennâ Şarkı, Şarkı, Şarkı				Şarkı
Sultâniyegâh 4. Selâm	Şarkı				Şarkı
Hicazkâr 1. Selâm (Mustafâ Câzım Efendi)	Bend-i Evvel	Bend-i Sani	Bend-i Miyan	Bend-i Karar	Beste Beste Şarkı Beste
	Nakış Murabba Beste	Nakış Murabba Beste	Şarkı	Nakış Murabba Beste Zeyilli Müsemmen Kâr	Kâr
Hicazkâr 2. Selâm	Şarkı				Şarkı
Hicazkâr 3. Selâm	Müseddes Şarkı, Müsennâ Şarkı, Müsemmen Şarkı, Müseddes Şarkı				Şarkı
Hicazkâr 4. Selâm	Şarkı				Şarkı
Dügâh 1. Selâm (Mehmed Celâleddin Dede)	Bend-i Evvel	Bend-i Sani	Bend-i Miyan	Bend-i Karar Ya da bölüm	Beste Beste Beste Beste
	Muraba Beste	Nakış Murabba Beste	Nakış Murabba Beste	Murabba Beste Zeyilli MüsemmenKâr	Kâr
Dügâh 2. Selâm	Müsemmen Şarkı				Şarkı
Dügâh 3. Selâm	Müsemmen Şarkı, Müsennâ Şarkı, , Şarkı, Müsemmen Şarkı, Muaşşer Şarkı				Şarkı
Dügâh 4. Selâm	Şarkı				Şarkı
Beyâtî Bûselik 1. Selâm	Bend-i Evvel	Bend-i Sani	Bend-i Miyan	Bend-i Karar	Beste Şarkı Beste
	Muraba Beste		Müseddes Şarkı	Nakış Murabba Beste Zeyilli Müsemmen Kâr	Kâr

Beyâtî Bûselik 2. Selâm	Müsemmen Şarkı				Şarkı
Beyâtî Bûselik 3. Selâm	Şarkı, Müsennâ Şarkı, Müsemmen Şarkı, Müsemmen Şarkı				Şarkı
Beyâtî Bûselik 4. Selâm	Şarkı				Şarkı
Karcıġâr 1. Selâm (Bolâhenk Nûri Bey)	Bend-i Evvel	Bend-i Sani	Bend-i Miyan	Bend-i Karar	Beste Şarkı Beste Şarkı
	Muraba Beste	Şarkı	Nakış Murabba Beste	Şarkı Müsemmen Kâr	Kâr
Karcıġâr 2. Selâm	Şarkı				Şarkı
Karcıġâr 3. Selâm	Şarkı, Müsennâ Şarkı, Müsemmen Şarkı, Şarkı, Şarkı				Şarkı
Karcıġâr 4. Selâm	Şarkı				Şarkı
Yegâh 1. Selâm (Rauf Yekta)	Bend-i Evvel	Bend-i Sani	Bend-i Miyan	Bend-i Karar	Şarkı Şarkı Şarkı Şarkı
	Müseddes Şarkı	Şarkı	Şarkı	Müseddes Şarkı Zeyilli Müsemmenn Kâr	Kâr
Yegâh 2. Selâm	Şarkı				Şarkı
Yegâh 3. Selâm	Müseddes Şarkı Müsennâ Şarkı, Şarkı, Şarkı, Şarkı				Şarkı
Yegâh 4. Selâm	Şarkı				Şarkı
Kürdilihicazkâr 1. Selâm	Bend-i Evvel	Bend-i Sani	Bend-i Miyan	Bend-i Karar	Beste Beste Şarkı
	Muraba Beste		Nakış Murabba Beste	Şarkı Müseddes Kâr	Kâr
Kürdilihicazkâr 2. Selâm	Şarkı				Şarkı
Kürdilihicazkâr 3. Selâm	Şarkı, Müsennâ Şarkı, Şarkı, Müsemmen Şarkı, , Şarkı				Şarkı
Kürdilihicazkâr 4. Selâm	Şarkı				Şarkı
Bûselikaşîrân 1. Selâm	Bend-i Evvel	Bend-i Sani	Bend-i Miyan	Bend-i Karar	Beste Şarkı Beste Beste
	Nakış Murabba Beste	Müseddes Şarkı	Nakış Murabba Beste	Murabba Beste Zeyilli Müsemmen Kâr	Kâr
Bûselikaşîrân 2. Selâm	Şarkı				Şarkı

Bûselikaşîrân 3. Selâm	Şarkı, Müsennâ Şarkı, Şarkı, Şarkı, Şarkı				Şarkı
Bûselikaşîrân 4. Selâm	Şarkı				Şarkı
Dilkeşîde 1. Selâm	Bend-i Evvel	Bend-i Sani	Bend-i Miyan	Bend-i Karar	Beste Şarkı Şarkı
	Nakiş Murabba Beste		Müseddes Şarkı	Müsemmen Şarkı Zeyilli Müsemmen Kâr	
Dilkeşîde 2. Selâm	Şarkı				Şarkı
Dilkeşîde 3. Selâm	Şarkı, Müsennâ Şarkı, Şarkı, Şarkı, Şarkı, Müseddes Şarkı,Şarkı				Şarkı
Dilkeşîde 4. Selâm	Şarkı				Şarkı
Müsteâr 1. Selâm	Bend-i Evvel	Bend-i Sani	Bend-i Miyan	Bend-i Karar	Beste Şarkı Beste
	Muraba Beste		Müseddes Şarkı	Murabba Beste Zeyilli Müseddes Kâr	
Müsteâr 2. Selâm	Şarkı				Şarkı
Müsteâr 3. Selâm	Şarkı, Müsennâ Şarkı, Şarkı, Şarkı, Müsemmen Şarkı,				Şarkı
Müsteâr 4. Selâm	Şarkı				Şarkı
Rûy i Irak 1. Selâm	Bend-i Evvel	Bend-i Sani	Bend-i Miyan	Bend-i Karar	Beste Şarkı Lafzi Terennüm Kâr
	Muraba Beste		Müseddes Şarkı	Lafzi Terennüm Zeyilli Murabba Kâr	
Rûy i Irak 2. Selâm	Şarkı				Şarkı
Rûy i Irak 3. Selâm	Şarkı, Müsennâ Şarkı, Şarkı, Şarkı, Şarkı				Şarkı
Rûy i Irak 4. Selâm	Şarkı				Şarkı

SONUÇ ve ÖNERİLER

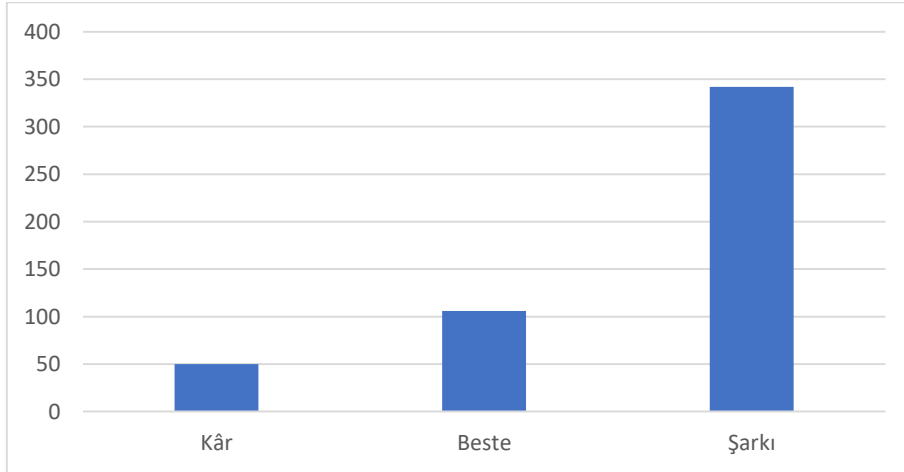
Araştırmamızın 1. Alt problemine ilişkin sonuçlar;

Yapılan tetkikler, arşiv ve literatür taramaları ışığında tekkeler kapatılmadan önce (2 Eylül 1925) bestelenmiş Mevlevî âyinleri hakkında giriş bölümünde sunulan âyinler haricinde başka bir ayin bilgisine ve veriye ulaşılamamıştır.

Âyin-i Şerîflerin güftelerinin büyük çoğunluğu Hz. Mevlânâ'ya ait olmakla beraber, başka şairlere ait şiirlerin de bulunduğu ve ayin besteleri tek kte incelendiğinde her bir ayinde kullanılan güftelerin bütünüyle Hz. Mevlânâ'ya ait olmadığı sonucuna varılmıştır.

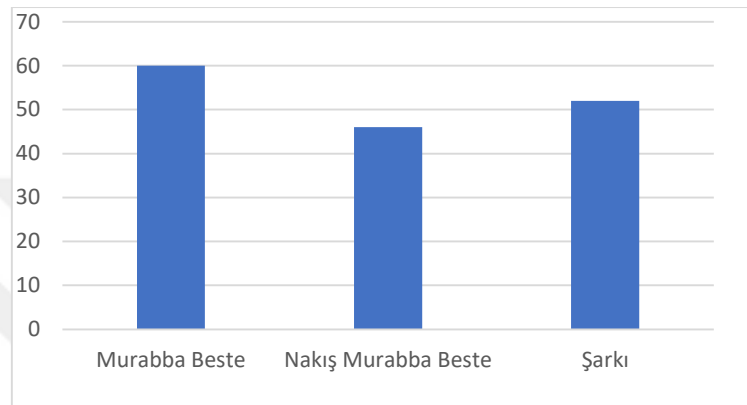
Araştırmamızın 2. ve 3. Alt problemine ilişkin sonuçlar;

Yukarıda verilen “Mevlevî Âyinlerinin Tespit edilen Biçim Özelliklerine İlişkin Sonuç Tablosu”na göre, sözlü mûsikimizin Kar, Beste, Şarkı, İlâhi gibi formlarının doğrudan ya da muhtelif farklarla Mevlevî âyinlerinde yer bulduğu, ayinlerin de kullanım sıklıklarına bakıldığında formların gelişimine doğrudan katkı sağladığı sonucuna varılmıştır. Mevlevî âyinlerinde kullanılan formlara ilişkin genel grafik aşağıdaki gibidir.

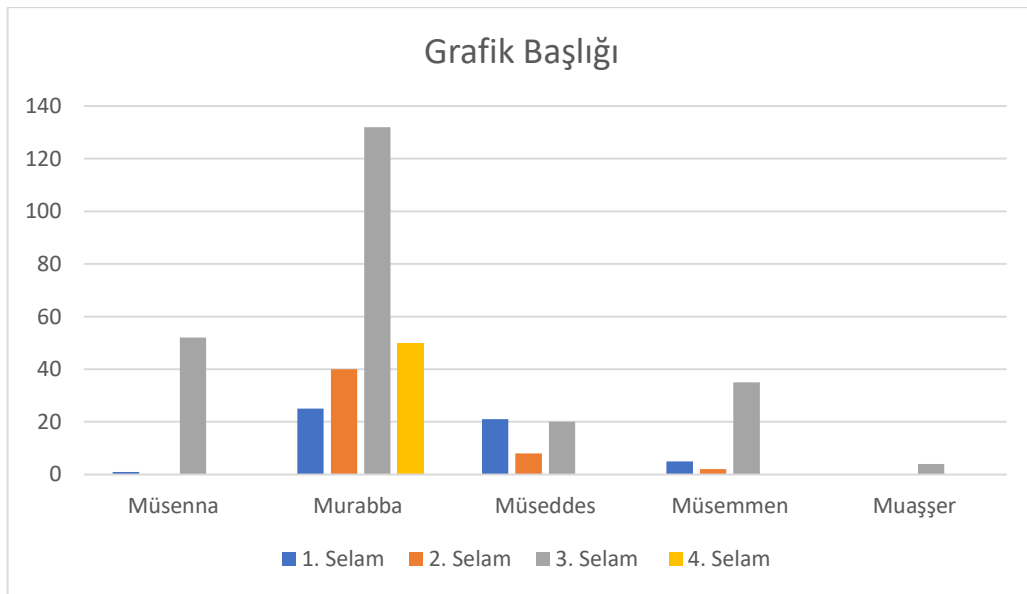
Grafik 1. Mevlevî âyinlerinde tespit edilen formlar

Form analizleri yapılan bütün âyinlerde Kar, Beste ve Şarkı formunun selâmlar içerisinde bir veya birden çok kullanıldığı sonucuna varılmıştır. Buna göre bütün âyinlerin 1. Selâmlarının içerisinde aşağıda Grafik 2 de görüldüğü üzere Murabba ve Nakış Murabba formlarına benzer yapılardan oluşan 106 beste biçimi olduğu, ayrıca 52 tanesi kâr içerisinde yer alan şarkı formu olduğu dolayısıyla Mevlevî âyinlerinde 1. Selâmda beste ve şarkı formlarını ihtiva eden 50 adet Kâr formunda yapı olduğu,

Grafik 2. Mevlevî âyinlerinin birinci selâmlarında görülen Kâr formunun ihtiva ettiği beste ve şarkı formlarının kullanım sıklığı.

2., 3. ve 4. Selâmlarda ise şarkı formunun kâr dışında da kuvvetle yer bulduğu sonucuna varılmıştır. Buna göre;

Grafik 3 . Mevlevî âyinlerinin 2., 3. Ve 4. Selâmlarında görülen şarkıların kullanım sıklığı

Mevlevî âyinlerinin 4 selâmlarında gerek kar içerisinde gerekse müstakil olarak Müsennâ (2'li), Murabba (4'lü), Müseddes (6'lı), Müsemmen (8'li) ve Muaşşer (10'lu) yapıda şarkı formu kullanıldığı,

Müsennâ şarkı formunun, 1. Selâmlarda sadece 1 kez 3. Selâmlarda 52 kez kullanıldığı ancak 2. ve 4. Selâmlarda hiç kullanılmadığı,

Murabba şarkı formunun, 1. Selâmlarda 25, 2. Selâmlarda 40, 3. Selâmlarda 132 ve 4. Selâmlarda 50 kez kullanıldığı,

Müseddes Şarkı Formunun 1. Selâmlarda 21, 2. Selâmlarda 8, 3. Selâmlarda 20 kez kullanıldığı ancak 4. Selâmlarda tercih edilmediği,

Müsemmen şarkı formunun 1. Selâmlarda 5, 2. Selâmlarda 2, 3. Selâmlarda 35 kez kullanıldığı 4. Selâmlarda tercih edilmediği,

Muaşşer şarkı formunun ise yalnızca 2. Selâmlarda 4 kez kullanıldığı sonucuna varılmıştır.

Buna göre; mûsikiziminde ilahi formu ile aynı yapılarda kullanılan şarkı formunun Mevlevî âyinlerinin bestelerinde her selâmda muhtelif oranlarda kullanıldığı, 3. Selâmların yürük semâi bölümlerinde şarkı formunun özellikle tercih edildiği, nispet olarak şarkı formunun yüksek kullanımının 3. Selâmlarda kullanılan terennümler sebebi ile ayrışan bütün yapıların müstakil olarak şarkı formunda değerlendirilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Araştırmamızın 4. Alt problemine ilişkin sonuçlar;

Âyinlerin 1. selâmlarında genel itibariyle Devr-i Revân, daha az olmak üzere bazı âyinlerde Düyek usûlünün kullanıldığı ve güfte ile sona erdiği yalnızca Beyâti Mevlevî Âyinin 1. Selâmının terennüm yerine saz ile tamamlandığı,

2. Selâmların bütün âyinlerde Evfer usûlünde başlayıp saz ile tamamlandığı,

3. Selâmların çoğunlukla Devr-i Kebîr usûlünde olmakla birlikte az kullanılmış olmak üzere bazı âyinlerde Düyek ve Frenkçin usûlleriyle başladığı, Aksak semâi ve Yürük semâi ile devam edip nihayetlendiği görülmüştür. 3. Selâmların Aksak Semâi kısmının terennüm ile bittikten sonra bütün âyinlerde kullanılmış olan “Ey ki hezâr âferin” güftesi ile başlayan Yürük Semâi bölümüne geçildiği, 3. Selâmın sonuna doğru icrânın

3. Selâmın manasınada uygun olarak tedricen hızlandığı ve keskin bir ekilde tamamlandığı görülmüştür. 4. Selâmların da 2. Selâmlarda olduğu gibi Evfer usûlünde bestelendiği güfte ile sona erdiği dolayısıyla hem usûl hem de güfte ve terennüm kullanımları sebebi ile özgün bir yapıda olduğu sonucuna varılmıştır.

Araştırmamızın 5.ve 6. Alt problemine ilişkin sonuçlar;

Mevlevî âyinlerinin nevbet-i mürettebler ile ilişkili olduğu dolayısıyla, Endülüs-Mağrib nubaları (nevbe), Türk mûsikisinde fasıl ve Azerbâycan mugamları, İran destgâhları, Özbek-Tacik şaşmakomu (altı makam), Uygur mukamları ve Hint ragalarında bu formların ortak izlerine rastlandığı sonucuna varılmıştır.

Adı geçen formlarla nevbet-i müretteb arasında bir makam üzerinde çok bölümlü saz ve sözlü eserlerin bestelenmesi, bestenin bütünlüğünü sağlayan makam/usûl birliği ve ezgi/ritim tekrarlanması ve aynı müzik terimlerinin kullanılması gibi bazı ortak unsurlar bulunabileceği, bu nedenle Mevlevî âyinlerinin elimizdeki kısıtlı kaynaklar sebebi ile tam olarak beste biçimine eser üzerinden vakıf olamadığımız ancak kaynaklarda verilen tarifler ışığında Nevbet-i Müretteb formu ile büyük benzerlik gösterdiğinin değerlendirilebileceği,

Nevbet-i Müretteb'in benzer formlardan farklı bir şekilde neşet ettiğinin düşünülmesi neticesinde; Mevlevî âyinlerinin de yapı itibariyle içindeki usûl değişiklikleri, farklı bölümlerin ya da sıralı bölümlerin var oluşu Mevlevî âyinlerinin de buradan mülhem olabileceği sonucuna varılmıştır.

Elde edilen bu verilere göre; Mevlevî âyinleri içerisinde Türk mûsikisindeki Kâr, Beste, Şarkı vb. formları gibi formların yer aldığı tespit edilmiştir. Her ne kadar ilgili literatürde Mevlevî âyinleri'nin tamamıyla Nevbet-i Müretteb formundan neşet ettiği bilgisine rastlamasak da yaptığımız çalışma neticesinde "Mevlevî âyinleri'nin Nevbet-i Müretteb formundan esinlenerek ortaya çıktığı" sonucuna varılmıştır.

Bu çalışmamızla birlikte Mevlevî âyinlerinin bilhassa selâm kısımlarında -klasik formlardan yola çıkılarak tetkik edildiğinde- şarkı formunun sıklıkla kullanıldığı tespit edilmiştir. Bununla birlikte âyin güftelerinin Hz. Mevlânâ'nın Mesnevî, Divân-

I Kebîr ve diğ&er eserlerinden alınmış olması; ayrıca dini-tasavvufi anlam ve derinlikte olması sebeplerine binaen şarkı değil de ilahi formunun kullanılmış olduğunu söylemek yerinde olacaktır. Buradan hareketle Âyinlerin, ilahi formunu usûl, güfte, makam ve terennüm bakımından ilişkili, tamamlayıcı geliştirici ve etkileyici olduğu sonucuna varılmıştır.

ÖNERİLER

Mevlevî âyinlerinin form analizlerinin yapıldığı bu çalışma neticesinde, Türk mûsikîsinin sözlü eser formlarının gelişmesi konusunda âyinlerinin çok önemli bir yer tutması sebebi ile form analizi çalışmalarında Mevlevî âyinlerinin daha detaylı irdelenerek kıyasta odak oluşturduğu yeni çalışmalara ihtiyaç vardır.

Kar, beste ve şarkı formlarının tanım tarif ve içerik analizlerinin, Mevlevî âyinlerinde yer aldıkları motif cümle ve güfte yapıları çerçevesinde yeniden tanımlanması gerektiği ortaya çıkmıştır.

Nevbet-i müretteb, Endülüs-Mağrib Nûbaları (nevbe), Azerbâycan Mugamları, İnan Destgâhları, Özbek-Tacik Şaşmakomu (altı makam), Uygur Mukamları ve Hint Ragalarının da Mevlevî âyinleri ile ilişkilerinin analiz edileceği akademik çalışmalara ihtiyaç duyulduğu sonucuna varılmıştır.

Türk mûsikîsi formları, nazariyatı ve usûllerinin eğitim-öğretiminde ve icrâsında ve oluşturulacak olan yeni kitap, tez, makale vb. akademik çalışmalarda Mevlevî âyinlerinin beste biçimlerine müfredatlarda önemle yer verilmesi, işlenmesi, anlatılması ve icrâ edilmesi gerektiği âşikar olmuştur.

KAYNAKÇA

- Agayeva, S. (2007). Nevbet-i Müretteb. DİA. Cilt:33. İstanbul.
- Aksoy, Hasan. (2003). Mehmed Sâdık Efendi. DİA. Cilt:28. Ankara.
- Alemlî, Ali İhsan, Dişiaçık, N. (2022). 15. Yüzyıl Müzik Kaynaklarındaki Nevbet-i Müretteb'in Yeniden Canlandırılması Üzerine Bir Deneme. *Unesco Müzik Şehri Kırşehir Uluslararası Müzik Sempozyumu*. S.43-45.
- Azdi, Y. C. (1989). *Şiir Divanı*. (Ali karami - Ali Arabani ihtimamıyla). Talar Kitab Yayın Evi. Tahran.
- Câmi, N. A. (2011). Divanı Eş'ar. (Mukaddime ve Tashih: Muhammad Roshan). Negah Yâyin evi. Tahran.
- Can, Ş. (1995). *Mevlâna Hayatı, Şahsiyeti*. Fikirleri. Ötüken Yayınları. İstanbul.
- Can, Ş. (2005). *Hz. Mevlâna'nın Rubâileri*. Kültür Bakanlığı Yayınları. Cilt: I-II, 2.basım. Ankara.
- Celaledin, M. (1925). *The Mathnawi of Jalalu'ddin Rumi*. (Çeviri ve Şerh: Reynold A. Nicholson). Cilt: I-VIII, Londra.
- Celaleddin, M. (1985). *Kulliyat Şems, Divan-ı Kebir*. (Şerh: Bediuzzeman Firuzanfar). Cilt: 1-10. Amir Kebir Yayınevi. Tahran.
- Celaleddin, M. (2005). *Mesnevi Şerif*. (Reynold Nikolson, Nesrullah Poor Cevadi ihtamiyla). Cilt: 1-4. Amir Kebir Yayınevi. Tahran.
- Celaleddin, M. (1992). *Divan ı Kebir*. (Çevr: Abdülbaki Gölpınarlı). Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları. Ankara.
- Celaleddin, M. (1971). *Divan-ı Kebîr*. (Çev: Abdülbaki Gölpınarlı). Konya Mevlâna Müzesi. Ktp., no: 2616, yp.42a Yazmaları. Ankara
- Çalışır, A. (2016), *Mevlevî Âyinleri*, Konya Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları, Konya.
- Çalışır, A. (2010). *Beste-i Kadimden Beste-i Cedide* (Meydan Görmüş) Mevlevî Âyinler. Çizgi Kitabevi. Konya.
- Çelebi, C. B. (2002). *Semâ - Konya'dan Dünya'ya Mevlânâ ve Mevlevîlik*. Karatay Belediyesi Yayınları. İstanbul.
- Çelebi, U. Â. (?). *Divan*. Mevlâna Müzesi Ktp., no: 2616, yp.42a; (v.719/1320). Konya.

Çevikoğlu, T. (2003), *Hız. Mevlânâ - Mevlevî âyinleri*. [http://www.turkmûsikîsi.com/Bestekarlar/Mevlânâ Celaleddin Rumi.htm](http://www.turkmûsikîsi.com/Bestekarlar/Mevlânâ_Celaleddin_Rumi.htm). Erişim Tarihi: 22.09.2023.

Çevikoğlu, T. (2014). *Mahzûn Âyîn / Hâşim Bey'in Sûzinâk Âyîn-i Şerîfi*. Mevlânâ Araştırmaları -5- (Editör: Prof. Dr. Adnan Karaismailoğlu, Ankara: Akçağ Yay., s.91-127.

Çevikoğlu, T. (2010). *Mevlevîhânelerin Faaliyette Olduğu Dönemde Bestelenmiş Mevlevî Âyinlerinin Usûl-Arûz Vezni İlişkisi Yönünden İncelenmesi*. Doktora Tezi. Selçuk Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü. Konya.

Değirmençay, V. (1996). *Sultan Veled ve Rebâb-nâme*, Atatürk Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi,

Devellioğlu, F. (2013). *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lugat*. (30. Baskı). Ankara: Akaydın Kitapevi.

Dişiaçık, N. D., Demet, U.(2012). Meşk ile intikalde müzik eseri: III. Selim'in Suzidilâra Mevlevî Âyini. *International Journal of Human Sciences*. (9)2, 427-445. 2012.

Ebulhayr, E. S. (2011). *Rubâiyat*. (Sabir Kermani İhtimamiyla). İkbâl Yâyin Evi. Tahran.

Ergun, S. N. (1942). *Türk Mûsikîsi Antolojisi*. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları. İstanbul.

Erguner, S. (2007). Nâyî. Osman Dede. DİA. Cilt: 33, İstanbul.

Evhaduddîn K.(1988). *Divan-ı Rubâiyyât*. (Şerh:Ahmet Abumehbub, Mukaddeme: Dr Muhammed İbrahim Bastani Parizi). Suruş Yayın Evi. Tahran.

Heper, S. (1974). *Mevlevî Âyinleri*, Konya Turizm Derneği Yâyinları

Gölpınarlı, A. (1983), *Mevlânâ'dan Sonra Mevlevîlik*. İnkılap Kitabevi. İstanbul.

Gölpınarlı, A. (1963). *Mevlevî Adap ve Erkânı*. İnkılap ve Aka Kitabevleri. İstanbul.

Gönül, M. (2004). Mevlevî Matbah-ı Şerîflerinde Mûsikî ve Semâ Eğitimi. S.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi. Konya.

Gönül, Mehmet (2007). Mevlevîlik ve Mûsikî. *İSTEM*, 5/10 (2007), 75-89., Konya.

Gürlek, N. (1996). *Mevlevî Ayinlerinde Kullanılan Usuller Ve Kullanılış Sebepleri*. İstanbul Teknik Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü. Sanatta Yeterlilik Tezi.

Hatipoğlu, E. (2010). *Mevlevîhaneler Döneminde Bestelendiği Tespit Edilmiş 46 Ayinin Makam Ve Geçki Açısından Tahlili*. Ankara Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü. Doktora Tezi.

İnal, İ. M.K. (1999). *Son Asır Türk Şairleri*. Atatürk Kültür Merkezi Yayınları. İstanbul.

İnançer, T. (2002). *Konya'dan Dünya'ya Mevlânâ Ve Mevlevîlik*. (Ed. Nuri Şimşekler). Karatay Belediyesi Yayınları. Konya.

Kaçar, G. Y., Yurdagül, H. Z. (2021). Mustafa Câzîm el-Mevlevî'ye Âit Hicazkâr Mevlevî Âyîn-i Şerîfi'nin Biçim Yönünden Tahlili. *İstem*, 19/37 1-28. Konya.

Karadeniz, Ş. (2013). *Mevlevî Ayinlerinin Kompozisyon Açısından İncelenmesi*. İstanbul Teknik Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü. Doktora Tezi.

Karasar, N. (2013). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. (25. Baskı). Nobel Yayınevi. Ankara.

Kirmânî E.(1988). *Divânî Rubaiyyat*. (Ahmet Abumehbub ihtimamiyla,Dr Muhammed İbrahim Bastani Parizi mukaddemesiyle). Suruş Yayınevi. Tahran.

Kirmânî E.(1988). *Rubailer*. Suruş Yayın Evi. (Trc.Mehmet Kanar). İnsan Yayınevi. İstanbul.

Koyuncu, B. (2021). *Hüseyin Fahreddin Dede'nin Acem Aşiran Mevlevî Ayini'nin Makamsal Analizi*. Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi. Yüksek Lisans Tezi.

Köprülü, F. (1981). *Türk Edebiyatında İlk Mutasavvıflar*. Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları. Ankara.

Nefîsî, Saîd. (1373). *Suhenân-i Manzûm-i Ebû Saîd-i Ebu'l-Hayr*. rub.nu.760; trc. d/204. Tahran

Örenç M. (2018). *Nâyi Osman Dede'nin rast Mevlevî Ayini'nin Karşılaştırmalı İncelenmesi*. İstanbul Teknik Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi.

Özalp, Nazmi (1992). *Türk mûsikîsi beste formları*. Trt Genel Sekreterlik Basım ve Yâyin Müdürlüğü Yâyinleri.

Özaydın, A. (2007). *Nevbet*. DİA. Cilt: 33. İstanbul.

- Özcan, N. (2020). *Mustafa Dede Efendi, Kûçek*. DİA. Cilt: 31. Ankara.
- Özcan, Nuri. (2020). *Itrî Efendi, Buhûrîzâde*. DİA. Cilt: 19. İstanbul.
- Özcan, N. (2007). *Kutbünnâyî Osmân Dede*. DİA. Cilt: 33. İstanbul.
- Özcan, N. (1998). *Hüseyin Dede*. DİA. Cilt:18. İstanbul.
- Özcan, N. (1988). *Abdürrahim Dede, Şeydâ Hâfız*. DİA. Cilt:1. İstanbul.
- Özcan, N. (1988). *Abdürrahim Kühî Dede*. DİA. Cilt:1. İstanbul.
- Özcan, N. (1989). Ahmed Ağa, Vardakosta. DİA. Cilt:2. İstanbul.
- Özcan, N. (1988). *Abdülbâki Nâsır Dede*. DİA. Cilt:1. İstanbul.
- Özcan, N. (1989). *Ali Nutkî Dede*. DİA. Cilt:2. İstanbul.
- Özcan, N. (2001). *İsmâil Dede Efendi, Hamâmîzâde*. DİA. Cilt:23. İstanbul.
- Özcan, N. (2006). *Nakşî Mustafa Dede*. DİA. Cilt:32. İstanbul.
- Özcan, N. (1997). *Hâşim Bey*. DİA. Cilt:16. İstanbul.
- Öztuna, Y. (1976). *Türk Musikisi Ansiklopedisi*. MEB Yayınları. Cilt:1-2. İstanbul.
- Pekgeçgil, İ.İ. (2009). *Abdülkâdir Töre Koleksiyonu 3 numaralı Ayin Defteri ve Bilinmeyen İki Ayin Notası*. Sakarya Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi.
- Polat, M. S.(2020). *Neyzen Ali Doğan Ergin'in Ferahnâk Aşîran Mevlevî Âyîn-i'nin Makam, Usûl Ve Ezgisel Yönden İncelenmesi*. Selçuk Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi.
- Salgar, F. (2008). *Mevlevi Ayinleri The Music of Divine Love*. Ötüken Neşriyat. İstanbul.
- Songar, A. (1987), *Hız. Mevlânâ ve Mûsikîmiz*. 2. Milli Mevlânâ Kongresi. Selçuk Üniversitesi Basımevi. s.3-7. Konya.
- Soylu, E. (2009). *Cazim Efendi- Raif Dede Nüshasındaki Nayi Osman Dede Ayinlerinin Konservatuvar ve Saadettin Heper Nüshaları ile Karşılaştırılması*. Hacettepe Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi.
- Şahin, M., Emre, A. (2020). Orta Çağ Türk-İslam Devletlerinde Nevbet. *Amasya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi (ASOBİD)*. S. 8, s. 107-144.
- Şükürov, Z.(2009). *Sâlih Dede Efendi*. DİA. Cilt: 36. İstanbul

Tahir, B. M. (1923). *Osmanlı Müellifleri*. Matbaa-i Âmire. Cilt:1-3. İstanbul.

Tanrıkorur, C. (1991). *Âyin*. DİA. Cilt:1. İstanbul.

Tebrizi, S. M. A. E. (2015). *Envar Şah Kasım - Tüm Eserleri*. (Dr. Hasan Nasiri Câmi İhtimamiyla). Mola Yayınevi. Tahran.

Tuman, İ. Z, M. N. (2001). *Tuhfe-İ Naili - Divan Şairlerinin Muhtasar Biyografileri*. Bizim Büro yayınları. Cilt: 1-2. Ankara.

Uludağ, S. (1976). *İslâm Açısından Müsikî ve Semâ*. İrfan Yayınevi. İstanbul.

Uzluk, F. N.(1941). *Dîvân-ı Sultan Veled*. Uzluk Basımevi. İstanbul.

Yavaşca, A. (2002). *Türk Müsikîsi'nde Kompozisyon ve Beste Biçimleri*. Türk Kültürüne Hizmet Vakfı Yayınları. İstanbul.

Veli, Ş. N. (2013). *Divan*. (Mukaddime: Sait Nefisi). Negah Yayınevi. Tahran.

Yılmaz, M. (2021). *Mehmet Sadettin Heper'in Hisar Buselik Mevlevi Ayininin Usul, Geçki Ve Makam Açısından İncelenmesi*. Gaziantep Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.

Yazar -tarih (?). *Âyin ve Na't Mecmûası*. Selçuk Ün. Mevlâna Araştırma ve Uygulama Merkezi- Sümam, Y108, s.88. Konya.